THE FREE INDOLOGICAL COLLECTION

WWW.SANSKRITDOCUMENTS.ORG/TFIC

FAIR USE DECLARATION

This book is sourced from another online repository and provided to you at this site under the TFIC collection. It is provided under commonly held Fair Use guidelines for individual educational or research use. We believe that the book is in the public domain and public dissemination was the intent of the original repository. We applaud and support their work wholeheartedly and only provide this version of this book at this site to make it available to even more readers. We believe that cataloging plays a big part in finding valuable books and try to facilitate that, through our TFIC group efforts. In some cases, the original sources are no longer online or are very hard to access, or marked up in or provided in Indian languages, rather than the more widely used English language. TFIC tries to address these needs too. Our intent is to aid all these repositories and digitization projects and is in no way to undercut them. For more information about our mission and our fair use guidelines, please visit our website.

Note that we provide this book and others because, to the best of our knowledge, they are in the public domain, in our jurisdiction. However, before downloading and using it, you must verify that it is legal for you, in your jurisdiction, to access and use this copy of the book. Please do not download this book in error. We may not be held responsible for any copyright or other legal violations. Placing this notice in the front of every book, serves to both alert you, and to relieve us of any responsibility.

If you are the intellectual property owner of this or any other book in our collection, please email us, if you have any objections to how we present or provide this book here, or to our providing this book at all. We shall work with you immediately.

-The TFIC Team.

४८५८

श्री जैनकथारत्नकोष.

भाग छठो.

आ भागमां

श्रीगौतमगुरु प्रणीत.

विविधोपदेश सूचक श्रीगौतम कुलक नामक प्रकरण बालाव बोध सहित तथा दार्ष्टांतिक एकशो ने अगीयार कथाओ युक्त.

आ ग्रंथमां अनेक प्रकारना अपूर्व विषयोनो समावेश होवाथी

समस्त चतुर्विध श्रीसंघने अवश्य वांचवा माटे घणोज उपयोगी जाणीने

श्रावक भीमसिंह माणेके

श्रीमुंबापुरीमध्ये.

निर्णयसागर नामना मुद्रायंत्रमां मुद्रित करान्यो.

संवत् [illegible] सने [illegible].

आ पुस्तकने छापवा संबंधी सर्व प्रकारनो हक छपावनारे पोताने स्वाधीन राख्यो छे.

प्रस्तावना.

सुज्ञ जनोनी सुकृपाथी आ "जैनकथारत्नकोष" नामना पुस्तकनो छठो जाग छपाइ तैयार थयो छे, आ जागमां मात्र एक गौतम कुलकनामक नानुं सरखुं वीश गाथानुंज प्रकरण छाप्युं छे, तेनी एकेकी गाथामां घणुं करी चार चार उपदेशो दाखल करेला छे, अने प्रत्येक उपदेश उपर दृष्टां तरूपें एकेकी अथवा बब्बे कथाउ कहीने ग्रंथनुं गौरव कर्युं छे. सर्वे म लीने आ ग्रंथमां एकसो अगियार कथाउ आवेली छे, ते सर्व कथाउ घणी सरस अने नवनवा उपदेश संबंधि स्वरूपनो निर्णय करनारी होवाथी वांचनारा साहेबोना चित्तने कांइक अपूर्व आनंदना अंकूरोने प्रगट करनारी छे. तेमज वली ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूप रत्नत्रयीमां स्थिरता कराव नारी छे. तथा ए कथाउनां वाचकवृंद जेम परमपद साधन करवामां कु शल थशे, तेमज संसार व्यवहारमां रह्या थका नीतिमां एवा निपुण थशे के ते जनने डुष्कृत कार्य करवानी बुद्धि तो स्वप्नमां पण थाशे नहीं. घणुं शुं लखीयें परंतु आ ग्रंथ वांचनार पुरुष अत्यंत दृढतर न्यायवान् थशे. एवी अत्युत्तमोत्तम बोध करनारी कथाउ आ ग्रंथमां आवेली छे.

आ छठो जाग छापतां पूर्वे जागमां लख्या मुजब दृष्टिदोष अथवा प्रमा ददोषथी सुज्ञजनोने अशुद्धता दीठामां आवे, तो ते संबंधी जे कांइ मुज ने दोष लाग्या होय, ते सर्व दोषोनी आ ग्रंथसंबंधी नवनवा प्रकारना विनोद उपजावनारी कथाउने, वांचनारा समदृष्टि सज्जनोनी समक्ष हुं सविनय माफी मागुं छुं.

आ ज्ञानवृद्धिना प्रजावथी, अथवा तो श्रीसंघना अतिशय माहात्म्य थी, अथवा तो मुंबानगरीना हालमां थता महोदयना महत्त्वनी आक र्षण शक्तिथी, वा अत्रत्य श्रावक समुदायना पुण्योदयथी साक्षात् पूर्वे थइ गयेला गुरुश्री आर्यमहागिरिजी महाराज जेवा महोटा प्राजाविक अने साधुसंबंधी शुद्धसमाचारीमां प्रवृत्ति करनारा अने जेमणे पाषाण अने सु वर्ण, मान अने अपमान, वंदक अने निंदक, शत्रु अने मित्र, तृण अने मणि, राजा अने रंक, ए सर्वनी उपर समजावें दृष्टि स्थापन करेली छे.

वली जे समतात्मरमणे रमण करनार, समतारूप शुभ ध्यानाग्निवडे कर्मरूप काष्ठने बालनार, विभाव परिणतिने वमनार, छठ अठमादि तपश्चर्या करनार, शुद्ध चारित्राचार पालनरूप प्रवहणें करी संसारसमुद्रने तरनार, इत्यादिक अनेक गुणोना करंडक, साधुवर्य मुनिश्री मोहनलाल जी माहाराज, पोताना गुणयुत षट्शिष्योसहित, अमारो आ छठो भाग पूर्ण थयो के तुरत आ मुंबइमां पधार्या छे, ते पण आ अमारा शुभकारी छठा भागने मंगलदायक कार्य थयुं, एम स्पष्टरीतें देखाय छे. कारण के तेवा मुनीश्वरोनो विहार तो घणुं करी श्रीगुर्जर, मालव, कोंकण, मारवाड, बंगाल, काठीयावाड, ने कछ वगेरे देशोमां थाय छे, परंतु जीवयत्नाने माटे आहार विहार करवामां केटलीएक अडचण पडवाने लीधे आ मुंबइमां लगभग चालीस हजार श्रावकोनो समुदाय छतां पण पूर्वोक्त महामुनि जीनुं आगमन थतुं नथी, तेम छतां पण ते मुनिराज मुंबइना तथा सुरतना निवासी श्रावकोनी सविनय अतिप्रार्थनाथी मुंबइमां पधार्या, तेथी आ अस्मदीय श्रावक वर्गना छठा भागरूप ज्ञानवृद्धिकारक कामने परिपूर्ण मांगल्यसूचक कार्य थयुं, ए वातमां काइ पण संशय भासतो नथी.

आ ग्रंथ जे वखत संपूर्ण थयो, ते वखतमांज पूर्वोक्त मुनिराजजीनुं आहिं शुभागमन थयुं छे माटे आ अमारा ग्रंथना प्रगट थवानी साथें ते मुनिवर्यना मुंबइमां शुभागमननी उत्प्रेक्षाकरी छे. वली आहिं कोइ भाइने संदेह उत्पन्न थशे के आ तमारो छठो भाग तो हालज बाहेर पड्यो अने ते महाराजश्रीयें चैत्रमासमां आहिं पाउधार्या छे? तो त्यां कहेवानुं के आ छठो भाग तो चैत्रमासमांज तैयार थयो छे, परंतु अमारा शेठ भीमसिंहभाइ देवलोक थया, तेथी तेमना अपशोषना कारणथी तथा केटलीएक अडचणने लीधे ते वखतमां आ ग्रंथ बाहेर पड्यो नहि अने हाल ज्यारें छापवानुं काम सरु कर्युं, तारे आ प्रस्तावना छापवी अवशेष रहि हती ते प्रस्तावना तथा प्रथम चैत्रमासमां छपाइ रहेलो आ छठो भाग, बाहेर पाड्यो छे. अलमति सुज्ञजनेषु. शुभं भवतु.

शा० शामजी लालण.

॥ अस्य ग्रंथस्यानुक्रमणिका प्रारभ्यते ॥

१ प्रथम मंगलाचरण करतां, पहेला पदमां जे लोनी मनुष्य होय, ते द्रव्य उपार्जवा तत्पर होय ते उपर चारुदत्तनी कथा. श्रीनेमि० १
२ पंचेंद्रियोनां विषयसुख ते कामनोग छे, तेमां प्रथम श्रोत्रेंद्रिय उपर राजपुत्र रामनी कथा. नवनावना ग्रंथमां. १०
३ चक्षुरिंद्रिय उपर शेठ पुत्रनी कथा. नवनावना ग्रंथमां छे. ११
४ घ्राणेंद्रिय उपर गंधप्रियनी कथा नवनावना ग्रंथमां छे. १२
५ रसनेंद्रिय उपर मधुप्रियनी कथा. नवनावना ग्रंथमां छे. १२
६ स्पर्शेंद्रिय उपर राजकुमर महेंद्रनी कथा. नवनावना ग्रंथमां छे. १३
७ सामान्यें काम ते मैथुननी इच्छा, स्त्रीसंग करवो तेनी उपर चंद्रप्रद्योतन राजानी कथा. तेनी अंतर्गत जा सा सा सा प्रश्न पूछनार सोनीना जीवनी कथा. उपदेशमालामां छे. १४
८ क्षमा उपर दमदंतराजर्षिनी कथा. आवश्यक बृहद्वृत्तिमां छे..... २०
९ मध्यम पुरुष उपर जिनचंद्रकुमारनी कथा. अधमादिषट् पुरुष च० २३
१० क्रोधथी विराम पामी वैर विरोध समाव्या उपर द्राविड अने वारिखिल्लनी कथा. श्रीशत्रुंजय माहात्म्यमां छे. ३२
११ सिद्धांत प्रमाणे चाले, ते साधु, ते उपर महेंद्रराजा तथा तेना परिवार कुमारनी कथा. ३८
१२ समता करे ते साधु, ते उपर अर्जुनमालीनी कथा. उत्तराध्ययनें. ४५
१३ उत्सर्ग अने अपवाद ए बेहु प्रमाणे चाले, तेने साधु कहियें, ते उपर मुनिचंद्र मुनिनी कथा. गुरुमुखें सांनलेली छे. ४७
१४ स्वसमय परसमयना जाण होय ते साधु कहीयें, ते उपर गोष्ठामाहिल्लनी कथा. श्री आवश्यकनी टीकामां छे. ४८
१५ सत्त्ववंत धर्मथी न चले, ते उपर ललितांग कुमरनी कथा. श्री पा० ४९
१६ आपदानो निस्तार करे, ते बांधव, ते उपर सिंहवसंतनी कथा नाव० ५८
१७ क्रोध उपर शूर ब्राह्मणनी कथा. नवनावनामां छे. ६२
१८ मान उपर उज्झित कुमरनी कथा. नवनावनामां छे. ६३
१९ माया उपर शेठनी पुत्री पद्मिनीनी कथा. नवनावनामां छे. ६५

२० लोभ उपर कोणिक राजानी कथा. श्रीवीरचरित्रमां छे. ६७
२१ क्रोध ते विष ते उपर स्कंधकाचार्यनी कथा. उपदेशमालानी वृत्तिमां. ७७
२२ अहिंसा ते अमृत ते उपर भीमकुमारनी कथा. श्रीपार्श्वचरि० ७१
२३ जातिमद उपर हरिकेशीना पाछला भवनी कथा. उत्तराध्ययन० ९३
२४ लाभमद उपर सुभूम चक्रवर्त्तीनी कथा. श्री आवश्यकनिर्युक्तिमां. ९४
२५ कुलमद उपर मरिचीनी कथा. श्रीवीरचरित्रमां छे. ९७
२६ ऐश्वर्य मद उपर दशार्णभद्र राजानी कथा. वृंदारवृत्तिमां छे. ९९
२७ बलमद उपर श्रेणिक राजा, वीरस्वामी विशाखानंदीनी कथा. १०१
२८ रूपमद उपर सनत् कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा. उत्तराध्ययनादिमां. १०१
२९ तपोमद उपर श्रेणिक पुत्रनंदिषेण ऋषिनी कथा. वीरचरित्रमां छे. १०५
३० श्रुतमद उपर स्थूलिभद्रजीनी कथा. परिशिष्टपर्वणीमां छे. १०७
३१ सामान्य मद उपर बाहुबलिनी कथा. उपदेशमालामां छे. ११०
३२ अप्रमाद उपर चंदा तथा सर्गमाताना दीकरानी कथा. समरादि० ११२
३३ माया तेज भय ते उपर सर्वांगसुंदरीनी कथा. श्री आवश्यकमां छे. ११८
३४ सत्य ते शरण छे ते उपर कालिकाचार्यनी कथा. उपदेशमालामां. १३२
३५ लोभ उपर मम्मण शेठनी कथा. आवश्यकनिर्युक्तिमां छे. १३४
३६ संतोष उपरांत सुख नथी ते उपर कपिल केवलीनी कथा. श्रीउत्त० १३५
३७ अचंभ होय तेने विद्या आवे ते उपर जवराज ऋषिनी कथा. १३९
३८ विनयवंतने विद्या भजे. ते उपर सिद्धपुत्रनी कथा. श्री आवश्य० १४४
३९ क्रोधीने अपकीर्त्ति भजे, ते उपर कुलवालुआनी कथा. १४५
४० कुशीलने अपकीर्त्ति भजे, ते उपर मुंजनी कथा. मुंजप्रबंधमां छे. १४५
४१ संभिन्न चित्तवंतने अलक्ष्मी भजे, ते उपर शूर विप्रनी कथा. १४७
४२ सत्यवंत पुरुषने लक्ष्मी भजे, ते उपर मकरध्वजनी कथा. १४७
४३ कृतघ्नने मित्र पण त्याग करे छे ते उपर चुलणीना यार दीर्घरा० १५०
४४ जे यत्नावंत होय ते पापने तजे तेनी उपर मेतार्य मुनिनी कथा. १५०
४५ जेम सूका सरोवरने हंस छांडे, तेम आउखारूपपाणी सूकायाथी ते आत्माहंस छांडे, उपर समुद्रदत्तादिकनी कथा. प्रश्नोत्तररत्नमाला वृत्तिमां छे. १५०
४६ क्रोधीने बुद्धि छांडे ते उपर पक्षिघातकनी कथा. १५४

४७ अरुचिवंतने कहेवुं, ते विलाप. ते उपर ब्रह्मदत्त अने चित्र संभूतिनी कथा. श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमां छे. १५५
४८ अव्रतवाला पासें मागवुं, ते विलाप, ते उपर श्रीकृष्ण अने वीरासालवीनी कथा. श्रीआवश्यक निर्युक्तिमां छे. १६३
४९ अनिश्चित अर्थवालाने कहेवुं ते विलाप ते उपर गामडियानी कथा. १६६
५० व्याक्षिप्तचित्तवालाने कहेवुं ते विलापछे ते उपर बटुकनी कथा. उपदे० १६६
५१ घणा कुशिष्य करवा ते विलाप, ते उपर कालिकाचार्यना शिष्यनी कथा. श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमां छे. १६७
५२ दुष्ट राजा दंम देवा तत्पर होय ते उपर बलराजानी कथा. वृंदारु० १६९
५३ विद्याधर होय ते मंत्र साधवा तत्पर होय ते उपर मेघरथ राजानी कथा. श्रीपरिशिष्टपर्वणीमां जंबूस्वामीनां अधिकारें छे. १७१
५४ मूर्ख होय ते कोप करवाने तत्पर होय ते उपर आहिर आहिरणीनी कथा. श्रीउपदेशरत्नाकरमां छे. १७३
५५ सुसाधु होय ते तत्त्वमां तत्पर होय ते उपर आर्य माहागिरि आचार्य तथा सुहस्तीनी कथा. श्रीपरिशिष्टपर्वणीमां छे. १७४
५६ उग्रतपनी शोभा ते क्षमा, ते उपर सुकोशल मुनिनी कथा. १७९
५७ समतानी शोभा ते क्षमायोगमां रहे, ते उपर सुव्रतमुनिनीकथा. आ० १८२
५८ चारित्रनी शोभा ते ज्ञान अने भलुं ध्यान, ते उपर पुष्पभूति आचार्यनी कथा. श्रीआवश्यकनिर्युक्तिमां छे. १८३
५९ शिष्यनी शोभा ते विनयमां प्रवर्त्तवुं, ते उपर निंबक चेलानी कथा. श्रीउत्तराध्ययनना प्रथम विनयअध्ययनमां छे. १८४
६० आभूषण रहित ब्रह्मचारी शोभे, तेनी उपर वस्त्र रहित हरिकेशी मुनिनी कथा. श्रीउत्तराध्ययनसूत्रना बारमा अध्ययनमां छे. १८५
६१ परिग्रह रहितपणे दीक्षा धारण करनार साधु शोभे, ते उपर करकंडूनी तथा प्रसंगें चार प्रत्येक बुद्धनी कथा. आवश्यकनि० १९१
६२ बुद्धिमान् प्रधानें राजा शोभे ते उपर कल्पकनी कथा. श्रीपरिशि० १९७
६३ सती होय ते लज्जावती होय तो ते उपर जिनमतीनी कथा, सुम० २०४
६४ चपलचित्त अने अनवस्थितचित्तवालाने पोतानो आत्मा तेज वैरी जाणवो, तेनी उपर शेठनी स्त्रीनी कथा. उपदेशरत्नाकरमां छे. २०९

६५ शीलवंत प्राणी तेनो आत्माज जसवंत, ते उपर शीलवतीनी कथा. २१०
६६ जेनुं चित्त धर्मने विषे अस्थिर होय तेनो आत्माज दुरात्मा छे तेनी उपर गंगपालकनी कथा, आवश्यकनिर्युक्ति तथा उपदेश र० २११
६७ जे जितात्मा होय ते पोताने अने परने शरणभूत थाय ते उपर थावच्चापुत्रनी कथा. श्रीज्ञातासूत्रमां छे. २१२
६८ धर्मकार्य उपरांत कोइ उत्कृष्टकार्य नथी, ते उपर मुग्धभट्टनी कथा. २२३
६९ प्राणीनी हिंसा उपरांत बीजुं कोइ अकार्य नथी तेनी उपर देवप्रासाद, सामदेव अने वामदेवनी कथा. श्रीसुमतिनाथचरित्रमां छे. २२४
७० प्रेमराग स्नेहरागनी उपरांत कोइ बंधन नथी ते उपर आर्द्रकुमारनी कथा. सूयगडांग सूत्रमां. २३६
७१ बोधिबीजना लाभ उपरांत बीजो कोइ लाभ नथी ते उपर चंपकमालानी कथा. श्रीसुपार्श्वचरित्रमां छे. २३९
७२ परस्त्री न सेववी ते उपर वीरकुमारनी कथा. श्रीसुपार्श्वचरित्रमां. २५४
७३ अविद्यावंतने न सेववा ते उपर अगीतार्थ आचार्यनी कथा. श्रीविशेषावश्यकमां छे.. .... २६०
७४ मानहीन पुरुष न सेववा ते उपर वीरस्वामी अने गोशालानी कथा. सुबुद्धि दुष्टबुद्धिनी कथा. श्रीशांतिनाथचरित्रमां छे. २६२
७५ चाडीयामनुष्यने न सेववा, ते उपर चक्रदेवनी कथा. समरादित्य. २६४
७६ जे धर्मी होय ते सेववा योग्य होय ते उपर श्रीऋषभदेवस्वामीना पाछला भवें वैद्यपुत्रनी कथा. २७०
७७ जे पंडित होय ते पूछवा योग्य होय ते उपर तुंगीया नगरीना श्रावकनी कथा. श्रीभगवतीसूत्रमां. २७२
७८ जे साधु ते वांदवा योग्य छे ते उपर विजयसेन आचार्यनी कथा. २७७
७९ जे निर्मम ते पडिलाभवा योग्य ते उपर सुदत्तनी कथा. सुमति० २८०
८० पुत्र अने शिष्य बेहु सरखा जाणवा, ते उपर राजानी तथा आचार्यनी कथा. आवश्यकटीप्पणीमां. २८८
८१ ऋषि अने देवता सरखा जाणवा ते उपर प्रियग्रंथ आचार्यनी कथा कल्पसूत्र थिविरावलीमां. २८९
८२ आर्यसमित आचार्य कथा. कल्पथिविरावलीमां. २९०

८३ पांचमा निन्हव गंगदत्तनी कथा. श्रीविशेषावश्यकमां ले. २९०

८४ मूर्ख अने तिर्यंच बेहु सरखा ते उपर मरुकनी कथा.आवश्यकनि० २९३

८५ मुर्ख अने दरिद्री सरखा, ते उपर सारण जुवटियानी कथा. सहस्त्रमल्लकथामां. २९४

८६ पुरुषनी बहोंतेरकला तथा स्त्रीनी चोशठ कला, ए सर्वे कलाने जींतनारी धर्मकला ले. ते उपर सहस्त्रमल्लनी कथा. २९५

८७ सर्वकथाने धर्मकथा जींतनारी ले, ते उपर चितारानी पुत्रीनी कथा. आवश्यकनिर्युक्तिमां. ३०९

८८ सर्वबलने धर्मबल जीतनारुं ले ते उपर कोकाशनी कथा. ३१६

८९ सर्वसुखने धर्मसुख जीतनारुं ले ते उपर संयतिराजा कथा. ३२८

९० जुगारीप्राणी जुगार रमवाने आसक्त होय, तेना धननो नाश थाय, ते उपर नलकुबरनी कथा. ३४२

९१ जे प्राणी, मांसजक्षणमां आसक्त होय, तेने दयानो नाश थाय. ते उपर सोदामनी कथा श्रीनेमीचरित्रमां. ३४३

९२ जे प्राणी मद्यमां आसक्त होय, तेना यशनो नाश थाय ले, ते उपर राजाना पुत्रनी कथा. समरादित्यरासमां. ३४४

९३ जे प्राणी वेश्यामां आसक्त होय, तेना कुलनो नाश थाय, ते उपर उचितकुमरनी कथा. ३४५

९४ जे प्राणी जीवहिंसामां आसक्त होय ते प्राणीना धर्मनो नाश थाय, ते उपर यमपाशनी कथा. ३५१

९५ चोरीमां आसक्त होय ते प्राणीना शरीरनो नाश थाय ले, ते उपर हुंफिक चोरनी कथा. ३५२

९६ जे प्राणी परस्त्रीमां आसक्त होय तेमे सर्वगुणनो अने सर्व द्रव्यनो नाश थाय ले, तथा अधमगतिने पामे ले ते उपर सुरप्रिय कुमारनी कथा. वृंदारुवृत्तिमां ले. ३५४

९७ पोतें निर्धन लतां पण दान दे, ते सद्गतिने पामे, ते उपर अमसेन वयरसेननी कथा. सुमतिनाथचारित्रमां. ३५८

९८ ठकुराइ पणामां क्षमा राखवी. ते उपर सहस्त्रमल्लनी कथा प्रश्नोत्तर रत्नमालामां. ३६५

ए‌ए जे प्राणी सुखोचित होय, तेने इछानिरोध करवो,ते उपर धर्म राजानी कथा. उपदेशरत्नाकरमां छे. ३६७
१०० तारुण्य अवस्थामां इंद्रियोनो निग्रह करवो, ते उपर कामपालनी कथा सुमतिचरित्रमां पूर्वभवने अधिकारें. ३७०
१०१ दशइंद्रियोना रोध करवा उपर गुणधर्म राजकुंवरनी कथा. शांतिनाथ चरित्रमां. ३७४
१०२ आ संसारमां मनुष्यनुं आयुष्य अशाश्वतुं छे तेमां पण रागथी आयुष्य घटे, ते उपर एक पुरुष तथा स्त्रीनी कथा. ३८४
१०३ स्नेहथी आयुष्य घटे, ते उपर दंपतीनी कथा. ३८४
१०४ नयथी आयुष्य घटे, ते उपर गजसुकुमारनी कथा. ३८५
१०५ निमित्त ते शस्त्रादिकथी आयुष्य घटे, ते अधिकार लखेलो छे. ३८५
१०६ स्पर्शथी आयुष्य घटे, ते उपर चक्रवर्त्तीनी स्त्रीनी कथा. ३८६
१०७ मनुष्यनुं आयुष्य अशाश्वतुं छे, माटे साधुजने उपदिश्यो जे धर्म, तेने आचरण करवो, ते उपर चेलातीपुत्रनी कथा आवश्यक निर्युक्तिमां. ३८६
१०८ जे धर्म छे, तेज रक्षण करनार छे त्राण छे, अनर्थनो घातक छे, संसारजीतने शरण छे, ते उपर महानंदनी कथा. ३८ए
१०ए हवे दुःखीयो जीव होय ते सुखने माटे धर्मने आचरे, तो रूडीगतिने पामे, ते उपर वसुदेवनो जीव पाछले नवे नंदीश्वर साधु हतो, तेनी कथा..... .... ३८८
११० जे प्राणी धर्मने सेवे छे, ते अव्याबाध सुखने पामे छे, ते उपर लक्ष्मीश्वर श्रेष्ठीनी कथा. ३८८
१११ सिद्धनुं स्वरूप ग्रंथांतरथी लखेलुं छे, तथा सिद्धने एकत्रीश गुण प्रगट थाय, ते कहेलुं छे. ३ए०
११२ आवश्यक निर्युक्तिमां बीजी रीतिथी सिद्धना एकत्रीश गुण कहेला छे. ३ए१
११३ ग्रंथप्रशस्तिका..... .... ३ए२

॥ इत्यनुक्रमणिका ॥

अथ

॥ श्रीगौतमकुलक मूल, बालावबोध तथा कथाउ सहित प्रारंभ ॥

तिहां प्रथम वार्त्तिक करनार पंमित श्रीपद्मविजयजी महाराज मंगलाचरणने अर्थे बे अनुष्टुब् कहे छे.

॥ अनुष्टुब्वृत्तम् ॥ नत्वा श्रीमन्महावीरं, ध्यात्वा श्रीगुरुपंकजम् ॥ मत्वा विविधशास्त्रोप, देशं सत्रसमन्वितं ॥१॥ यद्गौतमर्षिणा प्रोक्तं, गौतमं कुलकं वरं ॥ तस्य विस्तरतः कूर्वे, वार्त्तिकं लोकनाषया ॥२॥

इहां ग्रंथनी आदिमां वस्तु निर्देशरूप मंगल जाणवुं. अथवा ग्रंथमां पद्यरूपें मंगल बांध्युं नथी, तो पण पोताना चित्तमां इष्टदेवने नमस्कार कस्यो छे, एम जाणवुं. इहां चर्चा घणी छे, पण ग्रंथ वधे माटे लखता नथी.

हवे ग्रंथकर्त्तायें आदिमां लोजना लक्षण शामाटे कह्या छे? तेनो हेतु कहे छे. जे माटे चारगतिरूप संसारना हेतु, ते चार कषाय छे. तेमां पण सर्व गुणोनो विनाश करनार एवो एक लोज छे॥ यतः॥ कोहो पीयं पणासेइ, माणो विणय नासणो॥ माया मित्ताणि नासेइ, लोहो सव विणासणो ॥ १ ॥ इति श्रीदशवैकालिकसूत्रवचनात् ॥ तथा लोज ते डुर्जय छे. अने वली ते लोज, क्रोधादिकने रहेवाना कालमान करतां घणो काल रहे छे, एटलाज माटे श्रीजद्रबाहुस्वामीयें आवश्यक निर्युक्तिमां कह्युं छे. ॥ यतः ॥ उवसामंपि उवणिया, गुणमहया जिणचरित्तसरिसंपि ॥ पडिवायंति कसाया, किं पुण सेसेसु रागछे ॥ १ ॥ जइ उवसंतकसाउ, लहइ अणंत पुणोवि पडिवायं ॥ नहु नेवीससियवं, थोवेवि कसायसेसंमि ॥ २ ॥ अणथोवं वणथोवं, अंगीथोवं कसायथोवं च ॥ नहु नेवीससियवं, थोवंपि हुंति बहु होइ ॥ ३ ॥ एम ए सर्वे गाथाउ एक लोज आश्रयिने कही छे. तथा सर्व पापनुं मूल ते लोज छे.॥ लोज 'मूलानि पापानि' इति वचनात् ॥ ते माटेंज ग्रंथकर्त्तायें आदिमां लोजनुं ग्रहण कर्युं छे. तथाच सूत्रम्.

॥ मूलगाथा ॥ उपजाति वृत्तम् ॥

॥ लुब्धा नरा अडपरा हवंति, मूढा नरा कामपरा हवंति ॥ बुद्धा नरा खंतिपरा हवंति, मिस्सा नरा तिन्निवि आयरंति ॥ १ ॥

अर्थः—(लुब्धानरा के०) लोनी मनुष्य जे होय ते (अडपरा के०) ड्व्य उपार्जन करवानेविषे तत्पर (हवंति के०) होय ढे एटले लोनी पुरुष ड्व्य उपार्जन करवानेविषे तत्पर होय. इहां गाथामां जे अर्थ शब्द कह्यो ढे ते अर्थ शब्दें लक्ष्मी जाणवी. अने लक्ष्मी ते देवताविशेष ढे. ए एोंकरी ग्रंथकर्त्तायें आदिमां.मंगल सूचव्युं एम पण जणाय ढे. ते कारण माटेज लोनी पुरुष ड्व्यनेविषे तत्पर होय. एम कह्युं, पण लोननुं फल न कह्युं, जे माटे लोननुं फल ते नरक जाणवुं. ॥ 'लुब्धा महब्रा नरयं उवंति' इति वक्ष्यमाणवचनात् ॥ एम जो नरक एवो अर्थ आ पहेली गाथामां करियें तो उपर जे मांगलिक सुचव्युं ते रहेतुं नथी. इत्यादिक केटली चर्चा लखाय? हवे लोननो लीधो जीव, विकट अटवीमां पेसे, महा अपार समुड् तरे, अति नीम संग्राममां अडे, कर्षण करे, रुपण स्वामीनी सेवा करे, नीचकर्म आचरे, मस्तके नार उपाडे, नूख तृषा खमे, अने ताप तथा टाहाडने पण हिसाबमां न गणे; इत्यादिक महाकष्टने सहन करीने पण ड्व्य उपार्जवा तत्पर होय.ते उपर चारुदत्तनो दृष्टांत कहेढे.

आ नरतक्षेत्रनेविषे चंपानामनी नगरीमां महाधनवान् एवो नानुनामें शेठ वसे ढे. तेनी सुनड्नामें नार्या ढे, तेने पुत्र नथी. तेथी स्त्रीनर्त्तार घणी आर्त्ति करे ढे. अने मनमां एम विचारे ढे के, ज्यररे धननो नोक्ता एवो एक पण पुत्र नथी!! त्यारें आपणने आटलुं धन पण श्या कामनुं! एम चिंतातुर रहेतां देवादिकने मानता, इब्रता, एक चारणमुनि मल्या. त्यारे ते मुनिने पूढ्युं के, हे महाराज! अमारे पुत्र थशे के नहिं? त्यारे चारण मुनियें कह्युं के,तमारे पुत्र थशे. पढी ते स्त्रीने गर्न रह्यो. अनुक्रमें पुत्रनो जन्म थयो. ते बालकनुं चारुदत्त एवुं नाम दीधुं. ते महोटो थयो, त्यारें मित्रसाथें क्रीडा करतो एकदा समये उद्याननेविषे गयो. त्यां

जतां थकां एक स्त्रीनां तथा एक पुरुषनां पगलां दीठां. ते पगलां घणां लक्षणवंत देखीने चारुदत्तें विचार्युं के, इहांथी कोइक गुणवंत स्त्रीपुरुष गयां जणाय छे. एम चिंतवी आगल जतां एक केलिनुं घर दीठुं. ते केलिना घरनी पासे एक विद्याधर दीठो. तेना सर्व शरीरमां खीला जडेला छे. तेवामां ते विद्याधर चारुदत्तने देखीने कहेवा लाग्यो के, हे पुरुष! महारा वस्त्रने छेडे औषधीवलय छे, ते घशीने मने चोपडो. ते सांजली चारुदत्तें पण ते औषधी घशीने चोपडी, एटले ते सर्व खीला निकली पड्या. पछी ते विद्याधरना कहेवाथी व्रण संरोहिणी घशीनें चोपडी, एटले सर्व व्रण (घा) रुझाई गया, वली त्रीजी औषधीयें साजो थयो. त्यार पछी चारुदत्तें पूछ्युं के, हे महाभाग्य! तमे कोण छो? अने तमने आवी आपत्ति केम पडी? त्यारे ते विद्याधर पोतानो संबंध कहे छे.

भरतक्षेत्रना मध्यभागने विषे रूप्यमय पच्चीश जोजन ऊंचो अने पचास जोजन पहोलो एवो वैताढय पर्वत छे, तेने विषे शिवमंदिरनामें नगरनो माहेंद्रविक्रमनामें राजा महापराक्रमी छे. ते राजानो हुं अमितगतिनामें पुत्र थयो. एक दिवस क्रीडा करतो थको हुं हरिवंत पर्वते गयो. त्यां एक हिरण्यरोमनामा तापस वसे छे, तेनी सुकुमालिका नामें पुत्री महारूपवंती छे, तें में दीठी. ते कुमरी तेना पितायें मने परणावी. ते स्त्रीने लइने हुं महारे ठेकाणे गयो. त्यां धूमशिष्य नामें एक महारो मित्र हतो. ते महारी स्त्रीने देखीने कामें विंधाणो तेथी महारां छिद्र जोतो रहे, अने मनमां विचारे के, जो ए मित्र मरे, तो ए स्त्री महारे हाथ आवे. एम करतां एक दिवस हुं महारी स्त्री साथे क्रीडा करतो करतो इहां आव्यो. ते अवसरे महारो मित्र मने एकलो जाणीने, आ रीते खीला ठोकीने महारी स्त्री लइने जतो रह्यो. ए अवस्थामां हे बांधव! तें मने जीवतो राख्यो. तेने बदले तुं महारी पासे कांइक पण माग्य के, हुं तने आपुं त्यारे चारुदत्तें कह्युं के, तमारा जेवा सत्पुरुषनुं दर्शन थयुं, एटले हुं सर्व कांइ इच्छित पाम्यो. वली में तमारुं दुःख दूर कर्युं, माटे हवे महारे शुं जोइये? एम कही बन्ने जण पोतपोताने ठेकाणे गया.

पछी चारुदत्त पोताना मित्रसाथे निरंतर क्रीडा करे, एम करतां ज्यारें चारुदत्त यौवन अवस्था पाम्यो, त्यारे सर्वार्थनामें चारुदत्तनो मामो

बे, तेनी मित्रवतीनामक पुत्रीनी साथें चारुदत्तना पितायें चारुदत्तने पर णाव्यो. पण वनक्रीडासक्त थको स्त्रीसाथे नोगनी वात न करे, त्यारे चारुदत्तना माता पिताये जाएयुं के, अमारो पुत्र नोगमां समजतो नथी, एम विचारीने कलिंगसेना नामें गणिकानी दीकरी वसंतसेना गणिका हती तेनी पासे कामनोग शीखवा मूक्यो. एम करतां ते वेश्याने घेर बार वर्ष वहि गयां. ते वेश्या साथे सोल क्रोड सोनैया खाधा. त्यार पबी ते चारुदत्तने डव्यरहित थयो जाणीने ते वेश्यानी अक्कायें तेने काढी मूक्यो. त्यारें घेर आवीने जूए तों मावाप मरी गयां बे, अने घरहाट पडी गयां बे, एम देखीने घणुंज दिलगीर थयो. पबी व्यापार करवा माटे पोतें पोतानी स्त्रीनां आनूषण लीधां, ते लेइने मामो तथा पोतें बन्ने जण व्यापारने अर्थें चाल्या. मार्गे जतां जतां उशीरपुर नगरे आव्या, त्यां मामानाणे जे कपास लीधो, ते लइने ताम्रलिप्ति नगरीतरफ चाल्या, अनुक्रमे जतां थकां वनमां आग लागी, एटले सर्व कपास बली गयो. त्यारे मामाए जाएयुं के, चारुदत्त निर्नाग्य बे, एनीसाथे महारुं धन पण जाय बे; एम जाणी तेणे चारुदत्तने मूकी दीधो.

चारुदत्तें पण एक घोडो वेचातो लीधो, ते ऊपर बेसीने पश्चिम दिशा तरफ चाल्यो, आगल जतां थकां घोडो मरी गयो. पबी चारुदत्त पादचारी थयो. हवे चालतां थकां घणुं थाक्यो, नूख तृषा पण घणी लागी, एवा एवा महाडुःख खमतो थको अनुक्रमें प्रियंगुनगरे गयो. त्यां वणिकनां घणां घर बे, तेमां एक सुरेंडदत्त नामें पोताना पितानो मित्र वसे बे. तेणें चारुदत्तने पुत्रनी पेठे राख्यो, नोजनवस्त्रादिक आप्यां, अने कह्युं के, हवे शुं करवा डुःख खमवा जाय बे ? महारे घेर रहे. एम कहे थके पण मनमां घणो लोन धरे बे. व्यापार करवानी महोटी होंस धरे बे. ते कारणथी कोइकना लाख डव्य उधारे लइने ना ना करतां पण चारुदत्त रह्यो नही. अनुक्रमें जहाजमां बेठो, तेनी साथें बीजा पण घणा लोक जहाजमां बेठा, अनुक्रमें ते जहाज यमुनाद्वीपें गयुं. एम बहु गाम नगर फरतां आठ क्रोड सोनैया कमायो. हवे पोताने देश जवा माटे पाबो जहाजमां बेठो, ते समुडने मध्यनागे आव्यो, एटले अकाले गाजवीज थयो, तेथी प्रवहण नांग्युं, सर्व डव्य समुडमां गयुं. पण कोइक पुण्यसंयोगे

एक पाटीयुं हाथ आव्युं. ते पाटीयासहित सात दिवस सूधी समुद्रमां जो ला खाधा. अनुक्रमें समुद्रनो पार पाम्यो. ते राजपुर नगरना उद्यानमां आव्यो. त्यां एक तापसना आश्रममां दिनकरप्रन नामा परिव्राजक वसे छे, ते घणो शांत दांत अने जाणिये धर्मनुं धामज होय नहि! एवो देखाय छे. ते त्रिदंमी, चारुदत्तने कहेवा लाग्यो के, अरे बाबु! तुं कहांसे आया? तुं ऐसा छुःखीया क्युं? तुं तो बडा नाग्यवंतमें शिरदार हे,तेरा छुःख देखकर मेरेसें खम्या नहि जाता! मेरे मनमें बहोत आर्त्ति होती है. उर हमेरे तां इ गुरुकी जैसी शिक्षा है तिसमाफक मै,अलेखकों जपता उरनावकी निक्षा लेता हुं, कंथा पहेरता हुं, उर विनूति चढाता हुं, परकुं छुःखी देखुं,तब मु जकोंनी छुःख उपजे, परकुं सुखी देखुं तब मुजकूंनी सुख. उपजे,उर सारी छुनीया तो मायामें गरक होगई हे. उर हम तो दररोज निरंजनका ध्यान करते है. उसवास्ते तेरी बात होय सो हमकों कहे. एवा त्रिदंमियानां वचन सांनलीने तेने प्रणाम करीने चारुदत्त कहेवा लाग्यो के, हे नग वन्! मै बहुत छुःखी हुं. ओर अब आपके सरणे आयां हुं. तुमसे मे रा उद्धार होवेगा. इत्यादिक पोतानुं वृत्तांत कही देखाड्युं. ते वात सांन लीने त्रिदंमियानी आंखमां आंसु आव्यां, अने कहेवा लाग्यो के, रे वछ तुं धीरा हो. सब अछा बनेगा. में जानताहुं के तुं बहोत धनका अर्थी है. नला! अब तें मेरी पास आया है, तो सब बातकी खूबी होवेगी. क्यों मरता हे? में ऐसा करूंगा कि लक्ष्मी तो तेरा घरकी दासी होयगी, तुं मेरी साथ चल! ते सांनली चारुदत्त अने त्रिदंमियो ए बन्ने जण त्यांथी चा ल्यां. चालतां थकां बीजे दिवसे एक अटवीमां पहोच्या. त्यां एक पर्वतमां गया तेमां एक निवड शिला आवी. ते पगे पाटु मारीने उघाडी. तेमध्ये एक छुर्गपाताल नामें बिल छे, तेमां चाल्या, ते छुर्गपातालमां नमतां न मतां एक रसकुंपीनो कूउ दीठो. पण ते देखीतोज महा बिहामणो छे, चार हाथनो विस्तारें छे, जाणिये के,कूउ तो नथी, पण नरकनुंज बारणुं छे. हवे चारुदत्तने एक तुंबडी त्रिदंमीयें आपी. अने कह्युं के, आ तुंबडी कूआमांथी रसें नरी लाव्य, एम कहीने चारुदत्तने मांची उपर बेसाडीने कूआमां उता र्यो. चारुदत्त पण लोननां वशथी मांहे उतर्यो. तेणें कूआमां ज्यां मेखला छे, ते दीठी. तेमां रस पण नर्यो छे.ते रस जेटलामां लेवा जाय छे,एटलामां बीजा

कोइकें शब्द कस्यो, केम म त्यारे चारुदत्त बोल्यो के, मह्यारुं नाम चारुदत्त छे. मने नगवंतें मोकल्यो छे, तो मुजने रस लेतां श्या माटे निषेध करो छो? मह्यारे ए रसनो जरूर खप छे. त्यारे ते शब्द करनार बोल्यो के, मह्यारी वात सांजल. हुं पण वाणियो छुं. तह्यारी पेरें हुं पण धननो अर्थी थको इहां आव्यो छुं, पण ए त्रिदंमीयें मुजने मांहि नांख्यो छे. ते माटे ए त्रिदंमीयानो विश्वास करीश नही. वली वात सांजल. आ रसमां हाथ बोलीश नहिं. जो बोलीश तो हाथ कोही जशे. ते माटे तुंबडी लाव्य. हुं तने जरी आपुं. एम सांजली तेने तुंबडी आपी. त्यारे ते पुरुषें पण रस जरीने आप्यो. मांचीना हेठल ते रस तुंबी बांधी. पछी चारुदत्तें रासडी हलावी, त्यारे त्रिदंमीये खेंचीने, कूआने कांठे आण्यो. एटले त्रिदंमीयें तुंबडी मागी. त्यारे चारुदत्तें जाण्युं के, आ मायावी तथा विश्वासघाती देखाय छे. एवुं जाणीने ते रस, तो कूआमां ढोली नांख्यो. एवुं जाणी ते त्रिदंमीयें पण चारुदत्तने कूआमां नांखी दीधो. त्यारे ते मांहे रहेलो पुरुष बोल्यो के, तुं कांइ फिकर चिंता करीश नही. तुं जो रसमांहे पड्यो होत, तो न जीवत, पण मेखला उपर पड्यो, तेथी तुं शातामां रहेजे. तने इहांथी नीकलवानो उपाय बतावुं, ते सांजल. इहां रस पीवाने माटे गोधा आवे छे, ते महा जयंकर शब्द करता आवे छे, पण तेनी तुं बीक राखीश नही. ते गोधा ज्यारें रस पीने पाछा वले, त्यारे तुं तेने पूंछडे वलगजे. माटे ते आवे त्यां सूधी तुं इहां रहे. अने पंच परमेष्ठीनुं ध्यान कस्य. एम॰ सांजलीने ते त्यां रह्यो. एवामां ते पुरुष तो मरण पाम्यो, तेवामां ते गोधा आवीरस पीने पाछा वलतां चारुदत्त पण ते गोधाने पूंछडे वलग्यो. तेनुं शरीर सुकुमाल हतुं तेथी घसातो घसातो बहार नीकल्यो. ते जाणे गर्जावासथकीज नवो नीकल्यो होय नहि!! अथवा नरकमांथीज नीकल्यो होय नहि!!! ए दृष्टांतें बहार आवे थके नवो जन्म पाम्यानी पेरे मांनवा लाग्यो, पछी पूछडुं मूकी दीधुं, त्यारे मूर्छा खाइने जूमिये पड्यो. वली शीतल वायरा प्रमुखें चेतन वल्युं, त्यारे चालवा मांम्युं, एटले वनमां एक पामो हतो तेनी केडे पड्यो, त्यारे चारुदत्त एक महोटी शिला उपर चडी गयो. ते जोइने ते पामो पण शिंगडेथी ते शिलाने हलाववा लाग्यो, पण शिला हाले नही. एवामां एक अजगर नीकल्यो, ते अजगर वनपामाने गली गयो. त्यारे

चारुदत्त त्यांथी नाठो. ते अनुक्रमें अटवीने अंते एक गाममां चारुदत्तना मामाना मित्रनुं घर छे, ते गाममां दुःखनी राशिने पामतो पामतो त्यां प होच्यो. तेने तिहां रुद्रदत्त नामें मामाना मित्रें घणुं लाल्यो पाल्यो, साजो कर्यो.

हवे त्यांथी कांइक तुच्छ किरियाणा नरी रुद्रदत्त साथें चाल्यो. जतां थ कां एक महोटी इक्षुवती नामें नदी आवी, ते उतरी गिरिकूटे गया. त्यां वेत्रवन छे. ते वनथी अनुक्रमें बन्ने जण टंकण देशे पहोच्या. त्यां बे ब करा वेचाता लीधा, ते बोकडा उपर बेसीने केटलाक पंथनो पार पाम्या. पछी एवुं जंगल आव्युं के, जेमां मनुष्य मात्र तथा अज (बोकडा) पण चाली शके नही, त्यारे रुद्रदत्तें कह्युं के, हवे आपणे पगे चाली शकशुं नहिं, तेमाटें आ बकराने मारी तेनी खोलमां पेसीए, .अने एमना मांस नो नाग बहार काढीए, तेने देखी नारंम पंखी आवीने मांसनी भ्रांतिये आपण बेहुने उपाडीने लेइ जशे, ते सुवर्णनूमियें मूकशे, एवां वचन सां नलीने चारुदत्त बोल्यो. हे रुद्रदत्त ! आपणाथी ए बकरा केम मराय? प्रथम तो ए आपणने इहां सूधी लाव्या, माटे आपणने उपकारी थया, व ली आ ठेकाणे एनो नाथ कोण छे ? वली .आपणें पण हिंसा करीने दु र्गतियें जइयें, ते हिंसानां फल शास्त्रमां कडुआं कह्यां छे. ॥ 'न पाणिहिं सापरमं अकज्जं' इति वचनात् ॥ ते माटे आपणाथी तो ए न हणाय. त्यारे रुद्रदत्त कोप करीने बोल्यो जे, ए बकरां कांइ तहारां नथी, एतो में द्रव्य खरचीने लीधां छे. एम कहीने एक बकरो तो तेणें मार्यो, पछी बी जो बकरो मारवाने रौद्रपरिणामी थको रुद्रदत्त आव्यो, त्यारे बकरो कंप तो कंपतो चारुदत्तना मुख सामुं जोवा लाग्यो. तेने चारुदत्त कहेवा ला ग्यो के, हे बकरा ! इहां महारो आश्रय नथी, पण आ वेला तने धर्म स खाइयो छे. ते हुं संनलावुं. अने तुं धीरज धरीने सांनल. जे श्रीवीतराग राग द्वेष रहित, केवलज्ञान, केवलदर्शन, यथाख्यात चारित्रवंत, अढार दोष र हित, चोत्रीश अतिशयें करी विराजमान, वाणीना पांत्रीश गुणें करी नव्य प्राणीने संसार समुद्र तारवा समर्थ, मोहरहित, अज्ञानरहित, एवा परमे श्वरने देव करीने तुं मान्य. तथा गुरु ते सुसाधु, उत्तम, निस्पृही, आत्मगु णरागी, आत्मसाधनने अर्थें उजमाल थयेला, सत्तावीश गुणेंकरी विराज मान, रत्नत्रयीना पात्र, स्वपर तारवां समर्थ एवा गुरुने गुरु करी अंगीकार

कस्य. तथा धर्म ते केवलीनो नाष्यो, आत्मानो धर्मनिश्चय व्यवहाररूप साध्य साधनरूप जे निश्चय धर्म, ते आत्मस्वरूप जाणवो. तथा व्यवहार ते स्वरूप प्रगट करवा निमित्त दानादिक धर्मने धर्म करी अंगीकार करजे. प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह प्रमुख जे अढार पापस्थानक ठे तेने तजजे. चार आहारने पच्चरकजे. सर्व जीव साथे मैत्रीनाव राखजे. वली रुद्रदत्त साथे विशेषें मैत्रीनाव राखजे. अने एम जाणजे के, ए मारतो नथी, पण मुजने महारां पूर्वकृत कर्म उदय आव्यां ठे, ते नोगवुं ठुं. इत्यादिक चारुदत्तनां वचन ते बकराने अमृत रसायननी पेठें परणम्यां. त्यारे चारुदत्तें तेने नवकार संनलाव्यो. हवे ते बकराने रुद्रदत्तें माखो. पठी ते बे बकरानी खोलमां बे जण जूदा जूदा हाथमां ठरी लेइने पेठा. एवा अवसरमां त्यां बे नारंम पंखी आव्या. ते मांसनी न्रांतियें चंचूपुटें करी बन्नेने उपाडी चाल्या. मार्गमां एक त्रीजो नारंम पंखी आवीने चारुदत्तवाला नारंम पंखी साथे मांसनी लालचे लडवा लाग्यो. ते साथे लडतां थकां ते खोल नारंमनी चांचमांथी ठूटीने नीचें एक सरोवरमां पडी त्यारे मांहेथी चारुदत्तें जाण्युं के, नारंमें क्यां एक मूक्यो तो खरो! एवुं जाणी ठरीए करी बंध कापी बहार नीकल्यो, अने सरोवर तरीने कांठे आव्यो.

त्यांथी अटवीमां जतां एक पर्वत दीठो तेनी उपर चाल्यो. एवामां त्यां मुनिराज काउस्सग्ग ध्यानें रह्या थका दीठा. त्यारें मुनिराजें काउस्सग्ग एक पाखो, एटले तेमने चारुदत्तें प्रणाम कस्यो. मुनियें पण धर्मलान दइने तेने बोलाव्यो के, हे चारुदत्त! तुं इहां क्यांथी आव्यो? इहां तो विद्याधर अथवा देवता अथवा पंखी आवे, पण मनुष्य मात्रनो आसरो नथी! वली हे चारुदत्त! तुं मने उलखतो नथी, पण महारी वात सांनल्य. चंपानगरीने बहार तें जे विद्याधरना खीला काढ्या हता, ते अमितगत विद्याधर मनेज जाणजे. तें मूकाव्या पठी हुं अष्टापदने ढूकडो गयो, एटले महारा ते वैरीने में दीठो अने तेणें पण मने दीठो. एटले ते वैरी नाशीने अष्टापदना चैत्यनें शरणे गयो. अने हुं महारीघ रणी लइने महारे घेर आव्यो, ठी महारा पितायें मने राज्य आप्युं, अने हिरण्यकुंन ने सुवर्णकुंन ए बे चारण श्रमण मुनिराजनी पासे महारा पितायें चारित्र लीधुं.

हवे महारे मनोरमा नामें एक स्त्री हती तेने बे पुत्र थया, तेमां एक

नुं नाम सिंहयशा अने बीजानुं नाम वराहग्रीव छे. वली बीजी स्त्री विज यसेना नामें हती, तेनी कूखे एक गांधर्वसेना नामें कन्या थइ. त्यार पछी सिंहयशाने राज्यें थापीने में महारा पिता गुरु पासे चारित्र अंगीकार कर्युं. पछी अनुक्रमे विहार करतो थको लवण समुद्रमां कर्कोट नामें पर्वत छे, तेमां एकांत स्थानक जाणीने ध्यान करुं छुं. ए में महारी वात कही. हवे तुं तहारी वात कहे. तुं इहां क्यांथी आव्यो? त्यारें चारुदत्तें मूलथी मांमी पोतानुं सर्व वृत्तांत कही देखाडयुं, एवामां मुनिना बेहु पुत्रो त्यां आव्या, मुनियें चारुदत्तने ओलखाव्या के, ए अमारा उपगारी छे. एवामां बकरो देवता थयो छे, ते देवतापण त्यां आव्यो, तेणे पोतानुं सर्व वृत्तांत संजलाव्युं. हवे विद्याधरें, चारुदत्तने पोताने घेर तेडी जइने घणा हिरण्य सुवर्णादिक आप्यां, अने गांधर्वसेना पोतानी जगिनी हती तेपण सोंपी, ने कह्युं के ज्यारें वसुदेवजी तमारा नगरें आवे त्यारें वसुदेवजीने ए महारी बेहन परणावजो एम कहीने चारुदत्तने पोताने घेर पहोचाड्यो. इत्यादिक सविस्तरपणें ए अधिकार वसुदेवहिंम ग्रंथथी जोइ लेवो. इहां तो लोजी प्राणी द्रव्य उपार्जवा तत्पर होय, ते माटे महाकष्ट खमे ते उपर ए कथा कही. हवे संसारमां जमवाना कारण माटे लोकप्रसिद्ध कंचन तथा कामिनी छे.

अने मुख्यतायें द्रव्यादिकनुं उपार्जन करवुं, ते कामजोगने माटेज छे,
ए संबंधे आव्युं. जे कामजोगनुं बीजुं पद ते कहे छे.

॥ मूढा नराकामपराहवंति (मूढा नरा के०) जे मूर्खप्राणी होय, ते (कामपरा के०) कामने विषे तत्पर (हवंति के०) होय. इहां कामज कह्यो छे. परंतु उपलक्षणथी जोग पण लेइये. एटले मूर्ख पुरुष कामजोगने विषे तत्पर होय; ते कामजोग मूर्खने वहाला लागे छे. ॥ यतः ॥ बालाभिरामेसु दुहावहेसु, न तं सुहं कामगुणेसु राया ॥ विरत्तकामाणतबोधणाणं, जं जिरकुणो सीलगुणे रयाणं ॥ इति श्रीउत्तराध्ययनसूत्रे चित्रसंभूति अध्ययने ॥ हवे कामजोग तें पांच इंद्रियनां विषयसुख कहीये. यतः ॥ कइविहाणं जंते! कामा पन्नत्ता? गोयमा! दुविहा कामा पन्नत्ता. तं जहा. सद्दा रूवा इति. तथा कइ विहाणं जंते! जोगा पन्नत्ता? गोयमा! तिविहा जोगापन्नत्ता. तं जहा गंधा रसा फासा कइविहाणं जंते! कामजोगा पन्नत्ता? गोयमा! पंचविहा कामजोगा पन्नत्ता. तंजहा सद्दा रूवा रसा गंधा फासा

॥ जीवाणं नंते ! किं कामी नोगी ? गोयमा ! जीवा कामीवि नोगीवि ॥ इ त्यादिक श्री नगवती सूत्र शतक सातमे उद्देशे सातमे कह्युं बे.

॥ हवे पांच इंड्यिो ते कयां स्पर्शेंड्यि, रसेंड्यि, घ्राणेंड्यि, चक्षुरिंड्यि अने श्रोत्रेंड्यि, ते इंड्यिो बे प्रकारे एक बाह्य इंड्यि तथा बीजां अन्यंतर इंड्यि. तेमां बाह्य इंड्यि ते काननी पापडी प्रमुख जाति विशेषें निन्न निन्न आ कार बे. तथा अन्यंतर इंड्यिोना बे नेद बे. एक निवृत्तिइंड्यि अने बीजी उपकरण इंड्यि. ते पांचे इंड्यि महा दुःखदायी बे, उन्मार्गे प्रवृत्तां रह्यो बे. ॥ यतः इंदिय चवल तुरंगा, डुग्गइमग्गाणुधाविरे निच्चं ॥ उम्मग्गेण पडं तं, निरुंनई नाणरस्सीहिं ॥ ६ ॥ इत्यादिक जेमाटे एकेक इंड्यिना परव शपणाथी पण जीव डुःख पाम्या बे, तो जेना पांचें इंड्यि परवश होय ते नुं तो कहेवुंज शुं ! ! ! ॥ यतः ॥ सोपमुहाणत्ताणय, दिठंता पंचिमे जहा संखं ॥ राय सुय सिठितणउं, गंधमहुप्पिय महंदाहिं ॥ ७ ॥ इति ॥

हवे ते पांचइंड्यिना पांच उदाहरण अनुक्रमें लखीये बीये.

तेमां प्रथम श्रोत्रेंड्यि उपर राजपुत्रनो दृष्टांत कहे बे.

॥ ब्रह्मस्थल नगरने विषे नुवनचंड् राजा. ते राजाने राम नामें पुत्र बे. एकदा राजाये मंत्रीने पूबयुं के, पुत्रने युवराज पदवी आपुं ? त्यारे मंत्री बोल्यो. हे स्वामिन् ! ! ए पुत्र राज्य योग्य नथी. राजायें कह्युं, एमां श्यो अवगु ण बे ? मंत्रियें कह्युं एने श्रोत्रेंड्यि वश नथी. नित्य गीत गानमां आसक्त बे अनेक डूंब गंधर्व पन्नगना वृंदने संसर्गे वर्त्ते बे. ते सांनली राजा हसीने बोल्यो. हे मंत्री ! में तहारी चतुराइ दीठी. जेमाटे राजाने तो गीतप्रियपणुं ते गुण बे. अने तेने तुं तो दूषणरूप कहे बे. तेवारें मंत्रियें कह्युं हे राज न् ! आसक्तपणुं सारु नही. ॥ यतः ॥ जह अग्गीइ लवो वि हु, पसरंतो दहइ गामनयराइं ॥ इक्किक्कंमि दियं पि हु, तह पसरंत समग्गगुणे ॥ ८ ॥ तेमाटे न्हाना नाईने युवराज पद आपो. एम प्रधानें कह्युं तोपण राजायें न मान्युं अने रामने युवराज पद आप्युं. अनुक्रमे राजा मरण पाम्यो, त्यारे ते राम राजा थयो. अने महाबल नामा लघुनाई हतो ते युवराज थ यो. हवे रामराजा विशेष प्रकारे स्वेबायें गीतगान सांनले. पोतें पण गीत गान करे. अने नवनवां गीत करीने डूंबादिकने शीखवीने गवरावे, पणरा ज्यनी चिंता कांइ न करे. एकदा प्रस्तावने विषे एक तरुणी डुंबडी सुस्वरवाली

त्यां राजानी पासें आवी. तेना रूप तथा गानगुणें मोह्यो थको ते राजा कुलनी लज्जा मूकीने तेनी साथे अनाचार सेववा लाग्यो. तेने मंत्रीप्रमुख सर्व परिवारें घणोये वार्यो पण; निवर्त्यो नही. त्यारे सर्व परिवारें संप करी मूंबडीसहित रामने देश बहार काढी मूक्यो, अने लघु नाईने राज्यें थाप्यो. हवे राम देशांतरे ज्ञमतो ज्ञमतो मरण पामीने वनमां हरण थयो. त्यां गीतना रसें आहेडीये मार्यो. त्यांथी मरीने महाबल राजाना पुरोहितनो पुत्र थयो. त्यां पण यौवनवये गीतगानमां अत्यंत आसक्त थयो, एकदा रात्रीयें राजा, मूंबना टोला पासे गीत गवरावे छे, त्यां पुरोहित पुत्रने राजायें कह्युं के, मनें निद्रा आवे छे, माटे हुं निद्रावश थाउं त्यारे गीत बंध रखावजे. राजाने निद्रा आवी पण तेणें आसक्तथकां गीत बंध रखाव्यां नही. पछी राजा जाग्यो त्यारे तेणें क्रोधाकुल थइने विप्रना कानमां उष्ण तेल रेडाव्युं तेथी ते विप्र मरण पाम्यो. राजा पश्चात्ताप करवा लाग्यो के, धिक्कार पडो ! मुजने, के में थोडा अपराधे घणो दंम कर्यो ! ! ! एवा अवसरने विषे त्यां केवली ज्ञगवान् पधार्या, तेमने वंदना करीने राजायें पूछ्युं, त्यारे केवलीयें रामना ज्ञवथी मांमीने सर्व संबंध कह्यो. एम एक श्रोतेंद्रियना परवशथी एवां डुःख पाम्यो. आगल पण संसारमां घणा ज्ञव करशे. एवा श्रवणेंद्रियना विपाक सांज्ञली महाबल राजा चारित्र अंगीकार करी केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोच्या ॥ इतिश्रवणेंद्रिय कथा संपूर्णम् ॥

हवे चक्षुरिंद्रिय उपर श्रेष्ठिपुत्रनी कथा कहे छे.

॥ विजयपुर नगरनेविषे विश्वंज्ञर राजा राज्य करे छे. ते राजाने कुशलमति नामे मंत्री छे. अने त्यां यशोधर नामें नगरशेठ वसे छे. ते त्रणेने मांहोमांहे अत्यंत प्रीति छे. ते त्रणेने त्रण पुत्र थया छे. ते यौवनवय पाम्या. कोइ अवसरें मंत्रियें, शेठने कह्युं के, तहारो पुत्र ज्ञलो नथी, राजद्वारे आवतां अंतेउर सामुं जुए छे, मार्गे चालतां पण स्त्रीयो सामी नजर करे छे, आगल जतां एनो विनाश थशे. तेमाटे पुत्रने वारजे. ते सांज्ञली शेठें पण पुत्रने घणी शिखामण दीधी ॥ यथा ॥ मदंगमंणंमुयंच, सोहणं कोहमोहनिग्गहणं ॥ इंदियदप्पछेउं, धम्मियजणमंमणं एयं ॥ ए ॥ पण पुत्र वार्यो नवरे. जे जेनो स्वज्ञाव होय, ते तेने न मूके. ॥ यतः ॥ या यस्य प्रकृतिः स्वज्ञावजनिता डुःखे न सात्यज्यते ॥ इति वचना

त् ॥ एकदा प्रस्तावे ते शेठपुत्र स्त्रीप्रत्यें सराग दृष्टियें जोतो हांक्यो, राजद्वारे प्रवेश करवो निवार्यो. लोकमां चपलाक्ष नाम पड्युं. अन्यदा वणिक् पुत्र साथे परदेशे मोकल्यो त्यांपण आखा नगरमां फरतो फरे, आंखनो परवश थको वाव्य, कूआ, सरोवर प्रत्यें जोतो फरे. एकदा कोइक प्रसादनेविषे पाषाणमां दिव्यरूप पूतली देखी व्यामोह चित्तें ते प्रत्येज आसक्तपणे प्रवर्त्ते. भोजन प्रमुख सर्व वीसार्यां. त्यारें वाणोतरें ते पाषाणनी पुतली गोपवीने बीजी तेहवीज वस्त्रमय पूतली करी ते उपाडी उतारें आणी, ते पुतली प्रत्ये आसक्तपणें कुमर जोइ रहे. अनेक घरेणां आभूषण पहेरावे, अनुक्रमें वाणोतर व्यापार करी श्रेष्ठिपुत्र तथा पूतली सहित नगर भणी चाल्या. मार्गें जतां धाड्य मली. तेणें साथने लूंट्यो, पूतलीने चोरो लइ गया. श्रेष्ठिपुत्र पूतलीना विरहें घेलो थयो. थको अटवीमां भम्यां करे, अन्यदा भमतो भमतो विजयपुरे आव्यो. त्यां उद्याननेविषे राजानी स्त्रीने क्रीडा करतां देखीने वारंवार ते प्रत्ये जोतो हवो. एवामां राजपुरुषें तेने मार्यो, मरीने पतंगियो थयो. त्यां पण अग्निमां झंपापात करी मरण पाम्यो. एम घणा भव रझलशे. ॥ इति चक्षुइंद्रिये श्रेष्ठिपुत्र कथा ॥ २ ॥

हवे घ्राणेंद्रिय उपर गंधप्रियनी कथा कहे छे.

॥ पद्मखंड नगरनेविषे प्रजापति राजानो गंधप्रिय नामा पुत्र छे. ते जे जे सुगंधी वस्तु देखे, ते ते सुंघे. एवोज तेने ढाल पड्यो छे. निरंतर घ्राणेंद्रियना वशथी वासनामां आसक्त रहे. एकदा प्रस्तावे नावे बेशी जलक्रीडा करे छे, एवामां ओरमान मातायें विषमिश्रित अत्यंत सुगंधी पुडी पेटीमां घालीने नदीमां मूकी ते पेटी तरती तरती नावनी पासे आवी. तेमांथी कुमरें पुडी लेइ घ्राणेंद्रियना परवशथकी सुंघी एटले तरत मरण पाम्यो, मरीने भमरो थयो, अनुक्रमें अनंतो संसार भम्यो ॥ इति घ्राणेंद्रियविषे गंधप्रियनी कथा समाप्ता ॥ ३ ॥

हवे रसेंद्रिय उपर मधुप्रियनी कथा कहे छे.

॥ सिद्धार्थपुर नगरनेविषे विमल नामें शेठनो मधुप्रिय नामें पुत्र छे. ते तीखा, तमतमा, खारा, खाटा, मोला, मधुरा, कसायला प्रमुख नवनवा रसना आस्वादननो घणो लोलुपि छे. नित नवनवी रसोइ करी जमे छे. व्यापार प्रमुख सर्व कार्य परहां मूक्यां. तेणें एक दिवस चिंतव्युं के, में सर्व र

सनुं आस्वादन कर्युं; पण म्हारा कुले वर्जेलुं जे मद्य मांस,तेनो रस चाख्यो नथी. माटे जे थनार होय ते थाउ, पण एनो स्वाद जोवोतो खरो ! एम विचारीने मद्य मांस खावा लाग्यो, अने पितानुं वार्युं पण न कर्युं. तेवारें पितायें तेने घरथी बाहेर काहाढी मूक्यो. देशांतरे जतो रह्यो, त्यां लोकमां मधुप्रिय एवुं नाम प्रवर्त्युं. मांसनो आसक्त थको लोकोनां ढांनां बालक मारी खातो. तेने एकदा कोटवालें दीठो. तेवारें शूलिये चडाव्यो. मरीने नरके गयो. अनंतो संसार जम्यो. जेमाटे रसेंद्रिय वश करवी महा डुर्लज ढे. ॥ यतः ॥ अरकाण सुणि कम्मा, ण मोहणी तह वयाण बंजवयं ॥ गुत्तीणयमणगुत्ति, चउरो डुरकेण जीपंती ॥ १० ॥ इति रसेंद्रिय कथा

॥ हवे स्पर्शेंद्रिय उपर महेंद्रनी कथा कहे ढे.

॥ विश्वपुर नगरनेविषे धरणेंद्र नामा राजा राज्य करे ढे. ते राजाने महेंद्रदत्त नामें पुत्र ढे, त्यां मदन नामें शेठनो पुत्र ढे. तेनी साथे महेंद्रदत्तने मित्राइ ढे. एक दिवस राजकुमर श्रेष्ठिपुत्रने घेर आव्यो. त्यारें ते मदननी घणी रूपवंती, शरीरे सुकुमाल एवी चंद्रवदना नामें स्त्री ढे. तेणें जर्त्तारनो मित्र जाणी हाथोहाथ पाननुं बीडुं आप्युं. ते स्त्रीनो स्पर्श थयो एटले कामाकुल थयो. अने विचारवा लाग्यो के, ज्यांसुधी आवी स्त्रीनो संग नथी कर्यो, त्यांसुधी जन्म अफल गयो ! एम विचारी हांसीनां वचन बोलवा लाग्यो, कुचेष्टा करवा लाग्यो, अनुक्रमें अनाचार सेववा लाग्यो. निरंतर स्त्रीने घेर जाय, अब्रह्म सेवे, एवामां राजा महेंद्रने राज्य आपवा वांढे ढे, ते समयनेविषे महेंद्रें चंद्रवदनाने तेडवा माटे रात्रिने समये ढांना पुरुष मोकल्यां, त्यारे चंद्रवदनायें कहेवराव्युं के, मह्रारो जर्त्तार जे मदन, ते जीवतां हुं निस्संकपणें तमारीपासें आवी न शकुं. एटले एम जणाव्युं के, मदनने मारो ! ॥ यतः ॥ नितम्बिन्यः पतिं पुत्रं, पितरं ज्रातरं क्षणात् ॥ आरोपयंत्यकार्येऽपि, डुर्वृत्ताः प्राण संशये ॥ ११ ॥ हवे महेंद्रें तेज पुरुषो मदनने मारवा माटे मोकल्या. तेमणें जइ मदनने मारवा मांम्यो. एवामां कोटवालें जाण्युं त्यारे ते पुरुषोने बांधीने कोटवाल राजापासे लाव्यो. राजायें पूढ्युं के तमे मदनने केम मारवा मांम्यो ? त्यारे तेणें पूर्वेनुं सर्व वृत्तांत कर्युं. पढी ते सर्वे पुरुषो सहित राजायें महेंद्रकुमरने नगर बहार काढयो. ते चंद्रवदनाने लेइ गयो. राजा लघु पुत्रने राज्य आपी, वैराग्य

पामी संसारने असार जाणी दीक्षा लेइ केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोतो. मदन पण तथाविध स्त्रीचरित्र जाणी वैराग्यें दीक्षा लइने मरण पामी देवता थयो. हवे महेंद्र अने चंद्राननाने अटवीमां भमतां थकां बन्ने जणने चोरें पकड्यां. ते चोरें बब्बर कुलमां जइ वेच्यां. त्यां जे लोको पुरुषने पुष्ट करी तेनुं रुधिर काढे छे. तेमणें लीधा, तेनाथी महेंद्र, कदर्थना पामतो एक दिवस तेणें अत्यंत रुधिर काढयुं तेथी निश्चेष्ट थइ मरीने नरके पहोच्यो. अनंतो संसार भमशे. ए रीतें स्पर्शेनेंद्रियना वशथी महेंद्र आलोके राज्य भ्रष्टादिक थइ परलोके नरकादिकनां दुःख पाम्यो, एम जाणी बीजा प्राणीयें पण इंद्रिय वश राखवी. ॥ इति स्पर्शेनेंद्रिय विषे महेंद्र कथा समाप्त ॥ ए पांचे कथाउ श्रीभवभावना ग्रंथमां जोइ लेवी. ए तो विशेषें कामभोग शब्दें पांच इंद्रियनां विषय सुख कह्यां. तेना पांच दृष्टांत लख्यां.

हवे सामान्य प्रकारे काम ते स्त्रीसंग एटले मैथुननी इछा करवी ते उपर चंद्रप्रद्योतन राजानो दृष्टांत कहे छे.

॥ साकेतपुर नामें नगर, तेना ईशान कूणे शूरप्रिय नामें यक्षनुं देहेरुं छे. ते यक्ष जागतो प्रभाविक छे. तेथी वर्षे वर्षे पोतानुं देहेरुं चितरावे छे, चितराव्या पछी घणा लोक तेनो महोत्सव करे छे. पण ते चिताराने यक्ष मारे छे. अने कदाचित् न चितरे, तो लोकमां मरकीनो रोग करे. एवुं जाणी चितारायें नाशी जवा मांड्युं ते राजायें जाण्युं, त्यारे राजायें विचार्युं के, जो सर्व चितारा गाममांथी जता रहेशे, तो यक्षनुं देहेरुं नहि चितराय! तेथी कोइक वेलायें ए यक्ष अमारा वधभणी पण थशे. एम चिंतवी राजायें सर्व चिताराउने रोकी राख्या, पण कोइने जवा दीधा नही. पछी सर्व चिताराना नामनी चिठिओ लखी घडामां घालीने वर्षे वर्षे जेना नामनी चिठी नीकले, ते यक्षनुं देहेरुं चितरे. पण जेनो वारो आवे, ते एम जाणे के, माहरे यमराजानी चिठी आवी. एम केटलोक काल गयो.

एवा अवसरनेविषे कौशांबी नामा नगरीथी एक चितारो घरथी रिसायो थको, ते साकेतपुरनेविषे एक डोशीने घेर आवी उतर्यो छे. ते डोशीने पण एकज दीकरो छे. अने ते वर्षे ते डोशीना दीकरानो वारो आव्यो छे. माटे ते डोशी अनेक विलाप करीने रोवा लागी. तेने रोतां थकां तेना घरें आवेला चितारायें पूछ्युं के, हे माता! तुं केम रूए छे? डोशीयें

जेवात हती ते तेने कही संजलावी ते सांजली. चितारो बोल्यो. तमे रुदन म करो,आजे यक्षने देहेरें हुं चितरवा जश्श. तेवारें मोशीयें कह्युं हे पुत्र! तुं पण मह्वारा पुत्र बरोबर छे. माटे तने कष्टमां केम नांखुं ? एम बोली, तो पण ते चितारायें घणो आग्रह करीने कह्युं के, हे माता! तमे सुखशातामां बेसो. एम समजावी ते चितारायें छठ्ठुं तप कर्युं, अने सुंदर विशिष्ट वस्त्रयुगल पहेरी, आठ पडो मुखकोश बांधी, चोख्को पवित्र थइ नवा कलशे नवरावी, नवी वाराकुंची करी, नवां सराव संपुटे नवो रंग करी, मांहे सिरस प्रमुख अपवित्र द्रव्य घाल्या विना देहरुं चितर्युं. चितरीने पछी पगे लागीनेकह्युंके,में जे कांइ आपनो अपराध अविधि करी होय,ते आप खमजो. त्यारे यक्ष तूठो थको बोल्यो के, वर माग्य. हुं तह्वारा उपर तुष्टमान थयो छुं. त्यारे चित्रकार बोल्यो के,आजथकी तमारे कोइने मारवो नही. ते सांजली यक्ष बोल्यो के, ए कामतो ताहरुं थयुं. पण कांइक वर माग. त्यारे चित्रकार बोल्यो के, हुं जेना शरीरनो एक अंश देखुं तो तेनुं बधुं रूप जेवुं होय तेवुं साक्षात् चितरी काढुं एवुं वरदान मने आपो. ते वात यक्षें कबुल करीने वरदान आप्युं. त्यारपछी ते चितारो पोतानी कौशांबी नगरीये आव्यो. तिहां संतानिक नामा राजा छे, ते राजाने मृगावती नामें पटराणी छे. एकदा राजा पोतानी सज्ञामां बेठो थको पूछवा लाग्यो के, मह्वारे शुं नथी ? अने बीजा राजाने शुं छे ? त्यारे कोइक दूत तिहां बेठो हतो ते बोल्यो. के, हे महाराज! तमारे चित्रसन्ना नथी. एवुं सांजलीने तेजवेलायें राजायें चिताराउने हुकम कर्यो के, चित्रसन्ना करो. त्यारे सर्व चितारें पोत पोताना जागे वहेंचीने चित्रशाला चितरवा मांमी. जे कारण माटे देवतानुं इच्छितकार्य मनमां चिंतवे, एटले तरतज ते थाय. अने राजा वचन बोले एटले तरत ते कार्य निपजे. हवे यक्षना वरदानवालो चितारो पण त्यां छे. तेना जागे राजानी मृगावती राणीनुं क्रीडास्थानक चितरवा आव्युं छे. ते चितरे छे. तेने चितरतां कोइ जालीना विवर थकी मृगावतीना पगनो अंगुठो ते चितारे दीठो. ते अंगुठाने अनुमाने मृगावतीनुं जेवुं संपूर्ण रूप हतुं,तेवुं चितर्युं. ते चितरतां नेत्रनो घाट आणतां मसीनो छांटो साथल उपर पड्यो. पछी ते छांटो दूर कर्यो एटले वली पड्यो. एम वारंवार छांटो पडे, त्यारे जाण्युं के, ए ठेकाणे एने एवुं चिन्ह

देखाय छे. एवामां राजा पोतें चित्रसभा जोवा माटे त्यां आव्यो. जोतां जोतां ते स्थानकें आव्यो. त्यारे पोतानी राणी मृगावतीना चित्रनी साथ ल उपर शाहीथी तिल पडेलो हतो ते दीठो,एटले कोपायमान थयो के,ए चितारो राणीने मल्यो देखाय छे. एवुं जाणी राजायें ते चिताराने मार वानो हूकम कस्यो. त्यारे सर्व चितारा मलीने राजाने कहेवा लाग्या के,हे राजन्! ए चिताराने तो यक्षें वर आपेलुं छे तेथी एनो कांइ दोष नथी. त्यारे राजायें कुब्जा दासीनुं मुख देखाडयुं. ते जोइ ते चितारे कुब्जा दासीनुं रूप आलेख्युं; तोपण राजायें चित्रकारनो अंगूठो कपाव्यो. त्यारे ते चित्रकार वलीपण यक्षपासे उपवास करीने बेठो. ते यक्षें मावा हाथनुं वर दीधुं. ह वे ते चितारो, संतानिक राजानी उपर द्वेष धरतो मृगावतीनुं रूप आले खी अवंती नगरीये जइ चंद्रप्रद्योतन राजाने देखाडतो हवो. ते चित्र देखी कंदर्प पीडाइने चंद्रप्रद्योतनें संतानिक राजा पासे दूत मोकल्यो, ने कहेव राव्युं के, ताहरी मृगावती राणी मने आप. त्यारें संतानिक राजायें ते दूतने तिरस्कार करी काढी मूक्यो. ते देखी चंद्रप्रद्योतन राजा पण पोता नुं सर्व सैन्य भेगुं करी संतानिक राजा उपर चढयो. ते वात सांजली सं तानिक राजा मरण पाम्यो. त्यारे मृगावती राणीयें पोतानुं शील राखवा माटे दूतनें मुखें चंद्रद्योतनने कहेवराव्युं के, हुं तहारी पासे आववाने तत्पर छुं, पण महारा बालपुत्रने वैरी राजा उपद्रव करे, माटे केम अवा य ? त्यारे चंद्रप्रद्योतन राजायें कहेवराव्युं के, महारा बेठां तहारा पुत्रना सामुं कोण जोनार छे ? तेने राणीयें कहेवराव्युं के,मस्तके साप बेठो अने सो जोजनें वैद्य रहे,ते वैद्य केम उपचार करे ? तेमाटे महारी नगरीने जब रो कोट करावी आपो. त्यारे कामांध चंद्रप्रद्योतने कह्युं के हुं करावी आपुं. त्यारें राणीयें कहेवराव्युं के, उज्जेणनी इंटो आवे, तो कोटरूडो थाय. रा जायें ते मान्युं. पछी चौद मुगटबंध राजा एनी आयतछे, तेनुं सर्व लश्कर तथा पोतानुं लश्कर अवंती नगरीथी हार करतां उभा राखीने कौशांबी नग रीनो कोट करावी आप्यो. ॥ यतः ॥ दिवा पश्यंति नो घूकाः,काको नक्तं नपश्यति ! न पश्यंति मदोन्मत्ता,अर्थी दोषं न पश्यति ॥१॥ पछी राणीना कह्याथी कापड,चोपड,कण,तृण,प्रमुखें नगरी भरी तेथी संग्राम करवा यो ग्य थइ. एम मृगावतीना मनोवांछित सिद्ध थया नंतर मृगावती चिंतववा

लागी के ॥ यतः ॥ धन्नाणं ते गामागर णगर खेड कब्बड जाव सन्निवेसा जब सामी विहरइ पव्वइस्सामि य दिसामिएस्रा ॥१॥ तउ जगवंतो समोसढो ॥ जो प्रजु पधारे, तो दीक्षा लेउं. एवामां जगत्गुरु केवलज्ञानना नास्कर श्रीवर्द्धमान स्वामी पधाऱ्या. ते प्रजुना अतिशयें करीने सर्व वैर समी गयां. मृगावती प्रजुने वंदना करवा नीकली, प्रजुयें धर्मदेशना देवा मांमी तेवामां कोइ एक पुरुषे विचाऱ्युं के, ए सर्वज्ञ ठे, माटे एमने हुं प्रश्न पूठुं. एम विचारी मनमांज धारीने पठी प्रश्न पूठे ठे, त्यारे प्रजुजी बोल्या के, वचने पूठो के जेथी घणा जीव प्रतिबोध पामे. एम प्रजुयें ज्यारे कीधुं, त्यारे ते बोल्यो ॥ जयवं ! जा सा सा सा ॥ एटले हे जगवन् ! जे चित्तमां विचारुं छुं तेज ठे, त्यारें प्रजुजीयें जवाब वाल्यो के,हा ! तुं चिंतवे ठे तेज कहे ठे.त्यां गौतमस्वामीये कह्युं के,हे जगवन् ! ए पुरुषे "जा सा सा सा" पूठ्युं ते शुं ? जगवंतें कह्युं. ते काल, ते समयने विषे चंपानामा नगरी होती हवी त्यां एक सुवर्णकार वसे ठे, पण ते स्त्रीनो घणो लोलुपी ठे. तेणें पांचसे पांचसे सोनैया आपीने पांचशे कन्याउ जेगी करी ठे. तेने परण्यो ठे. ते पांचशे स्त्रीउने माटे विविध प्रकारना आजूषणो घडावी राख्यां ठे. जे दिवसें जे स्त्रीनी साथे जोग जोगवा इछे, ते दिवसे तेने घरेणां काढी आपे, पण ईर्ष्यावंत घणो ठे. माटे घर मूकीने वेगलो खसे नही. अने कोइने घरमां पेसवा पण दीये नही.

एक दिवस.तेना मित्रें कोइ कार्यने अर्थें बोलाव्यो, त्यां पण जमवा माटे अणइछाये गयो. त्यारे स्त्रीउयें विचाऱ्युं के, आज आपणो जर्त्तार बहार गयो ठे. ए आपणने नित अटकाव करे ठे. आज एकांत ठे माटे नाहियें अलंकार, वस्त्र प्रमुख पहेरियें, इत्यादिक विचारीने स्नान करी अलंकृत विजूषित थइ. पठी हाथमां आरीसा लइ लइने पोत पोतानुं स्वरूप जुए ठे. एवामां सुवर्णकार पण आव्यो ते सहु स्त्रीउने देखीने रूठो. तेणें एक स्त्रीने ग्रहीने पाटु मारी ते एवी जोरथी मारी के मारतां मारतां तेना प्राण नीकली गया. त्यारे बीजी स्त्रीयोयें विचाऱ्युं के, एना हवाल ते, आपणा पण हवाल थाशे, तेमाटे आरीसा बूटा मारीयें. एम विचारीने चारशेने नवाणु स्त्रीउयें बूटा आरीसा ते सोनीने माऱ्या. तेथी समकाले आरीसानो ढगलो थयो. तेमां सुवर्णकार पण दबाइने मरी गयो.

पठी चारशोने नवाणुने पश्चात्ताप थयो के, आपणें नर्त्तार मास्यो, माटे ह वे आपणी शी गति थाशे ? अने वली लोकमां पण अपजश थशे. एवो विचार करी सारी रीतें घरना बारणा एवीरीतें बंध कस्या के, तेमांथी एक छिद्र पण न देखाय एम करीने चारे तरफ आग लगाडी. ते पश्चात्ताप स हित नरमाशपणाना अध्यवसायें अकाम निर्ज्जराए मरण पामीने ते पांच सें मनुष्यगतिमां आवी चोरपणें उपनी. ते पांचसें चोर एक पर्वतमां व से छे. अने सुवर्णकार मरीने तिर्यंच (पक्षि) नी गतिमां उपन्यो. एक नव तिर्यंचनो करीने ब्राह्मणनी दीकरी पणें उपन्यो. पांचशे स्त्रीउमांथी जे स्त्री ने पहेल वहेली सोनीयें मारी हती, ते मरीने वचमां एक नव तिर्यंचनो क रीने पठी तेहज ब्राह्मणनो दीकरो थयो. एम बेहु जण नाइ बेहेन पणें उप न्या. ते दीकरो जेवारें पांच वर्षनो थयो, तेवारें ते बालक ठोकरी एक वर्षनी थइ. ते बालिका निरंतर रुदन करे. तेने तेनो नाइ रमाडे. एकदा ते नाइए ते ठोडीना पेट उपर पुडपडी देतांथकां सेहेज तेनो हाथ तेनी यो निद्वारे देवाणो, त्यारे ते बहेन रोती रही गइ. तेथी तेना नाइयें तेने ठा नी राखवानो उपाय शोधी काढ्यो. हवे ज्यारे ते ठोडी रूए, त्यारे योनि द्वारें थेपडी दे, तेथी ते ठोकरी रोती ठानी रहे.

एम करतां तेना मा बापें ते वात जाणी. त्यारें ठोकराने घरमांथी काढी मूक्यो. अने ते कुमरीने पण माता पितायें अपलक्षणी जाणी का ढी मूकी. हवे ते ठोकरो पण नमतो नमतो विनष्ट दुष्ट आचारनो धणी थयो. एम फरतां फरतां ज्यां चारशेने नवाणु चोर रहे छे, ते पर्वतमां गयो. अने ते ठोकरी पण एकली रझलती एक गाममां गइ. ते गाम तेज पांचशे चोरें लूंटयुं. तेनी साथे ते स्त्रीने पण पकडी लाव्या. हवे ते पां चशे चोर ते एकज स्त्रीने नोगवे छे. एम करतां ते पांचशेने दया उपनी के, अहो ! बापडी आ रांक परवश पडीथकी पांचशे पुरुषने नोगवे छे ! तेथी कष्ट खमे छे ! तेमाटे बीजी स्त्री मले, तो एने विसामो थाय. त्या र पठी वली चोर तो क्यांएकथी बीजी स्त्री पण लइ आव्या. त्यारे एणें जाण्युं के, मह्रारा विषयसुखमां एणें नाग पाड्यो ? एवुं विचारीने जे दि वसे ते स्त्रीने लाव्या, ते दिवसथीज तेनां छिद्र जोवा मांड्या. अने विचा रे छे के, कोइक उपायें हुं ए स्त्रीने मारुं तो ठीक थाय. पठी एक दिवस

ते स्त्री पोतें कूआने कांठे ऊनी रहीने जे नवी स्त्री आवी छे तेनें कहे छे के, आ कूआमां जो कांइक देखाय छे. एम सांजली ते जोवा लागी. त्यारे ते णें पछवाडेथी कूआमां ठेली दीधी, तेथी ते मरण पामी. पाछलथी पांचशें चोर आव्या. ते पूछवा लाग्या के, बीजी स्त्री क्यां गइ? त्यारे ते कहेवा लागी के, पोतानी स्त्री तमे केम संजाली राखता नथी? ते वात सांज ली तेणें जाण्युं के, एने एणेंज मारी देखाय छे. एवुं देखीने ब्राह्मणना दीक राना हैयामां एवुं ऊपन्युं के, ए पापिणी महारी जगिनीज हशे! एम वि चारीने चिंतववा लाग्यो के, इहां जगवान श्रीवीरस्वामी सर्वज्ञ सर्वदर्शी छे, एवुं सांजलीयें छैयें माटे ते आवे तो तेमने पूछुं. एवामां श्रीवीरस्वामीनुं समवसरण थयुं. त्यारें ते ब्राह्मणें समवसरणमां आवीने लाजजेवी वात हती तेथी मुखें तो बोली शक्यो नहि, पण मनमां पूछवा लाग्यो के ॥ य तः ॥ वुत्तुं एवि जीवाणं, सुडुक्कराई पावचरियाई ॥ जयवं जा सा सा सा, पंचस ए सोढु इणमो ते ॥ १३ ॥ इति श्रीउपदेशमालायां ॥ हे स्वामिन्! ए महारी जगिनी छे किंवा नही? त्यारें प्रजुयें कह्युं. हा ए तहारी बहेन छे. ते वात सांजली तेणें वैराग्य पामीने दीक्षा लीधी. ए अधिकार सांज ली सर्व पर्षदाने राग पातलो पडतो हुवो. एवा अवसरमां मृगावती रा णी श्रमण जगवंत श्रीमहावीरस्वामी पासे आवी, त्रण प्रदक्षिणा देइ वंद ना करी, धर्मदेशना सांजलीने पछी ऊठी, बे हाथ जोडीने प्रजुने कहेती हती के, हे जगवन्! आ संसार असार छे. ते प्रज्वली रह्यो छे, तेमांथी हुं महारा आत्माने काढवाने सावधान थई छुं. पण चंडप्रद्योतन राजानी आज्ञा लेउं, एंटलो विलंब छे. ते आज्ञा लइने स्वामिजीनी पासे दीक्षा अंगीकार करुं. एम कहीने सजामध्येज चंडप्रद्योतन राजाने पूछ्युं, त्यारे चंडप्रद्योतन राजा पण देवता, मनुष्य अने असुरनी महोटी सजामां बे ठो हतो, तेमां लाज्योथको वारी न शक्यो. तेथी मृगावतीने दीक्षा लेवा नी आज्ञा आपी, ते वेलायें मृगावतीयें चंडप्रद्योतन राजाने खोले पोता ना उदयन कुमरने सोंपीने पोते चारित्र अंगीकार कर्युं. ते अवसरें चंड प्रद्योतन राजानी अंगारवती प्रमुख आठ राणिउयें पण चारित्र लीधुं. अने पांचशे चोरने पण त्यां जइने तेणें प्रतिबोध्या. ए सर्व वात आवश्यकनी बृहद्वृत्तिमां उपोद्घातनी आदिमां छे. ते सर्वे इहां प्रसंगे कहेवाणी. पण

इहां तो सुवर्णकार कामानिलाषी तथा चंमप्रद्योतन राजा मृगावतीनो इ बक अने ब्राह्मणनी नगिनीनी पांचशें चोरोथी पण कामतृष्णा पूरी न थइ, इत्यादिक कामी जीवो सर्वे मूर्ख जाणवा. ए अधिकार जाणवो.

हवे ए अर्थ तथा काम ए बेहुने जे बांमे, तेने तत्त्वना जाण कहीयें, अने जे तत्त्वनो जाण होय, ते क्षमानेविषे तत्पर होय. ए संबंधें त्रीजुं पद कहे बे.

"बुद्धा नरा खंति परा हवंति" (बुद्धा नरा के०) जे पुरुष तत्त्वना जाण होय, ते पुरुष (खंति के०) क्षमा एटले समतानेविषे (परा के०) तत्पर (हवंति के०) होय. एटले बुद्ध पुरुष क्षमानेविषे तत्पर रहे बे पण कषाय करेज नही ते ऊपर दमदंत राजऋषिनो दृष्टांत कहे बे.

॥ जंबूद्वीप लाख जोजननो लांबो पहोलो अने पूर्ण चंद्रमा सरखो तथा तेलना पुडला सरखो गोलाकार बे. तेमां नरतनामें क्षेत्र पांचशे बवीश जोजन ने ब कलानुं पहोलुं बे. तेमध्ये वैताढ्य पर्वत अने गंगा सिंधुयें करी ब खंम थया बे. तेमां पण दक्षिणार्द्ध नरतमांहेलो जे मध्य खंम बे, तेमां हस्तिशीर्ष नामें नगरी बे. तेनो दमदंत नामें राजा बे. ते राजा धीर, वीर,अने पराक्रमी बे. हवे ते अवसरें कुरु देशनेविषे जेनें देखवाथी साक्षात् स्वर्गनो अनुनव थाय एवुं गजपुर नामें नगर बे, तेने विषे युधिष्ठिर नामें राजा राज्य करे बे. ते राजा इंद्र सरखो शोने बे. ते राजाना चार नाइ ते जाणे चार लोकपालज होय नहि ! ! एवा नीम, अर्जुन, नकुल अने सहदेव ए चार नाइयें ते राजा परिवस्यो बे. हवे जेम जीवने पांच इंद्रियना विषय सुख ते वैरीनूत बे, तेम दमदंत राजाना पांचें पांमव ते पांच विषयनी पेठें वैरी बे. एक दिवसनेविषे ते दमदंत राजा, जरासंध राजा पासे राजगृह नगरें जतो हवो. पबवाडेथी पांच पांमवे आवीने दमदंत राजानो देश लूंट्यो, अने कांइक बाल्यो पण खरो, जे कारण माटे बलिया साथें बल करवो ए नीति बे. एम विचारीने ए काम करीने पांमवो पाबा पोतांने नगरे गया. पबी केटलाएक दिवसें दमदंत राजा पण पोताने नगरें आव्यो, त्यारे पोताना देशना लोकोयें फरियाद करी के, पांमवो आवी तमारो देश लूंटीने बाली गया बे. ते सांनली दमदंत क्रोधायमान थयो थको चतुरंगी सेना लइने हस्तिनापुरने आवी वींटी रह्यो,त्यारे पांमवो पण यद्यपि महाबलिया बे, तथापि तेमनुं जोर दमदंत राजाना मुख आग

ल कांइ चाल्युं नहीं. तेमाटे गढनें रोध करीने मांहे बेशी रह्या. पण बहार नीकलीने तेनी साथें संग्राम करवा आव्या नही. त्यारे दमदंत राजायें कहेवराव्युं के, तमें शीयाल सरखा बो. कारण के, शीयाल पण ज्यां शून्य स्थानक होय त्यां स्वेबायें विचरे. तेम तमें पण बुपी रह्या बो परंतु जो तमारामां कांइ पण जीवित होय, तो हवे बहार नीकलो. अने कोटमां केम पेशी रह्या बो ? हुं ज्यारे जरासंध राजा पासें गयो, त्यारे महारो देश लूंटवा आव्या, अने हवे तो बहार पण नीकलता नथी ? एम घणोक तिरस्कार कस्यो, निर्नत्सना करी, पण पांमवो तो जेम निर्जीव थइ पड्या होय, तेम थइ रह्या; परंतु कोइ लडवाने बाहेर नीकल्यो नही. त्यारे दमदंत राजा पाबो वलीने पोताने नगरे आव्यो. अन्यदा ते दमदंत राजायें संसारथी उद्वेग पामी, कामनोगथी निवर्त्त थइ, संसारने असार जाणी, धनयौवनादिक क्षणविनश्वर विचारी, चारित्र अंगीकार कस्युं. अनुक्रमें गीतार्थ थया. पबी एकल विहारी प्रतिमा अंगीकार करी ॥ यतः ॥ गीयबोय विहारो, बीयो गीयबनिस्सिउ नणिउ ॥ इत्तो तइय विहारो, नाणुन्नाउ जिणवरेहिं ॥ १४ ॥ एकदा ते दमदंत मुनीश्वर एकाकी निष्परिग्रही पोतें तस्वा अने परने तारवा समर्थ, परीसह उपसर्गनें सहेतां, ग्रामानु ग्रामें विचरतां हस्तिनापुर नगरे आव्या. ते नगरने बहार संयम तपस्याने विषे आत्माने नावतां थकां काउस्सग्ग मुडायें मेरुपर्वतनीपेठें निश्चलपणें रह्या.

एवा अवसरने विषे राजपाटीउ क्रीडाने माटे निकल्या एवा जे पांमव कौरव तेमां युधिष्ठिरनी प्रथम स्वारी आवी; तेणें दमदंत ऋषीने काउस्सग्गें उना दीठा, तेथी तेमना मनमां घणोज हर्ष उपन्यो. पासे आवी वंदना करी नमस्कार करी स्तवना करी के, हे नगवन् ! धन्य तमारा अवतारने के, तमे जन्म जीवितनुं फल पाम्या ! हे महाराज ! तमे राज्य बांमी घोर पराक्रमी एवुं चारित्र अंगीकार कस्युं बे. तेमाटे तमे धन्य बो, कृतार्थ बो, कृतपुण्य बो, तमेतो अवतार सफल कस्यो, अने हुंतो अल्प सत्त्वनो धणी कामरूप कचरामां लपटाइ रह्यो बुं. इत्यादिक स्तवना करी आगल चाल्या. एम युधिष्ठिरनी स्वारी आवी रह्या पबी नीमनी स्वारी आवी. तेणें पण एमज स्तव्या. एम अनुक्रमें पांच नाइउनी असवारीउयें आवी ते मुनि

ना गुणग्राम करी स्तवनाउं करीने आगल चाल्या, अने तेउंनी असवारीना लोकोपण स्तवना करीने चाल्या. त्यारपछी पछवाडेथी डुर्योधन आव्यो त्यारे तेना अनुचरें देखाड्युं के, दमदंत राजा उना छे,एवुं सांजलीने डुर्योधनने कषाय उपन्यो के,एणे अमने शीयाल कहीने नंमया हता! एम विचारीने पोताना हाथमां जे बीजोरुं हतुं ते मुनिने लूटुं मार्युं! अने पाछलथी तेना लस्करना माणसो पण सर्वे मुनीनी उपर पछर, ईटाला नांखताज आव्या. एम करतां पछरनो ढगलो थयो. तेमां मुनि दबाइ गया तथापि मुनियें सर्वथा कषाय न कस्यो. मनमां विचार्युं के, जीव पोतानाज कस्या कर्म विपाक जोगवे छे. ॥ यतः ॥ सव्वो पुव्वकयाणं, कम्माणं पावए फल विवागं ॥ अवराहे सुगुणेसु, निमित्त मित्तं परो होई ॥ १५ ॥ त्यारपछी पांमवो ज्यारें रयवाडीथी पाछा फस्या त्यारें प्रथम युधिष्ठिरनी स्वारी ते ठेकाणे आवी; तिहां मुनिने दीठा नही. त्यारे प्रधान पुरुषोने पूछ्युं के, आ ठेकाणे मुनि काउसग्ग ध्यानें रह्या हता, ते क्यां गया? अने आ पछर श्या पड्या छे? त्यारे लोकोयें कह्युं, महाराज! ए पछरनो ढगलोतो डुर्योधनथी थयो छे. एवुं सांजली तेज वेलाये डुर्योधनने तेडीने ठबको दीधो के, अरे मूर्ख! आ परम निस्पृही जेने तृणने मणि सरखां, अने सुखने डुःख सरखां, तथा शत्रुने मित्र सरखा, एवा तथा छती ऋद्धिना त्यागी, छती शक्ति गोपवनारा, परम समताना सागर, परम गुणी थया. एवा मुनिराजनी उपर तें अकार्य कर्युं, तेथी कुरुकुलमां कलंकनूत तुं थयो. जो तहारामां बल पराक्रम वधारे हतुं तो आपणो किल्लो एणें रोध्यो त्यारे तुं क्यां गयो हतो? माटे फिट पापीउ आ पापमांथी क्यारें बूटशो? एम कही सर्वे इंव्यो अने पछर दूर कस्या. पछी तेल मंगावी मुनिने मर्दन करावी, वंदना नमस्कार करी खमाव्या के, हे प्रज्ञु, जे कांइ अमारो अपराध थयो ते खमजो. एरीते पांमवोयें पूजा स्तवना करी अने डुर्योधनें इंटाले मास्या; पण दमदंत मुनिने परम समता जाव छे; तेथी कोइनी उपर रागद्वेष न कस्यो ॥ यतः ॥ आवश्यकनिर्युक्तौ ॥ वंदिज्जमाणा न समुक्कसंति, हिलिज्जमाणं न समुज्जलंति ॥ दंतेण चित्तेण चरंति धीरा, मुणि समुग्घाइअराग दोसा ॥ १६ ॥ ए कथा पण आवश्यक बृहद्वृत्तिमां छे.

हवे समताभावे मुनिपणुं छे ते जेनाथी शक्ति दोषें न थयुं तो ते शुं करे? ते माटे चोथा पदमां मिश्र पुरुष देखाडे छे.

"मिस्सा नरा तिन्निवि आयरंति". (मिस्सा के०) मिश्र एटले जे एकांते द्रव्यार्थीपण नही, अने एकांते कामार्थीपण नहि तथा एकांते क्षमाना अर्थीपण नही, एवा (नरा के०) मनुष्य ते (तिन्निवि के०) अर्थ, काम अने क्षमा ए त्रणने (आयरंति के०) आचरे अथवा आदरे. एटले मिश्र पुरुष द्रव्य अवसरे द्रव्य उपार्जन करे, काम अवसरे विषयादिक सेवे, अने धर्म अवसरे क्षमा पण राखे. ते उपर इहां जिनचंद्र कुमारनी कथा कहे छे. हवे ज्यांथी ए कथा लखीये छैयें, त्यांथी प्रस्तावना मांडियें छैयें.

मिश्र कहो अथवा मध्यम कहो ए बे शब्दनो एकज अर्थ छे. ते मिश्र अथवा मध्यम पुरुष कहेवा होय तो के धर्म, अर्थ, काम अने मोक्षने विषे आसक्त होय, ते चारे पुरुषार्थमां जेणें एक मोक्षनेज परमार्थ जाण्यो छे, तथा मोक्षतत्त्वने परमतत्त्वपणें मान्यो छे, परंतु हीन सत्वें करीने अथवा कोइ कालने प्रभावे करीने पुत्र कलत्रना स्नेहरूप बेडीमां पड्यो छे, मोहबंधने बंधाणो छे, तेने लीधे परमार्थने जाणतो थको, तथा सम्यक्ज्ञान, सम्यक्दर्शन, सम्यक्चारित्ररूप मोक्षमार्गने देखतो थको, राग द्वेषना परिणाम ते महा बिहामणा छे एवुं विचारतो, संसारमां वस्तु स्वभावने असार देखतो, विषय विलासना कटुक विपाक छे एम भावतो, वली इंद्रियो ते जीवने उन्मार्गें प्रवर्त्तावे छे एवुं चिंतवतो थको पण कोइ विषयनी मधुरतायें करीने कोइ इंद्रियोना चपलपणे करीने अनादि कालनो जे कोइ विषयासंगी थयो छे, ते छांडवो दुर्लभ थाय छे तेणें करीने हजी सूधी मोक्षसुख ढूकडा थयां नथी जे कारण माटे कर्मपरिणतिनी शक्ति अचिंत्य छे. तेथी महासत्त्वना धणीयें आचरी एवी जे परमेश्वरनी प्रव्रज्या, ते अंगीकार करी शक्यो नथी. ते कारणें हीन सत्त्वपणा माटे घरमांज रहे छे. एवा कोण होय ते कहे छे. एवा तो श्रावक सम्यक्दृष्टि होय, जेणें जीवाजीवादि तत्त्वने जाण्या छे, तथा जिनवचनना रहस्यने जेणें जाण्या छे, अने यथाशक्तियें व्रतने जेणे गृह्यां छे॥ यतः॥ बंधं अ विरइहेउं, जाणंतो राग दोस दुक्खं च॥ विरइसुहं इछंतो, विरइ काउं च असमत्थो॥१॥ एस असंजय समो, निंदंतो पावकम्म करणं च॥ अहिगय जीवाजीवे,

अचलियदिठी चलिय मोहो ॥ २ ॥ इति सम्यक्दृष्टि लक्षणं ॥ तथा ॥ सम्मगदंसणरहिउ, गिण्हंतो विरइमप्पसत्तीउ ॥ एग वयाइ चरिमो, अ णुमइ मित्तत्ति देसजइ ॥ ३ ॥ इति देशविरति लक्षणं ॥ इहां मिश्रपुरुष स म्यक्दृष्टि पण होय अथवा देशविरति पण होय. बीजा पण प्रकृतियें भ इक, करुणावंत, क्षांति मार्दवार्ज्जवादि गुणें सहित, लोभें अनाकुलित बे चित्त जेनुं, दान शीयल तपनुं रुचिवंत, अने शुभभावनायें करी भाव्युं बे अंतःकरण जेनुं एवा जे बे ते जीवो आ लोकमां पण घणुं मानवा तथा पूज वा अने प्रशंसवा योग्य होय. मोक्षना अभिलाषी थका परलोके पण देवता पणुं अथवा मनुष्यपणुं पामे. ते उपर जिनचंद्र कुमारनो दृष्टांत लखीयें बैयें.

॥ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रनेविषे विजयपुर नामा नगर बे. त्यां सोमचंद्र नामा राजा राज्य करे बे. तेने चंद्रकांता नामें पटराणी बे, ते नगरमां ध न नामें शेठ वसे बे. तेने धनश्री नामें स्त्री बे, पण पुत्र नथी. तेथी शेठा णी मनमां घणी डुहवाणी थकी रहे बे, एवुं शेठें मनमां जाणीने तेज न गरना बहार देवरमण नामें उद्यानमां चंद्रनामें यक्षनुं देहेरुं बे, ते यक्ष प्रभाविक बे. ते यक्षनी पूजा करी अने तेनी आगल उनो रहीने कह्युं के, हे यक्ष! जो म्हारे घेर पुत्र आवशे, तो हुं त्हारी उपर सो (१००) पाडा चढावीश! अने सर्व द्रव्यें पूजा करीश. एम कही घेर आव्यो. का लांतरे स्त्री सगर्भा थइ, एवा अवसरमां ते नगरनी बहार चार ज्ञानना धणी भुवनभानु नामें मुनिराज आवी समोसस्या. ते मुनिने नमस्कार क रवा माटे जता लोकने देखीने धनशेठ पण ते लोकोनी साथे गया. त्यां मुनिराजें दयामय धर्मदेशना दीधी. ॥ यतः ॥ सव्वे जीवावि इच्छंति, जीवि उं न मरिज्जिउं ॥ तम्हा पाणिवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंति णं ॥ १ ॥ दि ज्जाहि जो मरंतस्स, सागरंतवसुंधरं ॥ जीवियं वावि जो दिज्जा, जीवियं तु स इच्छइ ॥ २ ॥ मुरकबीहि करेअव्वो. धम्मो जीवदयामउ ॥ जाइ जीवो, अहिंसंतो, जउ अमरणं पयं ॥ ३ ॥ यथा ॥ कृपानदीमहातीरे, सर्वे धर्मा तृणांकुरा ॥ तस्यान्तिकमुपेतायां, कीय नंदंति ते चिरं ॥४॥ इत्यादिक सर्व जीवनी दयामय धर्मदेशना गुरुयें दीधी. ते सांभलीने शेठ प्रतिबोध पाम्यो, दयाना प्रणाम थया, तेवारें समकित मूल बार व्रत अंगीकार कस्या. पढी घेर आवी कुटुंबसहित धर्म करतो हवो. हवे एक दिवस तेनी स्त्रीने

पुत्रप्रसव थयो, ते पुत्रनो जन्ममहोत्सव कर्यो, पढी सो पाडा लइने य क्षने बारणें बांध्या, अने पोतें त्रण लाख द्रव्यना सोना तथा रत्नमय त्रण्य फूलो कराव्यां, ते फूलोयें यक्षनी पूजा करीने देवनी शेषना मिषथकी एक फूल पुत्रने मांथे मूक्युं, बीजुं फूल पोताने मांथे मूक्युं, अने त्रीजुं फूल पोतानी स्त्रीने मांथे मूक्युं. त्यारें ते यक्ष रुष्टो थको रात्रियें प्रत्यक्ष पणें आवीने कहेवा लाग्यो के, हे शेठ ! तें शुं मान्युं हतुं ने आ शुं कर्युं ? त्यारे शेठ बोल्यो. हे यक्षराज ! में तमने सो पाडा चडाववा कह्या हता, पण में मारवाने तो कह्या न हता, ए बापडा रांक अवाचक पशु तेने, हुं जैन धर्म समजीने केम मारुं ? वली म्हारा सर्व द्रव्यें करीने में तहारी पूजा मानी हती, ते सर्व द्रव्य लक्षणना त्रण फूलेंकरी पूजन कर्युं. अने तेज मंगल निमित्तें शेषमां लीधा. एम सर्व वात में घटमान करी ढे.

एवो शेठनो दयाधर्म सांजलीने यक्ष घणो प्रसन्न थइ. शेठनी प्रशंसा करीने पोताने ठेकाणे गयो हवे शेठें पुत्रनुं जिनचंद्र नाम दीधुं, ते सकल कलामां कुशल जैनधर्मनो जाण थयो. एक दिवस यौवन अवस्थायें पोताना मित्र साथे क्रीडा करतां मार्गे कोइ पुरुषें एक गाथा कही, ते पोतें सांजली ॥ यतः ॥ सोलवरीसो पुरीसो, लब्बी जुंजेइ जोउ जणयस्स ॥ एसो नूणं पुत्तो, रिणसंबंधेण संपत्तो ॥ २४ ॥ एटले सोल वर्षना थया पढी जो बापनी कमायेली लक्ष्मी जोगवे, तो ते दीकरो ऋण संबंधें आव्यो ढे, एम जाणवुं. ते सांजलीने पोताना चित्तमां विचारवा लाग्यो के, ए पुरुषें जे गाथा कही ते साची ढे ॥ यतः ॥ ताय विढत्ता लब्बी, नूणं पुत्तस्स होइ सा जइणी ॥ होइ परस्स परब्बा, सयं विढंता तउ जुत्ता ॥ २५ ॥ ते कारण माटे कोइना कह्या विनाज पोताना पुण्यनी परीक्षा निमित्तें परदेश चालतो हवो. पासे एकज वस्त्र ढे, पण बीजुं कांइ नथी. हवे गाम गामने विषे, नगर नगरने विषे, अटवी उज्जाडने विषे जमतो ममतो समुद्रने कांठे आवीने बेठो ढे, तेवामां तिहां कोइक पंथी आव्यो, ते पंथी समुद्रना कल्लोलनी श्रेणियो उढलती देखीने बोल्यो ॥ यतः ॥ साहीणामय रयणो, अमरमरोरं च जुवण म करंतो ॥ उल्लसिरिहि व न लजसि, लहरीहिं तरंगिणीनाह ॥ २६ ॥ एगाथामां एम कह्युं के, हे तरंगिणीना नाथ ! एटले हे समुद्र ! तहारामां अमृत तथा रत्न जर्यां ढे. तेम ढतां तुं जुवन

ना लोकने अमर तथा (अरोरं के०) अदरिद्रपणुं केम करतो नथी? तो हे नूंग्ग ! तुं कल्लोलनी श्रेणिये उल्लास पामतो लाजतो केम नथी!! एवी वात सांनलीने जिनचंद्र कुमार बोल्यो. हे पंथी! परने दोष देवो, ए वचननुं फल नथी ॥ यतः ॥ बुद्धेः फलं तत्त्वविचारणं च, देहस्य सारो व्रतधारणं च ॥ अर्थस्य सारः किल पात्रदानं, वाचः फलं प्रीतिकरो नराणां ॥ २७ ॥ पुनः ॥ बंदो जो अणुवट्टइ, मम रस्कइ गुणो पयासेई ॥ सो नि उण माणुसाणं, देवाणंवि डुल्लहो होइ ॥ २८ ॥ तेमाटे समुद्रमां दूषण न काढीयें. ए सायरमां पण घणा गुण ठे. ॥ यतः ॥ रयणनिरंतरनरि ड, तहवि हु रयणायरस्स मज्जाया ॥ तेण जई उवमाणं, पढमं जलहिगनी राणं ॥ २९ ॥ ए गाथामां एम कह्युं के, समुद्र निरंतर रत्नथी नरेलो ठे, तोपण मर्यादावंत ठे. जगत्मां गंनीरपणानी उपमा ते समुद्रने देवाय ठे. इत्यादिक गुण वर्णववा. एवी गाथा सांनलीने तेनो अधिष्ठायक देवता ह र्ष पामी प्रत्यक्ष थयो, अने ते कुमरने कोटी कोटी मूल्यनां पांच रत्नो आ प्यां. त्यार पढी ते कुमर कोइकना वहाण उपर बेसीने ताराद्वीपे गयो. त्यां तारापुर नगरना उद्यानमां देवरमण नामें यक्षनुं देहेरुं ठे. ते देहेरा मां रह्यो. एवामां त्यां चार कुंमरीउ रमवाने माटे आवी. तेमां एकतो नु वनशेष नामें राजानी दीकरी, नामें रूपरेखा ठे, बीजी नुवनतिलक नामा मंत्रिनी पुत्री, नामें रूपनिधि ठे. त्रीजी नुवनचंद्र शेठनी पुत्री, नामें रूपकला ठे. चोथी नुवनसुंदर सार्थवाहनी पुत्री नामें रूपरति ठे. ए चारे ने मांहो मांहे घणी प्रीति ठे. एकदा ते चारे राजनुवनमां रात्रिनें विषे नेगी मली ठे. मांहो मांहि एवी वातो करे ठे के, रखेने आपण एक बीजाथी वियोग थाय! तेथी जो आपणे चारे मली एक नर्त्तार करीये, तो यावज्जी व सूधी वियोग न थाय. ते माटे आपणा नगरनी बहार उद्यानमां यक्ष ठे, ते प्रानाविक ठे. तेनी आपणें पूजा करी आराधीने-एनी पासे एक न र्त्तारनी प्रार्थना करीयें. एवो विचार करीने ते चारे त्यां आवी ठे. एवामां तिहां तेणे कंदर्पाकार देवकुमर सरखो कुमर दीगे त्यारे विस्मित थइ विकस्वर नेत्र करीने ते कुमरने जोइने मनमां धारीने यक्षनी पूजा करी. मनथकी ज ते वरनी प्रार्थना करीने स्वस्थानके आवीउ. कुमर पण ते चारेनुं रूप, सौनाग्य, चातुरीथी रंज्योथको फल आहार करीने दिवसतो त्यांज गुजा

थो अने रात्रें पण यक्षना जुवनने विषे रह्यो. ते रात्रे पांच रत्नेंकरी यक्षनी पूजा करी, पछी यक्षनी स्तवना करे ॥ यतः ॥ तुठेण जेण सिद्धी, रिद्धी बुद्धीवि यउ जुवणे ॥ सो देवरमण जक्को, पच्चक्को देउ मह सुक्कं ॥३०॥ एवां कुमरनां वचन सांजलीने यक्ष तुष्टमान थयो. प्रत्यक्ष आवीने ते पांच रत्न पाछां आप्यां. अने एम कह्युं के, हे कुंमर! तह्यारी स्तवना तथा तह्यारी रत्ननी पूजा देखीने में चार कन्याउ तने आपी. वली कांइक वर माग्य. त्यारे प्रणाम करीने कुमर बोल्यो के, मह्यारे काम पडे हुं संजारुं त्यारे आवीने मने साहाय्य करजो. यक्षे ते वात मानीने कुमारने उपाडीने राजजुवनमां मूक्यो. त्यां कुमरीउ पण कुमरना वियोगथी विधुर थइ रही हती. तेथी कुमरने देखीने घणोज आनंद पामीने, ते वेलायें पाणिग्रहणनां सर्वे उपकरण यक्षें लावी आप्यां, अने यक्षना वचनथी चारे स्त्रीयोनुं पाणिग्रहण कर्युं. यक्ष पण अदृष्ट थइ गयो. त्यार पछी प्रजात थयेथके ते कन्याउ तथा कुमरनां तेवा प्रकारना परणवानां चिह्न देखीने राजा अमात्य, श्रेष्ठि, सार्थवाह प्रमुख सर्व विस्मय पाम्या. पोत पोतानी पुत्रीना मुखथी वातो सांजलीने हर्ष पाम्या. पछी हाथी, घोडा प्रमुख कुमरने आपीने सत्कार दीधो. कुमरपण केटलोएक काल त्यां रह्या. ते चारे स्त्रीने एकेकुं रत्न कुमरें आप्युं ते तेणें पोत पोताना हारमां जडावी लीधुं अने एक रत्न कुमरें पोताना हारमां घाल्युं.

हवे कुमर पोताने घेर जवा उजमाल थयो. ॥ यतः ॥ जणणी य जम्म जूमि, नियचरियं सज्जणडुज्जणविसेसो ॥ मणइट्ठं माणुसं, पंच विदेसे वि हियम्मि ॥ ३१ ॥ हवे कुमर, राजा प्रमुखनी आज्ञा लेइने पोतानी स्त्रियो सहित जहाज उपर बेसीने समुद्रमार्गें चाल्यो. अनुक्रमें डुर्दैवना योगथी वहाण जांग्युं. कुमर समुद्रमां पड्यो चारे स्त्रीयो तेने बांहे वलगी, एवा अवसरमां कोइक जलहस्ति चार हाथणीयो सहित त्यां आवीने स्त्रीयो सहित कुमरने लेइने समुद्रमांथी पांचे जणने रत्नद्वीपें मूक्या. ते देखी कुमरने विस्मय उपन्यो. हवे आगल वनमां जमवा लाग्यो त्यां कोइ मुनिराज ध्यानमां रह्या हता तेने देखीने कुमरने हर्ष उपन्यो. ॥ यतः ॥ धन्यानां त्यक्तसंगानां वनवासनिषेविणाम् ॥ स्फुरंति हृदये नित्य—महोमोह महोर्मयः ॥ ३२ ॥ तेवारे साधुने प्रणाम करीने प्रश्न पूछयुं के, हे जगवन!

जलहस्तियें महारा उपर ए उपगार केम कर्यो? त्यारे ऋषिराज बोल्या. हे कुमर! तुं पूर्वनवें एहिज द्वीपमां निल्ल हतो. त्यां अमारा वचने प्रतिबोध पाम्यो, दयामय धर्म समज्यो, पछी कोइक वनमां चार मृगली सहित एक मृगलो मली पांच जीव ते महा उष्णकालना तापें करीने मूर्छा पाम्या छे, तेने पाणी प्रमुख छांटीने तें शीतल कर्या. पछी नवकार संनलाव्यो. ते लगारेक स्वस्थ मनवाला थया, तथापि पाणीनी तृषायें करी मरण पाम्यां. ते मरीने एहज समुद्रमां हरिणो जलहस्तिपणे उपन्यो, अने चारे हरिणीयो हाथणीपणें उपनीयो. ते पूर्वनवनो करेलो तहारो उपकार देखी तेमने हर्ष उपन्यो, तेथी तेणें तुऊने उपगार कर्यो. एवो मुनिनुं वचन सांनलीने जलहस्तिनो उपगार संनारतो मुनिने नमस्कार करीने रत्नद्वीपमां गयो. त्यां महारत्न देखीने पांच हजार रत्न संग्रह्यां. एवामां कोइक वाणियानां प्रवहण पाणीने अर्थे त्यां आव्यां छे, तेने नाडुं आपीने चारे स्त्रीयो सहित पोतें वहाणमां चढ्यो.

हवे ते वाणीयें रत्न तथा स्त्रीने लोनें ललचाइने कुमरने रात्रिने समयें सायरमां नांख्यो. प्रनात थये थके स्त्रीयोयें नर्त्तारने दीठो नही, त्यारे पोताना हार गोपवीने डुःख धरवा लागीउ. ते वखत ते वाणीयें तेमने नोगने अर्थे घणी प्रार्थना करी; पण ते चारे, पतिव्रताव्रतनी पालनारीउ होवाथी वाणियाने तृण बराबर गणती हवी. त्यारे ते वाणीयो कषायमां डुहवाणो अनुक्रमें पोताने रहेवानुं जे चंद्रपुर नामें नगर तेना चंद्रादित्य राजाने ते चारे स्त्रीयो नेट करतो हवो. राजायें पण शेठने सरलचित्तवंत जाणीने सत्कार दीधो. पछी शेठ पोताने घेर गयो. हवे ते राजाने सुबुद्धि नामें प्रधान छे, ते बोल्यो. हे राजन्! ए स्त्रीयो मर्यादावंत लज्जावंत छे ते माटे कोइक पुण्यवंतनी अंगना हशे एवुं संनवे छे. परंतु राजा तो तेना रूपसौनाग्यें मोह्यो थको अंतेउरने एक देशें थापीने पछी तेनी परीक्षा करवाने माटे राते छानो तेमनी पासें आव्यो.

एवा अवसरमां जिनचंद्र, जे समुद्रमां पड्यो हतो, तेने हाथ पाटीयुं आव्युं. ते पाटीयाना आधारें समुद्रना कल्लोलें प्रेर्यो थको त्रण दिवसें चंद्रद्वीपने कांठे उतर्यो. त्यांपासेना वनमां गयो. ते वनमां एक योगी ध्यानमां रह्यो दीठो. त्यां क्षणेक बेठो. पछी योगी बोल्यो. हे कुमार! महारा ना

ग्यें तुं आव्यो छे. हुं विद्या साधुं छुं ते माटे मने साहाय्य करय. ते सांन लीने कुमरें विचार्युं के, प्राण तो कोटि उपाय करतां पण आउखुं त्रूटे तेवारे रहे नही. माटे ते प्राणें करी परउपगार करीयें, तो तेथी अधिकुं बीजुं वली शुं सुंदर छे ? ॥ यतः ॥ कृतनूरिपरित्राणाः, प्राणा यांति नृणां स्वयं ॥ तैश्चेत्परोपकारःस्यात्ः सुंदरं किमतः परं ॥ ३३ ॥ तेथी ते योगीनुं वचन मान्युं. अने रात्रिने विषे सहाय्य कर्युं. सवार थयुं के ते योगीने वि द्या सिद्ध थइ त्यारे ते योगीयें कुमरनने उपगार जाणीने रूप परावर्त्तिनी गु टिका तथा अदृश्य करणना अंजननी बे गोली ते कुमरने आपी. ते लेइने कुमर पोतानी स्त्रीयोना वियोगथी विधुर थको,स्त्रीयोनी खबर अण जाणतो थको, यक्षने संनारतो हवो,यक्षनी स्तवना करवा लाग्यो ॥ यतः ॥ यक्षोयं कल्पवृक्षोयं, चिंतितार्थविधौ क्षमः ॥ प्रत्यक्षीनूय मे मंक्षु, मनःक्षोनं निर स्यतु ॥ ३४ ॥ एम ते यक्षने संनार्यो, एटले यक्ष प्रत्यक्ष थइ बोल्यो. हे कुमर ! मने केम संनार्यो ? कुमरें कह्युं, महारी स्त्रीयोनी खबर कहो. य क्ष बोल्यो, चंद्रपुरनगरनेविषे चंद्रादित्य राजाना अंतेउरमां निर्मलशीलव तीं चारे जणीयो रही छे. त्यारे कुमरें कह्युं के, मने पण त्यां मूको. ते सांनली यक्षें कुमरने उपाडीने चंद्रपुरने बहार मूक्यो. वली एक चिंता मणि रत्न आपीने यक्ष अदृश्य थयो. कुमर अदृश्य करणी गूटिकाना प्र योगें अदृश्य थइ तेहज रात्रें राजानी पासें गयो.

एवा अवसरमां ते चारमांथी रूपरेखा नामें जे राजानी कुमरी छे ते बोली. हे सखीउ ! जे निर्मल कुलमां उत्पन्न थयेला अने यौवनअवस्था यें परदेशें गमन करनारा एवा अमारा नर्त्तारनो अमोने महोटो विरह थ यो छे माटे न जाणियें के, शुं निपजनार छे ! ! ॥ यतः ॥ निम्मलकुलं मि जम्मो, जुव्वणसमउ विदेसगमणं च ॥ पियविरहो अइगुरुउ, नय याणंमि कज्ञ परिणामो ॥ ३५ ॥ त्यारे रूपनिधि नामें मंत्री पुत्री बोली. हे सखी ! शुं बीहे छे ? रत्नाकरनी पेठें सज्जन जे छे तेने परउपकारने अ र्थें विधातायें निपजाव्या छे. वली जगत्मां एवा सज्जन छे के, जेना हृद यमां मर्यादाज वसी रही छे. ॥ यतः ॥ रयणायर वसुरयणा, विहिणो वि हिया परोवयारछं ॥ के केवि संति नुवणे, जाणमणे वसमणे जाया ॥ ३६ ॥ त्यारें त्रीजी रूपकला नामें श्रेष्ठिनी पुत्री बोली. हे सखी ! ते पुरुष जग

तमां धन्य छे, तेनुं जीवित पण कृतार्थ छे, के जे मोक्षस्त्रीसाथे रक्त थया अने परस्त्रीथी विरक्त चित्तवाळा थया ॥ यतः ॥ धन्ना ते विय पुरिसा, ज यंमि जीयं च ताण सुकयछं ॥ जे मुत्तिरमणिरत्ता, विरत्तचित्ता परछीसु ॥ ३७ ॥ त्यारे चोथी रूपवती नामें सार्थवाहनी पुत्री बोली. हे सखी ! कुलवंतीने आपदा आवे थके विचार करतां जर्त्तारने वियोगें मरण विना बीजो कोइ आधार नथी. ॥ यतः ॥ बहुसो चिंतिऊंतं, आवइपडियाण कुलपसूआणं ॥ मरणं विणा ण सरणं, रमणीणं रमणविरहे णं ॥ ३८ ॥ ए चार गाथा सांजली राजा विचारवा लाग्यो के, अहो ! महारा मंत्रीश्व रें जे वात कही ते युक्तज कही; जेमाटे ए चारे स्त्रीयो कुलांगना संजवे छे ! पछी राजा लाज्यो थको पोताना ठेकाणे आवीने बेठो. कुमर पण तेना वचनें आनंद पाम्यो थको कौतुकनो अर्थी थको पाछो वनमां आव्यो.

हवे प्रजाते राजायें चारे स्त्रीयोने सजामां तेडावीने पूछ्युं पण ते बोली नही. त्यारे ते वहाणना धणी वाणीयाने बोलावीने पूछ्युं के, ए स्त्रीयो तहारी पासे क्यांथी आवी ? त्यारे ते बोल्यो के, हुं देशांतरथी मूल्य खरची ने आपने जेट आपवा सारु लाव्यो छुं. ते सांजलीने मंत्रीश्वर बोल्यो के, ए वात असंजवित छे. एवा अवसरमां गुटिकाने प्रयोगें कुमर रूपपरावर्त्त न करीने त्यां सजामां आव्यो. आवीने एक श्लोक कह्यो. ॥ यतः ॥ ला त्वा पंच सहस्राणि, रत्नानां वारिधौ पतिः ॥ येनासां लोजतः क्षिप्तः, स सर्वं कथयिष्यति ॥ ३९ ॥ एनो अर्थः—ए स्त्रीयोना जर्त्तारने जेणें, पांच हजार रत्न लइने लोजें समुद्रमां नांख्यो ते सर्व वात कहेशे. ए वात सांजली राजा प्रमुख सर्व विस्मय पाम्या. अने ते चारे स्त्रीयोए उंलख्यो. परंतु रू पपरावर्त्तन देखीने विस्मय पामी. अने बोली नही. कोइ परमार्थ समज्यो नही. अने वाणीयो तो नीचुं मुख करीने रह्यो. परंतु इंगीत आकारनो जाण एवो जे राजा, ते बोल्यो के, कहो रे इहां श्यो परमार्थ छे ? ए श्लो कनो कहेनारो कोण हशे ? त्यारें कोइ बोल्यो नही; पण मंत्री बोल्यो के. एनो परमार्थ ए श्लोकनो कहेनारोज कहेशे. ते सांजली राजायें घणुं आ ग्रह करीने पूछ्युं त्यारें कुमरें पोतें वाणियाने अजयदान देवरावीने सर्व वात कही. राजायें कुमरने पांच हजार रत्न वाणीया पासेथी अपावीने वाणीयाने पोताना देशमांथी काढी मूक्यो. अने चारें स्त्रीयो कुमरने आ

पवा मांमी, पण रूपपरावर्त्तन देखी ते स्त्रीयो तेने इछति न हवी, एवो स्त्रीयोना मनमां खेद उपन्यो जाणीने कुमरें स्वनावनुं (मूलनुं) रूप कर्युं. ते देखी स्त्रियो घणो हर्ष पामी. हवे राजा ते कुमरने गुणें रीज्यो थको नित्ये पोतानी पासें राखे. केटलेक काले कुमरें माता पितानो वियोग संजारीने राजानी आज्ञा मागीने चारे स्त्रीयो सहित, घणा परिवारें परिवस्यो थको, चिंतामणि रत्नें करी सर्व कार्य साधतो, पोताने नगरे पहोच्यो. मातापिताने घणो हर्ष उपन्यो. वियोग नाग्यो.

हवे एक दिवसने विषे तेहिज भुवनजानु नामा साधु चार ज्ञानना धणी तिहां पधास्या. तेमने सर्वलोक वांदवा नीकल्या. जिनचंद्र पण पोताना पिता तथा स्त्रियो सहित वांदवा गयो. रूपिराजें धर्मदेशना देवा मांमी ॥ यतः ॥ असंखयं जीवयमाहु लोए, जरोवणीयस्स हु नछि ताणं॥ एवं वियाणाहि जिणे पमत्ते, किहंवि हिंसा अजया गहंति ॥ ४० ॥इत्यादिक देशना सांजली केटलाएकें सर्व विरतिपणुं अंगीकार कर्युं, तथा कोइकें देशविरतिपणुं अंगीकार कर्युं अने जिनचंद्रतो सर्व विरतिपणुं लेवा असमर्थ होवाथी समकितमूल बारव्रत अंगीकार करीने घेर आव्यो. अनुक्रमें घरनो जार जिनचंद्रने शिर आप्यो. चिंतामणि रत्नना प्रजावें तथा राजाना बलें करी सर्व जीवने अनयदान प्रवर्त्तावतो, जिनप्रासादे मंमित धरती करतो, विधिपूर्वक सुपात्रे दान देतो स्वशक्तियें अनुकंपादान देतो, सर्व स्थानके परउपगार करतो, देव गुरु साधर्मिकनी नक्ति आचरतो, मिथ्यादृष्टि थकी अंशमात्र पण अण बिहीतो, गृहस्थना धर्मने उचित सर्व प्रवृत्ति करतो, अंतसमये दश प्रकारनी आराधना करी, सात क्षेत्रे धन वावरी, घरमांज अणसण करी, समाधिसहित काल करी, बारमे देवलोकें इंद्रनो सामानिक देवता बावीश सागरोपमने आउखे जइ उपन्यो. त्यांथी च्यवी अनुक्रमें महाविदेहक्षेत्रे मनुष्यावतार पामीने मोक्ष जशे. ॥ इति श्री मिश्र पुरुष उपर जिनचंद्रकथा समाप्ता ॥ षष्ठ पुरुष कथानके॥ इति सकलसनानामिनीतिलकायमान पंमित उत्तमविजयगणि शिष्य पंमित पद्मविजय गणि कृत बालावबोधे श्री गौतमकुलक प्रकरणे प्रथम गाथायां नवोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे बीजी गाथाना आद्य पदनो संबंध कहे छे. प्रथम गाथाने छेडे बाल पंमित एटले मिश्र जीव बताव्या,ते कारण माटे हवे बीजी गाथानी आदिमां एकला पंमित जीव बतावे छे.

॥ ते पंमिया जे विरया विरोहे, ते साहुणो जे समयं चरंति ॥ ते सत्तिणो जे न चलं ति धम्मं, ते बंधवा जे वसणे हवंति ॥२॥

अर्थः—ते पंमिया जे विरया विरोहे. (जे के०) जे पुरुष (विरोहे के०) विरोध थकी एटले क्रोधथकी (विरया के०) विरम्या एटले विराम पाम्या (ते के०) तेज पुरुषने (पंमिया के०) पंमित कहिये. ते उपर दृष्टांतरूपें झाविड अने वारिखिल्ल ए बे भाइनी कथा कहे छे.

प्रथम तीर्थंकर श्रीरूषभदेव स्वामीना पुत्र द्रविड एवे नामें हतो जेना नामें लोकमां झाविड नामे देश कहेवाय छे. ते द्रविड राजाने बे पुत्र थया तेमां एक झाविड अने बीजो वारिखिल्ल थया. एक दिवस द्रविड राजायें झाविडने मिथिलानुं राज्य आप्युं, अने वारिखिल्ल राजाने लाख गाम आपीने पोतें प्रजु पासे चारित्र अंगीकार कर्युं.

हवे एकदा वारिखिल्लनुं राज्य दिवसें दिवसें चढतुं झाविडें देख्युं. तेथी तेनी उन्नत्ति खमाय नही. माटे वारिखिल्ल उपर द्वेष धरतो रहे. तेवात वारिखिल्लें पण जाणी तेवारें तेपण झाविडनुं राज्य लेवाने उपाय करतो रहे छे. एम बेउ भाइ मांहो मांहि वैरने वहेता हता, पण पोतपोतामां मुखें मीठुं बोलता, हृदयमां दुष्ट आशयना धणी विष मिश्रित दूधना कुंन सरखा देखाय. अहो ! धिक्कार पडो लोजने ! ! ! जे माटे लोजवशें एवा पुरुषनी पण मलिन बुद्धि थाय छे. उक्तंच ॥ पितरं मातरं बंधुं, मित्रं जार्यां सुतं गुरुम् ॥ लोजाभिजूतो जूतार्थं, त्यक्त्वावज्ञायते क्षणात् ॥ १ ॥ ए रीतें दुर्जननी शिखामणें अन्योन्य छल खोलतां पण कोइ कोइनो विश्वास न करे. एवामां एक दिवस झाविडें, वारिखिल्लनो पोताना नगरमां प्रवेश करवो निषेध्यो. त्यारे तेने पण कषाय जाग्यो. तेथी युद्ध करवाने पोता

नुं सैन्य सज कर्युं. त्यारे द्राविड पण ते वात सांजलीने कषायमां आवी प्रयाणनी जंजा वजडावतो हवो. सर्व सैन्य जेगुं करी महा सैन्य समुद्र ते विस्तीर्ण पृथ्वीने पण सांकडी करतो वाजिंत्र शब्देंकरी दिग्चक्रने बधीर करतो, रजें करी आकाश मंमलने ढांकतो, अविच्छिन्न प्रयाणे करी वारिखिल्लना देशने शिमाडे आव्यो. तेवारे वारिखिल्लें पण पोतानुं लष्कर लेइ पोताना देशना शिमाडाना छेडे आवीने पडाव कर्यो.

हवे ते बेउ जणें पांच योजननुं रणक्षेत्रनुं अंतर मूकीने पडाव कर्यो. ते लष्करना प्रधान पुरुषोयें पोतपोताना स्वामीने पूछ्या विनाज संधि करवाने अर्थें मांहोमांहे दूत मोकली तेमने साम, दाम, अने जेद ए वचनें समजाव्या, पण ते समजे नहि, केवल बे जणें युद्ध करवुंज अंगीकार कर्युं. इहां वारीखिल्लें द्राविडना सैन्यने द्रव्यप्रमुखें लोजावीने केटलुंक सैन्य पोताना लष्करमां लीधुं. बेहु जणना लष्करमां प्रत्येकें प्रत्येकें दश लाख हाथी, दश लाख रथ, पचास लाख घोडा अने दश कोटी पायदल मल्युं छे. हवे युद्धनो दिवस आवेथके वीररसें उल्लास पामता, पोतपोताना स्वामीनो उत्साह वधारतां, पोतानी जुजाबलें त्रण जगत्ने तृणसमान गणतां सिंहनाद मूकतां, बकतर प्रमुख पेहेरी, संनद्धबद्ध थइ, शस्त्रने नचावतां, एवा नाना प्रकारना युद्धना करनार वीरपुरुषो ते समुद्रना कल्लोलनी पेठें रणजूमिमां आव्या. त्यार पछी क्रोडो गमे मनुष्यादिकनो क्षय करनार एवो संग्राम प्रवर्त्तवा लाग्यो. हाथी हाथी साथे, घोडा घोडा साथे, रथ रथ साथे, पाला पाला साथे जीडी गया. परस्परें शस्त्रना प्रहार पडते, गजपदातिना समूहनो क्षय थते, नदीयोनी पेठें रुधिरना प्रवाह वेहेते, जोगिणी जैरव गृध्रपंखी अनें शियाल प्रमुखने प्रीति उपजावते, महा बीजत्स रौद्र जयानक रसनी संकीर्णता थते, एवो घोर संग्राम करतां सात मास वही गया. ते साते मासे थइ दश कोडि मनुष्योनो क्षय थयो. एवा अवसरमां ते संग्रामनो निवारनार वर्षाकाल आव्यो. ते मूसलधारायें वरसवा लाग्यो. पृथ्वी तो पाणीना पूरे जराइ गइ. पंथी लोकना मार्ग रोकाया. त्यारे बहु लष्कर युद्ध करता निवर्त्त्यां. ऊंची जग्या जोइने मेरा दीधा. अनुक्रमें वर्षाकाल निवर्त्त्यो, अने शरत्काल आव्यो त्यारे पाणी सर्व ठेकाणें पहोच्यां, त्यां कचरा पण सूकाणा, मेघाडंबर टल्या, दिशायो

निर्मल थइ, सरोवरनेविषे कमल विकस्वरतायें करी घणां शोजायमान दी सवा लाग्यां, सर्व धान्य निपन्यां, इत्यादिक शोजा वधते थके, ते अवस रे इाविड राजा परिवार सहित वनशोजा जोवा निकल्यां बे. ते राजाने एक विमलबुद्धिनामा प्रधान बे. ते प्रधान कहे तो हवो के हे महाराज! इहां तापसनो आश्रम बे माटे चालो जोवा जइयें. त्यारे प्रधाननी प्रेर णाथी तापसने आश्रमे गया. त्यां जेना मस्तकें जटाना मुकुट शोजे बे, वल्कलनां वस्त्र पहेरवाने रही गयां बे, हाथमां जपमाला रही गइ बे, प र्यंकासनें बेठो एवो सुवल्गु नामा अतिवृद्ध कुलपति बे. ते घणा तापसें प रिवस्यो थको जाणे शांतिरसनी मूर्तिज होय नहि!! तेने देखी राजायें जक्तिपूर्वक नमस्कार कस्यो. मुनियें पण ध्यान मूकी आशीर्वाद दीधो.

हवे राजा तेनां वचन सांजलवा इबे बे. तापसें पण राजाने धर्मदेशना देवां मांमी ॥ यथा ॥ हे राजन्! आ संसाररूप समुइ अनंता डुःखरूप पा णीयें जस्यो बे. ते कामक्रोधादिक मत्स कन्न मगर प्रमुख जलजंतुयें करी स हित बे. रति अरतियें करी अति जयंकर बे. लोजरूप वडवानल आग्नियें करी बधा जगत्नो संहार करे बे. विषय रूपरतियें जयंकर बे ते विषयरूप जमरी फरे बे, तेमांथी सुर, असुर अने नरेश्वर पण नीकली शकता नथी. सुख ते राक्षसनी पेठें डुःखदायी बे. सुख जोगववानो काल स्वल्प होय अने नरकादिकनां विपाक तो अनंता आपे, वली ते नरक निगोदादिकना डुःख पण अनंतानंत काल सहेतां पार न पामियें. ते माटे धिक्कार पडो ए जोगतृ ष्णाने!! के, जेने माटे जीव, महा पापनां शेकडा गमे करतां, महा हिंसा, महा मृषा प्रमुख आचरतां, महा डुःखने अनुजवे बे जे माटे क्रोधांध थइ निष्ठुर परिणामें जे हिंसा करीयें, तेथी अनंतकाल नरक निगोदादिकनां डुःखें करीने जीव पचाय. तथा राज्य तो अंते नरकनुं आपनार बे, शरीर तो अनित्य बे, संपदा तो समुइना कल्लोलनी पेठे चपल बे, अने जीवि तव्य तो पाणीना परपोटानी पेठे थोडी वार रहे तेवुं बे. ते माटे हे राज न्! तमने पण महा नरकादिक डुःखरूप अनर्थनुं कारण एवा राज्यना लोजें जाइ साथे युद्ध करवुं, ते घटतुं नथी. एक खंममात्र पृथ्वीना लोजें जे मूढ बंधुनो विनाश करे बे, ते बेहु जवनो विनाश करे बे. ॥ यतः ॥ जे राज्यादिकृते बंधून, निष्ठुरा घ्नंति कोपतः ॥ ते स्वांगानि स्वयं बित्वा, नुजते

ह्यतिलोल्यतः ॥ १ ॥ ते कारण माटे ए संग्रामथकी निवर्त्तो. क्रोडो गमे लो कोनो क्षय करीने शा माटे पृथ्वीनो क्षय करो गो? तमे श्रीयुगादिदेवना पोतरा गो, तेमणें तो जगतनो रखवाल कर्यो, अने तमे जगतनो क्षय करवा उठ्या गो माटे ए तमने कुटुंबकलह घटतो नथी.

एवां कुलपतिनां वचन सांजलीने राजा बोल्यो. हे स्वामिन्! श्रीरुषन परमात्माना जरत बाहुबल प्रमुख पुत्र हता तेणे पण कारणवशे परस्पर महा संग्राम कर्या ठे. तो तेमने पंथें चालता अमने शो दोष ठे? ते सांज लीने तापस बोल्यो के, जे तमें कह्युं ते विचारतां जुदी वात ठे. जेकारण माटे जरत राजायें पाठले जवें पांचशे साधुने आहार पाणी आप्यो जेथी च क्रवर्त्तिपणुं उपजाव्युं हतुं. तथा बाहुबलें वैयावच्च करतां बाहुनुं बल उपजा व्युं हतुं. ते माटे ते तेनुं फल पाम्या ठे. अने जरतने तो चक्ररत्न आयुध शालामां स्थिर रहेतुं न हतुं माटे युद्ध करवुं पडयुं. अने बाहुबलें एम जाण्युं के, हुं निर्बल नथी तो मने ए जरत शी आज्ञा मनावे ठे? अने राज्य तो पितायें आप्युं ठे, ते माटे तात मूकीने बीजाने माथु केम नमावुं? एवुं जाणीने युद्ध कर्युं, पण ते तो उत्तम पुरुष हता तेमाटे सर्व संग्राम मूकी ने बेउ जण सामासामा लड्या. वली जरतें तथा बाहुबलें पोतानो आत्मा तार्यो तेम तारवा कोण समर्थ थाय? ते कारण माटे ते पुरुषमां सिंह सरखा हता तेवा पुरुषनी स्पर्द्धा (बरोबरी) करवी तमने घटे नहीं.

एवां कुलपतिनां वचन सांजलीने राजा लाज्यो, घणो पश्चात्ताप करतो तापसने कहेवा लाग्यो के, हे मुनि! में तो अज्ञानें करी महापुरुषोनी स्पर्द्धा करी; पण काच होय ते मणिने तोले क्यांथी आवे? तो हे मुनि! तमें मने नरकरूप कूआमांथी उद्धर्यो,महारी विवेकदृष्टि उघाडी,एम विचा रीने पोतेंज एकाकी पादचारी थइने नहाना जाइने खमाववा चाल्यो. त्यारे नहाना जाइयें जाण्युं के,द्राविडजी महारा सामा चालीने आवे ठे ते अघ टतुं थाय ठे, माटे वारिखिल्ल पण साहमो आवीने कहेवा लाग्यो के, हे जाइ! तमे महारा महोटा जाइ, ते पितानें ठेकाणें गो. तमे सामा चाली आव्या ते महारो अविनय खमजो. तमे महारा जाग्यें घेर चालीने आ व्या माटे ए राज्यनो महारे खप नथी. त्यारे द्राविड पण एवीज गदगद वाणीयें बोल्यो के, हे जाइ! महारे पण ए राज्यनुं प्रयोजन नथी. हुं तो

नरक कूआमां पडतो हतो, पण कुलपतियें उगास्यो. हवे तो जाणुं बुं के, आ राज्य ते केवल नरकनुं कारण छे. संसारमां एक धर्मविना बीजा को इनुं शरणुं कोइने नथी. तेमाटे हवे हुं तो व्रतनुं राज्य लेइश,हमणा निश्चें तुजने खमाववा सारु आव्यो बुं. एवी वात सांजलीने वारीखिल्ल बोल्यो. हे जाइ! तमे सर्वथा व्रत लेशो तो जेम इहां तमे महारा महोटा जाइ बो, तेम व्रतमां पण हुं महारा स्वामी करीश. ए रीतें व्रत लेवानो तो बेहु जणें निश्चय कस्यो; पढी पोतपोतानां पुत्रने राज्यें थापीने पोताना मंत्री श्वर सहित दश क्रोड पुरुषनी संगाथे सुवल्गु तापसनी पासें आवी ताप स व्रत लीधुं. ते तापस सर्व जटाधारी, कंदमूल आहारी, गंगानी माटी यें शरीर खरड्यां थकां, अल्प कषायीथकां, अल्पनोजन करतां, अल्प निडावंत थका अने करुणायें करी साध्य छे मन जेनां, एवा रात्रिदिवस श्रीयुगादीशनुं स्मरण करतां, जपमाला फेरवे छे. मांहोमांहि धर्मकथा कर तां थकां लाखो गमे वर्षो त्यांज गमावतां थकां रहे छे. एक दिवस नमि अने विनमि विद्याधर राजऋषिना शिष्य बे विद्याधर मुनिराज ते आकाश मार्गें विचरतां त्यां आव्या. तेमने सर्व तापसोयें प्रणाम करीने पूछ्युं के, क्यांथी आव्या अने क्यां जशो ? त्यारे धर्माशिष देइ ते बेहु मुनि एम बो ल्या के, अमे श्रीसिद्धाचल जइशुं. ए तीर्थ संसारसमुडमां प्रवहण सरखो अनंत पुण्यनो आधारजूत एवो शाश्वतो गिरिराज छे. एनीउपर पूर्वे अनंत जीव सिद्धि वस्या,वली अनंता जीव सिद्धि वरशे,अने वली ऋषि हत्यादि क महोटां पाप जे लागा होय ते पण सिद्धक्षेत्रनुं सेवन करवाथी क्षणेक मां क्षय थाय, पशु होय ते देवता थाय, ए तीर्थनो आश्रय करतां थकां अनंत जवनां कुकर्मरूप रिपु पण पराजव न करी शके ॥ यतः ॥ अनंत सुकृताधारः, संसाराब्धितरंमवत् ॥ शत्रुंजयश्च सौराष्ट्रे, गिरिर्जयति शाश्वतः ॥ १ ॥ अनंतमुक्तिमार्हेड, रत्नतीर्थप्रजावतः ॥ वसंति बहवः सिद्धाः, शुद्धचारित्रजूषिताः ॥ २ ॥ ऋषिहत्यादि पापानि, क्षयं यान्ति क्षणाद पि ॥ पशूनामपि देवत्वं, मर्त्यानामपिजायते ॥ ३ ॥ शैलं च दूरतो दृष्ट्वा, नृणां हर्षः प्रजायते ॥ कुकर्मिरिपवः क्रूरा, जवंतीहजीनोनुगाः ॥ ४ ॥ एम हजारो वर्ष सूधी ए गिरिनो महिमा कहेतां थका पण पार न पामी यें. इत्यादिक महिमा सांजलीने ते सर्व तापसो तीर्थयात्राने विषे उत्सुक

थया थका ते बेहु मुनि सार्थे पादविहारे विचरतां, श्रीशत्रुंजयनुं एकाग्रमनें ध्यान करतां, विलंबरहित पणें जाय छे, त्यारें श्रीसिद्धाचलजीनी पासें एक सरोवर छे तेने विषे घणा हंस बेठा छे, तेमां एक हंस शिथिलांग थके भूमियें आलोटे छे, ते मरणावस्था पाम्यो देखीने एक मुनियें पोताना पात्रमांथी पाणी पीवरावीने स्वस्थ कस्यो. पछी परम करुणा बुद्धियें नमस्कार संभलाव्यो, चार शरणां कराव्यां, फरी कह्युं के, हे हंस ! श्रीशत्रुंजय तीर्थ मनमां धरी, श्रीयुगादीशने संभारय ! जेथी तहारां पाप जाय. ते सांभली हंसने शुभ भावना आवी, समाधियें काल करी सौधर्म देवलोके देवता थयो.

हवे ते सर्व तापसोयें विद्याधरना मुखथी धर्मोपदेश सांभली, मिथ्या क्रिया तजी, लोच करी, पंचमहाव्रत रूप साधुधर्म अंगीकार कस्यो. श्रीसिद्धाचलजीने देखी तेमने घणो हर्ष उपन्यो. तेवारें पोताना आत्माने धन्य मानतां ते पर्वत उपर चढ्या. त्यां रायण वृक्षने त्रण प्रदक्षिणा देइ, परमेश्वरने नमस्कार करीने सर्व चैत्यनां प्रभुने नमीने, हर्ष उल्लासें करी अणसण कस्युं. ते मुनि श्रीसिद्धाचलने ध्याने मास अणसण पाली. घातिकर्म क्षय करी, केवलज्ञान पामीने, शैलेशीकरण करी, दशकोडीमुनि सार्थे कार्त्तिक पुर्णिमायें द्राविड अने वारिखिल्ल श्रीसिद्धाचलजी उपर श्रीसिद्धिवधु वस्या. तिहां ते हंसनो जीव जे सौधर्म देवलोकें देवता थयो हतो, तेणे आवीने ते सर्वेनो निर्वाण महोत्सव कस्यो. पछी देवता पोतानुं स्वरूप देखाडी तीर्थनो महिमा वधारीने पोताने स्थानकें गयो. ए सर्व मुनिउ कार्त्तिक पूर्णिमाये कृत्तिका नक्षत्रे सार्थेज मुक्ति गया. माटे कार्त्तिकी पूनिमे श्रीसिद्धाचलने विषे जो थोडुं पुण्य कस्युं होय तो पण ते अनंतगुणुं फल दायक थाय ॥ यडुक्तं मूलग्रंथेः ॥ कार्त्तिके मासिक्षपणं, ततकर्म क्षययत्य हो ॥ नरके सागर सप्तेनाम्, यत्कर्म क्षीयते नहि ॥१॥ एकनैवोपवासेन, कार्त्तिक्यां विमलाचले ॥ ऋषिस्त्रीबालहत्यादि, पातकान् मुच्यते जनः ॥ ॥ २ ॥ यःकुर्यात् कार्त्तिकीं राकां, मंत्रार्हध्यानतत्परः ॥ स भोक्ता सर्वसौख्यानां, निर्वृतिं लभते नरः ॥ ३ ॥ इत्यादिक तीर्थमहिमा जाणवो. इहां तो बे भाइने अत्यंत विरोध हतो, ते टालीनें समता करी; माटे पंमित कहिये. ए अधिकार शत्रुंजय महात्मने विषे जोइ लेज्यो.

हवे पंमित ते कोण होय? तो के साधु होय. ते नाम ग्राहक आगलुं पद कहेडे.

ते साहुणो जे समयं चरंति (जे के०) जे पुरुष (समयं के०) सिद्धांत तेनी रीते (चरंति के०) चाले ढे. अथवा (समयं के०) प्राकृत नाषा माटे समता कहीये, ते समता प्रत्ये (चरंति के०) आचरे ढे. "उवसम सार खु सामणं "इति वचनात् ॥ अथवा "नास्त्यधुना समयः" ए वचने करी (समयं के०) अवसर प्रमाणे (चरंति के०) चाले ढे. एटले उत्सर्ग अने अपवादना जाण ढे. अथवा (समयं के०) स्वपरसमय ते स्वसिद्धांत अने परसिद्धांत, तिहां स्वसमय ते आत्मस्वरूप अने परसमय ते आत्मव्यतिरिक्त, धर्माधर्माकाश, पुजल, स्वंश्रद्धा स्वरूप ते प्रत्ये (चरंति के०) जाणे ढे. एटले रत्नत्रयीना योगे करी मोक्षमार्ग साधे (ते के०) ते पुरुषने (साहुणो के०) साधु कहीयें ॥ यतः ॥ चरगति नक्षणयो, रिति धातुपाठात् ॥ समये ॥ येगत्यर्थास्ते प्राप्त्यर्था, ज्ञानार्थाश्चेति वचनात् ॥ ए सर्व गुण साधुमां होय. इहां महेंद्रराजा तथा ते राजाना परिवारनी कथा जाणवी. ते दृष्टांतनी प्रस्तावना लखीए डीये.

जेणें मोक्षने विषे पोतानुं चित्त थाप्युं ढे,अनें जेणें मोक्ष तेज परमार्थ जाण्यो ढे, जे मोहजालने दलता थाकता रहे ढे, तथा विषय महोलने नांजतां थकां ढे, सकल प्राणीना शल्यनूत जे रागद्वेष तेना ढेदनार ढे,क्रोध मान माया अने लोन तेना जय करनार ढे, इंद्रियना दमनार ढे, जेणें नोगतृष्णा समावी ढे,जेणें परिसहरूप सुनटोने जीत्या ढे,जे घोर उपसर्गे पण पाढा नाशता नथी, जे स्त्रीना विलासथी वेगला ढे, पापव्यापारथी विरक्त ढे,असंयमथी दूर रह्या ढे,अने कुधर्मने तो ढूकडाज आवता नथी परमार्थना जाण ढे, जेणे आत्मा तोल्यो ढे, संसारनां सुख मूक्यां ढे, जे पुत्रकलत्रादिकना बंधन लेखे नथी गणता,जेणें कर्मपरिणाम जाण्या ढे,एवा जे आसन्न सिद्धिया प्राणी ढे तेवा महा पुरुषनी सेवा सर्व दुःखने निर्जरानुं हेतु ढे. पामर लोकोये मनथी पण इच्छी न शकाय एवी दीक्षा अंगीकार करे, ते मुनिराज तप संयम शुनाध्यवसायने विषे सावधान होय,लब्धिना निधान होय. ते उपर महेंद्र राजा तथा तेना परिवारनी कथा कहे ढे.

जंबूद्वीपना नरतक्षेत्रने विषे अयोध्या नामें नगरी ढे. त्यां इक्ष्वाकुकुलमां अलंकारनूत सूरपति नामें राजा राज्य करे ढे. ते राजाने सुंदरी

नामें स्त्री छे, तेने महेंद्र नामें पुत्र छे. ते कुमरने गुणसागर मंत्रिनो पुत्र गुणसुंदर नामे छे, तेनी साथे मित्राइ छे. एकदा ते मित्रने कहे छे के, हे मित्र ! अनेक आश्चर्यें शोजित जे पृथ्वी, ते जोवानुं महारुं मन छे ॥ यतः दीसइ विविहचरित्तं, जाणिज्जइ सयण डुज्जण विसेसो ॥ अप्पाणं च कलिज्जइ, हिंमिज्जइ तेण पुहवीउ ॥ १० ॥ एवुं सांजलीने मंत्रिपुत्र बोल्यो हे मित्र ! तें युक्त वात कही ॥ यतः ॥ वत्थुविसेसनिरिरकण, वियरकणो होइ सो नरो नूणं ॥ आहिंमिऊण दिठा, बहु रयणा जेणिमा पुहवी ॥ ११ ॥ एवा मंत्रिपुत्रनां वचन सांजलीने कुमार उजमाल थयो. तेवारें मंत्री पुत्र साथे माता पिताने वगर कहेज रात्रिने विषे पृथ्वी जोवा निकल्यो. ते ग्राम, नगर, पुर, वनवाडी, आराम, पर्वत, प्रमुख जोतांथका अवंति नगरीने ढूकडा आव्या एटले सूर्य आथम्यो ते देखीने राजपुत्र बोल्यो. ॥ यतः ॥ उदयं जुवणक्कमणं, अत्थमणं चेव एगदिवसंमि ॥ सूरस्सवि तिन्नि दसा, का गणणा इयर लोगस्स ॥ ११ ॥ त्यार पछी पूर्वदिशायें चंद्रमानो उदय थयो ते देखीने मंत्री पुत्र बोल्यो. ॥ यतः ॥ चंदस्स खउ न हु तारयाणं, रिद्धी वि तस्स न हु तारयाणं ॥ गुरुआण चडणपडणं, का गणणा निच्चपडियाणं ॥ १३ ॥ इत्यादिक अनेक रीतें अन्योक्ति युक्ति विनोद करतां रात्रीने समयें पासे कोइक देवतानुं जवन छे त्यां गयां. ते समय कोइ स्त्री योगीनुं रूप धारी सौजाग्यवती थइ त्यां आवी. तेने जोइने महा मर्यादानो समुद्र एवो जे कुमर ते कांइक नीचुं मुख करी बेठो. ते देखीने स्त्री कहेवा लागी ॥ यथा ॥ दीणदरिद्दा परवसण, डुब्बला अयस रकण समत्था ॥ जे एयारिस पुरिसा, धरणी धरंती कयत्थासि ॥ १४ ॥ अर्थः–हे पृथ्वी जे दीन दरिद्रि आपदावंत पुरुषने देखीने डुबला थाय छे. अपयश थवा देता नथी. एवा पुरुषोने धारण करती एवीतुं तो कृतार्थ छे, एम कही ते स्त्री देवताने नमस्कार करी पछी कंदर्पाकार कुमरने देखीने, आ गाथा कही ॥ जाय इह पुरिसदोसं, देसं दट्ठूण हियइ पुरिसाणं ॥ साजयति रयणमाला, वरमाला ठवउ तुह कंठे ॥ १५ ॥ अर्थः–पुरुषना दोषदेखीने जे स्त्री, पुरुष उपर द्वेषणी थइ, एवी रत्नमाला नामें ते तहारा गलामां वरमाला घालो ! एम सांजलीने गुणसुंदर नामें प्रधानपुत्र, प्रणाम करी बोल्यो. हे जगवति ! ते रत्नमाला क्यां छे ? ते कोनी पुत्री ? अने पुरुष उपर

द्वेषणी थइ तेनुं शुं कारण ? एम पूछे थके योगिणी बोली. समुद्रमध्ये सा तसें योजन प्रमाण सिंहल द्वीप छे. जे द्वीपमां जल जलने विषे मोती नी पजे छे, स्थल स्थलने विषे रत्न नीपजे छे, वन वनने विषे हाथी नीपजे छे, घर घरने विषे बत्रीश लक्षणा पुरुष छे, मंदिर मंदिरने विषे पदमणी स्त्रीउ छे, ते द्वीपने विषे एक लंका नामें नगरी छे. त्यां कमलकीर्त्ति नामें राजा राज्य करे छे, तेने कमलावती नामें राणी छे, ते राणीनी स्त्रीनी क लाये विसाल एवी रत्नमाला नामें कन्या पाणिग्रहण करवा योग्य छे. प ण ते स्त्री वारंवार एक गाथा कहे छे. ते आ प्रमाणे ॥ यतः ॥ पररमणि रत्त चित्ता, अपवित्ता हुंति केवि कापुरिसा ॥ तेण कुमारी कन्ना, धन्नाइह जीवलोगंम्मि ॥ १६ ॥ एवी गाथा कहीने योगिणी तो जती रही.

हवे ते कन्यानुं स्वरूप जाणतां वेंतज राजपुत्र रागवंत थयो, तोपण गंभीरतायें करी इंगित आकारने गोपवतो हवो. एवुं देखीने मंत्रिपुत्र विचा रवा लाग्यो ॥ यतः ॥ संतःसच्चरितोदयाव्यसनिनः, प्राडुर्भवद्यंत्रणाः स र्वत्रैवजनापवादचकिता जीवंति डुःखं सदा ॥ अव्युत्पन्नमतिः कृतेनचसता नैवासता व्याकुलाः,कार्याकार्यविचारणांधबधिरो धन्यो जनः प्राकृतः ॥१७॥ एम विचारीने मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे मित्र ! ज्यां रत्नमाला छे, त्यां जइयें. अने तिहां कौतुक थशे ते जोइयें.

हवे ते योगिणीयें पण आकाशमार्गे जइ ते कुमरनुं स्वरूप कुमरीने क ह्युं. ए वात सांभलतां थकांज ते रत्नमाला पण हर्षवंत थइ थकी कुमरनी उ पर तन्मय मन करती हवी. अने ते रत्नमालानी एक रत्नमंजरी, बीजी रत्नप्रभा, त्रीजी रत्नवती, ए त्रण सखीउ पण पासे बेठी हती ते बोलीउ के, हे सखी ! जे वर तमने गम्यो, ते अमारो पण भर्त्तार थाउ. एम विचार करीने ते चारे जणीउ आकाशगामिनी विद्याना बलें अवंति न गरीना बहार उद्यानमां देवताना भवन पासें आवी.- ते वखत ते कुमर पण पूजारायें आपेली सुंवाली शय्यानी उपर मित्र सहित सूतो हतो, ते ने देखीने त्यांथी सय्या सहित उपाडीने लंका नगरीना उपवनमां लावी मूक्या. तेमां प्रथम राजकुमर जाग्यो, तेणें त्यां सर्व नवुंज नवुं दीठुं, ते थी विस्मय पाम्यो थको मंत्रिपुत्रने जगाडीने कहेवा लाग्यो के, हे मित्र ! ए शुं ? ए सर्व अपूर्व देखीये छीयें ? एवामां ते चार कन्याउ आवी. प्रणा

म करीने बोली के, तमे अंशमात्र बीक धरशो नही अमें रत्नमाला प्रमुख राजकन्याउ बैयें. जोगिणीना वचनें तमारा गुणनी आकर्षी थकी तमोने अमे लंका नगरीना उपवनमां लाव्या बीये. त्यारें मंत्रिपुत्र बोल्यो; हे मित्र! आपणने ए सर्व वगर महेनतें कार्य निपन्युं बे. तेसांजली राजकुमर बोल्यो. हे मंत्रिपुत्र! कार्यना परिणामनी खबर न पडे. ॥ यतः ॥ अंबय फलं सुपकं, सिढिलं विंटं समुन्नडो पवणो ॥ साहा मुढ्ढणसीला. न याणिमो कज्ज परिणामो ॥ १ ७ ॥ ए गाथा कहीने राजपुत्र, तथा मंत्रिपुत्र बेहु उंघी गया. त्यार पढी एवी कुमरनी कहेली गाथा सांजलीने ते चारे कन्याउ परस्परे विचारवा लागी के, ए कुमरें एवी गाथा कही तेनुं शुं कारण हशे? परिणाम संदेहालो होय तो पण ए वातमां आपणे उद्यम मूकवो नही. कोण जाणे शुं कार्यपरिणाम थइ जाय? तो पढी शुं करीयें! एम विचारीने ते चारे कन्याउ शय्यानें चारे खूणे चार पादें वलगी बेठी.

एवा अवसरमां वैताढ्यने विषे शूरपुर नगरनो चंड्चूड नामें राजा बे. तेनी चंड्रिका नामें पुत्री बे. ते कन्याने योग्य वर न मल्यो, ते माटे माता पिता चिंतातुर थइ रह्या बे. ते देखी कुमरीयें पोतें रोहिणी विद्या संजारीने पोताने योग्य वर पूढ्यो. त्यारे देवीयें कह्युं के, तहारो जरतार, महेंड् कुमर थशे. पण हमणां मित्रसहित लंका नगरीना उपवनमां सूतो बे. एम सांजलीने चंड्रिका, विमान उपर बेसी रोहिणी विद्याने बलें त्यां आवीने ज्यां कुमर मित्रसहित सूतो बे, तथा चारे स्त्रीउ पादें वलगेली बे तें सर्वने उपाडीने वैताढ्यनेविषे पोताना नगरना उद्यानमां मूक्यां. अने देव आराधीने यावत् इहां लाव्यानी वात पोतें घेर जइ पोताना पिताने कही.

हवे लंकायें चारे कन्याउना पितायें पोतपोतानी पुत्रीउ घेर दीठी नहिं, त्यारें चारे राजा. १ कमलकीर्त्ति, २ कमलजानु, ३ कमलप्रज, अने ४ कमलाकर ए नामें चार विद्याना बलें चारे राजा त्यां आव्या. प्रजाते चंड्रिका पुत्रीने लई चंड्चूड राजा परिवारसहित त्यां आव्यो. त्यां सर्व राजा एक एकना मुख सामुं जोता रहे. सहुयें स्वस्व कन्यानो वृत्तांत निवेदीने इहां आणवानुं स्वरूप परस्परें कह्युं. अने सहु हर्ष पामीने पाणिग्रहणनो आग्रह करवा लाग्या. त्यारे मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे नरपतिउ! ए कुमर, मातापिताने वगर पूढ्यो पृथ्वीनां आश्चर्य जोवा नीकल्यो बे ते माटे एवुं करो के, पाणिग्रह

णनो महोत्सव एना माता पिता देखे. अने तेना मनोरथ सफल थाय. ते सांजलीने पांचे राजा विवाहनी सामग्री करी पोतपोतानी पुत्री परिवार सहित तथा मित्रसहित कुमरने विमानमां बेसारीने अयोध्या नगरीयें चाल्या.

हवे मंत्रिपुत्रें विमानमां बेसीने आगलथी जइ राजाने वधामणी दीधी, त्यारे शूरपति राजा पण परिवारसहित पुत्रने सामैयुं करतो हवो. सर्व विद्याधरोने उतरवाने श्रेणीबद्ध महोल आप्या. पढी मंत्रिपुत्रें आदिथी मांमीने सर्व वृत्तांत कही देखाड्यो. ते सांजलीने राजा पोताना चित्तमां घणुं खुशी थयो बतो पाणिग्रहणनी सामग्री सज्ज करीने आमंबरसहित उत्सव करी पांचे कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं वली बीजी पण साहमी आवी एवी १०३ स्वयंवरा कन्याउनुं पाणिग्रहण कराव्युं. पढी सर्व राजा तथा विद्याधरोने विसर्जन कस्या सर्वना मनोरथ पूर्ण थया. कुमरें राज्यनो सर्व नार पोतें उपाड्यो. देवतानी पेठें १०८स्त्री साथे नोग नोगवतो विचरे बे.

एवामां एक दिवसने विषे महाकृषीश्वर अनेक मुनियें परिवस्याथका नुवनजानु नामा केवली अयोध्या नगरीना बाहार शक्रावतार तीर्थने विषे आवी समोसस्या. वनपालकें वधामणी दीधी,तेने पारितोषित दान आपीनें राजा, अंतेउर तथा कुमर सहित वंदना करवा नीकल्या. सहु प्रदक्षिणा देइ प्रणाम करीने यथा स्थानके बेगा. केवलीयें धर्मदेशना दीधीः–जे अरे नव्यजीवो! असार संसारमां सर्व अनित्य जाणीने धर्मने विषे प्रमाद म करो ॥ यतः ॥ जुव्वणं रूवसंपत्ति, सोहग्गं धणसंपया ॥ जीवियं वावि जीवाणं, जलबुब्बुअसन्निनं ॥ १९ ॥ देविंदा समहिढिया, दाणविंदा य विसुहा ॥ नरिंदा जे अविकंता, मरणं विवसा गया ॥ २० ॥ सव्वब्ब निरणुक्कोसा, निव्विसेसं पहारिणी ॥ सुत्तमत्तपमत्ताणं,एगा जगी अणिच्चया ॥२१॥ दाणमाणोवयारेहि, सामन्नेयं किया हि या ॥ न सक्का सा निवरिउं, ते लोकेणा अणिच्चया ॥ २२ ॥ नावार्थः–यौवन, रूप, संपत्ति सौनाग्य, धन संपदा अने जीवितव्य ए सर्व पाणीना परपोटा सरखुं बे. तथा देवेंइ, दानवेंइ, नरेंइ ए सर्व मरणने परवश बे. ते निर्दयी अनित्यता सर्वत्रव्याप्ति सूतां जागतां सर्व प्राणीमां प्रसरंती बे. तथा दानादिक पण उपचारें अनित्य बे. कोइ निवारी शके नही. ते माटे हे डुर्बल प्राणीयो मनुष्यावतार पामीने प्रमाद न करो, ममत्व न करो, एवी देशना सांनलीने शूरपति रा

जाने वैराग्य उपज्युं. पछी गुरुने प्रणाम करी पोताने घेर आव्यो. संसार थी उपरागो एवो महेंद्र कुमार ते राज्यने अणइछतो पण तेने राज्यें बेसाख्यो. पोतें घणा राजा सहित चारित्र अंगीकार कस्युं. महेंद्र राजा पण जैनधर्मना मर्मने जाणतो पोताने बलें अनेक राज्य जीती पृथ्वी स्ववश करतो हवो. चार बुद्धिनो निधान चार उपायें राज्य लक्ष्मीने उपार्जतो एवो जे गुणसुंदर तेने प्रधान पदें थाप्यो. अत्यंत राजसुखने अनुभवतो, पृथ्वी जिनप्रासादमंमित करतो थको ज्यां पोतानी आज्ञा प्रवर्त्ते, त्यां जगतूमां सारभूत जे दया ते प्रवर्त्तावतो हवो. श्री संघनी भक्ति करे, वली परोपकार करे, स्वजनवर्गने घणुं दान मान देइ संतोषे, दीन अनाथने दान देवे करीने जगतमां विख्यात थयो, ए रीतें त्रण वर्गने साधतो हवो. हवे चोथो पुरुषार्थ साधवा उजमाल थयो छे, एवा अवसरमां ते भुवनभानु नामा केवली पधाख्या. तेनी वनपालकें वधामणी दीधी. राजायें पण तेने जीवे त्यां सूधी खूटे नहि एवुं प्रीतिदान दीधुं, महेंद्रराजा अंतेउरने परिवारें परिवस्यो गुणसुंदर मंत्रीश्वरने साथे तेडी गुरुने वंदना करवा नीकल्यो. अनुक्रमें विधि पूर्वक वंदना करी यथोचित्त स्थानके बेगे. तेने केवली पण तेवा प्रकारनीज धर्मदेशना देता हवा के, जेथी ते राजा संयमना सन्मुख थाय ॥ यथा ॥ जं कल्ले कायवं, तं अज्जंचिय करेह तुरमाणा ॥ बहुविग्घो हु मुहुत्तो, मा अवरण्हं पडिरकेह ॥ २३ ॥ दिवसनिसाघडिमालं, आऊसलिलं जियाण घित्तूणं ॥ चंदाइच्च बइल्ला, कालरहट्टं भमाडेइ ॥ २४ ॥ इत्यादि देशना सांभलीने संवेग वैराग्य वधते गुरुने प्रणाम करी कहेतो हवो के हे स्वामिन् ! मह्यारे दीक्षा लेवानुं मन छे. त्यारे गुरु बोल्या. हे राजन् ! ए वातमां विलंब न करो ॥ यतः ॥ जं कल्ले कायवं, नरेण अज्जेव तं वरं काउं ॥ मच्चू अकरुणहिअउ, नहु दिसइ आवयंतोवि ॥ २५ ॥ तूरह धम्मोकाउ, माहु पमायं खणंपि कुविज्जा ॥ बहुविग्घो य मुहुत्तो, मा अवरण्हं पडिछाहि ॥ २६ ॥ एवुं सांभली विशेषें वैराग्य पामी घेर आवीने चिंतवतो हवो के, सर्व पदार्थ अनित्य छे ॥ यतः ॥ सवस्स अणिच्चत्तं, भुवणधणसयणअछदाराणं ॥ देहस्स जीवियस्स य, इक्कंपि न पिछहे निच्चं ॥ २७ ॥ मायपियपुत्तबंधव, सकल कुसलाइ आइ कारंति ॥ न मरं तस्सुवयारो, तिलतुसमित्तो विहु जणं

ती ॥ २७ ॥ इत्यादिक चित्तमां चिंतवी, पृथ्वी अरुण करवानी गुणसुंदर प्रधानने आज्ञा करीने, पोते श्रीजिनशासनने योग्य एवी सहुने शिक्षा देइ, जिनशासननी प्रभावना करीने, अठाइ महोत्सव साचवीने. उग्रकुल, भोग्यकुल, राज्यकुल अने क्षत्रिय कुलना उपन्या, वैराग्य पामेला, संसार सुखथी विरक्त थयेला एवा पांचसें पुरुषसहित तथा गुणसुंदर प्रधान सहित राजायें केवली पासें चारित्र लीधुं. त्यार पछी ग्रहणशिक्षा तथा आसेवना शिक्षा ए बे प्रकारनी शिक्षा धरता एटले ग्रहण ते ज्ञान अने आसवेन ते क्रिया ए बेउनें धरता, मोक्ष तेज एक साध्य छे जेने एवा थकां डुक्कर तप संयम पालतां, शुभध्यानमां तल्लीन रहेतां, पोताना सरखोज गुणवंत परिवार छे जेनो तथा द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी अने भावथी कोइनो प्रतिबंध अणकरतां, धर्मध्यानना चारे पाइयामां चित्त राखतां, क्षमा, मार्दव, आर्जव, मुक्ति प्रमुख शुक्लध्यानना आलंबनने आलंबतां, परिसह उपसर्गना संसर्गने चित्तमां पण अण संभारतां, ज्ञान ध्यान समता संयम तपमां प्रवर्त्तता एवा ते महेंद्र मुनिराजने अने शेष साधुने पण सर्वौषध्यादिक अनेक लब्धियो उपजती हवी. तेना नाम कहे छे.

कोइक मुनिना विष्ठा, मूत्र, कफ, मल स्पर्शादिक शरीरना सर्व अवयव ते औषधीभूत थयां छे, ते सर्व औषधिलब्धिवंत साधु कहियें. केइक अणुतत्वें सूक्ष्मशरीर करवानी शक्तिवंत, अथवा केइक मेरुथकी पण महोटुं शरीर करवानी शक्तिवंत, केइक वायराथी पण हलकुं शरीर करवानी शक्तिवंत, केइक वज्रथकी पण भारे शरीर करवानी शक्तिवंत, केइक भूमिये रह्या मेरु शिखरनो स्पर्श करवानी शक्तिवंत, केइक पाणीने विषे धरतीनी पेरें चाल्या जाय एवी शक्तिवंत, केइक त्रण लोकनी ठकुराइ एटले श्रीतीर्थंकरनी अथवा इंद्रनी ऋद्धि प्रगट करवानी शक्तिवंत, केइक सर्व जीवने वश करवानी शक्तिवंत, केइक पर्वत मध्ये चाल्या जाय पण खलाय नहि एवा शक्तिवंत, केइक मुनिने कोइ देखे नही एवी अदृश्यकरणी शक्तिवंत, केइक समकालें अनेकरूप करवानी शक्तिवंत, केइक बीजबुद्धि मुनिराज जे एक पद मांथी बहु पद काढे एवी शक्तिवंत, केइक कोष्ठक बुद्धिना धणी के, जे कांइ कोठामां पड्युं ते विणसें नही एवी शक्तिवंत, केइक पदानुसारी लब्धिवंत ते जे पद गयुं होय ते सांधी आपे, केइक मनोबलिया जेने सर्व श्रुत अव

गाहववाना मन प्रवर्त्ते, केइक वचनबलिया के, जे अंतर्मुहूर्त्तमां सकल श्रुत उच्चार करवा समर्थ होय, केइक कायबलिया जे काउस्सग्गे वर्ष पर्यंत उना रहे पण थाके नही, केइकना पात्रमां रुदन पड्युं थकुं पण खीर, खांम, घृत, अमृतना रसथकी अधिको स्वाद उपजे, एवुं थाय, केइक मध्वास्रवी जेनी वाणी मधु जेवी स्वादवंत नीकले, केइक सर्पिआस्रवी जेने बोलतां सांजलनारने घृत सरखो स्वाद उपजे, केइक अमृतास्रवी एटले जेनी वाणीमां अमृत सरखो स्वाद होय, केइक अक्षीणमहानिशीलब्धि वंत ते गौतमस्वामीनी पेठे जेना पात्रमां पड्युं अन्न ते ज्यांसुधी ते पोतें आहार न करे, त्यां सूधी तेमांथी गमे तेटलाने आपे पण खूटेज नही, केइक अक्षीण महालया जेना कपडा प्रमुखमां गमे एटला मनुष्य बेसारे पण वज्रस्वामीनी पेठे वधतो जाय, केइक संजिन्नश्रोत्र लब्धिवंत ते जेनां एक इंद्रिय ते पांचें इंद्रियोनां काम करे, अथवा समकाले सर्वे जातिनां वाजां वागे, तो पण जिन्न जिन्न आस्वाद ले, तेमज केइक जंघाचारण मुनि, केइक विद्याचारण मुनि, केइक शापप्रमुख देवा समर्थ, केइक आशीविष लब्धिवंत, केइक पुलाक लब्धिवंत, केइक अवधिज्ञानवंत, केइक मनःपर्यवज्ञानवंत, केइक केवलज्ञानवंत, एवा महाऋषीश्वर अनेक लब्धिवंत उतां पण उपजीवन अणकरतां परोपकार तीर्थप्रजावनाने अर्थे विहार करता विचरे.

एक दिवस ते महेंद्र राजऋषीश्वरने पोतानुं आत्मतत्त्व विचारतां थकां शुक्लध्याननें योगें घातिकर्म क्षय थवाथी केवलज्ञान उपन्युं. त्यां देवतायें केवलज्ञाननो महोत्सव करीने धर्म सांजल्यो. पछी ते मुनि अनेक वर्ष सूधी विहार करी अनेक जव्य जीवने प्रतिबोध देइने श्रीसिद्धाचलजी उपर परिवार सहित जइने जावोपग्राही कर्म क्षय करी मोक्षे पधार्या.

केटलोक तेमनो परिवार पण डुष्कर तप संयम पाली शुजध्याने तत्पर थको सकलकर्मक्षय करीने मोक्षे गयो. केइक साधु सावशेष कर्में करी अनुत्तर विमानमां गया. केइक ग्रैवेयकने विषे गया. केइक देवलोकने विषे गया. केइक शक्रेंद्रना सामानिक देवता थया. एम अनुक्रमें बे त्रण जवें मोक्षें जशे. इति महेंद्र नरेंद्रनी कथा संपूर्ण.

हवे बीजो अर्थ. साधु होय ते समता करे, ते ऊपर अर्जुनमालीनुं दृष्टांत.

राजगृह नगरने विषे अर्जुन नामें एक माली रहेतो हतो, तेने स्कंध

श्री नामें नार्या हती. अने मोगरपाणि यक्ष कुलदेवता हतो,तेनी वाडीने ढु कडुं ते यक्षनुं देहेरुं छे. हवे एक दिवस ते स्कंधश्री नार्या पोताना नर्त्ता रने नात देइ फूल लेइने पोताना नर्त्तार सहित मोगरपाणी यक्षनी पूजा करवा आव्यां. तेवामां छ गोष्ठिक पुरुष महा डुष्टबुद्धिना धणी त्यांज रह्या छे. तेणें जेवी ते स्त्रीने दीठी, के तरत छ एने पापकर्म करवानुं मन थयुं. तेवारें अर्जुनमालीने बांधीने यक्ष तथा अर्जुनमालीनी नजरे देखतां ते छये पुरुषें अर्जुननी स्त्रीने नोगववा मांमी. ते जोइ अर्जुनमालीनी विचारवा ला ग्यो के, आज सूधी ए यक्षनी पूजा करी ते सर्व फोकट गइ. जे माटे म हारी दृष्टें देखतां यक्षना मुख आगल महारी स्त्रीने ए एवडी विटंबना करे छे. तो आज पछी ए यक्षनी पूजा न करवी. एवुं अर्जुनमालीयें चिंतव्युं के तरत ते यक्ष आवी मालीनां शरीरमां पेठो तेवारें मालीना बंधन त्रुटी गयां. अने मुजर हाथमां लेइ तेणें पोतानी स्त्रीसहित छये पुरुष माख्या. एम दिन दिन प्रत्ये छ पुरुष अने सातमी स्त्रीनो विनाश करे.

एम करतां एक दिवस त्यां श्रीवीरपरमात्मा आवीने समोसख्या. एवुं सांनलीने राजगृहमां वसता सम्यक्त्वधारी सुदर्शन नामें शेठें प्रनुजीने वांदवा माटे जवा मांम्युं. तेने अर्जुनमालीना नयें करी लोकें तथा मा बापें वाख्यो. तो पण ते वांदवा नीकल्यो. मार्गमां यक्षना देहेराने ढुकडो जतो देखीने अर्जुनमाली मुजर लेइने मारवा दोड्यो. अर्जुनने आवतो देखीने सु दर्शन शेठ सागारी अणसण लेइ उनो रह्यो. अने मनमां परमेश्वरनुं ध्या न करवा लाग्यो. अर्जुनमालीयें मुजरना प्रहार मूक्या पण शेठने लागा नहिं. तेम सुदर्शन शेठ पण बीना नही. एवामां पुण्ययोगें मोगरपाणि यक्ष अ र्जुनमालीना शरीरमांथी नीकली गयो. त्यारे शेठें अणसण पाख्युं. पछी शे ठें अर्जुनमालीने पाछलो सर्व संबंध जणाव्यो के, नूंमा ! तेंतो घणी हिंसा करी. हवे तुं कइ गतिये जइश ? एरीतें बूझवीने श्रीवीरस्वामी पासे लेइ गयो.

त्यां प्रनुजी पासे धर्मदेशना सांनली चारित्र अंगीकार कर्युं. छठ छठनुं पा रणुं करे, राजगृह नगरनी पासे रहे,पारणे गोचरी करवा जाय त्यारे नगरी ना लोक आक्रोश करे, पण कोई नीक्षा न आपे. अने मुखें एम कहे के, अरे पापी ! अमारा स्वजननो विनाश करीने हवे दीक्षा लेइ आज इहां निक्षा लेवा आव्यो छो ? एवा लोकना डुष्टवचनरूप घात प्रहारने क्षमा

सहित सहेतां छ महिनें केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोतो. ए श्रीउत्तराध्यय यनसूत्रनी वृत्तिने विषे बीजे अध्ययने आक्रोश परीसहें कह्यो छे. इति॥

हवे जे साधु होय ते समय शब्दें उत्सर्ग तथा अपवादनो अवसर जा णे, ते उपर श्रीमुनिचंद्र मुनिनुं दृष्टांत कहे छे.

पृथ्वीभूषण नगरे लोकपाल राजा छे. तेनी गुणवंती नामें राणी छे. ते राजा अतीत योगीनें माननारो छे. अने राणी समकिती छे. तेथी राजा अने राणीने मांहोमांहे निरंतर धर्मनो झघडो चाल्या करे. एम करतां रा जायें विचार्युं के, हरकोइ उपायेंकरी महारी राणीने नीच नमणी करुं. ए माटे राजायें कोटवालने कही मूक्युं के, कोइ जैन यति आपणा गाममां आव्यो जाणो तो मने खबर करजो.

हवे एकदा उग्र तपस्वी, महाज्ञानी, अत्यंत उपयोगी, एकलमल विहारें विचरता, युग प्रमाणे ईर्या शोधता एवा विहार करता मुनिचंद्र नामा मु निराज ते नगरीमां सांज समयें आवीने कोइ यक्षना देहराने एक खू णे उभा थइ रह्या. एवामां यक्षनो पूजारो आवीने धूप दीप प्रमुख करीने पोताने स्थानकें गयो. तेवामां कोइकें जइने कोटवालने खबर कही के,जै ननो यति यक्षना देहेरामां आवी रह्यो छे. कोटवालें राजाने जणाव्युं. राजायें कह्युं ए देहेरामां एक वेश्याने घालो. अने द्वार बंध करी तमे बहार बेग चोकी करो. प्रातःकालें जे हशे ते जणाशे. तेणे पण तेमज कर्युं.

हवे मुनियें पण खलभलाट सांभल्यो, अने स्त्री पोतानी पासें बेठेली दी ठी तथा बारणां दीधां देखीने मनमां विचार्युं जे इहां कोइक कारण देखाय छे, जो इहां प्रातःकालें स्त्रीसहित मने लोक देखशे, तो जैनशासन मेलुं थशे, तेनुं कारणिक हुं थइश. माटे कोइक उपाय करुं. एम चिंतवीने जेम वस्त्र बाल्यानी गंध बहार न नीकले, ते रीते यक्षनो जे दीवो हतो, तेज दीवें करी रजोहरण, मुहपत्ति, कपडुं, कामली प्रमुख सर्वेने हलवे हलवे बालीने राख कर्यां. ते राख पोताना शरीरे चोली. वली ते देहेरामां भां गना अखाडा पण हता तेमांथी भांग घूंटवानुं कुतकुं पोताने खंभे मूक्युं. अने यक्षने पुंजवानी मोरपींछीनो पण एक हाथो त्यां पड्यो हतो ते पो ताना हाथमां लीधो. हवे प्रभात थयो एटले राजा राणीने कहेवा लाग्यो

के, चालो आज तमारा साधु देखाडुं. ते घणा आचारी निस्पृही छे, तेने जुवो! ते सांभली राणीयें चिंतव्युं के,आज कांइक कूड कपट रचना देखाय छे, पण राजाने ना कहेवाणी नही. राजायें पण जैनधर्मनी अपभ्राजना करवा माटे शेठ, सेनापति, पूरोहित, प्रधान, मंत्रीश्वर, सामंत, पागिया, हाली, मुहाली, सर्वने भेला करी राणीने साथें लेइ, ज्यां यक्षनुं देहेरुं छे, त्यां आव्या. आवीने कोटवालने कह्युं. हे कोटवाल! आज कोनी चोकी करो छो? त्यारे कोटवालें कह्युं के, हे महाराज! जैनना यति यक्षना देहेरामां आव्या छे, तेणें वेश्या घाली छे, तेनी चोकी करुं छुं. एवुं सांभलीने राजा, राणीना मुख सामुं जोइ मस्करीमां कहेवा लाग्यो. हे कोटवाल! तुं भूल्यो छे. जैनना यति एवा होय नही. कोटवालें कह्युं, महाराज! हुं नथी भूल्यो. हुं खरी वात कहुं छुं एवुं जेम जेम सांभले तेम तेम राणीनुं मुख झंखाइ जाय, अने मनमां विचारे के, मुनि तो एवा होय नहिं, पण कदाचित् कोइ वेषधारी पडवाइ परिणामना धणी हशे, तो जैन शासन मेलुं देखाडशे. एम विचारे छे एटलामां तो राजायें कोटवालने कह्युं के, देहेरुं उघाडो, जोइयें तो खरा जे मांहि कोण छे? ते जेटले बारणुं उघाडे एटलामां मांहिथी एक पुरुष अतीतना वेषें अलेखउनीचीस पाडतो बहार नीकलतो सर्व लोकना वच्चे थइ क्यांय जतो रह्यो. तेनी पछवाडे वेश्या पण नीकली. ते देखी राजा नीचुं मूख करी झंखवाणो पड्यो. लोक पण विस्मय पाम्या. जैन लोक घणो हर्ष पाम्या. राणीना अंगोपांग प्रफुल्लित थयां, अने साडी त्रण क्रोड रोमराजि विकस्वर थईने राजाने कहेवा लागी के, हे राजन्! ए गुरु ते महारा के, तमारा? राजा कोटवालने पूछवा लाग्यो के, ए शी वात छे? त्यारें कोटवालें कह्युं, हे महाराज! ए तो कोइ आश्चर्य जेवी वात थइ! एम सांभली राजा बोल्यो नहीं. नीचुं जोइ घेर आव्यो, जैनशासननी उन्नति थई. पछी राजा राणीने धर्मसंबंधी निंदानां वचन कहेतो बंध रह्यो. एम साधु ते उत्सर्ग अपवाद अवसरना जाण होय. ए कथा गुरुमुखें सांभली तेम लखी छे. इति ॥

हवे साधु स्वसमय परसमयना जाण होय, ते उपर गोष्ठा माहिल्लनी कथा.

दशपुर नगरे श्रीआर्यरक्षित आचार्य नवपूर्व झाझेरा ज्ञानना धणी छे. तेमना अनेक शिष्य छे, तेमां गोष्ठामाहिल्ल वादशक्तिवंत छे. हवे एकदा

मथुराने विषे कोइक अक्रियावादी आव्यो. तेणें लोकोने कह्युं के, माता नथी, पिता नथी. इत्यादिक नास्तिक वाद थाप्यो. तेवारें मथुराना संघें साधुनो संघाटक दशपुर नगरें मोकल्यो. तिहां आर्यरक्षित युगप्रधान छे. तेमना आगल ते साधुयें आवी सर्व समाचार कह्या. त्यारें ते आचार्यें पोताना मामा गोष्ठामाहिल्ल वादलब्धिवंत् हता तेने मोकल्या. तेमणें त्यां जइने वादीने जीती जिनशासन उजलुं देखाडयुं. त्यार पछी संघें आ ग्रह करीने गोष्ठामाहिल्लने त्यां चोमासुं राख्या इत्यादि संबंध श्रीआवश्यकनी टीकामां जोइ लेजो. स्वसिद्धांत परसिद्धांतना जाण ते एवा साधु होय.

हवे साधु होय ते सत्त्ववंत होय, ते गाथाना पदेंकरी देखाडें छे.

"ते सत्तिणो जे न चलंति धम्मं." (जे के०) जे पुरुष अथवा जे साधु (धम्मं के०) धर्मथी (न चलंति के०) न चले, (ते के०) ते पुरुष (स त्तिणो के०) सत्त्ववंत कहिये. एटले ए नाव के, जे कोइ प्राणीयें पाप करवानी प्रतिज्ञा करी होय, तेने सत्त्ववंत न कहिये, पण धर्मथी जे न चले; तेनेज सत्त्ववंत कहिये. ते उपर ललितांग कुमरनो दृष्टांत कहे छे.

जंबूद्वीपें नरतक्षेत्रमां श्रीवासनामे नगरें नरवाहन राजा राज्य करे छे. तेने कमला नामें राणी छे. अने ललितांग नामें पुत्र छे. ते बुद्धिवंत, ब होत्तेर कलामां प्रवीण अने शस्त्रकलामां तथा शास्त्रकलामां घणो माह्यो छे. कुलउद्योतक छे. ते लघु छे, पण तेना गुण घणा छे॥ यतः॥ न तेन वृद्धो नवति, येनास्ति पलितं शिरः ॥ युवापि गुणवान् यो वै,तमेवस्थविरं विदुः ॥ २ए ॥ ते कुमरना घणा गुण छे, परंतु ते सर्वमां वली दाननो गुण विशेषे छे. या चक आव्या देखे एटले गज अश्वादिकनी क्रीडा सर्व मूकी दे, अने याचक न आवे त्यारें ते दिवसने त्रुटी तिथिनी पेठे माने.

हवे ते कुमरने, नामथी तो सज्जन पण स्वनावें डुर्जन एवो दुष्ट ए क चाकर छे. ते चाकरने कुमरें वधार्यो पण ते कुमरनुंज मातुं चिंतवे. तो पण कुमर एने छोडे नहीं. एक दिवस राजा कुमरना विनयादिक गुण दे खी हर्ष पाम्यो. तेथी बहुमूल्यवालो एक हार कुमरने आप्यो. एवामां कोइ याचक मल्यो त्यारें ते हार ते याचकने कुमरें आप्यो. ते सर्व वात सज्जनें जइने राजानी आगल कही. राजाने रीस चढी. पछी एकांते कुमरने कह्युं. हे कुमर ! तुजने जरा आव्या विना गुणेंकरी गरढपण आव्युं छे. तो पण हुं एक

वात कहुं ते सांजल. आ राज्य तह्मारुं ले. माटे दिवसें दिवसें राज्य वधारीयें, प्रमाद न करीयें, निरंतर सावधान रहीयें, कोइनो विश्वास न करीयें, तुं मह्यो गो, निपुण गो, यद्यपि दानगुणें सर्वोत्तम गो, तो पण थोडुं थोडुं दान आपीयें. " अति सर्वत्र वर्जयेत् " तेमाटे इव्यने जालवीये. इव्य होयतो सर्वत्र आदर पामीये. तो एवा डर्लन इव्यने जेम तेम न वापरीये. ते सांजली कुमर विचारवा लाग्यो के, हुं धन्य बुं जे पितायें मने शिखामण दीधी ! एम चिंतवी स्वस्थानके जइ थोडुं थोडुं दान देवा मांमयुं. त्यारें सर्वत्र अपवाद चाल्यो. याचकें मली कुमरने कह्युं. हे कुमर ! तुं चिंतामणिसरखो थइने अटोल काटला सरखो केम थयो ? जगत्मां दान श्रेष्ठ ले. जे दाननथी आपता तेनी लक्ष्मी कोइक नोगवेले ॥ यतः ॥ कीटिकासंचितं धान्यं, मक्षिकासंचितं मधु ॥ कृपणैः संचिता, लक्ष्मी–रन्येनैवोपजुज्यते ॥३०॥ संग्रहैकपरःप्राप्य, समुइोऽपि रसातले ॥ दानात्तु जलदोऽप्यस्य, जुवनोपरि गर्जति ॥३१॥ धनांगपरिवाराद्यं, सर्वमेव विनश्यति ॥ दानेन जनिता लोके, कीर्त्तिरेकैव तिष्ठति ॥ ३२ ॥ ते माटे हे कुमर ! अंगीकार करेलुं कार्य मूकवुं ते तने घटतुं नथी. ॥ यतः ॥ समुड्राः स्थितिमुझंति, चलंति कुलपर्वताः ॥ प्रलयेऽपि न मुञ्चंति, महांतोऽगीकृतं व्रतम् ॥ ३३ ॥ एवुं सांजली कुमर विचारवा लाग्यो के, एक तरफ वाघ अने एक तरफ नदी ए न्याय थयो. जेमाटे एक तरफ पितानी आज्ञा अने एक तरफ अपयश ते केम खमाय ? तथापि थनार होय ते थाउ परंतु दान तो देवुं. एम विचारीने अत्यंत दान देवा मांमयुं. ते सांजली राजा अत्यंत कोप्यो थको कुमरने हारमां प्रवेश करवा निषेध्यो. त्यारें कुमरें विचार्युं जे हवे पिताने घेर रहेवुं मह्यारे घटतुं नथी. ॥ यतः ॥ देशाटनं पंमितमित्रता च, वारांगनाराजसन्नाप्रवेशः ॥ अनेकशास्त्राणि विलोकितानि, चातुर्यमूलानि नवंति पंच ॥ ३४ ॥ एवो निश्चय करी रात्रिने विषे प्रन्नन्नपणें एक घोडा उपर बेसीने कुमर नीकल्यो, अने एनो चाकर पापी सज्जन इंगित आकारनो जाण तेपण साथें चाल्यो. बेहु जण एक दिशायें चाल्या मार्गमां कुमर कहेवा लाग्यो हे सज्जन ! कांइक विनोदकारी वात कहे. ते डुष्ट बोल्यो हे राजन् ! कहो पुण्य तथा पापमां श्रेष्ठ शुं ? कुमर बोल्यो, तुं मूर्ख देखाय ले. तह्मारुं नामतो सज्जन ले पण जातें डर्जन देखाय ले ॥ यतः ॥ नौमे मंगलनाम वृष्टिविषये नश कणानां

कृये, वृद्धिः शितलिकेति तीव्रपिटके, राजा रजःपर्वणि ॥ मिष्टत्वं लवणे विषे च मधुरं रे कंटकाख्या तथा, पात्रत्वं तु पणांगनासु रुचिरं नाम्ना तथा नार्थतः ॥ ३५ ॥ एतो सहु जाणे छे के, धर्मथी जय अने पापथी क्षय, ते सांजलीने सज्जन बोल्यो. मने तमे मूर्ख कह्यो ते खरो पण अधर्म कोने कहियें ते कहो. त्यारे कुमर बोल्यो, सांजल ॥ यतः ॥ वचः सत्यं गुरौ जक्तिः, शक्त्या दानं दया दमः ॥ अधर्मः पुनरेतस्मा, द्विपरीतोऽसुखावहः ॥३६॥ साचुं वचन बोलवुं,गुरुनी जक्ति करवी,शक्तियें दानदेवु,दया पालवी, तथा इंद्रिय दमवी ए धर्म अने एथी विपरीत ते पाप.ए वात सांजलीसज्जन बोल्यो कदाचित् कोइ समय प्रमाणे अधर्म पण सुखदाइ छे. जो एमज होय तो, धर्मी छतां तमने आपदा केम आवी ? हमणां तो अधर्मना महिमानो अवसर छे. तेमाटे चोरी प्रमुख करी, धन उपार्जियें. कुमर बोल्यो हे पापिष्ठ डुष्ट ! म्हारी वात सांजल. ए तहारा वचन सांजलवा योग्य नथी. कोइकने धर्म करतां जय न थाय, ते अंतराय कर्मनो उदय जाणवो. अन्यायथी अधर्मथी जय थाय, तेतो आगला ज्ञाननुं अजुवालुं जाणजे. ते सांजली वली पापी बोल्यो हे देव ! अटवीमां रोवा बरोबर ए वात करेथी शुं थाय ? आगलुं गाम आवे, त्यां गामना लोकने पूछियें. ते लोक जो धर्मथी विजय नहि कहे, तो तमे शुं करशो ? कुमर बोल्यो जो तुं कहे छे तेम उरशे, तो घोडा प्रमुख सर्व तनें आपीने तहारो जीवित सूधी चाकर थइ रहीश. एवो पोतपोतामां पण करी आगला गाममां गया.

त्यां जइने एक वृद्धने पूछयुं के, अमने घणा कालनो संदेह छे जे, धर्मथी जय छे के, अधर्मथी जय छे. त्यारें कोइ दैवयोगें ते पण एम बोल्यो के, हा जाइ ! हमणा तो अधर्मथीज जय देखाय छे. ते सांजली वली आगल चाल्या. त्यारें ते पापी आगल हांसी करवा लाग्यो के, हे सत्यवादी कुमर ! घोडो आपो अने म्हारुं चाकरपणुं करो. त्यारें कुमर विचारवा लाग्यो. ॥ यतः ॥ राज्यं यातु श्रियो यांतु, यांतु प्राणा विनश्वराः ॥ या मया स्वयमेवोक्ता, वाचा मा यातु शाश्वती ॥ ३७ ॥ सर्व जाउ पण बोल्युं वचन ते केमें पण न जाउ. एम वचन विचारी कुमरें घोडो प्रमुख तेने आप्यो, अने पोतें तेनो चाकर थइने रह्यो. हवे ते पापी घोडे बेगे दोड्यो जाय, कुमर तो पछवाडे रह्यो पहोंची शके नहीं. त्यारें पापी बोल्यो. धर्मना प

क्षपातनुं फल पाम्या ? हवे कहो के, अधर्मथी जय ! अने आ घोडो पा छो ल्यो. कुमर बोल्यो रे पापी ! डुर्मतिना धणी ! तुं मनें पण डुर्मति आपे छे ? ए शरीर तो विनाशी छे. माटे धर्म तेज सार शरण छे. ए गा मडिया लोको अजाण होय छे, माटे ए पुरुषें एम कह्युं; पण धर्मनुं माहा त्म्य जाय नहीं. डाक्ष उंटने न गमे, तेथी कांइ डाक्षनी मधुरता गइ न हीं. त्यारें सज्जन पापी बोल्यो. हे कुमर ! तमें गर्दजनुं पुछडुं पकडयुं ते मूकता नथी. जेम गर्दज पाटुउ खातो जाय तो पण मूके नहीं. तेम तमे पण एवाज कदाग्रही छो: आपणे फरी बीजा गामना लोकने पूछीयें. जो ते पण तेमज कहेशे तो शुं करशो ? त्यारें कुमर बोल्यो. जे आ चक्षु छे ते तमने आपीशुं. एवो पण करीने आगला गाममां गया. त्यां पण जा विजावने योगें ते लोकोयें तेमज कह्युं. वली आगल मार्गमां जतां पापी कहेवा लाग्यो रे सत्यवादी ! हे धर्मपक्षपाती ! हवे शुं करशो ? एवां उ छ्रंठ वचन सांजली कुमर पण धैर्य अवलंबीने एक वडना वृक्ष हेठल जइ ने कहेवा लाग्यो. रे देवता देवीउ ! अहो लोकपालो ! तमे साक्षी छो, एक धर्म तेज जगत्मां जयवंतो छे. ते मने शरण थाउ. एवुं कही छुरी यें करी बेउ नेत्र उखाडीने, पापी सज्जनने आप्यां. ते लइ सज्जनें कह्युं हे कुमर ! तमें धर्मना फल बेगं जोगवो. एम हांसी करतो चाल्यो गयो.

हवे कुमर एकलो महा आपदामां पड्यो विचारे छे के, आ असंजवित वात केम बनी ? अथवा डुष्कर कर्मना योगथी शुं न संजवे ? एम करतां रात्री प डी, दिशाउ सर्व श्यामता पामी, सहु पंखी पोतपोताने माले आवी बेठा. एवा अवसरमां जारंम पंखी पोताना ठामे तेज वड उपर जेगां मलीने वातो करे छे के, जेणें कोइयें कांइ अचरिज दीठुं होय, ते कही संजलावो. त्यारें एक जारंम पंखी बोल्यो इहांथी पूर्वदिशायें चंपानगरीने विषे जितशत्रु ना में राजा राज्य करे छे, तेने पुष्पवती नामें पुत्री छे. ते जीवितव्यथकी पण अधिक वहाली छे, सुंदर सुरूपवती चोशठ कलामां प्रवीण छे. पण नेत्रने अ जावें तेनी सर्व कला फोकट छे. राजाने महाफिकर चिंता छे, तेथी राजायें पडहो वजडाव्यो के, जे कोइ ए राजकन्याने देखती करे, तेने हुं ते कन्या परणावुं, अने अर्धुं राज्य आपुं. ते सांजली अनेक देशना विविध उपायना जाण पुरुष त्यां मल्या छे. तेमणें घणा उपाय कर्या पण अंशमात्र गुण न

थयो. तेमाटे ते चिंतायें पीडित राजा छे ॥ यतः ॥ बिंदुना ह्यधिका चिंता, चिता चिंता समा नहि ॥ चिता दहति निर्जीवं, चिंता जीवंतमप्यहो ॥ ३८ ॥ तो पण राजा निरंतर नगरमां पडहो वजडावे छे. हवे सवारने प होरें तो राजा, राणी अने पुत्री ए सहुयें काष्ठ नक्षण करशे. पछी न जाणी यें जे शुं बनशे ? तेमाटे प्रातःकालें तो अमारे त्यां जोवा जवुं छे. ते सांनली एक नहानो नारंम पंखी बोल्यो हे तात! एनी आंखो साजी थाय, एवो कोइ उपाय हशे ? त्यारें वृद्ध नारंम पंखी बोल्यो. जातिअंधनो श्यो उपा य ? तो पण मंत्रऔषधीनां अचिंत्य महिमा छे. त्यारें लघु नारंम पंखी बो ल्यो के, हे तात ! मने कहो के, ए केम साजी थाय ? तेने वृद्धे कह्युं. हे व त्स, रातें वात करवी नहीं ॥ यतः ॥ दिवा निरीक्ष्यवक्तव्यं, रात्रौ नैवच नैव च ॥ संचरंति महाधूर्त्ताः, स्थाने स्थाने विशेषतः ॥ ३९ ॥ त्यारें लघु नारं म बोल्यो. तो पण हे तात ! ए वात तो मने कहो. एवा तेना अति आ ग्रहथी वृद्ध कहेवा लाग्यो के, आ वडना स्कंधने स्थानकें वेलडी वींटाणी छे तेनो रस अने आपणी हंगार जो तेनी आंखमध्ये रेडे, तो नेत्र नवपल्लव नवां आवे. एम वातो करतां ते नारंम पंखी तो उंघी गया. हवे ते सां नली कुमर विचारवा लाग्यो के, आ साचुं हशे के, जूतुं हशे ? ते निश्चय क रवा माटे प्रथम तो हुं महारी परीक्षा करुं. एम विचारीने वेलडी खोली काढी अने नारंमनी हंगार पण लीधी. ते उपाय करवाथी कुमरने नवां नेत्र आव्यां. हर्ष पाम्यो. धर्मनी आस्था तो प्रथमथीज हती ते वली विशेपें वधी. सर्वे वस्तु देखवा लाग्यो ॥ यतः ॥ वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये, महारणे पर्वतम स्तके वा ॥ सुप्तं प्रमत्तं विषमस्थितं वा, रक्षंति पुण्यानि पुरा कृतानि ॥ ४० ॥

हवे कुमर चिंतववा लाग्यो के, त्यां जइने ते कन्याने साजी करुं. एम विचारीने नारंम पंखीनी पांखमां पेशी रह्यो. प्रनातकालें उठीने ते नारंम पंखाये पण तत्काल चंपानगरीना वनमां मूक्यो, कुमर पण सरोवरमां स्ना न करी स्वादवंत फल प्रमुख वावरीने नगरमां चाल्यो. त्यां नगरने दरवा जे एक श्लोक लखेलो हतो ते देखीने वांच्यो ॥ यतः ॥ जितशत्रोरियं वाचा, मत्पुत्रीनेत्रदायिने ॥ राज्यस्यार्द्धं स्वकन्यां च, प्रदास्यामीति नान्य था ॥ ४१ ॥ एटले ए नाव जे महारी पुत्रीने आंख आपे, तेने हुं अर्धुं राज्य अने ए कन्या आपुं, एवुं वांची पासे जे पुरुष उना हता तेमने मुखें रा

जाने कहेवराव्युं के,कोइक विद्यावंत सिद्ध पुरुष आव्यो छे. ते कहे छे के, हुं राजकुमरीने दिव्य नेत्र आपुं. एवुं सांभली ते पुरुषने राजायें घणुं दान आप्युं अने कुमरने तरत तेडावी राजायें तेने आलिंगन दीधुं, घणी आगत स्वागत करी, कुमरें कह्युं एवडुं शुं करवा करो छो ? काम होय ते कहो. त्यारें राजा बोल्यो के, मह्हारी पुत्रीने साजी करो. कुमरें पण सुंगधी द्रव्यनुं मंमल पूरीने होमहवनादि महा आमंबरसहित केडने विषे राखेली औषधी लेइने उपचार कर्यो. एटले कन्या दिव्यनेत्रवंत थइ. त्यारें राजायें ते पुत्री, कुमरने परणावी सर्वराज्यमांथी अर्द्धराज्य वहेंची आप्युं. कुमर पण ते स्त्री साथें भोग भोगवतो दोगुंदक देवनी पेरें विचरे छे.

एकदा कुमरें गोखने विषे बेठां अकस्मात् ते पापीने मार्गमां जातो दीठो. ते केवो छे ? तो के, आंखो गले छे, भूखेंतो पेट बेवडुं वली गयुं छे, शरीरतो रजेंकरी खरडयुं थकुं महा मलिन छे, ठाम ठाम गुंबडां थयां छे, तेनी उपर पाटा बांध्या छे, ते महाबिभत्स, चालतो जाणें पापनो ढगलो ज होय नहि ! एवो देखीने करुणावंत चित्तें तेने तेडी पोतानी पासे बेसाडीने कुमर कहेवा लाग्यो के, तुं मने उलखे छे ? ते पापीयें कह्युं, हे महाराज ! तमने कोण न उलखे ! कुमरें कह्युं,हुं विशेषे पूछुं छुं, जे मने बराबर उलखे छेके नथी उलखतो ? त्यारें पापी बोल्यो. हुं नथी उलखतो कुमर बोल्यो जेनी तें आंख काढी तेने पण केम नथी उलखतो ? ते सांभलीने ते पापी, लाज, भय अने शंका आणतो आकुलचित्तें नीचुं मुख करी रह्यो. कुमरें तेनुं ते वेष मूकावी स्नान वस्त्र अलंकार भोजन प्रमुख देइ कह्युं के हे सज्जन ! ते राज्यादिक पामे पण शुं ? जे पुरुष पोतानी ऋद्धिमांथी पोताना मनुष्यने संविभाग न करे ! तेमाटे तमे सुखे इहां रहो.

हवे त्यां रहेतां थकां एक दिवस कुमर, ते सज्जनने पूछे छे के, तह्हारी आवी अवस्था केम थइ ? त्यारे पापी बोल्यो के, तमने वड हेठल मूकीने आगल जतां मने चोर मल्या, तेणें यष्टिमुष्टिना प्रहार करी मह्हारुं सर्वस्व लूंटी लीधुं. पछी दुःख पामतो हुं इहां आव्यो. तेमाटे तमे धर्मनुं फल पाम्या, अने हुं अधर्मनुं फल पाम्यो,हवे मने विसर्जन करो. कुमर बोल्यो तमे स्वस्थ थइ इहां रहो, कांइ चिंता करशो नही. हुं राज्य पाम्यो छुं. ते तह्हारी साहाय्यें पाम्यो छुं माटे सर्व राज्यना अधिकारी तमे थाउ.

ते सांजली तें त्यां सुखें रह्यो, बेहुनो परस्पर घणो स्नेह देखी स्त्री, कुमरने कहेवा लागी हे राजन्! ए पुरुष सज्जन नथी जासतो ते माटे एनी संगत करवी रूडी नथी. जो एनी उपर तमारे राग होयतो एने द्रव्य आपो, देश आपो; पण एनी पासे बेसवुं ते सर्पने दुग्धपान जेवुं कोइक दिवसें अनर्थकारी छे ॥ यतः ॥ खलः सत्क्रियमाणोपि, ददाति कलहंसतां ॥ दुग्धधौतोपिकिं याति, वायसः कलहंसतां ॥ ४२ ॥ जे माटे अमे स्त्रीलोक तमने शिखामण देवा योग्य तो नथी, पण तमे अत्यंत जइक छो ते माटे ए विनंति अवधारो. इत्यादिक अनेक वातो कही ते सांजली राजकुमार चमक्यो तो खरो, पण ते नीचनी संगत मूकी नही.

एकदा कुमरना ससरायें सज्जन पापीने एकांते बोलावी पूछ्युं के, तमारे अने कुमरने परस्परे एवडो राग केम छे? ए कुमरनो देश कोण? जाति कोण? पिता कोण? अने तमे क्यांथी आव्या? त्यारे ते पापियें विचार्युं के, कदाचित् कुमर पूर्वेनुं वैर संजारीने रखे मने अशुज करे! ते माटे आगलथीज हुं ठीक करुं. एम चिंतवीने ते बोल्यो हे राजन्! कहेवा जेवी वात नथी. परंतु राजायें वारंवार पूछयाथी ते पापी हांसी करतो बोल्यो.

श्रीवास नामें नगरमां नरवाहन राजानो हुं पुत्र छुं. अने ए महारो चाकर छे. पण सहेजे रूपवंत घणो छे अने कोइक सिद्ध पुरुषनी पासे विद्या पाम्यो, पछी पोतानी जातिनी लाजे घर मूकी देशांतर जमतो इहां आव्यो. पूर्वेना पुण्यथी तमे पुत्री परणावी अने लक्ष्मी पाम्यो. तथा हुं पण पिताना परवशथकी नीकल्यो, फरतो फरतो इहां आव्यो. एणें मने उलख्यो, ने जाण्युं के, रखे! महारी जाति जाति कही फजेती करे? तेमाटे महारी साथे सगपण राखे छे. ए वात सांजलीने राजायें आकुल व्याकुल थइ विचार्युं के, हे! हे! महा असमंजस वात बनी! हवे शुं करुं? हुंतो वचनमां बंधाणो, पुत्री परणावी पण ए जमाइनो निग्रह करवो ए रूडुं छे!

एम विचारी सुमति प्रधानने बोलावीने कह्युं के, एनो निग्रह करो. प्रधानें ए कामथी अत्यंत वार्यो तेथी राजा मौन करी रह्यो अने पोताना चाकरोने छांना कह्युं के, रात्रें घरना वच्चे मार्गें आवतो जेने देखो तेने मारी नांखजो! पण कोइ विचार करशो नही. ते वात चाकरें प्रमाण करी अने राजायें ते चाकरोने छांना ते स्थानके उजा राख्या.

हवे राजायें रात्रीने समयें राजकुमरनें बोलाववाने पुरुष मोकल्यो,तेणे जइ कुमरने कह्युं के, हमणां कांइ प्रयोजन बे माटे राजा मध्यमार्गे थइ उतावला तमने तेडावे बे. ते सांजली खड्ग लेइ ढोलीयाथकी कुमर उतर्यो, तेने स्त्रीयें बेडो फालीने कह्युं के, स्वामिन् ! तमे म्हाह्या बो, नीतिना जाण बो, तो कोइनो विश्वास करी आवी अंधारी राते एकला केम जाशो ? यतः काकेशौचंद्यूतकारेषु सत्यं, क्लीबे धैर्यं मद्यपे तत्त्वचिंता ॥ सर्पे क्षांतिः स्त्रीषु कामोपशांतिः,राजा मित्रं केन दृष्टं श्रुतं वा ॥४३॥ हे स्वामिन् ! तमारा काममां तमारो मित्र सज्जन सावधान बे, माटे एने मोकलो. ते सांजली कुमर हर्ष पामी आंगणे सूतो जे पापी सज्जन तेने बोलावीने मोकल्यो. ते पण हर्ष पामतो जाय बे, एटले मार्गना वचमां तेने राजपुरुषें मारी नांख्यो. उखाणो साचो थयो जे " स्वशस्त्रं स्वंघातयति " ते वखत कलकलाट शब्द थयो. ते मुउ जाणीने स्त्री कुमरने कहेवा लागी. हे महाराज ! महारुं कह्युं न मान्युं होत, तो महारी शी गति थात ? पबी कुमर पण राजानुं कपट जाणी सैन्यसहित संनद्ध बद्ध थइ नगर बहार नीकल्यो. राजा पण कोपाटोपें युद्ध करवा बहार नीकल्यो. त्यारें प्रधानें घणी घणी वातो कही राजाने समजाव्यों के, हे राजन् ! अणविचार्युं काम न करिये. ए तो गुणवंत बे. माटे परीक्षा करो. त्यारें राजा बोल्यो तमे रूडुं कह्युं. तो हवे तमेज जाउ अने सर्व खबर लावो. ते प्रधान पण कुमर पासे आवी पूबवा लाग्यो, के तमारी जाति कहो ? कुमरें कह्युं के. महारी नुजा तमने जाति कुल कहेशे. प्रधानें कह्युं के तमे तो गुणे करी गुणवंत बो ते अमे जाणीयें बीयें. पण दुष्ट पापीयें राजाने विरुद्ध नांखीने शंका उपजावी बे. ते माटे तमने पगे लागीने कुल प्रमुख पूबीये बीये. त्यारें ते कुमरें पोतानी सर्वे वात जणावी. ते सांजली सहु रीफया. राजायें श्रीवास नगरे पोतानो दूत मोकल्यो. ते राजा पण समाचार वांची प्रथम पुत्र मुवाना समाचार सांजल्या हता, ते पाबो जीवतो सांजलीने घणो हर्ष पाम्यो. जितशत्रु राजानो उपकार मान्यो जे एणें महारा पुत्रनें घेर राख्यो. पबी ते नरवाहन राजायें नेटणुं आपीने पोताना प्रधाननें जितशत्रु राजानी पासे मोकल्यो. प्रधाने जइ यथार्थ वात कही, ते सांजली राजा विचारवा लाग्यो के, अज्ञानें करी महा अनर्थ कर्यो होत तो कहेवा परिणाम

थात ? एम चिंतवी घणुं लज्जा पामीनें पोतानो अपराध खमावतो कुमर प्रत्यें कहेतो हवो के,अर्द्ध राज्यतो तमारा गुणें पाम्या छो,अने शेष अर्द्ध राज्य में आजें तमने आप्युं. ते कुमर अणइच्छतां पण घणा आग्रह पूर्वक कुमरने राज्याभिषेक करीने. राजा पोते तपोवनमां जइ तप करतो हवो

हवे ते ललितांग कुमर पुण्यें करी घणुं शोभतो हवो ॥ यतः ॥ पुण्यादवाप्यते राज्यं, पुण्यादवाप्यते जयः ॥ पुण्यादवाप्यते लक्ष्मी, र्यतो धर्मस्ततो जयः ॥ ४४ ॥ हवे ललितांग पोतानुं राज्य सारा मंत्रीश्वरने सोंपीने पुष्पावती राणी सहित प्रधानादिक परिवारने सार्थे तेडी नगरना लोकनी रजा लइने अविच्छिन्न प्रयाणे पोताना पिता पासें आव्यो. पितायें आडंबरें प्रवेश महोत्सव कस्रो. पितापुत्रें परस्परें घणा स्नेहनां वचन कह्यां. पछी कुमरें कह्युं के, स्वामी चंपानुं राज्य कोइक सामंतने मोकली तमारे स्वाधीन ल्यो. तेने पितायें कह्युं तहारुं राज्य लेवे सर्युं. तें तो सामुं महारुं कुल अजवाल्युं. हवे एक दिवस पिता कहेवा लाग्यो के, हे पुत्र! आ राज्य तथा प्रजा प्रमुख तमे पालो. अने हुं चारित्र अंगीकार करीश. ते वात कुमरें अणमानतां पण अति आग्रह करीने घणा आडंबरें तेने पितायें राज्याभिषेक कस्रो. अने राजा पोतें गुणवंत आचार्य पासे चारित्र अंगीकार करी आगमनो अभ्यास करी गीतार्थ थयो. गुरुयें तेने योग्य जाणी आचार्यपद आप्युं. उग्र चारित्र पालता थका विचरे छे अने ललितांग पण न्याय सहित राज्य पालतो, धर्म आराधतो प्रजाने सुख देतो विचरे छे.

एवामां एक दिवसने विषे उद्यानपालकें आवी राजाने विनंती करी के, हे महाराज ! नरवाहन राजऋषि उद्यानमां समोसस्रा छे. ते सांभली लाखपसाय वधामणियाने आपी. अंतेउर परिवार अने चतुरंगी सेना सहित गुरुने वांदवा नीकल्यो. त्यां विधिपूर्वक वंदना करीने धर्म सांभलवा बेठो. त्यारें मुनियें पण महाव्रत प्ररूपीने पछी श्रावकनां सम्यक्त्वमूल बारव्रतरूप धर्म प्ररूप्यो. ते सांभली राजायें दृढचित्ते समकित अंगीकार कस्युं. ते राजा सात क्षेत्रे धन वावरतो, विशेषें संघनी भक्ति करतो अनुक्रमें मणिसुवर्णमय पगथीयां,रंगमंडप, स्नात्रमंडप, नृत्यमंडपादिक चोराशी मंडपें सहित एक दिव्य शिखरबंध चैत्य करावतो हवो. तेमां श्रीऋषभदेव स्वामीनुं बिंब प्रतिष्ठा करीने स्थापतो हवो. त्यां निरंतर स्नात्रपूजा

करतो, अनुक्रमें वृद्धावस्था थइ जाणीने पोताना पुत्रने राज्यें थापीनें चारित्र लेइ. छठ अठमादिक तप करतां उपसर्गादिकने सहेतां छेडे अणसण करीने देवलोकें गया त्यांथी च्यवी महाविदेह क्षेत्रमां मनुष्यावतार पामी, सकल कर्मने क्षय करी केवलज्ञान पामी, आत्मरामी मोक्षे जशे. ए रीते धर्मथी चलवुं नही. ए कथा श्री पार्श्वनाथ चरित्रमां जोइ लेजो ॥

हवे जे सत्त्ववंत होय, तेज आपदामां सखाइ थाय, ते माटे आपदामां सखाइ थनारो बतावे छे. ते बंधवा जे वसणे हवंति ॥ (जे के०) जे पुरुष अथवा जे प्राणी (वसणे के०) कष्ट आपदाने विषें आपणा (हवंति के०) होय. अर्थात् कष्ट आपदानी वखते जे आपणने साहाय्य करे, (ते के०) ते पुरुष अथवा तेज प्राणी (बंधवा के०) बांधव कहीये. इहां पाठांतरे (वहंति, एवो पण पाठ छे, ते (वहंति के०) आपदाने वहे एटले आपदानो निस्तार करे, ते बांधव कहीये. ते आपदा एक द्रव्यथी अने बीजी नावथी एवा बे प्रकारें जाणवी. तेमां द्रव्यथी आपदा ते निर्धन थवुं, कष्ट पामवुं, रोगादिकनुं पामवुं, वहालानो वियोग, अने अवहालानो संयोग ए सर्व द्रव्यआपदा कहीये, अने नाव आपदा ते दुर्गतिये जवुं, धर्मरहितपणे थवुं इत्यादिक आपदामांथी जे निस्तारे, ते बांधव कहीये. एना ऊपर सिंह तथा वसंत ए बे नाइनो दृष्टांत कहे छे.

मगध देशे महालय नामक गामे, एक सिंह अने बीजो वसंत एवे नामें बे सगा नाइ वसे छे. तेने मांहोमांहे घणी प्रीति छे. एक एक विना रही शके नही. अनुक्रमें यौवन अवस्था पाम्या. साथेंज नण्या, पृथ्वीमां नमे, द्रव्य उपार्जे, नोग नोगवे, खाये पीये वस्त्र विलेपनादि सर्व साथेंज करे.

एक दिवस लघु नाईनी नार्या नर्त्तारने एकांते कहेवा लागी के, तमे मूर्ख देखाउ छो. केम के जे घरमां वात थाय छे, तेनी पण तमने खबर नथी? एम सांनलीने ते पण चमक्यो. के, आते शुं कहे छे. त्यारें ते बोली, तमारो महोटो नाई मुखें मीठो छे, पण हृदये धिठो छे. पोतानी स्त्रीने कंकु, वस्त्र, घराणां तथा खजूर प्रमुख खादिम सर्व आणी आपे छे. वली द्रव्य प्रमुख पण गांठे करे छे. तमने घणुं शुं कहुं? पण एनां फल आगलें जाणशो. त्यारे वसंत बोल्यो. रे पापिणी! एवा जूठा संनेडा शुं लगाडे छे? कदापि जुग पलटाय, तो पण महारो नाई एवो होय नही. तुं बीजाना घरनी

पेठे अमारुं घर धूळ मेळववा तैयार थइ छो महारी जोजाइ महारी माता बरोबर छे. ते कदापि वांकुं करे नहिं. ते सांजळी मौन करी रही.

वळी एक दिवस एमज कहेवा लागी. एम दिन दिन कहेतां थकां एक दिवस तेना चित्तमां ते वात बेशी गइ के, आ महारी स्त्री खरु कहे छे. त्यारें ते स्त्री पण बोली के,हे जर्त्तार! तने ज्रांति छे. तुं बांधव उपर रक्त छो माटे कांइ देखतो नथी ॥ यतः ॥ रत्तो डुठो मूढो, केणइ वुग्गाइउंय जो पुरिसो ॥ देवेहिं वि सयलेहिं,नरतिरिए पत्तियावेउ ॥ ४५ ॥ ते जोजाइ तो कूड कपटनी कोथळी छे,मने नहानी जाणीने घरनां सर्व काम करावे छे.मुजने दासीनी पेठें गणे छे. अने महोटो जाइ तुजने चाकरनी पेठें गणे छे. अमे तुजने वळग्या छैयें तो हवे शुं करियें मौन करीने बेसी रहीयें छियें. एवी वातो संजळावीने जंजेर्यो ॥ यतः ॥ सुवंशजोऽप्यकृत्यानि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्नेहलं दधि मथ्नाति, पश्यं मंथानको नहि ॥ ४६ ॥

हवे एक दिवस न्हानो जाइ ते महोटा जाइने कहेवा लाग्यो के महारो जाग वहेंची आपो. त्यारे अपूर्व वचन सांजळीने वृद्ध जाइ बोल्यो के, कोनी साथे तहारे जाग वहेंचवुं छे? महारा विना तहारे कोण छे? अने तहारा विना महारे कोण छे? जे कांइ तहारुं विपरीत कर्युं होय, ते कही देखाड. आ सर्व लक्ष्मी तहारी छे. सुखें विलसो, जोगवो. ते सांजळीने न्हानो जाइ लाज्यो. पाछो घेर आवी स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, जाइ तो आ रीतें कहे छे. त्यारे स्त्री बोली के, जे धूर्त्त होय ते एमज बोले. माटे एवा वचनें ललचाइश नहिं, पण महारुं वचन नथी मानतो, तो हुं जाणुं छुं जे तहारी मति खशी गइ छे. तुं जोळो छो पण हाथमां आव्युं कोण मूके? तहारे चाकर थइ रहेवुं होय, तो सुखें रहे; पण हुं तो दासीपणुं नही करुं; हुं महारा पियरमां जइने रहीश.

एम सांजळीने वळी वृद्धजाइनें जइ कह्युं के, जाग वहेंची आपो. तेवारें तेणें वळी पण तेवांज मीठां वचन कह्यां ते सांजळीनें तेमज पूर्वली पेरें लाज्यो. एम वारंवार स्त्रीने तथा जाइने वचनें डोलायमान थको रह्यो. एम वळी पण एक दिवस आवीने अडी बेठो. के,आज तो जाग आपशो त्यारेंज उठीशुं. एम सांजळीने वृद्धजाइयें विचार्युं के, जगत्मां स्त्री तो घणी वात छे. स्त्रीथी सर्व हेतुं छे, एणें बधुं घर खराब कर्युं. ॥ यतः ॥ अनृतं

साहसं माया, मूर्खत्वमतिलोनता ॥ अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वनावजाः ॥ ४७ ॥ इत्यादिक विचारीने घरबार प्रमुख सर्व इव्य तेणे व हेंची आप्यां. ते लइ न्हानो नाइ बहार नीकल्यो.

हवे थोडा दिवसमां लघुनाइ सर्व लक्ष्मी विणसाडीने खाली थयो. वृ६नाइयें वली नवी लक्ष्मी उपार्जी, त्यारें लघुनाइ महोटा नाइने कहेवा लाग्यो के, तमे जूदो गांठ राखी मूकी हती माटे तेमांथी मने आपो तेवा रें वली पण ते वृ६नाइयें लक्ष्मी आपी. एम वारंवार मागे,त्यारें वारंवार वृ६नाइ आपे. वारंवार लघुनाइनी लक्ष्मी खूटे. तेथी लोक सर्व ते लघुना इनी घणी निंदा करे, अने वृ६नाइतो घणो स्नेह धरे,मीठे वचनें बोलावे. एम घणा वखत लक्ष्मी लीधाथी न्हानोनाइ लाजनो मार्यो मागी तो शके नही, पण वृ६नाइ उपर द्वेष धरतो गाम नगरनेविषे नमतो फरे, परंतु क्यांय कोडिमात्र कमाय नही. पठी निर्धन थवाथी मलिन वस्त्र पहेरतो, नूखें मरतो फरी पण पोताना गाममां आव्यो. वृ६नाइ उपर ठरी काढी मारवा त्रूट्यो. नाइयें ते घात बचावी लीधी. मनमां विचार्युं के, धिक्कार पडो संसारने ! ! जे सगो नाइ थको पण आवुं अकार्य करे ठे, इत्या दिक चित्तमां वैराग्य आणतो गाम मूकीने बहार नीकल्यो. त्यां पांच स मिते समिता, महा समताना धणी, जितेंड्रिय, आत्मसाधन करता कोइक मुनिराज, दीठा. तेमनी पासे धर्मोपदेश सांनलीने चारित्र लइ. पालीने सौ धर्म देवलोकें देवता थयो. लघुनाईपण तापसी दीक्षा लइ पालीने जोति षी देवता थयो. त्यांथी संसारमां रझल्यो. अनुक्रमें अचलनामे नगरीने बहार बहुशाल नामें उद्यानमां कालो विकराल सर्प थयो.

एवामां वृ६नाइ सिंहनो जीव देवलोकनां सुख नोगवीने गजपुर नग रनेंविषे सुरेंड् नामें राजानो वसुंधर नामें पुत्र थयो. ते महागुणवंत, सुम तिवंत, न्यायवंत, सर्व लोकने प्रिय एवो थयो. अनुक्रमें यौवनवय पाम्यो. कोइक साधु दीठा के, तत्काल जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. पाठलो सिंहनो नव सांनर्यो. हर्ष उपन्यो. वैराग्य पाम्यो, एवामां श्रीगुणधर नामें केवली पासें दीक्षा लीधी. त्यां केवली नगवाननें लघु नाइनो संबंध पूठ्यो. केवलीयें पण सर्व संबंध संनलाव्यो. त्यारें सर्पनो नव सांनलीने महावैराग्य उप न्युं. अनुक्रमें ते वसुधर नामें मुनि चौद पूर्व नण्या, तेमने आकरा तप त

पता, संयममां तत्पर रहेतां अवधिज्ञान उपन्युं. वली आगल शुज अध्यवसायें वर्त्ततां मनःपर्यवज्ञान उपन्युं, त्यारें आचार्यें योग्य जाणी आचार्य पद आप्युं. ते वसुधर आचार्य विहार करता ते सर्पने प्रतिबोधवा बहुशाल वनमां पधास्या. ते सर्पने धर्म संजलाव्यो. तेथी वैराग्य पाम्यो. सर्पने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, धर्म उपर प्रतीत आवी के, तेज वेला अनशन कर्युं. पांच दिवस अनशन पाली समाधियें काल करीने सौधर्म देवलोकें देवता थयो. अनुक्रमें सिद्धि वरशे. ए कथा जवजावना वृत्तिमां तथा नेमिचरित्रमां जोजो. तेमाटे जाइ ते एवा होय. जे इव्य अने जावरूप बेहु आपदामां आवी उजा रहे, अने निस्तार पमाडे. इति सिंहवसंतकथा.

॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमान पंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्य पंमित पद्मविजयगणिकृत बालावबोधे गौतमकुलक प्रकरणे द्वितीय गाथायां सप्तोदाहरणानि समाप्तानि ॥ २ ॥

हवे त्रीजी गाथानो संबंध लखीयें छैयें. बीजी गाथामां चारे पद संसार निस्तार थवानां कह्यां. हवे त्रीजी गाथामां संसारमां जे रझलावे छे, ते कोण ? तो के, क्रोधादिक रझलावे छे; माटे क्रोधादिकनुं स्वरूप कहे छे. तेमां पण यद्यपि अनंतानुबंधी, अप्रत्याख्यानी अने प्रत्याख्यानी ए त्रण कषायनी चोकडीउं ते गुणठाणांने अनुक्रमें साथें जाय छे. तथापि संज्वलना कषाय जे छे ते अनुक्रमे जेवारें बंधमांथी अने सत्तामांथी जाय छे, तेवारें चार मांहेथी प्रथम क्रोध जाय छे. ते माटे आदिमां क्रोधनुं स्वरूप कहेछे.

॥ मूल गाथा ॥

॥ कोहाग्निजूया न सुहं लहंति, माणंसिणो सोयपरा हवंति ॥ मायाविणो हुंति परस्स पेसा, लुध्धा महिछा नरयं उविंति ॥ ३ ॥

अर्थः—कोहाग्निजूया न सुहं लहंति एटले जे प्राणि (कोहाग्निजूया के०) क्रोधे करीने अग्निभूत एटले व्याप्त थयेला होय, ते प्राणी (सुहं के०) सुखने (नलहंति के०) न पामे. अथवा (सुहं न लहंति के०) शुज ए

टले कल्याणने न पामे ॥ अहे वयइ कोहेणं ॥ इति उत्तराध्ययन सूत्रव चनात् ॥ ते ऊपर शूर नामा विप्रनी कथा कहे बे.

॥ वसंतपुर नगरने विषे कनकप्रन राजा राज्य करे बे. तेने सोमजसा नामें पूरोहित बे. ते पूरोहितने सूरनामें पुत्र बे. ते चौद विद्यामां प्रवीण अने माह्यो बे. पण घणो क्रोधी बे. अग्निनी पेठें रातदिवस प्रजलतो रहे बे. स्वनावेंज कठोरनाषी बे. राजसनामां पण कडुआं वचन बोलीने लो क साथें घणो क्लेश करे बे. एक दिवसने प्रस्तावे क्रोध करतां पितानेज ग लुं मरडीने मारी नांख्यो. ते देखीने तेनी माता नासीने पियरे जती रही, राजायें पण दुष्ट जाणी पूरोहित पदवीथी उतारी मूक्यो. सदा रोषें रातो रहे ॥ यतः ॥ क्रोधः परीतापकरः, सर्वस्योद्वेगकारकः ॥ वैरानुषंग जनकः, क्रोधः सुगतिहंतृकः ॥ १ ॥ पाडोसी साथे पण आकरो क्लेश करे.

हवे ते सूरनी स्त्री घणी रूपवंती बे, तेने देखीने राजा ते स्त्रीने लेवा माटे बिद्र जोयां करे बे. एक दिवस ते सूर ब्राह्मण पाडोशी साथें लड्यो. लडतां थकां पाडोशीनुं मस्तक फूट्युं. तेथी ते पाडोशी मरी गयो. त्यारें राजायें तेनुं सर्व इव्य उलाली लीधुं. स्त्रीने तेडी पोताना अंतेउरमां मूकी अने शूरने त्यांथी काढी मूक्यो ॥ यतः ॥ लवण समो नबि रसो, विन्नाण समो बंधवो नबि ॥ धम्मसमो नबि निही, कोहसमो वइरिउ नबि ॥ ॥ २ ॥ मार्गमां तेणें क्रोधें करी तापसी दीक्षा लीधी. त्यां घणुं अज्ञान कष्ट करीने अंते जो आ तपनुं फल होय, तो हुं आ राजाना वधनो कर नार थाउं एवुं नियाणुं करी मरण पामीने वायुकुमारमां देवता थयो. त्यां पूर्व नवनां वैरें करीने नगर ऊपर धूलनो वरसात वरसाव्यो. समस्त नग र धूलमां दाट्युं. इत्यादिक पाप करी मरण पामीने मूंब थयो. त्यांथी का ल करीने पहेली नरके नारकी थयो. पठी अनंता नव नमीने मगधदेशने विषे कोइक गाममां पटेल थयो. त्यांपण महाकषायी थको कषाय करी रा जा साथे न्नोटावच्चे लड्यो. उद्धंठ वचन बोलवा लाग्यो, राजा रूठो. त्या रें ते पटेलने वृक्षनी शाखायें बांधीने उंधे मस्तके टंगाड्यो ॥ यतः ॥ अनुचितकर्मारंनः स्वजनविरोधो बलीयसा स्पर्द्धा ॥ प्रमदाजनविश्वासो, मृत्युद्वाराणि चत्वारि ॥ ३ ॥ एवा अवसरने विषे केवलज्ञानी नगवंत वि चरता ते गामने विषे समोसर्या. राजा प्रमुख सर्वे केवलीने वांदवाने गया

नगवानें, दयाधर्मनी देशना दीधी ॥ यतः ॥ संतापं तनुते निनत्ति विनयं सौहार्दमुत्सादय, त्युद्वेगं जनयत्यवद्यवचनं सूते विष कवलम् ॥ कीर्ति कृतंति दुर्गतिं वितरति व्याहंति पुण्योदयं, दत्तेऽयं कुगतिं सहीतुमुचितो रोषः सदोषः सताम् ॥ ४ ॥

एवी देशना सांनली देशनाने अंतें राजायें पूछ्युं हे नगवन्! शूरवीर सुनटें शुं जीतवुं? केवली बोल्या. अंतरंगना काम, क्रोधादिक शत्रु जीतवा. तेना विपाक महा बिहामणा छे. ते क्रोधना विपाक उपर सूरना नवथी वर्णवीने ते गामनो पटेल टांग्यो छे. त्यांसुधीनो सर्ववृत्तांत कही संनलाव्यो. ते कथा सांनलीने घणा नव्यप्राणी प्रतिबोध पाम्या. ते माटे क्रोधी सुख न पामे इति. आ सूरविप्रनी कथा नवनावना ग्रंथमां छे.

हवे बंधमांथी तथा सत्तामांथी क्रोध गया पछी मान जाय छे, माटे क्रोध पछी माननो स्वरूप कहे छे.

॥ माणंसिणो सोयपरा हवंति ॥ (माणंसिणो के०) जे पुरुष मानवंत एटले अहंकारी होय, ते पुरुष (सोयपरा के०) सोच करवाने विषे तत्पर (हवंति के०) होय. अथवा (माणंसिणो के०) मान करनारो पुरुष एटले अहंकार करनारो पुरुष (सोय पराहवंति के०) शोकना परानवने पामे. एटले मानी पुरुषने सोच करवो पडे. ए नाव ॥ यतः ॥ पावंति जइ अयंस, उमायं अप्पणो गुणप्नंसं ॥ उवदसणीजो अजणे, हुंति अहंकारिणो जीवा ॥ ५ ॥ ते मान उपर उष्ज्ञित कुमारनो दृष्टांत कहे छे.

नंदिपुर नगरने विषे रत्नसार नामें राजा राज्य करे छे. ते राजाने रूपवती रंना सरखी रंना नामें स्त्री छे. तेने पुत्रपुत्र्यादिक अपत्य कोइ जीवता रहेता नथी. एकदा प्रस्तावने विषे पुत्र आव्यो. तेने जीवाडवानो उपाय करवा माटे सुपडामां घालीने उकरडे नांख्यो. पछी घडिएकने आंतरे त्यांथी पाछो लीधो. ते दैवसंयोगें जीवतो रह्यो. एम एक वार छांमीने फरी पाछो लीधो माटे उष्ज्ञित कुमर नाम दीधुं. ते यौवनवय पाम्यो. पण कोइ जातिस्वनावें घणो अहंकारी होवाथी कोइने नीचो नमेज नही. स्तब्धनो स्तब्ध रहे ॥ यतः ॥ नमंति सफला वृक्षा, नमंति कुलजा नराः ॥ शुष्कं काष्ठं च मूर्खाश्च, न नमंति नजंति च ॥ ६ ॥ ते सर्व जगत्ने तृण बराबर गणे छे. अनुक्रमें उपाध्यायनी पासें नणवा मूक्यो; परंतु ते उपा

ध्यायने पण वंदे नही. एक दिवस उपाध्यायने तमाचे तमाचे मारीने हेठे नांख्यो. तिरस्कार कस्यो. ते वात राजायें सांजलीने पुत्रने घणो निर्न्नंठ्यो. घणी शिखामण दीधी ॥ यतः ॥ मर्दय मानमतंगजदर्प्पं, विनय शरीरविनाशनसर्प्पम् ॥ कृणो दर्प्पादशवदनोपि, यस्य न तुल्यो जुवने कोपि ॥ ७ ॥ तो पण राजानी शिक्षा न मानी त्यारें विषनो अंकूरो जाणी तर्जना करी मूक्यो ॥ यतः ॥ धणं धणाण मूलं, जाय मूलं सुहाण सयलाणं ॥ विणउ गुणाण मूलं, दप्पो मूलं विणासाणं ॥ ८ ॥ तेवारे ते फरतो फरतो तापसने आश्रमे आव्यो. पण तापसने मस्तक नमावे नही. त्यारें तापसे जाण्युं के,ए अविनीत बे माटे अमारा कामनो नही. तेथी तापसें पण तेने काढी मूक्यो. हवे मार्गे चाल्यो जतो सामो सिंह आवतो देखीने अहंकारें ज़रांणो खसे नही. तेने सिंहें पण फाल देइ मारीनाख्यो. मरीने गर्दन्न थयो. तिहां घणी ताडना तर्जना खमतो जव पूरो कस्यो.

त्यांथी मरीने नंदिपुर नगरने विषे पूरोहितनो पुत्र थयो. सर्व विद्या जणी शास्त्रनो पारंगामी थयो. पण अहंकारी घणो हतो माटे त्यांथी मरण पामीने मूंब थयो. तिहां ते मूंबने जेवारें पाबला जवनुं पुरोहितनुं कुटुंब देखे तेवारे तेमने घणो राग उपजे. एवा अवसरमां त्यां केवली जगवान् पधास्या. तेमने पुरोहितनुं कुटुंब वांदवा गयुं. वांदीने बेठा. केवलीयें देशना दीधी ॥ यतः ॥ बलिन्यो बलिनः संति,वादिन्यः संति वादिनः ॥ धनिन्यो धनिन संति, तस्माद्दर्प्पं त्यजेद्बुधः ॥ ए ॥ इत्यादिक देशना सांजलीने पुरोहितनुं कुटुंब पूबवा लाग्युं. हे जगवान् ! अमे उत्तम जातिनां कहेवाइयें बतां अमने ए मूंब उपर स्नेह उपजे बे, तेनुं शुं कारण बे ? त्यारे केवलीयें उज्ञित कुमारना जवथी संबंध कही देखाड्यो. ते सांजलीने राजा प्रमुख अनेक जव्य प्राणीउ दीक्षा लेइ मोक्षे पहोता ते मूंब घणो सोच करवा लाग्यो. ते मूंब संमता अंगीकार करी मोक्ष जशे ॥ ए मान उपर उज्ञीत कुमारनी कथा कही ॥ इति जव जावनायां ॥

हवे मानने बंध गया पबी मायानो बंध जाय बे, ते माटे हवे माया कहे बे.

॥ मायाविणो हुंति परस्स पेसा, जे प्राणी (मायाविणो के०) मायावी एटले जे मायावंत होय ते प्राणी आजवे तथा परजवे (परस्स के०) परका (पेसा हुंति के०) चाकरपणे थाय. एटले कपटी प्राणी आजवें तथा

परजवे पारको दास थाय तिहांआजवाश्रयीशेठनी पुत्रीपद्मनीनी कथा कहेछे.

वणारसी नगरीयें कमठ नामा शेठनी पद्मिनी नामें पुत्री छे ते पुत्री महा मायानुं घर छे. माता पिताने पण कूड कपट विनयें करीने रीजवे छे. माता पिताने तेना उपर घणो राग छे, एक क्षणमात्र पण पुत्रीनो विरह खमी शकतां नथी. ते पुत्री ज्यारें यौवन अवस्थामां आवी. तेवारें कोइक चंद्रनामे परदेशी वाणियाने घर जमाइनी परठण करी परणावीने घेर राख्यो. एम करतां पद्मिनीनो बाप मरी गयो. त्यारें घरनो धणी चंद्र थयो. पद्मिनी पण निरंकुश थइ, जर्त्तारने पण कपट विनयें करी रीजवीने अन्य पुरुष साथें अनाचार सेववा लागी. तो पण तेनो जर्त्तार जाणे के, ए महासती छे. एकदा ते पद्मनीयें पुत्र प्रसव्यो, त्यारें विचार्युं के जो ए बालकने स्तनपान करावीश तो महारा सर्व अवयव शिथिल थाशे, अने शरीर निर्बल थाशे, त्यारें विषयनो स्वाद जतो रहेशे, एम चिंतवी धवरावे नही. जर्त्तारने कहेवा लागी के, हे स्वामी ! आज पर्यंत महारे कोइ पुरुषनो हाथ अड्यो नथी, तो हवे आ बालकनें स्तनपान केम करावुं ? जर्त्तारें तेनी सर्व वात साची मानीने एक धाव्य राखी.

एकदा ते चंद्र पोताने हाटे बेगे व्यापार करे छे,एवामां कोइक तरुण ब्राह्मण चंद्रना हाटे आवी बेगे छे. ते समये ब्राह्मणने माथे गज उपरथी एक तरणुं पड्युं. त्यारे चंद्रें तेना मस्तक उपरथी ते तरणुं लीधुं. एटले ते ब्राह्मणें पोतानी केडेडे कटारी हती. ते काढीने पोतानुं मस्तक छेदवा मांड्युं. तेने शेठें पराणे जाली राख्यो के, अरे जूंडा ! तुं आ शुं काम करे छे? श्यामाटे मस्तकछेदन करे छे ? अमारो शो अपराध छे? विप्र बोल्यो के, हे शेठ ! तमारो कांइ वांक नथी; पण में आ जन्मथी मांडीने कोइनुं तृणमात्र पण अदत्त लीधुं नथी अने आज महारे मस्तके तरणुं लीधुं, माटे महारा व्रत नियमनो जंग थयो.

ते सांजली चंद्रशेठें विचार्युं के, महारी स्त्री सती छे, अने आ ब्राह्मण निर्लोभी ब्रह्मचारी महारा घर योग्य छे. एम विचारी शेठ घणोज आग्रह करी तेने पोताने घेर तेडी आव्यो. अने कह्युं के, हवें महारे घेर रहेजो, क्यांहि जशो नही. एम कहीने तेने पोताने घेर राख्यो.

एम शेठने घरनी फिकर टली माटे निश्चिंत थयो. हवे ते स्त्रीनें ते वि

प्रसाथे वात चित करतां वस्त्र अशनादि आपतां लेतां परिचय थयो. ते थी मांहोमांहे अनाचार सेववा लाग्यां ॥ यतः ॥ अन्यं मनुष्यं हृदये निधाय, अन्यं नरं दृष्टिभिराह्वयंति ॥ अन्यस्य दत्त्वा वचनावकाशं, अन्यै न सार्द्धं रमयंति रामाः ॥ १० ॥ एकदा ते चंडशेठ कुसुमपुर नगरे गयो. ते नगरने बहार एक उद्यान छे, तेमां एक पंखी निश्चेष्ट काष्ठनी पेठे पड्यो रहे छे. लोक, ते पंखीने तपस्वी जाणीने पूजे छे. ते ज्यारे पूजक लोको जता रहे त्यारें ते पंखी, बीजा पक्षीउ जे चुण करवा गया होय, तेमना मालामां जइने इंडां नक्षण करी जाय. वली ते अवसर थाय एटले पोताने स्थानके आवी बेसे. एवो वृत्तांत चंडशेठें नजरे दीठो. वली चंडशेठ पोताना सेवकने साथें लेइ शरीर चिंतायें गयो छे, त्यां एक वृक्षनें आंतरे रहेलो तापस दीठो; ते धूंसरा प्रमाणें दृष्टि देइ नूमिका निहालतो प्रमार्जना करतो आवीने त्यां काउस्सग्गे रह्यो. एवामां अनेक सखीयें परिवरी थकी राजकन्या त्यां क्रीडा करवा आवी. ते कन्या सखीयोनुं टोलुं मूकी तापसने जोवा आवी. तेने एकली जाणीने तापसें तेनुं गलुं मरडी आनरण उतारी लइने धरतीमां दाट्यां. अने कुमरीने मारीने एक खाडमां दाटी, पोतें अन्य स्थानके जइ काउस्सग्गे उन्नो रह्यो. ए सर्व वात चंडशेठ दूरथी देखीने पोताने उतारे आव्यो. राजायें पोतानी पुत्रीनी शोध करी पण ते मली नही. तेसांनली राजायें पडह वजडाव्यो के,महारी पुत्रीनी शोध करे तेने हजार सोनैयां आपुं. ते सांनली चंडशेठना सेवकें राजाने वात संनलावी. राजायें तापसने पकडीने मारी नाख्यो.

हवे चंडशेठें विचार्युं जे अहो ! आज में बे महोटां आश्चर्य दीठां. जेम अति आचार, तेम अति कपट दीठुं ! ! तेम महारी स्त्रीमां पण अत्याचार हतो के,जेणें पोताना पुत्रने पण धवराव्यो नही, अने ब्राह्मण पण अत्याचारी हतो. कारण के, ते पण एक तरणामाटे मांथुज कापी नांखतो हतो ! तेमाटे रखे ए बेउ जणमां पण अनाचार होय ! ॥ यतः ॥ अइलज्जा अइमाणं, अइनीयालोयणं च अइनीरु ॥ पुरिसस्स महिलिआए, न सीलसुद्धस्स लिंगाइं ॥११॥ तेमाटे एक वार घेर जइ परीक्षा करुं,त्यारें महारो संदेह नांगे. एम विचारीने घेर जवा उजमाल थयो, सर्व क्रियाणा प्रमुख लइने वणारसीयें आव्यो. रात्रीयें सर्व साथ बहार मूकी पोतें ए

काकी प्रछन्नपणें घेर आव्यो. तिहां जे रीतें कोइ छिडादिकें करी सर्व वस्तु जणाय एवे गामें रह्यो. जूवे छे तो स्त्री ब्राह्मण सायें स्वेछायें निःशंकपणें विविध प्रकारनी क्रीडा करती दीठी. त्यारें शेठथी स्थिर रहेवाणुं नही. माटे एक श्लोक कह्यो ॥ यतः ॥ बालेनाचुंबिता नारी, ब्राह्मणस्तृणहिंसकः ॥ काष्ठभूतो वने पक्षी, जीवानां रक्षको व्रती ॥ १२ ॥ आश्चर्याणि च चत्वारि, मयापि निजचक्षुषा ॥ दृष्टान्यहो ततः कस्मिन्, विश्रब्धं क्रियतां मनः ॥ १३ ॥ एवां भर्त्तारनां कहेलां वचन सांभलीभने ते पद्मनी अनाचार सेवतां अधवच ऊठीने ऊभी थइ. अने ब्राह्मणने घरमांथी बहार काढ्यो. चंद्रशेठ पण स्त्रीनां माया कपटनां चरित्र देखीने मनमां संसारनी असारता भावतो संसारथी ऊपरांठो थयो थको, परम वैराग्यवंत थइ सर्व द्रव्य सात क्षेत्रें वावरी साधु पासे जइ दीक्षा लइ तेज भवमां केवलज्ञान पामीने मोक्ष पहोतो.

ब्राह्मण तथा स्त्रीपण पारकी चाकरी करतां पण दुःखें पेट भराइ चलावतां तेमां वली स्त्री तो विशेषें पराधीन रहेती थकी तेमज काष्ठभूत पंखी तथा तापस ए चारे जण मरण पामी अनंतो संसार भमशे. ॥ यतः ॥ जह जह वंचइ लोयं, माइल्लो कूडइय वंचेहिं ॥ तह तह संचिणइ मलं, बंधइ भव सायरं घोरं ॥ १४ ॥ इति भवभावना वृत्तौ ॥ ए माया करतां आभवमां तथा परभवमां पारकी सेवा प्रमुख करतां दुःख पाम्या. तेम वली माया करतां परभवे पारका चाकर थाय. ते ऊपर वाणियानी कथा कहे छे.

पश्चिम महाविदेहनेविषे बे वाणियाने परस्परें घणी मित्राइ छे. पण तेमां एक तो मायानुं मंदिर छे. अने बीजो वाणियो सरल·स्वभावी छे. तथापि बेहु जण भेगो व्यापार करे छे. तेमां जे मायावी छे. ते सरलने घणुं ठगे छे. अने सरल वाणियो तो तेनाथी कांइ पण नहि गोपवतां सम्यक् रीतें व्यापार करे छे. एम छे तो पण बेहुने दान देवानी घणी रुचि छे. अनुक्रमें ते बेहु भव पूरो करीनें जे सरल स्वभावी हतो, ते युगलियो थयो. अने जे मायावी हतो ते मरीने तेज युगलक्षेत्रमां वर्णें ऊजलो अने चार दंतुशलवालो हाथी थयो. ते अनुक्रमें महोटो थयो. तेवारें फरतां फरतां तेणे युगलियुं दीठुं. तेथी मनमां घणी प्रीति ऊपनी. तेणें पूर्वें घणी माया करी छे, तेथी आभियोगिकजनित कर्म ऊदय थयुं. त्यारें ते युगलीयाने सुंढे

करी खंधे बेसाड्युं. ते देखीने सर्व युगलियायें तेने सर्वथी अधिक जाणी तेनुं विमलवाहन एवुं नाम दीधुं. हाथीने जातिस्मरण उपनुं त्यारें जाण्युं के माया करवाथी हुं दास थयो बुं. ए संबंध आवश्यक निर्यूक्तिमां बे.

हवे माया गया पबी बंधमांथी तथा सत्तामांथी लोन जाय बे, माटें लोनकहेबे

लुद्धा महिछा नरयं उवंति. (लुद्धा महिछा के०) जे प्राणी लोनें करीने महाइछावंत होय, ते प्राणी मरीने (नरयं उवंति के०) नरकने विषे जाय. एटले लोननी महाइछावालो प्राणी नरकें जइ उपजे ए नाव ॥ लो हाउ डुहउनयं ॥ इति वचनात् ॥ अथवा (लुद्धा महिछा के०) लोनें करीने महाइछावालो पुरुष (रयं न उवंति के०) रति प्रमुख न पामे. एटले लोनी प्राणी संतोष करीने बेसी रही शके नही. तेउपर कोणिक राजानो दृष्टांत.

चंपानगरीनेविषे श्रेणिकराजानो पुत्र, कोणिक नामें बे. ते राजा, अनुक्रमें जेवारें श्रेणिक राजा काष्ठपंजरमां मरी गयो. त्यारें नवी चंपानगरी वसावीने तेमां रह्यो. त्यां सर्व हाथी, घोडा, लश्कर अने नाइउना परिवार सहित राज्य करे बे. एवामां कोणिकनो लघु नाइ हल अने विहल एवे नामें बे ते सिंचानक हाथी उपर बेसीने काने कुंमल, तथा हश्यें हार प्रमुख आनूषणो तथा शुन वस्त्र पहेरीने बहार जाय बे. तेमने देखीने कोणिकनी राणी पद्मावती विचारवा लागी के, एवा हार, हाथी अने कुंमलादिक अमारे नथी. तेथी चक्षुयें रहित मुख सरखुं आ राज्य श्या कामनुं ? एम चिंतवी ते वात नर्त्तारने कही. त्यारें नर्त्तारें कह्युं के, ए वस्तु पितायें आपेली बे एटले दिव्य कुंमल तथा अष्टादश चक्रहार अने सिंचानक हाथी एटला वाना श्रेणिक राजा जीवतां एमने आपेला बे ते महाराथी पाबा केम लेवाय? पिता परलोकें गया माटे महारे तो एमनी उलटी विशेषें खबर राखवी घटे बे. एम कहेतां पण राणीयें कह्युं के, ए हाथी अने हार तो मने अवश्य जोशे एवो राणीयें अति आग्रह करे थके, हल विहल पासेथी हारादिक मागी लेवानुं कोणिकें कबूल कर्युं.

पबी एक दिवस ते हारादिक हल विहल पासेंथी नाइनो स्नेह मूकीने कोणिकें माग्यां. त्यारे हल विहलें कह्युं के, प्रमाण बे. एम कहीने घेर जइ विचार्युं के, कोणिक बलवान बे माटे एनी साथें आपणुं जोर चालशे नही अने आपणी उपर एनी नजर नली नथी. माटे आपणे बीजे स्था

नकें जइयें. एम चिंतवी पोतानुं अंतेउर तथा हार, हाथी प्रमुख सर्व वस्तु लइने रात्रियें त्यांथी नीकलीने विशाला नगरीयें आव्या. त्यां तेमनो माता मह चेडो महाराजा राज्य करे छे. तेणें पुत्र जाणीने राख्या.

कोणिकें गलोथें हाथ दइने विचार्युं के, एतो धूतारानी पेठें विश्वास देइने जता रह्या. तेथी नाइ पण गया, अनें वस्तु पण हाथ न आवी. हुं उनयथकी भ्रष्ट थयो. में स्त्रीनुं कह्युं कर्युं माटे, हवे जो पाछो नाइने मनावीने तेडावुं तो वणिकमां तथा महाराममां श्यो अंतर ? एम विचारीने दूत मोकल्यो. तें दूत चेडाराजा पासें जइ एम कहेतो हवो के, हल तथा विहल ए बे नाइ हार अने हाथी प्रमुख लेइने नाशी आव्या छे, तें पाछा आपो. अने जो नहि आपो तो राज्यादिकथी भ्रष्ट थशो. एक खीलीने मा टे आखो देवकुल न पाडियें. चेडोराजा बोल्यो; जो बीजो पण कोइ शर णे आव्यो होय, तो तेने न आपुं, तो दोहित्राने ते केम आपुं ? दूत बो ल्यो. जो सर्व न आपो तो एनी पासें हार अने हाथी छे ते लइने आपो. त्यारें चेडो राजा बोल्यो के, ए धर्म नथी. के एकने उदालीने बीजाने आ पियें. बीजुं वली महारे कांइ ए कदाग्रह नथी; पण दोहित्रा तमने केम अपाय ? अने तेनो हार हाथी पण उदालीने केम लेवाय ? ते सांनलीने दूतें चंपानगरीयें जइ कोणिकने कह्युं. कोणिक पण तत्काल क्रोधारुणनेत्र करीने जयनंना वजडावतो हवो. ते समय कोणिकना कालादिक उरमान द शे नाइ आवी रजु थया. ते एकेकाने त्रण त्रण हजार हाथी, त्रण त्रण हजार घोडा, त्रण त्रण हजार रथ, त्रण त्रण कोडि पायदल, तेम कोणिकने पण एटलुंज लस्कर छे. एटला लस्कर सहित चेडामहाराजा उ पर चढाइ करी. चेडा महाराजा पण अढार मुकुटबंध महाराजा सहित स न्मुख आव्या. ते पण एकेक राजाने त्रण त्रण हजार हाथी, त्रण त्रण हजार घोडा, त्रण त्रण हजार रथ, तथा त्रण त्रण क्रोड पायदल छे, अने एटलुंज चेडा महाराजनुं पण लश्कर छे. ते सर्व मली सत्तावन्न हजार हाथी, सत्तावन्न हजार रथ, सत्तावन्न हजार घोडा अने सत्तावन्न क्रोड पायदल एटलुं सैन्य एकतुं थयुं, अने कोणिक पण सर्व मली तेत्रीश हजार हाथी, तेत्रीश हजार घोडा, तेत्रीश हजार रथ अने तेत्रीश कोडि पायदल एटलुं लश्कर लइ विशालायें आव्यो तेणे कालकुमरने सेनाधिपति कर्यो ते

कालकुमर चेडा महाराजाना सैन्य साथें लडतो लडतो अनुक्रमें चेडा महाराजाना हस्तिनी टूकडो आव्यो. कोइनो खलाव्यो हठ्यो नही. ते वेला यें चेडा महाराजायें एक दिव्य बाण मूक्युं. तेथी कालकुमर मरण पाम्यो. ते चेडाराजानी एवी प्रतिज्ञा छे के नित्य एक बाण नाखवो ते अमोघ बाण पाछो फरे नही माटे ते बाण नित्य एकज अग्रसेनानीने मारवा माटे नाखे.

ते संग्राममां पहेले दिवसे रुधिरनी नदिउं चाली. एवामां सूर्य आथम्यो. संग्राम निवर्त्यो. बीजे दिवसे महाकाल लडाइयें चड्यो तेपण एमज मरण पाम्यो. ए रीते दश दिवसे दशे नाइ सेनानी थइ संग्राममां मरण पाम्या. ए संग्रामनो वर्णन लखवामां न आवे, एवो जोरावर थयो छे. हवे पोताना बरोबरिया दशे नाइ मरण पाम्या जाणीने कोणिक चिंतववा लाग्यो के, अमोघ बाणनो धणी चेडोमहाराजा एक बाणें काम करे, एने महाराथी केम जीताय? अर्थात् क्रोडोगमे सुनटे पण न जीताय! माटें में पण एनी शक्ति अजाणते थके दश नाइ क्षय पमाड्या. हवे जे दश नाइनी गति ते महारी पण गति. जेमाटे अग्निमां बल्यानुं औषध अग्निज छे. तथा कांटें कांटो नीकले, हीरें हीरो विंधाय. ए न्यायें देवताइ बाणने देवता जीते एवुं चित्तमां धारीने अठम तप करी बेठो. एटले चमरेंद्र तथा सौधर्मेंद्र ए बेउ तपना प्रेर्या तथा पाछला नवना मित्र पण हता तेथी त्यां आव्या. आवीने कोणिकने कह्युं के, अमने केम समर्या छे? कोणिक बोल्यो चेडाराजाने मारो. तेवारें शक्र बोल्या फरीने कांइक मागो. चेडो महाराजा तो अमारो साधर्मिक छे माटे अमे एने मारीयें तो नही, पण तहारा शरीरनी रक्षा करिशुं. कोणिकें कह्युं एमज हो. त्यारें चमरेंद्रें महाशिला कंटक नामें संग्राम विकुर्व्यो. ते संग्राममां एक कांकरो नांखे, तो पण साहामाने महा शिलापणें थइने परिणमे. अने एक कांटो सरखो नांखे तो तें महाशस्त्र थइने परिणमे. तथा बीजुं रथमुसल नामा संग्राम विकुर्व्यो. तेमां एक रथने मुसलुं बांध्युं ते रथ देवशक्तियें करी संग्राममां सारथी विना फरे. ते रथ फरतो जे आडमां आवे, तेने दलो नांखे. जेने मुसलुं लागे तेना प्राण जाय एम सुरेंद्र, असुरेंद्र अने नरेंद्र ए त्रणें मली चेडा महाराजा साथें युद्ध मांड्युं एवामां नाग नामा सारथीनो पोत्रो वरुण नामा परम श्रद्धावंत, द्वादश व्रतनो धरनारो, छठ अठमना पारणानो करनारो तेने छठने पारणे

चेडामहाराजायें हूकम कर्यो. ते वखते ते अठमनुं पच्चरकाण करीने महा दुर्द्धर एवा रथमुसल संग्राममां अवतर्यो. तेनी साहामो कोणिकनो सेनानी पण रथे बेसी सन्मुख आवीने बोल्यो के, महारी उपर प्रहार कर. त्यारें वरुण बोल्यो. हुं श्रावक बुं, माटे निरपराधीने आगलथी प्रहार केम करुं ? ते सांजलीने कोणिकनो सेनानी बोल्यो के, रुडुं रुडुं व्रत राख व्रत राख. एम कही कर्ण पर्यंत खेंचीने सेनांनीयें बाण मूक्युं. ते वरुणने मर्मस्थानके लाग्युं. त्यारें वरुणें पण अरुण लोचन करी एकज प्रहारें ते सेनानीने जमराजाने घेर मूक्यो. पढी पोताने पण गाढो प्रहार मर्मस्थानके लागेलो जाणी रणमांथी बहार नीकली तृणनो संथारो पाथरी तेनी उपर बेसीने विचारे ढे के, में महारा स्वामीनुं कार्य तो कर्युं; पण हवे महारे स्वार्थ साधवानो अवसर ढे. एम चिंतवीने अरिहंत, सिद्ध, साधु अने केवलिजाषित धर्म ए चारनुं शरण करी, सर्व जीवने खमावी, सर्व जीवनी सार्थे मैत्रीजाव राखी, अढार पापस्थानक जे सेव्यां ते वोसिरावी, चारे गतिने विषे जे कांइ डुष्कर्म कर्यां ते सर्व त्रिविधें त्रिविधें वोसिरावीने, श्रीवीरस्वामीने नमस्कार करतो, इत्यादिक आराधना करीने चारे आहारनां पच्चरकाण करी नवकारनां ध्यानमां तत्पर थको रह्यो.

एवामां वरुणनो मित्र एक मिथ्यादृष्टि ढे ते संग्रामथी बहार आवी वरुणने कहे ढे के, जेनुं तमने शरणुं तेनुं मने पण शरणुं होजो. एम बेहुजणें समाधिमां काल कर्यो. तेमां वरुणतो सौधर्म देवलोके उपन्यो. त्यां चार पल्योपम आयु पालीने महाविदेह क्षेत्रें मनुष्यावतार पामीने मोक्षे जशे. अने मिथ्यादृष्टि जे वरुणनो मित्र हतो ते मरीने मनुष्यपणें उपन्यो. ते पण फरी महाविदेहमां मनुष्य थइ मोक्षे जशे.

हवे वरुणनो क्षय थयो जाणी चेडाराजाना सुजट तथा अढार गणो राजामली बमणुं युद्ध करता हवा. त्यारें कोणिक पोतानुं बल जाग्युं जाणीने पोतें चढयो. ते लडतो थको चेडा महाराजानी ढूकडो आव्यो. त्यारें चेडा राजायें पण तेनी उपर दिव्य बाण मूक्युं. ते वेलाये इंद्रें कोणिकना मुख आगल वज्र कवच कर्युं. अने चमरेंद्रें पढवाडे लोहनो संनाह कर्यो. तेथी चेडा राजानुं बाणतो अमोघ हतुं, पण निष्फल गयुं. ते देखीने चेडामहाराजाना सुजटें विचार्युं के, आपणा स्वामीनुं पुण्य खूटयुं देखाय ढे, पण बीजुं

बाण न मूकवुं. एवी प्रतिज्ञा होवाथी बीजुं बाण कोणिकनी ऊपर न मूक्युं. संग्राममथी उसरी पाछो ठेकाणे आव्यो. बीजे दिवसे पण एज रीते बाण खाली गयुं. एम दिन दिन प्रत्यें बेहु जणनुं मांहोमांहे घोर युद्ध प्रवर्त्युं. बे हुना लश्करमां थईने एक क्रोडने ऐंशी लाख मनुष्यनो क्षय थयो. ते सर्व नरक अने तिर्यंचमां उपजता हवा. हेमचंद्राचार्यकृत श्रीवीरचरित्रना अनुसारें ए पाठ ले. अने प्रतिक्रमणसूत्रवृत्तिने अनुसारें तो महाशिला कंटक संग्रामने विषे नव लाख मनुष्य तो एक माछलीनी कूखे जइ उपन्या. तथा श्री नगवतीजी सूत्रने अनुसारें दश हजार एक माछलीनी कूखे उपन्या. ए मतांतर ले. तथा श्रीवीरचरित्रने अनुसारें सामान्य प्रकारें बेहु सैन्यमां थइने एक क्रोडने एंशीलाख मनुष्यनो क्षय थयो कह्यो ले. अने श्री नगवतीजी सूत्रने अनुसारें महाशिला कंटकने रथमुसल ए बेना संग्राममां पण एटलाज मनुष्योनो क्षय कह्यो ले.

हवे अढार गण राजा सर्व पोत पोताना नगरे जवाने इछता जाणीने, चेडो राजा नाशीने पोतानी नगरीमां पेठो. ते जोइ नगरीने कोणिकें वींटी लीधी, तेवारें हल्ल तथा विहल्ल रात्रे शूरवीर थइ सिंचानक हाथी उपर बेसीने बहार नीकली लोकने मारी मारीने नाशी आवे, पण कोइथी पकडाय नही. त्यारें कोणिक मंत्रीश्वरने कहेवा लाग्यो के,आपणुं बधुं लश्कर तो ए हल्लें विहल्लें उपद्रव्युं, माटे एने जीतवानो उपाय विचारो. त्यारे मंत्रीश्वर बोल्या के, ज्यां सूधी ए हाथी होय, त्यां सूधी एने कोइ रीतें न जीताय, माटे हाथीने मारवानो उपाय ए ले, जे मारगमां एक खाइ बनाववी. तेमां खेरनां अंगारा नरीने ते खाइने ढांकी मुकशुं, जेथी ते जणाय नही. पछी ते हाथी उतावलो आवतां खाइ मांहे पडशे, एटले बली जशे. एम सांनली हल्ल विहल्लने आववाने मार्गे एज रीतनी खाइ बनावी खेरना अंगारें नरीनें उपरथी ढांकी मूकी.

हवे हल्ल विहल्ल सिंचानक हाथी उपर बेसीने जेटले खाइ पासे आव्या, एटले ते हाथी विनंग ज्ञानवंत ले माटे आगल पग मूके नही. त्यारे हल्ल विहल्लें ते हाथीने घणो निञंछयो के, आ वेलाये तुं चालतो नथी ते शुं रणथी कायर थयो के? एक तहारे माटे तो अमे परदेशें आव्या, बधाने वियोग थयो, चेडा राजाने महा कष्टमां नांख्यो. आटला लोकनो

क्षय थयो, तेथी जो तह्मारा करतां कूतरो पाल्यो होत. तो रूडुं थात जे माटे तुं आज अमारा काममां पाछां पगलां दे छे ते सारुं नथी.

एवुं सांभलीने हाथीयें हल्ल विहल्लने उतारी हेठा मूक्या, पछी पोतें खाइमां झंपापात दइ, मरीने पहेली नरके नारकी पणें उपन्यो. ते देखी ने कुमरो विचारवा लाग्या. हा ! हा ! ! धिक्कार पडो आपणने ! जे माटे आपणेज पशु छैयें पण ए हाथी कांइ पशुं न हतो. जे हाथीने माटे मा तामहने कष्टमां नांख्या. ते हाथी मरी गयो. अने हजी लगण दुर्बुद्धिना धणी अमे जीवियें छीयें. ए सर्व नाशना करनार आपणे थया. माटे हवे आपणने जीववुं सारुं नहीं. अने कदाचित् जीवियें तो श्रीवीर वर्द्धमान स्वामीना शिष्य थइने जीवियें; पण अन्यथा न जीववुं. एम विचारे छे, एट ले ते भाव साधुने शासन देवतायें त्यांथी उपाडीने. प्रभु पासे मूक्या. चारि त्र अंगीकार कर्युं. एटलुं थयुं तो पण विशाला नगरीमां श्री मुनि सुव्रत स्वामीनो थूभ छे तेना प्रभाव थकी कोणिक विशाला नगरी न लइ शक्यो, त्यारें कोणिक बोल्यो के, जो ए नगरीमां गर्द्दभें हल न फेरवुं, तो झंपा पात करीने मरुं. अथवा अग्निमां पेशीने मरुं, एवी प्रतिज्ञा करी. तो प ण नगरी लेवाइ नही. त्यारें कोणिक खेद धरंतो हवो. एवामां आकाश वाणी थइ के, जो मागधिका वेश्या सार्थे कुलवालुक साधु रमे, तो विशाला लेवाय. एवी वात सांभलीने कोणिक, आशावंत थयो. अने जाण्युं के, आ काशवाणी निष्फल जाय नही ॥ यतः ॥ बालकानां हि भाषा या, भाषा या योषितामपि ॥ औत्पातिकी च भाषा या, सा वै भवति नान्यथा ॥१५॥ पछी कोणिकें मंत्रीश्वरोने तेडीनें पूछ्युं के, कुलवालुक क्यां छे ? तथा मा गधिका गणिका पण क्यां छे ? तेनी खबर काढो. मंत्री बोल्या. हे महा राज ! गणिकातो तमारी चंपा नगरीमां छे, अने कुलवालुआनी तो खब र नथी. पछी अर्धुं सैन्य त्यां मूकी अने अर्धुं सैन्य सार्थे लेइने चंपायें जइ गणिकाने तेडावीने आदर कर्यो के, तमे बुद्धिवंत कलावंत छो. माटे कुलवालुकने पति पणें करी लावो. अने तमारी कला सफल करो.

मागधिकायें पण ते वचन अंगीकार कर्युं. त्यारें राजायें तेने वस्त्र अ लंकारादिकें घणो सत्कार करी विसर्जी. गणिका पण पोताने घेर जइ कोइक कला विचारीने कपटथी लोकमां बार व्रतनी धरनारी खरी श्राविका थइ.

चैत्यपूजामां तत्पर, देशना सांभलवाने सावधान, आचार्य पण एम जाणे के, ए खरेखरी श्राविका छे. एम करतां एक दिवस आचार्यने पूछवा लागी हे स्वामिन्! कुलवालुक साधु ते कोण छे? त्यारें आचार्य तेनुं मर्म अणजाणतां बोल्या के, हे श्राविका! सांभल. एक महागुणी आचार्य पंचाचारना पालनारा हता. तेने वानरानी पेठें अस्थिर चित्तवालो एक लघु चेलो हतो. ते गुरुनी सारणा वारणा खमी न शक्यो, तो पण गुरु तो निरंतर तेने शिखामण दे, ॥ यतः ॥ परो हृष्यतु वा मा वा, विषवत्प्रतिभातु वा ॥ भाषितव्या हिता भाषा,स्वपक्षगुणकारिणी ॥ १६ ॥ तो पण ते शिष्य कठोर वचनें अने मीठे वचनें पण गुरुनुं कह्युं न माने.

एक दिवस विहार करतां भव्य जीवने प्रतिबोध देतां ते आचार्य श्रीसिद्धाचलजीनी यात्रा करवा पधार्या एम श्रीउत्तराध्ययननी वृत्ति मध्ये कह्युं छे अने प्रश्नोत्तर रत्नमालानी वृत्तिमध्ये श्रीगिरनारें पधार्या एम कह्युं छे, ते वेलायें ते अविनीत चेलो पण सार्थे गयलो छे. तिहां परमेश्वर बालब्रह्मचारी श्रीनेमिनाथने वंदना करी पाछा वलतां पछवाडेथी चेलायें गुरुने मारवा माटे उपरथी शिला रेडी. तेनो खडखडाट शब्द सांभलीने गुरुयें बेहु पग पहोला कर्या. तेवारें ते शिलानो पथ्थर गुरुना पग वच्चे थइ जतो रह्यो. ते वेलायें गुरुने कषाय चड्यो, त्यारें गुरुयें शाप दीधो के, अरे पापी! स्त्री थकी तहारो व्रतभंग थशे. चेले विचार्युं जे गुरुनो श्राप जूठो करवो, माटे ज्यां स्त्रीनुं नाम पण कोइ न जाणे, त्यां जइ बेसुं.

एम चिंतवी गुरुने छांमीने पर्वतनी नदीने कांठे जइ काउस्सग्गें रह्यो. मासखमण प्रमुखने पारणे कोइ पंथी आवे, तेनी पासेथी आहार मले, तो ले, एम करतां चोमासामां नदी पूर आवी त्यारें शासन देवतायें विचार्युं के, तपस्वी मुनि तणाइ जशे. एम विचारीने नदी बीजे मार्गे वाली. तेमाटे ते मुनिनुं नाम कुलवालुक एवुं कहेवाणुं. एवुं आचार्यनुं बोलवुं सांभलीने वेश्या हर्ष पामती घेर आवी. पछी तीर्थयात्रा करवाने मिषें ज्यां ते कुलवालुक साधु छे, त्यां आवी, वंदना करीने साधुने कहेवा लागी के, हे मुनि! हुं गिरनार प्रमुख चैत्यने वांदवा नीकली छुं. त्यारें मुनियें काउस्सग्ग पारी धर्मलाभ देइने पूछ्युं के, तमे क्यांथी आव्यां? वेश्या बोली. अमे चंपा नगरीथी तीर्थनी यात्रा करवा आव्यां, पण तीर्थ करतां

तो परमतीर्थे तमे मल्या तेमाटे आ मारो आहार शुद्धमान छे, ते लेइ पा रणुं करीने अमारी उपर उपगार करो. एवा कपटी श्राविकानां वचन सांजल्या, एटले कृपावंत थइने तेणीनी साथे वहोरवा चाल्या. तेणीयें प ण पूर्वे संयोजित इव्यना मोदक दीधा. ते मोदक वावर्या, एटले अतिसा र रोग थयो. ते अतिसारें करी हाथ पग पण संकोची न शकें एवा ग्ला न थया. त्यारें मागधिका बोली. हे स्वामिन्! अमे पापणीउ छियें जे मा टे अमारा उपगारने अर्थें तमे पारणुं कर्युं, अने आहारने अनंतर तमने रोग उपन्यो, ते माटे हे स्वामिन्! तमने एकलां मूकीने अमाराथी केम जवाय? अमारा पग तो जेम बेडीमां घाले तेम घाल्या छे,एम कहीने ते वेश्या त्यांज रही. अने उद्वर्त्तना प्रमुख करवाने वारंवार त्यां आवे. ते उद्वर्त्तना दिक करतां साधुने सर्व अंगे स्पर्शी करती हवी. साधु पण अनुक्रमें तेनी साथें वातो करवा लाग्या. त्यारें ते पण कटाक्ष नेत्रें जोवा लागी. अनुक्र में कुलवालुकनुं चित्त चल्युं. जे माटे स्त्रीने संगें केटलिकवार तपस्या रहे? मागधिका तथा मुनिने परस्परे शय्या, आसन,संजोग जेगो थयो. स्त्री ज र्त्तारनो व्यवहार प्रवर्त्यो. दिवसें दिवसें ते व्यक्तपणें प्रवर्त्यो. पछी तेना कह्या थी चंपायें आव्यो. जे कामांध होय ते स्त्रीना किंकर थइने शुं शुं न करे? ॥ यतः ॥ सूपसंयोग कृत्यादि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्नेहलं दधि मथ्ना ति, पश्य मंथानको न हि ॥ १७ ॥

इहां गणिकायें राजाने कह्युं के, कुलवालुकने जर्त्तार करी लावी छुं. ह वे ते शुं करे? ते आज्ञा करो. त्यारें राजायें कुलवालुकने कह्युं के, जेम विशाला नगरीने आपणे जांजीयें तेवो उपाय करो. एवां राजानां वचन सांजलीने महाबुद्धिनो निधान ते कुलवालुक लिंगीनो वेष करी विशाला नगरीमां अस्खलित गतियें चाल्यो, कोणिकें पण आवीने नगरी वींटी प ड्यो. एवामां कुलवालुकें नगरीमां आडुं अवलुं जोतां श्री मुनिसुव्रत स्वा मीनो थूज देखीने विचार्युं के, आ थूजनी उत्तम मुहूर्त्ते प्रतिष्ठा थइ छे, माटे ज्यां सुधी ए थूज होय त्यांसूधी आ नगरी इंड्थकी पण न लेवाय!

हवे त्यांना लोक पण गढ रुंधन होवाथी आकुल व्याकुल थयां थकां ते कुलवालुकने लिंगी जाणी पूछवा लाग्या. के, अमारो गढरोध क्यारें मटशे? तेमने कुलवालुक कहेवा लाग्यो के, हुं निमित्त सम्यक्रीतें जाणुं

छुं के, ज्यांसूधी आ थूज छे, त्यांसूधी नगरीनो रोध नही मटे. माटे ज्यारें आ थूज जांगवा मांमशो, त्यारे लश्कर हटतुं जशे. ए नीशानी जा णजो. ते जेवारें सघली थूज उपाडी नांखशो, तेवारें तो सर्व उपद्रव म टी जशे. ते वात सांजली नगरना लोको तो लश्करनी बीकें थूज पाडवाने वलग्या, एटले कुलवालुकें कोणिकने जश्ने कह्युं के, तमे हमणां इहांथी उसरो (पाछा जाउ) ते सांजली लश्कर बे गाउ पाछुं हट्युं. एटले लोक ने प्रतीत आवी. तेथी लोकें आखी थूज थडमूलमांथी कूर्मन्यासनी (त लीयानी) शिला सूधी खोदीने उपाडी नांखी. ते वखत कोणिकें ते वि शाला नगरीने बार वर्षने अंते जांगी. अने कोणिकने चेडा माहाराजानुं युद्ध निवर्त्यो. आ अवसर्प्पिणीमां एवुं युद्ध कदी पण थयुं नथी.

हवे कोणिकें चेडा महाराजाने कहेवराव्युं के हे आर्य ? तमे महारी माताना पिता छो, महारा पूज्य छो माटे कहो तमने शुं प्रिय करुं ? त्या रें चेडा महाराजायें विक्षीण थश्ने कहेवराव्युं के, तने नित्य जय उत्सव नी इछा छे. ते माटे थोडीवार विलंब करीने सुखें नगरीमां प्रवेश करजे. ए वात सांजली कोणिकें विचार्युं के ए शुं माग्युं ? तोपण ते वचन मान्युं. एवा अवसरमां चेडाराजानी दीकरी सुज्येष्ठानो दीकरो सात्यकि नामें वि द्याधर छे. तेणें विचार्युं के, महारा मातामहनी नगरीनी प्रजाने प्रजाते शत्रु लूंटशे ? ते महाराथी देख्युं केम खमाय ? एवुं विचारी विद्यायें करी नगरीना सर्व लोकने त्यांथी उपाडीने नीलवंत पर्वत उपर लेइ गयो. हवें चेडा महाराजायें पण गले लोढानी पूतली बांधीने अगाध पाणीमां पो तानुं शरीर पडतुं मूक्युं. तेज वेलायें धरणेंद्र पोतानो साधर्मिक जाणीने तेने पोताना जुवनमां लेइ गया. जे माटे आउखुं त्रूट्याविना मरण केम पामे?

हवे धरणेंद्र घणी प्रशंसा करतो चेडो महाराजा पण धर्मध्यानमां त त्पर थको, मरणने अणवांछतो, अरिहंतादिक चारेनां शरणां करतो, चारे ने मंगल धारतो, निरीह, निरहंकारी, निर्मम एवा साधुनां शरणां करतो, सैकडागमें जवमां जे कांइ अपराध कर्या तेनी गर्हाकरतो, श्रावकनां बा र व्रत पालतां जे अतिचार लाग्या होय, तेने वोसिरावतो, क्रोध, मान, माया अने लोजेंकरी जे हिंसा करी होय, तेने त्रिविधें त्रिविधें मिछामि छुक्कडं देतो, इत्यादिक आराधना कर्यानंतर पंचपरमेष्ठि मंत्र संजारतो का

ल करीने देवलोकमां पधार्यो. कोणिक पण, गईनें हल जोतरीने नगरीमां फेरवी पोतानी प्रतिज्ञा पूरी करी घणा आडंबर सहित चंपानगरीयें आव्यो.

एवा अवसरमां जगत् गुरु पृथ्वीने पावन करता ग्रामानुग्रामे विचरता चंपानगरीने विषे पूर्णन्नद्र नामा वनमां आवी समोसर्या. त्यां कोणिक राजा प्रमुख घणे आडंबरे वांदवा नीकल्या. परमेश्वरनी देशना सांजलीनें वैराग्य पामीने कालादिक दशे कुमारोनी दश माताउ पुत्र पौत्रादिकना अ ज्ञाव थकी दीक्षा अंगीकार करती हवी. हवे कोणिक परमगुरुने पूबतो हवो के, हे परमेश्वर! जेणें जन्मथी मांमीने कामन्नोग न तज्या, ते चक्र वर्त्ती कइ गतिमां जाय? त्यारें प्रज्ञु बोल्या. सातमी नरके जाय. इहां श्री हरिन्नद्रसूरिकृत दशवैकालिक तथा श्रीहेमचंद्राचार्यकृत वीरचरित्र अने न वपद प्रकरण वृत्ति एमना लेखें चक्रवर्त्ती अधोगति जाय, अने श्रीन्नगवती जी सूत्रने अनुसारें सातमी नरके जाय ए मतांतर ढे. फरी कोणिक बो ल्यो. के स्वामी हुं मरीनें क्यां जइश? त्यारे प्रज्ञु बोल्या तुं बही नरकें जइश. तेवारें कोणिक बोल्यो शुं हुं सातमी नरकें नहीं जाउं? प्रज्ञु बोल्या तुं चक्र वर्त्तीज नथी तो ए केवा विचार करे ढे? कोणिक बोल्यो. हुं केम चक्रव र्त्ती नही! म्हारे चक्रवर्त्ती सरखी राजकृद्धि ढे. स्वामी बोल्या के, चौद र त्नमां एक रत्न उबुं होय, तोपण चक्रवर्त्ती न कहेवाय. ते वेला अहंकार नो पर्वत एवो जे कोणिक तेणें अहंकारें करी लोढाना सात पर्वत एकेंद्रि रत्न निपजाव्या, अने पद्मावतीने स्त्रीरत्न ठराव्युं तथा हस्ति रत्न, अश्व र त्न प्रमुख अल्पबुद्धिनो धणी पोतानी बुद्धियें कल्पतो हवो.

हवे न्नरतक्षेत्रने साधतो नवनवा मनोरथ करतो अनुक्रमें वैताढ्यनी तिमिस्रा गुफा सूधी महापराक्रम फोरवतो पहोच्यो ते पोतानी शक्ति अण जाणतो उन्मत्त थको दंमें करी गुफाना बारणां उघाडवा माटे त्रण वार ताडना करी. त्यारें कृतमाल नामा गुफानो अधिष्ठायक देव बोल्यो के, मर वानी इन्ना करतो एवो कोण गुफानां बारणां ठोके ढे? कोणिक बोल्यो के, हुं अशोकचंद्र नामा चक्रवर्त्ती उपन्यो. हुं ते न्नरतक्षेत्रने जीततो थको आव्यो बुं. माटे मुजने तुं नथी उलखतो शुं? त्यारें कृतमाल देव बोल्यो के, चक्रवर्त्ती तो बार थवाना हता ते सर्वे थइ गया, माटे अप्रार्थ्यनी प्रार्थना करना रा एवा हे राजा! तुं तहारे ठेकाणे जा. तुजने कल्याण थाउ. कोणिक बो

च्यो. हुं तेरमो चक्रवर्त्ती पुण्यें उपन्यो छुं, जेमाटे पुण्यें शुं डुर्लन छे ? तुं म हारुं पराक्रम नथी जाणतो ? माटे गुफा उघाड अन्यथा तुं पण रहीश नहीं. एवां असंबद्ध वचन सांजली देवताने कोणिक उपर क्रोध चढयो. तेणें बाली जस्म कस्यो. मरीने छठी नरके गयो. ए अति लोजथी मरीने नरकेगयो॥ ए कथा श्रीवीरचरित्रमां कही छे ॥ इहां कोइक एम कहे छे के, सर्व चक्रवर्त्ती जेवारें तिमिस्रा गुफानां बारणां उघाडे, तेवारें तेनो सेनानी बार योजन घोडो पाछो हटावे.. नहिं तो बाली नाखे; पण ए वात अनागमिक छे. आवश्यकनी टिप्पणमां पण ना कही छे. तथा जंबुद्वीपप्रज्ञप्तिमां कह्युं छे के,सेनानी हाथें गुफा उघाडे. तथा टीकामां पण आवश्यक टिप्पणनी साखे ना कही छे ॥ इति कोणिक कथा ॥ इति श्री सकल सजा जामिनीजालस्थलतिलकायमान पंमित श्रीउत्तम विजय शिष्य श्री पद्मविजय गणिकृत बालावबोधे श्रीगौतमकुलक प्रकरणे तृतीय गाथायांचत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ ३ ॥

पूर्वे फलद्वारें क्रोधादिक वर्णव्या, हवे ए क्रोधादिकनुं स्वरूप कहे छे. अथवा, पूर्वे जे कह्युं, तेहज फरी देशथी उपमा देखाडी कहे छे. अथवा त्रीजी गाथाने अंते कह्युं के, लोजवंत नरकें जाय, अने नरकना जवमां डुःख तो कडवां कह्या छे, " पच्छा कडुआ विवागा " इति उत्तराध्ययन वचनात् ॥ ते कडवुं तो विष होय, माटे चोथी गाथानी आदिमां विष पूछे छे. एटले विष ते शुं कहियें ? ए संबंधें आवी चोथी गाथा ते कहे छे.

॥ कोहो विसं किं अमयं अहिंसा,माणो अरी किं हियमप्पमाउ ॥ माया जयं किं सरणं तु सच्चं, लोहो डुहो किं सुहमाह तुठि ॥ ४॥

अर्थः—इहां गुरु प्रत्यें शिष्यें पूछ्युं के, हे स्वामिन् ! (विसं किं के०). विष एटले शुं ? त्यारें गुरु बोल्या, हे शिष्य ! (कोहो के०) क्रोध तेज विष जाणवुं. ते विष उपर खंधक आचार्यनी कथा कहे छे.

सावछी नगरीने विषे जितशत्रु राजानी धारणी नामक पटराणी छे. ते

नी कूखे स्कंधक नामा पुत्र थयो. तेने पुरंदरजसा नामक नगिनी ठे. तेने कुंनकारकटक नगरें दंमक राजाने परणावी ठे. ते दंमक राजाने पालक नामा पुरोहित ठे. एक दिवस दंमक राजायें कांइक काम उद्देशीने पालक ने पोताना ससरा पासें मोकल्यो ठे. त्यां जितशत्रु राजानी सनामां कोइ वार्त्तावशें करी पालकें धर्मचर्चा करवा मांमी. ते चर्चा करतां पालक पोतें नास्तिकमति ठे, तेथी तेणें नास्तिक मत थाप्युं. त्यारें पासें बेठेला स्कंधक कुमार जैन धर्मना तत्त्वना जाण हता. तणें जैनमार्गमां कहेली युक्तियें करी पालकने निःपृष्टव्याकरण करी मानन्रष्ट करी मूक्यो. तेथी पालक क्रोधें नराणो; पण कांइ चाल्युं नहीं. पठी जे कामें आव्यो हतो, ते काम करीने पाठो पोतानी नगरीयें आव्यो.

एक दिवसें वीशमा तीर्थंकर श्रीमुनिसुव्रत परमेश्वर हरिवंशमां उपन्या ते जगजुरु विहार करतां सावत्री नगरीयें समोसस्या. तेमने स्कंधककुमार वांदवा आव्या. प्रनुजीयें देशना दीधी, ते सांनलीने स्कंधककुमार वैराग्य पामी पांचशें पुरुषनी साथें दीक्षा लइ उग्र विहार करता हवा. समस्त सिद्धांतनो सार अवगाह्यो. प्रनुजीयें एमने पांचशें साधुजीना आचार्य कस्या. एक दिवसें स्कंधकाचार्यें आवीने प्रनुजीनें विनंति करी के, हे नगवन ! जो तमारी आज्ञा होय, तो पुरंदरजसा बेहेन तथा दंमक राजा बनेवी प्रमुखने प्रतिबोधवा जाउं? त्यारें प्रनुजी मौन रह्या. वली बीजी वार पूठ्युं, एम त्रीजी वार पूठ्युं, त्यारें प्रनु बोल्या के, तमारे प्राणांत उपसर्ग थशे. ते सांनली स्कंधक अणगार बोल्या के, हुं आराधक ठुं के नहिं? प्रनु बोल्या के, तारा विना तहारा शिष्य सर्वे आराधक ठे. स्कंधक अणगार बोल्या हुं शुं न पामुं? एम कही प्रनुने वंदना करी पांचशें अणगार साथें कुंनकारकटक नगरें पहोता.

ते वात सांनलीने स्कंधकने आवतां पहेलांज ज्यां साधुने उतरवानुं उद्यान ठे, त्यां पालकें अनेक शस्त्र दटाव्यां, ते स्थानकें स्कंधकाचार्य पण पधास्या. तेमने दंमकराजा नगरना लोक सहित वांदवा आव्या. गुरुयें देशना दीधी. नवनी अनित्यता देखाडी. ते सांनलीने सहु हर्ष पाम्या. पठी एकांते राजाने तेडीने पालक कहेवा लाग्यो के, हे महाराज ! ए स्कंधक ते पाखंमी ठे. आचारन्रष्ट ठे. एमां साधुपणुं नथी. ए पांचेशें

साधु जे एनी साथें आव्या डे ते सर्व सहस्त्रयोधी सुनट डे. ते तमारुं रा
ज्य लेवा आव्या डे. राजा बोल्यो, तें केम जाएयुं ? पालक बोल्यो एनुं
कपट हुं तमने देखाडीश. एम कही साधुउने कोइक कार्य उद्देशीने बीजा
वनमां उतास्या. पढी धरतीमां दाटेला शस्त्र सर्व ते पालकें, राजाने देखा
ड्यां. शस्त्र देखीने राजानुं चित्त चंचल थयुं. तेज वेला पालकने आज्ञा
दीधी के तुं एने तहारे गमे तेम करजे. एम कही राजा घेर गयो.

पढी पूर्वलो द्वेष राखीने पालक पुरोहितें पुरुष पीलाय एवुं यंत्र थापीने
ते साधुउने घाणीना यंत्रमां नांखवा मांमचा. तेवारें स्कंधकाचार्य तो सहुनी
पासे रहीने प्रत्येकने उपदेश देवा लाग्या के, हे मुनिउ ! तमे परस्वनाव
मां प्रवेश करशो नहीं. आत्मस्वनावमां रहेजो. ए पालक तमारो शत्रु
नथी; पण तमने सिद्धि साधतां साहाय्यकारी मल्यो डे. जे कर्म घणे
कालें क्षय थाय, ते कर्म अल्पकालमां क्षय थशे. माटे मरणथी मरशो न
ही. समाधि मरणने तो मुनिराज वांडेज डे. माटें वेदनाथी बीहीशो न
ही. एवी वेदनाउ तो आ आत्मा समता विना अनंतीवार नोगवी आ
व्यो डे. ते माटें समतामां रहेजो. धैर्य मूकशो नही. सर्व जीव पोतानां क
स्यां कर्म नोगवे डे ॥ यतः ॥ सव्वो पुव्वकयाणं, कम्माणं पावए फल विवा
गं ॥ अवराहेसु गुणेसु य, निमित्तमित्तं परो होई ॥ १ ॥ तेमाटें एक
पोतानुं आत्मस्वरूप निपजाववाने अर्थें शुद्ध ध्यानमां रहेजो. इत्यादिक
गुरुना वचन सांजली ते महात्मा पण सकल कर्मनो अनाव करीने सिद्धि
सीमंतिनीने वरता हवा. एम अनुक्रमें चारशें ने नवाणुं मुनिराज तो स
कल कर्मरूपी इंधणां बाली शुक्लध्यान ध्यायीने अंतगड केवली थइ मोक्षे गया.

हवे एक लघु शिष्य शेष रह्यो डे, तेने पण ते पापीयें पीलवा मांमचो
त्यारें स्कंधकाचार्य बोल्या रे पालक ! प्रथम मने पील, पढी तहारे गमे ते
म करजे. एम कहेथके पण ते डुष्टात्मायें सर्वनुं डुःख आचार्यने देखाड
वा सारु प्रथम लघु शिष्यने पील्यो. ते पण क्षपकश्रेणी मांमी केवलज्ञान
पामीने अव्याबाध सुखनो नोगी थयो. एवुं तेनुं कृत्य देखीने आचार्यें
विचास्युं के, अहो ! ए डुरात्मायें महारुं एटलुं वचन पण न मान्युं, ते
थी आचार्यने महाक्रोधानल व्याप्यो. तेणें करी गुणरूप इंधणनें बाली
नांख्यां, अहो ! महारां देखतां ए पापीयें शुं निपजाव्युं ? ए डुष्ट पालक

तथा दुष्ट राजा अने नगरना लोक पण महा निर्दयी देखाय छे. ए रीतें क्रोधाध्मात थका स्कंधकाचार्यें पालकने उद्देशीने कहेवा मांड्युं के, रे पापी! आ तपनेज प्रभावें हुं तमारो वध करनारो थाजो! एवुं नियाणुं कर्युं. एटले तेणें स्कंधकाचार्यने पण घाणीमां पील्या. ते स्कंधकाचार्य विराधित संयमी थइने अग्निकुमार निकायमां जइ देवतापणें उपना.

एवा अवसरमां स्कंधकाचार्यनुं रजोहरण रुधिरें खरड्युं, माटे मांसनी भ्रांतियें कोइक पंखीयें उपाड्युं. ते पंखीना मुखमांथी छूटीने स्कंधाकाचार्यनी बहेन पुरंदरजसाना मुख आगल पड्युं. ते रजोहरण तेनी बहेनें उलख्युं. अने लोकने मुखें सर्व वृत्तांत सांभल्युं. तेवारें ते पुरंदरजसा राजा पासें आवीने कहेवा लागी के,रे पापी! दुरात्मा! दुर्नीतिना करनार! आ कुकर्म तें शुं कर्युं? तें साधुहत्या करी तेथी तहारुं नरक विना बीजुं कोइ ठेकाणुं नथी. ए साधुहत्या महा अनर्थनी करनारी छे. एम वारंवार निर्भ्रंछना करीने संसारथी उपरांठी थकी वैराग्यवंत थइ. एटले शासन देवतायें तेने परिवारसहित उपाडीने श्रीमुनिसुव्रत स्वामीनी पासे जइ मूकी. तिहां तेणीयें दीक्षा अंगीकार करी, पोतानुं आत्मकार्य साध्युं.

हवे स्कंधकाचार्य अग्निकुमार देवतापणें उपन्यो, एटले अवधिज्ञानें उपयोग दीधो के,तत्काल कषाय जाग्यो. तेवारें क्रोधें करी पालकसहित दंडक राजानो देश बालीने भस्म कर्यो. त्यां ते देशनुं दंडकारण्य एवुं नाम लोकप्रसिद्ध थयुं. ए रीतें क्रोधने विषे स्कंधकाचार्यने विष थयुं. ए कथा श्री उपदेशमालानी वृत्तिमां छे. इति स्कंधकाचार्य कथा ॥

हवे विषनुं प्रतिपक्षि अमृत छे, माटे अमृत पूछे छे. इहां पण किंशब्द लेवो. एटले गुरुप्रत्यें शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन्! (अमयं किं के०) अमृत ते शुं? त्यारें गुरु कहे छे के, (अहिंसा के०) सर्व जीवनी दया पालवी तेज अमृत जाणवुं. जे कारण माटे सर्व जीव जीववुं इछे छे. ॥ यतः ॥ सव्वे वि जीवा इछंति, जीविउं न मरिज्जिउं ॥ तम्हा॰पाणिवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंतिणं ॥ १ ॥ ते उपर भीम कुमरनो दृष्टांत कहे छे.

भरतक्षेत्रने विषे कमलापुर नगरें हरिवाहन राजा राज्य करे छे. ते नेमदनसुंदरी नामें पटराणी छे. तेणीयें सिंहस्वप्ने सूचित्त महातेजवंत पुत्र प्रसव्यो. तेनुं कुलक्रमागत भीमकुमर एवुं नाम दीधुं, अनुक्रमें ते पांच

धावें लालतो पालतो महोटो थयो. ते राजाने बुद्धिसागर नामें प्रधान छे. तेनो मतिसागर नामें पुत्र हतो ते कुमरनो मित्र थयो. छे ते कुमरने घणो इष्ट वल्लन छे, तेथी क्षण मात्रपण तेनो वियोग न खमाय. एक दिवस पुत्रसहित राजा आस्थान सन्नामां बेठो छे, एवामां वनपालकें आवी व धामणी दीधी के, हे राजन्! आपणा उद्याननने विषे देवचंद्र नामें आचार्य पधाख्या छे. ते सांनलीने राजा हर्षित थइ एक मुकुट विना बीजा पोताना सर्व अलंकार वनपालकने देतो हवो. पढी राजा परिवारसहित कुमरने तेडीने वंदना करवा गयो. त्यां वंदना करी यथायोग्य स्थानकें बेठो. गुरुयें पण धर्मलान्न देइने धर्मदेशना देवा मांमी, अने कह्युं के, रे नव्य प्राणीउ! दश दृष्टांतें करी मनुष्यनो नव पामवो दोहिलो छे. माटे मनुष्य नव पामी मोक्षमार्गने विषे यत्न करवो. ते देशना सांनलीने राजायें समकित मूल बार व्रत अंगीकार कस्वां. अने नीमकुमर पण देशना सांनली श्रद्धावंत थयो. त्यारें मुनियें योग्य जाणी नीमने कह्युं. हे नीम! तुं दयाव्रत चोखुं पालजे. बीजां व्रत ते प्रथम व्रतनी वाडरूप छे, दया ते सर्व धर्मनी माता छे, माटे कोइ निरपराधी जीवने हणीश नही. आहेडो प्रमुख सर्वथा तजजे. एवुं सांनलीने नीमें निरपराधी जीवने हणवानां पच्चरकाण कस्वां, समकित पण अंगीकार कस्युं. वली मुनि बोल्या के, तुजने धन्य छे. जे माटे तें बालक थकां पण वृद्धना जेवी मति करी. पढी तेने स्थिर करवा माटे मुनियें एक उदाहरण कह्युं, ते कहे छे.

कोइक गाममां ठ पुरुष घात करवाने अर्थे गया. तेमां एक बोल्यो के, द्विपद, चतुष्पद जे आवे तेने मारो. बीजो बोल्यो, पशुने माखे शुं थाय? माटे मनुष्यने मारो. त्रीजो बोल्यो, मनुष्यमां पण स्त्रीने मारशो नहि; परंतु पुरुषने मारजो. चोथो बोल्यो, पुरुषमां पण हथीयार बंधने मारजो, पण बीजाने मारनानुं शुं काम छे? पांचमो बोल्यो, जे कोइ आपणने मारवा आवे तेने मारजो, पण बीजायें आपणुं शुं बगाडयुं छे? त्यारें छठो बोल्यो, कोइने मारशो नही. आपणुं काम सस्वार्थी काम. ए ठयें पुरुष अनुक्रमें ठये लेश्याना परिणामी जाणवा. तेमाटे हे नीमकुमर! तुं उत्तम शुक्ल लेश्यानो धणी थजे. तें बालक थकां नलुं नियम लीधुं. ते सांनलीने नी

मकुमर बोल्यो. हे स्वामिन् ! तमे आवी तरुण वयमां चारित्र केम ली धुं ? तेनुं कारण कृपा करीने कहो. त्यारे मुनि बोल्या सांजल.

कोकण देशमां सिद्धपुर नामे नगरें जुवनसार नामें राजा बे. ते राजा एक दिवस सजामां बेगे थको दक्षिण देशथी कोइ अद्भुत नाटकीया आ व्या बे, तेनुं नाटक जुए बे. तेमां एकाग्र मन करी बेगे बे. एवामां एक निमित्तियो आव्यो बे, तेने जोइ राजायें कह्युं के, आ अवसरें निमित्तिया ने शुं करियें ? त्यारें प्रधान बोल्यो के, हे राजन् ! नाटकीया तो वली म लशे, पण ज्ञानी पुरुष मलवा दोहिला बे. ते माटें सर्व वात पडती मूकी ज्ञानीने आदर करी बोलावो. त्यारें राजायें पण तेने आदर सहित बोला व्यो. निमित्तियो आव्यो त्यारें राजायें प्रणाम कर्यो. निमित्तियो पण आ शीर्वाद देइने यथास्थानकें बेगे. राजायें कह्युं, हे निमित्तिया ! तमारे कु शल बे ? त्यारें दीन वचनें निमित्तियो बोल्यो. हे स्वामिन् ! कुशल तो एवुं बे के, जे मुखें कही न शकियें. त्यारें राजा शंका पामीने बोल्यो के, शुं आकाश त्रूटी पडशे ? के, शुं थनार बे ? निमित्तियो बोल्यो के, तमें कहो गे तेमज थशे. त्यारें राजा जयभ्रांत थइने पूबवा लाग्यो के, हे निमित्तिया ! तहारा ज्ञानमां आव्युं होय ते साचुं कहे. त्यारें निमित्तियो बोल्यो. हे रा जन् ! हमणां बे घडी पढी मुसलधारायें मेघ वरसशे. जेथी घरबार सर्व एकाकार थशे. ते सांजलीने आस्थान सजाना सर्व लोक जयभ्रांत थया. एवामां उत्तर दिशानो वायरो वाह्यो, अने क्षणेकमां तो मात्र कचोला जेटलुं वादलुं थयुं. ते जोइ निमित्तियो बोल्यो. जो लोको ! ए जुउ ! आ आवडुं वादलुं बे ते सर्वत्र पसरी जशे. एम कहेतां तो ते वादलुं स घले व्यापी गयुं. आस्थान समाना लोक सर्व पोताने घेर गया. नाटक पण विसर्ज्युं. एटले गाजवीज थवा लागी, पढी मुसलधारायें वर्षाद वर सवा लाग्यो. क्षणेकमां जोतां जोतां पाणी विस्तार पाम्युं. नगरमां हा हाकार थइ गयो. लोक घणो बुंबारव करवा लाग्या. पाणी समाय नही. पढी राजा, प्रधान अने निमित्तियो ए त्रणे सात जूमीना महोल उपर चढ्या. राजा, नगर लोकना आक्रंद सांजलतो घणुं दुःख धरवा लाग्यो. पाणी तो क्षणेकमां सातमी जूमीयें चढी गयुं, ते देखीने राजा बोल्यो. अहो ! में विषयमां आसक्तचित्तें श्रीजिनेश्वरजाषित धर्म कर्यो नही, अने

हवे मरण तो ढूकडुं आव्युं माटे हवे शी गति थशे? हा हा! हुं फोगट भव हाखो ॥ यतः ॥ आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्धं गतं, तस्या र्धस्य परस्य चार्धमपरं बालत्ववृद्धत्वयोः ॥ शेषं व्याधिवियोगदुःखकलितं चायुः परिक्षीयते, जीवे वारितरंगचंचलतरे सौख्यं कुतः प्राणिनाम् ॥ ३ ॥ हवे शुं करुं, क्यां जाउं? हवे तो श्रीअरिहंत, सिद्ध, साधु अने धर्म ए चा रनुं शरणुं माहारे छे. एम बुंबारव करे छे. त्यां तो पाणी ढूकडुं आवी पहोच्युं.

एवामां एक जहाज आवतुं दीठुं. प्रधान बोल्यो. आ प्रवहण कोइक देवता तमारी उपर प्रसन्न थइने लावे छे. ते माटें ए प्रवहण उपर बेस जो. हवे ते प्रवहण ढूकडुं आव्युं अने तेना उपर पग मूकवा जाय एटले मेघ पण गयो, गाजवीज पण गइ अने पूर्वली परें नाटक जुए छे, कचेरी ना लोक सर्व बेठा छे, एतुं दीठुं. त्यारें राजायें निमित्तियानें पूछ्युं के, आ आश्चर्य ते शुं? निमित्तियो बोल्यो, हे राजन्! आ इंद्रजालनी विद्याना बलें में तमने तमासो देखाड्यो. ते सांभली राजाने रीझ उपनी, निमित्ति याने दान देइ विसर्ज्यो. हवे राजा चित्तमां वैराग्य पाम्यो विचारे छे के, जेवुं इंद्रजाल, तेवुं ए रूप, यौवन, स्नेह, आउखुं, संपदा प्रमुख सर्व अ स्थिर छे, हुं आ अपवित्र कायामां मग्न थयो छुं, इत्यादिक विचारतां चिंतवे छे के,महारा पूर्वजें जे धर्म आचर्यो ते हुं पण आचरुं. एवो निश्चय करी हरिविक्रम पुत्रने राज्यें थापी पोतें तिलकाचार्य नामें आचार्यनी पासें चा रित्र लीधुं. ते भुवनसार हुं पोतेंज छुं. ए महारा वैराग्यनुं कारण तुझने कह्युं.

ते माटे हे भीम! तें जे प्राणातिपात स्थूलव्रत लीधुं छे, तेमां सावधा न थजे,निश्चल रेजे. भीम बोल्यो हे. स्वामिन्! तमारुं वचन प्रमाण छे. प छी वंदना करी सहु पोताने स्थानकें पहोता. भीमपण युवराज पदवी भो गवतो, धर्मनियम करतो विचरे छे. एक दिवस ते कुमर मित्र सार्थे क्री डा करे छे, एवामां एक कापालिक आव्यो. ते आशीर्वाद देइने एकांते क हेवा लाग्यो. हे भीम! तुं परमोपकारी छो, माटे सांभल. महारे भुवनक्षो भिणी नामें विद्या छे, ते बार वर्ष साधतां में पूर्व सेवा तो करी. हवे उत्तर सेवामां कालीचौदशने दिवसे स्मशानमां जइने साधीश तेवारें तुं महारो उ त्तरसाधक थाय तो महारी विद्या सिद्ध थाय. ते सांभलीने कुमर विचा रे छे के, आ असार शरीरें करी कोइने गुण थाय तो घणुंज रूडुं. एम चिं

तवीने कुमरें तेनुं वचन मान्युं. तेवारें कापालिक बोल्यो. कालीचौदशने आ ववाने दश दिवस बाकी ले. त्यांलगें हुं तमारी पासें रहीश. तेपण कुमरें मान्युं. हवे ते योगी, कुमर साथें खाय, पीये, एकांते वातो करे, एम करतां एक दिवस मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे कुमर ! तमारे ए पाखंमी साथें गोष्ठी करवी सारी नथी. जेमाटे डुर्ज्जननी संगति अनर्थकारक ले. कुमर बोल्यो, हे मित्र ! तमें साचुं कह्युं पण में दाक्षिणतायें हा कही ले, ते हवे नाकारो केम कहेवाय ? वली मंत्री पुत्रें घणु वास्यो तो पण कुमर न रह्यो. अनुक्रमें कालीचौदशे निर्जय थकां स्मशानमां गया. त्यां कापालिकें मंमल आलेखी कोइक देवताने संज्ञारीने नीमनी शिखा बंध करवा मांमी. त्यारें नीम बोल्यो मारी शिखायें बंध श्यो ? मह्यारुं सत्व ले तेज शिखाबंध ले. एम कही हाथमां खड्ग लइनें साहसिक थको उनो थयो. त्यारें कापालिकें विचार्युं के, शिखा बंधनने उलें तो ए न उलाय, हवे पराक्रमें एनुं मस्तक लेउं. एम विचारीने आकाश सरखुं पोतानुं रूप करीने महा गर्जारव करतो कोपें नराणो थको नीमने कहेवा लाग्यो. रे रे बालक ! तहारुं मस्तक पराक्रमें लेइश. अने जो तुं पोतानी मेलें आपे तो आगले नवे देवता थइश. त्यारें नीम बोल्यो. रे चंमाल, पाखंमी, मायावी, तने हुं शत्रुनी पेठे मारीश. एम कहे ले, एवामां पाखंमीयें शस्त्रघात कस्यो. ते घात नीमें वचमांथी बचावीने हाथमां तरवार थइ हती ते सहित कापालिकने खंधे चढी बेठो. अने मनमां विचारे ले के, एने मारुं के नही ? वली विचार्युं के, जीवतो सेवा करे तो कोण मारे ? एम चिंतवे ले. एवामां तो ते पाखंमीयें नीमनें पकडीने आकाशे उठाल्यो. त्यांथी पडतां एक यक्षिणी देवी तेने करसंपुटमां राखी पोताना मंदिरमां लइ आवी. त्यां रत्नमय सिंहासन उपर बेसारीने यक्षिणी कहेवा लागी. हे सुनग ! आ विंध्याचल पर्वतमां हुं वैक्रिय नुवन बनावी क्रीडाने अर्थे वसुं लुं. हुं कमला नामें यक्षिणी लुं. आजे परिवार सहित अष्टापदे जइने त्यांथी पाठी वलतां इहां तुऊने पडतो देखीने हुं इहां लइ आवी लुं. हुं महाकंदर्प करी पीडा पामुं लुं, अने तुं दयावंत ले. हुं तहारे शरणे आवी लुं. ते माटे मने पीडा पामती राख. आ महारो परिवार ते तहारो चाकर रूप जाणजे. ते माटे महारी साथें दिव्यनोग नोगव. ते सांजलीने नीम बोल्यो. हुं नूमिगोचर अने तमे देवांगना लो, तेथी आप

णो संगम केम थाय? वली पण म्हारी वात सांभल. जे विषय ते आग ल महा दारुण विपाकें आवे छे, विषयासक्त थका जीव नरक निगोदने विषे भमे छे ॥ यतः ॥ सल्लं कामा विसं कामा, कामा आसीविसोवमा ॥ कामा पत्रे य माणा, कामा जंति डुग्गइं ॥ ४ ॥ ते माटे तमे म्हारे माता बरोबर छो. तो एवी वात म कहेशो. एम कहीने पगे लाग्यो. त्यारें यक्षिणी बोली. तुं साहसिक छो,माटे कांइक माग! कुमर बोल्यो म्हारे सर्व छे एक श्रीजिनेश्वरनुं शरणुं छे, ते उपरांत म्हारे बीजुं कांइ जोतुं नथी. देवी बोली, म्हारे पण आज पछी श्रीजिन वीतराग तेहज शरण छे.

ए रीतें बेहु जण परस्पर वातो करे छे, एवामां अकस्मात् मधुर ध्वनि सांभलीने कुमरें पूछ्युं के, आ ध्वनि क्यां थाय छे? देवी बोली. एक साधु उपवास करीने चोमासुं रह्या छे, ते सज्झाय करे छे,तेनो ए शब्द छे. भीम बोल्यो,तेमने वांदीने जन्म सफल करियें. एम कही कुमर तेनी साथें चाल्यो यक्षिणी पण परिवारसहित मार्ग देखाडती चाली बेहु मुनि पासे आवी वंदना करीने मुनिनो सज्झाय बेठा सांभले छे अने अनुमोदना करे छे.

एवामां आकाशथी एक भुजा आवती दीठी. ते अकस्मात् कुमरनी पासें आवी पडी. भीमें विचार्युं के,आ शुं करशे? एटलामां तो ते भुजा, भीमनुं खड्ग लइ चालवा मांडी. कुमरें विचार्युं के, आ लांबी काली कोनी भुजा छे अने ए क्यां जशे? एवुं विचारी कौतुकसहित उछलीने ते भुजा उपर चडी बेठो. मार्गें अनेक पर्वत, नदी, वन देखतो कालिकानुं भुवन धरती उपर छे त्यां आव्यो. ते भुवन केवुं छे? तो के जेने नाना प्रकारना हाडकांनी तो भींत छे, मनुष्यना मस्तकना तो कोशीषा छे, हस्तिना दांतनां तोरण छे, केशपाशनी ध्वजा छे, वाघना चामडानो चंडुउ छे, रुधिरें करी रक्त पृथ्वीनुं तलुं छे, ते भुवनने विषे मस्तकनी मालानी धरनारी, क्रूर नेत्रनी धणियाणी, पाडानुं जेनुं वाहन छे एवी कालिकानी मूर्त्ति दीठी. तेना मुख आगले एक दुष्ट, धृष्ट, पापिष्ठ, पाखंडी, जेणे वामहस्तमां एक पुरुष पकड्यो छे,एवो एक कापालिक बेठो दीठो. एनो जमणो हाथ ते जेना उपर भीम बेसीने आव्यो तेज छे. ते जोइने भीम मनमां विचारे छे के, एना हाथमां पुरुष छे तेने ए शुं करशे? ते तमासो जोउं. एम विचारीने ते हाथ उपरथी उतरीने क्यांक छानो उभो रह्यो.

हवे ते कापालिक हाथमां खड्ग लेइने ते वाम हाथमां पकडेला पुरुषने कहेवा लाग्यो. रे रांक ! तुं तहारा इष्ट देवने संभार. हुं आ खड्गे करी तहारुं मस्तक छेदीने देवतानी पूजा करीश. त्यारें ते पुरुष बोल्यो. जगत् जीवना उपगारी एवा एक श्रीवीतराग तेनुंज महारे शरण होजो. वली परोपकारी, पुण्यवंत, मने प्राण थकी अधिक, दयावंत, धर्मनो रसियो एवो जे भीम कुमर जेने में वार्यो तो पण ते कापालिकनी साथें शुं जाणु क्यांय गयो ? तेनुं महारे शरणुं होजो एम कही पछी पाखंमीने कह्युं के हवे तहारे जे करवुं होय ते तुं वहेलुं कर. पाखंमी बोल्यो, तेने तो लक्षणवंतो जाणी हुं देवनी पूजाने अर्थें लाव्यो हतो, पण ते शुं जाणियें क्यायें नाशी गयो. हवे तेने स्थानकें तुजने लक्षणवंतो जाणीने लाव्यो छुं. माटें तेने संभार्या थी शुं वलवानुं ? ते तो श्वेतभिक्षु पासे बेगो छे. ते वात सांभलीने भीम कुमर बोल्यो. रे दुष्ट पापीष्ठ ! महारा मित्रने विटंबना पमाडे छे ? ते हुंज भीमकुमर सर्व जीवनी रक्षा करवाने सौम्य छुं, पण तहारो संहार करवाने भीम छुं. त्यारें कापालिक मंत्रिपुत्रने मूकीने भीम साहामो चाल्यो. एटले कोइ अवसर पामी साहसिक थइ ते कापालिकना बे पग पकडीने हेगे नांखी हृदयउपर पग मूकीने ताडना तर्जना करवा लाग्यो. एटले देवी आकुल व्याकुल थइने बोली. रे रे भीम ! एने म मार. ए महारी सेवानो करनार छे. मनुष्यना मस्तकरूप कमलें करी महारी पूजानो करनार छे. ए मुजने जेवारें एकशो ने आठ मस्तक चढावशे, तेवारें हुं एने प्रत्यक्ष थइश अने जे ए मागशे ते हुं आपीश. पण हमणां तो तहारुं पराक्रम देखीने हुं तहारी उपर संतुष्ट थइ छुं. माटे कांइक माग. त्यारें भीम बोल्यो. जो मुजउपर तूठी होय, तो मनें वचनें अने कायायें करीने तुं हिंसा मूकी दें. हे माता ! सर्व धर्मनुं बीज तो दया छे. दया होय तो सर्व मनवांछित फले. अने हिंसायें तो घणो संसार भमियें ॥ यतः ॥ कृपानदीमहातीरे, सर्वे धर्मतृणांकुराः ॥ तस्याः सुखमुपेता ये, किंननंदंति ते चिरम् ॥५॥ ते माटे हिंसा तजो अने समता भजो. एवुं सांभलीने देवी कहेवा लागी. हे वत्स ! आज थकी हुं सर्व जीवने महारा जीवसरखा जाणीश. हवे कोइने न मारुं. एम कहीने देवी अदृश्य थइ.

हवे अवसर पामीने मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे कुमर ! तमारी स्त्री, वासभव

नमां प्रथम पहोरे गइ, त्यारें तमने न दीठा. तेणीयें चोकीदारने पूब्युं. तेने पण तुं न जड्यो. त्यारें राजाने कह्युं. राजायें खोल करावचा मांमी, पण तुं न जड्यो. त्यारें राजा राणी सर्व मूर्बा खाइने धरतीयें पड्यां. व ली चेतन वल्युं, त्यारें प्रधान पागिया सर्व चिंतातुर थइने बेठा एवामां ए क नायिका आवीने कहेवा लागी, के हुं तमारी कुलदेवी बुं. नीम कुमर नी चिंता न करो, तेणें मूलथी मांमीने सर्व चरित्र कही देखाड्युं. अने कह्युं के, केटलेक दिवसें नीम कुमर घणी ऋद्धि लइने इहां आवशे. एम कहीने अदृश्य थइ. ते सांनलीने हुं स्मशानमां तमने खोलवा नीकल्यो. एटले एणें उपाडीने मने इहां आण्यो. में पुण्ययोगें तमने दीठा. ते सांनलीने कापालिक बोल्यो. हे सात्विक ! तें कालिकाने दयाधर्म कह्यो ते में पण अंगीकार कर्यो. तुं आजथी मह्वारो धर्मगुरु बो. अने हुं तह्वारो सेवक बुं. तह्वारा केटला गुण वर्णवुं. तुं गुणें करी परिपूर्ण नर्यो बो.

एवामां प्रातःकाल थयो. तेवारें पर्वत सरखी कायावालो सप्तांग प्रति ष्ठित एवो एक हाथी तिहां आव्यो. ते हाथी मंत्रिसहित कुमरने उपाडी पोतानी पीठे आरोपीने आकाशे उत्पत्यो. त्यारें कुमर कहेवा लाग्यो के, पृथ्वी उपर एवा पण हाथी होय बे ! के जे आकाशे उमे. त्यारें मंत्रिपु त्र जैनधर्मे वासित थको बोल्यो. हे कुमर ! ए हाथी नथी, तमारा पुण्य नो प्रेर्यो कोइक देवता बे. माटे आपणने ज्यां लइ जाय, त्यां लइ जवा द्यो. सर्व स्थानके पुण्यथी सारुं थशे. हवे बे जण सहित ते हाथी गगन थी हेठो उतरीने एक उजड नगरने दरवाजे ते बेहुने मूकीने पोते क्यांय जतो रह्यो. त्यारें कुमर, मंत्रीने बहार मूकीने पोतें कौतुकनो लीधो ते न गरमां गयो. त्यां ऋद्धीयें परिपूर्ण, मनोहर परंतु मनुष्यें करी शून्य बे. ए वा घर हाट जोतो जोतो ते नगरमां एक सिंहें पोताना मुखमां एक पुरु ष लीधो बे. तेने कुमरें दीठो. ते देखी विचारवा लाग्यो के, आ कोइक देव्यानुनाव बे. एम चिंतवी विनयपूर्वक सिंहने कहेवा लाग्यो. हे सिंह ! ए पुरुषने मूक. सिंह पण ते पुरुषने पोताना पगनी वचमां घालीने शंकि त थइ नीमने कहेवा लाग्यो. हे सत्पुरुष ! हुं क्षुधार्थी बुं, घणे काले नक्ष मल्युं बे. ते केम मूकुं ? कुमर बोल्यो. तमे कोइ देवता बो ? पण कोइक कारणें सिंहनुं रूप कर्युं जणाय बे. पण सांनलो. जे माटे देवताने पण

हिंसा न घटे. देवता कवलआहारी होय नही. तथापि जो तमारे मांस नी इछा होय, तो हुं महारा शरीरनुं मांस आपुं ? ते सांजली सिंह बो ल्यो. हे कुमर ! तें साची वात कही, पण एणें पाछले जवें मने घणुं दुः ख दीधुं छे. जे मुखें कही शकाय नही, माटे ए पापीने हुं सो सो जव सूधी मारुं तो पण महारो क्रोध जाय नही. कुमर बोल्यो, हे जइ ! ए तो दीन देखायछे तो दीन उपर एवडो श्यो क्रोध ? वली क्रोध कर्यां पोतानो जव बगडे, माटे क्रोध मूको. इत्यादिक युक्तियें कह्युं, पण ते सिं हें मान्युं नही. त्यारें कुमरें विचार्युं के, दुष्ट होय ते तो आक्रोश करे थकेज पाधरा थाय. एम चिंतवी हाथमां खड्ग लइनें सिंहनी सन्मुख दोड्यो. सिंह पण ते पुरुषने पीठ उपर थापीने मुख विकस्वर करीने कुमर सन्मुख आव्यो. एटले कुमर खड्ग लइने सिंहनां मस्तक उपर जमाडवा लाग्यो. त्यारें सिंह ते नरने त्यांज मूकीने अदृश्य थइ गयो.

हवे कुमर अने ते पुरुष बेउ जणा सायें राजमंदिरमां गया. त्यां सर्व शून्य देखतां एक सात जूमिया महोल उपर चढ्या. तेमां एक काष्ठनी पू तली छे. तेणीयें सुवर्णमय आसन घणा आदर सहित कुमरने आप्युं. जीम पण विस्मय पामीने त्यां बेठो. क्षणेक थइ एटले स्नाननी सामग्री लावीने कहेवा लागी के, हे प्रजु ! स्नान करो. जीम बोल्यो. महारो मि त्र मतिसागर नामें बहार छे; तेने इहां लावो. ते मित्रने पण त्यां लावी, ते मित्र सहित स्नान करीने जोजन कराव्युं. सुंदर शय्या पाथरी आपी. त्यां सूता एम सविस्मय थको कुमर त्यां रह्यो छे, एवामां चलितकुंमलाजरण थइने देवता प्रत्यक्षपणें कहेवा लाग्यो. हुं तहारा धैर्यें तुष्टमात्त थयो छुं. माटे वर माग. कुमर बोल्यो के, तूठो छो तो कहे तुं कोण छे ? आ नगर शून्य केम छे ? देवता बोल्यो. आ हेमपुर नगरमां हेमरथ नामा राजा राज्य करे छे. तेने चंमनामें पुरोहित छे. ते लोकने घणुं पीडे, राजा पण कान नो काचो, ते थोडा अपराधें पण घणो दंम करे. एवो पुरोहितनो जूठो अपराध कोइक पुरुषें राजा आगल कह्यो. राजायें रूठे थके अणविचारें उष्ण तेल छांटीने तेने मार्यो. ते अकाम निर्ज्जरायें मरीने हुं राक्षस थयो छुं, ते में पाछला जवनुं वैर संजारीने सर्व नगरीना लोक प्रछन्न कर्या छे. तथा सिंहरूप करी राजाने मुख मध्ये लीधो हतो ते तें मूकाव्यो. तथा तहारी

स्नानादिक सर्व सामग्री में करी. तह्यारी अनुवृत्तियें लोक पण सर्व प्रकट कस्या. कुमर पण जुये बे तो नगर सर्व संपूर्ण लोके करी वसतुं दीठुं.

एवामां सुरासुरे स्तविजता एवा चारणमुनिराज आकाशथी आव्या. अनुक्रमें नगर बहार उतस्या, ते कुमरें दीठा. पबी कुमर, राजाने कहेवा लाग्यो. ए मुनिश्वरनां चरणकमल वांदीने नव सफलो करो. एम विचारी गोखथी हेठो उतरीने ॥ यतः ॥ जिनेंद्रप्रणिधानेन, गुरूणां वंदनेन च ॥ न तिष्ठति चिरं पापं, बिद्रहस्ते यथोदकम् ॥ ६ ॥ कुमर, मंत्री, राक्षस अने हेमरथ राजा ए सर्व मुनि पासे गया, नगरना लोक पण आव्या, वंदना करीने यथोचित स्थानके बेठा, मुनियें धर्मदेशना दीधी के, हे नव्य प्राणिउ ! क्रोध न करियें. क्रोध ते महादारुण बे. पोताना आत्माने तपावे, परना आत्माने तपावे, अने जन्मनी प्रीतिनो क्षणेकमां विध्वंस करे. इति ॥ सिद्धांतेप्युक्तम् ॥ यतः ॥ पुरिस वयणेणदीणंतचं, अहि सिवंतो अहणइ मासतवं ॥ वरिस तवं सवमाणो, हणइ हणंतो अ सामन्नं ॥७॥ इत्यादिक देशना सांजलीने राक्षस बोल्यो. हे जगवन् ! आ कुमरना प्रजावें गामना लोक उपरथी तथा राजा उपरथी में क्रोध मूक्यो. एवामां गर्जारव करतो एक हाथी त्यां आव्यो. तेने देखीने पर्षदा बीहिवा लागी. एटले ते गजरूप मूकीने चलितकुंमलाजरण थइ दिव्यरूप धरीने यक्ष थइ बेठो. त्यारें मुनि बोल्या. हे यक्ष ! तमारो पुत्र हेमरथ राजा तेने राखवा माटे तमे हाथीना रूपें जीम कुमरने उपाडी लाव्या. यक्ष बोल्यो. हा स्वामी ! तमें सत्य कह्युं. ए हेमरथ राजा मह्यारो पुत्र बे, में परजवना स्नेहथी ए काम कर्युं. में पूर्वें समकित अंगीकार करीने कुसंसर्गें विराध्युं. ते दोषें हुं व्यंतर थयो. ते माटे हे स्वामिन् ! मने फरी समकित उचरावो, त्यारें मुनिराज पण यक्ष, राक्षस अने राजा प्रमुख सर्वने विधिपूर्वक सम्यक्त्व देता हवा.

हवे ते सर्व मुनिने वंदना करीने यक्षादिक सर्व राजाने घेर आव्या. त्यारें हेमरथ राजा कुमरने विनंति करतो हवो के, हे कुमर ! आ सर्व राजसंपदा तमारी बे. हुं तमारी आज्ञानो करनार बुं. तमें मह्यारी मदालसा नामें कन्यानुं पाणिग्रहण करो. कुमर पण अति आग्रह करे थके ते कन्याने परणतो हवो. एवामां ते कालिका देवी वीश जुजाने धारण करी कापालिक सहित विमान उपर बेसीने त्यां आवी. कुमरने प्रणाम करीने बेशीने

कहेवा लागी के, हे नीम ! मह्हारो हार तुं ले. ए हारमां नव रत्न छे. ते ने प्रनावें तुं त्रण खंमनो धणी थइश. तथा एथी आकाशे गमन थशे. स र्वे राजा तह्हारी आज्ञायें वर्त्तशे. वली सांजल हुं विमानें बेशी तह्हारा न गर उपर थइने जती हती, तिहां तह्हारा माता पिता तथा नगरना लोक तुऊने घणुं संनारे छे. तह्हारे विरहें तह्हारा माता पिता घणा विलाप करे छे. ते सांजली में तेमने कह्युं के, बे दिवसमां नीम कुमरने हुं तेडी आवुं बुं. माटे हे नीम ! तमे चालो. ते सांजली नीम कुमर पोताना नगर न णी जवाने उजमाल थयो. एटले यक्ष विमान विकुर्विने कहेवा लाग्यो हे कुमर ! आ विमानमां बेशीने पोताने नगरे जाउ. त्यारें हेमरथ राजा प ण घणां हाथी, घोडा, आजरण, रत्न प्रमुख कुमरने आपतो हवो.

पढी घणा आग्रहथी हेमरथ राजानी आज्ञा लेइनें विमानमां बेसी कन्या अने मंत्री सहित पोतानी नगरी नणी चाल्या. हाथी, घोडा, पा यक प्रमुख सर्व नूंइ उपर चालता हवा. अनुक्रमें घणा आमंबरथी कमल पुरना वनमां पहोता. त्यां चैत्यने विषे यक्ष राक्षसादिक सहित नीमकुमर, परमेश्वरनी स्तवना करी पादविहारें पिताने नमवा चाल्यो. पिताने पण व नपालकें वधामणी दीधी के, हे स्वामिन् ! नीम कुमर आव्या छे. ते सांजली राजायें पोताना आजरण सर्व वनपालकने आप्यां. सर्व नगर शणगार्युं. प्रधान प्रमुख सर्व सामा आव्या. नीम पण ते सर्वने आवता देखी माता पिताने चरणे नम्यो, सहुने हर्ष थयो, सर्व स्थानकें पहोता, नोजन कर्यां, मंत्रीयें सर्व वृत्तांत राजाने कही संनलाव्यो. राजा घणो रीज्यो. पढी घणी राजकन्याउ कुमरने परणावता हवा. अनुक्रमें कुमरने राज्यानिषेक करीने हरिवाहन राजायें गुरु पासें दीक्षा लीधी. नीम राजा जैनशासननो घणो प्रनावक थतो हवो. अनुक्रमें ते त्रण खंमनो नोक्ता थयो. ए रीतें देव तानी पेठें सुख नोगवतां पांत्रीश हजार वर्ष व्यतिक्रम्या.

एक दिवसें वनपालकें आवी राजाने वधामणी दीधी के, हे राजन् ! क्षमासागर नामें आचार्य चार ज्ञानना धणी घणा साधुयें परिवर्या थका आपणा सहस्राम्र वनने विषे पधार्या छे. राजा पण वधामणीयाने शीख आपीने परिवारसहित वंदना करवा आवतो हवो. गुरुने वांदी यथोचित स्थानकें बेशी सर्व धर्म सांजलवाने इछता हवा. गुरु पण धर्मदेशना देता

हवा ॥ यतः ॥ स्वर्णस्थाले क्षिपति स रजः पादशौचं विधत्ते, पीयूषेण प्र वरकरिणं वाहयत्येंधभारम् ॥ चिन्तारत्नं विकिरति कराद्वायसोड्डायनार्थं, यो डुःप्राप्यं गमयति मुधा मर्त्यजन्म प्रमत्तः ॥ ८ ॥ अपारे संसारे कथम पि समासाद्य नृभवं, न धर्मं यः कुर्याद्विषयसुखतृष्णातरलितः ॥ बुमन् पा रावारे प्रवरमपहाय प्रवहणं, स मुख्यो मूर्खाणामुपलमुपलब्धुं प्रयतते ॥९॥ इत्यादि देशना सांभलीने राजा हाथ जोडीने पूढतो हवो के, हे भगवन्! में पाढले भवें शुं पुण्य कर्युं हतुं के, जेथी आटलुं सुख पाम्यो? गुरु बोल्या सांभल.

प्रतिष्ठानपुर नगरने विषे देवदत्त अने सोमदत्त एवे नामें बे भाइ वसे ढे. पण ते मांहोमांहे द्वेष धरे, अमर्ष वहे. तेमां महोटा भाइने पुत्र न थवाथी घणी स्त्रीयो परण्यो, पण पुत्र न आव्यो. ते एक दिवस कोइक गामें उघराणी जाय ढे, वाटमां जतां दावानल दीठो. तेमां एक सर्प ब लतो आकुल व्याकुल थतो दीठो. त्यारें देवदत्तना मनमां दया आवी के, जो ए सर्प उगरे तो हुं सर्वें पाम्यो जे माटें सर्व प्राणीने जीवितव्य व हालुं ढे. एम विचारीने पोताना जीवितव्यनी अपेक्षा अण करतो दावा नलमांथी सर्प काढतो हवो. तेने कष्टथी राख्यो, ते वेला आकरुं पुण्य उ पार्ज्युं ॥ यतः ॥ क्रीडाभूः सुकृतस्य डुष्कृतरजःसंहारवात्याभ्रमो, डुर्वार व्यसनाग्निमेघपटली सम्यक्त्वदूती तथा ॥ निश्रेणी त्रिदिवौकसः प्रियस खी मुक्तेः कुगत्यर्गला, सत्त्वेषु क्रियतां कृपैव भवतु क्लेशैरशेषैः परैः ॥१०॥ वली एक दिवस भोजन करवा बेसतां मासखमणनां पारणार्थी मुनिरा ज पधार्या. तेमने घणा हर्षें करी प्रतिलाभ्या. अनुक्रमें आउखाने क्षये मरण पामीने तुं इहां राजा थयो ढो. पूर्वभवें सर्पने कष्टथी मूकाव्यो ते पुण्यें तहारु कष्ट गयुं, अने राज्य पाम्यो. तथा पूर्वभवनो भाइ सोमदत्त ते हमणां कापालिक थयो. ते पाढला भवना अभ्यासथी तहारा उपर द्वेष धरतो रह्यो. ते माटे हे भीम! तुं दया पालजे. अने हिंसा त्यजजे. एवुं सांभली भीमराजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, पूर्वभव दीठो. गुरु उपर प्रतीत आवी. त्यारें वैराग्य पामीने गुरुने विनंति करी, हे भगवन्! कृपा करीने इहां चोमासुं रहो तो घणो लाभ थशे. गुरु पण लाभ जाणीने त्यां चोमासुं रह्या. राजायें समस्त देशने विषे अमारीनो पडहो वजडाव्यो. नवां जिनचैत्य कराव्यां. निरंतर व्याख्यान सांभलतां, चोमासाने अंते

चारित्र अंगीकार कर्युं. हवे भीम मुनि, गुरु साथें विहार करतां, निरति चार चारित्र पालतां, अनेक जीवने प्रतिबोध देतां, केवलज्ञान पामी पर मानंद पद पाम्या. इति भीमकुमरनी कथा. श्रीपार्श्वनाथ चरित्रमां विशेष छे.

हवे, आगल्या पदमां विष तथा अमृत सप्रतिपक्षें उदाहरणसहित कह्यां, तेज माटे शत्रु तथा मित्र सप्रतिपक्षें देखाडे छे.

॥ माणो अरि किं एटले इहां गुरु प्रत्ये शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन्! (अरि किं के०) शत्रु ते कोण? त्यारें गुरु कहे छे के, (माणो के०) मान. एटले ए भाव जे मान जे छे ते आत्माने शत्रुतुल्य छे ॥ माणेण अह मा गइ ॥ इति वचनात्. ते मान आठ प्रकारनो छे यतः ॥ जाति लाभकुलैश्वर्य, बलरूपतपःश्रुतैः ॥ कुर्वन् मदं पुनस्तानि, हीनानि लभते जनः ॥ ११ ॥ तिहां प्रथम जातिमद उपर हरिकेशीना पाछला भवनो दृष्टांत कहे छे.

मथुरा नगरीने विषे शंखराजा राज्य करे छे, ते राजा घणो न्यायनिपुण छे. एक दिवसे ते शंख राजा गुरुपासे धर्मदेशना सांभली वैराग्य पामी चारित्र लेता हवा. ते तपस्या करतां घणा लब्धिपात्र थया छे. एकदा भिक्षाने अर्थे हस्तिणाउरनगरमां गया छे,त्यां मार्गने अजाणता कोइ सोमदेव नामें पुरोहित हतो, तेने मार्ग पूछ्यो. पण ते पुरोहित मुनिना वेषनो द्वेषी छे, वली ते नगरमां बे मार्ग छे, तेमां एक मार्ग व्यंतरअधिष्ठित छे, तेथी जे कोइ ते मार्गें जाय, ते बलीने राख थइ जाय, एवी उष्ण धरती विकुर्वी छे. बीजो मार्ग पाधरो छे, पण पुरोहितें मुनिने व्यंतरअधिष्ठित मार्ग देखाड्यो. मनमां जाण्युं के, ए बली भस्म थाय तो कौतुक जोइयें!

हवे साधुतो ते मार्गें चाल्या, तेवारें ते व्यंतर पण साधुना तपतेजथी नाठो. तेथी मार्ग शीतल थयो. शंखराजर्षितो ईर्यासमितियें हलवे हलवे चाल्या जाय छे. त्यारें सोमदेव पुरोहितें गोखमां बेठां विचार्युं के, अहो! ए धर्म महोटो छे. जे माटे एवो मार्ग ते पण एने प्रभावें शीतल थयो. तेमाटे ए वेषने धन्य छे, अने ए मार्गने पण धन्य छे. एम चिंतवी गोखथी हेठो उतरी साधुने पगे लागी. कह्युं हे स्वामिन्! में अज्ञानपणें महा पाप कर्युं. महारो अपराध खमो. साधुयें पण योग्य जाणी धर्म कह्यो. ते सांभलीने पुरोहित प्रतिबोध पाम्यो. मनमां विचार्युं के, ए मुनिराज महा उपगारी छे. जे माटे में अपराध कर्यो, तो पण एणें मुझने धर्म समजा

वीने उपगार कर्यो ! पछी कह्युं के हे स्वामिन् ! संसार समुद्रमां चारित्ररूप प्रवहण देइने मने तारो. गुरुयें पण तेने चारित्र अंगीकार कराव्युं. ते निरतिचार चारित्र पाले, पण ब्राह्मणजाति माटे जातिमद घणो कर्यो तेथी नीच गोत्र कर्म बांध्युं. बहुकाल चारित्र पाल्युं पण अंते मद कर्यो ते आलोव्यो नहि, पछी काल करीने देवता थयो. त्यां बहुकाल सूधी देवताना नोग नोगवीने नीच गोत्रनामकर्मने उदयें ते सोमदेव पुरोहितनो जीव गंगाने कांठे बलकोट नामें चंमाल रहे छे, तेनी गौरी नामें नार्यानी कूखें आवी उपन्यो. एथी आगल ए कथा " अनूसणो सोहइ बंनयारी " त्यां लखाशे इति श्रीउत्तराध्ययनसूत्रवृत्तौ ॥ ए जातिमद उपर कथा कही.

हवे लान मद उपर सुनूम चक्रवर्त्तिनी कथा कहे छे.

॥ वसंतपुरनगरे जेनो सर्व वंश उछेद पाम्यो छे एवो एक छोकरो हतो. ते देशांतर नमतो एक तापसनी पालीमां गयो. ते तापसनुं जम एवुं नाम छे. ते तापसें छोकराने महोटो कर्यो. अनुक्रमें जमनो पुत्र माटे जमदग्नि नाम कहेवाणुं. ते पण घोर तपस्या करवा लाग्यो. तेथी लोकमां प्रसिद्धि पाम्यो. एवा अवसरमां एक विश्वानर देवता ते श्रावक छे, अने बीजो धन्वंतरि नामें देवता ते तापसनो नक्तिवंत छे. ए बेहु देवोने मांहोमांहे विवाद थयो. एकें कह्युं साधु दृढधर्मी होय, अने बीजायें कह्युं के तापस दृढधर्मी होय. पछी बेहु जणें विचार कर्यो के, तापस तथा साधुनी परीक्षा करियें. त्यारें श्रावक देवता बोल्यो के, अमारो सर्वमां नवो जे साधु होय तेनी परीक्षा करियें, अने तमारो सर्वमां प्रधान मुख्य जे तपस्वीहोय, तेनी परीक्षा करियें. एवो ठेराव बेहु जणें कर्यो.

एवा अवसरमां मिथिला नगरीने विषे ताजो धर्म पामेलो एवो पद्मरथ नामें राजा ते चंपानगरीमां श्रीवासुपूज्य स्वामिनी प्रतिमा पासें चारित्र लेवा जाय छे. ते राजानी परीक्षा करवा माटें देवतायें तेना चालवाना मार्गमां देडकीउ विकुर्वी. ते देखीने मेघकुमारना जीव हाथीनी परें ते राजायें पोताना पग उंचो राखी मूक्यो, पण आगल न चाल्यो. इहां कोइ कहे छे के देवता सिद्धपुत्रनुं रूप करी राजा पासें गया, अने चमत्कारनी वातो देखाडीने कह्युं के तुं ए धर्म हमणां म कर. तहारुं आउखुं घणुं छे. त्यारें

राजा बोल्यो. जो घणुं आउखुं हशे, तो घणो धर्म सधाशे. इत्यादिक घणा प्रकारें छलकरतां पण ते देवो राजाने चलावी न शक्या.

पछी जमदग्नि तापस पासें गया. त्यां पंखीनुं रूप करी तापसनी दाढीमां मालो कस्यो, अने पंखी पंखणीने कहेवा लाग्यो, हे नद्रे! हुं हिमवंत पर्व ते जाउं बुं, त्यारें ते पंखणी तेने जवा न देतां कहेवा लागी के, तमे पा छा न आवो. त्यारें पंखीयें सम खाधा तो पण न मान्युं. त्यारें गोहत्या, ब्रह्महत्या, स्त्रीहत्या अने बालहत्यानुं पाप कबूल कस्युं, तो पण न मान्युं. पछी पंखणीयें कह्युं जो तुं ए जमदग्नीनुं पाप ताहरे माथे ले, तो हुं तुज ने जवा देउं. ते सांजलीने जमदग्नि रूठो, बेहु हाथें बे पंखीने पकडीने कारण पूछवा लाग्यो. त्यारें ते बोल्या, तमारे पुत्र नथि, अने पुत्रविना गति नथी॥ यतः॥ अपुत्रस्य गतिर्नास्ति, स्वर्गो नैव च. नैवं च॥ तस्मात्पुत्रमुखं दृष्ट्वा, स्वर्गं गच्छंति मानवाः॥ १२॥ ते सांजलीने तापस खोजाणो अने विचास्युं के ए साचुं कहे छे, तेथी तप मूकीने मृगकोष्ठ नगरे गयो. इहां ते बे देवतामांथी मिथ्यात्वी देवता समकित पाम्यो.

हवे ते नगरमां जितशत्रु राजा राज्य पाले छे, तेनी पासें गयो. राजा पण पगें लागी कहेवा लाग्यो के, तमने शुं आपुं? तापस बोल्यो के, तहारे सो कन्या छे, तेमांथी एक कन्या मने आपो. राजा पण शापथी बीहिन्यो थको बोल्यो के, जे कन्या तमने इछे ते कन्या तमो ल्यो. ते सांजलीने तापस अंतेउरमां गयो. तेने देखीने सहु कन्यायें थुथुकार कस्यो. एवी ते कन्याउनी निर्जर्त्सना जोइने तापसें सर्वने शाप देइ कुबडिउं करी मूकी. एवामां एक लघु कन्याने धूलमां रमती देखीने एक फल आप्युं. ते फल कन्यायें लीधुं. त्यारें तापसें राजाने कह्युं के, आ बालकन्या मने इछे छे एम कहीने तेने अंगीकार करी एटले कुबडी कन्याउयें प्रार्थना करी. तेने साजीउं जाणीने साजी करी. अनुक्रमें ते कन्याने आश्रमें लावी पाणिग्रहण कस्युं.

हवे ऋतु अवसरे स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, तहारे माटे ब्राह्मण संबंधि चरु मंत्र्यो छे, ते जम्या थकां ताहारे घणो सुंदर पुत्र आवशे. त्यारें ते स्त्री बोली के, महारी नगिनी हस्तिणाउर नगरमां अनंतवीर्य राजानी नार्या छे, ते माटे एक क्षत्रिय संबंधी चरु पचावो. जेथी महारी नगिनी रूडो पुत्र प्रसवे. ते सांजलीने तेंणे बे चरु पचावीने स्त्रीने आप्या. स्त्रीयें विचा

खुं के जो हुं ब्राह्मणसंबंधी चरु जमीश, तो जेम हुं वनमां रऊछुं बुं तेम मह्वारो पुत्र पण रऊळशे, एम चिंतवीने क्षत्रियसंबंधी चरु पोते खाधुं, अने बीजो चरु नगिनीने मोकल्यो. अनुक्रमें तेने राम नामें पुत्र थयो. तथा बहेनने कृतवीर्य नामें पुत्र थयो. पछी ते तापस पुत्र राम यौवन पामे थके त्यां एक विद्याधर आव्यो, ते अकस्मात् मांदो पड्यो. रामें तेनी घणी चाकरी करी. त्यारें ते विद्याधरें परशुनी विद्या आपी. रामें ते विद्या साधी तेथी परशुराम एवे नामें विख्यात थयो. हवे ते परशुरामनी माता बनेवीने घेर पोतानी बहेनने मळवा गइ छे. त्यां अनंतवीर्य नामें बनेवी साथें व्यनिचार सेव्यो, तेथी एक पुत्र आव्यो. ते जोइ जमदग्निने क्रोध चढयो, तेवारें ते रेणुकाने पुत्रसहित त्यांथी लावतो हवो. ते जाणीने परशुरामें परशीयें करी अनंतवीर्यने मार्यो. त्यार पछी अनंतवीर्यनो पुत्र कृतवीर्य राज्यें बेठो. कृतवीर्य पण परशुरामथी पोताना पितानुं मरण जाणीने जमदग्निने मारतो हवो. तेवारें परशुरामने रीस चढी. तेणें जाज्वल्यमान परशु लेइने संग्राममां कृतवीर्यने मारी पोतें राज्यें बेठो. कृतवीर्यनी राणी नासीने तापसने आश्रमे गइ. तिहां नयविह्वल थकां पुत्र प्रसव्यो. तेनुं सुनूम नांम दीधुं, ते तापसने आश्रमें महोटो थयो.

हवे परशुरामनी परशी क्षत्रीनी समीपे जाय, एटले ज्वली उठे. एक दिवस परशुरामने तापसना आश्रमनी पासें थइने जतां परशी ज्वलववा लागी. त्यारें परशुराम बोल्यो के, इहां कोइक क्षत्रिय छे ? ते सांनली तापसो बोल्या के, इहां तो अमे क्षत्रिय छियें. गमे तो मार. त्यारें तेनी शंका टली. एम अनुक्रमें परशुरामें सात वार निःक्षत्रिय पृथ्वी करतां क्षत्रियनी दाढायें करीने थाल नर्यो. हवे परशुरामें निमित्तियाने पूछयुं के, महारुं मरण कोनाथी छे ? निमित्तियो बोल्यो. जे सिंहासनने विषे बेशसे, अने जेना देखतां दाढाउनुं खीर थशे, ते खीरने जे खाशे, तेनाथी ताहरुं मरण जाणजे. ते सांनळीने तेने जाणवा निमित्तें परशुरामें दानशाला मंमावी, सिंहासन मंमाव्युं. तेनी आगल दाढाउनो थाल मूक्यो.

एवामां वैताढ्यपर्वतें मेघनाद नामा विद्याधर छे, तेणें निमित्तियाने पूछयुं के, महारी पद्मश्री नामें पुत्रीनो नर्त्तार कोण थशे ? निमित्तियो बोल्यो. सुनूम चक्रवर्ती थशे. ते दिवसथी मेघनाद विद्याधर नित्यप्रत्यें सुनू

मनी सेवा करे. एवामां सुनूम यौवनमां आव्यो थको नोंयरामां रहे छे. माटे माताने पूछे छे के,लोक एटलोज छे ? त्यारें मातायें सर्व वृत्तांत कह्यो. ते सांजलतांज अहंकार करीने हस्तिनागपुरें गयो. तिहां दानशालाने को नना पमाडतो, पूर्वोक्त सिंहासने बेठो. एवामां थालमां नरेली दाढाउ सर्व खीर थइ गइ, ते जोइ चाकर लोक सूजुमने मारवा लाग्या, तेने मेघनादें ताडना करी दूर कस्या, सुनूम स्वस्थ थइने ते खीर खाइ गयो,चाकर लोकें परशुरामने खबर कही, तेणे पण संनद्धबद्ध थइ सुजुमनी उपर परशु मूकी ते जेम सूर्यनी आगल दीवो उल्हाइ जाय. तेम सूनूमनी आगल परशु उल्लाइ गइ. सुनूम पण धरती पछाडी उनो थयो. तेज थाल हाथ मां लीधो एटले थाल ते चक्र थइ गयुं, ते चक्रें करी परशुरामनुं मस्तक छेदीने सुनूम पोतें राज्यनो धणी थयो.

हवे ते सुनूमें अहंकारें करी तथा रोषें करी एकवीशवार निर्ब्राह्मणी पृथ्वी करी. मेघनाद विद्याधरनी पुत्री परण्यो. अनुक्रमें छ खंम साधीने चक्रवर्ती पदवी पाम्यो. वली पोतानी ईश्वरता ठकुराइ देखी अहंकारें न राइ विचास्युं के, छ खंमतो सर्वे चक्रवर्त्ती साधे छे, तो म्हारी ए ऋद्धि नो श्यो विशेष ? माटे हुं धातकी खंमना छ खंम साधुं. एम चिंतवी अं त अवस्थायें छ खंमनी ऋद्धि लेइने लवणसमुद्र मध्ये चर्मरत्न उपर बे ठो. त्यारें चर्मरत्नना एक अधिष्ठायकें विचास्युं, जे हुं एक चर्म नही उपा डुं तो चालशे, कारण के बीजा घणा देवता उपाडनारा छे, एम सम काले हजार देवतायें विचारीने चर्मरत्न मूकी दीधुं. तेथी छ खंमनी ऋ द्धिसहित सुजुम समुद्रमां बुडी मुउ ! मरीने सातमी नरके उपन्यो. इत्या दि कटुक फल पाम्यो, ए रीतें एने अहंकार तेज शत्रु थयो. इति आवस्य कनिर्युक्तौ. समुद्रमां बुड्या ए अधिकार सर्व वडेरा सप्नाय प्रमुखमां आ णे छे. तेथी लख्यो छे. अन्यथा ग्रंथोक्त नजरमां नथी आव्यो; पण पड घोष साचो छे, नहिं तो वडेरा लावे नही.

हवे त्रीजा कुलमद उपर मरीचिनो दृष्टांत कहे छे. यथा-

॥ श्रीऋषजदेव स्वामीना पुत्र, नरत महाराजा, तेनो मरीचि नामें पुत्र; श्रीवीरस्वामीना स्थूल सत्तावीश नवनी अपेक्षायें त्रीजा नवें उपन्यो. ते णें श्रीऋषजदेव स्वामीनी पासे देशना सांजली वैराग्य पामीने चारित्र ली

धुं. स्थविर पासे अगीयार अंग नण्यो. एक दिवस उष्णकाल आव्यो, त्यारें तापादिकें पीडा पामतो चिंतववा लाग्यो के, संयमनार तो दुःखें वहेवाय. हुंतो निर्वाह करी न शकुं, अने घेर जवुं ते पण रूडुं नही. एवुं विचारी ने एक नवो वेष पेदा कस्यो के, साधुतो त्रण दंमथी विरम्या छे, अने हुं तो नथी विरम्यो, तेमाटे महारे त्रिदंमनुं चिह्न हो. तथा साधुयें द्रव्यथी केशनो लोच कस्यो छे, अने नावथी क्रोधादिक मुंमाव्या छे, अने हुंतो ए वो नथी माटे हुं क्षुरमुंमन अने शिखा राखीश. तथा साधु सर्वप्रा णातिपातथी विरम्या छे; अने हुं नथी विरम्यो, माटें मुजने स्थूलथी ते हो. तथा साधु शीलसुगंधी छे, अने हुं तेवो नथी माटे महारे चंदनादिकें विलेपन हो. तथा साधु तो मोहरहित छे, अने हुं तो मोहें ढांक्यो छुं ते माटें महारे छत्र हो, तथा साधुना पगें उपानह नथी, अने महारे उपा नह हो. तथा साधु कषायरहित छे, अने हुं तेवो नथी माटे महारे क षायिक वस्त्र हो. वली साधु तो स्नान थकी विरम्या छे, अने महारे तो परि मित जलें स्नान पान थाउं. एम पोतानी बुद्धियें परिव्राजकनो वेष लीधो.

पछी लोक नवो वेष देखीने धर्म पूछे, तेने मुनिनो धर्म संनलावे, देश ना शक्तियें अनेक राजपुत्र प्रमुखने प्रतिबोधीने प्रनुने शिष्यपणें आपे. प्र नुनी साथेंज विहार करे, पछी एक दिवसने विषे प्रनुजी अयोध्या नगरी यें समोसस्या. नरत राजा वंदन करवा आव्या, नरतें पूछ्युं के, हे नगवन्! आ पर्षदामां कोइ एवो जीव छे के, जे आ नरतमां आ चोवीशीमां ती र्थंकर थाय ? प्रनु बोल्या. हे नरत ! तहारो मरीचि नामें पुत्र आ चोवीशी मां चोवीशमो तीर्थंकर थशे. वली महाविदेहने विषे मूका राजधानीमां प्रियमित्र नामें चक्रवर्त्ती थशे. तथा एहज नरतमां त्रिपृष्ठ नामा प्रथम वा सुदेव थशे. एवुं सांनलीने नरत चक्री हर्ष पामतो मरीचिनी पासे आवी त्रण प्रदक्षिणा देइ वंदना करीने कहेवा लाग्यो. हे मरीचि ! जेटला जग त्मां लान तेटला तेंज पाम्या छे. जे माटे तुं तीर्थंकर तथा चक्रवर्त्ती ते मज वासुदेव थइश. वली हुं तहारा परिव्राजकपणाने नथी वांदतो; पण तीर्थंकर थइश, माटे वांडुं छुं. एम वारंवार स्तवना करी नरत पोतानें स्थानकें गयो. मरीचि पण ते सांनलीनें हर्षना उद्रेक थकी त्रिपदी आ स्फोटन करी नाचतो थको एम कहेवा लाग्यो के, हुं पहेलो वासुदेव थ

इश, चरम तीर्थंकर थइश, अने मूका नगरीयें चक्रवर्त्ती पण थइश, तेमाटे मह्वारुं कुल उत्तम छे. वली नव वासुदेवमां प्रथम वासुदेव हुं, तथा बार चक्रवर्त्तीमां प्रथम चक्रवर्त्ती मह्वारो पिता, वली चोवीश तीर्थंकरमां पण प्रथम तीर्थंकर मह्वारा पितामह (बापना बाप) श्रीऋषजदेवजी थया, माटे मह्वारुं कुल उत्तम छे. ए रीतें मद करवाथी ते मरीचि नीच गोत्रकर्म बांधतो हवो ॥ यतः ॥ जातिलाजकुलैश्वर्य, बलरूपतपःश्रुतैः ॥ कुर्वन् मदं पुनस्तानि, हीनानि लजते जनः ॥ १ ॥. ए कर्मे मरीचीने जवे बांध्युं. ते श्रीवीरस्वामीना जवमां पण अछेराजूत ब्राह्मणने कुले प्रजु उपन्या. ए कथा श्रीहेमचंद्राचार्यकृत श्रीवीरचरित्रमां छे.

हवे चोथा ऐश्वर्य मद उपर दशार्णजद्र राजानो दृष्टांत कहे छे.

॥ दशार्णपुर पाटणने विषे दशार्ण जद्र राजा राज्य करे छे. त्यां एकदा श्रीवीरस्वामी दशार्ण पर्वते आवी समोसर्या. वनपालकें राजाने वधामणी दीधी. ते सांजली हर्ष पामीने राजायें आसनथी उठी उत्तरासंग करी परमेश्वरना सन्मुख सात आठ पगलां जरीने श्रीवीतरागने विधिपूर्वक वंदना करी पाछा सिंहासने बेसीने वधामणियाने महादान आपीने विचार्युं के, प्रजाते जगद्गुरुने जेम कोइयें न वांद्या होय, ते रीतें हुं वांदीश. एवुं चिंतवी रात्रिने विषे नगर सणगार्युं, पताकाउ उजी करी, हाटें शोजा करी, सुगंधि पाणीयें करी धरतीने विषे छटकाव कराव्यो, रत्ननां तोरण पुतलियोयें सहित एवा मंचातिमंचनी श्रेणी विराजित करी, ठाम ठामने विषे कृष्णागुरु प्रमुखनी धूपघटी प्रकट करावी. स्थानके स्थानके नाटक मंमाव्या.

प्रातःकाले शणगार करी राजा गंधहस्ति उपर बेसी सर्व सामंतें परिवर्यो, सर्व ऋद्धि सहित तथा जेणें रूपें करी इंद्राणी सरखीने पण जीती छे एवी पांचशे अंतेउरी प्रत्येकें शिबिकारूढ थकी, साथें चालती, तथा अढार हजार हाथी, चोवीश लाख घोडा, एकाणुं क्रोड पायदल अने एकवीश हजार रथ इत्यादिक परिवारें परिवर्यो, सर्व जगत्ने तरणा बरोबर गणतो, नगरमांथी श्रीमहावीर परम गुरुने वांदवाने निकल्यो. पगले पगले वाजिंत्र, गीत अने नाटक जोतो थको, याचकोने यथा इछायें दान देतो, अनुक्रमें दशार्ण नामा पर्वतने विषे पहोतो. प्रजुने देखी हाथीथकी हेठे

उतरी समवसरणमां पेसवानी विधियें पेशीने त्रण प्रदक्षिणा देइ वीतराग नें नमस्कार करी यथोचित स्थानके बेठो.

एवा अवसरे सौधर्मेंइ ज्ञानें करी देखीने चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको विचारतो हवो के, अहो ! विश्वपूज्यने पूजवानो ए राजाने अत्यंत राग छे ! पण हा इति खेदे ! मानें करी दूषित छे ! ! जे कारण माटे सर्व सुरासुरना इंइ मलीने पोतानी सर्व ऋद्धियें करी समकाले पूजा करे, तो पण श्री परमेश्वर देव अनंतगुणी न पूजाय. कारण के, गुण अनंत अने पूजा तो मानोपेत छे, ते माटे ए राजानो मान मूकाववाने यत्न करशुं.

एम चिंतवी ऐरावण देवता पासें चोशठ हजार चालता पर्वत सरखा हाथी कराव्या. ते एकेक हाथीने पांचशेने बार मस्तक छे, एकेक मुखें आठ आठ दंतूशल एम सर्व मली एक हाथीना (४०९६) दंतूशल थाय. ते एकेक दंतूशले आठ आठ वावडियो करी. ते वावडियो (३२७६८) थइ, एकेक वावडीने विषे आठ आठ कमल छे, ते कमल सर्वे (२६२१४४) थयां. एकेक कमलने विषे लाख लाख पांखडी ते पांखडीयो सर्वे (२६२१४४०००००) छवीशशें क्रोड, एकवीश क्रोडने, चुम्मालीश लाख थाय. ते कमलना वचमां कर्णिका, ते उपर एकेको प्रासाद, ते प्रासादने विषे इंइमहाराज आठ अग्रमहिषीयुक्त बेठा थका कमलना पत्र पत्रने विषे जे नाटक थाय छे, ते जुए छे. ए एक हाथीनी रीति कही, ए रीतें चोशठ हजार हाथीने परिवारें इंइ आव्या ते चोशठ हजारने पांचशे बारें गुणतां (३२७६८०००) मस्तक थाय. तेना दंतूशलनी संख्या (२६,२१,४४०००) तथा (२०,९,७१,५२०००)बशें क्रोड, नव क्रोड, एकोतेर लाखने बावन हजार एटली वावडी थाय, तथा (१६७७७२१६०००) सोलशेंने शित्तोतेर क्रोड, बोतेर लाख, ने सोल हजार एटली कमलसंख्या जाणवी, अने कमल जेटलीज इंइनी संख्या पण जाणवी, तेथी वली इंइाणीनी संख्या आठगुणी जाणवी. इत्यादिक ऋद्धियें करी इंइ महाराज श्रीजिनराजने नमस्कार करवा आव्या. ते इंइ हाथीउपर बेठा थकां परमेश्वरने प्रदक्षिणा देइ वांदता हाथीना आगल्या बे पग पछरमां मग्न थया, ते कारणे गजाग्रपद एवे नामें ते तीर्थ कहेवाणुं.

हवे दशार्णनइ राजा सौधर्मेंइने देखीने चिंतववा लाग्यो के, अहो

इंद्रनुं रूप ! अहो ऋद्धि ! अहो इंद्राणीनो समूह !! अहो नक्ति ! अहो श क्ति ! जे वस्तु देखियें ढियें, ते सर्व आश्चर्यकारी ढे, हे हे ! धिक्कार पडो मने ! कूआना देडकानी पेठें में फोकट ऋद्धिनो अहंकार कस्यो, तेथी हुं लघुता पाम्यो. तेमाटे ए अनर्थनी दायक लक्ष्मीयें सखुं. एम विचारी ते राजायें पंचमुष्टि लोच करी श्रीमहावीर पासें दीक्षा लीधी.

तेवारें इंद्र महाराजें विचाखुं के, हुं हास्यो. महाराथी ए चारित्र न लेवाय. एम चिंतवी दशार्णनद्र मुनिने नमस्कार करीने बोल्यो. हे राजर्षि ! तमे धन्य ढो, दुःखें करी पूराय एवी तमें पोतानी प्रतिज्ञा पूरी करी ! एम वारंवार स्तवना करीने सौधर्मेंद्र स्वर्गे पधारता हवा. दशार्ण नद्र राजर्षि पण चारित्र पाली घाति कर्म क्षय करी केवल ज्ञान पामी अघाति कर्म क्षय करी मोक्षें पधास्या ॥ इति वृंदावृत्तौ ॥ ए ऐश्वर्यमदनी उपर कथा ॥

॥ हवे पांचमा बलमद उपर श्रेणिक राजानो दृष्टांत कहे ढे.

॥ जेम श्रेणिक राजायें सगर्ना मृगली बाणें करी हणी, अने पोताना बलनो गर्व कस्यो, तेथी नरकनुं आउखुं बंधाणुं. ए कथा पडघोषथी सांनलीने लखी ढे. पण कथा पत्र ग्रंथ सांनरतो नथी. अथवा बलना मदथी श्रीवीरस्वामीना जीवें नियाणुं कखुं के,महारा तपफलें करी हुं महा वीर्यवंत पराक्रमी थजो. तेथी त्रिपृष्ठ वासुदेव थइ. नरकें गया. इति बलमद.

हवे रूप मद उपर सनत् कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा कहे ढे.

॥ थोवेणवि सप्पुरिसा, सणंकुमारुव्व केइ बुज्झंति ॥ देहे खण परिहाणी, जं किर देवेहिं से कहियं ॥ १ ॥ कुरु देशने विषे हस्तिनागपुरें कुरुवंशनो अश्वसेन राजा राज्य करे ढे. तेने सहदेवी नामक पट्टराणी घणी शीलवंती सौनाग्यवंती हती. एकदा तेनी कूखे गर्न रह्यो. तेना योगें रात्रिमां गजवृषनादि चौद स्वप्नां दीठां. अनुक्रमें संपूर्ण मासे पुत्रजन्म थयो तेनुं सनत्कुमार नाम थाप्युं. साडी एकतालीश धनुष शरीरमान, त्रण लाख वर्षनुं आउखुं, महारूपवंत जगत्मां एवुं उत्कृष्ट रूप कोइनुं नथी. अनुक्रमें ढ खंम साध्या. चौद रत्न, नव निधान, बत्रीश हजार देश, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी लाख रथ, ढन्नु क्रोड पायदल अने चोशठ हजार स्त्रियो इत्यादिक महा चक्रवर्त्तीनी पदवी पाम्यो. त्यारें राज्यानिषेकनो अवसर थयो.

एवा समयने विषे सौधर्मेंद्रें उपयोग दीधा के, सनत्कुमारने राज्या निषेकनो अवसर छे, अने एतो पूर्व नवें महारा सरखा सौधर्मेंद्र हता. एवो चित्तमां राग आणीने वैश्रमण देवने बोलावी कह्युं के, सनत्कुमार महारो बांधव छे, माटे एना राज्यानिषकने अर्थें हार, वनमाला, छत्र, मुकुट, चामरयुग्म, कुंमलयुग्म, पादपीठसहित सिंहासन, अने पाडुका एटलां वानां लइ जइ नेटणुं मूकीने कहे जो के, शक्र तमने सुखशाता पूछे छे. ते वचन वैश्रमण देव प्रमाण करीने हस्तिनागपुरें आव्यो. वली इंद्रें अनिषेक महोत्सवने अर्थें अप्सराउ पण मोकली.

हवे वैश्रमण देव नेटणुं मूकीने सनत्कुमारने कहेवा लाग्यो. हे स्वामिन्! तमारा राज्यानिषेकने अर्थें शक्रें मुजने मोकल्यो छे. ते वात चक्रवर्त्तीयें अंगीकार करी. त्यारें वैश्रमण देवें योजन प्रमाण मणिपीठ रच्युं. ते उपर रत्नमय मंमप रच्यो, तेना मध्य नागे मणिमय पीठिका रची. ते उपर सिंहासन रच्युं. त्यां बेसाडीने खीरसमुद्रना पाणीयें रत्न कनकना कलशो नरी जय जय शब्द थते मांगलिकनां गीत गाते, बहुवाजिंत्र वाजते, अनिषेक करता हवा. रंनातिलोत्तमाउ पण सर्व अलंकारें विनूषित करती हवी, पछी घणा आमंबरें गजपुरमां प्रवेश कराव्यो. त्यां ते चक्रवर्त्ती, मनुष्य संबंधी पंच विषय सुखनो अनुत्तर नोगी थको काल गमावे छे.

एकदा सौधर्म सनाने विषे सौधर्मेंद्र सिंहासन उपर बेठा देवांगनानां नाटक जोता थका विचरे छे. एवा अवसरें एक संगम नामा देवता ईशान देवलोकनो वसनारो सौधर्मेंद्र पासे आवतो हवो. ते देवतानी कांतियें करी सर्व देवतानुं तेज नाश पामतुं हवुं. जेम सूर्यप्रनायें ग्रहगण अने तारा निस्तेज थाय, जेम गमे तेवा तार्किक होय पण जैन आगल निस्तेज थाय, ते रीतें सर्व देवताउ उल्हाइ गया. हवे संगम देव त्यांथी गया, पछी बीजा देवता सौधर्मेंद्रने पूछता हवा के, हे स्वामिन्! एनुं आवडुं तेज केम छे? त्यारें इंद्र बोल्या एणें पाछले नवे आयंबिल वर्द्धमान तप मुनिराजपणें कर्युं हतुं. तेना प्रनावथी एवी रूपसंपदा ए पाम्यो छे. ते सांनली सर्व देवतायें फरी पूछ्युं के, हे स्वामि! हमणां एवो संपूर्ण रूपवान् कोइ बीजो छे के नथी? त्यारें इंद्र बोल्या के, हस्तिणाउर नगरें सन

त्कुमार नामें चक्रवर्त्तीनुं तेज अने रूप देवताथकी पण अधिक छे, ते म हारा सरखाथी पण वचनें कहेवाय नही.

ते इंद्रनी वातने बे देवता अणसद्दहता ब्राह्मणनां रूप करी चक्रीनुं रूप जोवा आव्या. तेमने प्रतिहारें रोक्या. पछी चक्रीनी आज्ञा लावीने मांहे पेसवा दीधा. ते वेलायें चक्रवर्त्ती स्नानने अर्थें सुगंधि द्रव्यें सुगंधि तैलें मर्द्दन करावे छे. सर्व आभरण अलंकार उतार्या छे. तो पण रूप अथाग छे माटे ते रूप देखी देवता घणो विस्मय पाम्या. चक्रियें पूछ्युं. रे ब्राह्मणो! श्या प्रयोजनें इहां तमारुं आववुं थयुं? त्यारें विप्र बोल्या. तमारुं रूप त्रिभुवनमां वर्णववा योग्य सांभल्युं हतुं. ते माटे जोवाना कौतुकें आव्या हता. पण जेवुं सांभलता हता, तेथी अधिक दीठुं. त्यारें चक्रीयें अति रूपना गर्वें करी ब्राह्मणोने कह्युं. भो भो विप्रो! तमें शुं मंहारुं रूप दीठुं? जो रूप जोवुं होय तो थोडीवार पडखो, हुं ज्यारें न्हाइ, अलंकार पहेरी सभामां बेसुं त्यारें महारुं रूप जोजो. ते सांभली विप्रें विलंब कर्यो. राजा पण शीघ्र स्नान करी अलंकार आभरण पहेरी सिंहासने बेठा, ते वेला ब्राह्मणोने बोलाव्या. त्यारें ते ब्राह्मणो,चक्रीनुं शरीर देखी द्वेष पामता हवा. अने मुखें बोलवा लाग्या, अहो! मनुष्यनां रूप, लावण्य, यौवन क्षणमात्रतोरूडा देखियें, अने क्षणेकमां कांइ नही जेवा थइ जाय.

एवां वचन सांभली चक्रीयें पूछ्युं. रे विप्रो! तमें एटलो खेद केम करो छो? अनें महारुं शरीर केम निंदो छो? विप्र बोल्या. हे राजन्! देवतानां रूप अने यौवन छे ते तो ज्यारें देवता शय्यामां उपजे त्यांथी मांडीने छमास आउखुं बाकी रहे, त्यां सूधी तेमनुं तेम रहे. पछी हानि पामे छे, अने मनुष्यने तो मध्य अवस्था थाय, त्यांसुधी तेज तथा यौवन वृद्धि पामे, अने पछी हानि पामे. परंतु तमारा रूपमां तो वली विशेष आश्चर्य दीठुं के,हमणांज रूप दीठुं अने हमणांज हानि पाम्यो. त्यारें राजा बोल्या, रे विप्रो! तमे केम जाणो छो? देवोयें शक्रप्रशंसा प्रमुख सर्व वृत्तांत कहीने वली कह्युं, हे चक्रिन्! तहारा शरीरने विषे सात महा रोग प्रगट थया छे ॥ उक्तंच योगशास्त्रवृत्तौ ॥ कुष्ठशोषज्वरश्वासारुचिकुक्ष्यक्षिवेदनाः ॥ सप्ताधिसहे पुण्यात्मा, सप्तवर्षशतानि सः ॥१॥ श्रीउत्तराध्ययनसूत्रटीकानो पण एज अभिप्राय छे. तथा ऋषिमंमलटीकामां तो

वली आ प्रमाणें सात रोग कह्या छे ते कहे छे. ॥ यतः ॥ कंडू अन्नत्तस छा, तिव्वावि अणाउअछि कुछीसु ॥ कासं सासं च जरं, अहियासइ सत्तवा साए ॥ १ ॥ इति ॥ तथा मरणसमाधिपयन्नामध्ये तो ॥ यतः ॥ सोलस रोगायंका, सहिया सहचक्किणा चउछेण ॥ वास सहस्स सत्तउ, सामन्नधुरं उवगएणं ॥ १ ॥ ए रीतें सात हजार वर्ष सूधी शोल रोग सह्यां. तथा उत्तराध्ययननी दीपिका मध्यें तो ॥ सप्तवर्ष सहस्राणि, अष्टादश रोगा न धिसेहे ॥ एरीतें सात हजार वर्ष पर्यंत अढार रोग सहन कस्या. इत्यादि क पाठनुं तत्त्व बहुश्रुत जाणे. एम चक्रवर्त्तिने मात्र रूपनो मद करतांज कर्म उदय थइ गयुं, माटे रूपमद न करवो. इहां एटलीज कथानुं प्रयोज न छे. तथापि प्रसंगागत विशेष कथा पण आगल लखियें छियें.

हवे चक्री पोतानुं शरीर विछाय देखीने चिंतववा लाग्यो के, अहो! अनित्यता संसारनी? अहो असारता शरीरनी? जे एटली वारमां शरीर विनाश पाम्युं. तेमाटे एने विषे प्रतिबंध करवो ते अयुक्त छे. रूप यौवन नो अभिमान करवो ए महोटी मूर्खाइ छे. माटे हवे एनो त्याग करीनें परलोकनुं साधन करुं. एम विचारी पुत्रने राज्ये थापतो हवो. ते जोइ तें बे देवता पण बोल्या के, अहो धीर पुरुष! तमे पूर्व पुरुषनो भलो मार्ग अं गीकार कस्यो. एम प्रशंसा करी ते देवता देवलोकें जता हवा.

हवे चक्री पण सर्व संग त्याग करी चारित्र अंगीकार करता हवा. त्या रें स्त्रीरत्न प्रमुख चौद रत्न, नव निधान, यक्ष देवता तथा लश्कर प्रमुख जे परिवार हतो ते सर्व साथें थयो. घणां विलाप करता हवा, चारे तरफ विंटाइने रह्या. सनत्कुमार ऋषि छठने पारणे गोचरीयें नीकल्या. त्यां चणाना फोतरा अने बकरीना डुधनी छाश मली तें वावरीनें वली बीजो छठ कस्यो, त्यारें सर्व रोग बहार नीकल्या. तेनी महावेदना भोगवता हवा. एम तप करतां थकां आमोसहि, खेलोसहि, विप्पोसहि प्रमुख सात लब्धियो उप जती हवी. तो पण शरीरनी शुश्रूषा कांइ पण करे नही.

वली एकदा सौधर्मेंद्र सभामां बेठां प्रशंसा करता हवा के, अहो! सनत्कुमार मुनिनी धीरता जूउ कहेवी छे के, रोगें कदर्थना पामे छे, तो पण तेनो उपचार करता नथी. ते वात अणमानतां बे देवता शबर वैद्यनां रूप करीने त्यां आव्या. अने कहेवा लाग्या के, हे भगवन्! त

मारा रोगनुं औषध करियें,रोग शमावियें.तो पण मुनि बोल्या नही. फरी मुनिने पूछ्युं, त्यारें मुनि बोल्या के तमे द्रव्यरोग टालशो के,भावरोग टालशो ? वैद्य बोल्या के भावरोग तो अमे जाणता नथी. त्यारें चक्रीयें पोतानुं थूंक लेइ अंगुलियें चोपड्युं. एटले कनकवर्णी काया थइ गइ. ते देखाडीने कह्युं के, हे वैद्यो आ द्रव्यरोग तो हुं पण टाली शकुं छुं. परंतु संसाररूप भावरोग टालवा समर्थ हो, तो टालो.

ते सांभली देवता विस्मय पामीने कहेवा लाग्या के, ए भावरोग टालवाने तो, तमेज परम वैद्य छो. एम प्रशंसा करी शक्रनो व्यतिकर संभलावीने चलितकुंमलाभरण थइ, देवतानुं रूप प्रकट करी, प्रणमीने स्वस्थानकें गया. सनत्कुमार पण पचाश हजार वर्ष लगें कुमरपणें रह्या, पचाश हजार वर्ष लगे मंमलिक राजा रह्या,. एक लाख वर्ष चक्रवर्त्तीपणें रह्या, लाख वर्ष साधुपर्याय पाल्यो, अंतें समेतशिखरने विषे अनशन करी, आलोइ, पडिक्कमी, समाधिमां काल करीने सनत्कुमार नामे त्रीजे देवलोके देवतापणें उपना. त्यांथी च्यवी महाविदेह क्षेत्रने विषे मोक्षे जशे ॥ इति सनत्कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा श्रीउत्तराध्ययनसूत्रादिकनेविषे छे.

हवे तपमद उपर नंदिषेण मुनिनी कथा कहे छे.

कोइक गामने विषे कोइक ब्राह्मणें यज्ञ मांम्यो छे. त्यां एक चाकर राख्यो, ते चाकर कहेवा लाग्यो के, शेष भात उगरे, ते मुजने आपोतो हुं रहुं, अन्यथा न रहुं. ते वात ब्राह्मणें कबुल करीने तेने यज्ञपाटकमां राख्यो. तिहां ते चाकर जे अन्न वधे ते पोतें लेइने साधुउने पडिलाभे. ते पुण्योदयें करीने देवतानुं आउखुं बांध्युं. ते दास मरीने देवता थयो.

त्यांथी च्यवीने राजगृह नगरने विषे श्रेणिक राजानो नंदिषेण नामें पुत्र थयो. यज्ञकारक ब्राह्मण तो घणी योनीने विषे घणा भव भमीने सेचानक हाथी थयो. अनुक्रमें ते हाथी श्रेणिक राजायें पकड्यो. आलानमूले बांध्यो. त्यांथी ते हाथी नाठो त्यारें सहु लश्कर मली तेने पकडवा गया, पण पकडाणो नहीं. परंतु त्यां ते हाथी नंदिषेणनां वचन सांभलीने शांत थयो. अवधिज्ञानें पाछलो भव जाणतो हतो माटे आलानमूलें बांध्यो थको रह्यो. ते हाथी राजा श्रेणिकनो पट्टहस्ती थयो.

एकदा भगवंत, जगगुरु, त्रिलोकीनायक एवा श्रीवीरवर्धमान स्वामी रा

जगृह नगरीने विषे आवीने समोसर्या. तेमने राजा तथा नंदिषेण प्रमुख वांदवाने गया. भगवंतनी देशना सांभळीने नंदिषेण प्रतिबोध पामतो हवो. पछी घणा आग्रहें करी माता पितानी आज्ञा लइ दीक्षा लेवा चाल्यो. ते वारें आकाशे देववाणी थइ के, रे वत्स ! अकाळे चारित्र लेवा केम उज माळ थाय छे ? हजी तुजने भोगकर्मफळ घणां छे, माटे थोडो काळ घ रमां रहे, कर्मक्षय थया पछी दीक्षा लेजे, काळ विना क्रिया फळे नहीं, ते सांभळीने नंदिषेण विचारवा लाग्यो के,साधुनी संगतें रहेतां मने भोग कर्मफळ शुं करशे ? एम चिंतवी प्रभुजी पासे जतो हवो प्रभुयें, निषेध्यो थको पण पराणे दीक्षा अंगीकार करतो हवो. छठ अठम प्रमुख तपस्या करतो भुवनगुरु साथें ग्रामपुरनगरादिकने विषे विचरे. सूत्र अने अर्थ भ णतो, भावना भावतो, परिसह सहेतो थको रहे छे.

तेने भोगकर्मना उदयथी भोगनी इच्छा तो थाय, तो पण बळात्कारें रोकी राखे. तपस्यायें करी शरीर अतिदुर्बळ करे. इंद्रियोना विकार टा ळवाने निरंतर स्मशानादिकने विषे जइ घोर आतापना ले, तो पण विष यविकार घणो जागे, तेवारें व्रतभंगना भयथकी शरीर बांधवा मां मयो, ते बंध देवतायें त्रोडी नाख्यो. वळी शस्त्रें करी आत्मघात करवा मांमयो, त्यारें देवतायें शस्त्र बूंठां करी नांख्यां. विष खावा मांमयुं, तेवारें देवतायें विषशक्ति अपहरी लीधी. वळी अग्निमां पेशी बळी मरवा मां मयुं, त्यारें देवतायें अग्नि शीतळ करी नाख्यो. वळी पोतें पर्वत उपर च ढी झंपापात करवा मांमयो, त्यारें देवतायें झडपी लेइने कह्युं के, महारुं वचन संभार. भोगकर्मफळ भोगव्या विना तीर्थंकर सरखा पण छूटे न हीं. तो तुं श्यो फोकट विकल्प करे छे ? एम सांभळी एकाकी विहार क रतो एक दिवसने विषे छठने पारणे गोचरी करवा चाल्यो. अनाभोग थ की वेश्याना घरमां जइ धर्मलाभ दीधो. त्यारें वेश्या बोली, अमारे धर्म लाभनुं तो प्रयोजन नथी, पण अर्थ लाभ जोइये छियें. एवुं हास्यनुं व चन सांभळीने नंदिषेणें विचार्युं के, ए बापडी रांक मने हसे छे ! एम चिं तवी छापरेथी एक तरणुं ताण्युं एटले लब्धियें करी रत्ननी वृष्टि थती ह वी. तेवारें वेश्याने कह्युं के, तमारे अर्थलाभ थयो. एम कही तेना घर मांथी बहार नीकळ्या, त्यारें वेश्या पण संभ्रमसहित पछवाडेथी दोडती

आवीने कहेवा लागी के, हे तपस्वि! ए व्रत मूको, अने मह्हारी साथें भोग भोगवो. नहिं तो हुं निश्चयें करी प्राणत्याग करीश. एम वारंवार ते वेश्यायें प्रार्थना करे थके भोगनां कटुक फल जाणतो थको पण भोग कर्मना वशथी वेश्यानुं वचन अंगीकार करतो हवो. त्यां वेश्याने घेर रहेतां थकां पण एवी प्रतिज्ञा करी के, मह्हारे प्रतिदिन दशजणने प्रतिबोध देवो. जो दशने प्रतिबोधी न शकुं, तो फरी दीक्षा लेवी. एम करी साधुनो वेष मूकी वेश्याने त्यां रह्या. पण देवतायें कहेलुं दीक्षानुं निषेध वचन तथा प्रभुजीनुं वचन संभारे, वेश्या साथें भोग भोगवे, अने नित्य प्रत्यें दश दश जणने प्रतिबोधीने प्रभुजी पासें मोकले, एम करतां बार वर्ष वीत्या.

एक दिवस नवजणने प्रतिबोध्या नंतर दशमो एक सोनी आव्यो छे, पण ते बूझे नही. एवामां रसोइ तैयार थइ ·त्यारें वेश्यायें विनंति करी के, हे प्रभु! जमवा उठो, रसोइ टाहाडी थाय छे, तेने नंदिषेणें कह्युं के, मह्हारो अभिग्रह पूरो थयो नथी. एम कही वली सोनीने विविध प्रकारना वचनें प्रतिबोधे छे. एटलामां वली वेश्या आवीने कहेवा लागी के, एक रसोइ तो बगडी गइ. वली नवी रसोइ तैयार करी छे. माटे हवे विलंब न करो. नंदिषेण बोल्या के, दशमो पुरुष प्रतिबोध्यो नथी माटे आज दशमो हुं पोतेंज दीक्षा लइश. एम कही दीक्षा लीधी. ग्रंथांतरें वेश्यायें कह्युं के, उठो आज तमेज दशमा थाउ. एवुं वेश्यानुं वचन सांभली उठ्या. वेश्यायें घणा विलाप कर्या पण ते गणतिमां आण्या नही, अने पोतें श्रीवीरस्वामीनी पासे चारित्र लइ, आलोइ पडिक्कमीने देवलोके पधार्या. ए नंदिषेणना बार वर्षमां प्रतिबोधेला जीव सर्व मली (४३१०००) थाय. ॥ इति नंदिषेणकथा श्रीवीरचरित्रादि ग्रंथे छे ॥ ७ ॥

हवे श्रुतमद उपर थूलिभद्रजीनी कथा कहे छे.

॥ पाडलिपुर नगरे त्रण खंड धरतीनो धणी एवो नवमो,नंद नामें राजा थतो हवो. ते राजाने महाबुद्धिनो निधान कल्पकना वंशमां उपन्नो एवो शकडाल नामें मंत्रीश्वर छे. तेनी लक्ष्मीवती नामे शीलवंती स्त्री होती हवी. तेने एक स्थूलिभद्र अने बीजो सिरिउ एवे नामें बे पुत्र थया. ते नगरमां जेणें रूपें करी इंद्राणीने पण जीती छे. जगत्‌ना चित्तने वश करनारी एवी. एक कोश्या नामें वेश्या वसे छे. ते वेश्या साथें श्रीथूलिभद्रजी नित्य

भोग भोगवतो त्यां रहे छे. एम ते वेश्याने घेर रहेतां बार वर्ष वही गया.

एवा अवसरमां एक कवीश्वर, महावादी, वैयाकरणशिरोमणि, एवो वररुचि नामें विप्र ते नित्य एकशो आठ नवां काव्य करीने नंदराजानी उलग करे. ते सांभली राजा मंत्रीसामुं जुए. पण मिथ्यात्वी जाणीने मंत्री तेनी प्रशंसा करे नही. त्यारें राजा पण तुष्टिदान दिये नही. ते अभिप्राय ब्राह्मणें जाण्यो त्यारें ते ब्राह्मण मंत्रीश्वरनी स्त्रीनी सेवा करवा लाग्यो. तेथी लक्ष्मीवतीयें संतुष्ट थइने एक दिवसें तेने पूछ्युं. त्यारें विप्रें कह्युं त मारो स्वामी महारा काव्यनी प्रशंसा करे, तो हुं दान पामुं. तेवारे स्त्रीयें, भर्त्तारने तेना काव्यनी प्रशंसा करवा कह्युं. प्रधान बोल्यो, हुं मिथ्यात्वीनी प्रशंसा केम करुं? तो पण स्त्रीयें घणो आग्रह करवाथी प्रधानें मान्युं. जे माटे अंध, स्त्री, बाल अने मूर्ख ए चारनो आग्रह बलवंत होय.

पछी ते विप्रें राजाना मुख आगल काव्य कह्यां. त्यारें मंत्रीश्वर बोल्या के, ए सुभाषित रूडां छे. ते सांभली राजायें एकसो आठ दीनार आप्या ते दिवसथी मांडी निरंतर एकसो आठ सोनैया तेने राजा आपे एक दिवस मंत्रियें राजाने पूछ्युं के, हे राजन्! आ सोनैया तमे केम आपो छो? राजायें कह्युं के, तमें प्रशंसा करी माटे आपुं छुं. अन्यथा पूर्वें कां न आप्या? मंत्री बोल्या. में एनी प्रशंसा तो करी नथी में तो मात्र पूर्वनां काव्य वखाण्यां हतां, एतो पूर्व पुरुषोना जोडेलां काव्य ते तेणे पोतें जोडेला छे, एवो जुठो अभिमान धरीने तमारा आगल कहे छे. राजा बोल्यो ए वात केम मनाय? मंत्री बोल्यो महारी दीकरीउने पण ए काव्य आवडे छे. तेनी परीक्षा तमोने प्रातःकाले करी देखाडीशुं.

हवे ते मंत्रीश्वरने सात पुत्रिउ छे ॥ यतः ॥ जरका य जरकदिन्ना, भूआ तह चेव भूअदिन्ना य ॥ सेणा वेणा रेणा, भयणीउ थूलिभद्दस्स ॥ १ ॥ तेमां पहेली कोइ पण काव्य जो एकज वार सांभले, तो तेने मुखपाठ थइ जाय. एवी माही छे, बीजीनें बे वार सांभले एटले आवडे, त्रीजीने त्रणवार सांभलें एटले आवडे, एम सातमीने सातवार सांभलें एटले आवडे. पछी प्रधानें ते साते पुत्रियोने पडिआचने आंतरे राजसभामां बेसारी. अने जेटले वररुचीयें एकशो आठ काव्य नवां जोडीने कह्यां, एटले यक्षायें ते तरत कही देखाड्यां. पछी बीजीयें कह्यां. पछी त्रीजीयें क

ह्यां, एम अनुक्रमें सातमीयें कह्यां. ते सांजली राजाने रीस चढी, त्यारें निषेध कह्यो के, ब्राह्मणने कांइ आपशो नही. हवे वररुचीयें गंगामध्ये जइने यंत्र कर्युं. तेमां एकसो आठ सोनैयानी पोटली बांधी मूके. प्रातःकाले गंगानी स्तुति करी पोताने पगें आक्रम करे. एटले पोटली पाणी उपर आवे तेवारें ते पोतें तेने उपाडी लियें. एम नित्य करे, ते जोइ लोक सर्व विस्मय पाम्या. ते वात राजायें सांजली मंत्रिनें कही. त्यारें मंत्रीश्वर बोल्या. जो ए वात सत्य छे, तो प्रातःकाले जोवा जइशुं. राजायें पण मान्युं.

हवे मंत्रीश्वरें छानो दूत मूक्यो, ते सरने थांजे छुपीने पंखीनी पेठें रह्यो. जेवारें ते ब्राह्मणें सोनैयानी ग्रंथि घाली, तेवारें ते चर पुरुषें दीठी, ते ब्राह्मण गयो त्यारें ते ग्रंथि चर पुरुषें काढीने छानी मानी जइ मंत्रीश्वरने आपी.

प्रातःकालें मंत्रीश्वर राजाने तेडी गंगाने कांठे जोवा गया. वररुचीयें पण प्रातःकाले आवी गंगानी स्तवना करी, पगे करीनें यंत्र चालना घणीये करी पण ग्रंथि आवी नही ! ! त्यारें हाथ घाली खोलवा लाग्यो, पण जडी नही. तेथी मौनपणें रह्यो. ते जोइ प्रधान बोल्यो के, आज गंगाजी केम सोनैया आपतां नथी ? हे जूंडा ! आगलथी गंगामांहे ग्रंथि घाली ते तो म्हारी पासे छे. माटे हवे शुं खोले छे ? लें आ तहारी गांठडी उलख ! एम कहीने गांठडी आपी. ते देखीने तेने मरणथकी पण वधारें डुःख लाग्युं. प्रधान राजाने कहेवा लाग्यो, हे महाराज ! लोकने ठगवाने माटे आगला दिवसनी सांजे घाली जाय छे, अने सवारे आवी काढे छे. राजायें कह्युं के, तें जलुं कपट जाण्युं. पछी सौ पोतपोताने घेर आव्या.

हवे वररुचि हृदयमां घणो द्वेष राखे, मंत्रिनां छिद्र खोले, मंत्रीश्वरना घरनी वात दासी प्रमुखने पूछ्यां करे. एक दिवस दासीयें कह्युं के, मंत्रीना पुत्र सिरियानो विवाह छे, माटे राजा जमवा आवशे. तेने जेट करवा सारुं शस्त्रादिक घडाय छे, ते वात सांजली विप्रने छल जड्युं. तेवारें न्हानां छोकरांनें चणा प्रमुख खावा आपीने जणावतो हवो के, " जे सकमाल करे छे ते नंदराजा जाणतो नथी. सकमाल तो राजाने मारीने सिरियाने राजा करशे, " ते छोकरा पण गाम गाम एम कहेतां फरे. अनुक्रमें परंपरायें ए वात राजा सूधी आवी, त्यारें राजा विचारवा लाग्यो के, बालक बोले ते साचुं थाय ॥ यतः ॥ बालका यत्र जाषन्ते, जाषनो यत्र योषि

तः ॥ औत्पातिकी च या भाषा, सा भवत्यन्यथा नहि ॥ १ ॥ हवे तेनी प्रतीत करवा माटे मंत्रीश्वरने घेर खबर काढवा एक पुरुष राजायें मोकल्यो. ते पुरुषें पाछो आवीने दीतुं तेवुं राजाने कह्युं. ते वात राजायें धारी राखी. जेवारें मंत्रीश्वर राजा पासे सलाम करवा आव्यो, त्यारें राजा अवलुं मुख करीने बेठो. एवो राजानो भाव जाणीने मंत्री घेर आव्यो. सिरियाने बोलावी कह्युं के; राजाने काने कोइक वैरी लाग्यो छे, माटे राजानो आपणा उपर द्वेष थवाथी आपणा कुलनो उच्छेद करवा तत्पर थयो छे. माटे तुं जो म्हारुं वचन माने, तो हुं कहुं तेम कर. ज्यारें हुं राजाने मुजरो करुं, त्यारे तुं तरवारें करी म्हारुं मस्तक छेदी नाखजे. ज्यारें राजा छबको दे, त्यारें कहे जे के, स्वामीनो अभक्तो ते पिता पण श्या कामनो, अने हुं तो घरडो छुं,. चार दिवस रहीने पण मरवुं तो छेज. परंतु आम करीश तो आपणुं कुटुंब सर्व जीवतुं रहेशे. ते सांभली सिरियो गदगद वचनें रोतो थको कहेवा लाग्यो के, हे तात ! ए घोरकर्म, चंडाल पण न करे, तो हुं केम करुं ? प्रधान बोल्यो, एवो विचार करीश तो सर्व कुटुंब घाणीमां पीलाशे, अने वैरी हसशे. ते माटे कुल राखतां म्हारो क्षय ते रूडो छे ॥ यतः ॥ त्यजेदेकं कुलस्यार्थे, ग्रामस्यार्थे कुलं त्यजेत् ॥ ग्रामं जनपदस्यार्थे, आत्मार्थे सकलं त्यजेत् ॥ १ ॥ तथा हुं गले तालपुट बांधीने राजाने मुजरो करीश, एटले तने पिता मार्यानुं पाप पण नही लागे. एम कहे थके सिरियें ते वचन अंगीकार कर्युं. अने पितानुं मस्तक छेद्युं. एटले राजायें कह्युं हे, भूंडा ! ए काम शुं कर्युं ? सिरियो बोल्यो, स्वामीद्रोही जाण्यो माटें मार्यो. स्वामीना अनुयायी काम करे, ते सेवक कहियें.

पछी सरियायें प्रधाननुं मृतकार्य कर्युं, राजा सिरियाने कहेवा लाग्या के, तमारा बापनी मंत्रिमुद्रा तमे ल्यो. त्यारें सिरियो बोल्यो, महाराज ! म्हारो वडेरो भाइ थूलिभद्र छे ते मुजने पिता बरोबर छे, ते अमारा पिताना हेतथी. बारवर्ष थयां कोश्याने घरे भोग भोगवतो सुखें रहे छे, ते भाई साथें हुं विचार करुं. तेने राजायें कह्युं के, आजनो आज विचार करो. त्यारें थूलिभद्रने बोलावी सर्व वात मांडीने कही. थूलिभद्रजी अशोकवाडीमां जइ विचार करवा लाग्या के, राजकाजमां शयन भोजन प्रमुख वखत उपर करी शकियें नही, स्त्रीनां सुख पण भोगवी शकियें नही. त

था राजानां कामकाज करतां चाडिया लोक उपद्रव करे. वली पोतानुं द्रव्य तथा पोतानुं शरीर व्यय करीने राजानो स्वार्थ साधवाने यत्न करवो पडे, त्यारें पोतानाज आत्मसाधनने अर्थे यत्नकां न करियें? एम चिंतवीने श्रीथूलिनद्रजी, पोतेंज पोताना हाथें मस्तकें लोच करता हवा. रत्नकंबलनां दशियानो उघो कर्यो. पछी राजानी सनामां जइ धर्मलान देइने राजाने कह्युं के, में आलोच्युं. पछी जेम गुफामांथी सिंह नीकले, ए रीतें राजसनामांथी नीकल्यो. राजायें मनमां विचार्युं के, ए कपट करीने पाछो वेश्याने घेर जशे, तेमाटे राजा गोखमां बेसीने जोवा लाग्या के, ए क्यां जाय छे.

हवे स्थूलिनद्रें वाटे जतां दुर्गंधि स्थानकें पण नासिका मरडी नही. ते देखीने राजा माथुं धुणावतो हवो. अने मनमां चिंतववा लाग्यो के, अहो! ए तो नगवान् वीतराग थया देखाय छे! में मातुं चिंतव्युं! स्थूलिनद्र पण श्रीसंनूतिविजय आचार्य पासें जइने दीक्षा अंगीकार करता हवा. पछी राजायें सिरियानो हाथ पकडीने बलात्कारें मंत्रिमुद्रा आपी.

सिरियो पण राजकाज चलावतो हवो. ते जाणियें नवा शकमाल महेताज आव्या होय नहिं! ते सिरियो महा विनीत स्थूलिनद्रना स्नेहथी नित्य कोश्याने घेर जाय, नाइनी स्त्री जाणीने तेनो बहुमान करे, कोश्या पण स्थूलिनद्रना वियोगथी सिरियाने देखीने रुए. त्यारें सिरियो कहे के, शुं करियें! वररुचि ब्राह्मणें अमारो पिता मराव्यो, अने स्थूलिनद्र नाइनो तमने तथा अमने वियोग कराव्यो. ते वररुचि तहारी बेहेन जे उपकोश्या तेनी सार्थे हमणां रक्त छे. तेमाटे कांइक वैरनिर्यातननो उपाय विचारो अने उपकोश्याने कहीने एने मदिरापान करावो तो रूडुं थाय.

कोश्यायें पण नर्त्तारना वियोगथी अने सिरियाना मोहदाक्षिण्यथी उपकोश्याने शीखवीने वररुचीने मदिरापान कराव्युं!! स्त्रीनो वशवर्ती प्राणी शुं शुं अकार्य न करे? वली ते वररुचीथी अमात्यनो अनाव थयो. ते दिवसथी सिरियो पण राजानी सेवामां तत्पर रहे छे. एक दिवस प्रातःकाले उपकोश्यायें आवी कोश्याने कह्युं के, आज वररुचीने मदिरा पाइ छे, ते वात सिरियें सांनलीने विचार्युं के, हवे पितानुं वैर लेइशुं.

वररुचि पण निरंतर सनामां आवे, तेने राजा, हाली, मोहाली सर्व घणो आदर करे. एकदा राजा, मंत्रीश्वरना गुण संनारवा लाग्यो, अने

सिरियाने गदगद वाणीयें कहेवा लाग्यो के, महारो अमात्य शकमाल घणो नक्तिवंत, घणो शक्तिवंत, इइने बृहस्पति सरखो हतो. ते सहेजें जेम तेम मार्यो गयो! हा हा दैव! ए तें शुं कर्युं! अहो नाइ! शकमाल विना सर्व सूनुं देखुं बुं. त्यारें सिरियो बोल्यो, हे महाराज! हुं शुं करुं. ए सर्व मदिरानो पिनारो वररुचि पापी तेनां काम बे. ते सांनली राजा बोल्यो के, शुं वररुचि मदिरा पीये बे, ए वात साची बे? त्यारें सिरियो बोल्यो, राजन्! ए वात काले देखाडीश. पबी सिरियें पोताना माणसने शीखवी मूक्युं के, कचेरी मले ते वेलायें तु एकेकुं कमल सहुने आपजे, अने वररुचीने मीढलरसें करी तत्काल नावित करेखुं एवुं कमल आपजे. तेवारें ते पुरुषें तेमज कर्युं. त्यारें राजा प्रमुख कहेवा लाग्या के, अहो! ए अद्भुत सुगंध क्यांथी लाव्या? एम करी नासिकाग्रे दीधां, विप्रें पण सुंध्युं, तेथी तेणें रात्रियें चंड्हास मदिरा पीधी हती, ते वमन कर्युं ते जोइ सहुयें वररुचीने धिग्धिग् करी सनामांथी काढयो. वररुचीयें एक विप्र पासें जइ प्रायश्चित्त माग्युं. तेने विप्रें कह्युं के, तपाव्युं तरुवुं पान करे तो ए पाप टले. वररुचीयें पण तेमज लोकलाजें तरुवुं पीधुं तेथी मरण पाम्यो.

हवे स्थूलिनइ पण श्रीसंनूतिविजय आचार्य पासे चारित्र पालतां श्रुतसमुइना पारगामी थता हवा. ज्यारें चोमासुं आव्युं, त्यारें एक मुनियें गुरुने प्रणमीने एवो अनिग्रह लीधो के, हुं चार मास लगें सिंहगुफाने बारणें उपवास करी काउस्सग्गें रहीश. बीजो साधु बोल्यो के, हुं दृष्टिविष सर्पना बिलनी उपर चार महिना उपवास करीने काउसग्गें रहीश. त्रीजो साधु बोल्यो के, हुं उपवास करीने कूआना नारवटीयानी उपर काउस्सग्गे रहीश. एवुं सांनली गुरुयें पण योग्यता जाणी ते त्रणेने आज्ञा दीधी. एटले स्थूलिनइजी उठी वंदना करीने बोल्या के, हुं कोश्या नामें वेश्याने घेर चित्रशालानी याचना करीने तेमां रहीश, पण तपस्या करीश नहीं. षट्रस नोजननो आहार करतो चार मास पर्यंत अनिग्रह लइने रहीश. त्यारें गुरुयें उपयोग देइने योग्य जाणी तेने आज्ञा आपी.

एम ते चारे मुनि आज्ञा लइने स्वस्वस्थानकें गया. ते मुनि शीतल तीव्रतपस्यावंत देखीने त्यां वनना सर्प, सिंह अने अरहट्टना खेडु प्रमुख सर्व जीव शांत थता हवा. स्थूलिनइ पण कोश्याने घेर आव्या. तेने जोइ कोश्या

पण हाथ जोडी सहामी आवी उन्नी रही. मनमां विचार्युं के, एणे व्रत तो लीधुं पण निर्वाह न थयो, माटें इहां आव्या छे. एम चिंतवीने कहेवा लागी के, हे स्वामिन् ! आज्ञा करो, हुकुम फरमावो, ते हुं करुं ? आ शरीर, धन, परिवार, सर्व तमारुं छे. त्यारें स्थूलिजद्रजी बोल्या मुजने चोमासुं रहेवा माटें तमारी चित्रशाली आपो. वेश्या बोली, स्वामी ! सुखें रहो, पधारो. एम कही वेश्यायें चित्रशाली तैयार करी, एटले श्रीस्थूलिजद्रजी पण कामना घरमां बलियो थइने जेम धर्म पेसें तेम चित्रशालीमां पेठा.

त्यां ते वेश्या षट्रस जोजन मुनिने वहोरावे: त्यार पछी सोले शणगार सजी मुनिने खोजाववा आवे, पूर्वला कामजोग संजारीने नवनवा कामविलास जे प्रमाणे शास्त्रमां कह्या छे ते प्रमाणें करे, तेथी ते मुनिराज क्षोजाय नही, एम निरंतर क्षोजावतां मुनिने तो उलटी ध्यानधारा वधती हवी. एवुं मुनिनुं निर्विकारिपणुं देखीने वेश्या पगे लागी. स्थूलिजद्रजीनी दृढता देखीने वेश्यायें श्राविकापणुं अंगीकार कर्युं. अने एवो अजिग्रह लीधो के, कदाचित् राजा कोइनी उपर संतुष्ट थइ महारे घेर मोकले, तो ते पुरुष मोकलो, पण बीजो पुरुष महारे न कल्पे.

हवे चोमासुं उतर्यां ते त्रणे मुनि गुरु पासें आव्या. तेमां प्रथम सिंहगुफावासी साधुने गुरुयें कह्युं अहो "दुक्करकारक" तमे सुखथी आव्या एम कही कांइक आसन ऊंचुं कर्युं वली बीजा बे साधुने पण गुरु एम ज कहेता हवा. पछी ज्यारें श्रीस्थूलिजद्र साधु आव्या त्यारें गुरु उन्ना थइने बोल्या के अहो ! दुक्करकार ! दुक्करकार ! तमे सुखशातायें आव्या ? एवुं सांजली पूर्वला त्रणे मुनि विचारवा लाग्या के, अहो ! ए मंत्रिपुत्रछे माटे गुरु एनुं केटलुं बहुमान करे छे ? जे माटे षट्रस आहार जोजन करी लष्ट पुष्ट थको आव्यो, तेने गुरु एटला वानां करे छे ? तथापि कांइ फकर नही ए सर्व आवते चोमासें जाणिशुं. एम धारी अमर्ष धरतां आठ मास काढ्या. फरी चोमासुं आव्युं. त्यारें सिंहगुफावासी साधु गुरुनी पासें आवी प्रतिज्ञा करतो हवो के, कोश्या नामें वेश्याने घेर षट्रस आहार जोजन करीने हे जगवन् ! हुं चोमासुं रहीश. त्यारें गुरुयें ज्ञानना उपयोगें विचार्युं के, ए स्थूलिजद्रजी उपर ईर्ष्या लावीने बोले छे, पण एनाथी निर्वाह नही थाय ! एम चिंतवी गुरु बोल्या, हे वत्स ! ए अजिग्रह

डुक्कर डुक्कर छे. माटे न करो. स्थूलिभद्रजी मेरुनी पेरें ए अभिग्रह पाल वानें थिरतावंत हता. त्यारें ते साधु बोल्यो के, मह्हारें डुक्कर नथी तो डु क्करडुक्कर केम कहो छो? माटे हुं अवश्य करीश. गुरु बोल्या के, पूर्वला तपनो पण भंग थशे. जे माटे शक्तिविना घणो भार उपाडीयें तो शरीर भां गी पडे. तो पण ते गुरुनुं वचन अपमानीने वेश्याने घेर गयो.

वेश्यायें विचार्युं के, श्री थूलिभद्रजीनी स्पर्द्धायें ए महात्मा आव्यो छे, पण एने संसारमां पडतो राखुं. एम विचारी उठीने प्रणाम कर्यो. मुनि यें रहेवा माटे चित्रशाली याची, वेश्यायें पण जग्या आपी, त्यां रह्या. षट्रस आहार भोजन सामग्री वेश्यायें तैयार करी, ते भोजन साधुयें कर्युं.

हवे मध्यान्ह समयें तेनी परीक्षा करवा वेश्या सोल शणगार सजीने आवी. मुनितो देखता मात्रमां क्षोभायमान थता हवा. तेवी स्त्री अने ते वुं भोजन ते कोने विकार न करे? ते साधु कंदर्पे व्याकुल थयो थको वे श्याने भोगनी प्रार्थना करतो हवो. वेश्या बोली के, अमे तो धन होय तो वश थइयें. मुनि बोल्यो. अमारी पासे द्रव्य क्यांथी? वेश्या बोली के, नेपाल देशनो राजा मुनिनें रत्नकंबल आपे छे, ते लावो. मुनि पण नेपा ल देशें रत्नकंबलने अर्थे चाल्या. चोमासानो काल छे, मार्गमां कचरा पाणी घणा छे. तो पण ते साधु जेम अंतरथी पोताना व्रतमां खलाया, तेम बा ह्यथी पण पगें पगें खलाता चाल्या. एम करतां त्यां रत्नकंबल पाम्या. तेने वांसनी लाकडीमां गोपवी वाटे पाछा आवतां चोरनी पल्लीमां एक सूडो हतो, ते बोल्यो. " लक्षमायाति " एटले लक्षद्रव्य आवे छे. तेवारें पल्ली पतियें कोइ चाडखो पुरुष झाड ऊपर बेठो हतो, तेने पूछ्युं के, शुं आवे छे? ते पुरुष बोल्यो, एक भिक्षुक आवे छे. एवामां साधु त्यां आव्यो ते ने पल्लीपतियें तपासी जोयुं, पण कांइ दीतुं नही. त्यारें मुनिने मूकी दी धो. ते जोइ पंखी बोल्यो " लाख जाय छे. " ते सांभली फरीथी ते पल्ली पतियें साधुने पकडीने पूछ्युं के, साचुं बोल अमारो पंखी जूठुं बोले न ही. साधुयें पण जेवुं हतुं तेवुं कह्युं. पल्लीपतियें दया आणी जवा दीधो. अनुक्रमें आवीने वांसमांथी रत्नकंबल काढीने वेश्याने आप्युं. ते वेश्यायें लइने खालमां नाखी दीधुं. मुनि बोल्या. रे भूंडी! घणो क्लेश खमी बहु मूल्यनुं रत्नकंबल में लाव्युं, तेने तुं अपवित्र कचरा मध्ये शुं नांखीदे छे?

वेश्या बोली. रे मूढ ! तुं रत्नकंबलनी शोचना करे छे, पण गुणरूप रत्नम य पोतानो आत्मा ते नरकरूप कचरामां पडे छे, तेने केम नथी सोच तो ? ते सांजली मुनिने संवेग आव्यो. त्यारें कहेवा लाग्यो. के हे वेश्या ! संसारमां पडता एवा मुज प्रत्यें तें राख्यो. हवे अतिचार पंक शोधवाने अर्थें हुं गुरु चरणे जइश. हे निःष्पाप तुजने धर्मलाभ हो. कोश्या पण कहे वा लागी के, में ब्रह्मचारी थकां तमने खेद पमाड्यो, ते मने मिछामिछ क्कडं हो. में तमने प्रतिबोधवा निमित्तें एटला वानां कर्यां, ते हे ऋषीश्वर ! तमे खमजो, अने हवे उतावला गुरु पासे जाउ. अने गुरुवचन अंगीकार करो. मुनि पण ते वचन प्रमाण करी श्री संजूतिविजय गुरु पासे गया त्यां प्रायश्चित आलोचीने तप अंगीकार करता हवा.

हवे श्रीसंजूतिविजयजी पण अनशन करी देवलोके पंधार्या. वली एक दिवसें राजा रथिक पुरुषनी उपर संतुष्ट थयो; तेवारें तेना मागवाथी तेने राजायें कोश्याने घेर उतारो आप्यो. हवे कोश्यातो एक थूलिजद्द टाली अन्य कोइ पुरुषने इछती नथी. ते माटे रथकार पुरुषनी आगल पण श्री थूलिजद्दजीना गुणवर्णन करती हवी. रथकार पण घरनी वाडी मध्ये ढोलीयें बेसीने वेश्यानुं चित्त रीजववा माटे पोतानुं विज्ञान देखाडवा आं बानी लुंब बाणें वींधी, पछी ते बाणना पूंखनें विषे बीजुं बाण सांध्युं. व ली बीजा बाणें ते सांध्युं तेणे करी बेगां थकांज आम्र वृक्षनी लुंब पाडी कोश्याने आपी. त्यारें कोश्या पण पोतानुं विज्ञान देखाडवा माटे एक सरसवनो ढगलो करी ते उपर सूची मूकी पुष्पपत्रें ते सूइ ढांकीने ते उ पर नाटक करती हवी. पण सूची विंधाणी नही. अने सरसव पण ख स्या नहीं ते जोइ रथकार पुरुष कहेवा लाग्यो. के, तहारी डुक्कर करणी देखीने हुं संतुष्ट थयो छुं. माटे कांइक माग, ते तुजने आपुं. त्यारें कोश्या बोली. शुं महारी डुक्कर करणी दीठी के, जे जोइने तुं महारी उपर री जयो ? अन्यासीने शुं डुक्कर छे ? ए तहारी तथा महारी बेहुनी करणी कांइ पण डुक्कर नथी, पण जे थूलिजद्रें कर्युं, ते डुक्कर छे. जे माटे बारवर्ष रही महारी साथे जोग जोगव्या, तेज चित्रशालीमां रही अखंम व्रत राखी ने गयो ! स्त्रीनी पासे एकदिवस पण रही न शकाय. ते श्री थूलिजद्द चा रमास पर्यंत अखंम व्रतें रह्या. वली षट्रस जोजन आहार करता तथा

कामने जागृत करनारी चित्रशालीमां रहेता, पोतानी स्त्रीनी पासे वसता, वर्षाकाल, यौवनावस्था, पूर्वलो राग, एटलां वानामांहेलुं जो एक वानुं छतुं थाय, तो लोढानुं शरीर होय, ते पण गली जाय, तो सर्व कारणनी शी वात ! ॥ यतः ॥ न डुक्करं अंबय लुंबतोडणं, न डुक्करं सरिसवनच्चिया ए ॥ तं डुक्करं तं च महाणुनावं, जे सो मुणी पमयवणंमि वुच्छो ॥ १ ॥ कवयोऽपि ॥ गिरौ गुहायां विजने वनान्तरे, वा संश्रयन्तो वशिनः सहस्त्र शः ॥ हर्म्येऽतिरम्ये युवतीजनान्तिके, वशीश एकः शकमालनन्दनः ॥ २॥ योऽग्नौ प्रविष्टोऽपि नैव दग्धः छिन्नो न खड्गाग्रकृतप्रचारः ॥ कृष्णाहिरन्ध्रेऽप्युषितो न दष्टो, नाक्तो जनांगारनिवासकोऽपि ॥ ३ ॥ वेश्या रागवती सदा तदनुगा षड्नीरसैर्नोजनं, शुच्रं धाम मनोहरं वपुरहो नव्यो वयःसंगमः ॥ कालोऽयं जलदाविलस्तदपि यः कामं जिगायादरात्, तं वंदे युवति प्रबोधकुशलं श्रीस्थूलिनद्रं मुनिम् ॥ ४ ॥ रे काम वामनयना तव मुख्य मस्त्रं, वीरा वसन्तपिकपंचमचंद्रमुख्याः ॥ त्वत्सेवका हरिविरंचिमहेश्वराद्या, हा हा हताश मुनिनापि कथं हतस्त्वम् ॥ ५ ॥ श्रीनंदिषेण रथनेमिमुनिश्वरादि–बुध्ध्या त्वया मदन रे मुनिरेष दृष्टः ॥ ज्ञातं न नेमिमुनि जम्बुसुदर्शनानां, तुर्यो नविष्यति निहत्य रणांगणे माम् ॥ ६ ॥ श्रीनेमितोऽपि शकमालसुतं विचार्य मन्यामहे वयममुं नटमेकमेव ॥ देवोऽद्रिदुर्गमधिरुह्य जिगाय मोहं, यन्मोहनालयमयं तु वशी प्रविश्य ॥ ७ ॥

इत्यादिक श्रीस्थूलिनद्रजीना गुण वर्णन सांनलीने रथकार पुरुष बोल्यो. रे स्त्री ! ते स्थूलिनद्र महासत्त्वनो धणी कोण छे ? जेनां तुं एटला गुण वर्णन करे छे. त्यारें वेश्या बोली. राजानो प्रधान शकमाल नामें हतो तेनो पुत्र स्थूलिनद्र तेने हुं वर्णवुं छुं. ते सांनली संभ्रांत थयो थको रथकार बोल्यो. रे स्त्री ! ते महामुनिनो हुं किंकर छुं. एम सांनली वेश्यायें तेने संवेगमां आव्यो जाणी, धर्मदेशना देइने तेनी अनादिकालनी मोहनिद्रा टाली, त्यारें रथकार बोल्यो के, हे नद्रे ! तें मुजने नलो प्रतिबोध कर्यो. हुं पण ते मुनिने मार्गें चालीश. तें मुजने आज मार्ग देखाड्यो, तहारुं कल्याण थाउ. तुं तहारो अनिग्रह दृढ राखजे. एम कही सद्गुरु पासे जइने रथकारें पण प्रव्रज्या अंगीकार करी.

नगवान् श्रीस्थूलिनद्रजी पण तीव्र व्रत पालतां बारवर्ष डुकाल पड्यो

ते महाविकराल डुकालने विषे साधुनो समुदाय, मली समुड्ने कांठे जइने रहेतो हवो. ते नूखें करी सूत्र गणी न शके, तेथी सर्व सूत्र वीसरी गयां ॥ यतः ॥ अगणिज्जंति नासे विज्जा, दंमिज्जंति नासे पज्जा ॥ कुट्टिज्जंति नासे नज्जा, बहु बोलंति नासे लज्जा ॥ १ ॥ हवे डुकालने अंतें पाम्लिपुर नगरने विषे साधुनो समुदाय एकठो थयो. ते वखत जे साधुनी पासे अंग, अध्ययन, उद्देशादिक जे कांइ कंठाग्रें हतुं, ते लीधुं. त्यारें अगीयार अंग तो मल्यां, पण दृष्टीवाद पूर्वमध्यें कांइयें न जड्युं. त्यारें सर्व संघ नेलो थइने पूर्व विद्या मेलववाना निमित्तें चिंता करवा लाग्यो.

ते अवसरें नेपाल देशना मार्ग मध्यें रहेला एवा श्रीनड्बाहुस्वामी, ते पूर्वधर बे. तेमनें तेडवा माटे श्रीसंघें मली बे साधुने, मोकल्या. ते साधु त्यां जइ श्रीनड्बाहुने नमस्कार करी हाथ जोडीने एम कहेता हवा के, श्रीसंघें तमने तेडवा माटे अमने मोकल्या बे. गुरु बोल्या के, में तो महाप्रणिधान मांम्यो बे ते बारवर्षें पुरो थाशें तिहांसुधी महाराथी अवाशे नही ए महाप्रणिधान निपन्यां पबी जो कोइ कार्य आव्युं होय तो सर्व पूर्व सूत्रने अर्थ सहित अंतर्मुहूर्त्तमां संपूर्ण गणी शकाय.

हवे ते मुनियें पाबा जइने श्रीसंघने ते वात कही. तेवारें श्रीसंघें वली बीजा बे साधुने मोकलीने कहेवराव्युं के, तमे गुरुने पूबजो के जे श्रीसंघनी आज्ञा न माने तेने शयो दंम थाय? ते कृपा करी कहो. त्यारें गुरु कहेशे के, तेने संघबहार करवो, त्यारें तमें सारी पेठें कहेजो के, ए दंमयोग्य तमें बो. ते साधुयें पण त्यां जइने तेमज कह्युं. त्यारें आचार्य बोल्या के, श्रीसंघ एम करी शके ते वात महारे प्रमाण बे; पण श्रीसंघ महारा उपर प्रसाद करीने बुद्धिवंत साधुनें जो इहां मोकले तो हुं तेमने नित्य सात वाचना आपीश. तेमां एक वाचना गोचरीथी आवीने आपीश, त्रण वाचना काल वेलायें आपीश, तथा त्रण वाचना सांजना पडिक्कमणा पबी आपीश. ए रीतें पण संघकार्य थशे. अने महारुं कार्य पण नहि सीदाय. पबी ते मुनियें आवीने संघने तेमज विनंति करी. श्रीसंघें पण स्थूलिनद्र प्रमुख पांचशे मुनि नणनारा बुद्धिवंत जोइने मोकल्या. आचार्य पण सहुने नणावता हवा. पण ते साधु थोडी वाचना माटे नणतां उद्वेग पाम्या. एक श्रीस्थूलिनद्रजी टकी रह्या. ते नणतां नणतां आठे वर्षें आठ

पूर्व भण्या. पछी आचार्यें पूछयुं के, उद्वेग केम पामो छो ? त्यारें स्थूलिभ द्रजी बोल्या के, हुं उद्वेग नथी पाम्यो. पण वाचना थोडी छे. त्यारें आ चार्य बोल्या. हवे प्रणिधान प्रायः पूर्ण थयुं छे. पछी तमारी इछा प्रमाणें वाचना आपीशुं. स्थूलिभद्र बोल्या,हुं केटलुं भण्यो ? अने केटलुं बाकी छे ? गुरु बोल्या एक बिंदु जेटलुं तुं भण्यो, अने समुद्र जेटलुं बाकी छे.

हवे ध्यान पूरुं थये थके बे वस्तु उणां दशपूर्व स्थूलिभद्रजीयें जेटले संपूर्ण कर्यां, तेटले विहार करता पाटलिपुर नगरने विषे भगवान् श्रीभद्र बाहुस्वामी उद्यानमां पधारता हवा. त्यारें यक्षादिक स्थूलिभद्रजीनी बहे नो साधवित थइ छे ते वंदना करवा आवी. तेणीयें गुरुने वांदीने पूछयुं के, हे प्रभु! स्थूलिभद्रजी क्यां छे ? गुरु बोल्या,नहाना देवकुलमां छे. ते सांभ ली देवकुल तरफ चाली. एटले बहेनोने चमत्कार देखाडवा श्रीस्थूलिभद्र जी सिंहनुं रूप करी बेठा. ते रूप देखी बहेनो बीहीनीथकी पाछी आवी गुरुने कहेवा लागी के, वडा भाइने तो सिंहभक्षण करीने त्यां बेठो छे, ते सांभली आचार्यें उपयोग दीधो,अने फरी कह्युं के,ते तमारा महोटा भाइ छे, पण सिंह नथी. माटे जइने वांदो त्यारें ते साध्वीउयें फरी त्यां जइ भाइने मूलगे रूपें देखी वंदना करीने. पछी पोतानी कथा कहेती हवी के,आ पणा भाइ सिरियें अमारी साथें दीक्षा लीधी, परंतु एकासणुं करवाने पण असमर्थ होवाथी एक दिवस पर्युषण पर्वने दहाडे में कह्युं के, आज पो रिसी करो, ते तेमणें करी. पहोर पूर्ण थयो त्यारें में कह्युं के, आ पर्व दोहिलुं छे माटे पूरिमड्ढ करो. ते पण कर्युं. एम करतां अपरार्द्धनुं पच्च रकाण कराव्युं. में कह्युं एटलो काल तो सुखें जशे, ते पण कर्युं. पछी अ वसरे वलो पण में कह्युं के, हवे रात्रि ढूकडी छे, उंघमां रात्रि जशे माटें उपवास करो. तेवारें उपवास पण कर्यो. रात्रियें देवगुरुने संभारतां क्षु धायें पीड्योथको मरीने देवलोकें गयो. माटे मने ऋषिघातनुं पाप लाग्युं तेनो पश्चात्ताप करती श्रीसंघपासें प्रायश्चित्त माग्युं. त्यारें संघे कह्युं के, त मारो शुद्ध भाव छे,तेथी प्रायश्चित्त न आवे. में कह्युं के,जो साक्षात् परमे श्वर मने कहे तो शाता थाय,अन्यथा नहि ! ते सांभलीने संघें काउस्स ग्ग कर्यो, शासन देवता आव्या, तेणे संघने कह्युं के, कहो शुं करुं ? संघें कह्युं के, यक्षाजीने श्रीजिनेश्वर पासे लेइ जाउ. त्यारें शासन देवी बोल्या

के, हुं निर्विघ्नपणें जइ शकुं, माटे तमें काउस्सग्गमां रहेजो. ए वातनी सं घें हा कही. त्यारें शासनदेवी मने श्रीसीमंधरस्वामी पासें लइ गया. में श्रीपरमेश्वरजीने वंदना करी, प्रभुजी बोल्या के, भरतक्षेत्रथी आ आर्या आव्यां छे, ते निर्दोष छे. ते सांभलीनें महारो संदेह टल्यो, श्रीसंघनी पासे कृपा करीने प्रभुजीयें मने चार अध्ययन आप्यां. शासनदेवता, पाछां मने महारे स्थानकें लाव्यां. एक भावना अध्ययन, बीजुं विमुत्ति अध्ययन, त्रीजुं रतिकला अध्ययन, अने चोथुं विविक्तचर्या अध्ययन, ए चारे अध्ययन में एक वाचनायें ग्रह्यां. श्री संघनी आगल वात कहीने ए चारे अध्ययन कही देखाड्यां. तेमां बे अध्ययन श्रीआचारांगजीनी बे चूलिका थापी. अने बे अध्ययन श्रीदशवैकालिकजीनी चूलिकापणे थाप्यां. एवुं कहे थके स्थूलिभद्रजीयें ते वातनी आज्ञा दीधी. साध्वी पोताने ठेकाणें आव्यां.

हवे स्थूलिभद्रपण गुरु पासे वाचना लेवा आव्या, गुरु बोल्या के, तुं वाचनाने अयोग्य छे. ते सांभलीनें स्थूलिभद्रें पण दीक्षा दिवसथी मांमीने पोतानो अपराध विचार्यो, पण कोइ अपराध दीठो नही. त्यारें गुरुने कह्युं के, स्वामी! महारो अपराध तो महारी नजरमां आवतो नथी. गुरु बोल्या. अपराध करीने वली मानतो नथी! त्यारे स्थूलिभद्र सिंहरूप संभारीने गुरुना चरणे मस्तक घाली कहेता हवा के, हे स्वामिन्! हवे फरी एवुं नही करुं. ए महारो अपराध खमो. गुरु बोल्या. हवे तुं न करजे, पण ए काम कर्युं तेथी वाचना नहि आपुं. एम कहे थके स्थूलिभद्रजीयें संघने विनंति करी गुरुने कहेवराव्युं, जेमाटे महोटा कोप्या तेने महोटा ज प्रसन्न करवां समर्थ होय! सूरि बोल्या. हवे बीजा पण आज पछी मंदसत्त्वना धणी थशे, माटे योग्यता नथी. थाकतां पूर्व महारीज पासे रहो, एनो दंमतो बीजाने शिक्षा माटे छे. ते सांभली संघें घणो आग्रह कर्यो त्यारें गुरुयें उपयोग दीधो, जाण्युं के, महाराथी पूर्व विछेद नही जाय, एम जाणी हवे कोइने भणावशो नही. एवो श्रीस्थूलिभद्रजीने अभिग्रह करावीने थाकतां पूर्व तेमने भणाव्यां. इहां कोइ कहे छे के, सूत्रेंज चार पूर्व भणाव्यां पण अर्थ न आप्यो. अनुक्रमें आचार्य पद भद्रबाहुस्वामीयें स्थूलिभद्रनें आप्युं. ए रीतें स्थूलिभद्र जेवामुनि पण श्रुत मद करवाथी भणवाने अयोग्य थया तो बीजानी शी वात? माटे श्रुतमद न

करवो. ए आठमा मद उपर कथा श्रीपरिशिष्ट पर्वणीमध्ये ढे इति ॥

हवे सामान्य मान उपर बाहुबलीनो दृष्टांत कहे ढे.

श्रीऋषनदेवजीयें दीक्षा लीधी, त्यारें नरतने विनीतानुं राज्य आप्युं. बाहुबलीने बहुलि देशनुं राज्य आप्युं. तथा बीजा अहाणु पुत्रने अंगवंगादिदेश वहेंची आप्या. प्रनुने दीक्षा लीधां एक हजार वर्ष थयां. त्यारें नरतने चक्ररत्न उपन्युं, ढ खंम साध्या, बीजा अहाणु नाइने आज्ञा मनावतां तेउ राज्य ढांमी, श्रीऋषन स्वामी पासे दीक्षा लेइ केवलज्ञान पाम्या ढे.

नरतचक्री ढ खंम साधी, विनितायें आव्या, पण आयुधशालामां चक्र आवे नहि, त्यारें प्रधानें कह्युं के, तमारो नाइ बाहुबली तमारी आण मानतो नथी, माटे आयुधशालामां चक्र आवतुं नथी. नरतें नाइ उपर दूत मोकल्यो. तें बहुलि देशने विषे गयो. त्यांनी स्त्रीयोयें पूढ्युं. तुं कोण ढो ? दूतें कह्युं. हुं नरतनो दूत ढुं. बाहुबली पासे जाउं ढुं. त्यारें स्त्रीयें कह्युं नरत ते कोण ढे ? नरततो अमारें कांचलियें ढे. ते सांनली दूतें चिंतव्युं के, इहांना लोक एवा डुर्दम ढे. तो तेनो राजा केवो हशे ? एम विचार करतो तिक्षशिला नगरीयें पहोच्यो. त्यां बाहुबली राजा सना पूरी बेठा ढे. तेना त्रण लाख पुत्र ढे, तेमां महोटो सोमयशा ढे. तेने वली चोराशी हजार स्त्री ढे. तेना श्रेयांस प्रमुख बहोतेर हजार पुत्र ढे. एम पुत्र पौत्रादिकें परिवस्यो सूर्यनी पेरें देदीप्यमान एवा बाहुबलीने देखी नयभ्रांत थको दूत बोल्यो. हे महाराजा ! तमारा नाइयें तमने जुहार कह्यो ढे. अने कह्युं ढे के, चक्ररत्न आयुधशालाने विषे आवतुं नथी, माटे महारी आणदाण मानजो. ते सांनली नमुह चढावी, रातां लोचन करी, बाहुबली बोल्यो. अरे दूत ! नरतने हजी लाज नथी ? जे माटे अहाणु नाइनुं राज्य लेइ ढ खंमनो धणी थयो, तो पण तृप्ति न थइ ? के, महारुं राज्य लेवा वांढे ढे ? ते दहाडा विसरी गया के, न्हानपणमां रमतां दडानी पेठें ऊंचो उढालीने पडतो तेवारें हुं जाली लेतो, हुं तेनो तेज ढुं. राज्यनो खप होय तो वहेलो आवजे. पण आण तो श्रीतातजीनीज मानीश. एम कही दूतने निभ्रंढी काढयो. दूतें आवी सर्व वात नरतने कही. त्यारें नरतचक्रवर्त्तीने क्रोध चढयो, पढी पोताना सवाक्रोड पुत्र ढे, तेमां महोटो पुत्र आदित्ययशा ढे, तेना वली महाजसा प्रमुख सवालाख पुत्र

छे. ते सहित पोतानी ऋद्धि लइ बहुलिदेशनी संधियें आवी पड्यो. बाहुब
ली पण पोतानुं कटक लेइ सामो आव्यो. मांहोमांहि युद्ध थयुं. तेमां घ
णा लोकनो संहार थवा मांड्यो. एम युद्ध करतां बार वर्ष थयां. त्यारें इं
द्रें आवी बे जाइने समजावी. दृष्टियुद्ध, वचनयुद्ध, बाहुयुद्ध, मुष्टियुद्ध अने
दंडयुद्ध ए पांच युद्ध करवा ठेराव्या. ते पांचे युद्धमां जरत हाखो. तेवारें
क्रोधने वशें जाई उपर चक्र मूक्युं. ते चक्र पण बाहुबलीने प्रदक्षिणा देइ
पाछुं जरत पासे गयुं. जे माटे गोत्रमां चक्र न लागे.

जरतें विचाखुं के, अमोघ शस्त्र पाछुं फखुं तो निश्चय ए महारुं राज्य
लेशे. हवे जरतें चक्र मूक्याथी बाहुबलीने पण क्रोध चढ्यो. के, एणें महारुं
मस्तक छेदवानें कीधुं, तो हुं पण चक्रने अने चक्रवर्त्तीने मुष्टियें करी चूर्ण करुं.
एम चिंतवी क्रोध चढावी मुष्टि उपाडी त्यां जरत पण सामो धायो. एटले बाहु
बलीने विचार उपन्यो के, हा हा! जूंरुं थशे!!! ए मुष्टियें जरत मरशे,
छखंड रंडाशे! ऋषजना वंशने कलंक लागशे!! लोकमां हाहाकार थ
शे!!! अने मुष्टि उपाडी ते पण निष्फल केम करुं? एम चिंतवी ते मु
ष्टियें मस्तकनो लोच कखो. देवतायें वेष आप्यो. जय जय शब्द थयो. ज
रत आवी पगें लागी अपराध खमावी पोतानें स्थानकें गयो.

बाहुबलियें विचाखुं के, महारा अढाणु जाई दीक्षा लेइ केवली थया
छे. ते नहाना जाइने वांदवुं पडशे, ते माटे केवलज्ञान उपजावी पछी ज
गवानना समवसरणमां जाउं. जेम तेमने वांदवा न पडे. एवो अजिमान
आणी त्यांज काउस्सग्ग करी रह्या. वर्ष दिवस सूधी जूख तृषा खमी,
पगें डाज उग्या, वृक्षनी पेठें वेलडीयें विंटाणा, कानमां पंखीयें माला
घाल्या, ताढताप खमता रह्या. वर्ष दिवसने अंते ब्राह्मीने श्रीऋषजदेवस्वा
मीयें मोकली, तेणें आवी कह्युं के, हे वीरा! गजथकी उतरो. ए वचन
सांजली बाहुबलियें विचाखुं के, हुं तो गज उपर नथी चढ्यो, अने ए महा
सतीनुं वचन पण जूठुं न होय, एम विमासतां मनमां ज्ञान उपन्युं के, हुं
अजिमानरूप हाथीयें चढ्योज छुं. जेमाटे न्हाना जाइतो परमगुणी थया.
केवली थया, वीतराग थया, रत्नत्रयीरूप गुणें करी ते परम वडेरा छे,
त्रिजुवनने वंदवा योग्य छे, ते उपर अजिमान करवाथी मने आशातना
लागी, माटे जइने वंदना करुं. एम विचारी जेटले पग उपाडे छे, तेटले एज

नावनायें क्षपकश्रेणी मांमी घातिकर्म क्षय करी केवलज्ञान पाम्या. केवली पर्याय पाली मुक्ति पहोच्या. ते माटे मानें धर्म न होय ॥ यतः ॥ धम्मो मए ण हुंतो, तो नवि सीतन्हवायविज्झडिउ ॥ संवन्नरमणसिउ, बाहुबली तह किलिस्संतो ॥ १ ॥ जे माटे वर्ष दिवस सुधी केवलज्ञान अटकाव्युं. ते माटे मानथी उपरांत वली बीजो शत्रु ते कोण बे ? ॥ इतिश्रीउपदेशमालायाम् ॥ हवे मान ते वैरी कह्यो, माटे वैरीनो प्रतिपक्ष हेतु बे, माटे हेतु पूबे बे.

इहां "हियमप्पमाउ" ए पदनो अर्थ कहे बे शिष्य पूबे बे के, हे स्वामिन् ! वैरी ते मान कह्यो. त्यारें (हियं किं के०) हित ते शुं ? इहां किं शब्द पब वाडेनो बे, ते लेइयें. त्यारे गुरु बोल्या के, हे शिष्य ! (अप्पमाउ के०) अप्रमाद तेज हित बे. जे कारण माटे थोडा पण जे माग अध्यवसाय करवा, ते प्रमाद बे माटे ते करवा नहि. तेने अप्रमाद कहियें. ते अप्रमादना दृष्टांततो गौतम, सुधर्म, जंबू, प्रनवा, अने वयरस्वामी प्रमुख घणाना बे, ते जाणवा. इहांतो व्यतिरेकें चंदा अने सर्गमाताना पुत्रनो दृष्टांत कहे बे. जे माटे थोडो प्रमाद पण महाअनर्थनुं आपनारो बे ते कहे बे.

आज जंबुद्वीपना दक्षिणार्द्ध नरतने विषे उत्तरापथ देशमां वर्द्धमानपुर नगरें, अजितवर्द्धन नामें राजा राज्य करे बे. त्यां सद्ध एवे नामे गाथापति रहेबे. तेनीं चंदा नामें नार्यानो सर्ग एवे नामें पुत्र बे. ते पूर्वकृत कर्मेंकरी निर्धन बे. अनुक्रमें ते सद्ध मरण पाम्यो. केटलो एक काल गयो, पढी आजीविका पण दुःखे पूराय माटें चंदा उदरनरणनिमित्तें परघरने विषे काम करे. सर्ग पण साग प्रमुखनां इंधणां लावी आजीविका करे. ॥ यतः ॥ किं किं न कयं को को, न पब्बिउ कह कह ण णामियं सीसं ॥ दुप्परउयरस्स कए, किं न कयं किं न कायव्वं ॥ १ ॥ एम करतां एक दिवसें तेनी पासे ईश्वरशेठ पाडोशी वसे बे. तेने घेर जमाइ आव्यो बे. सर्गनी पण घेर आववानी वेला थइ बे. एवा अवसरे ईश्वर शेठें पाणी नरवा माटें चंदाने बोलावी, त्यारें चंदा पण पुत्र नूख्यो आवशे, एवुं जाणी. तेना सारुं शीके नोजन मूकी, कूतरा प्रमुखना नयथकी बारणें कडी चढावीने त्यां गइ. थोडी वेला पढी सर्ग आव्यो. तेणें इंधणां मूकी माताने खोली; पण जडी नही शीकेपण जोयुं नही. नूखें तरषें पीड्यो कषाय वंत थयो.

हवे चंदायें पाणी वह्युं; पण शेठना माणस कामकाजमां व्यग्र हता.

तेणें कांइ न आप्युं. माटे चंदाना मनमां घणो खेद उपन्यो. पछी घेर आवी एटले कषायें सर्ग बोल्यो. अरे तने त्यां शूलियें दीधी हती के शुं ? जेमाटे महारी वेला वीसरी गइ. हुं भूखें पीडा पामु छुं. त्यारें ते पण दुःखणी हती, तेथी बोली के, शुं तहारा हाथ कपाणा हता के, शीकेथी लेइने खाधुं नही! एवी रीतें बे जणने तथाविध वचन उचारतां हीणा कर्म बंधाणां.

एकदा कोइ कर्मविचित्रतायें, भाविभावनायोगें, विशिष्ट फल थनार छे, माटें मानतुंग नामा आचार्य पासे ते बेहु जणें जैनधर्मनो बोध पामी श्रावकपणुं अंगीकार कर्युं. तेने घणा काल पाली वृद्धावस्थायें शुभ परिणामें बेहु जणें चारित्र लीधुं. अंते संलेषणा करी समाधियें मरण पामी देवलोके उपन्या. त्यां आउखुं पूर्ण थये सर्गनो जीव च्यवीने जंबुद्वीपना भरतमां ताम्रलिप्ति नगरीयें कुमारदेव नामें शेठने घेर फींजुआ नामें भार्यानी कूखें पुत्रपणें उपन्यो. तेनुं अरुणदेव नाम दीधुं. ते अनुक्रमें कुमारभाव पाम्यो.

पाछलथी चंदानो जीव पण देवलोकथी च्यवीने पाफलापथ नगरें जसादित्य नामें शेठनी इलुआ नामें भार्या छे, तेनी कूखें स्त्रीपणें आवीने उपनी, तेनुं देयणी एवुं नाम पाडयुं. ते महोटी थइ, त्यारें भाविभावना योगें अरुणदेवने आपी. ते परण्या विनाज व्यापार करवा जहाजे चढयो. महा कडाह द्वीपे गयो, त्यांथी पाछां वलतां कर्मपरिणाम विचित्र छे माटे जहाज भांग्युं. पोतें अने एक महेश्वर नामें बीजो पुरुष हतो, ए बेहुजण पाटीये वलग्या. पाटीयुं तरतुं तरतुं समुद्रने कांठे आव्युं. ते पाफलापथ नगरना उद्याननेविषे आव्या. महेश्वर बोल्यो, हे कुमार! इहां तमारुं सासरुं छे, माटे गाममां जइयें. अरुणदेव बोल्यो हे आर्य, आ अवस्थायें सासरे जवुं युक्त नथी. महेश्वर बोल्यो, जो एम छे तो तमे आ देवकुलमां बेसो, हुं हाटथकी कांइक भोजन लइ आवुं. एम कही. महेश्वर गाममां गयो. पाछलथी अरुणदेवने मार्गना खेदें देवकुलमां उंघ आवी गइ.

एवा अवसरमां देइणीने पाछला भवे जे पुत्रनें कह्युं हतुं के, " तहारा हाथ कपाणा हता के ? " ते वचनना कर्मनो उदय आव्यो. ते भवनना उद्यानने विषे रही छे. त्यां तेने तस्करें ग्रही तेना हाथमां महामूल्य माणिकनां कटकयुगल हता, ते अर्द्ध काढयां पण आकरा घणां हता तेथी पूर्ण काढी न शक्या. तेवारें तेनुं मुख भीडी छरीथी हाथ कापी कटक यु

गल लेइने चोरें नासवा मांम्युं. ते उद्यानपालकें दीठो. बूम पाडी. एवा मां कोटवाल आव्यो. ते चोरनी पाछल दोड्यो. चोर पण उतावलुं चाल वाथी श्वासें भराइ गयो. शक्ति क्षीण थइ. अने जाण्युं के, हवे आगल न हिं चाली शकुं. पूर्वें देवकुल धारी मूक्युं हशे, माटे ज्यां अरुणदेव सूतो छे, ते देवकुलमां पेठो. एवा अवसरें अरुणदेव पण पूर्वभवें बोल्यो हतो. जे " तने शूलियें दीधी हती के शुं " इत्यादिक वचननुं कर्म उदय थयुं. तेवारें ते चोरें विचार्युं के, बीजो उपाय नथी, तेथी कटक युगल अने छरी ए बे वस्तु अरुणदेवनी पासे मूकी. अने पोतें शिखरमां संताइ रह्यो.

हवे अरुणदेव जाग्यो, दैवयोगें कडां अने छरी ए बेहुने अरुणें पोतें लीधां. अने विचार्युं के, कोइ देवतायें संतुष्ट थइने मने आप्यां हशे, माटे फांटमां घाल्यां. पण वली शंका उपनी के, देवें आपेलामां छरी केम होय ? एम चिंतवे छे एवामां कोटवाल आव्यो तेने देखी मनमां खोभना पाम्यो. कोटवाल बोल्यो. रे दुष्ट दुराचार ! क्यां जइश ? एवुं सांभलतां हाथ मांथी छरी हेठी पडी. तेने कोटवाले पकड्यो त्यारें अरुणदेव बोल्यो. हुं कडांनी वात जाणतो नथी. एटले तलारने रीश चढी. मारवा मांम्यो. भयें करी पूरां गोपव्यां न हतां तेथी कडां हेठां पड्यां. ते कोटवालें लीधां. अने निश्चय कर्यो के, एज चोर ! पछी राजा पासे लाव्या. सर्व व्यतिकर राजाने संभलाव्यो. राजाने कांइ पण शंका रही नही. त्यारें हूकम कर्यो के, एने शूलियें द्यो. राज्य पुरुषोयें वधस्थानके लावी शूलियें दीधो.

एवामां महेश्वर भोजन लेइने आव्यो, देवकुलमां जोयुं तो अरुणदेव ने दीठो नही. पछी ढूकडो आवी सर्व ठेकाणे जोयो, पण न जड्यो. महेश्वर आकुलव्याकुल थयो. पछी देवकुलनी समीपे मालीप्रमुखने पूछ्युं के, अरे पुरुषो ! तमे एवा प्रकारनो शेठनो पुत्र देवकुलमांथी जतो आवतो दीठो ? त्यारें ते बोल्या. भाइ कोइ दीठो नथी. पण हमणां एक चोर मार्यो. तिहां न जाणियें कदापि कौतुक जोवा गयो होय तो होय ? त्यारें महेश्वर खोभना पामतो बोल्यो. रे भइ क्यां क्यां ते स्थानक ? त्यारें मालीयें मार्ग देखाड्यो, शून्य हृदयथकी महेश्वर त्यां गयो. तेणे शूलियें चढावेलुं शरीर भेदाणुं, महादारुण अवस्था भोगवतो अरुणदेवने दीठो.

हवे महेश्वर पण हे श्रेष्ठिपुत्र ! हे श्रेष्ठिपुत्र ! एम कहेतो मूर्छा खाइ

नूमियें पड्यो. त्यां जे लोक जोवा आव्या हता ते लोकें कौतुक अने अ नुकंपायें आश्वासना करी पूछ्युं. हे आर्य, ए श्रेष्ठिपुत्र ! कोण छे ? त्यारें गद्गद वाणीयें महेश्वर बोल्यो. अरे नाइ ! ए कथा शी पूछो छो ? ए क था पूरी थइ. ए तो ताम्रलिप्ति नगरीने विषे तिलकनूत एवो कुमारदेव ना मा शेठनो पुत्र छे, अने आ नगरमां वसनारो जसादित्यनो जमाइ छे, ते जहाज नांग्युं, परिवारथी वियोग पामीने आंजज इहां आव्यो. में कह्युं के, इहां तहारुं सासरुं छे. चालो आपणे तेने घेर जइयें. त्यारें एणें कह्युं के, आ अवस्थायें सासरे केम जइयें ? त्यारें में कह्युं आ देवकुलने विषे तमे रहो. हुं हाटेथी नोजन लावुं. एम कहीने हुं नोजन लेवा गयो. हुं पाप कर्मी नोजन लेइने आव्यो, सघलें जोयुं पण न दीठो. अनुक्रमें मालिने पूछवाथी तेणें कह्युं के, हमणां चोर मार्यो, ते त्यां जोवा गयो होय तो कोण जाणे ? ए जोवा हुं इहां आव्यो. एटले ए रीतें दीठो. एम कहेतो कहेतो वली पृथ्वी उपर पड्यो. ते जेम तपावेली वेलुमध्ये मत्र्छ तडफडे, तेम तडफडवा लाग्यो. वली उठी शिलायें करी पोतानो वध करवा लाग्यो. एटले लोकोयें पकडी राख्यो. ए वात सर्वत्र प्रसिद्ध थइ. जसादित्यें पण ए व्यतिकर जाण्यो. त्यारें तेजवेला देइणीने लेइने त्यां आव्यो. ते पण अरु णदेवने शूलियें देखी विलाप करवा लाग्यो. अहो ! महारी अधन्यता ! एम कहेतां देइणीसहित मूर्छा खाइने धरतीयें पड्यो. परिजनें आश्वासना क री, पछी जसादित्य बोल्यो के, काष्ठ लावो, महारे वली मरवुं छे. आ शो क संताप महाराथी खमाय नही. परंपरायें ए वात राजायें पण सांन ली. राजा कोटवाल उपर कोपायमान थयो. कोटवाल बोल्यो. महारो कांइ वांक नथी. में चोरने मुद्दा सहित पकड्यो. छे हुं कांइ ज्योतिषी न थी. इत्यादिक वातो कही राजाने प्रतीत करावी, राजा पण जसादित्यने प्रतीत कराववा निमित्तें वध स्थानके आवीने शेठने कहेवा लाग्यो. रे नइ ! इहां अमारो वांक नथी. दैवनो वांक छे. माटे ए मरवानो व्यवसाय न करो. दैवपरिणति एवीज होय. एम कही अरुणदेवने शूलियेंथी उतार्यो.

एवा समयें चारज्ञानना धणी अमरेसर नामा आचार्य घणा जीवने प्रतिबोध देवानो अवसर जाणीने घणा साधु, घणा देवतायें परिवर्या थकां त्यां पधारता हवा. तेमना प्रनावेंज महेश्वरादिकना शोकनो अनुबंध वि

नय जतो हवो. अहो ! अपूर्व दर्शन नगवंत प्रशांत, देवतायें पूजित माटे धर्म सांनलियें, एवी बुद्धि थइ. देवतायें पण धरती शुद्ध करी, सुगंधी पाणी वरसावीने सुगंधि कुसुमनी वृष्टि करी. सुवर्णकमल रच्युं. ते उपर बेसी गुरुयें धर्मदेशना दीधी. नो नो ! देवाणुप्पिया मोहनिद्रा गंमो, धर्म जागरणे जागो, प्राणातिपात प्रमुख अढार पापस्थानक परिहरो, क्षमाप्रमुख गुण अंगीकार करो, नाव शत्रु प्रमादने गंमो, प्रमाद रसें वाह्यो जीव थोडापण अनाचार दोषें घणाकाल दारुणविपाक वेदवा योग्य कर्म बांधे. तेने विपाकें अरुणदेव अने देइणीनीपेरें शरीरसंबंधि अने मनसंबंधि घणा डुःख नोगवे. त्यारें राजा प्रमुखें पूछयुं के, हे नगवन् ! एणें शुं डुःष्कृत कर्युं हतुं ? तेमने गुरुयें पूर्वनुं सर्व कथानक कह्युं ते सांनली, अहो ! एटला डुष्कृतना एवा विपाक ! तो बीजानी शीवात ? एवुं जाणी पर्षदा वैराग्यवंत थइ.

एवामां अरुणदेव अने देइणी मूर्छा पामी, फरी चेतना पाम्या, जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, हृदयथी संक्लेश गयो, शुन परिणाम वध्यो. त्यारें कहेवा लाग्यां के, हे नगवन् ! जेम तमें कह्युं तेम अमें साक्षात् दीठुं. जिनधर्म अचिंत्य चिंतामणि रत्नसरखो पाम्यां. अमें सारीपेठें जाण्युं के, कर्मपरिणति एवीज होय छे. तेथी अमारुं सर्व आर्त्तध्यान गयुं. अमने परम संवेग उपन्यो छे. ते माटे हवे अमने अनशन पच्चरकावो, अने जन्म, जरा, मरण, शोकना नय टालो. आचार्य नगवान् बोल्या. ए योग्य छे, एमज घटे छे, आ अवस्थायें विशुद्ध पच्चरकाण छे. ते नवनी परंपराने टाले, डुर्गति दूर करे, सजतिये पोचाडे, मनुष्यनां अने देवतानां सुखने साधावे, अनुक्रमें परम निर्वाणपद पमाडे. एम कही राजा अने शेठने सम्मत ते बे ने अणसण पच्चरकावता हवा. तेणें अमरेसर आचार्यनी घणी स्तवना करी के, हे नगवन् ! अमारुं सुलब्ध मनुष्यपणुं. जेने तमे धर्मसारथी मल्या, विचित्र कर्म परिणामने वश जे प्राणी थया छे तेने तमे परम वैद्य छो. हवे हे नगवन् ! अमारे शुं करवुं ? गुरु बोल्या के, जे करवुं हतुं ते कर्युं. वली विशेषें सर्व नावने विषे जे ममत्व छे, ते डुःखनुं मूल छे, तेने टालो, वली परमपदनुं कारण एवुं जे मैत्रिपणुं ते समस्त जीव उपर नावो, पूर्वे डुष्कृत कर्यां होय, तेनी विशुद्ध नावें डुगंछा करो, तीर्थंकरनी प्ररूपी ज्ञानदर्शनचारित्ररूप रत्नत्रयीनो बहुमान करो, प्रमाद परिह

रीने परम पदनुं स्वरूप चिंतवो, ते सर्व तेणें यथाशक्तियें करवा मांम्युं.
ए अवसरे राजा परम संवेगें करी बोलतो हवो. हे जगवन्! एटलुं पाप तेना एवडा विपाक आव्या ? तो अमने शुं निपजशे ? जेमाटें उद्दाम प्रमादना परवश थकी, अणविचास्था कामना करनारा अमारा सरखा प्राणीनी शी गति थशे ? गुरु बोल्या. हे राजन्! ए कर्मपरिणति एवीज बे, ए रीतें थोडा प्रमादथी उपन्यां कर्म तेनां एवां अथवा एथी पण आकरां विपाक उदय आवे, अने घणां अधिक कर्म संच्यां होय तो तेथी आगल नारकी तिर्यंचनां तीव्र डुःख जीव जोगवे. ते पण घणा काल सूधी जोगववां पडे, ते माटे जगजुरुयें कह्युं बे के, सुख इन्नकें, थोडो प्रमाद पण न करवो. वली फेर खावुं ते रूडुं, व्याधियें शरीर तपाववुं ते रूडुं, अग्निमध्ये फीलवुं ते रूडुं, शत्रुनी संगत करवी ते जली, जुजंग जेगा वसवुं ते श्रेष्ठ; पण प्रमाद करवो ते रूडो नही; महा डुःखदाइ जाणवो. पूर्वें सर्व विष प्रमुख जे कह्या ते तो मात्र एकज जवें डुःखना देनार बे, अने प्रमाद तो बेहु जवें डुःखदायक बे. वली प्रमादना सामर्थ्यथी जीव आत्मकार्य न देखे, रास जवृत्तियें प्रवर्त्ते, अनागत काल न देखे, गुरुलाघव न विचारे, गुरुनो बहुमान न करे, अनुक्रमें पापकर्म बांधीने तेना विपाकें नरकादिकने विषे एवुं संक्लेशस्थानक नथी, के जे प्रमादी प्राणी न पामे. त्यारें राजा बोल्यो. हे जगवन्! ए प्रमाद सेव्यो तेनो हवे श्यो उपाय ? गुरु बोल्या. सर्व आरंज अने परिग्रहनो त्याग करवे करीने चारित्र अंगीकार करवुं. ए अप्रमादनुं जे आराधन ते हे राजन्! एकांते कर्म व्याधिनुं औषध बे. सर्व लोकमां अनिंदित, पंम्मित लोकने आनंदनुं उपजावनार, आ जव अने परजवने विषे विघ्नकष्टनुं टालनार बे, मिथ्यात्वने दूर करनार बे, ज्ञानपरिणतीने वधारनार बे, सकल कल्याणनुं साधन बे, परम आरोग्यना सुखनुं उपजावनार बे. ए अप्रमादथी वृद्धवंतें शीघ्र, निरतिचार चारित्र पालवाथी, पूर्वेला महा प्रमादें करी संच्यां जे पाप, ते क्षय थाय अने स्वजावें तेवा कारणने अजावें नवाकर्म बांधे, त्यारें हे देवाणुप्रीय! कर्मजाल खपावी केवलज्ञान पामी अपुनरागमनें सिद्धि वरे. ज्यां जन्म नही, जरा नही, रोग नही, शोक नही, संयोग नही, वियोग नही, एवुं निरुपम सुख पामे.
त्यारें राजा बोल्या. हे स्वामी! शुं एणें अप्रमाद न सेव्यो ? जे माटें ए

टलो लगारेक प्रमाद, ते एवडा डुःखनो दातार थयो? त्यारें नगवंतें कह्युं के, अप्रमाद तो सेव्यो, पण कर्मपरिणति विचित्र ले, माटे अप्रमाद मात्रें सकल कर्म न खपे, किंतु उत्कृष्टो अप्रमाद सेवे त्यारें खपे. वली सांनल हे राजन्! एटला अप्रमादथी पण ए रीतनां घणां कर्म खपाव्यां. वली आगले एनी संततिपरंपरा त्रुटी, उत्कृष्टा अप्रमादनुं बीज वाव्युं, एक नव नोगववा योग्य रह्युं हतुं ते नोगव्युं, माटे धन्य ले. तेथीज परमेश्वरें कह्युं ले. "समयं गोयमा मा पमायए" ते माटे पूर्वलां डुष्कृत निंदियें, गुरु पासे वैराग्यें करीने आलोइयें, विधिपूर्वक प्रायश्चित्त अंगीकार करियें, ए रीतें शुन परिणामरूप अग्नियें करी कर्मबीज बले थके नियमा विपाकरूप अंकुरानी उत्पत्ति न होय. ते माटें अप्रमादनी सामग्री मले प्रमाद न सेववो. ते सांनली राजा प्रतिबोध पाम्यो, बंदीखानां मूकाव्यां, दान देइ चारित्र अंगीकार कर्युं. जसादित्यें तथा महेश्वरें पण दीक्षा लीधी. ए वात सांनली कडाना चोरने पश्चात्ताप थयो, त्यारें ते गुरु पासे प्रगट थइ कहेवा लाग्यो के, ते पापकर्मा हुं छुं. महा निर्दयकाम में अंगीकार कर्युं, घणुं शुं कहुं अवश्य महारे मरवुं ले. ते माटे महारे योग्य होय ते बतावो. त्यारें गुरुयें विचार्युं के, एने लौकिक सुंदरपणुं आव्युं ले. तेथी एने गुणनाजनतो करी शकियें नही. तो पण तेने अनशन कराव्युं, नवकार दीधो, चोरें पण तेमज अंगीकार कर्यो, गुरुने वांद्या, पली आउखाने क्षये अरुणदेव अने देइणी तथा चोर ए त्रणे मरीने देवलोकें गया. ते माटे अप्रमाद ते हेतु ले ॥ इति समरादित्य चरित्रे ॥

हवे नय तथा शरण पूले ले.

॥ इहां शिष्य गुरु प्रत्ये पूले ले के, हे नगवन्! (नयं किं के०) नय ते शुं? त्यारें गुरु बोल्या के, हे शिष्य! (माया के०) माया तेज नय. एटले परने मायायें कपट करी, ठगवुं, आल देवुं, ते नय कहियें. ते उपर सर्वांग सुंदरनो दृष्टांत कहे ले.

वसंतपुर नगरने विषे जितशत्रु नामें राजा राज्य करे ले. ते नगरमां धनपति अने नावह नामें बे नाइ वसे ले. तेने धनश्री नामें बहेन ले, पण ते बालरंमा ले. परलोक साधवा अर्थी ले. एवामां श्रीधर्मघोष नामें आचार्य त्यां पधार्या. मासकल्पें रह्या. ते आचार्य पासें धनश्री प्रतिबोध

पामी, नाइ पण धर्म सांनलीने समज्या. पछी धनश्रीयें नाई पासे दीक्षा नी आज्ञा मागी, पण संसारना स्नेहें करी नाइयें आज्ञा आपी नही.

ते धनश्री धर्ममां घणो धन व्यय करे, तेथी नोजाइयो कलकलाट करवा लागी ते जोइ धनश्रीयें विचार्युं के, नाइनो अनिप्राय जोउं जे नाइने महारा उपर केवो राग छे ? नोजाइथी महारे शुं प्रयोजन छे ? एम चिंतवीने माया यें आलोच करी एकदा तेणें सूती वखतें एक नोजाइने धर्मोपदेश कहे वा मांम्यो, ते धर्म कहीने पछी जेम तेनो नर्त्तार सांनले, तेम तेने कह्युं. के घणुं कहे शुं थाय, साडी राखीये, ते सांनलीने नाइयें विचार्युं, के ए महारी स्त्री निश्चयें दुश्चारिणी देखाय छे. तेथीज महारी बेहिनें एने शी खामण दीधी अने नगवंतें तो असतीपोषण कर्मनी ना कही छे. ते माटे हुं ए स्त्रीनो त्याग करुं. पछी ते स्त्री ज्यारें पल्यंकें बेसवा आवी, त्यारें ते णें निषेध कस्यो. ते जोइ स्त्रीयें विचार्युं के, आ ते शुं ? वली नर्त्तारें कह्युं के, तुं महारा घरमांथी निकल. स्त्रीयें चिंतव्युं के, में शुं दुष्कृत कर्युं ? वि चारतां थकां पोतामां हीणुं आचरण तो कांइ न दीठुं. त्यारें त्यांज धरती उपर महाकष्टें रात्रि गमावी. प्रनातें आमण दुमणी थकी बहार नीकली, त्यारें तेनी नणंद धनश्रीयें पूछ्युं के, तुं आमणदुमणी केम छो ? ते रोती थकी कहेवा लागी के, न जाणियें महारो शो अपराध छे ? जेमाटे तमा रा नाइयें मने घरमांथी काढी मूकी. त्यारें धनश्रीयें कह्युं तुं धैर्य राख, हुं ए वातनी खबर काढीश. पछी धनश्रीयें पोताना नाइने पूछ्युं के, तहारी स्त्री दिलगीर थायछे, तेनुं शुं कारण छे ? नाइयें कह्युं के, ए कुशीला स्त्री थी सर्युं ! बहेनें कह्युं के, तें एने कुशीला केम जाणी ? ते बोल्यो.के, तहा री पासेंज धर्मदेशना देतां निवारण कर्युं ते सांनल्युं. त्यारें धनश्री बोली अहो ! तहारुं पंमितपणुं अने विचारदाक्षिण्य, जेमाटे में तो तेने धर्मोप देश देतां एवुं कह्युं के, दुःशील ते बहु दोषमय छे. माटे साडी राखियें. ए टला माटे तहारी समजप्रमाणे ते कुशीलणी थइ गइ ? ते सांनलीने नाइ लाज्यो, मिछामि दुक्कड देवराव्युं, त्यारें धनश्रीयें विचार्युं के, ए नाइतो कालुं धोलुं जे कांइ हुं कहीश ते सर्व मानशे.

पछी धनश्रीयें बीजा नाइनी परीक्षा पण एमज करवा मांमी, तेमां ए टलो विशेष के, तेनी वहुने धर्मोपदेश देतां कह्युं के, हाथ राखियें. ते नाइ

यें पण तेमज कह्युं. ते सर्व पूर्वे कहेला पहेला भाइनी पेरें जाणवुं. त्यारें धनश्रीयें जाण्युं के, ए भाइ पण कालुं धोलुं जे कहीश, ते सर्व मानशे.

ए रीतें मायायें आल देवाना दोष थकी तीव्र कर्म बांध्युं. पछी ते कर्म अणआलोइ अणपडिक्कमीने भावथकी पोताना बे भाइ, अने बे भोजाइ उनी साथें धनश्रीयें दीक्षा लीधी. ते पांचे जण दीक्षा पालीने देवलोकने विषे उपन्यां. त्यां आउखुं पूर्ण थये बे भाइ आगलथी च्यव्या. ते साकेतपुर नगरें अशोकदत्त नामें शेठ, तेना समुद्रदत्त अने वरदत्त नामें बे भाइ पुत्र पणें थया. बहेननो जीव पण च्यवीने गजपुर नगरें शंख नामे श्रावकनी पुत्रीपणें आवी उपनी. ते रूपें घणीज सर्वांगें सुंदर हती, माटें तेनुं सर्वांगसुंदरी एवुं नाम दीधुं. बे भोजाइना जीव पण देवलोकथी च्यवीने कोशला पुर नगरें नंदन शेठनी श्रीमती अने कांतिमती नामें पुत्रीयो थइ. अनुक्रमें ते सर्व यौवन अवस्था पामी.

एकदा अशोकदत्त शेठ कांइ काम उद्देशीने गजपुर नगरने विषे आव्या छे, तेणें सर्वांगसुंदरीने दीठी. त्यारें कोइकने पूछ्युं के, ए कोनी कन्या छे? तेणें सर्व वात कही. ते सांभलीने पोताना समुद्रदत्त पुत्रने माटे शंखशेठ पासे मागी. शंखशेठें हाकारो भण्यो, अनुक्रमें परण्या. त्यार पछी जमाइ ससरानें घेर आव्यो. ससरायें आदरसत्कार दीधो, वासघर सज्युं, एवा अवसरमां ते सर्वांगसुंदरीने प्रथमनुं मायाबद्ध कर्म उदय आव्युं, तेवारें भर्त्तारें वासघरने विषे रह्यां, कोइ देववाणी अनें कोइ पुरुषनी छाया दीठी. त्यारें भर्त्तारने शंका उपनी के, मह्यारी स्त्री कुशीलणी छे, एने कोइक जोइने गयो. पछी ते स्त्री वासभवनमां आवी, पण भर्त्तारें बोलावी नही. तेवारें दुःखार्त्तिवशें पृथ्वीने विषेज रात्रि गमावी. प्रभातें कोइ सज्जनने विना पूछेज एक ब्राह्मणने कहीने समुद्रदत्त साकेतपुर नगरे गयो. पछी कोशल पुरने विषे नंदनी दीकरी पूर्वभवनी धणीयाणी श्रीमतीने परण्यो, अने एनो नहानो भाई पण ते श्रीमतीनी बहेन अने पाछला भवनी पोतानी घणीयाणी कांतिमतीने परण्यो. ते सर्वांगसुंदरीयें सांभल्युं. के, भर्त्तार बीजी स्त्री परण्यो. तेथी तेना कुटुंबने सर्वांगसुंदरीने विषे घणी अधृति उपनी. पछी जावुं आववुं पण टल्युं. त्यारें सर्वांगसुंदरी धर्मने विषे तत्पर थइ. अनुक्रमें कोइक साधवी पासे दीक्षा लीधी. का

जांतरे विहार करती गुरुणी साथे साकेतपुरे गइ. त्यां पूर्वजवनी जोजाइयो तो उपशांत चित्तवाली श्राविकाउ थइ ठे, पण बे जाईयो धर्म पाम्या नथी.

ते अवसरें बीजुं मायाबंध कर्म ते आर्याने उदय आव्युं, तेथी पारणा ने दिवसे गोचरी गयां, त्यां श्रीमती वासघरमां रही थकी हार परोवे ठे. एवामां एने घेर साध्वी आव्यां. तेने जोइ श्रीमती उठीने उजी थइ, ते हार पडतो मूकी जिक्षा आपवाने अर्थें घरमां अन्न लेवा गइ एवामां चित्रामणनो मोर उतरीने हार गली गयो. ते साध्वीयें उजां उजां दीठो, अने विचार्युं के, आ अचरज ते केवुं ! एवामां साडीने ठेडे जिक्षा लइ आवी ते लेइने साध्वी त्यांथी चालती थइ. पाठलथी श्रीमतीयें हार जोयो; पण जड्यो नही त्यारें तेणें महोटा आश्चर्य पूर्वक परिजनने पूठ्युं. परिजनें कह्युं के, एक आर्या टालीने बीजुं कोइ आजे इहां आव्युं नथी. तेणीयें स्वजनने ठबको दीधो. के, एशी वात बोल्यां? कांइ आर्याजी हार लीये नही. पठी तो वात फूटी. आर्यायें पण पोतानी गुरुणीने मोरनो व्यतिकर कही देखाड्यो. त्यारें गुरुणीयें कह्युं के, कर्मनी परिणति विचित्र ठे, पठी ते साध्वी उग्र तप करवा लागी. ते जोइ श्रीमती अने कांतिमतीना जर्त्तार हस्या. पण साध्वी धर्मथी चूकी नही. तेथी पूर्वें जे कर्म बांध्युं हतुं, ते पातलुं पड्युं.

ते अवसरें श्रीमती जर्त्तार सहित वासघरने विषे बेठां ठे, एवामां चित्रामणना मोरें हेठे उकरीने हार वमन कर्यो. ते जोइ स्त्री जर्त्तार बेहु वैराग्य पाम्यां, अने विचारता हवा के, अहो ! साध्वीजीनुं गंजीरपणुं ? अहो ! महोटुं साहासिक पणुं के जेमाटे ते पोतें जाणतां हतां पण कह्युं नही ! ! एम विचारीने खमाववा जाय ठे, एवा अवसरने विषे त्यां साध्वीजी कोइ तथाविध जावनायें करी ध्यानारूढ थइने क्षपकश्रेणीमांहि केवलज्ञान पाम्यां तेनो देवता महोत्सव करवा आव्या ठे. स्त्री जर्त्तार पण खमावीने पूठवां लाग्यां के, आ शो विपाक ? त्यारें केवली जगवानें सर्व पूर्वजवनो व्यतिकर कह्यो, अने कह्युं के, कोइ माया करशो नही. ते सांजली ते स्त्री जर्त्तार वैराग्य पामी चारित्र अंगीकार करता हवा. एवी माया डुःखावह ठे ॥ इति आवश्यके अरिहंत वर्णनाधिकारे ॥

हवे जयनुं प्रतिपक्षी शरण ठे, माटे शरण कहे ठे.

अर्थः—शिष्य गुरु प्रत्ये पूठे ठे, के हे जगवन् ! (सरणं तु किं के०) श

रण ते शुं ? त्यारे गुरु बोल्या के, हे शिष्य ! (सच्चं के०) सत्य तेज शर ण जाणवुं. ॥ यतः ॥ विश्वासायतनंविपत्तिदलनं देवैः कृताराधनं, मुक्तेः पथ्यदनं जलाग्निशमनं व्याघ्रोरगस्तंभनम् ॥ श्रेयःसंवननं समृद्धिजननं सौ जन्यसंजीवनं, कीर्तेः केलिवनं प्रभावभवनं सत्यं वचः पावनम् ॥ १ ॥ ते कालिकाचार्यनी पेठें जाणवुं ते कालिकाचार्यनो संबंध कहे छे.

तुरमिणी नामा नगरें जितशत्रु नामें राजा छे. त्यां एक कालिक नामा ब्राह्मण वसे छे, तेनी भद्रा नामे बहेन छे. ते बेहिननो दत्तनामें पुत्र छे. एकदा कालिक ब्राह्मणें पोतानी मेलें प्रतिबोध पामी चारित्र लीधुं. अनुक्रमें आचार्यपद पाम्या. तेमनो दत्त नामें भाणेज निरंकुश थको व्यसनें पराभव पाम्यो, राजानी सेवा करे. कर्मयोगें राजायें तेने मंत्रिपद दीधुं.

हवे ते बल पाम्यो थको राजाने पण बहार काढी पोते राज्य लइ लीधुं. राजा पण तेना भयथकी नाशी छानो रहे. हवे ते दत्तराजा महाक्रूरकर्मा मिथ्यात्वमोहित अनेक याग करावे. घणां पशुनो घात करे. एकदा त्यां कालिकाचार्य पधाख्या. त्यारें दत्त पण पोतानी भद्रा माताना आग्रह थ की आचार्यने वांदवा आव्यो. गुरुयें देशना दीधी. ॥ यतः ॥ धर्माद्धनं ध र्मत एव कामा, कामेभ्य एव सकलेंद्रियजं सुखं च ॥ कार्यार्थिना हि खलु कारणमेषणीयं, धर्मो विधेय इति तत्त्वविदो वदंति ॥ १ ॥ एम सांभली दत्तराजायें यागनुं फल पूछ्युं. त्यारें गुरु बोल्या के, ज्यां हिंसा त्यां धर्म न होय ॥ यतः ॥ कृपानदी महातीरे, सर्वे धर्मतृणांकुराः ॥ तस्यां सौख्य मुपेता ये, कियन्नंदंति ते चिरम् ॥ १ ॥ तथा ॥ दमो देवगुरूपास्ति, र्दान मध्ययनं तपः ॥ सर्वमप्येतदफलं, हिंसां चेन्न परित्यजेत् ॥ २ ॥ एम गु रुयें कहे थके राजायें फरी यागनुं फल पूछ्युं. गुरु बोल्या. हिंसा ते दुर्गति नुं कारण छे ॥ यदुक्तम् ॥ पंगुकुष्ठिकुणित्वादि, दृष्ट्वा हिंसाफलं सुधीः ॥ नि रागस्त्रसजंतूनां, हिंसां संकल्पतस्त्यजेत् ॥ १ ॥ त्यारें फरी दत्तें कह्युं के, एवुं यद्वा तद्वा उत्तर केम द्यो छो ? जेम होय तेम सत्य कहो. त्यारें कालिकाचार्यें विचाख्युं के, यद्यपि ए राजा यागना धर्ममां रक्त छे, माटे जेम थनार होय ते थाउ, पण जूठुं बोलवुं ते मंगलिकभणी न थाय ॥ यतः ॥ यशो यस्मात् भस्मीभवति वन वह्नेरिव वनं, निदानं दुःखानां यदवनिरुहाणां जलमिव ॥ न यत्र स्याच्छायातप इव तपःसंयम कथा, कथं

चित्तन्मिथ्या वचनमभिधत्ते न मतिमान् ॥१॥ एम विचारीने गुरु बोल्या के, हे दत्त ! निश्चयें यागनुं फल ते नरक ॥ यदुक्तम् ॥ यूपं कृत्वा पशून्हत्वा, कृत्वा रुधिरकर्दमम् ॥ यद्येवं गम्यते स्वर्गे नरके केन गम्यते ॥ १ ॥ त्यारें दत्त बोल्यो. केम जणाय के, यागनुं फल नरक ? गुरु बोल्या. आजथी सातमे दिवसे घोडानी खुरीयें विष्टा उछलशे, ते तहारा मुखमां पडशे. पछी लोहनी कुंभीमां तुं पडीश. ए वात जो महारी साची थाय तो ते अनुमानें ए पण सत्य जाणजे के, तहारे नरके जवुं छे. त्यारे दत्त बोल्यो के, तमारी शी गति थशे ? आचार्य बोल्या. अमे धर्मना प्रभावें स्वर्गे जइशुं. एम सांभलीने दत्तने क्रोध उपज्यो, मनमां चिंतव्युं के, जो सात दिवसमां ए वात नहि मले, तो ए आचार्यने अवश्य मारीशुं. एम विचारीने आचार्यनी पासे सुभटोनी चोकी मूकी, पोतें नगरमां आवीने नगरना सघला मार्गमांथी अशुचि प्रमुख कढावी शुद्ध करावीने सर्व ठेकाणे सात दिवस फूल पथरावथानो हुकम करी पोते अंतेउरमां जइ बेठो.

ज्यारें छ दिवस गया त्यारें आठमा दिवसनी भ्रांतियें सातमे दिवसे क्रोध करीने अश्वउपर बेसी जेवामां गुरुने मारवा आवे छे, एवा अवसरें कोइक घरडो माली वडी नीतिनी बाधायें पीडा पामवा लाग्यो, ते मार्ग वच्चे फूल पाथरतां खाडमां वडी नीति करी. तेनी उपर फूल ढांकीने गयो, ते विष्टानी उपर दत्तराजानां घोडानो पग पड्यो, तेमांथी विष्टानो छांटो उछल्यो, ते राजाना मुखमां पड्यो. राजानें विश्वास आव्यो एटले पाछो वल्यो त्यां एकांत स्थल जोइने राज पुरुषोयें तेने दुष्ट जाणी पकडी लीधो. जितशत्रु राजाने राज्यें थाप्यो. पछी सामंत प्रमुखें विचार्युं के, ए जीवतो रहेशे तो, वली पण दुःखदाइ थशे, एम जाणीने लोढानी कोठीमां घाल्यो, घणा दिवस सूधी महाकष्ट भोगवतो विलाप करतो पोकार करतो मरीने सातमी नरकें गयो, अने श्रीकालिकाचार्य तो चारित्र पाली स्वर्गे गया. ए रीतें प्राणांते पण जूठुं न बोलवुं ॥ इति उपदेश मालायाम् ॥

हवे जे लोभ छे तेज दुःख छे ते देखाडे छे.

॥ इहां शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे के, हे स्वामिन् ! (दुहं किं के०) दुःख ते शुं ? त्यारें गुरु बोल्या. हे शिष्य (लोहो के०) लोभ तेज दुःख जे माटे लोभ उपरांत बीजुं कांइ पण दुःख नथी. ॥ यतः ॥ ये दुर्गामटवीमटं

ति विकटं क्रामंति देशांतरं, गाहंते गहनं समुद्रमतनुक्लेशां कृषिं कुर्वते ॥ सेवंते कृपणं पतिं गजघटां संघट्ट दुःसंचरं, सर्प्पंति प्रधनं धनांधितधिय स्तल्लोभविस्फूर्जितम् ॥ १ ॥ ते उपर मम्मण शेठनो दृष्टांत कहे छे.

राजगृह नगरे महान्यायवंत, समकितयुक्त श्रेणिक राजा राज्य करे छे. तेने शीलवंती, सम्यक्त्ववंती अने पतिव्रतानुवर्त्ती एवी चेलणा नामें राणी हती. तथा ते राजाने चार बुद्धिनो निधान, सकलकलासंपन्न एवो अभयकुमार नामें मंत्रीश्वर हतो. ते नगरमां अनेक कोटिद्रव्यनो धणी, अनेक व्यापारनो करनार, परंतु केवारें रूडां वस्त्र पहेरे नही, दान सन्मानमां समजे नही, सर्व कृपणमां शिरोमणि, जो कदाचित् पाडोशीने घेर प्राहुणो आव्यो होय, तो पण ते शेठना पेटमां दुखवा आवे. तथा याचक जनने स्तवना करतां सांभले, तो ते अवलुं मुख करी बेसे. तथा कोइ माणस दान देतो होय, अथवा रूडुं भोजन करतो होय, तो तेने देखीने तेना मनमां खेद उपजे एवो मम्मण नामें शेठ वसे छे.

ते शेठें कृषि, वाणिज्य, पोठिया अने शकट प्रमुख वहेवरावी अनेक प्रयत्न करी रत्नना पुंज भेगा करी तेनो एक रत्नमय वृषभ करावीने पोताना घरना उपरला माले थाप्यो छे. अने वली बीजो पण रत्नमय वृषभ करवा मांड्यो छे, पण तेनुं शींगडुं अधुरुं छे. ते संपूर्ण करवाने अनेक व्यापार करे छे.

एकदा चोमासानो काल आव्यो छे, जलवट स्थलवटना मार्ग तो चालता नथी, देशावर प्रमुखने विषे वाणोतर व्यापारनां काम चलावे छे, अने पोतें तो नकामो बेठो छे, तेथी मनमां विचार्युं के, हुं नकामो बेठो छुं. माटे आज नदी पूर आववाथी लाकडां तणाइ जतां हशे, तेनो भारो बांधी लावुं, तो पांच पैसा कमावुं. एम चिंतवी वर्षाद वरसते एक कौपिन पहेरी शीतल वायरें शरीर कंपाते थके अंधारे करी एकाकी दिशाउ ढंकाइ गइ छे, एवे मार्गें चालतो नदीयें आव्यो मांहे पेशी काष्ठ काढवा मांड्या.

ते अवसरे चेलणा राणीयें गोखे बेठां थकां महा दुःखीयो, महा दरिद्री रूपें ते शेठने वीजलीना चमकारें दीठो. त्यारें राजा पासे आवीने कहेवा लागी. भो राजेंद्र तम सरखा जे छे तें भर्याने भरे, पण एवा दुःखीयाने कोइ न आपे ॥ यतः आकड्डिकण नीरं, रेवा रयणायरस्स अप्पेइ ॥ नहु गछ्इ मरुदेसे, सवं भरियं भरिङ्गंति ॥ २ ॥ ते माटे हे राजन्! भरे

लानें नरवुं ते वृथा बे॥ यथा ॥ वृथा वृष्टिः समुद्रेषु, वृथा तृप्तेषु जोजनम्॥ वृथा दानं धनाढ्येषु, वृथा दीपो दिवापि च ॥ ३ ॥ हे राजन्! जे अनाथ दुःखीया दरिद्री होय तेनें उपगारना करनारा थोडा. एवां राणीनां वचन सांजलीने राजाने दया आवी. तेवारें पोताना पुरुषोने मोकलीने शेवने तेडावी पूब्युं के, हे मोसा! आ वेलायें नदीमांथी लाकडां काढे बे, तेनुं शुं कारण बे? त्यारें ते बोल्यो. हे राजेंद्र! मह्यारे घेर एक वृषन बे, अने बीजो जोइयें बे; माटे धन उपार्जवानी इच्छायें में विचार्युं के, आ ज वर्षाकालें नवरा बेग कांइ कार्य करियें, अने आज इंधणां मोंघां बे, एम जाणीने आ काम करुं बुं. त्यारें राजा तेनी उपर संतुष्ट थइने पोतानी गमाणीमां महा बलवंता धुरंधर मनोहर अनेक वृषन देखाड्या, अने कह्युं के, एमांथी जे तह्यारे गमे ते ले. पण शेवने एके वृषन न गम्यो. त्यारें राजायें तेने पूब्युं के, तह्यारो वृषन केवो बे? त्यारें शेव बोल्यो. रत्नजडित सुवर्णमय बे. ते सांजली राजा, चेलणा राणी अने अजयकुमार प्रमुखें परिवस्यो थको वृषन जोवा सारुं मम्मण शेवने घेर गयो. ते वृषन देखी राजा विस्मय पाम्यो. ते बलदमां एकेकुं रत्न एवुं बे के, राजाना जंमारमां पण तेवुं नथी. त्यारें राजायें शेवने बबको दीधो के, शुं आ कष्ट कृपणाइ करे बे? ए कांइ तह्यारी साथे नहि आवे? तोपण ते शेवना मनमां न आव्युं. ॥ यतः ॥ उपदेशो हि मूर्खाणां, प्रकोपाय न शांतये॥ पयः पानं जुजंगानां, केवलं विषवर्द्धनम् ॥ पबी राजाप्रमुख निंदा करतां पोताने घेर आव्या. मम्मण शेव पण अनंतानुबंधी लोजना उदयथी मरीने सातमी नरके गयो. त्यांथी निंकली वली पण अनंतो संसार रफलशे ॥ इति श्रीआवश्यक निर्युक्तौ ॥ तेमाटे लोज उपरांत कोइ बीजो दुःख नथी.

हवे दुःखनुं प्रतिपक्षी सुख बे माटे ते पूबे बे.

॥ इहां गुरु प्रत्ये शिष्य पूबे बे के, हे स्वामिन्! (सुहं किं के०) सुख ते शुं? त्यारें गुरु (आह के०) बोल्या के, हे शिष्य! (तुठि के०) संतोष तेज सुख बे. संतोष उपरांत बीजुं सुख नथी. ते उपर कपिल केवलीनो दृष्टांत कहे बे.

कोशांबी नामे नगरीने विषे जितशत्रु नामें राजा राज्य करे बे. त्यां काश्यप नामें ब्राह्मण रहे बे ते चौद विद्यानो पारगामी, राजानो पुरोहित, राजमान्य बे. तेने जसा नामें जार्यानो कपिल नामें पुत्र बे. ते बालक थकांज

तेनो पिता मरण पाम्यो. त्यारें पुरोहितनी पदवी राजायें बीजाने आपी. एकदा ते नवो पुरोहित घोडे बेसी छत्र धरावतो मार्गे चालतो देखीने, जसा रोवा लागी. त्यारें कपिलें पूछ्युं के, हे माता! तुं श्यामाटे रुए छे? जसा बोली के, तह्मारो बाप आवी रुद्धिथीज निकलतो हतो, जे माटे ते विद्या वंत हतो.॥ यथा ॥ विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं, प्रछन्नगुप्तंधनं, विद्या जो गकरी यशःसुखकरी विद्या गुरुणां गुरुः ॥ विद्या बंधुजनो विदेशगमने, वि द्या परं दैवतं, विद्या राजसु पूज्यते नहि धनं विद्याविहीनः पशुः ॥ १ ॥ त्यारें कपिल बोल्यो के, हुं पण विद्या जणीश. तेने मातायें कह्युं के, इहां मत्सरें करी तने कोइ नहि जणावे. ते माटे जो जणवानी इछा होय, तो सावछी नगरीयें जा. त्यां तह्मारा बापनो मित्र इंद्रदत्त नामें पंमित छे. ते तने जणावशे. एम सांजलीने कपिल त्यां गयो. जइने इंद्रदत्तने पगें प ड्यो. तेणें पूछ्युं के, तुं कोण छे? त्यारें कपिलें सर्व वृत्तांत निवेदन करी हाथ जोडीने कह्युं के, हुं विद्यार्थी छुं, मह्मारा माता पिता अने तमारामां कांइ फेर नथी, ते माटे हुं तमारे चरणे आव्यो छुं.तो तमे मने जणावी ने पसाय करो. त्यारें उपाध्याय बोल्या के, तुं मह्मारे पुत्रसरखो छो. तु फने विद्या ग्रहवानो उद्यम करवो युक्त छे. ॥ यतः ॥ श्लोकार्धं श्लोकपा दं वा, समस्तं श्लोकमेव वा ॥ अवंध्यं दिवसं कुर्या, दानाध्ययनकर्मसु ॥१॥ माटे विद्यारहित पुरुष ते पशुसरखो जाणवो. ते माटे तुं सुखें जण्य पण जोजननी सामग्री मह्मारे घेर नथी. हुं निर्धन छुं. अने जोजनना सुख विना जणाय नही ॥ यतः ॥ आचार्यपुस्तकनिवाससुसंगजिक्षा, बाह्या इमे पठन पंचगुणा जवंति ॥ आरोग्यबुद्धिविनयोद्यमशास्त्ररागा, अज्यंतराः प ठनपंचगुणा जवंति ॥ १ ॥

ते सांजली कपिल बोल्यो के, जिक्षावृत्तियें जणीश, उपाध्याय बोल्या. के, जिक्षाने अने जणवाने बनशे नही, ते माटे तुं आव्य, तह्मारे अर्थे कोइक शेठने जोजननी प्रार्थना करीयें. पछी ते बेहु जण मली शालिजड़ नामा शेठने घेर गया. आशीर्वादमां गायत्री कही॥ उँजूर्जुवः स्वस्तत्सवितुर्वे रेण्यं जर्गो देवास्य धीमहि इत्यादि ॥ त्यारें शेठें प्रयोजन पूछ्युं. उपाध्या य बोल्या जे, ए मह्मारा मित्रनो पुत्र कौशांबी नगरीथी जणवा माटे आ व्यो छे. तेने तमे जोजननो आश्रय आपो, तो सुखें विद्या जणाय. तम

ने महोटुं पुण्य थशे. शेठें ते वात मानीने दासीने कह्युं के, ए विद्यार्थी छे, तेने तुं निरंतर जमाडजे, अने एनी खबर राखजे.

हवे ते कपिल नित्य जणे अने शेठने घेर जमवा जाय. पण कपिलने सहेजेज हांसीनो ढाल घणो छे, यौवन पण विकारनुं घर छे, कंदर्प पण दुर्जय छे, माटे दासी साथें रक्त थयो. दासी पण कपिल साथें अनुरक्त थइने बोली के, तुंज महारे जर्त्तार हो. पण तहारी पासे कांइ द्रव्य नथी, हुं तो वस्त्र प्रमुखनी लालचें बीजा साथें वसुं छुं. तुं कबूल करे, तो कोइनी पासें न जाउं ! कपिलें तेनुं वचन कबूल कर्युं.

पछी ते कपिल दासी साथें रमतां काल काढे, एक दिवसें दासी महोत्सव आव्यो, तेवारें दासी शोकातुर थइने बेठी छे. कपिलें पूछ्युं, तुं आज शोकातुर केम छुं ? त्यारें दासीयें कह्युं. आज दासीमहोत्सव छे, महारी पासे वस्त्र, फूल, तंबोल, आजरण कांइ पण वस्तु लाववाने द्रव्य नथी, माटे सखीयो मध्ये महारी हांसी थशे. ते सांजली कपिल घणुं दुहवाणो, दासी कहेवा लागी. तुं दुहवाइश नही. एहज नगरमां धन नामें शेठ वसे छे. तेने प्रथम जे कोइ आवी आशीर्वाद दे, तेने बेमासा सुवर्ण आपे छे. ते माटे तुं पण वहेलो जइ आशीर्वाद दे. कपिलें पण तेनुं कह्युं मान्युं.

हवे कपिलें विचार्युं के, रखेने शेठनी पासें महाराथी आगल कोइ जाय ! तो मने सोनुं मलशे नही. ते माटे घणो वहेलो निकल्यो. मार्गमां कोटवाल पुरुषें पकड्यो, बांध्यो, प्रजाते राजा पासे लाव्या. राजायें वात पूछी त्यारें आद्यथी मांमी जेवी हती तेवी कही देखाडी. साचुं जाणी राजा संतुष्ट थयो. कहेवा लाग्यो के, माग्य, माग्य, जे मागे ते आपुं. त्यारें कपिलें कह्युं एकांते जइ आलोची आवुं, एम कही अशोकवाडीमां जइ आलोचवा बेठो. त्यां विचारे छे के, बे मासें वस्त्र आजरण नही थाय, माटे सो सोनैया मागुं, वली विचार्युं के, यानवाहनादिक सर्व सो सोनैयामां शुं थाय, ते माटे हजार मागुं. वली हजारें पण परणवुं प्रमुख करतां नहि पहोचे. माटे कोडि किंवा सो कोडि किंवा हजार कोडि मागुं ? इत्यादिक चिंता करतां शुज कर्मना उदयथी शुज परिणाम थयो. संवेग पाम्यो, अने विचारवा लाग्यो के, अहो ! लोजनो विलास केवो छे, जे माटे हुं बे मासा सोनाने अर्थें निकल्यो हतो, अने लाज देखीने कोडीसूधी चढयो;

पण लोभ पूरो न थयो वली विद्या भणवा माटे परदेश आव्यो छुं, में मा
ताने पण न संभारी, उपाध्यायनो उपदेश पण लेखे न गण्यो, कुल पण
न विचार्युं, आ दासीने नीच जाणतो छतो पण तेमां मूंझाणो ! ते माटे
ए सुवर्णें सर्युं. ए विषयसंगें सर्युं. ए संसारना प्रतिबंधें सर्युं. इत्यादिक
भावनायें जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. स्वयंबुद्ध थयो. पछी पोतानी मेलें लो
च करीने देवतायें आपेलो वेष लेइने राजा पासे आव्यो. राजायें पूछ्युं.
शुं विचार्युं ? त्यारें कपिल मुनियें सर्व वृत्तांत कह्यो ॥ यथा ॥ जहा लाहो
तहा लोहो, लाहा लोहो पवड्ढइ ॥ दोमासाकणयकज्जं, कोडिएवि न नि
ठियं ॥ १ ॥ राजा हर्ष पाम्यो थको बोल्यो. के, कोडि पण आपुं. मुनि
बोल्या. मह्रारे खप नथी. में सर्व संग तज्यो हे राजन् ! संतोषमां सुख छे.
तुं पण रूडां काम करजे. एम कही विहार कर्यो. ते माटे संतोष तेज
सुखछे. इहां तो एटलुंज प्रयोजन छे, पण प्रसंगे आगल कथा कहिये छिये.

हवे कपिल मुनियें धर्मलाभ देइ विहार कर्यो. पांच समितियें समिता,
त्रण गुप्तियें गुप्ता, घोरतपवंत, उग्र ब्रह्मचर्यवासी, निर्मम, निरहंकारी, अ
स्खलित पंच महाव्रतना धरनार एवा श्रीकपिल मुनिने छ महिने केवल
ज्ञान उपन्युं. एवा अवसरे राजगृह नगरने अंतरे अढार योजननी अट
वीमां बलभट उत्कट आदि नाम देइ पांचशे चोर वसे छे. ते कपिल मुनि
यें ज्ञानें करी जाण्युं के, ए चोर बूझशे. ते माटे बीजो मार्ग मूकीने अट
वीने मार्गें चाल्या. अनुक्रमें ते स्थानके पहोच्या. चोरें वेगलेथी जाण्युं के,
कोइक आवे छे. तेज्यारें ढूकडा आव्या एटले श्रमण जाणीने. सहुयें
मली पकड्यो, सेना समीपे लाव्या, सहुयें विचार्युं के, ए श्रमणनी साथें
खेल करियें. तेथी कह्युं के, तुं नाच. केवली बोल्या. हुं नाचुं पण ताल को
ण वगाडशे ? त्यारें पांचशे चोर मली तालीउ कूटवा लाग्या. मुनि पण
गावा लाग्या ॥ यथा ॥ अधुवे असासयंमि, संसारंमि उ डुरकपउराए ॥
किं नाम होज तं कम्मयं, जेणाहं डुग्गयं न गछिज्जा ॥ इत्यादिक श्री उत्तरा
ध्ययन सूत्रमां कापिलीय नामे आठमुं अध्ययन प्ररूप्युं. ते सांभली केइ
क पहेलीवारे बूज्या, केइक बीजी वारें बूज्या, एम अनुक्रमें पांचशेने बू
झवीने दीक्षा आपी. ते माटे संतोष उपरांत कोइ सुख नथी ॥ इति श्री
उत्तराध्ययनसूत्रे ॥ इति सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंभित

श्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे चतुर्थगाथायां षोडशोउदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे संतोष उपरांत सुख नही, एम कह्युं, अने जे संतोषी होय, ते प्रायें विनयवंत होय; ते माटे पांचमी गाथानी आदिमां विनय कहे छे. ए संबंधें आवी पांचमी गाथा तेनुं सूत्र.

बुद्धी अचंमं नयए विणीयं, कुद्धं कुसीलं नयए अकित्ती ॥ संभिन्नचित्तं नयए अलच्छी, सच्चे ठियंसं नयए सिरीय ॥ ५ ॥

अर्थः—बुद्धी अचंमं नयए विणीयं ॥ जे प्राणी (विणीयं के०) विनयवंत होय, तथा (अचंमं के०) सौम्यपरिणामी होय, तेने (बुद्धी के०) विद्या. ते (नयए के०) नजे, एटले सेवे. अर्थात् जे प्राणी विनयवंत सौम्यपरिणामी होय, तेने विद्या सेवे. अकषायी विनयवंतने ज्ञान आवे. ॥ इति नावः ॥ इहां अकषायी उपर जवराज ऋषिनो दृष्टांत कहे छे.

विशाला नामें नगरी अनेक जैनप्रासादें मंमित महा ऋद्धियें नरेली छे. त्यां जवनामें राजा महान्यायवंत, प्रजानो पालनार, दुष्टनो निग्रह करनार, शिष्टने पालनार, एवो छे. तेने गर्दनिल्ल नामें पुत्र छे, अणुल्लिका नामें पुत्री छे, दीर्घपृष्ठ नामें महा अमात्य सर्व मंत्रीमां मुख्य छे. एक दिवसें राजा पाछली रातें जाग्यो, चित्तमां चिंता उपनी के, में पूर्वें दानादिक शुन करणी करी छे, तो समुद्रपर्यंत महारी आज्ञा अखंम पणें चाले छे. चतुरंगी सेना महारे शोनायमान छे. महारा देश मध्ये दुर्निक्ष, इति, उपद्रव, रोग, एमनो नय नथी. सर्व लोक देवतानी पेरें सुखिया छे, पण ए सर्व पूर्वेनी पूंजी वावरुं छुं. ते माटे हवे आगल्या नवनुं संबल करुं. एम विचारतां प्रातःकाल थयो तेवारें सनामध्ये जइ कचेरी नरी बेठो छे.

ते अवसरे वनपालकें आवी विनंति करी के, हे राजन् ! बहार उद्याननें विषे सद्गुरु पधार्या छे. ते सांजली राजा हर्ष पाम्यो, मुकुट टाली बी

जा सर्व आभूषण वधामणियाने आप्यां. नगरमां उद्घोषणा करावी के, राजा गुरुने वंदना करवा जाय छे, ते माटे सहु आडंबर करी वंदना करवा निकलजो. लोक पण हर्ष पाम्या. मन गमतुं ने वैद्यें कह्युं. राजा पट हस्तिउपर बेसी, सहु लोकथी परिवस्यो, याचकादिकने दान देतो, जिनशासन प्रभावतो, केटलाक मिथ्यात्वीने विषे धर्मबीज वावतो, चालतो हवो. अनुक्रमें पंचाभिगम साचवीने गुरुने वंदना करी, उचित स्थानके बेठो. सद्गुरुयें मोक्षमार्गनी देखाडनारी धर्मदेशना दीधी. जेम के राज्यलक्ष्मी ते पत्र छे, स्वर्गादिकनां सुख ते फूल छे, मोक्ष सुख ते फल छे, एवो धर्मरूप कल्पवृक्ष जयवंतो छे. संसार समुद्र जन्मजरामृत्युरूप कल्लोलें सहित छे, ते मां जहाजरूप धर्म ते पुण्ययोगें पामियें. ते धर्म साधुश्रावकयोग्य द्विविध कह्यो छे. ते बेमां यद्यपि साधुपणुं दुष्कर छे, तथापि ते निर्वाणसुख शीघ्र आपे जेमाटे भुजायें समुद्र तरवो, एक हाथें मेरुपर्वत तोलवो, एकलायें कर्म शत्रुनुं महासैन्य जीतवुं, खड्गधारा उपर चालवुं, वेलुना कोलिया भरवा, एवी दीक्षा पालवी कठण छे. अने श्रावकधर्म ते समकितमूल द्वादश व्रतरूप छे. एवी देशना सांभली राजा पण हाथ जोडी गुरुने विनंति करतो हवो के, हे भगवन् ! हुं पुत्रने राज्ये थापीने तमारी पासे चारित्र लेइश. गुरु बोल्या के, प्रमाद न करो. भाग्य होयतो एवा मनोरथ थाय.

राजायें पण गुरुनुं वचन प्रमाण करी घेर आवी पुत्रने राज्ये थापीने शिखामण दीधी के हे पुत्र तमें प्रजाने पुत्रनी पेठें पालजो, जे माटे दान भोगादिकें करी लक्ष्मी क्षय पामे नही. पण प्रजाने संताप उपजावतां तेना शापें राजानी लक्ष्मी क्षय पामे. वली अन्याय टालजो, न्याय पालजो, निरंतर धर्म चूकशो नही, तमे महारी पेठें अंते राज्य छांडी चारित्र लेजो, अन्यथा ए राज्य नरके पहोचाडशे. ए रीतें शीखामण देइ, प्रजानी आज्ञा मागी, शासननी प्रभावना करीने दीक्षा लीधी ॥ यतः ॥ स्वर्णाद्रिस्तावदुत्तुंग; पारावारश्चदुस्तरः ॥ कष्टा कार्यगतिर्यावत्, न धीर प्रतिपद्यते ॥ १ ॥ पछी गर्द्दभिल्ल राजा तथा अमात्य अने नगरना लोक वंदना करी स्वस्थानके गया.

हवे जवराजऋषि गुरु साथें विहार करतां घणो विनय, वैयावृत्य करता, महा तपस्या करता विचरे. सर्व सिद्धांतनुं सार एवो जे पंचपरमेष्ठि नमस्कार तेने संभारतां अप्रमत्त थकां रहे छे, पण भणे नही तेमने गुरुयें

कह्युं हे वत्स! तमे जाणो. मोक्षमार्ग देखाडवाने ज्ञान ते त्रीजुं नेत्र छे, त्या रें जवऋषि बोल्या. हे स्वामिन्! महाराथी वृद्धावस्थायें जणातुं नथी मा टे तमारा चरण कमलनी सेवा करीश. अने डुस्तर तप करीश. एम करतां केटलेक कालें ज्ञानवंत गुरुयें लाज जाणी आज्ञा करी के, विशाला नगरी यें पुत्रने प्रतिबोधवा निमित्ते जाउ. त्यां बीजा प्राणीने पण पुण्यनो लाज थशे. ते गुरुवचन प्रमाण करी चाल्या. जे गुरुनी आज्ञा तेमुख्य मार्ग छे.

हवे जवऋषि मार्गे विहार करतां चित्तमां .चिंतवे छे के, मुजने कांइ आ वडतुं नथी, माटे पुत्रने श्यो उपदेश देइशुं? उपदेश विना बीजा प्राणी पण केम प्रतिबोध पामशे? एवा अवसरने विषे एक जवनुं खेतर छे, त्यां एक गर्दज छे, ते अरही परही दृष्टि क्षेपवतो जव खावानुं मन करे छे, ते देखीने क्षेत्ररक्षकें एक गाथा कही. जे माटे 'पूर्वकृत कर्मे करी विजाती यने पण विद्या होय ॥ गाथा ॥ उहावसी पोहावसी, ममं चेव निरिरकसी ॥ लरिकउ ते अजिप्पाउ, जवं पछेसि गद्दहा ॥ १ ॥ व्याख्याः—(उहावसी पोहाव सी के०) अरहो आवे छे, अने परहो जाय छे. (ममं के०) मनेज देखे छे. (तेअजिप्पायो के०) ए तहारो अजिप्राय (लरिकउ के०) उलख्यो. (गद्दहा के०) हे गर्दज! तुं (जवं पछेसि के०) जवनी प्रार्थना करे छे. इति ए गाथा सांजलीने जवराजऋषि विस्मय पामीने ते गाथा जणवा ला ग्या. जाणे अमोघ शास्त्र पाम्यो एम मानता हवा. विद्या पाम्यानी पेरें मार्गमां ते गाथाने गोखता आगल चाल्या. एवामां नहानां बालक मोइ दांमियें रमे छे, तेमां एक छोकरें काष्ठखंम रूप अणुल्लिका मोई उछाली. ते क्यांक जती रही, घणीयें खोली पण न जडी. त्यारें पूर्वजवना अन्यास थी एक बालकें गाथा कही ॥ यथा ॥ अउ गया तउ गया, जोइज्ञंती न दीसई ॥ अम्हे न दिहा तुम्हे न दिहा, अगडे बुढा अणुल्लिआ ॥ २ ॥ व्याख्याः—(अउगया के०) इहांथी गइ, (तउगया के०) तिहांथी गइ, (जोइज्ञंती के०) जोतां थकां पण नथी देखाती. (अम्हे के०) अमें न दीठी, तमें पण न दीठी. (अगडे के०) ते माटे कूआमां नांखी. अणु ल्लिका शब्दें काष्ठखंम रूप मोइ कहिये. ते सांजलीने जवराजऋषीश्वर सा धु ते गाथा पण जणवा लाग्या. विचार्युं के, जेवुं तेवुं पण जणवुं ते सर्व रूडुं छे. एम करतां केटलेक दिवसे विशाला नगरीयें पहोता. त्यां कुंजार

नी शालायें उतस्था. एवामां त्यां कुंनारनी शालामां उंदरडा वारंवार घणो खडखडाट करे बे, ते सांनली कुंनारें पण एक गाथा कही ॥ यथा ॥ सुकुमाल कोमल नद्दलया, तुम्ह रात्ति हिंम्हणसीलणया ॥ अम्ह पसाउ नबि न यं, दीहपीठाउ तुह्म नयं ॥३॥ व्याख्याः—(सुकुमाल के०) सुकोमल सुंवाळुं नद्रवंत रूडा (रात्ति के०) रात्रे चालवानो शील एटले आचार बे जेने एवा तुमने (अम्ह के०) अमारातपसायथी नय नथी, पण (दीहपिठाउ के०) दीर्घपृष्ठ जे सर्प तेथकी तुमने नय बे. ते गाथा सांनलीनें मुनियें विचास्युं के, कामधेनु चिंतामणि अने कल्पवृक्ष ए त्रण हुं पाम्यो.

एवा अवसरें त्यां राजानी बेहेनने, दीर्घपृष्ठ मंत्रीश्वरें बानी लावीने नूमिगृह मध्ये राखी बे. तथा हरकोइ उपाय करी ए राजाने मारीने महारा पुत्रने राज्यें बेसारीशुं, अने राजानी बहेन महारा पुत्रने परणावीशुं. एवो दीर्घपृष्ठ मंत्रीयें निश्चय कस्यो बे. जे कारण माटे डुर्जन अने सर्प ए बे कांइ कोइनु उपगार करेलो जाणे नही.

राजायें पोतानी नगिनी शोधवाने माणसो मूक्या. तो पण जडी नही. प्रधाने सांनल्युं के,कुंनारने घेर जवराज रुषीश्वर आव्या बे, ते डुस्तर तप करीने ज्ञान पाम्या बे,माटे एमने मुखें वृत्तांत सांनलीने जो महारी वात राजा जाणशे. तो मने कुटुंबसहित यमने घेर पहोचाडशे. तो हुं तेनो आगलथी उपाय करुं ! पापी होय ते पोताने पापें पोतेंज शंका पामे.

हवे मंत्री राजा पासे गयो. तेने राजायें पूछ्युं. तमे आ रात्रीनी वेलायें केम आव्या ? मंत्री पण बलवेला जाणी बोल्यो के, तमारा पिता नग्नव्रत परिणामी थइ कुंनारने घेर आव्या बे. ते प्रनातें तमारुं राज्य लेशे. त्यारें राजा बोल्यो. जो पिता राज्य ले, तो महारुं महोटुं नाग्य ! हुं चाकर थइने पितानां चरणकमल सेवीश. तेने मंत्रीयें कह्युं. हे राजन् ! राज्यतो बलात्कारें लइयें पण पाम्युं राज्य केम खोइयें ? ते माटे आज कुंनारने घेर जइने पिताने मारो. पबी निर्विघ्नपणें राज्य नोगवो. ते राजायें साचुं मान्युं. जे माटे राजाने कांइ विचार होय नही. कारण के पाणीनी नीक अनें राजा ए बे ज्यां वालियें त्यां वले.

हवे रात्रे सर्व लोक सूता, ते वेलायें राजा एकलो हाथमां खड्ग लइने कुंनारने घेर गयो. तिहां पिता सूता बे के,जागे बे,एवुं बिद्रें करी जोवा

मांमयुं, एटले मुनियें खेत्रपालक पासें सांनलेली प्रथम गाथा गणी. ते गाथामां त्यां जव शब्दें धान्य हतुं, अने इहां जव शब्दें जवराजा समज्यो, तथा त्यां गद्दहा शब्दें गर्दन्न हतो अने इहां गर्दनिल्ल एवो अर्थ समजाणो, ते गाथा सांनलीने राजा विचारवा लाग्यो के, पिताने ज्ञान उपन्युं देखाय ले. जे माटे में क्रूर पणें आउंअवलुं जोयुं. ते एमणें जाणी लीधुं तो पण ए खरा ज्ञानी त्यारें मनाय के, ज्यारें महारी बहेननी खबर कहे एम राजा चिंतवे ले! एटलामां तो वली.मुनियें बीजी गाथा कही. तेमां अणुल्लिका शब्दें ते कुमरीनुं नाम ले, ते जणायुं. तथा अगड शब्दें नूमिगृह जाण्युं. ते सांनली राजायें विचार्युं के, ए ज्ञानें जाणीने जे विचारुं बुं, तेनोज जबाप दे ले. अहो! ज्ञान ते महोटी वात ले माटे हवे जे शत्रुयें महारी बहेन गानी राखी ले, तेनुं नाम कहे तो रुडुं थाय. एटले गुरुयें त्रीजी कुंनार वाली गाथा कही. ते गाथामां दीहपिठ एटले दीर्घपृष्ठ नामें प्रधान तेथी तुऊने नय ले. एवुं समजायुं. ते सांनली राजायें जाण्युं जे महारा पिता अतिशय ज्ञानवंत ले. महारा मनना संदेह सर्वें जाणे ले, अने ते संदेह टाले पण ले.

एम विचारीने राजा द्वारमां पेगे. आंखे आंसु रेडतो मुऊने धिग् धिग् हो?? जे माटे एकतो पिता बीजो संयमी अने त्रीजो ज्ञानवंत तेने हुं मारवा आव्यो बुं? एम पोतानी निंदा करतो पगे लागीने वली कहेतो हवो के, हे पिताजी! पुत्र कुपुत्र थाय, पण पिता कुपिता न थाय. जो डुध पाइयें तो पण जे सर्प ले ते ऊेर मूके नही. ते सर्प्प सरखो हुं थयो. अने . तमेतो रागद्वेषरहित गो ॥ यतः ॥ शत्रौ मित्रे तृणे स्त्रैणे, स्वर्णेऽश्मनि मर्णे मृदि ॥ मोक्षे नवे निदा नास्ति, निर्विशेष मनः सताम् ॥ १ ॥ तमे तो ज्ञानवंत गो, अनुक्रमें मोक्ष पामशो. पण हुं तमारो पुत्र थइने धिक्कार थाउं मने के, हुं डुष्ट थयो!! अथवा दीपथकी.पण धूम होय ले. एम राजायें कहे थके पण मुनि बोल्या नही. जे कारण माटें परमार्थ अजाणताने मौनपणुं करवुं तेज रूडुं ले. राजा पण महात्माने खमावतो,आत्मनिंदा करतो, शेष रात्रि त्यां काढीने प्रनाते स्वस्थानके गयो. प्रातःकाले दीर्घपृष्ठ प्रधाननुं सर्वत्र घर खोलतां त्यां नूंश्रामांथी राजा

ने पोतानी भगिनी जडी. तेवारें राजायें प्रधाननां घरबार लूंटी लइने ते ने देश बाहिर काढी मूक्यो. लोकोयें पण प्रधानने धिक्कार कर्यो.

पछी राजा समस्त परिवार लेइ मुनिने वंदना करवा आव्यो, अने सर्व सभामध्ये स्तवना करतो हवो के, हे स्वामिन्! तमे गाथा कहे ते थके मुजने कुमंत्री थकी राखीने उपगार कर्यो. पछी मुनियें धर्म कह्यो. ते सां भली घणा जीव प्रतिबोध पाम्या, शासननी प्रभावना करीने, मुनि पाछा गछ मध्ये आव्या. पछी मुनियें विचार्युं के, क्षेत्रपालक तथा छोकरा तथा कुंभारनी गाथायें हुं ज्ञानीनी पेठें मानीतो थयो, तो ते प्राणीने धन्य छे के, जे प्राणी निरंतर श्रद्धायें करी श्रीसिद्धांत भणता हशे! एम चिंतवी ने पोतें निर्मायी थका भणवा मांड्युं, जेम जेम भणे तेम तेम आत्मा ने कृतार्थ मानता हवा. वस्त्र, पात्र, अशनादिकनो लोभ तजीने एक स्वा ध्याय विनयादिकने विषे तत्पर थया थका भणवा मांड्युं, घणुं भण्या तो पण भणवानी इछा निवर्त्ति नही. ए रीते घणुंज तप तपी,घणी समता करी, सझायरूप अमृत पान करी,गुरुनी सेवा वेयावच्च करी, अनुक्रमें का ल करी देवलोकने विषे देदीव्यमान देवता थया. एम जे क्रोधरहित हो य, तेने विद्या आवे. ते उपर ए जवराज रुषीश्वरनो दृष्टांत कह्यो.

हवे विनयवंतने विद्या भजे ते उपर बे विद्याधरनो दृष्टांत कहे छे.

॥ कोइक सिद्धपुत्रना बे शिष्य हता ते निमित्त भण्या, एक दिवसने वि पे तृणकाष्ठ निमित्ते बहार निकल्या छे, एवामां हाथीनां पगलां दीठां. ते मां एक बोल्यो. ए हाथणीनां पगलां छे. बीजायें कह्युं तें केम जाण्युं? ते णें कह्युं में लघुनीतियें करीने जाण्युं. वली कह्युं. के ए हाथणी काणी छे. बीजायें कह्युं तें केम जाण्युं? तेणें कह्युं के एणें एक दिशिनां तृणां खाधां छे. ते उपरथी जणाय छे के,बीजी आंखें देखती नथी. वली कह्युं के,ए हा थणीउपर स्त्री अने पुरुष बेठो छे. बीजायें कह्युं तें केम जाण्युं? तेणें कह्युं. बेहु जणे हेठा उतरीने लघुनीति करी छे. ते भिन्न भिन्न जणाय छे? वली बोल्यो के, ए स्त्री गर्भवती छे. बीजायें पूछ्युं. तें केम जाण्युं? तेणें कह्युं के, हाथनो टेंको देइने उठी छे, तेथी जाण्युं. वली कह्युं के, गर्भमां पुत्र छे. बीजायें पूछ्युं ते केम जाण्युं? तेणें कह्युं के, जमणो पग भारे छे. वली

कह्युं के, रातां वस्त्र पहेर्यां छे. बीजें पूछ्युं के, तें केम जाण्युं, तेणें कह्युं ते वस्त्रना दशिया वडवृक्षें लाग्या छे, तेथी जाण्युं.

एम करतां आगल नदीने कांठे गया. त्यां एक मोशीनो दीकरो परदेश गयो छे, तेनी चिंतायें मोशीयें पूछ्युं के, महारो दीकरो क्यारें आवशे? एम पूछतांज मोसीनो घडो पडी गयो. ते घडो नांग्यो, त्यारें एक बोल्यो ॥ यतः ॥ तज्जायण तज्जायं, तन्निनेण य तन्निनं ॥ तारूवेण य तारूवं, सरिसं य विणिद्दिसे ॥ १ ॥ ए रीतें चूडामणि ग्रंथमां कह्युं छे. ए श्लोकनो अर्थ चिंतवीने बोल्यो के, तहारो दीकरो मरण पाम्यो छे. एम कह्युं, त्यारें बीजो बोल्यो. रे मोशी! तहारो दीकरो घेर आव्यो. ते सांनली मोशी घेर गइ. दीकरो आव्यो दीठो. तेवारें तेज वेलायें बे रूपैया लेइने मोशीयें आवी सिद्धपुत्रनो सत्कार कर्योः ते'जोइ पहेलाने बीजायें पूछ्युं. तें केम जाण्युं के, मुउ? तेणें कह्युं के, घडो फूट्यो माटे जाण्युं. वली बीजाने पहेलायें पूछ्युं के, तें केम जाण्युं के, घेर आव्यो? तेणें कह्युं के, "तज्जायेण" ए श्लोकनो अर्थ विचार्यो. जे नूमिथकी घट थयो अने फूटीने नूमिने मल्यो, तेथी ते दीकरो पण मोशीने मल्यो जोइये. त्यारें तेणें गुरुने जइने ठबको दीधो के, मने ए अर्थ केम न जणाव्यो? गुरुबोल्या. विनीतने यथार्थ परिणमे अने विनयरहित होय, तेनें यथार्थ न परिणमे. तेमां महारो शो दोष छे? इति आवश्यके ॥ माटे विनयवंतने बुद्धि नजे.

हवे विनयी होय ते अचंम एटले अक्रोधी होय एम कह्युं माटे
तेथी विपरीत तो क्रोधी तथा कुशील होय ते कहे छे.

अर्थः—(कुद्धं कुसीलं नयए अकित्ती ॥ (कुद्धं के०) क्रोधीने तथा (कुसीलं के०) कुशीलियाने (अकित्ती के०) अकीर्त्ति (नयए के०) नजे. एटले क्रोधी अने कुशीलियानो अपजस थाय. तेमां प्रथम क्रोधी उपर कुलवालुकनी कथा छे. ते पूर्वें एज ग्रंथमां लोन इछक प्राणीना दृष्टांतें कोणिक राजानी कथा आवी छे तेनी अंतरनूत ए कथा छे त्यांथी जोइ लेवी.

हवे कुशीलियाने अपकीर्त्ति नजे, ते उपर मुंजराजानी कथा कहे छे.

धारा नगरीयें नोजराजाना नाई मुंजराजा चौदशे चुम्मालीश हाथीनी ठकुराइ नोगवे. तेने अनुक्रमें कोइक प्रत्यंतर राजायें संग्राम करतां बांधी लइने नजरकेद राख्यो. तेने जमवा सारुं नित्य दासीनी साथें नात

पाणी मोकले. एम करतां मुंजराजा ते दासीनी सार्थे विषय सेववा लाग्यो.

पबी नोजराजायें सुरंग देवरावीने मुंजराजाने जणाव्युं के, आ ठेकाणे बारणुं बे ते मार्गे थइने आपणा नगरमां आवो त्यारें मुंजें दासीने जणाव्युं के, आ सुरंग मार्गे थइने हुंतो जइश. तह्मारे आववुं होय तो तुं पण चाल्य. त्यारें दासीयें कह्युं हुं आनरण लेइ आवुं. त्यां सुधी तमे रहो. एम कही आनरण लेवा गइ. तेने कांइक वार लागी तेवारें मुंजें विचार्युं के दासीने घणीवार थइ माटे कोइने खबर पडी जाशे, एम चिंतवीने पोतें जवा मांड्युं. एटले दासी पण आवी तेणें मुंजने जतो देखी विचार्युं के मने मूकीने गयो. एम जाणीने पोकार कर्यो के, मुंज जाय बे. ते सांनलीने राजाना माणसो आव्या. तेणें मुंज राजानुं उपरथी मार्थु पकड्युं अने नीचेथी पोताना माणसें पग पकड्यो. एम ताण खेंच थइ. तेवारें मुंजें पोताना पुरुषोने कह्युं के, तमे पग खेंचशो एटले ते वैरी उपरथी मस्तक कापी लेशे. ते माटे तमे मुजने मूकी द्यो. एवुं सांनली ते माणसो जता रह्या. पबी मुंजने पकडीने गाम मध्ये नीख मागवा फेरव्यो. एवामां कोइक घेरमां कोइक स्त्री रहेंटीयो कातती हती, ते रहेंटीयो चरड चरड बोलतो हतो. त्यां जइने मुंजें कह्युं के, हे माता! निक्षा आपो. एम कह्युं, तो पण ते स्त्रीयें कातता सांनल्युं नही. तेथी पाबो जवाब दीधो नही. त्यारें मुंजें एक श्लोक कह्यो ॥ यतः ॥ रे रे यंत्रक मा रोदी, र्यदहं न्रामितोऽनया ॥ राम रावणमुजाद्याः, स्त्रीनिः के के न न्रामिताः ॥१॥ एम कही वली आगल चाल्यो. बीजे घेर कांइक प्रकरण बे, तेणे मांमा तैयार कीधा बे. त्यां जईने कह्युं के, निक्षा द्यो. त्यारें स्त्रीयें पण अर्धो मांमो फाडीने घीयें टीपां पडतां लावीने आपवा मांम्यो, त्यारें मुंजराजा बोल्यो ॥ यतः ॥ रे रे मंमक मारोदी, र्यदिहं त्रोटितोऽनया ॥ रामरावणमुंजाद्या, स्त्रीनिः के के न त्रोटिताः ॥ १ ॥ एम कही वली आगल चाल्यो. तिहां तेने घेर, स्त्री बांण पूंजो करे बे, कोइक पशुने बोडे बे. कोइक पशुने बांधे बे. एवामां मुंजें जइने कह्युं, निक्षा द्यो. त्यारें ते स्त्री बोली. निक्षा क्यां बे? हाथ नवरा नथी? ते सांनली मुंज बोल्यो ॥ गाथा ॥ रे नोली मम गव करी, देखवि गमरीआंहिं ॥ चउदहसें चउआलसा, मुंज गइंद गयाइं ॥ ॥ १ ॥ वली आगल चाल्यो. एवामां कोइक धनवंती स्त्री मुंज राजाने नी

ख मागतो देखीने हसवा लागी. त्यारें मुंजराजा बोल्यो ॥ काव्यं ॥ आप
गतं हससि किं इविणांधमूढे, लक्ष्मीःस्थिरा न जवतीति किमत्र चित्रम् ॥
दृष्टं सखे जवति यज्जलयंत्रमध्ये, रिक्तो जृतश्चजवति जरितश्च रिक्तः ॥ १ ॥
ए रीतें नगरमां फेरवी लोक मुखें अपजस बोलाते मुंजने मारी नांख्यो. इति
॥ एनो विस्तारें संबंध मुंज प्रबंधथी जाणजो, ते माटे कुशीलियाने अप
कीर्त्ति जजे. हवे ए कुशीलनुं चित्त स्थिर न होय माटे आगल पद कहे ढे.

अर्थः–संजिन्नचित्तं जयए अलबी ॥ (संजिन्नचित्तं के०) जग्नचित्तवा
लाने (अलबी के०) अलक्ष्मी एटले निर्धनपणुं (जयए के०) जजे. ए
टले अस्थिरचित्तवाला प्राणीने दरिद्रपणुं आवे. ते उपर शूर ब्राह्मणनी
कथा एज ग्रंथमां त्रीजी गाथानी आद्यमां क्रोधेंव्याप्त जीवना दृष्टांत
उपर कही ढे, त्यांथी वांचवी. आहीं फरी लखी नथी.

हवे अलक्ष्मी जजे एम कह्युं, माटे तेनी प्रतिपक्षी लक्ष्मी जजे ते कहे ढे.

॥ सच्चे विर्यसं जयए सिरी य ॥ (सच्चेठियंसं के०) सत्यने विषे रहेला
पुरुषने (सिरीय के०) लक्ष्मी (जयए के०) जजे, एटले सेवे. अर्थात्
सत्यजाषकने लक्ष्मी जजे. ते उपर मकरध्वज राजानी कथा कहे ढे.

आज जंबुद्वीपने विषे दक्षिण जरतार्द्ध मध्य खंमने विषे कांति नामें
नगरी ढे. त्यां वैरिदमन नामें राजा राज्य करे ढे. ते राजाने घणा पुत्र
ढे, तेमां मकरध्वज नामें लघु पुत्र ढे. ते विनय, औदार्य, गांजीर्य, आर्ज
व, सौजाग्यादि गुणें करी महोटो ढे. एक दिवसने विषे वनमां वसंतक्रतु
फूली ढे. त्यारें वनपालकें आवी राजाने विनंति करी के, हे महाराज! व
संत फूल्यो ढेः तेनी शोजा जोवाने पधारो. एवामां राजायें पोताने मस्तकें
धोलो वाल दीठो. तेथी विचार्युं के, हुं तो हवे धर्म करवा योग्य थयो. ते
माटे महारे जवुं न घटे. एम चिंतवीने पुत्रोने मोकलतो हवो. ते पुत्रोयें
वसंतोत्सव करतां याचकने कोइयें लाख आप्या, कोइयें बे लाख, कोइयें
त्रण लाख, कोइयें चार लाख सोनैया आप्या. अने मकरध्वज कुमारें तो
महा उदार थइने कोडीसोनैया दान दीधुं. बीजा सहु कुमरें मलीने प
चाश लाख सोनैया आप्या. ए स्वरूप जंमारीयें राजाने कह्युं. राजायें म
करध्वज कुमारने पूछ्युं, रे कुमर! एवडा सोनैया दानमां आप्या तो ज्या
रें डुर्जिक्ष होय अथवा कोइ साथें संग्राम करवो पडे, त्यारें जंमार विना

केम निर्वाह थाय. जे माटें मह्यारा देशमां त्रीश क्रोड सोनैया वर्षें वर्षें उपजे छे. तेमां सोल क्रोड अंतेउरना खरचमां वपराय छे, अने चार क्रोड सोनैया घरखरचें व्यय थाय छे. एक क्रोड सोनैया हाथीउंनुं खरच थाय छे. बे क्रोड सोनैया गाय घोडा प्रमुखना खरचमां वपराय छे. याचकना दानमां चार क्रोड सोनैया वपराय छे. त्रण कोडि सोनैया नंमारमां आपुं छुं. माटे तुं एकलोज जेवारें एक दिवसमां एक कोटि सोनैया खरच करी आवीश, तेवारें थोडा दिवसमां मह्यारो नंमार खाली थइ जाशे.

ते सांनली मकरध्वज कुमर बोल्यो! जेने पुण्यप्रबल छे, तेने दान देतां पण नंमार वृद्धि पामे. जो नाग्यहीन होयतो नंमार खाली थाय. ते सांनली राजा बोल्यो. जो तह्यारे पुण्यज प्रमाण छे, तो क्रोड सोनैया जे दानमां तुं आपी आव्यो ते पाछा लाव्य, नहि तो तह्यारुं मस्तक छेदीने आप्य. एवुं राजायें क्रोधें वचन कह्युं. ते सांनली मकरध्वज कुमार अनिमान आणी सनामांथी उठीने पूर्व दिशिने दरवाजे गयो. एटले जमणो खर थयो, तेवारें दक्षिण द्वारें गयो एटले जमणो घूहड थयो. पछी पश्चिम दिशायें आव्यो. त्यां घोर शिवारुत सांनल्युं. त्यांथी उत्तर दिशायें आव्यो, एटले माबी नैरव थइ. ए सर्व अपशकुन जाणीने पाछो वल्यो. ते वेला दरवाजाने मुखे रह्यांज शिवाशब्द थयो. ते शिवाशब्दें वंशजालमां चार रत्न वंशयष्टिमां रह्या छे. एवुं शकुन ज्ञानें जाणी वंशजाली छेदी वंशने नेदीने तेमांथी चारे रत्न लीधां. अने ए सर्व पुण्यप्रनाव छे, एम मनमां विचारीने घरतरफ चालवा मांमयुं. एवामां दिव्य गीतध्वनि सांनली ते शब्दने अनुसारें चाल्यो. आगल एक यक्षनुं देहरुं दीतुं. त्यां एक मुनिराजनी आगल दिव्य नाटक थाय छे. तेने जेटले कुमार जुए छे, तेटले तो देवतायें नाटक संहर्युं. पछी कुमरें मुनिने प्रणाम करीने पूछ्युं. ए देवता कोण छे?

मुनि बोल्या. हे कुमर! ए देवतानो पाछलो नव हुं कहुं छुं, ते तुं सांनल्य. ए पूर्वें कोइक नगरने विषे शेठ हतो. तेणें साधुना परिचयें करीने मृषावाद बोलवानुं पच्चरकाण कर्युं. पछी एकदा लोनें परानव्यो थको पारकी थापण उलवी. ते पापें करी अल्पक्षद्धिवालो यक्ष थयो छे. जो व्रत नंग न करत तो वैमानिक देवता थात. ते माटे हे कुमर! प्राण जते पण जूतुं न बोलियें. ते सांनली मकरध्वज कुमारें बीजुं अणुव्रत अंगीकार

कह्युं. पछी संतोषें करी तुष्टात्मा थको कुमर घर नणी चाल्यो. त्यार पछी यक्षें साधुने पूछ्युं. हे महाराज ए मकरध्वज कुमार पण महारी पेठें व्रत खंमशे किंवा राखशे ? साधु बोल्या. हे यक्ष ! ए कुमर प्राणांते पण व्रत नहि खंमे. ते सांनळी तेनी परीक्षा करवा माटे ते यक्ष,कापडीनो वेष लइ राजद्वारें आवी तृणनो पूळो लेई पोकार करवा लाग्यो. नो राजन् ! महारां चार रत्न वंशनी जाळमां मूक्यां हतां ते कोइक चोर लेइ गयो. माटे जे कोइ ते चोरी कबुल करे तेनो निग्रह करो. पण बीजानुं नाम लेशो नही. ते सांनळी राजायें ढंढेरो फेरव्यो. ते पडह सांनळी कुमरें आशंका आणी चारे रत्न आणी आप्यां. लोकोयें घणो समजाव्यो के, जुतुं बोल तो पण प्राणांते जूतुं न बोल्यो. त्यारें देवतायें प्रकट थइने कुंमरनी पूजा करी नमस्कार कस्यो सुवर्णनी वृष्टि करीने चार रत्न पाछां आप्यां. पुण्यप्रनाव प्रकट थयो. सर्व लोक चमत्कार पाम्या. देवता ठेकाणे गयो. वैरिदमन राजा पण मकरध्वजनो पुण्यातिशय देखीने अपराध खमावतो हवो. अने कह्युं के हे कुमर, तें जे पुण्यनी वात कही ते साची जाणवी. पछी मकरध्वज कुमरने राज्यें थापी राजा पोतें दीक्षा लेइ तेने रुडीरीतें पाळीने स्वर्गे पधास्यो.

मकरध्वज राजायें अनेक जीर्णोद्धार कराव्या. नवा जिनप्रासाद पण कराव्या. महाधर्मिष्ट न्यायें राज्य पाळी सद्गुरु समीपे दीक्षा लीधी ते राजा, उग्र तपस्या करी आठमे देवलोके देवता थया. त्यांथी मनुष्यावतार पामीने दीक्षा अंगीकार करशे. अनंतज्ञान अनंतदर्शन अनंतवीर्य अनंतसुखमयी थशे. ते माटे सत्य वचन बोलवुं ॥ यतः ॥ नेंडुरश्मिनिचयोऽन नंदनं, नो सुधापि न च हारयष्टयः ॥ निर्वृतिं मनसि तन्वते तथा, सत्यवादिवचनं श्रुतं यथा ॥ १ ॥ पुनः ॥ विश्वासायतनं विपत्तिदलनं दैवैः कृताराधनं, मुक्तेः पथ्यदनं जलाग्निशमनं व्याघ्रोरगस्तंजनम् ॥ श्रेयः संवननं समृद्धिजननं सौजन्यसंजीवनं, कीर्त्तेः केलिवनं प्रनावनवनं सत्यं वचः पावनम् ॥ १ ॥ इति श्रीमकरध्वजनृपकथा ॥ इति श्रीसकलसन्नाजामिनीन्नालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे पंचमगाथायां षडुदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे छठी गाथा कहे छे. तेनो पूर्वली गाथा साथें ए संबध छे के, पूर्वगाथामां एम कह्युं के, जे सत्य बोले तेने लक्ष्मी आवे, अने तेथीविपरीत एटले असत्य बोलनार प्रायें कृतघ्न होय, माटे कृतघ्ननुं लक्षण कहेवाने संबंधें आवी जे छठी गाथा ते कहे छे.

चयंति मित्ताणि नरं कयग्घं, चयंति पावाइ मुणिं जयंतं ॥ चयंति सुक्काणि सराणि हंसा, चएइ बुद्धी कुवियं मणुस्सं ॥ ६ ॥

अर्थः—चयंति मित्ताणि नरं कयग्घं ॥ (कयग्घं के०) कृतघ्न एटले कर्या गुणना हणनार एवा (नरं के०) पुरुष तेने (मित्ताणि के०) मित्र होय ते पण (चयंति के०) छांमे छे त्यजे छे. एटले कृतघ्न पुरुषने मित्र होय ते पण दीर्घराजानी पेठे छांमे छे. ते दीर्घराजानी कथा कहे छे.

कांपिल्लपुर नामें नगरमां ब्रह्म नामें राजा राज्य करे छे. तेन चुलणी नामें राणी तेनो पुत्र ब्रह्मदत्त नामें बारमो चक्रवर्त्ती छे. ते कुमरपणे छतांज तेनो पिता मरण पाम्यो. त्यारें ब्रह्मराजाना चार मित्र हता ते वाराफरती तेनुं राज्य संजालवा लाग्या. एम करतां ते चार मांहेलो एक दीर्घराजा चुलणीराणीथी लुब्ध थयो. तेनी सार्थे विषय जोगववा लाग्यो. एम ते कृतघ्न थयो. त्यारें बीजा त्रण मित्रोयें तेने उवेखी मूक्यो. इहां तो एटलीज वातनुं प्रयोजन छे ए कथा विस्तारें सातमी गाथाना अर्थमां ब्रह्मदत्त चक्रीने अधिकारें आवशे त्यांथी जोइ लेवी.

हवे इहां त्यजवाना अधिकार माटे वली कहे छे.

॥ चयंति पावाइ मुणिं जयंतं (जयंतं के०) यत्नवंत (मुणिं के०) मुनिने (पावाइ के०) पाप जे छे ते (चयंति के०) तजे छे, एटले यतनावंत मुनि जे होय तेने पाप त्यजे छे. ॥ यतः ॥ जयं चरे जयं चिठे, जयं मासे जयं सए ॥ जयं जुंजंतो जासंतो, पावं कम्मं न बंधइ ॥१॥ ते उपर मेतार्य मुनिनो दृष्टांत जाणवो ते कथा आगल त्रीजा जागमां उपशमने अधिकारें पृष्ठ २९७ मां सविस्तर आवी छे त्यांथी वांचवी पण तेमां मेतार्यजीना पूर्वला पुरोहितना जवमां एटलुं विशेष छे के दीक्षा लीधा पछी डुगंछा क

रतां तपस्या करी छे,पण चारित्र डुक्कर पाल्युं छे. आंही संक्षेपे लखीयें छैयें.

जेमने सोनीयें लीलुवाधर मस्तके बांधी वचमां कीलिका घाली ते वा धर सूकायां तेथी मुनिनां नेत्र तडतडाट करी त्रुटी पड्यां. मुनि पण ते वाधरने फूलनी मालासरखुं मानता एम ध्यावता हवा के, हे आत्मन्! तें घणुं सुकृत काम कर्युं. जे माटे तें पंखीने अनयदान दीधुं. प्राणतो नव नवने विषे पामवा सोहिला छे, पण परप्राण उगारवा दोहिला छे. सहेजे दया पालवी तो सोहिली छे, पण पोताना प्राण जते दया पालवी दोहि ली छे ॥ यतः ॥ नवंति शतशो मर्त्याः, सुस्थावस्थाः सुकृत्कराः ॥ छित्रा स्त एव ये प्राण, प्रयाणेऽपि कृपालवः ॥ १ ॥ धनधान्यादिकना देनारा सुलन छे, पण अनयदान देनारा थोडा छे. ते माटे रे आत्मा! तें आ जीवदया करी तेथी तें शुं सुकृत न कर्युं? इत्यादिक मैत्रीनावना नावतों क्षपकश्रेणी मांमी घातिकर्म क्षय करी केवलज्ञान पाम्या. अने आउखुं पण पुरुं थयुं, त्यारे मोक्षे पधार्या. ए कथा प्रश्नोत्तररत्नमालावृत्तिमां छे. ते माटे मेतार्य मुनिनी पेठे यतनावंतने पाप त्यजे छे ॥ ४४ ॥

वली तजवाना अधिकार माटे दृष्टांतें करी त्यजवुंज बतावे छे.

॥ चयंति सुक्काणि सराणि हंसा (सुक्काणि के०) सुकाइ गयेला (स राणि के०) सरोवरोने (हंसा के०) हंस पक्षिउं (चयंति के०) त्यजे छे. एटले सुकायेला सरोवरोने हंस पक्षी त्यजे छे. इहां दृष्टांत रूपें ए पद जो डियें. जेम हंस सूका सरोवरने त्यजे छे, तेम इहां (हंस के०) आत्मा जाणवो ते सर शब्दें शरीररूप तलाव तें आउखारूप पाणी खूटवाथी जे वारें सूकाय तेवारें तेने आत्मारूप हंस त्यागीने गत्यंतरे जाय इति नावः ॥ एटले आउखुं अस्थिर छे, माटे धर्म करो. एम सूचव्युं ते उपरं समुद्द त्तादिकनीकथा कहे छे. ए कथा एज पुस्तकनां पहेला नागमां गौतमपृछा ग्रं थमां आठमा प्रश्ने आल्पायुबांधवाना अधिकारें पृष्ठ २४० मां आवी छे. तो पण तेमां अने एमां फेरफार होवाथी पाछी आहीं पण लखियें छैयें.

आज नरतक्षेत्रने विषे उज्जयणी नगरीयें समुद्दत्त नामां वाणियो व से छे, तेने धारणी नामें स्त्री छे, अने शिव नामें पुत्र छे. ते वाणियाने ए क यक्षदत्त नामें चाकर छे. प्रायें ते सर्वमां दयानुं नाम नथी. एकदा ते स मुद्दत्त मरण पाम्यो. तेना दीकरायें मरणकार्य कर्युं. तेनी स्त्री धारणीयें

तो केटला एक दिवस गया पछी यज्ञदत्तचाकरने महारूपवंत जाणीने ज तार कस्यो. लोकमां घणो अपवाद थयो. शिवें पण जाएयुं ॥ यतः ॥ चंद कलाबुरिमुन्दितं, चोरिअरमियं चथी जणेमंत ॥ ए एगोविक्कंता, जंति दि णे पायडा हुंति ॥ १ ॥ एक दिवस धारणीयें एकांतें यज्ञदत्तने कह्युं के, तुं शिवने मार. आगलजतां ए महारो पुत्र वधतो थको आपणने डुःख दायी थशे. जे कारणे वैरी अने रोग ए बेहुने वधवा देश्यें नही.

यज्ञदत्त बोल्यो. ए कुमर तहारो पुत्र थाय, अने महारो स्वामी थाय एने प्रसादें आपणे सर्व सुख नोगवियें बियें. माटे विचारो के, ए अनर्थ केम करीयें ? फरी धारणी बोली. रे मूढ ! जो मुजने तथा पोताने कुशल इन्छे तो एने मार. अहो ! स्त्रीना चित्तनी वृत्ति ॥ यतः ॥ मारेइ पियनत्ता रं, हणइ सुअं तह विणासए अडं ॥ नियगेहंपि पलीवइ, नारी रागाउरा पावा ॥ १ ॥ एम घणे कष्टें तेने हाकारो नणाव्यो. अनें तेणें अंगीकार कस्युं के, एने हुं मारीश. स्त्रीयें प्रेस्यो पुरुष शुं शुं न करे ? ॥ यतः ॥ अन श्रा यत्र हेषंते, पर्वणि मुंमितं शिरः ॥ तत्किं न कुर्यात्न किं हन्यात्, स्त्री निरन्यर्थितो नरः ॥ १ ॥ सुवंशजोप्यकृत्यानि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्ने हलं दधि मथ्नाति, पस्य मंथानको न किम् ॥ २ ॥

अन्यदा धारणीने रडती देखी शिवें पूब्युं. हे माता ! तमे रुदन केम करो बो ? ते बोली हे वत्स ! शुं करियें कोइ गायोनो संनाल करनार नथी. ते माटे सकल गोकुल विनाश पामशे. ते सांनली शिवें विचास्युं. अहो ! स्त्रीना कपटनी खबर न पडे. स्त्री वीजली थकी पण अत्यंत चपल होय; वंशजालनी पेरें अतिवक्र हृदयवाली होय. माटे एनो कोण विश्वास करे ? तोपण हुं स्वात्मरक्षा करीश एम चिंतवी शिव बोल्यो. हे माता ! हुं पण जाणुं बुं. पण शुं करुं ? गोवालिया गायो संनारता नथी. सामो क्लेश उ पजावे बे. तेवारें माता बोली. रे वत्स ! ए तें साचुं कह्युं; तो पण तुं यज्ञ दत्त साथें गोवालीया पासे जा. त्यारें शिव अने यज्ञदत्त बेजण हाथमां तरवार लेइ चाल्या. मार्गमां आगल पाबल चालतां एक खाड आवी त्यां बाया वधती देखीने शिवने आशंका उपनी. तेवारें उतावलो चाल्यो. तेथी यज्ञदत्त मारी न शक्यो. अनुक्रमें बेहुजण गोकुलमां पहोच्या. तेने आव्या जाणी गोवालीया हरख्या, तथा तेनी आज्ञामां तत्पर थया. बे

हु जणने दधि दूधें जमाड्या. रात्रें पाडामां लावी बेहु जणने सूवा माटे जुदी जुदी शय्या आपी. तेनी उपर बेहु सूता. एवामां शिवने बुद्धि उप नी तेथी जेवारें गोवालिया सर्वेने निद्रा आवी, तेवारें शिवें उठीने पोता नी देह प्रमाणे एक काष्ठ लावीने पोतानी शय्या उपर मूक्युं. तेनी उपर एक वस्त्र ढांक्युं. अने पोताना हाथमां तरवार लेइने कोइक स्थानकें जइ छानो बेसी रह्यो. एवामां यज्ञदत्त जाग्यो. तेणें शिवनी शय्या पासें आ वीने विचार्युं के ए तो उंघ्यो छे. तेवारें खड्ग काढीने जेटले तेने मारवा ने धायो तेटले शिवें तत्काल आवीने तेनुं मस्तक खड्गें करी छेदी ना ख्युं, पछी काष्ठखंभ बीजे स्थानके मूकीने पोतानो अपजस टालवाने पो कार कर्यो के, अरे रे! गोपो उठो. कोइक चोर मारी जाय छे. ए रीतें सोर बकोर कर्यो. ते सांभली गोवालिया पण चोरने सोधवा माटे तेनी साथें थोडीशी भूमियें गया पण चोर नही मलवाथी पाछा वल्या.

प्रातःकाले यज्ञदत्त मुउ देखी शिव बोल्यो अहो! ए शुं थयुं!! एम मायाकपटें लगारेक विलाप करी तेनुं मरणकार्य करीने कहेवा लाग्यो. रे रे! गोपालो! यज्ञदत्त विना हुं रही शकतो नथी. ते माटे हुंतो म्हारे घेर जाउं छुं. एम कहीने घेर आव्यो तेवारें तेनी मातायें विचार्युं के, ए तो हजीसूधी जीवतो खेमकुशलें घेर आव्यो. यज्ञदत्त मूर्खायें एने मार्यो नही, एम विचारीने पुत्रने कहेवा लागी हे वत्स! यज्ञदत्त गोकुलमांथी के म न आव्यो? त्यारें शिव बोल्यो. हे माता! यज्ञदत्त आवतां थकां पछ वाडेथी पाछो वल्यो. एम कहीने शिव विचारवा लाग्यो. अहो! आ दैवनो शो विलास छे जे कारणे माता पण म्हारा प्राणलेवा सारुं सावधान थइ छे! एवामां धारणीनी दृष्टे तरवार पडी. ते उपर कीडियो पेसती नीकलती दीठी. त्यारें आशंका आवी, अने विचार्युं जे यज्ञदत्त एने मारीने आवशे ए म्हारो मनोरथ निष्फल गयो! एम चिंतवी म्यानमांथी तरवार कहा डी जोइ तो रुधिरें खरडी दीठी. ते वेलायें रोषें करीने तेना रक्तनेत्र थयां. विचार्युं जे एणें म्हारा स्वामीने मार्यो. तो हुं एने मारुं. पछी तेज तर वारें करीने पुत्रनुं मस्तक छेद्युं. ते जोइने शिवनी धाव मातायें स्नेहें करी तेज वेलायें एक मुसलुं लइने धारणीने मार्युं. तेथी ते पण तत्काल मर ण पामी. अने धावमाताने वली एक दासीयें तरवार मारी तेथी ते पण

मरण पामी. वली ते दासीने बीजा कोइयें मारी नाखी. एम ते बधा मरण पाम्या. ते जोइ आ जखुं अस्थिर जाणी त्यां घणा धर्मिलोकोयें चारित्र लीधां. ए कथा प्रश्नोत्तररत्नमालानी वृत्तिमां ठे. इति समुइदत्तादिकथा ॥ ४५ ॥ ए कथा पहेला जागमां गौतम पृछामां पण आवेली ठे.

वली पण तजवाना अधिकार माटेज तजवुं बतावे ठे.

॥ चएइ बुद्धी कुवियं मणुस्सं (कुवियं के०) कोपवंत थयेला (मणुस्सं के०) मनुष्य प्रत्ये (बुद्धी के०) बुद्धि (चएइ के०) तजे ठे. एटले कषायवंत मनुष्यने पक्षिघातक राजानी पेठें बुद्धि पण तजे ठे. ते कथा कहे ठे.

कोइक नगरनो राजा, एकदा रयवाडीयें रमवा नीकल्यो. ते वक्र शिक्षित अश्व उपर बेसीने चाल्यो. तेथी जेम जेम राजा लगाम खेंचे, तेम तेम अश्व दोडे, पण उनो रहे नही. एम करतां महाअटवीमां लेइ गयो. त्यां राजा थाक्यो, लगाम मूकी दीधी. त्यारें घोडो पण उनो रह्यो. राजा पण तरष्यो थयो ठे, तेथी नली ठायावंत एवा एक महोटा वृक्ष हेठल विसामो ले ठे, एवामां ते वृक्षना कोटरमां एक अजगर रहेलो ठे, तेना मुखथकी गरल पडतुं देखीने पाणीनी ज्रांतियें राजायें पत्रनो दडियो करीने नीचें धस्यो. अनुक्रमें ते अजगरनी गरलथी जराणो. ते दडियो लेइने जेवारें राजा पीवाने तत्पर थयो तेवारें ते वृक्षनी उपर एक पंखी बेठो हतो, तेणें ते सर्व व्यतिकर जाण्यो, अने विचार्युं के, ए राजा घणा लोकनो आधारजूत ठे, ते ए पाणी पीशे, अने मरण पामशे. एम चिंतवीने राजाने हित वांठतो ऊपट मारीने राजाना हाथमांथी दडियो ढोलावी नांख्यो. एमज वली बीजीवार पण राजायें तेज गरलथी दडियो जस्यो, अने ते पंखीयें पण तेमज बीजीवार ढोलावी नांख्यो. एमज त्रीजीवार पण ढोलावी नांख्यो. त्यारें राजा रूठोथको अकारण डुष्टपणुं जाणी जलपानांतराय कर्त्ता पंखीने खड्गें करीने मारतो हवो. पठी राजानुं सैन्य त्यां आव्युं. तेवारें राजायें पाणी पीधुं, आहार कस्यो, स्वस्थ थयो, पठी राजा वडना कोटर मध्ये जोवा लाग्यो. त्यां अजगरना मुखथकी निकलतुं गरल देखी विचार करवा लाग्यो के, अरे! एतो विष देखाय ठे. अहो! पंखी निःकारण उपकारी, महारा जीवितनो दातार, अने हुंतो कृतघ्न थयो. जेमाटे विचार कस्या विना पंखीना प्राण लीधा. माटे हुं महापापी

थयो. ए रीतें पश्चात्ताप करतो, महा शोक धरतो, चंदनना काष्ठें करी ते पंखीना शरीरने संस्कार करतो हवो. अनुक्रमें नगरे आव्यो, ते कालांतरे शोकरहित थइने राज्य पालतो हवो. ए रीतें कषायीने बुद्धि छांमे, ते माटे बुद्धिना अर्थियें कषाय न करवो. इति पक्षिघातक राजानी कथा ॥ ४६ ॥ इति श्रीसकलसन्नानामिनीनालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे षष्ठगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे सातमी गाथा कहे छे. तेनो छठी गाथा सार्थें ए संबंध छे के, पूर्वनी गाथाना अंते जे कह्युं के, क्रोधीने बुद्धि छांमे, अने बुद्धिविना जे करवुं ते विलापतुल्य जाणवुं. ते माटे सातमी गाथामां विलाप देखाडे छे.

अरोइ अच्छं कहिए विलावो, असंपहारे कहिए विलावो॥ विक्खित्तचित्तो कहिए विलावो, बहू कुसिसे कहिए विलावो ॥ ७ ॥

अर्थः—अरोइ अच्छं कहिए विलावो (अरोइ के०) अरुचिवालाने (अच्छं के०) परमार्थनी वात (कहिए के०) कहेवी, ते (विलावो के०) विलापरूप एटले निरर्थक जाणवी, अर्थात् अरुचीवालाने परमार्थनी वात कहेवी ते विलापरूप जाणवी. ते माटे सांजलनारने रुचि होय तो ज कहेवुं. नहि तो ब्रह्मदत्त अने चित्र मुनिनी पेठें. विलाप सरखुं निरर्थक थाय इति नाव ते ब्रह्मदत्तनी कथा कहे छे.

साकेत नगरने विषे चंद्रावतंसक राजा हतो. तेनो पुत्र मुनिचंद्र नामें हतो ते कामन्नोग थकी विरम्यो थको पुत्रने राज्ये थापीने पोतें, सागरचंद्र मुनिराज पासे दीक्षा लेतो हवो. एक दिवसें उग्र तपस्या करतां गुरु सार्थें विचरतां कोइक गामें गोचरीयें गया. सार्थ हतो ते जतो रह्यो, गुरुने पण वीसरी गयुं. तेथी गुरु पण सार्थ सार्थें चाल्या गया. पाछलथी सागरचंद्र पोतें एकला अटवीमां आव्या, क्षुधातृषायें बाधा पामता थका त्रीजे दिवसे होठ, कंठ, तालु सूकाइ गया. तेथी मूर्छा पामी वृक्ष

नीचें पड्या. एवामां गोवालियाना चार बालकें आवी तेमनी सेवा करी. ते चारे बालकें मुनिनी देशनायें प्रतिबोध पामी. दीक्षा लीधी. तेमां बे जण तो चारित्रनी डुगंबा करी अणआलोइ समकेत गुणें करी देवलोकें गया. तथा बीजा पण बे जण देवलोके गया. पण तेनो अधिकार इहां नथी.

अन्यदा दशपुर नगरें संमिल्लनामा ब्राह्मणनी जसमती नामें दासी तेने कूखे पहेला बे जण पुत्रना जोडला पणें आवी उपना. ते अनुक्रमें यौवन पाम्या. एकदा खेत्रनी रखवाली करवा अटवीमां गया त्यां रात्रें एक वड हेठल सूता छे. एवामां वडना कोटरमांथी एक सर्प निकल्यो तेणें ते बेमांथी एकने मंश्यो. त्यारें बीजायें सापने खोलवा मांम्यो. एटले बीजाने पण तेज सापें करड्यो. त्यां बेहुजण मरण पामीने कालिंजर नामा पर्वतने विषे मृगलीनी कूखें युगलपणें आवी उपन्या. अनुक्रमें पूर्वनी प्रीतियें पासें पासें ढूकडा चरता जोइ त्यां कोइ व्याधें आवीने एकज बाणें ते बेहुने मास्या. मरीने गंगाने कांठे बेहुजण एक हंसीनी कूखे उपन्या. एटले हंस थया. तेने पण एक मह्लबंधकें पासमां नांखी कोट मरडीने मारी नांख्या. मरीने वणारशी नगरीयें महाधनवंत नूतदिन्न नामें चंमालना घेर पुत्र पणें जइ उपन्या. त्यां पण पूर्वनी पेठें परस्परें बेहु जणने प्रति थइ. एकनुं नाम चित्र अने बीजानुं नाम संनूति थयुं. एज समये तेज वणारशी नगरीने विषे शंखनामें राजा राज्य करे छे. तेने नमुचि नामें मंत्री छे. एक दिवस मंत्री अपराधी होवाथी राजायें नूतदिन्न चंमालने हुकम कस्यो के, ए मंत्रीनें छानो मारजे. चंमालें पण मारती वेलायें मंत्रीने कह्युं के, जो तुं नूंयरामां रहीने महारा पुत्रने नणावे तो हुं तुजने जीवतो राखुं. मंत्रीयें पण जीवितव्यना लोनें नणाववानी हा कही.

हवे ते छोकराने नणावतां केटलोएक काल गयो. त्यां ते मंत्री नूतदिन्न चंमालनी स्त्री सार्थे लपटाणो. ते वात नूतदिन्नें जाणी, तेवारें तेने मारवा मांम्यो, पण चित्र अने संनूति ए बे नाइयोयें पोताने नणाववानो उपकारी जाणीने तेने नसाडी मूक्यो. त्यांथी निकली हस्तिणाउर नगरने विषे सनत्कुमार चक्रवर्त्तिने जइ मल्यो. तिहां ते मंत्रिपद पाम्यो.

हवे ते चित्र संनूति चंमाल पुत्रोयें पण रूप, यौवन, लावण्य, गीत, नाटकनी कला प्रमुखें करी तथा वीणा वजाववे करी वणारसी नगरीना

लोकनां चित्त ह्यां. एक दिवस वसंतऋतुने विषे नाना प्रकारना लोक, युवान स्त्रीयोनां नाटक थते थके क्रीडा करवा प्रवर्त्या छे. तेवामां चंमाल पण पोताना परिवार सहित क्रीडा करवा नीकल्यो. तिहां चित्र संनूति पण गीत गान करवा लाग्या. ते मनोहर स्वर सांजलीने सर्व नगरीना लोक एने जोवा मल्या. तेमां वली स्त्रीयोतो विशेषें नेगी थइ. ते देखीने चतुर माह्या लोकें राजाने विनंति करी के, हे देव ! सर्व लोक ए चंमालें विटाल्यो. ते सांजली राजायें पण चंमालने नगरीमां प्रवेश करवो निवार्यो. वली केटलोक काल गयो अन्यदा कौमुदीमहोत्सव आव्यो, त्यारें पूर्वेली शीखामण वीसारी पोतानी नूमिका अणगणीने बेजण नगरीमां पेग. त्यां कौतुकरसें गीत गान सांजलीने पोतें पण एक देशे रही गावा लाग्या. ते जोवा सर्व लोक नेगा थया. तेमणें पूर्वेली वात जाणीने मारमार करतां प्रहार देता काढी मूक्या. तेवारें उद्यानमां जइ आमण डुमणा थइ विचारवा लाग्या के, अमारुं रूप, यौवन सौनाग्य, लावण्य, कला तथा कुशलपणाने धिक्कार छे ! जे माटे एक चंमालनां कुल कलंक मात्रें सर्व फोक थयां. त्यां घणुं वैराग्य पाम्या, स्वजन कुटुंबने वगर कहे मारवानो निश्चय करीने दक्षिण दिशे चाल्या. त्यां दूर थका एक पर्वत दीठो. ते उपर चढतां एक शिला उपर डुर्बल शरीरें ध्यान करता, आतापना लेता, काउस्सग्गे रह्या एवा एक मुनि दीठा. ते देखी हर्षे करी पासे जइ वंदना करी. मुनियें पण ध्यान संपूर्ण थये धर्मलान देइ पूछ्युं के, तमे क्यांथी आव्या ? तेणें पोतानुं सर्व वृत्तांत निवेदन करीने कह्युं के, हवे अमे आ पर्वत उपरथी पडीने मरीशुं. त्यारें ऋषि बोल्या. एम पामरनी पेठें मरवुं तमने न घटे. तमोने तो शारीरिक अने मानसिक एवा बे प्रकारना डुःखनो क्षयकारक एवो श्रीजिनेश्वरनो प्ररूप्यो धर्म करवो घटे छे.

तेणें मुनिवचन अंगीकार करी दीक्षा लीधी. अनुक्रमें गीतार्थ थया. छठ, अठम, दशम, डुवालस, मास अने अर्धमासादिक विचित्र तपस्यायें आत्माने नावता, ग्रामानुग्रामें विचरता, अन्यदा हस्तिणाउर नगरना उद्यानने विषे आवी रह्या छे. एकदा मासखमणने पारणे संनूति मुनि, ते नगरमां गोचरीने माटे इर्यासमिति सहित नमे छे. तेवा समयें राजमार्गें नमतां तेने नमुचि प्रधानें दीठो. अने उलख्यो. जे ए चंमालनो दीक

रो छे, ते राजा प्रमुखने महारी वात जणावशे. एम पोताने नयें पोताना माणस मूक्या ते यष्टिमुष्टिना प्रहारें मुनिने कदर्थना करीने काढता हवा.

ते अवसरे मुनिने निरपराध मारे छे, ते माटे कोप थयो. तेणें करी मुखमांथी तेजोलेश्या निकलवा मांमी, धूमना समूहें नगर व्याप्युं; धूमाडाना गोटेगोट नीकल्या, तेथी आकाश छवाइ जता साथें अंधकार थइ गयो, ते नय अने कौतुकें करी नगरना लोक आव्या, मुनिने देखी वंदना करी प्रसन्न करवा लाग्या. सनत्कुमार चक्री पण आव्या. वंदना नमस्कार करी हाथ जोडीने कहेवा लाग्या के, हे नगवन्! अमारा सरखा अज्ञान प्राणीयें जे अपराध कस्यो ते खमो. तप तेज संहरो. अमनें जीवितव्य देंकरीने प्रसाद करो. फरी एवुं काम नही करियें. तोपण प्रसन्न न थया.

हवे ते धूमादिकं देखी लोकने मुखें पण सांनलीने चित्र साधु त्यां आव्या, अने कहेवा लाग्या. हे संनूति मुनि! कषाय अनल समावो, समता करो, समताप्रधान मुनिराज होय, अपराधी उपर पण मातुं न चिंतवे, क्रोध ते अनर्थनुं मूल छे, क्रोध ते संयमनो घातक छे, क्रोध ते डुर्गतियें लेइ जाय, क्रोध ते पूर्व कोडीनुं चारित्र बाली नस्म करे, ते वचन सांनली संनूतिमुनिनो क्रोधानल उपशम्यो. वैराग्यमां व्याप्तथइ पाछा उद्यानमां आव्या, लोक सहु सहुने ठेकाणे गया, मुनियें विचास्युं के, संलेषणातो अमे करी. हवे अणसण करीयें. एम चिंतवी अणसण कस्युं.

हवे सनत्कुमारें नमुचीनो सर्व व्यतिकर जाण्यो. त्यारें नमुंचीने दृढरज्जु बंधनें बांधीने मुनि पासे लाव्या. मुनियें तेने मूकाव्या. तें समयें सुनंदा नामें चक्रवर्त्तिनी स्त्रीरत्न ते संनूति मुनिने पगे लागी. तेवामां तेनी वेणीनो फरस संनूतिमुनिने थयो. तेथी संनूतियें नियाणुं करवा मांड्युं, त्यारें चित्र मुनियें विचास्युं के, अहो! डुर्जयेंद्रिय! अहो विषय उन्माद! जे कारणें एवो तपस्वी, जिनवचननो जाण छतां स्त्रीना वालाग्र फरसवाथी एवा अध्यवसायवालो थयो! एम चिंतवीने तेने प्रतिबोधवाने अर्थे कहेता हवा के, हे संनूति! एवा अशुन अध्यवसायथी निवर्त्य. ए कामनोग असार छे, परिणामे दारुण छे, संसार नमवाना हेतु छे, परमार्थें डुःखरूप छे, सुखनो अनिमान मात्र छे ॥ उक्तंच ॥ जह कह्नछो कछु, कंमूअमाणो डुहं मुणइ सुरकं ॥ मोहाउरा मणुस्सा, तह कामडुहं सुहं बिंति ॥ १ ॥ केवल

अशुचियें नर्युं मनुष्यनुं शरीर निरंतर अशुचि द्वारें वहेतो, विष्ठानो कोथलो एमां शी नलीवार छे? वली प्रधान वस्त्र, प्रधान फुल, प्रधान गंध विले पन होय ते पण शरीरना संगें विणशी जाय. वली उल्लीदांतने विषे डुर्गंध, मुखने विषे अशुचि रस, नासिकामांथी नित्य अपवित्र पदार्थ वहे, वली रोगनुं घर एवा शरीरने विषे हे मुनिराज! तमे मुंफाउ नही. जेमाटे नियाणाथी घोर तप अनुष्ठान कर्या होय ते पण तेवां फलवंत न थाय. इत्यादिक वचन कह्या पण तेने प्रतिबोध न लाग्यो. अने नियाणुं कर्युं के, जो ए तपनुं फल होय तो जन्मांतरे हुं चक्रवर्त्ती थाउं. अनुक्रमें मरण पामी सौधर्म देवलोके बेहु नाई देवता थया. त्यांथी चित्रनो जीव च्यवीने पुरिमताल नगरें शेठनो पुत्र थयो, अने संनूतिनो जीव च्यवीने कंपिल्लपुर नगरने विषे ब्रह्मनामें राजा तेनी चुल्लणी नामे राणीना उदरने विषे चौद सुपनें सूचित पुत्र थयो, तेनुं ब्रह्मदत्त एवुं नाम पाडर्युं, ते अनुक्रमें महोटो थयो, बहोत्तेर कला नण्यो.

हवे ब्रह्मराजाने चार राजा उत्तम वंशना उपना मित्र छे. तेमां एक तो काशी देशनो धणी कनक नामें राजा छे, बीजो गजपुरनो धणी कणे रदत्त नामें राजा छे, त्रीजो कोशल देशनो धणी दीर्घनामें राजा छे, चो थो चंपानो धणी पुष्पचूल नामें राजा छे. ते चारें मांहोमांहे स्नेहें करी एकबीजाना विरहने असहता अनुक्रमें एकेक वर्षे नेगा रहे. विचित्र क्री डा करतां काल गमावे छे. अन्यदा ते चारे ब्रह्मराजाने घेर रह्या छे. एक दा ते ब्रह्मराजाने मस्तके रोग ऊपन्यो, त्यारे तेणें पोतानो पुत्र चारे मि त्रने खोले मूक्यो. पछी ब्रह्मराजा मरण पाम्यो. तेना मृत्युकार्य करीनें चा रे जणें विचार कर्यो के, ज्यांसुधी ब्रह्मदत्त राज्य चलाववाने समर्थ थाय त्यां सूधी राज्यनो निर्वाह आपणने करवो. एम निरधारी चार जणमांथी दीर्घ राजाने राज्य सोंपीने त्रण राजा पोताने स्थानके गया. पछी ते दीर्घ राजा सकल सामग्रीसहित राज्य नजरें जोइ नंमारमां पेठो. अंतेउर पण जोयुं. हवे इंद्रियो डुर्निवार छे, माटे ब्रह्मनी मित्राइ पण न गणी, लोक मां निंदा थशे; ते पण न गणी अने चुल्लणी राणीथी लाग्यो. केटलोएक काल गयो, तेवारें धनुनामें प्रधाने ते वृत्तांत यथार्थ जाणीने पोताना व रधनु नामें पुत्रने कर्युं के, चुल्लणी कुशीलिणी थइ छे. माटे ए वात कुमर ने जणावो. तेणें पण तेमज कर्युं.

ब्रह्मदत्तपण मातानुं दुश्चरित्र सही न शक्यो. माटे कागडो अने कोयल बे पक्षियोने पकडी अंतेउरमां जइ तेमनो संयोग करावतो जाय, अने कहेतो जाय के, कोइ आ रीतें करशे तेनो हुं निग्रह करीश. इत्यादिक चेष्टा करतो देखीने दीर्घराजायें, चुल्लणीने कह्युं, जे कागडो अने कोयलनो संयोग करावीने बालकनी पेठे जेम तेम बोलतो बोलतो आपणने सम जाववा माटे मुझने कागडो अने तुझने कोयल ठेरावे छे. एम निश्चय जाणजे. ते माटे एने मारेतो निर्विघ्नपणें आपणाथी सुख नोगवाय, अने हुं छुं, तो तुझने दीकरा घणाय आवशे. ते सांनली स्नेहना परवशें एवी अनार्य वातनी पण हा नणी ॥ उक्तंच ॥ मारइ पियनत्तारं, हणइ सुयं तह य नासए अत्थं ॥ नियगेहं पि पलीवइ, नारी रागाउरा पावा ॥ १ ॥ पछी मारवा माटे कुमरनो विवाह मांम्यो. अनेक स्तंनसहित लाखनुं घर कराव्युं. त्यारें वरधनु प्रधानें गंगाने कांठे दान देवाने मिषें दानशाला मंमावी. त्यांथी विश्वासी पुरुषो पासे सुरंग खोदावीने लाखना घर सूधी लाव्यो. हवे विवाह थया नंतर लोक सहु घेर गया. वर वहु लाखना घरमां आव्या. वहु वर अने वरधनु नामे प्रधान पुत्र ए त्रण बेठा छे. बे पहोर रात्री गइ. एटले चारे तरफ आग लागी. हाहाकार थयो. कुमरने कांइ सूझे नही. त्यारें मंत्रिपुत्रने पूछवा लाग्यो के ए शुं थयुं ? ते बोल्यो के, जे राजकन्या परणवानी हती तेने तो अमें पत्री लखीने निषेध कस्यो हतो. ते माटे आतो कोइ अन्य स्त्री मोकली छे. तेथी ए स्त्री उपर प्रतिबंध करशो नही. तमे आ स्थानके प्रहार करो. जेम आपणे निकली जइयें. कुमरें पण तेमज कस्युं. बेहुजण सुरंगने मुखें बाहेर निकल्या. त्यां पूर्व संकेतित विश्वासी बे पुरुष अश्व लेइ उना छे. ते अश्व उपर चढी आगल चाल्या. इहां ब्रह्मदत्तनी हींमी कहेवी. अनुक्रमें चौद रत्न, नव निधान, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी लाख रथ अने छन्नु क्रोड पायदल, चोशठ हजार अंतेउरी इत्यादिक सर्व चक्रवर्त्तिनी सामग्रीसहित कंपिल्लपुर नगरे आव्या. तेवारें चुल्लणीयें नयें करी चारित्र लीधुं, अने दीर्घराजायें संग्राम कस्यो. ब्रह्मदत्तें चक्र मूक्युं तेथी दीर्घराजा मरण पाम्यो. पछी सर्व राजायें मली चक्रवर्त्तीपदे अनिषेक कस्यो. कंपिल्लपुरें राज्यें बेठा. एम चक्रवर्त्तीपणुं नोगवतां रहे छे. इहां विस्तारना अर्थियें ब्रह्मदत्त चरित्र जोवुं.

हवे अन्यदा ब्रह्मदत्तनी हजूर नाटकीयें नाटक मांमयुं छे, पाछलो प होर छे, एवामां एक दासी फूलनी माला तथा दडा प्रमुख लावी राजा पासे मूकती हवी, ते कुसुम तथा नाटक जोतां राजाने विकल्प थयो, के, एवुं नाटक क्यांक में दीठुं छे, एवो फूलनो दडो पण क्यांक में सुंघ्यो छे. एम विचारतां जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, नूंइ पड्यो, मूर्छा आवी, सामंत प्रमुखें चंदन प्रमुख छांट्यां, शीतल वायु नांख्या, एटले चेतन वल्युं. त्यारें पाछले नवे पद्मगुल्म विमाने पोतें सौधर्म देवलोके हतो, त्यांना नाटक सुगंध फूल प्रमुख सांजर्यां, पण नाइ क्यां उपनो छे तेनी खबर न पडी. माटे तेनी खबर काढवा सारु दोढ श्लोक गुप्त करी वरधनु प्रधानने आप्यो. तेनी मारफत नगरमां उद्घोषणा करावी के, कोइ पछवाडाना बे पद पूरे तेने अर्द्ध राज्य चक्रवर्त्ती आपे. ते सांजली सहु दोढ श्लोक नणे पण कोइथी पाछला बे पद पूराय नहीं. ते दोढ श्लोक ए छे॥ दासा दसन्ने आसी, मिया कालिंजरे नगे ॥ हंसा य गंगतीरा इंसोवागा कासिनूमिए ॥ १ ॥ देवा य देवलोएसु, आसी अम्मे महाड्डिया ॥ इति ॥

एवा अवसरें पुरिमताल नगरें पूर्वला नवें ब्रह्मदत्त राजाना नाइ चित्र नामें हता, ते इन्यपुत्र थया छे, ते जातिस्मरणज्ञान पामी चारित्र लेइ ब्रह्मदत्तना नगरमां मनोरम उद्याने आवी काउस्सग्गें रह्या छे, त्यां कोइ अरहट्टनो खेडू पूर्वोक्त दोढ श्लोक नणे छे, ते सांजली ज्ञान उपयोगें नाइनुं सर्व स्वरूप जाणीने मुनियें बीजा श्लोकनुं पश्चार्द्ध पूर्युं. यथा ॥ इमाणे छट्ठिआ जाइ, अन्नामन्नेण जाविणा ॥ ते सांजलतांज अरहट्ट खेडू, सर्व काम पडता मूकी हर्ष पामतो राजा पासे गयो. जइने संपूर्ण बे श्लोक कह्या. ते सांजलीने राजा, नाइना स्नेहें मूर्छा पाम्यो. ते वेला राजसना क्षोनना पामी, पासें उन्नेला सेवकोयें अरहट्ट खेडूने चपेटायें हणवा मांमयो, मारता थकां ते बोल्यो. ए बे पद में नथी पूर्यां पण वनमां रहेला मुनियें पूर्यां छे. एम विलाप कर्यो तेवारें मूकी दीधो. ते पोताने ठेकाणे गयो. चक्रवर्त्तिने पण मूर्छा वली, तेवारें वृत्तांत सांजलीने जाण्युं के, नाइ आव्या देखाय छे. ते स्नेहें करी ब्रह्मदत्त चक्री परिवारसहित उद्यानमां वांदवा निकल्या, त्यां मुनिने देखी तेने वंदना करी बेठा, मुनियें पण देशना दीधी, संसारनी निर्गुणता देखाडी, कर्मबंधना हेतु देखाड्या, मो

ह्ममार्ग वर्णवी देखाड्यो, ते सांजलीने पर्षदाने वैराग्य उपन्युं. ब्रह्मदत्ततो अजावित थकां बोल्या हे जगवन्! जेम तमें पोतें मुजने मलवाथी आनंद उपजाव्यो, तेम हवे महारुं राज्य अंगीकार करीने हर्ष उपजावो. महारे आवास छे; गीत, नाटक, वाजिंत्र स्त्रियो प्रमुख छे, तेना तमे जोग जोगवो, प्रव्रज्या, तो महाडुःख छे, में तप कर्युं तेनुं फल हुं पाम्यो बुं अने तमे तो तेवाने तेवाज गो. मुनि बोल्या हे राजन्! तें नियाणुं कर्युं हतुं ते विपाकें आपणो बेहुनो वियोग थयो. वली हे राजन्! तहारे जेम राजऋद्धि छे, तेम महारे घेर पण घणी ऋद्धि हती. पण में जिनवचन सांजलीने तेनो त्याग कर्यो. वली हुं तो गीत ते विलाप जाणुं बुं, नाटक ते विटंबना जाणुं बुं, सर्व आजरण ते जार जाणुं बुं. कामजोग तो बालकने मीठा लागे छे, पण पंमितनें तो महाडुःखदायी छे,जे कोइ मुनिराज कामजोगथी विरम्या, तपोधन थया, शील गुणमां रंगाणा, ते मुनिने जे सुख छे. ते तहारा कामजोगमां सुख नथी ॥ यतः ॥ सव्वं विलवियं गीयं, सवं नट्टं विमंबणा ॥ सवे आजरणा जारा, सवे कामा डुहावहा ॥ १ ॥ बालाजिरामेसु डुहावहेसु, न तं सुहं कामगुणेसु राया ॥ विरत्तकामाण तवोधणाणं, जं जिरकुणो सीलगुणे रयाणं ॥ २ ॥

ते माटे हे राजन्! आपणे सर्वथी नीच निंदनीक एवी चंमालनी जातिमां हता. अने इहां एवा कामजोग पाम्या. ते सर्व संयम तप कर्या तेनां फल छे. एवुं जाणी प्रमाद न करो, ए अशाश्वता जोग बांमीनें घरमांथी चारित्र लेवा नीकलो, ए जीवित अशाश्वतुं छे, तेमां जे प्राणी पुण्य न करे, ते प्राणी धर्म कर्या विना मरण ढूकडुं आवे त्यारें परलोकने विषे घणो शोच करे. जेम सिंह होय ते मृगने लेइ जाय, तेम अंतकाले मृत्यु आवी प्राणीने लेइ जाय. ते वखत माता पिता जाइ प्रमुख कोइ पण सखाइ न थाय. वली स्वजन, मित्र, पुत्र, बांधव प्रमुख कोइ डुःख पण वहेंची लिये नही, एकलो जीव पोतेज जोगवे. जे माटे कर्म ते कर्त्तानी सार्थे जाय, ए सर्व द्विपद, चतुष्पद, खेत्र, धन, धान्यादिक मूकीने परजवे पोतानां कर्यां शुजाशुज कर्म लेइने जाय, वली पोतें मरे, त्यारें तेनी जार्या, पुत्र प्रमुख तेना शरीरने बालीने लोकानुयायी केटलाएक दिवस शोक करीने वली पोतानो स्वार्थ पोते पूरो पाडे, ते माटे हे राजन्! तुं जारे कर्म न कर्युं.

चक्री बोल्या. हे मुनीश! तमे कहो बो तें हुं पण जाणुं बुं. पण ए जोग संग कारी अमारा सरखाने घणा डुर्जय बे. में पूर्वे हस्तिणाउर नगर ने विषे चक्रवर्त्तिनी ऋद्धि देखीनें कामजोगमां गृद्ध थइने अशुज नियाणुं कर्युं, ते पडिक्कम्युं नही, तेनां ए फल बे. जे माटे धर्मने जाणतो पण कामजोगमां मूर्छाणो बुं. जेम हाथी होय ते घणो कचरो अने थोडुं पाणी जे स्थले होय तेमां पेगे थको थलने देखे खरो पण कचरामां खूत्यो होय तेथी कांठे आवी न शके. एम हुं पण कामजोगमां मग्न थयो थको साधुनो मार्ग लेइ शकुं नहीं. मुनि बोल्या जोग अनित्य बे. तेने जो तुं बांमवा असमर्थ बो, तो पण गृहस्थावासमां रह्यो थको आर्यकाम करजे. जो धर्मने विषे रही सर्व जीवनी अनुकंपा करीश, तो पण वैमानिक देवता थइश ॥ यतः ॥ जइतंसि जोए चइउं असत्तो, अज्जाइकम्माइकरे हि रायं ॥ धम्मे ठियं सवहियाणुकंपी, तहो हि सी देवइउवि उवि ॥ १ ॥ तुजने जोग बांमवानी बुद्धि थती नथी, अने आरंजपरिग्रहमां गृद्ध बे. तेथी एटलीवार विप्रलाप में कर्यो ते फोक थयो. माटे हे राजन्! हवे हुं जाउं बुं ॥ यतः ॥ न तुप्न जोगे जइकण बुद्धि, गिद्धोसि आरंजपरिग्गहेसु ॥ मोहो कउ एत्तिउ विप्पलावो, गच्चामि रायं अममातिउंसि ॥ १ ॥ एम कहीने मुनियें विहार कर्यो. अनुक्रमें उग्र चारित्र पालीनें तेज जवें सिद्धि वर्या. ब्रह्मदत्तें पण कामजोग न बांमया, ते उत्कृष्टा कामजोग जोगवीने सातमी नरकें नारकीपणें जइ उपन्यो. ते माटे अरुचिवंतने जे कहेवुं ते सर्व विलाप जाणवो. इति ब्रह्मदत्त कथा. श्रीउत्तराध्ययने.

हवे कोइक प्रतमां " अईय अबे कहिए विलावो " एवो पाठ बे. त्यां एम अर्थ करवो के, (अईअ के०) गइ बे (अबे के०) वस्तु जेथी ते अतीतार्थी कहीये. तेनी पासे (कहिए के०) कह्युं एटले माग्युं. ते पण विलाप जाणवो. एटले जे पोतानी पासे नथी ते परने शुं आपे? ॥ यतः ॥ योगशास्त्रे ॥ परिग्रहारंजमग्ना, स्तारयेयुः कथं परान् ॥ स्वयं दरिद्रो न पर, मीश्वरीकर्त्तुमीश्वरः ॥१॥ इहां श्रीकृष्ण अने वीरासालवीनो दृष्टांत कहे बे.

द्वारिका नगरीयें श्रीनेमिनाथजी समोसर्या. कृष्ण प्रमुखें वंदना कर्या नंतर प्रजुजीयें देशना दीधी. देशनाने अंते श्रीकृष्णें पूब्युं के, हे स्वामिन्! साधु चोमासामां विहार केम न करे? प्रजु बोल्या. हे कृष्ण! चोमासा

मां जीवनी उत्पत्ति घणी होय छे तेथी विहार करतां जीवविराधना था य. माटे वर्षाकालें एक स्थानके अंगोपांग गोपवीने रहे. ते सांजली श्री कृष्णें प्रतिज्ञा करी के, सोल हजार मुकुटबंध राजाउने जतां अवतां घणी हिंसा थाय, माटे चोमासामां कचेरी नहि जोडुं. एम कहीने घेर आ व्या. अने सहुने निषेध कस्यो के, चोमासा मध्ये कोइ सन्नामां आवशो न हिं. ते दिवसथी लोकोमां देवसूती अगीयारश कहेवाय छे.

हवे कृष्णनो नक्तिवंतो एक वीरो एवे नामें सालवी छे. ते कृष्णनुं मुख जोया विना जमतो नथी. माटे नित्य बारणे आवी पूजा करीने जाय. एम चार मास नूख्यो रह्यो. चोमासुं व्यतिक्रांत थयुं त्यारें वीरो आव्यो. तेने कृष्णें पूछ्युं के, तुं डुबलो केम देखाय छे, त्यारें पासें बेठेला लोकें वृ त्तांत कह्युं. ते सांजली श्रीकृष्णें विचार्युं के, एनी महारा उपर आवडी न क्ति छे! तो हुं सर्वने कही मूकुं जे एने आवतां कोइ रोकशो नहिं. एवुं निर्धारी ते प्रमाणें श्रीकृष्णें सहुने संन्नालाव्युं.

हवे कृष्ण महाराजने प्रतिज्ञा छे के, पोतानी कन्याने परणाववी नहीं. तेवामां जे कन्याने शणगार करावीने तेनी माता राजसन्नामां मोकले, ते कन्याने कृष्ण पूछे जे तमे राणी थशो के, दासी थशो? त्यारें कन्या कहे राणी थइशुं. तेनें श्रीकृष्ण कहे के, राणी थवानी इछा होय तो प्रनुजी पासे जइ चारित्र अंगीकार करो. त्यारें तें वात प्रमाण करीने चारित्र लि ये. एम करतां एक दिवस एक राणीयें पोतानी दीकरीने शीखवी मूक्युं के. ज्यारें कृष्ण पूछे जे, राणी थशो के, दासी थशो? त्यारें तुं दासीपणुं मागजे. एवुं सांजली ते कुमरीयें पण तेमज कह्युं. त्यारें कृष्णें चिंतव्युं के, हवे हुं एवुं करुं के, फरी बीजी स्त्री ए काम न करे. एम विचारी वीरासा लवीने एकांते तेडी पूछ्युं के, तें तहारा नवमां शी करणी करी छे? त्यारें ते बोल्यो के, बोरडी उपर बेसीने में पछरें करी काकिंमो मार्यो हतो, त था पांजणी करवानी घेंशनी कलशीमां माखीउ नरी हती त्यारें में तेनी उपर हाथ दीधो हतो, तेथी मक्षिका गणगणाट शब्द करवा लागी. व ली चोमासामां रथ चालवाना मार्ग मध्ये पाणी चाल्युं जतुं हतुं, त्यारें में आडो माबो पग दीधो हतो, तेथी पाणी रोकाइ रह्युं.

ते सांजली श्रीकृष्णराजा तखते बेसी सन्नामां कहेवा लाग्या के, सां

नलो, वीरो सालवी एवो बलियो छे ॥ यतः ॥ जोय रत्तफणो नागो, वसं तो बदरीवणे ॥ (पाठांतरे) आहउ पुढवीसछेणं ॥ पछरसछेण हउ, वेइम इ णाम खत्तिउ ॥ १ ॥ जेण घोसवइ सेणा, वसंति कलुसी उरइ ॥ धा री वामहछेणं, वेमई णाम खत्तिउ ॥ २ ॥ जेणे चक्कुरकया गंगा, वहं ती कलु सोदयं ॥ धारिया वामपाएणं, वेमई णाम खत्तिउ ॥ ३ ॥ माटे हुं एने आ कन्या आपुं छुं. एम कही श्रीकृष्णें कन्या आपी. वीरा सालवीयें तेने घेर लावी. तखते बेसारीने सेवा करवा मांमी. एम केटला एक दिवस गया नंतर कृष्णें पूछ्युं. रे वीरा! घरनां काम करावे छे के, न थी करावतो? वीरो बोल्यो, हे महाराज! हुं चाकरनी पेरें सेवा करुं छुं. कृष्ण बोल्या, जो घरनां सर्व काम एनी पासें नहि करावे, तो तहारी वात तुं जाणें. ते सांजलीने वीरो घेर आवी स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, उ ठ घेंश रांध्य, पांजणी कस्य. ते स्त्रीयें कह्युं, रे कोलिक! पोतानी जाति वि चार! एवुं सांजलीने वीरोसालवी ताडना तर्जना करवा लाग्यो. त्या रें ते रोती थकी माता पासे आवीने कहेवा लागी. मने महारो धणी मारे छे. ते सांजली राणीयें जइ कृष्ण आगल कह्युं. कृष्ण बोल्यो, हे स्त्री, महारो शो वांक छे? एणें पोतें दासीपणुं मागी लीधुं छे. ते सांजली रा णीयें कह्युं जवाप्यो. हवे ए दीक्षा लेशे. कृष्णें कह्युं के, वीरासालवीने पूछि यें. एम कही वीराने पूछी उत्सव महोत्सवथी तेने दीक्षा लेवरावी.

वली एकदा श्रीनेमिनाथ समोसस्या छे. तेमने कृष्णवंदना करवा आव्या. त्यां द्वादशावर्त्त वंदनायें अढारहजार साधुने वंदना करवा मांमी. त्यारें बीजा पण घणा राजायें कृष्णनी साथें वंदना करवा मांमी अनुक्रमें सहुये थाक्या, पण वीरा सालवीयें कृष्णने अनुजाइये अढारे हजार मुनिने वांद्या. पछी कृष्णें प्रजुजीने पूछ्युं. हे स्वामिन्! आज थाक घणो लाग्यो. पूर्वे घणा संग्राम करतां पण क्यारें एवो थाक लाग्यो नथी. तेने प्रजुजीयें कह्युं के, हे कृष्ण! एतो तमारो थाक उतस्यो, जाणो. जे माटे सातमा न रकना दलीया त्रोडी त्रीजी नरकनाकस्या, जिननामकर्म उपार्ज्युं; तथा क्षायि क समकित कस्युं. ते सांजली कृष्ण बोल्या, फरीथी वंदना करुं. जेम शेष त्रण नरकना दलिया त्रुटे. परमेश्वरें कह्युं, ते जाव हवे न आवे. त्यारें कृष्णें पूछ्युं. हे स्वामिन्! वीराने श्यो लाज थयो? प्रजुजी बोल्या. एकतो तें रूडुं

मान्युं, अने बीजुं कायक्लेश थयो. ए बे शिवाय बीजो कांइ लाभ वीरासा लवीने थयो नथी. इत्यादिक सर्व अधिकार श्रीआवश्यकनिर्युक्तिमध्ये छे. वीरासालवीयें कृष्णनी घणी सेवा भक्ति करी. पण फल कांइये न पाम्यो. केम के, कृष्ण पोतेंज आरंभ परिग्रहें मग्न हता, पोतानी पासे चारित्र धन न हतुं, तो वीराने संसारथी केम पार उतारे? एम उपनय जोडवो ॥ ४७ ॥

॥ असंपहारे कहिए विलावो (असंपहारे के०) अनिश्चित अर्थ एटले परमार्थ समज्या विना जे अर्थ (कहिए के०) कहेवो, ते गामडीया पुरुषनी पेठे (विलावो के०) विलापतुल्य जाणवो. तेनी कथा कहे छे.

कोइक गामने विषे कोइक मूर्ख हतो, ते दैवयोगें समस्त राग रागिणीनी जाण एवी कन्या परण्यो. पछी ते स्त्रीने आणु करवा गयो. तिहां सासरें ते मूर्खना साला हता, तेमणें विचार कर्यो के ,आपणे प्रभाते पंचम राग करीशुं. ते विचार तेनी भगिनीयें सांभल्यो. तेणीयें भरतारने कह्युं के, तमने म्हारा भाइयो रागनी वात पूछे त्यारें कहेजो के, ए पंचम राग थयो. पछी प्रभाते सालायें तेमज पूछ्युं, त्यारें मूर्खें कह्युं के, ए पंचम राग छे, ते सांभली सालायें मनमां विचार्युं कें, एतो शृंग पूंछ विनानो पशु छे. पण कांइक घरनो भेद मल्यो, जणाय छे. एम चिंतवी नगर बहार जइने चारे काने विचार कर्यो के, आपणे प्रातःकालें धन्याश्री राग करवो ॥ यतः ॥ षट्कर्णो भिद्यते मंत्र, श्चतुष्कर्णो न भिद्यते ॥ द्विकर्णस्य तु मंत्रस्य, ब्रह्माप्यंतं न गच्छति ॥ १ ॥ एम करी प्रातःकाले धन्याश्री राग करीने पूछ्युं के, ए शो राग ? तेवारें मूर्ख बोल्यो ए छठो राग. ते सांभली साला ताली देइने मांहोमांहे हसवा लाग्या. मूर्ख बोल्यो. रे मूर्खो ! हसो छो शुं ? काले तमे पंचम राग कर्यो हतो. माटे आज छठोज राग युक्त छे. जे कारणे पांच पछी छ एम तो बाल गोपाल पण जाणे छे. ते सांभली वली साला घणुंज हास्य करवा लाग्या. त्यारें तेनी स्त्रीयें जणाववा माटे धान्यनी हांमली देखाडी. ते देखी मूर्ख बोल्यो. जाण्युं जाण्युं ए तोभ्भड राग छे. त्यारें वली अत्यंत हांसी योग्य थयो ॥ ए कथा एज गौतम कुलकनी वृत्तिमां छे ॥

॥ विक्खित्त चित्ते कहिए विलावो (विक्खित्तचित्ते के०) व्याक्षेपवंत चित्तवालाने जे (कहिए के०) कहेवुं, ते सर्व (विलावो के०) विलापतुल्य जाणवुं. ते उपर बटुकनी कथा कहे छे.

कोइक गामने विषे एक ब्राह्मण कथा कहेवा बेठो. तेने ज्यारें बे घडी थइ, त्यारें ब्राह्मणें पूछ्युं के, कांइ समज्या ? त्यारें एक बटुक बेठो हतो, ते बोल्यो. समज्या. विप्र कहे शुं समज्या ? बटुक बोल्यो. तमारो हरडियो (गलानी नीचेनो नाग) हालतो हतो. विप्र बोल्यो. आते तें शुं धार्युं ? कांइ कहुं छुं तेमां प्रमाण कर. बटुक बोल्यो. फरी कथा कहो तो प्रमाण करुं. त्यारें विप्रें फरी कथा कहेवा मांडी. वली बे घडी थइ एटले पूछ्युं के, प्रमाण कर्युं ? त्यारें बटुक बोल्यो. आ दरमांथी ७०७ कीटिकाउ नीकली, अने सातसे सात पेठी. विप्र बोल्यो. नूंडा ! एमां शुं प्रमाण कर्युं ? हुं कहुं ते वात धार्युं. बटुक बोल्यो, फरी कथा कहो. विप्रें फरी कथा कहेवा मांडी. वली विप्रें बे घडी पछी पूछ्युं. कांइ धार्युं ? बटुक बोल्यो. हा में धार्युं. विप्र बोल्यो, शुं धार्युं ? बटुक बोल्यो के, तमने कथा कहेतां घणी वार थइ. हवें क्यारे मूकशो ? त्यारें विप्रें कह्युं. में फोगट विलाप कर्यो ! माटे विक्षिप्तचित्तवालाने न कहेवुं. ए कथा उपदेशरत्नाकरमां छे ॥ ५० ॥

॥ बहू कुसीसे कहिए विलावो (कुसीसे के०) कुशिष्यने (बहू के०) घणुं (कहिए के०) कहेवुं ते युगप्रधान कालिकाचार्यना शिष्योनी पेठें (विलावो के०) विलाप जाणवो. तेनी कथा कहे छे.

कालिकाचार्यने सर्व शिष्य आलसु मल्या हता. गुरु घणी शिक्षा दीये तो पण वेलाये पडिक्कमणुं पडिलेहण न करे. आंखो चोलता थका असुरा उठे. एक दिवस आचार्यें विचार्युं के, हुं एमने केटली शिक्षा देउं ! जे कहुंछुं ते सर्व अलेखे जाय छे. एम चिंतवी प्रातःकाले प्रतिक्रमण तथा पडिलेहण करीने एक शय्यातर श्रावकने जणाव्युं के, हुं अमुक ग्रामे सागराचार्य पासे जाउं छुं, कदाचित् अति आग्रहे मह्यारा शिष्यो पूछे तो, मह्यारुं ठेकाणुं बतावजो. एम कही गया. पछी केटलीएक वेलाये चेला उठ्या तेणें गुरुने दीठा नही. खोलतां पण जड्या नही. त्यारें विचार्युं के, ज्यां गया हशे ? त्यां शय्यातरी श्रावकने कहीने गया हशे. माटे शय्यातरी श्रावकने घेर जइ पूछ्युं के, गुरुजी क्यां गया ? ते बोल्यो, फिट मूर्खो ! पांचशो शिष्य मलीने एक गुरुने जालवी न शक्या ? गुरुने खोइ बेठा. तेने शिष्योयें कह्युं तमने कही गया हशे, माटे अमने बतावो. शय्यातरी बोल्यो. तमारा दुःखेंज गया छे, गुरुजी नित्य तमने ठबको देता हता, पण

तमे मानता नथी. त्यारें गुरुजी शुं करे? हारीने जता रह्या. ते सांजली चेला बोल्या. हवे फरी एवुं न करियें. पण हमणा अमने बतावो. शय्यातरीयें कह्युं के, सागराचार्य पासे गया छे. ते सांजली सर्व शिष्योयें विहार कस्यो. लोक पूछे कोण साधु जाय छे? त्यारें ते कहे कालिकाचार्य जाय छे.

हवे पूर्वें कालिकाचार्य पण सागरचार्यने उपाश्रये जइ जग्या मागी एकांते उतस्या छे. ते सागराचार्य, कालिकाचार्यना शिष्यना शिष्य छे, पण तेणें पोताना दादा गुरुजीने नजरे दीठा नथी. माटे उलख्या नही. पण लोकनें महोडें सांजल्युं छे के, कालिकाचार्य इहां आवे छे. तेथी मनमां घणी होंश छे के, दादा गुरुजी आवशे तेमनें वांदीशुं. एम करतां साधुनो संघाडो पूछतो पूछतो त्यां आव्यो. अने पूछवा लाग्या के, हे सागराचार्य! इहां गुरुजी आव्या छे? सागराचार्य बोल्या. गुरुजी तो आव्या जाण्या नथी. पण एक डोसो प्राहुणोतो आव्यो छे. त्यारें ते बोल्या, अरे जला आदमी! एज गुरुजी छे. ते सांजलीने सागराचार्य घणुं लाजी गया. जे माटे एकतो दादा गुरुजी थाय, अने वली उलख्या नही, बीजुं वली प्राहुणा जाणीने व्याख्यान प्रमुख उत्कर्षथकी घणुं लटकाथी कस्युं. वली शिष्योने वाचना आपी. ते पण घणोज पोतानो उत्कर्ष जणाय एम आपी. वली एम पण पुछयुं हतुं के, हे डोसा! व्याख्यान तथा वाचना प्रमुख अवल रीतें थाय छे के, नही? ते वखत डोसायें पण कह्युं हतुं, जे घणुं रूडी रीतें थाय छे. एवी वातो करीहती माटे घणा लाज्या. अने पश्चात्ताप करवा लाग्या के, अहो! ए ज्ञानना समुद्रनी आगल में महारो एटलो उत्कर्ष कस्यो? ए महोटा खेद जेवी वात थइ. एम विचार करतां सद्गुये आव्या. गुरुने वंदना करी. आहार करीने बहार जूमिकायें गया. त्यां चेलाउने कह्युं के, जाजनमां वेलु जरी लावो. ते पण वेलु जरी उपाश्रये लाव्या. त्यां चालणी मंगावी. ते वेलु चालणीयें चाली तेमांथी कचरानो ढगलो अलगो कस्यो. पछी ते झीणी वेलु चेलाउ पासे उपडावीने बीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. वली त्यांथी उपडावीने त्रीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. एम करतां थोडी थोडी वेलु उछी थतां थतां बधी वेलु खपी गइ. त्यारें चेलायें पूछयुं स्वामि! ए शुं करो छो? आचार्य बोल्या, हे शिष्यो! पूर्वें श्रीसुधर्मास्वामीयें जंबूने श्रुत आप्युं. जंबूस्वामीयें प्रजवाजीने आप्युं. प्रजवास्वामीयें

सय्यंजवसूरिने आप्युं. एम एकना कोगथी बीजाना कोगमां आवतां सूक्ष्मज्ञान तो उंबुं थतुं गयुं. एम जतां जतां स्थूल कांकरा सरखुं आज ज्ञान रह्युं छे. तेमां वली अहंकार करवो ते शा लेखे? ते सांभलीने सागराचार्यें विचार्युं के, अहो! गुरुजीयें मने शीखामण दीधी. एम चिंतवी गुरुजीने खमाव्या. इत्यादि. माटे घणा कुशिष्य करवा ते विलाप जाणवो. एम श्रीउत्तराध्ययन सूत्र मध्ये गर्गाचार्यना शिष्य पण जाणवा. इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे सप्तमगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥ ७ ॥

हवे आठमी गाथा कहे छे. तेने पूर्व गाथासाथें ए संबंध छे. पूर्वें हीणा शिष्यादिक मले, ते विलाप जाणवा. ते माटे इहां कहे छे. जे हीणा राजा होय, ते दंम करवाने तत्पर होय. ए संबंधें आवी जे आठमी गाथा ते कहे छे.

दुठाहिवा दंमपरा हवंति, विज्जाहरा मंतपरा हवंति ॥ मुरका नरा कोवपरा हवंति, सुसाहुणो तत्तपरा हवंति ॥ ८ ॥

अर्थः—दुठाहिवा दंमपरा हवंति (दुठाहिवा के०) दुष्टराजा होय ते (दंम के०) प्रजाने दंमवाने विषे (परा के०) तत्पर (हवंति के०) होय. एटले दुष्ट राजा प्रजाने दंमवा माटे तत्पर होय. अर्थात् हीन राजा होय ते प्रजाने दुःख आपे ते उपर बलराजानी कथा कहे छे.

क्षितिप्रतिष्ठित नगरें बल नामें राजा राज्य करे छे. ते शत्रुने विषे बलदेवनो लघु भाइज होय नहिं, एवो बलीयाना पण बलने टालनारो छे. अन्यदा घणो वर्षाद आव्यो. तेणें करी नगर बहार नदी छे, त्यां पूर आव्युं. ते पूर जोवा सारु नगरना घणा लोक आव्या छे. त्यां कोटवाल पण जोवा आव्यो छे. ते पूरमां एक महोटुं बीजोरुं तणातुं आव्युं. तेने कोटवालें दीतुं. तेवारें नदीमां पेसी ते बीजोरुं काढी लेइने बलराजाने जइ आप्युं. ते बीजोरानो वर्ण पण घणो सुंदर, सुगंध पण घणी, स्वाद पण घणो,

पौष्टिकता पण उत्कृष्ट, एवुं बीजोरुं आस्वादन करीने राजा घणो हर्ष पा म्यो. कोटवालने आदर देइने पूबवा लाग्यो. ए बीजोरुं क्यांथी पाम्या. कोटवाल बोल्यो, नदीना पूरमां तणातुं आवतुं मल्युं. राजा बोल्यो ए बीजोरानी मूल उत्पत्ति खोली काढो. त्यारें ते पण नदीने खोलवा ला ग्या. त्यां आगल जतां एक वन दीठुं. ते वनमां पेसवा मांन्धुं, एटले पासे गोवालिया हता ते बोल्या रे नाइउ ! जे कोइ एमांथी फल ले बे, ते निश्चें मरण पामे बे, माटे विचारी काम करजो. ते सांनली कोटवाल पाबो वल्यो. जे कारण माटे " मरण समं नत्थि नयं " तेणें आवीनेराजा ने कह्युं. राजा पण सर्व मर्यादा मूकीने एम कहेतो हवो के, आपणा नगरमां वारो बांधो. नित्य एकेकुं मनुष्य जइने बीजोरुं लावे. ते सांनली ने कोटवाल पण नित्य सर्व लोकना नामनी चीठी लखी. एक घडामां नाखीने कुमारी कन्या पासे चिठी कढावे. तेमां जेना नामनी पत्री नीक ले, ते जमराजानी दूती सरखी लोकने लागे, अने ते पुरुष बीजोरुं त्रो डे, एटले मरी जाय, ते बीजोरुं कोटवाल लावीने निरंतर राजाने आपे. ए रीतें लोकोनो क्षय थतो हवो. सर्व नगरना लोक नयभ्रांत थता रह्या के, आज मरवानो वारो आवशे, के काल आवशे.

हवे एक दिवसें जिनदास नामें श्रावकनी चिठी नीकली. त्यारें ते श्रा वकें, घरदेरासरमां पूजा करी, घरमां स्वजन कुटुंबने खमावीने सागारी प च्चरकाण कर्युं के, जो ए उपसर्गथी जीवतो आवीश, तो आहार पाणी लेइश. अन्यथा जावज्जीव सूधी पच्चरकाण बे. पबी ते श्रावक अदीन मन थको जाणियें लीला वनमांज पेसतो होय नहि ! ! ! तेम वनमां बीजो रुं लेवा जतो हवो. त्यां ते महाबुद्धिवंत, धीर पुरुष, गाढे स्वरें, ' नमो अरिहंताणं ' कहेतो थको वनमां पेठो. ते समये ते वननो अधिष्ठाय क कुइ व्यंतरदेव पूर्वनवे व्रत विराधीने उपन्यो बे, ते नमस्कार सांनल वाथी तेने पाबलो नव सांनर्यो. तत्काल प्रतिबोध पाम्यो. हाथ जोडी प्रत्य क्ष थइ श्रावकने नमस्कार करी घणी नक्ति पूर्वक कहेतो हवो के, हे जिन दास ! तमेंज महारा गुरु बो, सदा पूजवा योग्य बो, तमे मने धर्म पमा ड्यो, पापथकी वार्यो, माटे आजथी घेर बेठां हुं तमने बीजोरुं पहोचाडीश.

जिनदास श्रावक कृतकृत्य थइ पाबा आव्या. राजाने सर्व व्यतिकर

कह्यो. हवे ते व्यंतर बीजोरुं आपे, ते लइने शेठ आवी राजाने निरंतर आपे. राजा जिनदासनी घणी स्तवना करे, जैनधर्म वखाणे, एम शासननी उन्नति थइ. शेठ राजाने घणुं मानीतो थयो, सकल नगरना लोकने हर्ष थयो, लोक सर्वे नवो जन्म मानता घेर घेर उत्सव मांमता हवा. ए कथा वृंदारवृत्तिमां छे. राजायें एक रस इंद्रीयनो लोलुपी थइ सर्वे नगरनी हत्या पण हिसाबमां न गणी. नगर दंमघुं. माटें दुष्टराजा एवा होय.

॥ विज्जाहरा मंतपरा हवंति (विज्जाहरा के०) विद्याधर होय, ते मेघरथनी पेठें (मंतपराहवंति के०) मंत्रसाधवाने तत्पर होय ते कथा कहे छे.

आ भरतक्षेत्रने विषे वैताढ्य नामा पर्वत ते जेम बेहु पांखे पंखी फरशी रहे, तेम बेहु पाखें भरतने फरशी रह्यो छे.त्यां उत्तरश्रेणीने विषे आभूषण सरखुं देवताने पण वल्लभ एवुं नगर होतुं हवुं. त्यां बे विद्याधर सगा भाइ तरुणवयवाला, मांहोमांहे प्रीतिवंता एवा मेघरथ अने विद्युन्माली नामें होता हवा. ते बेहुजणें नीचकुलनी उपनी कन्या परणीने एक वर्ष सूधी ब्रह्मचर्य पालवुं. ते विधिप्रमाणे विद्या साधवा माटें गुरुनी आज्ञा मागीने विचार करता हवा के, आपणे ए विद्या साधवा सारु भूचर मनुष्य पासे जइयें. त्यां आपणी विद्या सिद्ध थशे. पछी दक्षिण भरतमां वसंतपुर नगरें चंमालनो वेष करी चंमालना पाडामां आव्या. त्यां बुद्धिप्रपंचें करी कोइक महाबुद्धिनिधान एवा चंमालनी साथें प्रीति मांमी. एकदा मातंग बोल्यो. तमनें आव्यां घणा दिवस थया. माटे तमे क्यांथी आव्या, अने केम आव्या, ते वात कहो. तेवारें ते बेहु विद्याधर पण पोतानो सद्भाव गोपवीने बोल्या. अमे क्षितिप्रतिष्ठित नगरथी आव्या. अमने अमारा मातापितायें कुटुंबबहार करी काढी मूक्या. तेम अमे पण रीसें करी नीकल्या. ते फरतां फरतां इहां आव्या. मातंग बोल्या सुखें सुखें इहां रहो. जो तमारी इछा होय तो एक एक कन्या पण देइयें. पण अमारी कन्यानुं पाणिग्रहण करो तो, अमारुं उचित अनुष्ठान सर्वे करवुं पडशे. विद्याधरोयें कह्युं के, एमज करीशुं. ते वेला चांमालें पण पोतानी एक काणी अने दंतुर एवी बे कन्याउ तेमने परणावी दीधी.

हवे विद्युन्माली तो चंमालनी कन्या उपर घणो राग धरे. कुरूपिणीनी उपर पण मोही रह्यो, तेथी विद्यासाधन करे नहीं. एम करतां अनुक्रमें ते

विद्युन्मालीनी स्त्री गर्नवती थइ. अने वर्षपण संपूर्ण थयुं. एटले मेघरथ तो साधवा मांफेली विद्याने सिद्ध करीने सिद्ध विद्यावंत थयो, तेवारें प्री तियें करीने नाइने कहेवा लाग्यो. हे नाई! आपणने विद्या सिद्ध थइ. आपणे हवे चंमालकुल मूकी वैताढयमां जइ विद्याधरनां सुख नोगवियें. तुं चंमालणीने तजीदे, हवे आपणने विद्याधरी कन्याउ स्वयंवराये आवशे. ते सांनलीने विद्युन्माली पण लज्जाथी नीचुं मुख करी बोल्यो. हे नाइ! तमे तो कृतकृत्य थया. व्रत राखीने सिद्ध विद्या करी. ते माटे तमे तो सुखें जाउ. हुंतो अधम सत्वनो धणी होवाथी में नियमरूप वृक्ष नांग्टें. माटे मुजने विद्या सिद्ध क्यांथी थाय? वली तमे सुविद्यावंत अने हुं अविद्या वंत माटे साथें आवतां पण लाज उपजे छे. वली हमणा महारी स्त्री स गर्नी छे, ते केम तजाय? ते माटे तमने कल्याण थाउ. तमे विद्यावंत थका सुखें जाउ. हुं विद्यारहित थको कुटुंबने मुख केम देखाडुं? में प्रमादे करीपो ताना आत्माने पोतें ठगाव्यो. हवे उद्यमवंत थइने विद्या साधीश. एक वर्ष पछी महारा उपर स्नेह राखीने तेडवा आवजो. हुं तमारी साथें आवीश. एम मेघरथ पण चंमालणीनो स्नेह विद्युन्मालीने मूकावी न शक्यो. तेथी पोतें एकलोज वैताढयें गयो. तेने कुटुंबें पूछयुं. एकला केम आव्या? तमा रो नाइ क्यां छे? त्यारें तेणें कुटुंबने विद्युन्मालीनी कथा कही संनलावी.

हवे विद्युन्माली पण कुस्वप्ननी पेरें विद्याधरनां सुख वीसारी मूकीने चंमालणीयें पुत्र जण्यो ते देखी हर्ष पामतो हवो. वली पण विद्युन्माली नी स्त्रीयें फरी गर्न धर्यो. हवे मेघरथथी पण नाइनो वियोग खमातो न थी, माटे विचारवा लाग्यो. हुं देवांगनासरखी विद्याधरीयोने नोगवुं छुं. अने महारो नाइ तो काणी दंतुर चंमालणीने नोगवे छे. हुं सात नूमि या आवासने विषे रहुं छुं. अने नाइ तो हाडका प्रमुखें सहित मसाण सरखा घरमां रहे छे. हुं विविध विद्यासहित मनोवांछित करुं छुं. अने नाइ तो जुनां वस्त्र पहेरे छे. कदन्न आहार खाय छे. एम चिंतवतो केमे करी एक वर्ष काढीने वली विद्युन्माली पासें आवी कहेवा लाग्यो. के ना इ! चालो जइ वैताढय पर्वतें, विद्याधरनां सुख नोगवीयें.

ते सांनली विद्युन्माली विलखो थइ बोल्यो. हे नाइ! महारी स्त्री, वली गर्नवती थइ छे. ते हुं चालुं तो तेने कोण आधार थाय? हुं तहारी पे

ठें कगोरहृदयवंत नथी. ते माटे जाइ तमे जाउ. वली अवसरें दर्शन दे जो. हमणांतो हुं इहांज रहीश. मह्वारा उपर रीस करशो नही. ते मेघ रथ जाइने प्रतिबोध देतो ठेवट थाकीने पोताने ठेकाणे गयो. जे माटे जडने गमे तेवो उपदेश द्यो, पण लागे नही. हवे ते विद्युन्मालीने बीजो पण दीकरो आव्यो. तेवारें तो ते स्वर्गथी पण अधिक सुख मानतो वस्त्र जोजननुं दुःख जोगवे. बेहु बालक खोलामां बेठा. वडीनीत लघुनीत करे, तो पण ते तेने गंगा स्नाननी पेठें मानतो हवो, चंमालणी तर्जना करे, ते पण दासनी पेठें खमे, स्नेहबंधें करी मेघरथ पण वारंवार तेनी पासें आवीने कहे के, हे कुलवंता ! तुं चंमाल कुलें म रहे. जें मानस सरोवरनो हंस होय ते कांइ घरनी खालकुंमीमां रति न करे. माटे तुं पोतानुं कुल शुं मलिन करे ठे ? एम आलिंगन देइने कहे तो पण विद्युन्माली माने नहीं. ठेवटे हुं नही आवुं. एम कहीने ते मेघरथ पोताने ठेकाणे पहोतो. त्यां पोताना पिता संबंधी राज्यने घणा काल सूधी पाली अवसरे पोताना पुत्रने राज्यें थापी सुस्थित नामा अणगारनी पासें चारित्र लेइ तप तपीने स्वर्गे गयो. एम जे विद्याधर होय, ते मेघरथनी पेठें मंत्र साधवा तत्पर होय. ॥ ए थका परिशिष्टपर्वणीमां जंबुस्वामीअधिकारे ठे.

अर्थः—मुरका नरा कोवपरा हवंति (मुरका नरा के०) मूर्खनर जे होय ते (कोवपरा के०) कोप एटले क्रोध करवाने विषे तत्पर एवा (हवंति के०) होय ठे. ते उपर अहिर अने आहिरीनो दृष्टांत कहे ठे.

कोइक आहिर पोतानी जार्याने साथें लेइने घीनुं गाडुं जरीने वेचवा माटे पासेना नगरमां चौटामध्ये आव्यो. घी वेचवानुं मूल्य ठेराव्युं. ते घीने उतारवा माटे जरतार गाडीउपरथी घडो आपे, ते आहिरणी हेठल उन्नी रही ले. एम करतां किमेक आपतां अथवा लेतां अणउपयोग थकी एक न्हानो घडो आहिरणीना हाथमांथी नूंइ पड्यो. ते जांगी खंमो खंम थयो, त्यारें घीनी हाणी थइ. आहेरनुं मन दुहवाणुं. माटे उलंजा देवा सारु जार्याने कर्कश वचन कहेवा मांमयां. जे हे पापिणी, दुःशीला ! कामें विमंबना पामी थकी, कोइ रूपवंत तरुण पुरुष सामु जोती थकी रूडी रीतें घडो लेती नथी. त्यारें स्त्री पण कगोर वचन सांजलीने महा कषाय प्रकट थते होठ फफडावती, स्तन कंपावती, जांपण चढावती, का

लां कटाक्ष महा विकराल नेत्र करीने पाबुं बोली रे अधम गामडिया ! घीनो घडो आपे बे, तेमां चित्त राखतो नथी ? पण मदोन्मत्त कामिनी नां मुखकमल जोतो रहे बे. अने सामां मने कठोर वचन कहे बे ? ते सांनलीने आहिर पण अत्यंत कोपानलें बलतो, जेम तेम असंबंध बोल वा लाग्यो. स्त्री पण तेमज असंबंध, असमंजस बोलवा लागी. एम करतां परस्पर वलग्या, फूमा फूमी थइ, केशो केश पकड्या, मारा मारी आव्या, एटले पग आघो पाबो पडतां घडामांहेलुं घीतो प्रायें सघलुं नूंश्यें ढली गयुं. तेमां केटलुंक धरतीयें शोषी लीधुं. कांइक रह्युं ते कूतरां चाटी ग यां. कांइक गाडीमां बाकी रह्युं हतुं, ते ताकी रहेला चोरप्रमुख लेइ गया.

हवे एनी साथें बीजा आहिर गाडीयो नरीने घी वेचवा आव्या ह ता, ते सर्व वेचीनें परिवस्था. घेर जवाने उजमाल थका सहु कोइ पोता ने घेर गया. अने ए आहिरने स्त्री साथे लडतां शेष स्वल्प दिवस बाकी रह्यो, त्यारें युद्ध शम्युं. कांइक प्रथमथी घृत वेच्युं हशे तेनुं ड्व्य लेइने स्त्रीनर्त्तार पोताना गामनणी चाल्या. मार्गमां सूर्यअस्त थयो, दशे दिशा यें अंधकार व्याप्यो. त्यारें चोर आवीने वस्त्र, बलद अने ड्व्य लेइ गया. एम जे मूर्ख क्रोध करे ते डुःख नोगवे. ए कथा उपदेशरत्नाकरमां बे ॥

॥ सुसाहुणो तत्तपरा हवंति (सुसाहुणो के०) नला उत्तम जे साधु मुनिराज बे, ते (तत्तपरा के०) तत्त्व जे परमार्थ तेने विषे तत्पर एवा (हवंति के०) होय बे. ते उपर आर्यसुहस्ति, आर्यमहागिरनो दृष्टांत कहे बे.

श्रीथूलिनद्रजीना एक आर्य महागिरि अने बीजा आर्य सुहस्ति ए बे हु शिष्य दश पूर्वना धणी थया. ते पृथ्वीतलने विषे नव्य जीवने उपगार करता विचरे बे. एमने बालक थका यक्षा आर्यायें मातानी पेरें पाल्या. ते माटे आर्य पद आगलथी प्रसिद्ध पाम्युं बे. अनुक्रमें जगद्बंधु महागि रि अनेक वाचनायें करी घणा शिष्य निपजावी पोतानो गञ्चपरिवार आ र्य सुहस्तिने सोंपी पोतें जिनकल्प विछेद गयो माटे गञ्चनी निश्रायें रहे ता थकांज जिनकल्प वृत्तियें मन थकी एकाकीपणें विचरे बे. एकदा पा टलिपुरें आव्या. त्यां वसुनूति नामें शेठने आर्यसुहस्तियें प्रतिबोध देइने जीवाजीवादिक तत्त्वनो जाण एवो श्रावक कर्यो बे. ते शेठ पण आचार्य ने अनुसारें कुटुंबने धर्मदेशना दे, पण कोइ प्रतिबोध पामे नही. ते शेठें

गुरुने कह्युं, महाराज! महारो प्रतिबोध लागतो नथी, माटे तमे प्रतिबोध द्यो. ते सांजली आर्य सुहस्तिजी शेठने घेर देशना दीये छे. एवामां आर्य महागिरि पण निक्षाने अर्थे त्यां आव्या. तेमने आर्य सुहस्तिजीयें उना थइने नमस्कार कस्थो. ते जोइ श्रेष्ठी बोल्या. तमे जगत्ने वांदवा योग्य छो. तो तमारो पण कोइ गुरु छे? जे माटे तमे पण नमस्कार करो छो? आर्यसुहस्ति बोल्या. ए आचार्य महारा गुरु छे. ए सर्वदा नांखी देवातो आहार लइने आहार करे छे. ए निरंतर उपवासी छे. एमना पगनी रज, ते पण महारा सरखाने पगे लागवा योग्य छे. एम आर्यमहागिरिनी स्तवना करी, शेठना कुटुंबने प्रतिबोध देइ पोताने स्थानकें आव्या. शेठें पण महा नक्तिवंत थइने कुटुंबने कही मूक्युं के, ए गुरुराज ज्यारें निक्षा लेवा आवें त्यारे अन्न पाणी नांखी देवानो आग्रह देखाडीने एमने वहोरावजो तो महाफल थशे.

बीजे दिवसें वली आर्यमहागिरिजी पधास्था. तेवारें तेज रीतें शेठना कुटुंबें रूडुं अन्न नांखतो देखाडी देवा मांम्युं, अने विनंति करी के, आ आहार अमारें कोइ खातो नथी, माटे तमे ल्यो. गुरु पण उपयोग देइ, अकल्प जाणीने ते आहार लीधा विनाज पोताने स्थानकें आवी आर्यसुहस्तिने कहेवा लाग्या के, तें महारो विनय कस्थो, तेथी बधुं अशुन कस्युं. तहारा उपदेशें मने श्रावकें निक्षा आपवा मांमी. ते अशुद्ध हती. ते सांजलीने आर्यसुहस्ती बोल्या. फरी एवुं नहिं करुं. एम कही आर्यमहागिरिना पग वच्चे माथुं घालीने अपराध खमाव्यो.

एकदा उज्जयणीने विषे ते बेहु मुनि पधास्था. त्यां जीवितस्वामीनी रथयात्रा छे, तेथी यद्यपि परिवार घणो होवाथी निन्न निन्न स्थानके उतास्था छे, तो पण यात्रामां सर्व नेगा नीकल्या छे. एवामां राजमार्गें संप्रति राजायें तेमने दीठा. त्यारें राजायें विचास्युं के, एवुं में क्यांएक दीठुं छे. एम उहापोह करतां राजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें गुरु पासे आवी पगे लागी राजा, कहेतो हवो. हे नगवन्! जैनधर्मनुं शुं फल? गुरु बोल्या, स्वर्ग तथा मोक्ष. फरी पूछ्युं, स्वामिन्! अव्यक्त सामायिकनुं शुं फल? गुरु बोल्या, अव्यक्त सामायिकनुं फल राज्यादिक पदवी जाणवी. एम सांनल्युं, एटले राजाने प्रतीति उपनी. तेवारें राजा बोल्यो. मने उलखो छो? महारुं शुं

नाम ? गुरु पण उपयोग देइ बोल्या. हुं रूडी रीतें उलखुं बुं. ताहारो पा छलो भव सांभल. एकदा अमे बेहु गुरुभाइ कोसंबी नगरीयें आव्या. त्यां वस्ती सांकडी हती, अने अमारो परिवार घणो हतो, ते माटे अमे जुदा जुदा स्थानकें उतस्या हता अने वली ते काले डुकाल हतो, पण लोकने आहार पाणी आपवानी भक्ति अमारा उपर घणी हती.

एक दिवस एक शेठना घरमां साधु गोचरीयें पेठा. पछवाडेथी एक रांक पण पेठो. साधुने तो इछा प्रमाणे ते श्रावकें आहारादि वहोराव्या. ते रांकें दीठा. भिक्षा लइने साधु वल्या. त्यारें रांक केडे आवीने भिक्षा मागतो हवो. साधु बोल्या. अमाराथी तो न अपाय. अमारा गुरु पासे माग्य, त्यारें तेणे पण साधुउनी साथें साथें आवी अमारी पासे आहार माग्यो. साधुयें पण कह्युं के,. अमारी पासे एणें आहार माग्यो हतो, त्यारें अमे पण ज्ञानना उपयोगें करी तेने भावि शासननो उद्योतक जाणीने कह्युं के, जो तुं दीक्षा ले, तो तुजने अमे आहार आपियें. ते सांभली रांकें विचाख्युं के, कष्टतो हमणा पण निरंतर सहन करुं बुं. तो ते करतां व्रतनुं कष्ट सहन करुं तो घणुंज रूडुं. अने भोजननो लाभ पण छे. एम चिंतवीने दीक्षा लीधी. भूख्यो हतो माटे मोदक पण यथारुचियें स्वाद करीने पेटभरी खाधां के, जेम श्वासोछ्वासनो वायु पण पेसी न शके ! तेथी तेज रात्रियें मध्यस्थ परिणामें काल कस्यो. मरीने कुणाल राजाना पुत्रपणें तुं उपन्यो छे ! ते वात सांभलीने राजा बोल्यो. तमारा पसायें हुं राज्य पाम्यो. तमें दीक्षा न दीधी होत, तथा जैनधर्म न फरश्यो होत, तो महारी शी गति थात ? ते माटे आ भव अने परभवना तमे उपकारी छो. तो हवे मुजने आज्ञा करो जे आप कहो ते करीने हुं कांइक अरूणी थाउं. गुरु बोल्या. आ लोक अने परलोकने विषे सुखदाइ एवो जैनधर्म छे ते तुं अंगीकार कख्युं. राजा बोल्यो. अरिहंत ते देव, सुधासु ते गुरु, अने अरिहंतें भाष्यो तें धर्म, ए महारे प्रमाण छे, पछी पांच अणुव्रत, सात शिक्षाव्रत धरतो संप्रति राजा श्रावक थयो. त्रिकाल जिनपूजा करे, साहामी वात्सल्य करे, जीवदयामां तत्पर थको वर्षोवर्ष संघसहित श्रीजिनेश्वरने पूजे, रथयात्रा करे, तेम दीन अनाथने दान देतो, त्रण खंमनो भोक्ता थइनें, भरतक्षेत्रने जैनप्रसादें मंमित करतो हवो.

आर्य सुहस्तीजी त्यांज रहेतां कोइक वर्षे संघसहित देहेरानो यात्रोत्स वमांम्यो छे, त्यां निरंतर संघ यात्रा करवा नीकले. त्यारें आर्यसुहस्तीजी आवीने मंमप मध्ये बेसे. तेमना मुख आगल संप्रति राजा लघुशिष्यनी पेठें बेसे. ते चैत्य यात्राने अंते संघे रथयात्रा करवा मांमी. जे कारण माटे यात्रानो उत्सव ते रथयात्रायेंज संपूर्ण थाय. ते वखत सुवर्ण, माणिक्यमय सूर्यना रथ सरखो दशे दिशायें अजुवालुं करतो एवा रथमां श्री अरिहंतनी मूर्ति थापीने नीकल्या. तिहां पूजाविधिना जाण, एवा श्रद्धावंत श्रावक स्नात्र जणावतां, सुगंधी द्रव्यें प्रतिमाने विलेपन करतां, मुखे मुखकोश बांधीने मालती शतपत्रादिकनी मालायें पूजा करतां, कृष्णागुरु प्रमुखना धूप उवेखता, आरति उतारता, श्री अरिहंतने नमस्कार करी, आगुआनी पेठें आगल थइ रथने खेंचता हवां. अनेक प्रकारनां वाजिंत्र वाजते, घणी सोहागणी स्त्रीयो धवलमंगल गाते, ए रीतें हाट हाट प्रत्यें घर घर प्रत्यें नित्य पूजा थते, घन सार कुंकुमने उत्तम पाणीयें धरती सिंचते, अनुक्रमें संप्रति राजाने मंदिरे रथ आव्यो. त्यारें रोमराजी विकस्वर करी, अष्टप्रकारी पूजा करी, घणा आनंदपूर्वक राजायें सर्व सामंतनें बोलावीनें कह्युं. जो तमे सार पदार्थनी इछा राखताहो, तो सम्यक्त्व ग्रहण करो. जो मने स्वामीपणें मानो छो,तो श्रमणना उपासक थाउ. महारे तमारा द्रव्यनुं प्रयोजन नथी. मात्र में कह्युं ते प्रमाणे करो. एटले महारुं सर्व मनोवांछित कर्युं, एम कही सर्वने पोत पोताना देश प्रत्ये विदाय कस्या. तें पण स्वामीनी भक्ति साधुनी सेवा घणी करता हवा. ते सर्व राजाउयें पोतपोताना देशने विषे रथयात्रा प्रवर्त्तावी. ए रीतें जे प्रांत देश हता, तें पण साधु विहारयोग्य थया. एकदा रात्रियें संप्रतिराजायें विचार्युं के, अनार्य देशमां साधुने विहार करावुं. पछी अनार्य देशना राजाउने बोलावीने कह्युं के, जेम मने कर आपो छो, तेम महारा जे पुरुष आवे, ते कहे तेम करजो, एम कही पोताना पुरुषोने साधुनो वेष पहेरावीने अनार्य देशमां मोकल्या. ते त्यां जइ अनार्य लोकोने कहेवा लाग्या के अमने बेतालीश दोष रहित वस्त्र पात्र अन्न पाणी आपो. तथा जैनना शास्त्र भणो. इत्यादिक अमारुं कह्युं करशो, तो संप्रति राजाने रीझ उपजशे. अन्यथा नहि उपजे. ए रीतें ते पुरुषोयें कह्युं. ते प्रमाणे ते सर्व करता हवा.

पछी राजायें गुरुने पूछ्युं. आर्य देशनी पेठें अनार्य देशमां विहार केम नथी करावता ! गुरु बोल्या, अनार्य देशमां अज्ञानें करी रत्नत्रयीनो वधारो थाय नही. राजा बोल्या अनार्य देशने विषे साधुने विहार करावो तो तेनी चतुराइनी मालम पडे. एम राजाना आग्रहथी केटक साधुने आंध्र द्रविड प्रमुख देशों विहार कराव्यो. त्यां ते लोको पण ए संप्रति राजाना पुरुष आव्या छे, एम जाणी तेमने अशनपानादिक शुद्धमान आपता हवा. एवुं अनार्य देशमां निरवद्य शुद्धमान आहार मलतो देखी ते साधुउ गुरुनी आगल आवी विस्मयनी वात संजलावता हवा. ए रीतें संप्रति राजायें अनार्य देशने पण साधुने विहारयोग्य कर्या. वली राजायें पाछला जवनुं रांकपणुं संजारीने गामने चारे दरवाजे दानशाला मंमावी. त्यां पोतानो परनो वहेरो वंचो नथी, त्यां सहु रांक प्रमुखने जोजन करावतां जे उगरे, ते रांधणिया तथा चाकर वहेंची ले. एक दिवस राजायें पूछ्युं. उगर्युं जोजन कोण ले छे ? रांधणिया प्रमुख बोल्या. अमें लेइयें छैयें. राजा बोल्यो जे अन्न पाणी वधे ते निरवद्य आहारना लेनारा मुनिने आपजो. तेनुं तमने द्रव्य आपीशुं. ते पण राजाना कह्या मुजब मुनिने आपता हवा. मुनि पण शुद्ध जाणी लेता हवा. वली राजायें कंदोइने, तेलना वेचनाराने, दहिंना वेचनाराने तथा वस्त्रना वेचनाराने बोलावीने कह्युं के, जे कांइ साधुने जोइये, ते आपजो तेनुं मूल्य हुं आपीश. कांइ पण शंका लावशो नही. तेवारें ते पण घणा हर्ष पामता तेमज करता हवा. जेमाटे वाणियाने तो वस्तु वेचाय, एटले घणो हर्ष थाय.

ए सर्व वात आर्य सुहस्तीजी सारीपेठें जाणे छे, पण शिष्यनो राग बलवत्तर छे, माटे बोले नही. त्यारें आर्यमहागिरि बोल्या. अरे अशुद्ध जाणतां थकां शुं आहार ल्यो छो ? सुहस्तिजी बोल्या "यथा राजा तथा प्रजा" जेम राजा रागें जक्ति करे छे, तेम लोक पण तेने अनुयायीपणें जक्ति करे छे. ए वात सांजलीने महागिरिजी, आर्यसुहस्ति उपर कोप्या, अने केहताहवा के, तुं माया करे छे माटे आजथी महारे असांजोगिकपणुं छे, आहार पाणीनो संबंध नथी, आपणी जिन्न सामाचारी थइ,तेथी तहारो महारो पंथ पण जूदो जाणजे. ते सांजलीने आर्यसुहस्तिजी कंपता थका बालकनी पेठें पगे लागी हाथ जोडीने कहेवा लाग्या. हे ज

गवन्! हुं अपराधी छुं. मने मिछामि डुक्कडं हो. मह्हारो अपराध खमो. फरी एवुं नही करुं. आर्यमहागिरिजी बोल्या. तह्हारो शो दोष छे? पूर्वे श्रीमन्महावीरस्वामी कही गया छे के, मह्हारा शिष्यनी परंपरामां श्रीस्थूलिभद्रजी पछी सामाचारी हानि पामशे. अने श्री स्थूलभद्रजीनी पछवाडे तो तीर्थना प्रवर्त्तावनार आपणे बेहु थया. ते माटे तें प्रभुनुं वचन खरुं कर्युं. एम कही भिन्न सामाचारी असांभोगिकपणुं थापी, उज्जयणीने विषे जीवितस्वामीनी यात्रा करीने, गजाग्रपद पर्वतने विषे अनशन लइ स्वर्गे पधार्या. संप्रति राजा पण श्रावक व्रत पाली देवता थयो. अनुक्रमें मोक्ष जशे. आर्यसुहस्तीजी पण अनुक्रमें अवंतिसुकुमालने प्रतिबोधी, प्रधान शिष्यने गछ सोंपी, अनशन करीने स्वर्गे पधार्या. ए कथा परिशिष्ट पर्वमां छे. एरीतें साधु होय, ते तत्त्वने विषे तत्पर होय ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते श्रीगौतमकुलकबालावबोधे अष्टमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे नवमी गाथानो प्रारंभ करियें छियें. तेने पूर्व गाथा साथें ए संबंध छे के, पूर्व गाथाने अंते कह्युं के, जे सुसाधु होय ते तत्त्वने विषे तत्पर होय, ते सुसाधु तपस्यावंत पण होय, ते तप करीने क्षमा करे तो शोभा थाय. ते माटे शोभानी वात नवमी गाथामां कहे छे.

सोहा भवे उग्गतवस्स खंती, समाहिजोगो पसमस्स सोहा ॥ नाणं सुझाणं चरणस्स सोहा, सीसस्स सोहा विणए पवित्ति ॥ ९ ॥

अर्थः—सोहा भवे उग्गतवस्स खंती (उग्गतवस्स के०) उग्र तपस्यावंतने (खंती के०) क्षमाथकी (सोहा भवे के०) शोभा होय. एटले उग्र तप करे तेनी शोभा शी? एम शिष्यें पूछे थके गुरु बोल्या के, जो क्षमा सहित तप करे, तोज शोभे. ते उपर सुकोसलमुनिनी कथा कहे छे.

अयोध्या नगरीयें श्रीऋषभदेवस्वामीना वंशमां कीर्त्तिधर नामें राजा थयो. ते एकदा महोलमां बेठां सूर्यनुं ग्रहण थतुं देखीने वैराग्यभावनायें विचारवा लाग्यो के, जेम सूर्यनी क्षणेकमां आ अवस्था थइ, तेम

सर्व जगत् एज रीतें अनित्य छे. माटे चारित्र लेवुं ते सारुं. ए विचार चिंतवी ते पोतानो अभिप्राय मंत्रीने कह्यो. मंत्री बोल्यो, पुत्रने राज्यें थापीने संयम ल्यो. ते राजायें मान्युं. अनुक्रमें सुकोसला राणीने सुकोस ल नामा पुत्र आव्यो. तेने राज्यतिलक करीने, कीर्त्तिधर राजायें चारित्र लीधुं. ते मुनि श्रुताभ्यास करतां बहुश्रुत थया. अनुक्रमें एकल विहारी थइ तप संयम पालता, ग्रामानुग्रामे विचरता, छठ अठम दशम, मासख मण चारमासी प्रमुख तप करता, गिरिगुफाने विषे रहेता, अनुक्रमें अयो ध्या नगरीयें पधास्या. मासखमणने पारणे नगरी मध्ये गोचरीयें नीकल्या.

ते अवसरे सुकोसला राणीयें नर्त्तारने आवता देखीने मनमां विचा र्युं के, जो महारो कुमर एने देखशे, तो एना कुलनी रीत प्रमाणें ए पण कदापि पोताना बाप साथें जतो रहे! एम चिंतवी सुनटो मोकल्या. ते सुनटें जइ गलुं पकडीने मुनीने काढवा मांड्या. ते जोइ कुमरनी धाव्य माताने मूर्छा आवी, धरतीयें पडी, तेने शीतल उपचारें करी कुमरें सज्ञ करी. तेवारें ते आंसु रेडवा लागी. एटले सुकोसल राजा विनंति करवा लाग्यो. रे माता! एवडुं दुःख तमे शामाटे करो छो? तमने केणें दुहव्यां? त्यारें ते बोली. हे वत्स! नगरमां महोटुं पाप थाय छे. तेथी मने दुःख लाग्युं. जेम पहाड त्रुटी पडे. अथवा समुद्र पृथ्वीने रेल छेल करे. एवुं पाप नगरमां वर्त्ते छे. कुमर कहेवा लाग्यो. हे मात! एवुं शुं पाप वर्त्ते छे? धाव्य माता बोली. तहारो पिता कीर्त्तिधर राजर्षि आ नगरमां गोचरी करवा आ व्या हता. तेने देखीने राणी उपद्रव करीने कढावे छे. एवा धाव्यनां वचन सांजलीने सुकोसल राजाना मनमां घणो खेद उपन्यो. तेज वेलायें आंख मांथी आंसु रेडतो उघाडे पगें चालतो नगर बहार जइ मुनिने मल्यो. त्यां सुनटोने हांकी काढ्या. ते पण जेम सिंह देखी शीयाल नासे तेम नाठा. साधुनो उपसर्ग टाल्यो. पछी सुकोसल राजा विनंति करवा लाग्यो. हे स्वा मिन्! नगर मध्ये गोचरीने अर्थे पधारो एम कह्युं. परंतु मुनियें तो बीजुं मासखमण कर्युं. तेथी वहोरवा आव्या नही, पण पुत्रने धर्मदेशना दीधी. ते सांजली पुत्रनेपण वैराग्य उपन्युं. तेवारें पोतानी स्त्रीने गर्न हतो, तें ग र्जनेज राज्यें थापीने पोतें चारित्र अंगीकार कर्युं.

ते पिता पुत्रनी जोडी संयम मार्ग पालतां, उग्र तपस्या करतां, मोह

नट साथें संग्राम करता, कहेणी तथा करणी बेहु सरखी राखता, ईर्या समिति शोधतां, पगलां देइ धरतीने पवित्र करता, विचरे छे. मुनिमार्गें सावधान रहे छे. एवा अवसरें जे वेलायें सुकोसलें चारित्र लीधुं, ते वेलायें रागें करीने तेनी माता सुकोसलायें उपरथी झंपापात कस्यो. ते अशुनध्यानें मरण पामीने वाघण थइ. मुनि पण विचरता चित्रकूट पर्वतें आवी घोर तप करता चोमासुं रह्या. अनुक्रमें पारणाने माटे नगर उद्देशीने बेहु गोचरी नणी चाल्या. ते समयें ते वाघणें पण तरत अपत्य प्रसव्यां छे. माटे नूखी थकी विकराल थइ चार दिशें नजर फेरव्यां करे छे. एवामां ते बे मुनिने आवता दीठा. मुनियें पण वाघण दीठी. त्यारें कीर्तिधर राजर्षि सुकोसल मुनिने कहेवा लाग्या. हे वत्स ! ए वाघण उछलती फाल मारती आवे छे. ते उपसर्ग अमारे सहेवो छे. माटे तमे पछवाडे रहो. अमे आगल थइशुं. सुकोसल मुनि बोल्या. हे तात ! तमे उना रहो. ए महारा उपर कृपा करो तो हुं महारुं कार्य साधुं. त्यारें कीर्त्तिधर मुनि बोल्या, हे वत्स ! तमे बाल छो, वाघण विकराल छे, माटे ए परिसह तमे केम जीती शकशो ? सुकोसल मुनि बोल्या के, नहाना महोटानुं शुं कारण छे. मन दृढ करवुं जोइये. ते कारणे पारणामां ए सुखडी मने आपो. एम कहीने पोतें आगल नीकल्यो. वाघणी पण नूखी थकी फाल देती आवी. ते वेलायें सुकोसल मुनियें चार आहारनां पच्चख्काण करीने चोराशी लाख जीवाजोनी खमावी. जेम शूर सुनट संग्राममां चढे, तेम परिसहनी फोजने महोडे जइ अच्या. वाघणी पण मुनिने थापो देइ हेग पाडी चटचट चमडी चूंटवा लागी, तड तड नसाजाल त्रोडवा लागी, फटफट हाडकां फूटवा मांम्या, रुधिर वहेवा लाग्युं. त्यां सुकोसल मुनि परम संवेग समतायें परिणम्या. पोतानां कर्म अहियासता हवा. कीर्त्तिधर पिता पण निकामता हवा. अनुक्रमें सुकोसल मुनि शुक्लध्यानें करी, क्षपकश्रेणी मांमी, घनघाति कर्मनो क्षय करी, केवलज्ञान पामी, योगारोध करी, चौदमे गुणठाणे शैलेशीकरण करीने परमानंद पद पामता हवा. एकथा रामचरित्रमां छे.

हवे वाघणी पण मुनिमांस नक्षण करती घणुं घणुं राचती माचती, मुनिना मुख सूधी खावा आवी. त्यां सोनानी रेखा दांते झलकती दीठी. ते पूर्व परिचित देखीने जातिस्मरण पामी, त्यारें पश्चात्ताप करवा लागी

के, हा हा ! में ए कुकर्म कर्युं ? जेमाटे में म्हारा पुत्रने मार्यो. मार्थुं पट कवा लागी. हे हे ! ए कर्मथी हुं केम बूटीश ! ! ! एम चिंतववा लागी. ते अनुमानें कीर्त्तिधर मुनियें जाण्युं के, ए कोइक जाति स्मरणादिकें समजी देखाय ठे. एम जाणीने मुनि बोल्या. रे वाघणी ! एम करे शुं थाय ? हवे चार शरणां करी चारे आहारनां पच्चरकाण कस्य के, जेथी कर्म बूटे, ते सांजली वाघणी पण अनशन करीने अनुक्रमें देवलोके गइ. कीर्त्तिधरजी पण अनुक्रमें केवलज्ञान पामी मोक्ष गया. ते माटे उग्रतपनी शोजा ते क्षमाठे.

॥ समाहिजोगो पसमस्स सोहा के०) समाधियोग जे ठे तेज, उपशमनी शोजा ठे. ते उपर सुव्रतमुनिनुं उदाहरण कहे ठे.

सुदर्शनपुर नगरें सुजाग नामें गृहपति वसे ठे. तेने सुजसा नामें जार्या ठे. ते स्त्रीजर्त्तार बे श्रावक ठे. ते स्त्रीयें सुव्रत नामें पुत्र प्रसव्यो. अनुक्रमें म्होटो थयो. ते यौवन अवस्थायें कोइ मुनिनी देशना सांजलीने प्रतिबोध पाम्यो. त्यारें वगर परणेज माता पिताने पूठीने घणा आग्रहथी दीक्षा लीधी. अनुक्रमें गीतार्थ थयो, घणो समतावंत थयो; एकल विहार पडिमा अंगीकार करी. एवा महा समतावंत, धैर्यवंत मुनिने देखी सौधर्मेंद्रें देवतानी सजामध्ये प्रशंसा करी के,सुव्रतमुनि पोताना समाधि योगथी कोइना चलाव्या चले नही. ते सांजलीने बे देवता अणमानता परीक्षा करवा आव्या. तेणें प्रथमतो अनुकूल उपसर्ग करवा मांड्या. तेमां एक देवता बोल्यो. धन्य ठे सुव्रत अणगार ! जे तमे कुमार थका ब्रह्मचारीपणें दीक्षा लीधी. बीजो देवता बोल्यो. एने शुं वखाणे ठे. एणें तो कुलसंताननो उच्छेद कर्यो. माटे ए अधन्य ठे. एवुं सांजल्युं तो पण ते मुनि समाधियोगमां रह्या. वली देवतायें ते मुनिनां माता पिताने विषयने विषे आसक्त रहेला देखाड्या. तोपण समाधियोगमां रह्या. वली देवतायें मातापिताने मारवा मांड्यां, त्यारें मातापितायें करुणस्वरें रोवा मांड्युं, तोपण मुनि समाधीमां रह्या. पठी दिव्य स्त्री विकुर्वीने विभ्रम विलास सहित मुनिने जोवा मांड्युं. दीर्घ निसासा नांखीने मुनिने आलिंगन देवा मांड्युं. तो पण पोताना समाधियोगथी चल्या नही. एम समाधियोगमां रहेता केवलज्ञान पाम्या. अनुक्रमें मोक्षे गया. इति आवश्यकनिर्युक्तौ योगसंग्रहे कथा ॥

॥ नाणं सुझाणं चरणस्स सोहा (नाणं के०) ज्ञान तथा (सुझाणं के०)

शुजध्यान, तेज पुष्पजूति आचार्यनी पेरें (चरणस्स के०) चारित्रनी (सोहा के०) शोजा छे. ते पुष्पजूति आचार्यनी कथा कहे छे.

सिंधुवर्धन नगरने विषे मुंभिवक नामें राजा हतो. त्यां पुष्पजूति नामा आचार्य बहुश्रुत महागुणवंत होता हवा. ते आचार्यें राजाने प्रतिबोधीने श्रावक कस्यो छे. ते आचार्यने पुष्पमित्र नामें शिष्य छे. ते बहुश्रुत छे पण क्रिया व्यवहारें शिथिल छे. ते माटे आचार्यथी जूदो रहे छे. सुखमां काल गमावे छे. एक दिवसें ते आचार्य, सूक्ष्मध्यानमां पेसवानी इछा करे छे. पण ते महाप्राण ध्यान सरखुं छे. ते ध्यानमां रह्या थकां चेतना छे के नथी एवुं पण जाणवामां न आवे, एवुं ते प्रबलध्यान छे. वली ते आचार्यनी पासे जेटला शिष्य छे, ते सघलाये अबहुश्रुत छे. तेमाटे आचार्यें पुष्पमित्र शिष्यने बहुश्रुत जाणीने बोलावीने कह्युं के, मह्वारे ध्यानमां प्रवेश करवो छे. माटे तुं पासे रहेतो प्रवेश करुं. ते चेलें पण अंगीकार कस्युं. पछी एकांते उरडामां बेसी आचार्यें ध्यान करवा मांम्युं. जे कोइ आवे तेने ते पुष्पमित्र मांहे आववा न दीये, अने कहे के, तमे इहां रहीनेज आचार्यने वंदना करो. आचार्यजीतो कार्यमां व्याकुल छे. एम केटलाक दिवस गये थके साधु मांहोमांहि विचारवा लाग्या के, पूज्यजी शुं करतां हशे ? तेमां एक साधुयें जइने जोयुं पण आचार्य अंशमात्र चले नही, अने बोले पण नही. ते जोइ तेणें आवी सर्व साधुने संजलाव्युं. ते सर्व रुगथका पुष्पमित्रने कहेता हवा के, जो जो ! आचार्य तो काल पाम्या छे. तेम छता तुं अमने केम नथी कहेतो ? पुष्पमित्रें कह्युं आचार्य काल पाम्या नथी, पण ध्यानध्याय छे. माटें आचार्यने ध्यानमां व्याघात न करो. त्यारें ते बोल्या, ए तहारुं धूर्त्तपणुं छे. जे माटें आचार्य लक्षणवंता छे. तेने तुं वेताल साधना करनारो मल्यो छे. अने अमने तुं ठगे छे. ए रीतें सर्व साधु ते पुष्पमित्र साथें क्लेश करवा लाग्या. अनुक्रमें राजाने तेडी लाव्या. अने कह्युं के, हे राजन् जूउ आचार्य काल पाम्या छे तेने परठववा देता नथी. राजायें पण आचार्यने रूडीरीतें जोया अने निर्धार कस्यो के, आचार्य काल पाम्या छे. तेवारें पुष्पमित्रनी अवज्ञा करीने शिबिका बनावी. हवे आचार्यें पूर्वे पुष्पमित्रने कही मूक्युं छे के, अग्निप्रमुखनो महा उपद्रव थयो जाणे तो मह्वारो अंगूठो स्पर्शजे. ते संकेत संजारीने आचार्यनो

अंगुरो फरश्यो. एटले आचार्य जाग्रत थइ बोल्या. मने ध्यानमां व्याघात केम कर्यो? पुष्पमित्र बोल्यो. तमारा शिष्योयें व्याघात कर्यो बे. त्यारें ते आचार्यें शिष्योने ठबको दीधो. जे ए तमें रूडुं न कर्युं. इत्यादि कथा आवश्यक निर्युक्तिमां बे, ते माटे चारित्रनी शोभा ते ज्ञानध्याने बे.

॥ सीसस्स सोहा विणए पवित्ति (विणिए के०) जे विनय गुणमां (प वित्ति के०) प्रवृत्ति करवी तेज (सीसस्स के०) शिष्यनी (सोहा के०) शोभा बे. एटले विनयने विषे प्रवर्त्तवुं, तेज शिष्यनी शोभा जाणवी. माटे श्री उत्तराध्ययन मध्ये प्रथम विनय अध्ययने उदाहरण कह्युं बे. ते कहे बे.

उज्जेणी नामा नगरीने विषे अंबऋषि नामें ब्राह्मण वसे बे. तेने मालुंगा नामें भार्या बे ते बेहु श्रावक बे. तेने निंबक नामें पुत्र बे. अनुक्रमें मालुंगायें काल कर्यो. ते जोइ पिता पुत्र बेहुने वैराग्य उपन्युं. तेवारें बेहु जणे कोइक आचार्य पासे दीक्षा लीधी. पण तेमां बोकरो डुर्विनीत बे. माटे समाधि लइ बेठेलानी जगाने कांटें करी खोदे, कालग्रहणनी क्रिया करतां बींके, एम काल गमावे, सर्व सामाचारी विपरीत आचरें. त्यारें सर्व साधुयें मली आचार्यने विनंति करी के, तमे ए निंबकने राखो, अथवा अमने राखो. जे माटे निंबक रहेशे तो, अमे सर्व चाल्या जइशुं. ते सांभली आचार्यें निंबकने काढी मूक्यो. पिता पण पुत्रना रागें साथें नीकल्यो. ते बेहु कोइ बीजा आचार्यनी समीपे जइने रह्या. त्यां पण बोकराने अपलक्षणो जाणी काढी मूक्यो. एम उज्जेणीमां पांचसें संघाडामां ते बेहु पिता पुत्र फर्या, पण क्यांहि टकी शक्या नही. एक दिवस पिता पुत्र बहारभूमिकायें गया बे, त्यां पिता रुदन करवा लाग्यो. त्यारें पुत्र बोल्यो. शा माटे रडो बो? तमेज म्हारुं नाम निंबक दीधुं बे पिता बोल्यो. में सार्थक नाम दीधुं, तह्मारा डुष्कृतें करी हुं पण क्यांय स्थानक पामतो नथी.

हवे आचार्य पासे पण जइ न शके, त्यां पण कोइ विश्वास न करे. त्यारें पुत्र बोल्यो. हे पिता हवे एकवार कोइक स्थानके जग्या गवेषो. ते सांभली बाप बोल्यो. जो तुं विनीत थाय तो हुं जग्या खोलुं. निंबक बोल्यो. हवे हुं विनीत थइश. ते सांभली वली मूल आचार्य पासें आव्या. एटले सर्व साधु क्षोभना पाम्या. तेमने तेना पितायें कह्युं हवे ए म्हारो पुत्र अन्याय नही करे. तो पण ते साधु माने नही. त्यारें आचार्य बोल्या. हे

आर्यो ! एम न करो. हाल तो ए आपणी पासें प्राहुणा थका रहेशे. ते आजकाल बे दिवस रहीने जशे. एम करीने बेहु जण रह्या.

हवे ते चेलो पडिलेहण वेलायें पडिलेहण करे, उच्चारप्रस्त्रवणभूमिका बहार पडिलेहे, इत्यादिक सर्व सिद्धांतोक्त सामाचारी करतो सर्व साधुने रीझ उपजावी, अनुक्रमें उज्जयणी नगरी मांहेला पांचसें उपासराना सर्व साधुउ मलीने ते निंबकने अमृतना आंबा सरखो माने. ज्यां जाय त्यांथी नीकलवा न दीये. एवो महर्घ्य थयो, महाविनयवंत थयो, घणी यश कीर्त्ति वृद्धि पामी. एम शिष्यनी शोभा ते विनयमां प्रवृत्ति करवाथी थाय इति निंबककथा आवश्यकवृत्तौयोगसंग्रहे इति सकलसभाभामिनीभालस्थलतिल कायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिविरचिते श्रीगौतमकुलकबालावबोधे नवमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ ९ ॥

हवे दशमी गाथानो प्रारंभ करियें छैयें. तेने पूर्वगाथासाथें ए संबंध छे. जे पूर्वे चार प्रकारनी शोभा कही, अने इहां पण जे गुणें करी शोभे, ते गुण बतावे छे. ए संबंधें करी आवी जे दशमी गाथा ते कहे छे.

अभूसणो सोहइ बंभयारी, अकिंचणो सोहइ दिरकधारी ॥ बुद्धीजुउ सोहइ राय मंती, लज्जाजुउ सोहइ एगपत्ति ॥ १० ॥

अर्थः—" अभूसणो सोहइ बंभयारी (बंभयारी के०) जे ब्रह्मचारी छे, ते (अभूसणो के०) भूषण एटले आभरण तेणें करी रहित होय तो पण (सोहइ के०) शोभे छे. एटले ब्रह्मचारी पुरुष आभूषण विना पण शोभे छे. ते उपर हरिकेशी अणगारनुं उदाहरण कहे छे.

मथुरा नगरीना शंख नामे राजायें धर्म सांभली चारित्र लीधुं. ते एकदा विहार करतां गजपुर नगरें गया. नगरीना मार्गनी वचमां आव्या. त्यां स्वभावेंज धरती अत्यंत उष्ण छे. जेथी चाली न शकाय, पण ते साधु अजाणतां सोमदेव नामे पुरोहितनें मार्ग पूछता हवा. त्यारें पुरोहितें हां सीमां तेज मार्ग बताव्यो. साधु ते मार्गे चाल्या. साधुना तपना प्रभावें

मार्गे शीतल थयो. ते व्यतिकर पुरोहितें गोखे बेठां जोयुं, तेवारें विचारवा लाग्यो. केमें साधुनी आशातना करी. पछी उद्यानमां जइ साधुने कहेवा लाग्यो, स्वामिन्! में पापकर्म कस्युं तेथी केम छूटीश? साधु बोल्या, दीक्षा ल्यो, ते सांज्ञली दीक्षा लीधी, दीक्षा पाली, परंतु जातिमद कस्यो. तेथी मरण पामीने देवलोकें गयो. त्यांथी च्यवीने, मृतगंगा कांठे बलकोटें हरिकेशी चंमालनो स्वामी ठे, तेने गोरी तथा गंधारी नामें बे ज्ञार्या ठे, तेमां गोरीनी कूखे उपन्यो. तेणीयें स्वप्नमां वसंतमास दीठो. फल्यो फूल्यो आंबो दीठो. प्रज्ञाते स्वप्न पाठकोने तेनुं फल पूछ्युं. ते बोल्या. तह्मारे महात्मा पुत्र थशे. अनुक्रमें पुत्र आव्यो. पूर्वज्ञवना मदने दोषें करी शरीरे कालो महा विरूप थयो. बल एवुं नाम दीधुं. ज्ञंमणशील क्लेश करे. कोइनुं कह्युं खमे नही.

एकदा वसंतनो कांइक उत्सव ठे, तेथी सहु ज्ञेगा थइ जमे ठे, मदिरा प्रमुख पिये ठे, बलने तो उद्धंठ जाणीने वेगलो काढी मूक्यो ठे, ते पण वेगलो बेठो जुए ठे. एवामां सहसात्कारें एक सर्प नीकल्यो. तेने सर्वें मलीने मास्यो! एवामां वली बीजो ज्ञेरुंम सर्प नीकल्यो. तेने सहुयें निर्विष जाणीने जीवतो मूक्यो. ते देखीने बलने चिंता उपनी के, अहो! पोताना दोषें करीने जीव क्लेशनो ज्ञागी थाय ठे!! ते माटे ज्ञइक थवुं, तेज रूडुं ठे. जे ज्ञइक होय ते ज्ञइ पामे. जे कारणे विषसहित सर्प्प हतो ते हणायो. अने ए बीजो सर्प्प निर्विष हतो तो तेने जीवतो मूकी दीधो. ॥ यतः ॥ ज्ञद्दए णेव होयव्वं, पावइ ज्ञद्दाणि ज्ञद्दउ ॥ सविसो हम्मइ सप्पो, ज्ञेरुंमो तब्ब मुच्चइ ॥ १ ॥ एम विचारतो पोतानी मेलें प्रतिबोध पाम्यो. जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, तेवारें दीक्षा लीधी. विहार करतां वणारशी नगरीने विषे तिंडुक नामे उद्याने पहोता. त्यां ठठ अठमादिक तप करता मंमिक नामे यक्षने देहेरे रह्या, तपने प्रज्ञावें ते यक्ष अत्यंत मुनिनो रागी थयो. एकदा त्यां बीजो प्राहुणो यक्ष आव्यो. तेणें मंमिकने कह्युं, मह्यारा वनने विषे तमे हमणां केम नथी आवता? मंमिक यक्ष बोल्यो, हुं मुनिनी सेवामां ठुं. एमना गुणें आवर्ज्योथको बीजे ठेकाणे जइ शकतो नथी. ते सांज्ञलीने प्राहुणो यक्ष मुनिनो रागी थयो. प्राहुणा यक्षें मंमिकने कह्युं. एवा मुनितो मह्यारा वनमां घणा उतस्या ठे. चालो त्यां जइने सेवा करियें. एम कहीने बेहु जण त्यां गया. त्यां रहेला मुनिने वि

कथा करता तथा प्रमादने विषे तत्पर थका दीठा. ते कारणे ते मुनिथी विरक्त थइने ते यक्ष पाछो फरी हरिकेशी बल मुनि पासे आवी प्रणाम करीने निरंतर सेवा करतो रह्यो. एकदा वणारशीना धणी कौशलिक राजा नी नद्रा एवे नामें दीकरी छे, ते अनेक परिवारें परिवरी, पूजानी सा मग्री लेइने त्यां आवी. तेणें ते यक्षनी प्रतिमाने पूजीने पछी प्रदक्षिणा देतां जेनुं शरीर मलिन अनें वस्त्र पण मलिन एवो, महाकुरूपी मुनि दी ठो. ते देखीने थुथुकार कर्यो. यक्षें विचार्युं के, मुनिने तिरस्कार करे छे. ते माटे एने शिखामण देवी जोइयें. पछी तेजवेला यक्ष तेना शरीरमां पे ठो. तेथी ते कन्या असमंजस बोलवा लागी. तेने दासीउयें उपाडीने घेर लावी. राजायें घणाज मंत्रवादी तथा वैद्य बोलाव्या. तेणें आवी अनेक औषधोपचार कर्या, पण गुण विशेष कांइ न थयो.

हवे तेने मुखे यक्ष संक्रमीने स्पष्टपणें बोल्यो. एणें महारा देहेरामां रह्यो जे मुनि तेनी निंदा करी छे. ते माटे ते साधुनुं पाणिग्रहण करे तो एना शरीरमांथी नीकलुं. राजायें विचार्युं के, ऋषिपत्नी थइने पण जो जी वती रहे तो सारुं. तेथी राजायें ते वचन अंगीकार कर्युं. त्यारें कुमरी साजी थइ. हवे राजा पण कुमरीने सर्व अलंकार पहेरावी विवाहनां उ पकरण लेइ घणा आमंबरसहित यक्षने देहेरे लाव्या. त्यां मुनिने पगे लगाडीने विनंति करवा लाग्या के, हे मुनि! महारी कन्यानुं पाणिग्रह ण करो. मुनि बोल्या हे नद्र! ए निंदित वातें सर्युं! साधु तो स्त्री साथें ए क वसतीमां पण वसे नही. वली सिद्धिरूप नारीनो रागी. एवो जे साधु ते अशुचियें पूर्ण शरीर वाली एवी स्त्रीने केम इछे? एम कह्युं.

पण ते यक्षें ऋषिनुं शरीर ढांकीने नवुं शरीर विकुर्वीने कन्यानुं पाणि ग्रहण कर्युं. संपूर्ण रात्रि त्यां रही. प्रनातें यक्ष दूर थयो. त्यारें स्वनावि करूपें कन्या देखी ते प्रत्यें मुनि बोल्या, रे नद्र हुं संयमी मन वचन का यायें स्त्रीनो संग न करुं. में तहारुं पाणिग्रहण पण नथी कर्युं. पण महा रो नक्तिवंत जे यक्ष ते तने विमंबना करे छे. तें यक्ष हमणां दूर गयो छे, ते माटे तुं वेगली रहे. ते सांनलीने ते नद्रा परणवानी वातने स्वप्ननी पेठें मानती खेद करती घेर गइ. राजाने सर्व व्यतिकर कह्यो. ते वेलायें राजा पासे रुद्रदेव नामें पुरोहित बेठो हतो ते बोल्यो. हे राजन्! ए ऋषि

पत्नी यतियें मूकी माटे ब्राह्मणने आपो. त्यारें राजायें पुरोहितनेंज आपी. ते साथें विषयसुख नोगवतां केटलोक काल गयो. हवे यज्ञकरवानो इछक थइ पुरोहितें तेने यज्ञपत्नी करी. ते यज्ञमंमपे देशांतर थकी घणा विप्र नेगा थया ठे. तेने माटे नोजनसामग्री तैयार करी ठे. ते अवसरें ते मुनि पण गोचरीयें नमता यज्ञ मंमपे आव्या. त्यारें पुरोहितें,हरिकेशी बलने कह्युं. रे तुं इहां क्यां आव्यो ? अति बीहामणो, वर्णें कालो, देखातो, विकराल धुलें खरड्युं शरीर,दर्शन करवा अयोग्य, ते शी आशायें इहां आव्यो ठे ? जा न जर आगलथी ! केम उनो रह्यो ठे ? त्यारें ते यक्ष नक्तियें करी मुनिना शरीरमां पेसीने बोल्यो. हुं श्रमण संयति, ब्रह्मचारी,परिग्रहथी निवर्त्यो, रांधवुं प्रमुख न करुं,परने अर्थें जे अन्न नीपन्युं होय, तेमां वध्युं होय तेनी निक्षा लेउं. ते अन्नने अर्थें इहां यज्ञवाडामां आव्यो बुं. वली दीन अनाथने आपो ठो. घेबर,शालि, दाल प्रमुख प्रत्यक्ष पणें तयार ठे. अने हुं याचवेज आजीविका करुं बुं. एवुं जाणीने अंतप्रांत आहार मने तपस्वीने आपो. त्यारें विप्र बोल्या. आ अवल सुंदर नोजन ब्राह्मणें पोताने अर्थें रांध्युं ठे. ते मात्र ब्राह्मणनेंज आपियें, पण बीजाकोइने न आपियें तो ते उत्तम अन्न तुऊने केम अपाय ? तेमाटें केम उनो ठे. तुं तहारे मार्गें जा. साधु बोल्यो. कर्षणी धान्य वावे ठे. ते नीची धरतीयें पण वावे, अने उंची धरतीयें पण वावे. तेम तमे जोपण नीची धरतीसरखा ठो. तोपण मने उंची धरतीसमान जाणीने आपो. अने पुण्यक्षेत्र जाणीने आराधो. ब्राह्मण बोल्या. पुण्यक्षेत्र अमे जाणियें ठियें. ज्यां वाव्युं थकुं घणुं नीपजे. ते तो जे ब्राह्मणजाति विद्यायें करी सहित ठे तेज क्षेत्र घणुं मनोहर ठे. तेने आप्यां घणुं उगे. त्यारें वली मुनि बोल्यो. जेने क्रोध होय, मान होय,हिंसाहोय, तथा जे जूठुं बोले, वगर आप्युं ले, परिग्रह राखे, ते ब्राह्मणजाति विद्याहीन जाणवा, ते ब्राह्मणने पापक्षेत्र जाणवा. नो ब्राह्मणो ! तमेतो वेदनो मात्र नार वहो ठो, अर्थ नथी जाणता,अने वेद नणो ठो. ते माटे उंच नीच घेर फरीने जे निक्षा ले ठे, ते मुनि उत्तम क्षेत्र जाणजो. त्यारें विद्यार्थी ब्राह्मण बोल्या. अरे अमे पासे रह्या थकां पण तुं अमारा उपाध्यायना सामुं बोले ठे ? ते माटें ए अन्न पाणी सर्व विणशी जाउ. पण तने नहि आपियें. मुनि बोल्या, हुं पांच समितें समितो, त्रण गुप्तें गुप्तो, समा

धिवंत,पांच इंद्रिय जीतनारो बुं तेने जो तमे ए दोषरहित अन्नपाणी नहि आपो तो आ यज्ञनुं फल शुं पामशो ?

हवे उपाध्याय बोल्यो. अरे कोइ गात्र अध्यापक अग्निपासे बेठो होय ते ए यतिने वांसनी लाकडी कोठ प्रमुख फलें करी मारीने गले पकडीने काढी मूको. एवां अध्यापकनां वचन सांजलीने घणा कुमरो जुवान गात्र दंमें करी, वेत्रें करी, कोरडें करीने ते यतिने ताडना करवा लाग्या. एवा अवसरें जद्रा नामें राजकुमरी ते मुनिने मारता देखीने क्रोधमां आवेला कुमरोने उपशमाववा माटे कहेवा लागी के, मुजने, देवताने बलात्कारें रा जायें एने आपी हती, पण एणें मने गंमी दीधी. इछी पण नही. एवो ए रुषि बे. ए उग्रतपनो धणी महात्मा जितेंद्रिय,संयमी,ब्रह्मचारी, महाय शवंत, महामहिमावंत, घोरव्रती, डुक्करव्रतवंत, घोर.पराक्रमी, कषायादि कनो जीतनार एवो बे. एनी हेलना न करो. अपमान न द्यो. रखे तम ने तप तेजें करी बालीने राख करे ! एवां जद्रानां वचन सांजलीने ते य क्ष रुषिनुं वैयावृत्य करवाने अर्थें घणा देवताने परिवारें परिवस्यो उपसर्ग ना करनारा कुमरोने निवारतो हवो. ते यक्षना किंकरदेवो आकाशमां बिहामणे रूपें रह्या थकां कुमरोने लोही वमता करता हवा. ते देखीने जद्रा, ब्राह्मण प्रत्यें कहेती हवी के, अरे ! तमे नखें करीने पर्वत खणो बो. दातें करीने लोढुं चावो बो. पगेंकरी अग्निने हणो बो. आ जिक्षुने अपमान देता एटलावानां करो बो. वली ए आशीविष सर्पसरखा बे, जेथी मरण पामियें. जेम पतंगियानी श्रेणी अग्निमां झंपापात करे, अने मरण पामे, तेम तमे जिक्षुने जोजन अवसरे दंढ करो बो. तेथी मरण ढूकडुं करो बो. ते माटे जो धन अने जीवितव्यनी इछा करो बे, तो स र्व परिवार सहित मस्तक नमावीने ए रुषिनुं स्मरण करो. नहिं तो ए को प्यो थको सर्व लोकने बालीने राख करशे. हवे त्यां सघला कुमर,वांका चुंका थइ. हाथ पहोला करी, पड्या बे, आंखो फटकारी करे बे,मुखें लोही व मे बे, मुख उंचा रही गया बे, जीज तथा आंखो बहार नीकली बे, बां हो लांबी करी पड्या बे, हालता चालता नथी. एवा कुमरोना हाल दे खीने ते ब्राह्मण चिंतावंत, विमनस्क, महाखेदवंत थयो. अहो ! ए केम साजा थशे ! एम विचारीने जार्यासहित रुषिने संतोष उपजावतो हवो.

ऋषिने कहेवा लाग्यो, हे नगवन् ! ए गात्र सर्वे बाल छे. एमणें मूढपणें करी तथा अज्ञानपणेंकरीने जें तमारी हेलना करी, निंदा करी ते खमो. ऋषीश्वर तो महाप्रसादवंत होय, पण क्रोध करवा तत्पर न होय. ते सांनलीने मुनि बोल्या. पूर्वें पण महारामां क्रोध न हतो,अने हमणा पण न थी, तेम हवे पठी पण क्रोध करीश नही, परंतु महारी वैयावृत्य करनारा यक्षें ए कुमरोने हण्या छे. ते सांनली उपाध्यायप्रमुख बोल्या. तमे शास्त्रार्थना जाण तथा रुडी रीतें यतिधर्मना पालक थका कोप करो नही, तमे महाप्रज्ञावंत बो. ते कारणथी तमारा चरणे अमे सर्व मलीने शरणे आव्या बीये. तमे पूजवा योग्य बतां अमे तमने पूज्या नही. माटे अमारो अपराध खमीनें शालि,सालणां प्रमुख अमारे घणुं अन्न छे. ते अमारा उपगारने अर्थें वहोरो. एवो तेनो आग्रह जाणीनें मासखमणने पारणे ते महात्मा नात पाणी लेता हवा. ते वेला सुगंध पाणीनी तथा सुगंध फूलनी वृष्टि थइ. वली वसुधारा (सोनैयानी) वृष्टि थइ. देवतायें देव डुंडुनी वगाडी. आकाशने विषे "अहो दाणं महा दाणं" एवा शब्द थया. ते जोइ ब्राह्मण हर्ष पामीने कहेता हवा के, ए साक्षात् तपनो महिमा देखाय छे. जातिनो विशेष कांइ देखातो नथी. जे माटे हरिकेशी बल चंमालनो पुत्र तेनी एवी साक्षात् ऋद्धि देखियें बैयें.

हवे मुनि कहे छे. हे ब्राह्मणो ! तमारे यज्ञ करतां अग्निनो आरंन करवो युक्त नथी. तथा पाणीयें करी शुद्ध थाउ बो, ते बाह्य शुद्धि छे. ते बाह्य शुद्धिने तत्त्वना जाण नथी मानता. वली मान, यज्ञनो थंन, तृणां, काष्ठ जे नेगां करो बो, सांजे अने प्रनाते पाणीना कोगला करो बो, ते सर्व प्राण नूतनी हिंसा करो बो,एम करता फरी पाप करो बो,ते सांनली ब्राह्मण पूछे छे के, त्यारें अमो यज्ञने अर्थें केम चालियें ? अमे पापथकी वेगला केम थइयें ? हे यक्षपूजित मुनि ! तत्त्वना जाण ! तमे रूडो यज्ञ केवीरीतें थाय ते कहो ? मुनि बोल्या. जे बकायनो आरंन न करे, मृषा न बोले, अदत्त न लिये, स्त्रीनो संग न करे, परिग्रह न राखे, क्रोध मान माया अने लोन न करे,इंडियो दमीने यज्ञने अर्थें प्रवर्त्ते,वली सर्व आश्रवने संवरे, जीववानी आशा अणकरता जे पोतानी कायाने वोसिरावे, उप

सर्गसहित शुश्रूषा अणकरता कर्मरूप शत्रु तेज महोटो ले यज्ञ जेने एवो यज्ञ ते उत्तम यज्ञ ले, ते यज्ञ तमे करो.

त्यारें ते विप्रो मुनिने पूबता हवा के,तमारे ए यज्ञमां अग्नि कयो ले ? तथा अग्नि थापियें ते स्थानक कयुं ले ? तमारे होम करतां चाटुडीथी घी प्रमुख सिंचवाने चाटुडी प्रमुख कयी ले ? तमारे अग्नि संधूकवाने बाणा नो गोर कयो ले ? तमारे खीजडा प्रमुखनां इंधणां कयां ले ? तमारे शांति कोण ले? के जेणें करी उपद्रव टले. तमारे होमवानो विधि शो ले? ते सर्व कहो?

मुनि उत्तर कहे ले. अमारे बारनेदनुं तप ते अग्नि ले. अग्निनुं स्थानक ते जीव ले. मन वचन कायाना योग ते चाटुडी ले. शरीर ते गोर ले. कर्म ते इंधण ले. संयम योग ते शांति ले. ए विधियें अमे यज्ञ करियें लैयें.

वली ब्राह्मण अन्यंतर स्नान शुद्धि पूछे ले. हे मुनि ! तमारे स्नान करवानो इह कोण ले ? तमारे संसार समुड़ तरवाने तीर्थ कोण ले ? पाप उपशमावे एवुं पुण्यक्षेत्र शांतितीर्थ कोण ले ? शाने विषे नाह्या थका कर्मरूप रज परिहरो बो ? ए वात अमे सांजलवा इछियें बियें माटे कहो.

मुनि उत्तर कहे ले. हिंसारहित धर्म ते अमारे इह ले, ब्रह्मचर्यरूप शांति ते तीर्थ ले, ते तीर्थ केवुं ले ? तो के, मिथ्यात्वादिकें म्होलुं नथी, जीवने विषे जे निर्मल लेश्या तेणें करी ते निर्मल ले, जेनेविषे न्हायो थको जीव, निर्मल विशुद्धियें कलंकरहित परम शीतलनूत थइने सर्व दोषने ढांके, ए स्नान तीर्थंकरें कह्युं ले. मुनिने ए स्नान घणुं प्रशस्त ले. एने विषे स्नान करी महाक्रुषि शुद्ध निर्मल थइने उत्तम स्थानने विषे पहोता. एटले सिद्धि वरया. ते माटे ए हरिकेशी मुनिने रूप पण न हतुं, नूषण पण न हतां, परंतु ब्रह्मचारी पुरुष होवाथी घणुं शोनता हवा. ए कथा श्री उत्तराध्ययन सूत्रना बारमा अध्ययने ले.

॥ अकिंचणो सोहइदिरकधारी (दिरकधारी के०) जे दीक्षाधारी साधु, ते (अकिंचणो के०) अकिंचन एटले परिग्रहरहितपणें करीने (सोहइ के०) शोने ले. ते उपर करकंमू प्रत्येक बुद्धनी कथा कहे ले.

॥ यतः ॥ करकंमू कलिंगेसु,पंचालेसु य डुम्मुहो ॥ नमिराया विदेहेसु,गंधारेसु य निग्गइ ॥ १ ॥ वसने य इंदकेऊ, वलए अंबेय पुप्फिए बोही ॥ करकंमू डुम्मुहसा,नमिस्स गंधार रस्सो अ ॥२॥ एनो अर्थ कथा जाणवो.

॥ चंपानगरीनो दधिवाहन राजा तेनी पद्मावती नामें राणी छे. ते चेडा महाराजानी पुत्री छे. एकदा तेने गर्भने प्रभावें दोहलो उपन्यो के, राजानां वस्त्र हुं पहेरुं. राजा मने छत्र धरे, अने उद्यानमां क्रीडा करुं. राजा ते दोहोलो पूरवा माटे राणीने हाथी उपर बेसाडीने उद्यानमां चाल्यो. एवामां वर्षानो प्रारंभ थयो छे, तेना योगें माटीनी गंध आववाथी, हाथी मदोन्मत्त थयो थको वनभणी दोडतो हवो, तेनी पछवाडे कोइ पहोंची शक्यो नही. हाथी घणो दूर अटवीमां गयो. एवामां वेगलेथी एक वड देखीने राजा राणी प्रत्यें कहेतो हवो के, हाथी वडतलें थइने जशे. माटे वडनी शाखा पकडी लेजो, जेवारें वड आव्यो तेवारें राजायें तो शाखा पकडी लीधी पण राणी शाखाने पकडी शकी नही, तेथी राणीने ज्यां कोइ मनुष्य पण न मले तेवी अटवीमां हाथी लेइ गयो. एवामां ते हाथीयें एक द्रह दीठो. त्यारें तृषावंत थयो थको जलकेलि करवा लाग्यो. राणी पण हलवे हलवे उतरीने मार्ग अजाणती थकी सागारी पच्चरकाण करीने एक दिशि भणी चाली. आगल जतां राणीने एक तापस मल्यो. ते बोल्यो रे वत्स ! तुं कोण छो ? राणी बोली. हुं चेडामहाराजानी पुत्री छुं. अने दधिवाहन राजानी भार्या छुं. मने हाथी अपहरी लाव्यो छे. ते तापस चेडामहाराजानो गोत्रिउ हतो, माटे राणीने घणी आश्वासना करीने वनफल खावाने आणी आप्यां. केटलाक दिवस त्यां रह्या पछी तापसें राणीनी साथें चालीने ते अटवी उलंघावीने तापस बोल्यो. हवे हलें खेडेली धरती आवी माटे महाराथी चलाय नही ए अमारो आचार नथी, माटे तमे ए मार्गें चाल्या जजो, आगल दंतपुर नगर आवशे. ते सांभलीने राणी दंतपुरे गइ, त्यां साध्वी पासे दीक्षा लीधी, पण गर्भनी वात साध्वीने कही नही. परंतु साध्वीजीयें उधाननी वात जाणीने राणीने एकांत जगामां राखी. अनुक्रमें पुत्र आव्यो. त्यारें रात्रियें ते बालकना कंठे नामांकित मुद्रा थापी रत्नकंबलें विंटीने स्मशाने मूक्यो. ते बालकने स्मशानना रखवाला चंमालें लेइने पोतानी स्त्रीने आप्यो. राणीयें साध्वीजीने कह्युं के, पुत्र मुएलो आव्यो, माटे परठव्यो छे, एम समजावीने पोतें चंमालणी साथें सखीपणुं करीने नित्य पुत्रने जोवा जाय.

ते बालक वधतो थको बालको साथें रमतां रमतां एम कहे के, हुं त

मारो राजा बुं, माटे मने कर आपो. ते दंमनां जे मने खरज आवे ते खरज खणो. तेथी करकंमू एवुं नाम पडयुं. साध्वीनो ते बालकनी उपर राग घणो हतो, तेथी सुंदर मोदक निक्षामां लावीने बालकने आपे. एम करतां ते जुवान थयो. एटले स्मशाननी रखवाली करवा जाय.

एवामां एक दिवसे बे साधु त्यां आवी चढ्या. तेणें त्यां वंशनी जालीमां एक वंश उन्नो दीठो. त्यारें ते बेमां एक सामुड्रिक लक्षणनो जाण छे, ते लघु साधुने कहेवा लाग्यो के, जो ए बालक आ वंशना दंमने चार आंगल वधवा देइने पछी ले, तो राजा थाय. ते वचन करकंमूयें सांजल्युं. तथा एक ब्राह्मणें पण सांजल्युं. ते ब्राह्मण मुनिनुं वचन सत्य मानतो उतावलो चार आंगल धरती खोदी दंम कापीने लेइ गयो. ते देखीने करकंमूयें पण ते ब्राह्मणपासेंथी लाकडी ऊंटावी लीधी. तेवारें ते ब्राह्मण नगरीमां पंचातीयाने एकठा करीने कहेवा लाग्यो के, महारी लाकडी चंमाल पुत्र पासेथी अपावो. बालकें कह्युं महारी स्मशान नूमि छे, माटे हुं नहिं आपुं. पंचातीयें कह्युं, हे विप्र तुं बीजी लाकडी ले. विप्रें कह्युं महारे तो एज लाकडीनो खप छे. कारणिया बालकने पूछवा लाग्या. तुं लाकडी केम नथी आपतो? बालक बोल्यो. ए दंमना प्रनावथी हुं राजा थइश. ते सांजली कारणिया हसीने बोल्या के, ज्यारें तुऊने राज्य मले, त्यारें ए ब्राह्मणने एक गाम आपजे. ते वचन बालकें अंगीकार कर्युं. पछी ब्राह्मणें बीजा ब्राह्मणो एकठा करीने कुमरने मारवानो उपाय कर्यो, ते वात चंमालें सांजली. तेवारें तेना मा बाप ठोकराने लेइने त्रणे जण नाठां. अनुक्रमें कांचनपुरे गयां. नगरनी बाहेर ते चंमालपुत्र सूतो छे, हवे त्यां अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो छे, तेथी पंचें मली अश्व अधिवास्यो छे. तेणें ज्यां बालक सूतो छे, त्यां आवीने हेषारव कर्यो, त्यारें लक्षणना जाण पुरुषें आवीने जोयुं तो लक्षणवंतो बालक जाण्यो. जय जय शब्द थयो. बालक उठ्यो. तेने घोडा उपरें बेसार्यो. पण चंमाल जाणीने ब्राह्मणोयें नगरमां पेसवा अटकाव्युं. तेवारें करकंमूयें वज्रनी पेठें ते वासना दंमने हाथमां लीधो. एटले ते दंम अग्निजेवो जाज्वल्यमान दीसवा लाग्यो. ते जोइ सर्व ब्राह्मण बीहीना थका नाशी गया. करकंमूने सहुयें मली राज्यें बेसाड्यो. त्यां वाडवस्थानकवासी जे चंमालो हता, ते सर्वेने राजा

यें ब्राह्मण कस्या. जे मार्ग राजा चलावे, ते चाले ॥ यतः ॥ दधिवाहनपुत्रे ण, राज्ञा च करकंमूना॥वाटस्थानकवास्तव्या,श्चंमाला ब्राह्मणीकृताः॥१॥

हवे करकंमू राज्य पाम्यो ते सांजली ब्राह्मण आवी गाम मागवा लाग्यो. राजा बोल्यो, तहारी इछा आवे ते गाम माग्य. विप्र बोल्यो महारुं घर चंपानगरीयें बे, माटे त्यां एक गाम आपो. त्यारें करकंमू राजायें चंपापुरीनो राजा पोतानो पिता हतो तेने लख्युं के, ए ब्राह्मणने महोटुं गाम तमारी धरतीमां आपजो. अने तेने बदले तमे कहो ते एक गाम अथवा नगर महारी धरतीमांथी तमने आपुं. जे कारणे देतां लेतां स्नेह घणो वधे. ॥ यतः ॥ ददाति प्रतिगृह्णाति, गुह्यमाख्याति जल्पति ॥ नुंक्ते नोजयते चैव, षड्विधं प्रीतिलक्षणम् ॥ १ ॥ ते लेख वांचीने दधिवाहन राजा कोप्यो थको बोल्यो, जे.ए चंमालने पोताना आत्मानी खबर नथी. अने महारी उपर कागल लखे बे. ते सांजली दूत पाबो जइने करकंमूने संजलावतो हवो. करकंमू पण सर्व लश्कर लेइ अहंकारे जइने चंपा नगरी वींटतो हवो.

बेहु राजाने घोर युद्ध थवा लाग्युं तेवारें साध्वी करकंमू पासे जइ एकांते तेडीने कहेवा लागी के, ए राजा तहारो पिता बे. ते सांजली करकंमूयें चंमाल माबापने पूब्युं, तेणें पण यथार्थ वात कही. नामांकित मुद्रा तथा रत्नकंबल देखाड्युं, ते जोइने साध्वीनें कहेवा लाग्यो, हे माता! हुंतो अहंकारथी पाबो न वलुं. त्यारें साध्वी चंपापुरीयें राजाना महोलमां गयां, तेमने सहुयें उंलख्यां. नमस्कार कस्यो, दासीउं रोवा लागी, ते सांजलीने राजापण त्यां आव्यो, साध्वीनें गर्जनी वात पूबी, साध्वी बोल्यां, जेणें आ नगरीनो रोध कस्यो बे, ते तहारो पुत्र बे, ते सांजली राजा हर्षित थइ पुत्रने मल्यो, महोत्सव कस्यो, पबी राजा, बेहु राज्य करकंमूने आपीने पोतें चारित्र लेतो हवो.

ते करकंमू राजाने प्रायें गोकुल घणा प्रिय हतां. एक दिवस शरत्कालें एक वाबडो घणो सुंदर उज्ज्वलवर्णें दीगे. ते वेलायें हुकम कस्यो के, ए वाबडानी माताने दोहोशो नही. सर्व दूध वाबडाने पीवा देजो. तेम बीजुं दूध पण एने पीवरावजो, गौरखवालें पण तेमज कस्युं. अनुक्रमें ते बलद घणो डुर्धर थयो. राजा देखीने घणो हरख्यो. एकदा घणा काले गोकुल जोवा गयो. त्यां ते वृषनने बीजा पाडा परानव करता देखीने राजायें गोवालने

पूछयुं के, ते वृषन्न क्यां छे ? गोपालें ते वृषन्न देखाड्यो. घणो घरडो थयो दीठो. ते देखीराजाने वैराग्य उपन्युं. जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. यदाह न्नाष्य कारः ॥ सेयं सुजायं सुविहित्तसंगं, जो पासिया वसन्नं गोठमझे ॥ रिद्धि अ रिद्धि समुपेहियाणं, कालिंगराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥ गोठंगणमझेढं, कि य सद्देण जस्स न्नवंति ॥ दित्ता वि दरिय वसन्ना, सुतिरकसिंगा समन्ना वि ॥ २ ॥ पोरायण गयदप्पो, गलंतनयणो चलंतवसुतुठो ॥ सो चेवइ मो वसन्नो, पट्टुय परिघट्टणं सहइ ॥ ३ ॥ अर्थः—श्वेत, उज्वल, सुजात, गर्नदोषें रहित, रूडां वहेंच्या बरोबर शीगडां छे जेनां, एवो जे वृषन्न तेने गोष्ठ मध्ये, गोकुल मध्ये देखीने राजा चिंतवणा करे छे के, जेना टंकित शब्द (न्नांकार शब्द) सांन्नलीने बीजा दर्पवंता.तीक्ष्णशृंगवाला एवा समर्थ बलद पण नासता हवा. ते बलीवर्द पुराणिक घरडो गतदर्प एटले गयो छे मद जेनो, तथा नेत्र गलतां छे, अने होठ चलतां छे, एवो थको पाडाना परान्नव सहे छे. ए रीतें ऋद्धि पण विपरीत छे. धिक्कार पडो संसारने ! सर्व प्राणीनी एज स्थिति छे. ते माटे ए संसारें सर्युं. एम विचारीने करकंडू प्रतिबोध पाम्या. दीक्षा लेइने विहार करता हवा ॥ १ ॥

हवे बीजा द्विमुख प्रत्येकबुद्धनी कथा कहे छेः—

॥ पांचालनामा देशने विषे कांपिल्लपुरे द्विमुख नामें राजा हतो. तेणें एकदा, लोके पूजिजतो एवो इंद्रध्वज अनेक लघु ध्वजायें परिवर्यो दीठो. वली तेज इंद्रध्वज पड्यो थको तेना उपर लोक लघुनीति वडीनीति करतां दुर्गंध सहित दीठो. तेथी द्विमुख राजाने पण वैराग्य उपनुं, जातिस्मरणज्ञान पामी दीक्षा लेइने विचरता हवा ॥ २ ॥ यदाह न्नाष्यकारः ॥ जो इंदकेउ सुअलंकियंतं, दठुं पडंतं पविलुप्पमाणं ॥ रिद्धिं अरिद्धि समुपेहियाणं, पंचालराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥

॥ हवे त्रीजो प्रत्येकबुद्ध नमि नामें राजा हतो, एकदा तेना शरीरें महा दाह रोग उपन्यो. ते दाहनी उपशांतिने अर्थें राणीयो चंदन घसवा लागी. घसतां थकां तेनां कंकणनो खडखडाट थाय. ते राजाने काने खमाय नही. त्यारें राणीयोयें वलय उतारीने मात्र एकेकुं वलय राख्युं. तेथी खडखडाट मटी गयो. राजायें पूछयुं के, हवे खडखडाट केम नथी थतो ?

त्यारें पासें बेठेला जनोयें कह्युं के, महाराज ! राणीयोयें एकेकुं वलय रा खीने बीजा वलय सर्वे उतारी मूक्यां छे. ते सांभलीने राजाने एकत्वभाव ना आवी. विचार्युं के, एकाकीपणामांज सुख देखाय छे ! ! ! बहुमां खड बड देखाय छे. एम चिंतवतां जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. वैराग्य पामी दी क्षा लेइने विचरता हवा. यदाह भाष्यकारः ॥ बहुयाण सद्दयं सुच्चा, एक स्सय असद्दयं ॥ वलयाण नमीराया, निरकंतो महिलाहिवो ॥ ३ ॥

हवे चोथा प्रत्येकबुद्धनी कथा कहे छे.

॥ गंधार देशने विषे सिंहपुर नामे नगरे निग्गइ नामें राजा हतो. ते एक दा राजपाटियें नीकल्यो छे. त्यां एक फल्यो फूल्यो आंबो दीठो. तेमांथी एक मांजर राजायें लीधी. पढवाडे लश्कर आव्युं. तेणें पण कोइयें पत्र कोइयें मांजर लीधी. एम अनुक्रमें पढवाडे ठुंठो लाकडो रह्यो. रयवाडी थी पाछा वलतां राजायें सेवकोने पूछ्युं के, ते आंबो क्यां गयो ? मंत्री बो ल्यो. हे राजन् ! तमे एक मांजर लीधी. त्यार पछी सेनाना लोकोयें पत्रा दिक लेतां लेतां एवो काष्ठना थंभभूत आंबो रह्यो. राजा विचारवा ला ग्यो. राज्य पण ए रीतनुं छे. ज्यां सूधी ऋद्धि त्यां सूधी शोभे. एम वैराग्य पामी व्रत अंगीकार करी निर्मम थका विहार करता हवा, तथाचाह भाष्य सुधांभोनिधिकारः ॥ जो चूअरुरकं तु मणाभिरामं, समंजरीपल्लवपुप्फचित्तं ॥ रिद्धिं अरिद्धिं समुपेहियाणं, गंधारराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥

ए रीतें चारे साधु विहार करता क्षितिप्रतिष्ठित नगरे चार द्वारनुं देव कुल छे, त्यां आवी चढया. पूर्वदिशिद्वारे करकंडू पेठा. दक्षिणदिशि द्वारे द्वि मुख पेठा. पश्चिम दिशि द्वारे नमिराजर्षि पेठा अने उत्तर दिशि द्वारे निग्गइ पेठा. देवतायें विचार्युं के, एके ऋषिने पुंठ केम देउं ? एम विचारीने चार मुख कर्या. हवे ते करकंडूने बाल अवस्था थकी खरज घणी छे, माटे तेने खणवाने अर्थें एक पंजो राख्यो छे. तेणें करी कान खणी पाछो गोपव्यो. ते देखीने द्विमुख, साधु करकंडूने कहेता हवा ॥ यतः ॥ जया रज्जं परिचज्जं, पुरं अंतेउरं तहा ॥ लद्धमेयं परिचज्ज, संचयं किं करेसिमं ॥ १ ॥ अर्थः— जो राज्य, पुर, अंतेउर सर्व छांमयुं तो आ संशय शो करो छो? ते सां भलीने करकंडूयें जवाब दीधो नहीं. एटले नमिराजऋषी, द्विमुख प्रत्ये बो ल्या ॥ यतः ॥ जया ते पेइए रज्जे, कया किच्चं करा बहु ॥ तेसिं किच्चं प

रिचऊं, अऊ कऊपरो नव ॥ १ ॥ अर्थः—ज्यारें पिता संबंधियो राज्यने विषे कामना करनारा घणा, चाकर कस्या ते सर्वेनो त्याग करीने आज निरर्थक अन्यदोषचिंतक तमे शामाटे थाउ बो ? इति ॥ त्यारें गंधारदेशना वासी निग्गइ नामे मुनि, नमिराजऋषि प्रत्ये बोल्या ॥ यतः ॥ जया सव्वं परिचऊ, सुखाय घडसी नवं ॥ परं गरीहसी कीस, अत्तनिस्स सकारए ॥ ॥ १ ॥ अर्थः—जो सर्व तजीने मोक्षने अर्थे उजमाल थया बो, त्यारें आत्माने निःश्रेयस जे मोक्ष तेना कारक एवा जे तमे ते पारकी गर्हा जे निंदा ते कां करो बो ? ए त्रणे मुनिना वचन सांनलीनें करकंमूजी बोल्या ॥ यतः ॥ मुरकमग्गं पवन्नेसु, साहूसु बंनयारिसु ॥ अहियब्बं निवारंते, न दोसं वत्तुमरिहसि ॥ १ ॥ अर्थः—मोक्ष मार्गने पाम्या एवा साधु ब्रह्मचारीने विषे अहित अर्थने निवारतां दोष कहेवा योग्यं नथी. ॥ रुसउ वा परो मा वा, विसं वा परियत्तउ ॥ नासियव्वा हिया नासा, सपरकगुणकारिया ॥ १ ॥ अर्थः—अन्य रुसो अथवा न रुसो अथवा विष परावर्त्त थाउ; पण हितकारी, आत्माने गुणकारी एवी नाषा कहेवी. इत्यादिक कहेतां करकंमूयें पण सर्व परठव्युं. एम गुरु मुखें सांनलियें बियें. माटे कांइ न राखवुं ए साधुनी शोना बे ॥ इति श्री आवश्यक निर्युक्तौ योगसंग्रहे ॥

॥ अर्थः—बुद्धीजुउ सोहइ रायमंती. (रायमंती के०) राजानो मंत्री एटले प्रधान, ते (बुद्धीजुउ के०) बुद्धियें करी युक्त होय, त्यारेंज (सोहइ के०) शोने बे. एटले बुद्धियुक्त प्रधानें करी राजा शोने बे. ते उपर अनयकुमारादिक अनेकनी कथाउ बे, ते प्रसिद्ध बे, माटे इहां कल्पकनो दृष्टांत लखियें बियें.

पाम्लिपुर नगरने विषे उदायी राजा राज्य करे बे. पण ते वर्षोवर्ष कटकाइ करे, तेवारें सर्व राजाने तेडावे ते माटे सर्व राजा खेद पाम्या थका मनमां विकल्प कर्यां करे के, केमे करी उदायी राजा मरे तो ठीक थाय. एवा अवसरे कोइक राजानो कांइक अपराध थयो, एटले उदायी राजायें तेनुं राज्य हरी लीधुं. तेवारें ते राजानो दीकरो नासतो उऊयिणीयें जइ चंमप्रद्योत राजानी सेवा करतां ते कुबुद्धिनो धणी राजाने कहेवा लाग्यो के, उदायीने हुं मारुं; पण तमे सखाइ थजो. चंमप्रद्योतनें अंगीकार कर्युं. त्यारें ते पण पाम्लिपुर नगरे गयो. मारवाना घणाये बिड जुए पण बिड पामे नहि. परंतु साधुने राजानी पासे जता देखीने ते पण कपटी

साधु थयो. तेणें सर्व साधुना विनयादिक करवे करी सर्वने वश कस्या.

उदायी राजा पण आठम चौदशे पौषध करे छे, आचार्य पण धर्म कथा संनलावववा राजा पासे जाय. एक दिवस संध्या समयें आचार्यें चेलाने कह्युं. उपधि ल्यो. राजा पासे जवुं छे. ते सांनलीने तत्काल तेणें उपधि लेइने कंकलोहनी पाली पण साथे छानी लीधी. आचार्य राजकुले गया. धर्मकथा कही. अनुक्रमें पोरिसी नणावीने आचार्य तथा राजा स हुए सूता छे, ते वखत चेलो उठीने राजाने गले छरी मूकी बहार नीकल्यो, चोकीयातें पण साधु जाणी रोक्यो नही. तेथी ते कपटी यति जतो रह्यो.

अनुक्रमें उदायी राजाना शरीरनुं रुधिर, गुरुना संथारे आव्युं. गुरुयें उठीने राजाने जोया. राजा मरण पाम्या जाणीने गुरु विचारवा लाग्या के, हुं जीवतो रहुं तो लोकमां कहेवाशे के, गुरुयें राजाने मरावीने चेलाने नसाडी मूक्यो. एम शासनमां उड्डाह थशे. ते वेला गुरुयें आलोइ पडिक्कमी सर्व जीवने खमावी तेज पाली पोताने गले मूकी. प्रातःकाले राजा तथा गुरु बेहुजण मरण पाम्या देखीने लोक विचारता हवा के, कोइक घातक पुरुष छले करी बेहुने मारी गयो. पछी बेहुनो संस्कार कस्यो. राजा अपुत्रियो छे, माटे राज्ययोग्य पुरुष पामवा अश्वने अधिवासना करीने नगरमध्ये तथा नगरबहार फेरवे छे. ते अवसरें एक नापितें प्रातःकालें एवुं स्वप्न दीठुं. जे महारे आंतरडें करी पाडलिपुर नगर वींटयुं छे. तेणें ते स्वप्ननुं फल स्वप्नना जाण उपाध्यायने पूछ्युं. उपाध्यायें पण तेने पोताने घेर लावीने न्हवराव्यो. पछी पोतानी दीकरी परणावी दीधी.

हवे ते अश्व पण नमतो नमतो ज्यां नापित छे, त्यां आव्यो. नापित सामो रहीने हेषारव करवा लाग्यो. त्यारें प्रधान लोको ते नापितने दीपतो देखीने राज्यने विषे थापता हवा. पण राजलोक तेने नापित जाणीने अमर्षे करी तेवो तेनो विनय न करता हवा. ते जोइ ते नापित नंद, सुनटोने कहेवा लाग्यो के अहो सुनटो! ए लोकने पकडो. एवुं सांनलीने ते सुनटो परस्पर सामु जोइने हसता हवा. तेवारें नंद नापित रा जायें लेप्यमयी एटले नीतें चित्रित पुरुषोनी साहामुं जोयुं. के तत्काल ते लेप्यमय बे पुरुष हाथमां खड्ग लेइ धावता हवा. तेने जोइ केइक नाशी गया. केइकने मास्या. ते देखीने सर्व प्रधान पागीया राजाने खमावीने वि

नय बहुमान करता हवा. हवे ते राजाने प्रधान कोइ नथी, तेने खोळे ठे.

एवा अवसरे ते नगरने बहार एक कपिल नामें ब्राह्मण वसे ठे. एक दिवसें सांक समयें कोइ साधु विहार करता त्यां आव्या. असुर वेळा हो वाथी गाममां जवाय नही. एम जाणी ते साधु कपिल अग्निहोत्रना घर ने विषेज रह्या. त्यां ब्राह्मणें विचार्युं के, कांइक प्रश्न पूढुं, जे ए कांइ स मजे ठे? एम जाणी जे जे प्रश्न पूठयां ते ते सर्वेना उत्तर साधुयें कह्यां. त्यारें कपिल श्रावक थयो. एम केटलाक दिवस गया. पठी साधुयें विहा र कर्यो. एकदा बीजा साधु एने घेर चोमासुं रह्या. एवामां कपिलने एक पुत्र आव्यो. तेने जन्मतांज व्यंतरी वळगी ठे. एवामां साधु पात्राने का प देता हता, ते पाणीना ढेळ कपिलें, ठोकरो लावीने धर्यो. तेना प्रना वें व्यंतरी नाठी. ते जोइ कपिल पण धर्ममां थिर थयो. पठी जे कारणे पि ता धर्मे थिर थया ते ते कारणे करी ते पुत्रनुं नाम कल्पक एवुं दीधुं. अनु क्रमें तेनी माता पिता कालधर्म पाम्या. कल्पक महोटो थयो. चौद विद्या नो जाण थयो. एवामां त्यां एक ब्राह्मण वसे ठे. तेने एक पुत्री ठे ते ज लोदर रोगिणी ठे. तेथी तेने वर मळतो नथी. ते ब्राह्मणें कोइक उपायें कल्पकने ते कन्या आपवामाटे आंगणे कूउ खोदी तेमां कन्याने मूकी.

एवामां कल्पक मार्गमां चाल्यो जाय ठे, तेने जोइ ब्राह्मणें पोकार कर्यो. नोकल्पक! कन्या कूआमां पडी ठे, माटे जे काढे तेनी ए कन्या. ते सांनळीने कल्पक दयायें करी दोडतो आवीने ते कन्याने खेंची काढतो हवो. तेवारें ब्राह्मणें कह्युं ए कन्या तमारी थइ, माटे तमे परणो. कल्प क पण लोकना अपवादथी बीहीतो थको ते कन्याने परणीने पठी औष धने योगें रूपें रतिसरखी नीरोगी ते कन्याने करी मूकी.

हवे कल्पक महा संतोषी, कोइनुं दान इछे नही, विद्यार्थी आवे तेने न णावे, एम अनेक ठात्रें परिवर्यो चाले. ते वात राजायें सांनळी के, कल्प क महाबुद्धिवंत ठे. माटे तेडावीने कह्युं के, तुं मंत्रीपदवी ले, कल्पकें कह्युं, मंत्रीने तो लोनने वशें पाप करवा पडे, अने हुं तो नोजन तथा वस्त्र टाळी अधिक परिग्रह पण राखतो नथी. ए वात सांनळीने राजायें विचार्युं के, ए कांइक वांकमां आवे तो महारी वात मानशे. पठी राजा तेना ठिद्र जोवा लाग्यो, पण प्रायें महोटा पुरुषने ठिद्र होय नही. मा

टे छिद्र जडयुं नही. त्यारें राजायें कल्पकना वस्त्रनो धोनारो धोबी हतो, तेने बोलावीने कह्युं के, कल्पकनां वस्त्र धोइने पाछा आपीश नही. ते धोबी पण राजानी आज्ञा प्रमाण करीने घेर गयो. एकदा कौमुदीमहोत्सव ढूकडो आव्यो. त्यारें कल्पकनी स्त्रीयें कल्पकने कह्युं. राजाना धोबी पासे म्हारुं वस्त्र धोवरावी आपो. जेम ते चोखां वस्त्र थाय. ते धूपीने कौमुदीमहोत्सवना पर्वमां पहेरुं. ते सांजली कल्पकें विचार्युं के, धोबी जाडाने लोजें, कौमुदीमहोत्सव ढूकडो छे माटे मने वस्त्र नही आपे, तो हाथें करीने क्लेश वेचातो लेवो पडशे. एम चिंतवी स्त्रीनुं वचन उवेखी मूक्युं. जे पंमित लोक होय ते स्त्रीने आधीन होय नही. तथापि स्त्रीयें अति आग्रह करवाथी कल्पकें ते धोबीनें वस्त्र धोवा आप्यां. कारण के, स्त्रियोनो, बालकनो, राजानो, अनें मूर्खनो, कदाग्रह पण बलवंत छे.

हवे पर्वदिवस आव्यो, त्यारें कल्पक, धोबीने घेर वस्त्र लेवा आव्यो, पण धोबीने राजानी आज्ञा नथी, माटे आपे नही. केहे के, आजतो जाउ काल आवजो. ए रीतें वायदा करे. एम जेम लहेणीयात देणीयातने घेर जाय, तेम नित्य धोबीने घेर वस्त्र लेवा जाय, एम करतां बे वर्ष वही गयां, पण धोबी वस्त्र आपे नही. जे माटे अतिक्रमा ते पराजवनुं स्थानक थाय. जय विना प्रीति न होय. एम विचारीने त्रीजे वर्षे धोबीने घेर जइने कल्पक बोल्यो. तुं चोर छो. म्हारां वस्त्र तुजने जड्यां पण जो तहारा रुधिरें वस्त्र रंगीने लेउं, तो हुं कल्पक खरो जाण जे. अन्यदा रातना समयने विषे ते कल्पक विद्यासाधक पुरुषनी पेठें साहसिक थको गुप्त छरी राखीने धोबीने घेर गयो. भ्रुकुटी चढावी महा कोपवंत थइने धोबीने कहेवा लाग्यो. रे दुष्ट! तहारे घेर में चाकरनी पेठें फेरा खाधा. हवे वस्त्र आपे छे के नही? ते धोबी पण कल्पकने राक्षससरखो जयंकर देखीने पोतानी स्त्रीने कहेवा लाग्यो. एनां वस्त्र आप्य. तेम धोबणें पण वस्त्र प्रकट करी देखाड्यां. त्यारें कल्पकें छरी काढीने धोबीना पेटमां मारी. जेम कोशें करी धरतीने विदारीयें तेम धोबीनुं पेट विदार्युं. तेना रुधिरें करी वस्त्र रंगी लीधा. ते जोइ धोबण बुंबारव करती बोली. रे शुं अमने मारे छे? राजानी आज्ञायें एटला दिवस तुजने वस्त्र नही आप्यां, ते सांजलीने कल्पक संभ्रांत थको विचारवा लाग्यो. अहो! राजानुं वचन

में न मान्युं, माटे ए श्यो प्रपंच राजायें कर्यो छे? हवे में धोबीने मार्यो. ए अपराधें राजाना पुरुष मने लेइ जशे. माटे तेथी पहेलांज हुं राजानी पासे जाउं. एम निरधारीने राजानी पासें गयो. तेने नंदराजायें पण घणा आनंदसहित आदर आप्यो. राजा इंगिताकारनो जाण होवाथी कल्पकने अभिलाषसहित जाणीने प्रार्थना करी के, तमे अमात्यपदवी ल्यो. कल्पकें पण पोताना अपराधनुं औषध जाणीने, राजानुं वचन मान्युं. जे माटे बुद्धिवंत होय ते अवसरना जाण होय.

हवे नंदराजा पोताने कृतकृत्य मानतो, कल्पक साथें वातो करतो थको, संदेहनी वातो पूछेछे. कल्पक पण राजाना सर्व संदेह भांगेछे. ए वामां तिहां धोबीयो सर्व एकठा थइने पोकार करता आव्या. तेणें कल्पकने गौरवता सहित राजानी पासे बेठेलो दीठो. ते जोइ धोबी पोत पोताने घेर गया. राजायें पूर्वेला सर्व अमात्य टालीने एक कल्पकने महामंत्री कर्यो. कल्पक पण अनेक उपाय करीने नंदराजाने धरती अने लक्ष्मी अपावतो हवो. राजानो पण जसवाद घणो होतो हवो. हवे पूर्वेला मंत्री कल्पक उपर घणो द्वेष धरे, कल्पकनां छल खोले. ते दुष्टमंत्रियोयें कल्पकना घरनी दासीने वस्त्रादिक आपीने वश करी लीधी. तेने कल्पकना घरनी खबर नित्य पूछे. दासी पण लोभे करीनें कल्पकना घरनी सर्व वात तेमने कहेती रहे.

हवे कल्पकने घणा पुत्र छे. जे माटे जैनशासनीने प्रायें घणा पुत्र होय. एकदा कल्पकने पुत्रनुं विवाहमंगल करवुं छे, माटे राजाने अंतेउर सहित घेर तेडवानी इच्छा करे छे. ते राजाने आपवा सारु मुकुट छत्र चामरादिक करावथा मांड्या छे. बीजी पण राजाने योग्य वस्तु करावे छे. ते सर्व वात दासीयें पूर्वेला मंत्रीयो आगल कही. तेणें पण छल पामीने राजाने कह्युं, हे स्वामिन्! तमारा लेखें अमे कशा कामना नथी. तो पण अमे स्वामिना भक्तिवंता छियें, हितवांछक छियें, कुलवंत छियें, माटे हितनी वात कहियें छियें. तमारो वहालो मंत्रीश्वर जे कल्पक, तेणें जे वात मांडी छे, ते सांभलो. तेणें पोताने घेर छत्रचामरादिक राजालंकार करावथा मांड्या छे. एटली वाततो अमें कही. तेनो आशयतो तमे महाराज जाणो. जे माटे बुद्धिवंत पुरुषने एक सिछ जोवामां आवे तो सर्व रांध्यानी खबर पडी जाय. अमे महाराजनुं लूण खाइने सर्व महोटा थया छियें, ते माटे कहियें छियें,

पण कल्पकनी ईर्ष्यायें नथी कहेता. कदाचित् आपएम जाणो के, ए म त्सरें करी कहेछे, तो चरपुरुष मूकीने खबर करावो.

ते सांजली राजायें पण चरने जोवा मोकल्या. तेणें तेमज दीठुं. आ वीने राजाने सर्व कह्युं. तेवारें राजायें पण कल्पकने कुटुंबसहित अंधारा कूआमां उतास्रो. तेने खावा माटें एक सेइ कोड्वा अनें एक नेकरवो पा णीनो कूवामां मूक्यो. त्यारें थोडुं अन्न देखीने कल्पक बोल्यो. आपणने ए क सिझ सिझ नागे आवशे, परंतु कोलियानी तो वात शी? अने कवल तो शत संख्यायें होय त्यारें उदर पूर्ण थाय. अने सिझ प्रमाण खातां तो सर्व मरी जइशुं. ते माटे जे कोइ मंत्रिपदनुं वैर वालवा समर्थ होय, ते एकज जण ए अन्न पाणी वावरो. त्यारें सर्व कुटुंब मलीने कहेवा लाग्युं के, वैर वालवातो तमे समर्थ बो, बीजो कोइ नथी. ते माटे तमे एकला वा वरो. ते सांजली कल्पक ते अन्न वावरे. बीजा सर्व कुटुंबना माणसतो अ नशन करी देवलोके गया. ते अवसरें सामंत राजायें जाण्युं के कूपमां रहेतां कल्पकनो अजाव थयो हशे, माटे नंदने उपाडी पाम्मलिपुर लेइ मूकीयें. एम विचारी पाम्मलिपुर नगरने सर्व सामंत राजायें मली वींटी लीधुं. नंद राजायें दरवाजा बंध कस्रा. लोक पण महा जयच्रांत थया. नंद राजा प ण ते शत्रु साथें लढवा असमर्थ थयो थको बेसतां, सूतां, खातां, पीतां कोइ स्थानकें पण दाहज्वर पीडितनी पेठें रति न पामतो हवो. त्यारें वि चारवा लाग्यो के, ज्यां सूधी कल्पक मंत्रीश्वर हतो; त्यां सूधी सिंहनी गु फानी पेठें कोइ पाम्मलिपुर सामुं जोइ न शक्युं. अने कल्पक विना नगरी नी आ अवस्था थइ! रखवाल विना उपवनने पंथी लोक पण पराजव करे. ते माटे जो कल्पक जीवतो होय, तो सर्वने उडाडी मूके. बीजा सर्व मंत्रीतो जोइ रह्या बे, पण कोइने कांइ सूजतुं नथी. जे माटे प्रायें हाथी नो जार ते हाथीज उपाडे. एम विचारी कारागारना अधिकारीने तेडीने पूछ्युं. त्यारें ते बोल्या. स्वामिन्! आज सूधी कोइक कोड्वा तो ले बे, ए म कही तेज वखतें कूआमां मांची मूकी. ते मांची उपर बेसारीने जेम निधान काढे, तेम कल्पकने बहार काढयो. कल्पकने सर्व हकीकत कही संजलावी. कल्पक बोल्यो, मने कोटनी रांगें चारे दिशि फेरवीने, शत्रुनी नजरें पाडो. त्यारें राजायें कल्पकने शिबिका उपर बेसाडीने पाका वृक्षनां

पत्र सरखो चारे दिशि कोट उपर फेरव्यो. ते देखीने वैरी विचारवा ला ग्या, जे नंदराजा घणो निर्मल छे. ते कारणथी आपणने कूटकल्पक देखा डीने बीवरावे छे. एम चिंतवी वली घणो उपद्रव करवा लाग्या. ते जाणीने कल्पकें दूत मोकली वेरीउने कहेवराव्युं के, तमो सर्वने मान्य एवो मंत्री प्रमुख जे होय तेने नावमां बेसारीने तमे गंगामध्ये आवो. हुं पण ना वमां बेसीने आवुं छुं. आपणे विचार करी जेम तमने गमशे, तेम करीशुं.

एवुं दूतनुं वचन सांभलीने ते संधि करनारा पुरुषो, नावमां बेसीने आव्या. कल्पक पण नावमां बेसीने गंगामां सामो आव्यो. तिहां कोइक ना हाथमां शेलडी हती, ते देखीने कल्पकें आंगलीनी संज्ञायें बताव्युं के, ए शेलडीनुं मूल अने छेडो कापी नांखिये, त्यारें शेष शुं रहे ? एम कहे थके ते संधिविग्रहिक पुरुष यद्यपि घणाये बुद्धिवंत हता, घणाये माह्या हता, पण कल्पकना बोलवानो आशय न समज्या. कल्पकनो आशय ए हतो के, जेम शेलडी मूले वधे, अथवा प्रांते वधे, तेम बेहु संधि सरखी होय, त्यारें क्षत्रियनी संतति वधे. पण एक सत्य संधिवालो होय, अने बीजो मायासंधिवालो होय, ते केम चाले ? ते माटे सत्यसंधिवंत नंद छे, अने मायासंधिवंत तमे छो, तेथी तमारुं कांइ नही चाले. वली ते स्थान के एक आहीरणीने माथे दहिंनी हांमी देखीने कल्पकें हस्त संज्ञायें देखा डीने कह्युं के, आ दंभें करी जो ए हांमी भागी नांखियें, तो शुं थाय ? ए आशय पण संधिविग्रहिक पुरुष न समज्या. परंतु कल्पक अमात्यनो ए आशय हतो के, तमारुं लश्कर ते हांमीसरखुं छे. ते महारा वीर्यरूप दं भें हण्युं थकुं, तमारुं सर्व बल दहिंनी पेठें वेराइ जशे. फोदे फोदा थइ जशे. वली कल्पकें पोतानुं नावडुं शत्रुना नावडानी वचमां घालीने, त्रण प्रदक्षि णा दीधी. तेनो अभिप्राय पण ते संधिविग्रहिक पुरुषें न जाण्यो. पण ते कल्पकनो अभिप्राय ए हतो के, जेम महारी नावें तमारी नावने आवरी, तेम महारुं तेज तमने आवरशे. ए त्रण संज्ञा करी, पण एके संज्ञानो भावार्थ अणजाणतां ते संधिकारको, विचार समुद्रमां पड्या. जेम काग डानुं बालक मुख विकस्वर करी रहे, तेम रह्या. कल्पकतो वगर बोले पाछो वली पोताने स्थानकें आव्यो. संधिविग्रह पुरुषतो भावार्थ अणजाणतां विलखा थइने पोताना लश्करमां गया. तेमने सामंत राजायें पूछ्युं. कल्प

कें तमने शुं कह्युं ? ते कहेवा लाग्या के, कल्पकतो असंबंधप्रलापी लबाडी छे. तो पण संधी करवानो जवाब न मलवाथी सामंत राजा फरी फरी तेमने पूछवा लाग्या. त्यारें ते लाज पामीने बोल्या के, अमे तो कल्पकनो अभिप्राय समजी शक्या नही. ते सांभली सर्व वैरी राजायें विचार्युं के, कल्पकें एने पण कांइक द्रव्यादिकने लोभें लपटाव्या देखाय छे. नहिंतो साचुं केम बोले ! तो रखेने ए मांहेला भेद थइने आपणने मरावे ! तेथी आपणने हवे इहां रहेवुं घटतुं नथी. एम जाणीने ते सर्व लश्कर सहित नासवा लाग्या.

ते जोइ कल्पकें नंदराजाने कह्युं. हवे असवारी करीने जेम तमने गमे तेम लूंटो. कोइ आडा हाथ करनार नथी. ते सांभलीने नंदराजायें पण चढाइ करी ते राजाउना हाथी, घोडा, रथ, रत्न भंमार प्रमुख घणां लूटी लीधां. नंदराजानुं राज्य स्थिर थयुं. नंदराजा पण पूर्वला दुष्ट मंत्रीने कल्पकने दुःख दायक, अनर्थकारक जाणीने निग्रह करतो हवो. ते कल्पक न्याय नीतियें करी द्रव्य उपार्जीने राजानो भंमार भरतो हवो. ए कल्पकनी कथा परिशिष्ट पर्वणीमां छे. ते माटे कल्पकजेवा मंत्रि होयतो राजा शोभे. अभयकुमारें करी जेम श्रेणिक राजा शोभतो हवो. तेम सकल कलामां कुशल एवा कल्पक मंत्रियें करी ते नंदराजा शोभतो हवो.

अर्थः—लज्जाजुउ सोहइ बंभयारी. अथवा लज्जाजुउ सोहइ एगपत्ति. (लज्जाजुउ के०) लज्जायुक्त (एगपत्ति के०) पतिव्रता स्त्री एटले शीयलवंती स्त्री (सोहइ के०) शोभे छे. अथवा सती होय ते लाज मूकीने जेम तेम न बोले, तो घणुं शोभे. इहां जिनमतीनो दृष्टांत कहे छे. यथाः—

एक अद्भुत नगर हतुं. त्यां प्रबल शत्रुने मर्दन करे एवो, जनार्दन नामें राजा राज्य करे छे. त्यां राजाने घणुं मानीतो, महाजनमां मुख्य, परोपकार करवा तत्पर, एवो वसुमित्र नामें शेठ वसे छे. ते शेठने निर्मल गुणवंती यशोमती नामें भार्या छे; ते स्त्री भर्त्तारने समस्त मनोरथ पूर्ण थते काल जाय छे. पण पुत्र नथी. तेनुं घणुं दुःख धरे छे. ते शेठें कुलदेवता आराधी. तेणें तुष्टमान थइ वर आप्यो, तेथी पुत्र आव्यो. वधामणां कर्यां, वरदत्त एवुं नाम दीधुं. ते अनुक्रमें महोटो थयो, सर्व कला भण्यो, यौवन अवस्था पाम्यो. तेने एक सागर नामें बालमित्र छे. पण ते वक्र छे, अने वरदत्त पोतें सरल छे. अन्यदा कोइ एक कन्याने पोताना घरनी नीचे

कंडुकक्रीडा करती देखीनें वरदत्तें विचार्युं. अहो ! जुउ एनुं रूप, लावण्य अने कांति केवी ले ? एम चिंतवी पोताना सागरनामे मित्रने पूछ्युं. ए कोनी पुत्री ले ? मित्र बोल्यो एज गामनो वसनारो बंधुदत्त नामें शेठ तेनी बंधुमती नामें जार्या, तेनी ए जिनमती नामें पुत्री ले. ते सांजलीने वरदत्त रीझ्यो. एवामां जिनमतीयें पण तिर्छी दृष्टियें तेने दीठो.

वरदत्त पोताना मित्रसहित घेर तो आव्यो. पण बीजो सर्व व्यापार मूकी ते स्त्रीने चित्तमां ध्यातो शय्यायें सूतो. त्यां तप्तशिलातले जेम मच्छ तडफडे, ते रीतें तडफडे ले, लांबा निशासा नांखे ले, ते वात तेना पितायें जाणीने सागरने पूछ्युं के, वरदत्तने शी अशाता ले ? त्यारें सागरें सर्व वात कही. वसुमित्र शेठें बंधुदत्तने याचना करी के, तमारी पुत्री महारा पुत्रने आपो. बंधुदत्त बोल्यो, तमे युक्त वात कही, तमाराथी बीजो उत्तम कोण ले ? पण महारो नियम ले के, श्रावक विना बीजाने पुत्री आपवी नही. ते सांजली शेठें घेर आवीने पुत्रने सर्व वात कही. वरदत्तेंपण कन्या परणवानी इच्छायें मुनि पासे जइने श्रावकपणुं अंगिकार कर्युं. ते तेने जावथकी परिणम्युं पण खरुं. ते वात बंधुदत्तें जाणीने पोतानी पुत्री वरदत्तने परणावी. ते स्त्रीजर्त्तारने मांहोमांहे घणो राग थयो, विश्वास थयो, बेहु विषयसुख अनुजवतां काल गमावे ले.

अन्यदा वरदत्त बहार गयो जोइने सागर, जिनमती पासे आव्यो. जिनमतीने कहेवा लाग्यो के रुद्रदेव शेठनी वहु सार्थे तमारो जर्त्तार एकांते कांइक विचार करता हता. ते तमे जाणो लो के नहि ? ते सांजली, सरल स्वजाववाली जिनमती बोली,ते वात तो तेउ जाणे, अथवा तमे तेमना मित्र लो माटे तमे जाणो. सागर बोल्यो, हुं जाणुं लुं; पण पूछ्या विना केम कहुं ? जिनमती बोली, तमे कहो शुं कार्य हशे ? सागर बोल्यो, जे महारे तमारी सार्थे काम ले ते काम तमारा जर्त्तारने तेनी सार्थे ले. जिनमती बोली, महारी सार्थे तमारे शुं काम ले ? सागर बोल्यो तहारो जर्त्तार मूढ ले, जे तहारा सरखी स्त्रीने मूकीने बीजी स्त्री पासे जाय ले, पण विषयरसना आस्वादनो जाण होय, तेने तो तहारो रुप केम न होय ? एवुं घणुंज डुर्वचन ते जिनमतिने कर्णकटुक लाग्युं, त्यारें कोपे जराणी थकी तिरस्कार करती कहेवा लागी. रे निर्लज्ज ! रे अनार्य ! तुं एवुं पाप चिंतवे ले ! ! अथवा जेवुं चि

नमां चिंतव्युं होय तेवुं वचनपण नीसर्युं जणाय ले माटे धिक्कार हो तने! अने तहारां चरित्रने पण धिक्कार हो ! तें महारा नर्त्तारने पण कलंक दीधुं. माटे आहींथी दूर जा. तहारुं दर्शन पण महापापनणी थाय.

ते सांनलीने ते सागर चोरनी पेठें त्यांथी निकलतो साह्मो आवतां वर दत्तें दीठो. गौहत्याकारकनी पेठें मलिनमुख थको देखीने तेने वरदत्तें पूछ्युं, तमने शो उद्वेग ले ? श्या कारणे आमण डुमणा देखाउ लो ? सागर निसा सा नांखी बोल्यो. शुं उद्वेगनी वात पूलो लो ! ए वात प्रकाशी न शकियें. तेम गोपवी पण रखाय नही. जेम कुस्थानकें गुंबडुं थयुं होय, तेनी पेठें ए जाणजो. एम कहेतो आंसुनी धार रेडतो कपटें करी लानो रह्यो. ते सां नली वरदत्तें विचार्युं के, एना मनमां कोइ महोटो उद्वेग देखाय ले. वरदत्त बोल्यो. कहेवा जेवुं होयं ते उद्वेगनुं कारण कहो. हुं डुःखनो संविनाग क रीने तमारुं डुःख उलुं करीश. सागर बोल्यो, तमे महारा परम मित्र लो माटे तमाराथी महारे शुं लानुं होय ? तमे जाणो लो जे, नारी अनर्थनुं कारण ले. जेम हिंसा सर्वडुःखनुं कारण ले, जेम अंधकारनुं कारण रात्री ले तेनी पेरें स्त्रीपण सर्व डुःखनुं कारण ले. वरदत्त बोल्यो के, आज महाफेरवंती साप णी सरखी एवी कोइ स्त्रीना संकटमां तमे पड्या हता के, केम ले ? सागर बोल्यो. जिनमतियें मुजने निर्लज्ज कर्यो. घणा काल सूधी कंदर्पना विकार असमंजस पणें मुजने एणीयें देखाड्या. तेम मुखथी पण विषय सेववा कह्युं खरुं. तथापि में जाण्युं. ए आज काल पोतानी मेलें ठेकाणे आवशे. एम विचारीने एटलो काल उवेखी मूकी. पण नित्य नित्य अधिकअधिक अस तीना चाला करती वचन कहेवा लागी. परंतु कहेती रही नही. आज हुं तु जने जोवा माटे घेर आव्यो हतो, त्यारें तेणें राक्षसणीनी पेठें लल जोती मने रुंधी राख्यो. जेम हरिण वाघरी पाराधी थकी बूटीने नाशे, तेम जिनम तिथकी हुं महारा आत्माने मूकावीने नयें बीहीनो थको नाठो. एवामां तमे मल्या. में मनमां विचार्युं जीव आपवाविना मने बूटको नथी. तेमाटे मरुं तो रूडुं. वली विचार्युं जे, मरवुं तो युक्त नथी. वली जिनमती नर्त्ता रने आगल कांइक कहे. ते कदापि परोक्षने माटे महारो मित्र साचुं पण माने. अथवा मित्रने सर्व वात यथार्थ संनलावुं. जो एनां चरित्र मित्र जा णेतो एनो विश्वासतो न करे ! रखे मित्रने कांइक आपदामां नांखे! वली

में विचार्युं के, ए पण न घटे जेमाटे एक तो में एनी आशा पूरी नकरी. बीजुं वली एनुं कुशीलपणुं प्रगट करवुं एतो चांदा उपर खार चोपड्या सरखुं थाय. एवी विचित्र चिंता चिंतवतो थको मुजने तमे दीठो. माटे हे मित्र ! महारुं उद्वेगनुं कारण जे हतुं ते में तमने कह्युं.

एवां ते पापी मित्रनां वचन सांभलीने वरदत्तने घणो रोषनो भर थयो. ते घेर गयो एटले जिनमती तेनां पग पखालवा पाणी लावीने तेना मुखआगल आवी ऊभी, तेवारें तेणे रीसें करी छरी लेइने जिनमतीनुं नाक छेद्युं, तेथी हाहाकार थइ गयो, सर्व सगा कुटुंबी भेला थया, सहुयें वरदत्तने ठबको दीधो, रे पापी, निःकरुण ! कुलमां कलंक पण न विचार्युं ? सज्जनस्नेहपण न गण्यो ? आ लोकने विषे अने परलोकने विषे दुःखदायी पणुं पण न विचार्युं ! तें ए शुं काम कर्युं ? ए जिनमती समस्त गुणवंती छे. तिलतुष मात्र पण जेमां दोष नथी. जे कारणे एनुं उत्तम कुल, उत्तम जाति, मनोहर रूप, मधुर वाणी, विनयवंती, पर पुरुष सामुं जुए पण नही, लज्जावती, एना गुणेंकरी सकल कुटुंब एने वश थइ रह्युं छे, एनुं चंद्रमा सरखुं निर्मल शील छे, तेने तें शुं कर्युं ? एवो कोलाहल सांभलीने राजपुरुष आवी वरदत्तने पकडी राजा पासे लाव्या. राजायें पूछ्युं, रे भद्र ! ए स्त्रीयें तहारो शो अपराध कर्यो, जे माटे राजकुले जणाव्या विना तें तहारें हाथेंज निग्रह कर्यो ! वरदत्त बोल्यो, महारो सागर मित्र छे. ते एनो सर्व अपराध जाणे छे. राजायें अनुचरोने कह्युं के, जाउ सागरने तेडी लावो. ते सांभली कोटवाल तेने खोलवा गयो. खोलतां थकां कोइ वननी कुंजमां नासतो पकड्यो. बांधीने राजा पासें लाव्यो. राजायें पूछ्युं. रें दुराचार ! ए महासतीयें शो अपराध कर्यो ? सागर धुजतो थको कांइ बोल्यो नही. त्यारें कोरडाना प्रहारें मार दीधो. पछी जेवो हतो तेवो वृत्तांत कह्यो. राजायें बेहुने अन्यायना करनार जाणी बंदीखाने नांख्या.

कुलवंती स्त्रीने भरतार गमे तेवी पीडा दे, तो पण ते भर्त्तार उपर माठुं न चिंतवे. जेम शेलडीने पीले तो पण मधुर रस आपे. तेम जिनमती भर्त्तार उपर अथवा सागर उपर द्वेषनो लेश पण हैयामां न धरती, वली जैन मतनी वासनायें वासित थकी एम विचारे छे के, में भवांतरे दुष्ट कर्म कर्यां छे, तेनां ए फल मने उदय आव्यां छे ॥ यतः ॥ सव्वो पूव्वकयाणं, कम्माणं पावए फलविवागं ॥ अवराहेसु गुणेसु य, निमित्तमित्तं परो होइ

॥ १ ॥ वळी विचारे छे के, मह्हारी नासिका छेदाणानुं तो कांइ दुःख नथी. जे माटे कर्मने वशें जीव शी शी विटंबना नथी पामतो? पण मह्हारा निर्मल कुलने में कलंक लगाव्युं. बीजुं जैनधर्मनी में लघुता देखाडी. ए मुफने महादुःख लागे छे. एम कहेती घरना देहेरासर मध्ये जइने जिन प्रतिमा आगल एकाग्र मनें काउस्सग्गें रही. एवा समयें जिनमतीनुं अखंम शील देखी शासन देवता घणुं रीफ पाम्यां थकां जिनमतीनी नासिका सुंदर सरल स्वरूप वाली निपजावता हवा. आकाशथी फूलनी वृष्टि करी, देवदुंदुभी वागी, जैनशासन जयवंतुं छे, ज्यां जिनमती सरखी सतीयो वसे छे, एवा घोष कस्या. ए सर्व सतीनुं अद्भुत स्वरूप सांभलीने राजा पोतें त्यां आवीने जिनमतीना गुण वर्णव करवा लाग्यो के, हे सति! तुं धन्य, तुं कृत पुण्य, तह्हारो जन्म सफल छे, तह्हारा शीलनो महिमा अद्भूत छे.

हवे जिनमतीयें हाथ जोडीने कह्युं. हे राजन्! मह्हारा भर्त्तारने तथा भर्त्तारना मित्रने मूको. त्यारें राजायें तेना वचनथी ते बेहुने मूक्या. जिनमती पण संसारस्वरूप असार जाणीने दीक्षा लेती हवी. तीव्र तप चारित्र सेवीने सद्गतियें गइ. वरदत्त पण लोकनी निंदा सांभली कोइने मुख पण देखाडी न शक्यो, पश्चात्ताप पण घणो थयो. ए रीतें एक पत्नी लज्जावंत थकी शोभे छे. इति जिनमती कथा श्री सुमतिनाथचरित्रे प्राकृतप्रबंधे पूर्वभवे० ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमान पंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते गौतमकुलकप्रकरणबालावबोधे दशमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि.

हवे अगीयारमी गाथा कहे छे. तेने पूर्वली गाथा साथें ए संबंध छे. जे पूर्व गाथाने अंते एम कह्युं के, एक पत्नी सती लज्जावंत होय, ते शोभे. ते सतीपणुं तो जो आत्मा स्थिर होय तो थाय, अने स्थिरनुं प्रतिपक्षी अस्थिरपणुं छे, माटे एमां अस्थिरपणुं कहे छे. ए संबंधें करी आवी जे अगियारमी गाथा ते कहेछे.

अप्पा अरी हो अणवठियस्स, अप्पा जसो सीलमउ नरस्स ॥ अप्पा डुरप्पा अणवठियस्स, अप्पा जिअप्पा सरणं गईय ॥ ११ ॥

अर्थः—अप्पा अरी हो अणवठियस्स (अणवठियस्स के०) अनवस्थितस्य एटले जेना मनादिक योग्य ठेकाणे न होय, तेने पोतानो (अप्पा के०) आत्माज (अरी हो के०) वैरी समान होय. एटले चपल चित्त वालाने शेठनी स्त्रीनी पेठें पोतानो आत्मा तेज वैरी जाणवो. ते कथा कहे छे.

श्रीपुरनगरने विषे वसुनामें शेठ वसे छे. तेने गोमती नामें स्त्री छे. अने धनपाल नामा पुत्र छे. अनुक्रमें पिता मरण पाम्यो. तेना मृतकार्य कर्यां. कालें करी शोक टल्यो. पछी गोमती, पुत्रनी वहू साथें निरंतर क्लेश करे, पुत्रें कह्युं. हे माता! तमारे घरसंबंधि चिंता करवानुं शुं प्रयोजन छे, तमे बेठां थकां धर्म करो, हुं तमारो आज्ञाकारी छुं, तमे आज सूधी घरना व्याक्षेपें करी धर्म सांभल्यो नथी, अवधार्यो नथी, माटे धर्म सांभलो. एम कहीने कोइक शास्त्रना वांचनारने घेर तेड्यो, तेणें शास्त्र वाचवा मांड्युं, गोमती सांभलवा बेठी ते वांचनार जेटले बोल्यो, भीष्म उवाच. एटले खडकीमां अरधो पेठो कूतरो दीठो. त्यारें दूरथी हाड हाड एम कहेती ते गोमती उठी उभी थइ. खडकीना रखवाला उपर रुठी, तेने कांइक ठबको दीधो, थोडीक वारें आवीनें वली सांभलवा बेठी. वली वांचनार बोल्यो, भीष्म उवाच. एटलुं कह्युं एटले रसोडाने ढूकडी बिलाडी दीठी, त्यारें वेगलेथी छिरि छिरि एम कहेती उठी. रांधणीया उपर रूठी रीस करी वली पाछी बेठी. वली पुस्तकनो वांचनार बोल्यो, भीष्म उवाच. एटले वाछडो छूट्यो ते जोइ उठीने पोकारवा लागी के, अरे वाछडो छूट्यो रे वाछडो छूट्यो. एम करती वाछडाना पालक उपर रीस करती वली सांभलवा बेठी. वली वांचनार बोल्यो, भीष्म उवाच, एटले कागडा काउ काउ करवा लाग्या, त्यारें मुख वांकुं करीने चाकर उपर रीस करवा लागी. एम याचक प्रमुखना आववाथी वारंवार उठवे करी एक पहोर थयो. एटले पुस्तकनो वांचनारो घेर गयो. वली बीजे दिवसे प्रातकाले वांचनार आव्यो. त्यारें पण सांभलवानी जे रीत हती, तेनी तेज रीत हती. वांचनारो थाकीने घेर गयो ॥ यतः ॥ अणवठियस्स धम्मं, मा हु कहिज्जा सुठु वि पियस्स ॥ विछायं होइ मुहं, विज्झाय ग्गिधमंतस्स ॥ १ ॥ पुनः ॥ अप्युल्लसहुद्धिनिधिः प्रबोधयेत्, बहूपदेशैरपि कोऽनवस्थितम् ॥ भेत्तुं तडिद्दहिमलं न पुष्करा, वर्त्तोऽपिधाराशत लक्षकोटिभिः ॥ २ ॥ इत्युपदेशरत्नाकरे.

हवे बीजा पदनो अर्थकहे छे. अप्पा जसो सीलमंतं नरस्स (सीलमंतं के०) शीलवंत (नरस्स के०) जे पुरुष होय, तेनो (अप्पा के०) आत्मा तेज सीलवतीनी पेरें (जसो के०) जस पामे.

आहीं शीलवतीनी कथा मूल ए ग्रंथमां लग भग (२२५) श्लोक जेटली संक्षेपथी लखेली छे, परंतु ए पंदर भागमांहेलो चोथो भाग छपाइ बहार पडी चूको छे. तेमां चोथा शीलव्रतनी उपर दृष्टांतरूपें पृष्ट १९७ मध्ये श्लोक ७०० जेटली एकथा छपाइ गयेली छे. माटे आहीं लखी नथी. त्यांथीज वांची लेवी, ए कथा श्री सुमतिनाथ चरित्रमां विस्तारें छे. तथा ए शीलवतीनो रास पण माहारी पासें श्लोक ३००० ने आसरेनो छे.

वली शीलवतीनी सासुनुं नाम यशश्री छे. तेने बदले चोथा भागमां श्री एवुं नाम छपाइ गयेलुं छे. तेमज शीलवतीना श्वशुरने पहेलां जेवारे पुत्र न हतो, तेवारें यशश्रीयें पुत्र प्राप्तिने माटे पोताना भरतारने कह्युं छे के, हे आर्यपुत्र ! आपणा नगरना उद्यानने विषे अजितनाथ स्वामीना देरासरना द्वारदेशें अजितबला नामें देवी छे. ते अपुत्रियाने पुत्र, निर्धनियाने धन, राज्यरहितने राज्य, अविद्यावंतने विद्या, दुखियाने सुख, आंधलाने आंखो, अने रोगीयाने निरोगीपणुं आपे छे, माटे तमे पण उद्वेग करवो पडतो मूकीने ते देवीनी याचना करो तो मनोवांछित पूर्ण थाय. तेवारें शेठ बोल्यो, हेस्त्रि ! तें भली याद आपी. एम कही नाही उज्वल वस्त्र पहेरी, पूजाना उपकरण लइने, जिनेश्वरने देहेरे गया. श्रीअजितनाथस्वामीनी प्रतिमानी पूजा बावना चंदन,बरास, कस्तूरी, अगर,फूल,स्नात्र अर्चायें करी पछी अजितबला देवीनी आगल आव्या. तेनी पूजा पण तेज रीतें करीने शेठ बोल्या. हे भगवति ! तमारा पसायें म्हारे पुत्र थशे, तो हुं जैनधर्मने विषे तत्पर थयो थको तमारी मह्रोटी भक्ति करीश. तथा पुत्रनुं नाम पण तमारा संबंधी देइश. एम कही घेर आव्या. एटली वात मांहेलो केटलोक भाग तेमां छपायो नथी, परंतु बीजी वात तो आ प्रत करतां चारगुणी विस्तारें तेमां छपाइ छे. ते जाणवी.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा दुरप्पा अणवट्ठियस्स. जेनुं चित्त धर्मने विषे (अणवट्ठियस्स के०) अनवस्थित एटले अस्थिर छे, तेने पोतानो (अप्पा के०) आत्माज (दुरप्पा के०) दुरात्मा जाणवो. एट

ले जेनो आत्मा गंगापाठकनी पेठें धर्मने विषे न रह्यो, मोहें मूंझ्यो थको वस्तुतत्त्व न समजे. अने वस्तुनुं स्वरूप कोइ कहे तो माने पण नही. तेज डुष्टात्मा जाणवो. ते गंगा पाकनी कथा कहे छे.

लाटदेशने विषे नरुअच्च नगरें गंगानामे पाठकें, घणा बालक निशालियाने नणावी नणावीने घणुं धन एकतुं कर्युं. पछी वृद्धावस्थायें परण्यो. ते स्त्री तरुण होवाथी तेने विषय समाववुं विषम थइ पड्युं, तेथी नर्मदा नदीने पहेले कांठे कोइक पुरुष साथें रंगाणी छे. माटे निरंतर रात्रीयें घडायें करी नर्मदा नदी उतरीने पार जाय. त्यां विषय सेवीने पाछी आवे. घणी माया केलवीने नर्त्तारनुं मन रीझवे. दिवसें कागडाने बलि नांखवा जाय. त्यारें नर्त्तारने कहे के, हुं कागडाथी बीहुं छुं. नर्त्तार पण सत्य मानतो तेनी रक्षा करवा पोताना छात्रोने मोकले. कोइक अवसरे तेने नर्त्तारें कह्युं के अमुक मनुष्यने अमुक कार्यमाटे नित्य तेडी आवजे, स्त्रीयें कह्युं के, हुं पुरुष साथें बोली जाणुं नही. त्यारें पाठक पोते बोलावी लावे. ते देखी एक छात्रें विचार्युं के, ए सरलनां लक्षण नही ॥ यतः ॥ अत्याचारमनाचार, मत्यार्जवमनार्जवम् ॥ अतिशौचमशौचं च, षड्विधं कूटलक्षणम् ॥ १ ॥ एम विचारीने एनां चरित्र जोवा लाग्यो, ते जोतां जोतां रात्रीयें नर्मदा नदी उतरती दीठी. एवामां सामा आवता चोर कुतीर्थें उतर्या, ते चोरने मगरें पकड्यो ते देखीने स्त्री बोली कुतीर्थें शुं करवा उतर्या ? तोपण नलुं थयुं. हजी कांइ गयुं नथी. तमे ए मगरमत्स्यनी आंख्यो ढांकी मूको. एम कह्युं ते छात्रे सांनलीने विचार्युं के, अहो ! जूउ स्त्रीनुं साहसपणुं केवुं छे ! ॥ यतः ॥ अनृतं साहसं माया, मूर्खत्वमतिलोनता ॥ अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वनावजाः ॥ १ ॥

वली एक दिवस बलि नांखवा अवसरें कागडाथी रक्षा करवा माटे पाठकना आदेशथी तेज छात्र स्त्रीनी साथें आव्यो छे. बलि नांखतां ते छात्र बोल्यो ॥ उक्तंच ॥ दिया कागाण बीहेसी, रत्तिं तरिसि नम्मयं ॥ कुतित्थाणि य जाणासि, अच्छीणं ढंकणाणि य ॥ १ ॥ ते सांनलीने स्त्रीयें विचार्युं के, महारी वात ए जाणतो देखाय छे. तेवारें ते बोली के लोकस्वनाव एवोज देखाय छे. माटे मौन करो. आजथी नर्मदा तरवुं मूक्युं. त्यार पछी चंचलपणें करी तेज छात्र साथे संयोग थयो.

एक दिवस देशांतर जवा माटे तेज छात्रने घर नलावी पाठक देशांतर गया. पाछलथी घरमां एक मृत कलेवर लावी रातें अग्नि लगाडीने ते छात्र संगाथे स्त्री नीकली गइ. प्रातःकाले पाठक घेर आव्यो. घर बल्युं ते संबंधी सर्व स्वरूप जाण्युं. त्यारें हा प्रिया ! मरी गइ,एम घणो खेद करतो मृतकारज करी ते स्त्रीनां हाडकां लेइने गंगाजणी मार्गे चाल्यो जाय छे. ते स्त्रीने प ण छमास पर्यंत छात्र साथें रम्या पछी कोइक वातने लीधे रुसणुं थयुं छे. त्यारें ते स्त्रीने पश्चात्ताप उपन्यो, के नर्त्तार मूकीने हुं इहां क्यां आवी ? एवुं पोतानुं सर्व स्वरूप,नर्त्तार त्यां आवी पहोंच्यो, तेने कह्युं. त्यारें पाठक बोल्यो. तुं महारी स्त्री सरखी देखाय छे खरी, पण तेतो तुं नथी. तेनां अ स्थितो आ महारी गांठे बांध्यां छे. त्यारें स्त्रीयें तेने पूर्वली अनेक प्रकार नी निशानीयो बतावी, तो पण ते हाडकां बतावे पण माने नही. त्यारें स्त्रीयें छात्र देखाड्यो, तेने जोइ पाठकें कह्युं के, ए महारा छात्रसरखो दे खाय छे,पण ते स्त्रीनां हाडतो महारी पासे छे. त्यारें ते स्त्री खेद पामीने नर्त्तारने तजती हवी. एवा पाठकसरखा पुरुष कोइनुं कह्युं सांनले नही, धर्मने विषे उजमाल थाय नही. तेनो आत्मा डुरात्मा जाणवो. ए कथा आवश्यकनिर्युक्ति तथा उपदेशरत्नाकरमां छे.

॥ हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा जिअप्पा सरणं गईय (अ प्पा के०) आत्मा ज्यारें इंद्रियो जीती मनने वश करे, त्यारें (जिअप्पा के०) जितात्मा थाय,एवो जे आत्मा, तेज (सरणं गईय के०) संसारथी बीहीता एवा प्राणीयोने आश्रय नूत थाय. एटले ते थावच्चा मुनिनी पेरें डुःखी प्राणीने सुखने अर्थें थाय ते थावच्चा मुनिनी कथा कहे छे.

ते काले ते समयने विषे द्वारिका नामें नगरी होती हवी. ते पूर्वपश्चिम बार योजन लांबी अने उत्तरदक्षिण नव योजननी पहोली छे. धनदें नि पजावी छे, सुवर्णनो कोट छे, नानाविध पंचवर्णमणिना कोशीशा छे, धन दनी अलका नगरी सरखी छे,जेमां हर्षवंत क्रीडावंत लोक वसे छे,ते नगरी प्रत्यक्ष देवलोक सरखी छे. ते द्वारिकाने बहार ईशान कूणे गिरनार पर्वत छे,ते उंचो गगनथी वातो करतो, अनेक प्रकारनी वनस्पतियें मंमित,हंस, मृग,मयूर,क्रौंच,सारस अने चक्रवाक प्रमुख पक्षीयोवडें शोनित छे. अनेक देवता तथा देवांगनाना मिथुन,चारण,विद्याधर एणेंकरी संकीर्ण छे. ते गि

रनारने ढूकडुं नंदनवन नामें उद्यान छे. ते सर्व ऋतुना फल फूलें सहित घणुं रमणीक छे. ते उद्यानने मध्यनागे सूरप्रिय नामें यक्षनुं देउल छे. ते द्वारिकामां कृष्ण नामें वासुदेव वसे छे, ते समुद्रविजय प्रमुख दशे दसार, बलदेव प्रमुख पांच महावीर पुरुष, उग्रसेन प्रमुख सोल हजार राजा, प्रद्युम्न प्रमुख साडात्रण क्रोड कुमर, साम्ब प्रमुख साठहजार दुर्दांत कुमर, वीरसेन प्रमुख एकवीश हजार वीर पुरुष, छप्पन्न हजार बलदेवना पुरुष, रुक्मिणी प्रमुख हजारो स्त्रीउ,अनंगसेना प्रमुख अनेक हजार गणिकाउ,इत्यादिक तथा वैताढ्यगीरि पर्यंत त्रण खंम नरतार्द्धनो अधिपतिपणुं करतां विचरे छे. ते नगरीने विषे थावच्चा नामें गाथापतिणी वसे छे. महा ऋद्धिवंत कोइने परानवनीय नथी. तेने थावच्चा नामें पुत्र थयो. ते आठ वर्षनो थयो जाणीने उत्तम मुहूर्त्त जोइनें कलाचार्य पासे नणवा मूक्यो. अनुक्रमें महोटो थयो त्यारें सर्व नोग समर्थ जाणीने एके दिवसें बत्रीश कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं. ते साथेपांचे इंद्रियनां विषय सुख नोगवतो विचरे छे.

एकदा दश धनुषनी काया, श्यामवर्णें शोनित, संयमतपस्यावंत एवा अरिहा श्री अरिष्टनेमि, अढार हजार मुनिराज, चालीश हजार आर्याजीने परिवारें परिवस्था यथाप्रतिरूप अवग्रह ग्रहीने द्वारिकाने बहार गिरनारनी पासे नंदनवन उद्याननें विषे सूरप्रिय यक्षना देहेराने ढूकडुं अशोक वृक्ष छे, त्यां समोसस्था. संयमने विषे आत्माने नावता थका विचरे छे. पर्षदा परमेश्वरने वंदना करवा नीकली. ते प्रनुजीने आव्या जाणीने वासुदेवनीसुधर्मा सनामध्ये कौमोदिकी नामे नेरी रहे छे. ते वजडावता हवा. ते शब्द द्वारिकाने मांहे तथा बहार सघले व्यापतो हवो. ते सांनलीने सर्व लोक हर्ष पाम्या, सहु लोक न्हाइ, बलिकर्म करी, वस्त्र आनूषण पहेरी, केइ हाथीउपर, केइ घोडा उपर, केइ रथने विषे, केइ शिबिकायें बेसीने, केइ हिंमता थका, पुरुषना समूहें परिवस्था थका कृष्ण पासे आव्या. त्यारें कृष्ण वासुदेव सर्व सामग्री सङ्ग थइ जाणीने चतुरंगी सेना तैयार करावी, विजया नामे गंधहस्ति शणगारी, अनुक्रमें प्रनुजीने वांदवा नीकल्या. पंचानिगम साचवी प्रनुजीने वंदना करी. थावच्चा पुत्र पण ते वात सांनली वांदवा आव्या. अनुक्रमें प्रनुजीयें धर्मदेशना दीधी. ते धर्मदेशना सांनली हर्ष पामी थावच्चा कुमर बोल्या, हे स्वामिन्! जेम तमें कह्युं तेम

ज छे. म्हारे तमारी पासे चारित्र लेवानुं मन छे,पण मातानी आज्ञा लइ आवुं. प्रभुजी कहे जेम सुख उपजे तेम करो; ए वातमां प्रतिबंध करशो नही.

अनुक्रमें माता पासे आवीने कह्युं, हे माता ! में नेमप्रभुजीनी देशना सांभली ते मने रुची. माता कहे तुं धन्य कृतार्थ थयो. त्यारें माताने कह्युं जो तमारी आज्ञा होयतो हुं चारित्र अंगीकार करुं. ते सांभली माता मूर्छा पामी, चित्त वल्या पछी मातायें घणा विषयना अनुकूल प्रतिकूल वचन कहीने चारित्रनी डुक्करता देखाडी, पण थावच्चा पुत्र ते वचनमां न मूंझाणा. मातानी इछाविना दीक्षानी आज्ञा मागी. तेवारें थावच्चा गाथा पतिणी, म्होटाने योग्य म्होटुं भेटणुं लेइने सज्जनें परिवरी थकी कृष्णवासुदेव पासे आवी. मुख आगल भेटणुं मूकी एम कहेवा लागी. हे देवाणुप्पिय ! म्हारे थावच्चा नामें एकज पुत्र छे, घणो इष्ट छे, ते संसारना भयथकी उद्वेग पाम्यो छे, अरिहा श्रीअरिष्टनेमिपासे प्रव्रज्या लेवा उजमाल थयो छे, तेमाटे दीक्षा महोत्सव करवानुं मन छे, तेथी छत्र चामर मुकुट प्रमुख आपो, तो महोत्सव करुं. त्यारें कृष्णवासुदेव बोल्या. ए वातनी तमे फिकर करशो नही. तमे सुखशातामां रहो. हुं पोतें थावच्चा पुत्रनो दीक्षामहोत्सव करीश. एम कही कृष्णजी चतुरंगीसेनासहित विजय नामें हस्ति उपर बेसीने थावच्चा गाथापतिणीने घेर आवी थावच्चा पुत्रने एम कहेता हवा. हे देवाणुप्पिया ! तमे दीक्षा न ल्यो, म्हारी बाहुछायायें सुखें रहो, एक तमारा शिर उपर वाउकाय स्पर्शे तेने तो हुं वारी न शकुं, पण बीजो कोइ तमने जो बाधा पीडा उपजावे. तो ते सर्व उपद्रव हुं निवारीश. त्यारें थावच्चापुत्र बोल्यो. जो तमे जीवितव्यना अंतनो करनार एवो जे मृत्यु, तेने निवारो, अथवा रूप रंगनी हाणी करे, एवी जे जरा, तेने आवती निवारो, तो तमारी बाहुछायाये रहीने मनुष्य संबंधि विपुल कामभोग भोगवतो हुं विचरुं. त्यारें कृष्णवासुदेव बोल्या. हे देवाणुप्पिया ! एतो दुर्गतिक्रमणीय छे. एने तो महाबलिया एवा देव दानवपण निवारी शके नही, एक पोतानां कर्मक्षय थाय,तोज जरा मरण टले. त्यारें थावच्चापुत्र बोल्या. हे देवाणुप्पिया ! एटलाज माटे हुं अज्ञान मिथ्यात्व अविरत कषायें करीने संचेलाजे कर्म संचय तेनो क्षय करवाने इछुं छुं.

ते सांभलीने कृष्णवासुदेव कौटुंबिक पुरुषने बोलावीने एम कहेता हवा

के, द्वारिका नगरी मध्ये शिंगोडाने आकारें मार्ग होय, त्रण मार्ग होय, चार मार्ग पडता होय इत्यादिक मार्गने विषे,तमे हाथी उपर बेसीने ढंढेरो फेरवो,अने एम कहो के, थावच्चा पुत्र संसारना तापथी उद्वेग पाम्या छे; जन्म जरा मरणथी बीहीना छे, ते अरिहा अरिष्टनेमि पासे चारित्र लेवा उजमाल थया छे, ते माटे हे देवाणुप्पिय! राजा अथवा अथवा युवराज ना कुमर, ईश्वर, तलवर,कौटुंबिक, मार्मबिक,इभ्य, शेठ, सेनापति सार्थवाह प्रमुख जे कोइ थावच्चापुत्रनी साथें प्रव्रज्या लीये, तेने कृष्ण महाराजा आज्ञा आपे छे. तेने पछवाडे मित्र ज्ञाति प्रमुख जे आतुर होय, द्रव्यवान न होय, तो तेनो घरनो निर्वाह श्रीकृष्ण करशे. एज रीतें कौटुंबिकें उद्घोषणा करी त्यारें हजार पुरुष, उपाडे एवी शिबिका उपर प्रत्येक प्रत्येकें बेसीने एक हजार पुरुष दीक्षा लेवामाटे थावच्चा पुत्रने घेर आव्या. ते देखीने कृष्णवासुदेवें महोटे विस्तारें दीक्षामहोत्सव कस्यो. अनुक्रमें अरिहा अरिष्टनेमिना छत्रातिछत्र देखीने सर्व शिबिकाथी हेठा उतस्या. पछी कृष्णवासुदेव थावच्चापुत्रने आगल करीने प्रभुजी पासे आव्या. त्यां थावच्चापुत्रें आभूषण उतास्या, ते थावच्चा गाथापतिणी हंसलक्षण पट्ट साडीमां लइ, छिन्न मुक्तावलीना हारसरखा आंसु मूकती एम कहेती हवी. हे वत्स! संयमने विषे यत्न करजो, पराक्रम फोरवजो, ए अर्थने विषे प्रमाद न करवो, एम कहीने जेम आव्यां हतां तेम पाछां गयां. त्यार पछी थावच्चापुत्र हजार पुरुष साथें पंचमुष्टि लोच करी. अनुक्रमें अणगार थया. स्थविर पासे सामायिक आदें देइ चौद पूर्वना जाणनार थया. घणा चउछ छठ अठमादिक तप करता विचरे छे. प्रभुजीयें ते हजार पुरुष थावच्चापुत्रने शिष्यपणें सोंप्या.

एकदा प्रभुजीने वंदना नमस्कार करीने थावच्चा पुत्र कहेता हवा. हे भगवन्! तमारी आज्ञायें सहस्र अणगारसहित बीजे देशे विहार करवा इछुं छुं. प्रभुयें कह्युं, हे देवाणुप्पिय! जेम सुख उपजे तेम करो. त्यारें थावच्चापुत्र अणगार बहार देशने विषे विहार करता विचरे छे.

एवा अवसरने विषे सेलगपुर नामें राजा तेनी पद्मावती नामें राणी छे. तेनो मंडुक नामें कुमार युवराज छे. ते सेलग राजाने पंथक आदें देइने चार बुद्धिना जाण, राज्यधुराना चिंतवनारा एवा पांचसें मंत्री छे.

त्यां थावच्चापुत्र अणगार समोसऱ्या. राजा वंदना करवा निकळ्यो. गुरुयें धर्मकथा कही. ते सांभळी राजा तथा पांचशे मंत्रीश्वर सर्वे श्रावकपणुं अंगिकार करता हवा. त्यांथी थावच्चापुत्र अणगार, विहार करता हवा.

एवा अवसरने विषे सौगंधिका नामें नगरी होती हवी, त्यां नीलाशोक नामें उद्यान हतुं. त्यां सुदर्शन नामें नगर शेठ वसे छे. ते महाऋद्धिवंत छे.

एवा अवसरें एक शुकनामें परिव्राजक,चार वेदनो पारंगामी,पांच यम पांच नियम सहित शौचमूल दश प्रकारनो परिव्राजकधर्म पालतो तथा दान धर्म करवो,तीर्थविषे स्नान करवुं एवुं प्ररूपतो एकदा भगवां वस्त्र पहेरी,दंड कुंडिका, छन्नालय अंकुश, अंगुठी प्रमुख राखतो, हजार तापसें परिवऱ्यो थको, सौगंधिका नगरीनेविषे ज्यां परिव्राजकनी वसति छे, त्यां आवी, सर्व उपकरण मूकी सांख्य समयमां आत्माने भावतो थको विचरे छे. ते वात नगरीमां प्रसिद्ध थइ. अनुक्रमें लोक सर्व तेने पगे लागवा नीकल्या, सुदर्शन पण नीकळ्यो, ते सुदर्शन तेने सांख्यमतनो धर्म संभळावतो हवो के, हे सुदर्शन ! अमारे शौचमूल धर्म कह्यो छे. ते शौच बे प्रकारें छे. एक द्रव्यशौच अने बीजुं भावशौच. त्यां द्रव्यशौच ते पाणी अने मृत्तिका, तथा भावशौच ते डाभ पाणी मंत्री करीने थाय. तेणें जे कांइ अपवित्र होय ते पवित्र करियें. एम करतां निर्विघ्नपणें स्वर्गे जइयें. ते सांभलीने सुदर्शनशेठें शौचमूल धर्म अंगीकार कऱ्यो. अनुक्रमें शुकपरिव्राजक पण सौगंधिका नगरी थकी नीकली बीजे गामे विचरंतो हवो.

अन्यदा ते थावच्चापुत्र अणगार पण सौगंधिका नगरीयें समोसऱ्या, पर्षदा वांदवा आवी, सुदर्शनशेठ पण आव्या, वंदना करीने एम पूछता हवा. हे स्वामिन् ! मूलधर्म कयो ? त्यारें थावच्चापुत्र बोल्या. विनयमूल धर्म कह्यो छे. ते विनय बे प्रकारनो छे. एक गृहस्थविनय अने बीजो मुनिविनय. तेमां गृहस्थविनय ते पांच अणुव्रत, सात शिक्षाव्रत अने श्रावकनी अगीयार प्रतिमारूप कह्यो छे. तथा मुनिविनय ते पांचमहाव्रतरूप कह्यो छे. वली अढार पापस्थानकनुं वोसिरावबुं, दश प्रकारना पच्चरकाण, करवा, बार भिक्षु प्रतिमा आराधवी, एवो विनयमूल धर्म आराधीने अनुक्रमें आठ कर्म खपावीने जीवलोकना अग्रभागे सिद्धि वरे.

पछी थावच्चापुत्र अणगारें, सुदर्शन शेठने पूछ्युं. तमारो शो मूलधर्म छे ? शेठ बोल्यो. अमारो शौचमूल धर्म छे. यावत् एथी स्वर्गे जइयें.

त्यारें थावच्चापुत्र बोल्या. हे सुदर्शन ! रुधिरें खरड्युं वस्त्र होय तेने रुधिरें धोइयें, तो शुद्ध थाय ? सुदर्शन बोल्या. शुद्ध न थाय. थावच्चापुत्र बोल्या. तेम तमारे पण प्राणातिपातप्रमुख अढार पापस्थानक सेवतां शुद्धि न थाय.

वली हे सुदर्शन, रुधिरें खरड्या वस्त्रने साजीखारें लीपी अग्नीयें चढावी पछी शुद्ध पाणीयें धोइयें त्यारें ते वस्त्र शुद्ध थाय ? सुदर्शन बोल्या. हा शुद्ध थाय. ए रीतें हे सुदर्शन ! अमारे प्राणांतिपातनुं विरमण प्रमुख अढारे पापस्थानकना विरमण थकी शुद्ध थाय. ते सांभली सुदर्शन शेठ बूझ्या. थावच्चापुत्रने वंदना नमस्कार करे. थावच्चापुत्रें धर्म संभलाव्यो. अनुक्रमें बारव्रतधारी श्रावक थया. जीव अजीवना जाण थया. इत्यादिक तेणे श्रावकना गुण सर्व अंगिकार कस्या माटे ते सर्व इहां वर्णववा.

एम सुदर्शन शेठें शौचमूल धर्म छांमीने विनयमूल धर्म आदस्यो. ते सांभलीने शुकपरिव्राजकें विचास्युं के, हुं पाछो जइने शौचमूल धर्म अंगिकार करावुं. एम चिंतवी वली पण एक हजार परिव्राजकसहित सौगंधिका नगरीने विषे आवी, परिव्राजकनी वसतीमां उपकरण मूकी, धाउडुं वस्त्र पहेरी, थोडा परिव्राजकने साथें लेइने सुदर्शन शेठने घेर आव्यो. सुदर्शन शेठ पण शुक परिव्राजकने आवतो जाणीने उन्ना न थया, वंदना पण न करी, सामा पण नगया, मौनपणें बेशी रह्या.

त्यारें शुकपरिव्राजक बोल्यो. आगल हुं आवतो त्यारें तुं उन्नो थतो, सामो आवतो, अने हमणांतो उन्नो पण थतो नथी. एवो विनयमूल धर्म तें क्यां अंगिकार कस्यो छे. त्यारें सुदर्शन शेठ उन्ना थइने एम कहेता हवा के, हे देवाणुप्पिय ! अरिहा अरिष्टनेमिना अंतेवासी थावच्चा नामें अणगार इहां आव्या छे. ते नीलाशोक उद्यानमां विचरे छे. तेमनी पासे में विनयमूल धर्म अंगिकार कस्यो छे. त्यारें शुक बोल्यो. हे सुदर्शन ! चालो थावच्चापुत्रनी पासे जइयें. हुं अर्थ हेतु प्रश्न पूछुं. तेनो जो मुझने खरो उत्तर आपशे, तो हुं पण वंदना नमस्कार करीश. तथा जो मुझने खोटो उत्तर आपशे, तो हुं तेमने हेतु प्रश्ने निःस्पृष्टव्याकरण करीश. एम कही ते शुकपरिव्राजक एक हजार परिव्राजक संघाते सुदर्शन शेठने ते

डी थावच्चापुत्र अणगारनी पासें आवीने पूछतो हवो के, तमारे यात्रा छे? यापनिका छे? अव्याबाध छे? प्राशुक विहार छे?

थावच्चापुत्र बोल्या. ए चारे वाना महारे छे. जे ज्ञान, दर्शन, चारित्र, तप,संयमादिकना योगें महारे यतना वर्त्ते छे. ते महारे यात्रा छे ॥ १ ॥

तथा यापनिका बे प्रकारनी छे. एक इंड्रिययापनिका अने बीजी नोइंड्रिय यापनिका. तेमां इंड्रिययापनिका ते पांचे इंड्रियो महारे वशवर्त्ति छे. अने नोइंड्रिययापनिका ते क्रोध, मान, माया, लोन्न ए चारें क्षीण उपशांत छे. ए मुजने उदय आवता नथी ॥ २ ॥

तथा अव्याबाध ते मुजने वात, पित्त, श्लेष्म,सन्निपात, विविध प्रकारना रोगातंक ते पण हमणा उदीराता नथी ॥ ३ ॥

तथा प्राशुक विहार ते आरामने विषे, उद्यानने विषे, देवकुलने विषे, सन्नाने विषे, स्त्री पशु पंमक रहित वसतीने विषे, पाडिहार पीठ फलक शय्या संथारो ग्रहीने विचरुं छुं ॥ ४ ॥ एम चारे उत्तर वाल्या.

एटले वली शुकपरिव्राजकें पूछ्युं के, प्राकृत नाषायें “ सरिसवया ” ए तमारे नक्षवा योग्य छे के, अनक्षवा योग्य छे? थावच्चापुत्र बोल्या. सरिसवया ते बे प्रकारना छे. तेमां एक मित्ररूप अने बीजा धान्यरूप छे. त्यां मित्र सरिसवय ते त्रण प्रकारे छे. एक साथें जन्म्या, बीजा साथें महोटा थया, त्रीजा साथें धूलमां रम्या, ए त्रणे तो साधुने नक्षवा योग्य नथी. अने बीजा धान्य सरिसव जे छे ते बे प्रकारना छे. तेमां एक तो शस्त्रें परिणमेला होय छे, अने बीजा शस्त्रें परिणम्या न होय तेमां जे शस्त्रें नथी परिणम्या ते तो साधुने अकल्प छे. अने जे शस्त्रें परिणम्या छे, ते वली बे प्रकारना छे. तेमां एक तो प्राशुक अने बीजा अप्राशुक होय. ते अप्राशुक तो साधुने न कल्पे, अने जे प्राशुक छे ते वली बे प्रकारना छे. एक याचना करी लावेला अने बीजा अयाचित् होय छे. तेमां अयाचेला तो साधुने अनक्ष्य छे. अने जे याचेला छे ते वली बे प्रकारें छे. एक शुद्धमान अने बीजा अशुद्धमान तेमां जे अशुद्धमान ते न कल्पे, अने जे शुद्धमान छे, ते बे प्रकारें छे. एक दातारें आपेला, अने बीजा दातारें नथी आप्या. तेमां जे दातारें नथी आप्या, ते खावा योग्य नथी. अने जे दातारें आप्या छे. ते श्रमण निर्ग्रंथने खावा योग्य छे.

इहां पूछनार परिव्राजकनो ए आशय छे के, जो ए सरिसवय खावा योग्य कहेशो, तो हुं एने छलमां नांखीने कहीश के,तमारे मित्र पण खावा योग्य देखाय छे. परंतु एमतो थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारें वली शुकपरिव्राजक, छल करीने पूछे छे के, तमारे कुलथी खावा योग्य के, न खावा योग्य छे ? थावच्चापुत्र बोल्या, कुलथी बे प्रकारें छे, एक कुलवंती स्त्री ते कुलथी कहेवाय छे, अने बीजुं कुलथी जे धान्य विशेष छे, ते जाणवुं. तिहां कुलथी स्त्रीना त्रण भेद.छे.एक कुलपुत्री, बीजी कुल माता,अने त्रीजी कुलवधू, ए त्रण तो खावा योग्य नथी,अने जे धान्य कुलथी छे,ते सरिसवनी पेठे जाणवी. ए प्रश्नमां पण थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारें वली छल करीने शुकपरिव्राजक प्रश्न पूछे छे के, तमारे मांस खावा योग्य के, नहि खावा योग्य ? थावच्चापुत्र बोल्या. मास त्रण प्रकारना छे. एक कालमास, बीजो अर्थमास, अने त्रीजो धान्यमास. तेमां कालमास तो श्रावणथी मांडी अषाढ सूधी बार प्रकारना छे, ते साधुने खावा योग्य नथी. बीजा अर्थमास ते एक मासो, बे मासा प्रमुख जेथी सोनुं रूपुं तोलाय, ते अर्थमास कहियें. ते पण साधुने खावा योग्य नथी, त्रीजा धान्य मास, ते अडद कहेवाय छे. ते सरशवनी पेठे खावा योग्य न खावा योग्य कहेवा. ए प्रश्नमां पण थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारें वली प्रश्न पूछे छे के, तमे एक छो के, बे छो ? अक्षय छो के, अव्यय छो ? के अवस्थित छो ? के अनेकभूतभाविभावस्वभाव छो ? थावच्चापुत्र बोल्या, हुं एक पण छुं अने बे पण छुं, यावत् अनेकभूतभाविभावस्वभाव पण छुं. त्यां असंख्यात प्रदेशनी अपेक्षायें अक्षय छुं, अव्यय छुं, अवस्थित छुं, उपयोगनी अपेक्षायें अनेकभूतभाविभावस्वभाव हुं छुं, एटले नित्यानित्य बेहु पक्ष सूचव्यां. कोइ रीतें खलाया नही. त्यारें शुक परिव्राजक बूझ्या. थावच्चापुत्र अणगारने वंदना करी, नमस्कार करी, एम कहेता हवा के, स्वामिन् ! हुं तमारी पासे केवलीनो प्ररूप्यो धर्म सांभलवानी इछा करुं छुं. थावच्चापुत्रें धर्मकथा कही. ते सांभली घणो हर्ष पाम्या थका थावच्चा पुत्रने एम कहेता हवा के, हुं तमारी पासे सहस्र परिव्राजक साथे मुंड थइ प्रव्रज्या लेवा इछुं छुं. थावच्चापुत्र बोल्या, जेम सुख उपजे तेम करो. ते वेलायें ईशान कूणे दंड प्रमुख एकांते मूकी,

पछी पोतानी शिखा उपाडी अनुक्रमें सहुयें प्रव्रज्या लीधी. सामायिक आ दि देइ चौद पूर्वना जाणनारा थया. थावच्चापुत्रें, ते हजार परिव्राजक, शु कने शिष्यपणें सोंपीने पोतें सौगंधिका नगरीथी विहार कर्यो, अनुक्रमें सिद्धाचलजीने विषे आवी, एक मासनुं पादपोपगमन अनशन पाली, केवलज्ञान पामीने, हजार पुरुष संघाते सिद्धि वर्या.

त्यार पछी शूकपरिव्राजक विहार करता, सेलंगपुर नगरने विषे समोस र्या. पर्षदा वांदवा नीकली, सेलंगराजा पण वांदवा नीकल्या, धर्म सांन ली ने सेलंग राजा बोल्या. हे स्वामिन्! हुं पंथकप्रमुख पांचसे प्रधानने पू छी, मंडुक कुमारने राज्यें थापीने तमारी पासे चारित्र लेइश. शुक मुनि बोल्या. जेम सुख उपजे तेम करो. त्यारें सेलंग राजायें घेर आवी, पांच से मंत्रीने बोलावीने पूछ्युं, हे देवाणुप्पिय! में शुक मुनि पासे धर्म सांन ल्यो, ते गम्यो, रूच्यो, संसारना नयथकी उद्वेग पाम्यो छुं, माटे दीक्षा ले वानुं मन छे. तमे शुं करो छो? तमारे हित इच्छित शुं छे? ते सांनली मं त्रि बोल्या. जो तमे दीक्षा ल्यो छो, तो अमारे बीजो कोण आधार आ लंबन छे? अमे पण संसारना नयथी उद्वेग पाम्या छियें. माटे तमारी सा थें दीक्षा लेइशुं. जेम अमारे संसारमां तमे वडेरा छो, तेम दीक्षा लीधां पछी पण अमारा तमेज वडेरा छो.

त्यारें राजायें मंत्रीश्वरोने कह्युं. तमे तमारा वडा पुत्रोने कुटुंबनो नार सोंपीने, सहस्र पुरुष उपाडे एवी शिबिकायें बेसीने, महारी पासे आवो. ते मंत्रियो पण तेमज अनुक्रमें राजा पासे आव्या. राजा पण मंडुक कु मरने राज्यानिषक करीने, सेलंगपुर शणगारावीने, पांचसे मंत्रि साथें दी क्षा लेइ, अनुक्रमें अगीयार अंगना जाणनारा थया. सेलंगराजऋषिने पांच शे मंत्रिने शिष्यपणें सोंपीने अन्यदा शुक अणगार अन्य देशने विषे विहा र करता हवा. अनुक्रमें हजार मुनिने परिवारें परिवर्या थका श्रीसिद्धाच ल उपर अनशनकरी मोक्ष पधार्या.

हवे सेलंग राजऋषिने पण, तुछ, लूखा, अरस, विरस, टाढाडा, उन्हा, कालातिक्रांत, प्रमाणातिक्रांत एवा आहार पाणी करतां; सुकोमल शरीरें रोग प्रगट थयो. घणी वेदना कंडू, दाघ, पित्त, ज्वर, शरीरें व्याप्यो शरीर घणुं सुकाइ गयुं. अन्यदा विहार करता थकां सेलंगपुरें पधार्या, मंडुक रा

जा वंदना करवा नीकल्यो, वंदना करीने पिताना शरीरे रोग उपन्यो दे खीने सेलंग ऋषिने एम कहेता हवा के, तमे महारी यान शालायें आवी उतरो, हुं वैद्यने तेडीने तमारा रोगनी चिकित्सा करुं. सेलंग अणगारें ते वचन मान्युं, मंडुक राजा पोताने स्थानकें आव्या. सेलंग पण बीजे दिव से प्रातःकाले पांचसे अणगारनी साथें मंडुक राजानी यानशाला मध्ये प्राशुक पीठफलकादिक याचीने रह्या. वैद्य तेडावीने प्राशुक एषणीक औ षधें करी तथा मद्यपानें करी साजा थया. त्यार पछी अशनादिकमां मद्य पानमां मूर्छाया, गृद्ध थया, पासह्ना थया, उस्सन्नां थया, कुशील थया, संस त्ता थया, पीठ फलक शय्या संथारामां प्रमत्त थया, ते पीठफलकादिक जे मनीपासें याची लाव्या होय तेने पाछां आपतां मन चाले नही.

अन्यदा पांचसे प्रधान शिष्यमांहेलो एक पंथक टालीने बीजा अणगा रोने पाछली राते धर्म जागरिकायें जागतां एवो विकल्प उपन्यो जे सेलंग राजायें राज्य छांमी दीक्षा लीधी, पण हवे प्रमादमां पड्या थका रस गृद्धि छांमी शकता नथी, ते साधुने न कल्पे. माटे प्रातःकाले सेलंगराजर्षिने पूछी, पीठफलादिक आपीने, एक पंथक मुनिने वैयावचमां थापीने, आपणे बहार उग्रविहार करवो कल्पे छे. एम चिंतवी अनुक्रमें सहुये विहार कस्यो.

हवे पंथक मुनि पण शय्या, संथारो, उच्चार, खेल, औषध, भेषज, भात पाणीयें करी, अगिलानपणें वैयावच्च करे. एम करतां एकदा कार्त्तिक चो मासाने दिवसे सेलंगराजऋषि विपुल अशनादिक आहार करी मद्यपान करी पाछले पहोरे सुखें सूतो छे. तेवामां पंथक मुनियें चोमासी प्रतिक्रम ण करवा मांम्युं. विचाले चोमासी खामणा खामतां गुरुने मस्तकें पग फ रश्यो, ते थकी सेलंग कषायमां आव्या, रीस चढी, उठीने बेठा थया, अ ने एम कहेवा लाग्या के, कोण आ अप्राथ्यीनो प्रार्थनारो, हीणी चौदशनो उपन्यो, जे मुजने सुखें सूताने संघटे छे ? ते वचन सांभलीने पंथकजी भय पाम्या, त्रास पाम्या, हाथ जोडी कहेवा लाग्या, हे स्वामिन् ! हुं पंथक, दे वसिक पडिक्कमणानो काउस्सग्ग करीने चोमासी खामणा खामुं छुं. तेमां हे देवाणुप्पिय तमने वंदना करतां तमारा पगने मस्तक फरश्युं. ते महारो अपराध खमो. तमे खमवा योग्य छो. एम वारंवार खमावे छे.

पंथकजीनां एवां वचन सांभलीने सेलंगराजर्षिने एवो विकल्प उपन्यो

के,में राज्यभार छांड्यो. हवे इहां अशनादिकमां गृद्ध थइने विचरुं छुं ते न घटे. माटे प्रातःकाल मंडूक राजाने पूछीने,पडिहार पीठ फलग शय्या संथारो पाछां आपीने, पंथक अणगार संगाथें उग्र विहारे बहार विहार करीशुं. पछी जेम विचार्युं तेमज करीने विहार करता हवा. ते वात चारशेनवाणु अणगारें सांभली, तेवारें मांहोमांहे कहेवा लाग्या, रे साधुउ ! सेलंगराज रुषियें पंथक मुनि साथें बहार देशे विहार कर्यो, तो हवे आपणे पण से लंगराज रुषिने अंगिकार करीने तेमनी साथें विचरवुं घटे छे ! एम विचारी, सेलंगराजरुषि पासे आवीने, साथें विचरता हवा. घणा वर्ष सूधी घणा तप जप करतां, अनुक्रमें श्रीसिद्धाचलजी उपर पादपोपगमन अनशनें केवलज्ञान पामीने सिद्धि वर्या. इति श्री ज्ञातासूत्रे पंचमाध्ययने ॥

इहां थावच्चा मुनिने प्रसंगे बीजो अधिकार पण कह्यो. आ श्रीज्ञातासूत्रमां श्रीशत्रुंजय महातीर्थनुं नाम आव्युं. माटे ए तीर्थवंदनीक पूजनीक छे, रुषभकूटनी पेरें शाश्वतुं छे,इहां ग्रंथ वधे माटे चर्चा लखी नथी. जो थावच्चा अणगार जितात्मा थया तो पोतानो आत्मा तेहज गति तथा बीजा प्राणीने शरणभूत पण थयो. इति श्री थावच्चा पुत्र अणगार कथा ॥ इति श्री सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्य पंमितपद्मविजयगणिकृतं श्रीगौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे एकादशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ए अगीयारमी गाथा कही ॥ ११ ॥

हवे बारमी गाथा कहे छे. तेने पूर्व गाथा साथें ए संबंध छे के, पूर्वे गाथाने अंते जितात्मा ते गति शरण थाय एम कह्युं, तो इहां जे धर्मी होय तेज जितात्मा थाय. ते अधिकारे आवी जे बारमी गाथा ते कहे छे.

न धम्मकज्जा परमत्थि कज्जं, न पाणिहिंसा परमं अकज्जं ॥ न पेमरागा परमत्थि बंधो, न बोहिलाभा परमत्थि लाभो ॥ १२ ॥

अर्थः—न धम्माकज्जा परमत्थि कज्जं (धम्मकज्जा के०) धर्मकार्य समान बीजुं (परमत्थि के०) परम अर्थ एटले उत्कृष्ट (कज्जं के०) कार्य

(न के०) नथी. एटले ए जाव के, जगत्‌ना जीवोयें खावुं, पीवुं, पहेरवुं, उढवुं, घरबार, स्वजन, कुटुंब परिवार, छैया, छोकरां धणीयाणी प्रमुखनुं कार्य, ते पोतानुं करी मान्युं छे. पण ते अज्ञानपणानो विलास छे. परंतु परमार्थें तो एक धर्मकार्य करवुंज योग्य छे. ते उपर मुग्धजट्टनो दृष्टांत कहे छे.

कौशांबी नगरीने ढुकडुं शाली नामें गाम छे. तेमां दामोदर नामें जट्ट रहे छे. तेनी सोमा नामें जार्या छे. तेने मुग्धजट्ट नामें पुत्र छे. तेने सुलक्षणा नामें जार्या छे. ते स्त्री जर्त्तारने सुखें रहेतां केटलोक काल गयो. अनुक्रमें माता पिता मरण पाम्या, अ नंतर पितानी लक्ष्मी क्षय गइ ॥ यतः ॥ इंदिरा मंदिरेऽन्यस्य, कथं स्थैर्यं विधास्यति ॥ या स्वसद्मनि पद्मेऽपि, संधावधि विजृंजते ॥ १ ॥ त्यारें नाना प्रकारनी आपदानुं स्थानक एवुं दरीद्रिपणुं आव्युं ॥ यतः ॥ निर्द्रव्यो ह्रियमेति ह्रीपरिगतः प्रज्रश्यते तेजसा, निस्तेजाः परिजूयते परिजवान्निर्वेदमागच्छति ॥ निर्विन्नः शुचिमेति शोकसहितो बुद्धेः परिज्रश्यति, निर्बुद्धिः क्षयमेत्यहो निधनता सर्वापदामास्पदम् ॥ १ ॥ ते मुग्धजट्ट, लज्जायें करी स्त्रीने पण वगर पूछे रात्रिने विषे छानो नगर बहार नीकल्यो. धननो अर्थी थको बार वर्ष सूधी परदेशे जमतो पाछो घेर आव्यो. त्यारें पोतानी स्त्रीने अत्यंत विनयवंत देखीने पूछवा लाग्यो. रे स्त्री ! तें बार वर्ष सूधी एकली थकी केम निर्वाह कस्यो? त्यारें स्त्री बोली. हे प्राणप्रिय ! विमला नामें जैनमती प्रकृतें परउपकारणी छे. तेणीयें विशिष्ट तत्त्व रसनो उपदेश कस्यो. तेमां मग्न थइ थकीमें बार वर्ष ते बार दिवसनी पेठें काढ्या. ते सांजलीने ब्राह्मण घणो विस्मय पाम्यो. हसते मुखें कहेवा लाग्यो के, ते तत्त्वनी वात मुजने पण कहे. जेम हुं पण सुखी थाउं त्यारें तेणीयें पण जीवाजीवादिक नव तत्त्व रूडी रीतें कही समजाव्या. तेवारें ते विप्र पण सुश्रावक थयो.

हवे ते गामना वसनारा अन्य ब्राह्मणो ते स्त्रीजर्त्तारने घणो आक्रोश करे. पण ते जैनधर्ममां दृढ थकां न चले. जाणे के, जैनधर्म उपरांत बीजुं कांइ पण नथी. एकदा माह मासनी टाढ वहाते थके पुत्रने लेइने तापवाने अर्थे अंगीठी करीने ज्यां सर्व ब्राह्मण तापे छे, त्यां मुग्धजट्ट पण आव्यो. एटले सर्व ब्राह्मणें मली तेने तिरस्कार कस्यो. रे पापिष्ठ डुष्ट ! इहांथी उसर ! उसर दूरजा ! ते सांजलीने जट्ट विलखो थको बोल्यो. जाइ

एक जिनधर्म तेहज सत्य छे. बीजुं सर्व असत्य छे. जो जिनधर्म असत्य होय तो आ म्हारो पुत्र बली जाजो. एम कहीने सहसात्कारें धैर्य धरीने सल गेली अंगीठीमां पुत्रने मूक्यो, ते जोइ सर्व ब्राह्मण हाहाकार करवा लाग्या, त्यां तत्काल उपयोगवंत शासन देवतायें पासे थकां अग्नि शीतल करी नांख्यो. ते शासनदेवता प्रकट थइने जिनधर्मनी प्रशंसा करवा लाग्या. ते शासन देवतायें पाछले नवें चारित्र लेइने विराध्युं हतुं. तेथी मरीने व्यंतरी थई छे ते व्यंतरीयें केवलीने पूछयुं हतुं के, हुं सुलनबोधी छुं के, डुर्लनबोधी छुं ? केवली नगवानें कह्युं. तें पूर्व नवे संयम विराध्यो छे, तेथी आ नवमां कोइने कष्ट पडयुं होय तो तेने सहाय्य करी शासनप्रनावना करीश, तो सुलनबोधी थइश. ते सांनलीने ते देवी पण ठाम ठाम जिनशासननी प्रनावना करती त्यां आवी चढी. तेणें मुग्धनट्टनुं पण सहाय्य कर्युं. ते महिमा देखी ब्राह्मण विस्मय पाम्या, श्रीजिनधर्मनी प्रशंसा करता हवा, पछी मुग्धनट्ट घणो हर्ष पामतो पोताने घेर आव्यो. पोतानी स्त्रीने वात कही. त्यारें स्त्रीयें उलटो ठबको दीधो. के, तमे ए नोलापणुं केम कर्युं ? कदाचित् देवतानुं सहाय्य न थयुं होत तो, पुत्र बली जात, अने तमे पण धर्मभ्रष्ट थात, लोकमां धर्मनी अपभ्राजना थात, ते माटे एम न करियें अनुक्रमें ते स्त्रीनर्त्तार श्रीअजितनाथ परमेश्वर पासे चारित्र अंगिकार करीने, संयम तप पाली, केवलज्ञान पामीने मोक्षें गयां. ब्राह्मणप्रमुख पण प्रतिबोध पाम्या ॥ इति आचार प्रदीपे मुग्धनट्ट कथा ॥ ते माटे धर्मकार्य उपरांत बीजुं कोइ पण उत्कृष्ट कार्य नथी.

॥ हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. न पाणिहिंसा परमं अकज्जं (पाणिहिंसा के०) प्राणीनी हिंसाथी कोइ पण (परमं के०) उत्कृष्टुं (अकज्जं के०) अकार्य (न के०) नथी. एटले जीवहिंसा उपरांत कोइ पण अकार्य नथी. ते उपर देवप्रसाद, सामदेव अने वामदेवनी कथा कहे छे.

आज जंबुद्वीपना नरतक्षेत्रने विषे पंचाल देशे कांपिल्लपुर नामें नगर छे. त्यां जयवर्म नामें राजा राज्य करे छे. तेनेज बावली नामें राणी छे. तेनी साथें विषयसुख नोगवतो राजा काल गमावे छे. एकदा राणीयें एवुं स्वप्न दीठुं. जे कोइक डुष्टें रत्नजडित मुकुटेंकरी देदीप्यमान एवुं राजानुं मस्तक छेद्युं, ते मस्तक म्हारा खोलामां पडयुं. राणी संभ्रम पामीने

जागी. राजायें जाण्युं त्यारें पूछ्युं के, शुं छे? राणीपण शोकें करी रोवा लागी. राजायें तेनी आश्वासना करी. वली अवसरे पूछ्युं. तेणीयें जेम हतुं तेम कह्युं. राजा बोल्यो. ए शोक करवें सर्युं. मुकुटनो धर नार महाराजा तहारे पुत्र थशे. वली राजायें चित्तमां चिंतव्युं के, महारुं मरण पण ढूकडुं छे. एवुं ए स्वप्ने सूचवाय छे. तोपण उद्यम मूकवो नही. एम केटलोएक काल गयो. हवे राणीने तो गर्भ रह्यो छे.

एवा अवसरें शूरसेन नामें एनो गोत्रियो प्रधान हतो, तेणें सामंत प्र मुखने वश करीने तेमनी साथें आवीने नगर रोक्युं. त्यारें राजायें पोतानुं निर्बलपणुं जाणीने राणीना घरथी सुरंग खोदावीने स्मशानसुधी काढी. ते राणीनें देखाडीने कह्युं के,वैरी प्रबल छे,कार्यनी गति विषम छे,कोण जाणे शुं थशे,माटे अवसर जाणोतो आ सुरंगमांथी नीकलजो. एम करतां शत्रुयें नगरभंग करवा मांड्युं. त्यारें जयवर्म्म राजा लडवाने सामो नीकल्यो. यु द्धमां मरण पाम्यो. कोलाहल थयो ते सांभलीने सुरंगे थइने राणी नाठी. एवामां भयें करी राणीने प्रसव थयो ते बालकने राजानी मुद्रा सहित कं बल रत्ने वींटीने मसाणमां मूक्यो. पोते वेगली लताने अंतरे जइ बेठी.

एवा अवसरें तेज नगरमां भद्रनामें शेठ रहेछे, तेनी सुभद्रा नामें भा र्या छे, पण ते मुआ बालक जणे छे, तेथी शेठें कुलदेवी आराधी. तेणें तुष्टमान थइने कह्युं के, तुं ज्यारें मुआ बालकने परठववा जाय त्यारें त्यां कोइ बालकने देखेतो उपाडी लेजे. एज रीतें शेठें बालक लीधो. ते लेतो देखीने राणी आगल चालती थइ. मनमां घणुं वैराग्य धरती तापसणी थइ.

हवे शेठें पण ते वात पोतानी भार्याने न कही; परंतु आपणो बालक तो जीवतो छे,एम कहीने पाछो पोतानी स्त्रीने आप्यो. एक मास थयो त्यारें वधामणुं कर्युं. देवप्रसाद एवुं नाम दीधुं, महोटो थयो, कलाउ भण्यो,यौव न पाम्यो. घणा शेठोनी कन्या आवे पण कुमर सरखी न होवाथी शेठ परणावे नही. एकदा एक निमित्तियो आव्यो. लोकोना मुखथी वखाण सांभलीने तेने शूरसेन.राजायें बोलाव्यो. मुष्टिप्रश्नप्रमुख प्रश्ने रूडो जा ण्यो. त्यारें राजायें एकांते पूछ्युं. ए राज्य महारा वंशमां रहेशे के, नही? निमित्तियो बोल्यो, खेद करशो नही, हुंतो शास्त्रमां कह्या मुजब कहीश. राजा बोल्यो, खेदनो शो अवसर छे? निमित्तियो बोल्यो. तमारा वंशमां तो

नहि रहे, राजायें पूछ्युं. तो कोण राज्य करशे ? निमित्तियो बोल्यो. आज थी पंदर दिवसें गायना गोकुलने भिल्ल लेइ जतां देखी जे पुरुष ते गोकुल ने पाछुं वालशे, तथा तमारा पुत्रनी आज्ञा नही मानशे, तथा रत्नपुरनो धणी पूर्णचंद्र राजा छे तेनी दीकरियोने जे परणशे, ते तमारुं राज्य भोगवशे. ते वचन राजायें मान्युं, अने निमित्तियानें कह्युं के, कोइ आगल ए वात कहेशो नही. एम कही पूजीने निमित्तियाने विसर्ज्यो. शूरसेन राजायें पोताना पुत्रोने गोकुलमां मूक्यां, अने शीखव्युं के, एक मास सूधी त्यां रहीने गोकुल जालवजो. तेपण अनादर थकी परिवार विना त्यां गयां. अर्द्धमास गयो ते सघला राजकुमर प्रमादमां रह्या, अने भिल्लें गोकुल हर्युं. एवामां देवप्रसाद सज्जनना विवाह कार्यें गयो हतो, तेणें मार्गेनी वचमां गोकुल हरीजतां भिल्लोने देखीने पराक्रम फोरवी गोकुल पाछुं वाल्युं. ए व्यतिकर सांभलीनें राजायें जाण्युं के, राज्यनो धणी शेठपुत्र देवप्रसाद थशे.

हवे राजपुत्रें पण नगरमां पडह वजडाव्यो. जे युवान पुरुष रमवा नीकलशे, तेने तो राजकुमर प्रसाद करशे. अने जे रमवा नही नीकले तो राजकुमर तेनो अपराध खमशे नही. एम सांभली नगरना घणा कुमर नीकल्या, पण देवप्रसाद न नीकल्यो. मातापितायें कह्युं,हे वत्स ! राजपुत्रनो उत्सव जुउ, राजानी आज्ञा ते विषम छे, कुमर बोल्यो,महारुं माथुं दुखे छे, तें माटे बोलशो नही, स्नेहें करी मावित्र पण न बोल्या.

एवामां देवप्रसादें वचन सांभल्युं के, रत्नपुर नगरने विषे पूर्णचंद्र राजानी लक्ष्मीवती अने कांतिमती नामें बे दीकरीयो छे. ते गंध द्रव्यना संयोग रूडा जाणे छे. ते एम कहे छे के,अमे गंधद्रव्य भेगा करियें. तेनो विशेष जे जाणे तेने परणवुं, पण बीजाने न परणवुं. एम निर्धारी ते गंधद्रव्य भेगा करीने घणा राजपुत्रोने दासीने हाथें देखाडे छे, पण कोइने विशेष मालम पडती नथी. ए व्यतिकरें राजा घणो दुःखीयो छे. तेथी नगरमां पडह फेरव्यो छे के, जे पुरुष कुमरीना गंधनो विशेष कहे, तेने हुं अर्द्धुं राज्य अने ए कन्याउ परणावुं. ते सांभलीने .देवप्रसाद त्यां जवानी चिंतासहित उद्यानमां आव्यो. एवामां उत्सवमां न आव्यो ए वांक काढीने राजायें देवप्रसादने तेडवा पुरुष मोकल्या. पुरुषें आवीने शेठने कह्युं के, देवप्रसाद क्यां गयो ? राजानी आज्ञानो लोपक दुष्ट, महा पापी, क्यां

बे ? राजानी आज्ञायें अमारे तेने मारवो बे, शेठ बोल्या, एतो गइकाले रत्नपुर नगरे मामाने घेर प्राहुणो गयो बे. माटे हुं राजा पासे आवुं बुं एम कही शेठें, एक पुरुषने शीखवी कुमरपासें मोकल्यो. तेणें जइने कुमरने कह्युं के, तमारा पितायें कहेवराव्युं बे, जे रत्नपुर नगरें मामाने घेर जजो.

पढी शेठ पण राजा पासे गयो, राजाने सर्व हकीकत कही, राजायें विचार्युं के, निमित्तियानुं वचन साचुं बे; तोपण मीठुं वचन बोलीने उपाय करवो ते श्रेष्ठ बे. एम चिंतवी शेठने कह्युं, पुत्रने वहेलो बोलावो. शेठें कह्युं आपनुं वचन प्रमाण बे. एम कही शेठ पोताने घेर आव्यो. कुमर पण रत्नपुर नगरे बंधुदत्त नामें मामाने घेर पहोच्यो. त्यां उचित कृत्य करी मामाने कह्युं, मने ते गंध देखाडो. मामायें कुमरीनी दासीने तेडावी गंधद्रव्य देखाड्युं. देवप्रसाद कुमरें पण, परीक्षा करीने सर्व द्रव्य जूदा जूदा कही देखाड्या. अनुक्रमें सर्व प्रतीत करावी. ते जाणीने कुमरीउ हर्ष पामी, राजाने जणाव्युं. पूर्णचंद्र राजायें विचार्युं के, धनवंत तो खरो पण वाणियो बे, अने एवो उदार विज्ञानवंत वाणीयो न होय, तेम राजकन्याने पण ए वाणिया उपर राग केम होय ? एवो विचार करे बे. एवामां देवप्रसादनो कृत्रिम मामो कंबलरत्न तथा जयवर्म राजानी नामांकित मुद्रा लेइने राजा पासें आव्यो. राजाने कह्युं, हे राजन् ! महारा बनेवीयें कंपिल्लपुर थकी माणस मोकल्यो बे, ते माणसें मुजने एम कह्युं के, शूरसेन राजायें तमारा बनेवीने वगर वांकें पकड्या बे, ते आपदामां कहेवराव्युं बे, जे ए देवप्रसाद जयवर्म राजानी नामांकित मुद्रासहित मसाणमांथी लीधो बे. ते मुद्रायें अमे जाण्युं के, ए जयवर्म राजानो पुत्र बे, पण नयें करी अमे कोइने कह्युं नही, अने महोटो कर्यो. बीजुंतो अमे कांइ जाणता नथी. वली बीजी वात कहुं बुं, ते सांभलो. शूरसेन राजाने ए कुमरनी उपर घणो द्वेष बे. एने पकडतां जूठुं मिष करीने में तमारें त्यां मोकल्यो बे. माटे एने शूरसेन राजाना द्वेष रूप नयथी राखजो, एवी वात कहीने मुद्रा तथा कंबल रत्न राजाना मुख आगल मूक्यां. राजायें विचार्युं, अहो ! जयवर्मनो पुत्रतो महारो नाणेज बे. एम जाणी हर्ष पाम्यो थको शेठने कहेवा लाग्यो, रे शेठ ! तमारा बनेवीने कहेवरावो के, तमे रूडुं कर्युं. जे कुमरने इहां मोकल्यो, अने समाचार जणाव्यो, हवे शूर सेननी

अंशमात्र पण बीक राखशो नही. एम कही देवप्रसादने बोलाव्यो. राजायें तेनुं मुख जोइने कह्युं के,अहो ! एतो जयवर्म राजा सरखो छे. एम आनंद पामीने सर्व लोकने ते वात संनलावी. बेहु कन्याउ परणावी दीधी.

एकदा शूरसेन राजायें मारनारा पुरुष मूक्या. ते आवी कुमरने मल्या. कुमरें तेमने पाड्या. कुमरने जमणी नुजायें प्रहार आव्यो. ते सांनलीने राजा त्यां आव्यो. तेणें ते अर्द्धमुवेला मारनाराने पकड्या. कुमर बोल्यो. ए मुआने मारवुं ते घटतुं नथी, एम अनयदान देवरावीने पूछ्युं जे खरुं कहो तमने केणें मूक्या छे ? ते बोल्या, शूरसेन राजायें मूक्या छे, कुमर पोताना बापनो वैरी जाणीने कोपायमान थयो थको, पूर्णचंद्र राजाने विनंती करतो हवो के, मने तमारुं लस्कर आपो तो, हुं महारा पितानुं वैर लेउं. राजा बोल्यो. लस्करनुं शुं काम छे ? हुं साथें आवुं बुं, एम कही राजा पोतें नीकल्यो. ते निरंतर प्रयाणें करी कंपिल्लपुर नगरे पहोच्यो. दूतमुखें कहेवरावी मूक्युं के, हे शूरसेन ! तुं हवे राज्य मूकीने धर्म कर ! ते वचन शूरसेनें न मान्युं अने संग्राम कर्यो,त्यां घणा उद्यमें शूरसेनने जीत्यो, तेने गाढा प्रहार लाग्या,तेथी अनुक्रमें मरण पाम्यो. देवप्रसाद राज्यें बेगे. पूर्वेनी नीतियो थापी. प्रजालोक सर्व आनंद पाम्या. सहु सामंत राजा वश कर्या. देवप्रसाद महाराजा थयो. स्वनावेंज दयावंत कोइ जीवनी हिंसा न करे.

एक दिवसें देवप्रसाद राजायें, उगता सूर्य सरखुं ईशान कूणें अजुआलुं दीतुं. राजायें खबर काढवा प्रतिहारने मोकल्यो. प्रतिहार आवीने कहेवा लाग्यो. हे महाराज ! आज कुसुमकरंमक नामा उद्यानने विषे दमसार मुनिने केवलज्ञान उपन्युं छे. देवता उत्सव करवा आव्या छे. तेनुं ए अजुवालुं छे. राजायें विचार्युं के, प्रनाते केवलीनां चरण कमल वांदीशुं. एम चिंतवतां रात्री गइ. सवारमां राजा हाथीउपर बेसी छत्र धरावते, चामर विंफावते, वंदना करवा बहार नीकल्यो. एवामां जे चाली शकतो नथी, मेष सरखो कालो छे,नूखे कूख पण उणी छे,दांत बहार नीकल्या छे,हाथ पग सूण्या छे, कोढें करीने कीडा पड्या छे, शरीर विणशी गयुं छे, अगणित माखीयें शरीर ढांक्युं छे, एवा प्रत्यक्ष पापना पुंज सरखा एक नीखारीने देखीने राजाने करुणा आवी. विचारवा लाग्यो के, अहो ! पूर्वनवें पाप कर्यां. तेनुं फल ए रांक नोगवे छे. अनुक्रमें उद्यानमां पहोच्यो.छत्र, छरी

प्रमुख राज चिह्न मूक्या, केवली जे नमस्कार करी उचित स्थानके बेशीनें राजायें पूछ्युं, हे नगवन्! में मार्गमां एक नीखारी दीठो तेनो पूर्वनव शीरीतें छे ते कृपा करीने मुऊने कहो. तेवारें केवली बोल्या.

धनपुर नगरें, जयपाल नामे राजा, त्यां सामदेव अने वामदेव नामे बे नाइ वसे छे. एकदा डुकाल पडे थके वामदेवें, सामदेवने कह्युं, नोजन मलतुं नथी तो डुकाल केम उतरीशुं? माटें आपणे आहेडो करीने आजीविका करीयें, एम निर्धारी बेहु अटवीमां गया, पारधी कर्म करवा लाग्या. एक हरणने देखी वामदेवें बाण मूक्युं, ते बाण हरणने न लाग्युं, पण नवितव्यताना योगें एक ऊाडने अंतरे नासिकाग्रें दृष्टि थापी, लंबायमान हाथ करीने एक मुनिराज काउस्सग्गें रह्या छे, तेमना मुख आगल पड्युं. ते बाण खोलतां खोलतां त्यां पडेलुं दीठुं. ते देखीने सामदेवनुं श्याम मुख थइ गयुं विचारवा लाग्यो के, अहो! में अकार्य कर्युं, जो साधुने ए बाण लाग्युं होत तो मने नरकमां पण रहेवाने ठेकाणुं न मलत. पछी मुनिने पगे लागीने खमावतो हवो, मुनि पण योग्यता जाणी काउस्सग्ग पारीने धर्मकथा कहेता हवा के, जीवनी हिंसा करवी ते महाडुःखदायक छे, एथी नरकें जइयें ॥ यतः ॥ सव्वे जीवा वि इछंति, जीविउं न मरिज्जिउं ॥ तम्हा पाणवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंति णं ॥ १ ॥ जो कुणइ परस्स डुहं, पावइ तं चेव सो अणंतगुणं ॥ लप्नंति अंबयाइं, न हु निंब तरु मियवियंमि ॥ २ ॥ जो जीववहं काउं, करेइ ण खणमित्तमत्तणो तिप्तिं ॥ छेयणनेयणपमुहं, नरयडुहं सो चिरं लहइ ॥ ३ ॥ जं दोहग्गमुदग्गं, जं जणलोए डुहावहं रूवं ॥ जं अरस्ससूलखय, खास सासकुगइणो रोगा ॥ ४ ॥ जं कन्ननासकरचलण, कत्तणं जं च जीवियं तुछं ॥ तं पुव्वारोविय जीव, डुरक रुरकस्स फुरइ फलं ॥ ५ ॥ नवजलहीतरितुल्लं, महल्लकल्लाणडुमअमअकुल्लं ॥ संजणियसिवसुरकं, समुदयं कुंणह जीवदयं ॥ ६ ॥ इत्यादिक उपदेश सांनलीने सामदेव गुरु पासे निरपराधी जीवने हणवो नही, एवी विरति लेतो हवो. पछी गुरुयें कह्युं ए व्रत रूडी रीतें पालजो. जे माटे व्रत नंग करवुं ते महाअनर्थ नणी थाय छे. ते स्पष्ट समजाववा माटे इहां कुंदनामा कर्म करनुं उदाहरण कहुं छुं ते सांनजो.

सोरठ देशमां अणुमंजीपुर नगरें एक कुंदनामें कंम्मेकर वसे छे. तेनें

मंजरीआ नामें भार्या छे. कुंद प्रकृतियें घणो भद्रक विनीत छे. एकदा मे घघोष नामें आचार्य वनने विषे पधास्या छे, निरवद्य स्थानके उतस्या छे, एवामां कुंद पण काष्ठादिक लेवा निमित्तें वनमां जाय छे, तेणें वचमां आचार्यने दीठा. त्यारें अहो! धन्य छे एमने एवुं बहुमान आचार्यनी उ पर उपन्युं. ते वखत भक्तिसहित वंदना करी, गुरुयें पण योग्यता जाणी तेने धर्मदेशना दीधी. ते सांभली कुंद प्रतिबोध पाम्यो. कांइक व्रत लेउं, एवी इच्छायें मद्यमांसनी विरति करीने पोताने घेर गयो. त्यां पोतानो सा लो प्राहुणो आव्यो छे, तेने माटे मांस रांध्युं छे,ते एने पण पीरश्युं, त्या रें एणें निषेध कस्यो. तो पण पोतानी स्त्रीना आग्रहथी घणो विकल्प क रतां मांस खाधुं. पछी घणो पश्चात्ताप करे छे, एवामां रात पडी. स्त्रीयें पूछ्युं, निसासा केम नांखो छो? तेवारें एणें व्रतभंगनुं वृत्तांत संभलावीने कह्युं के, मुजने एनो महोटो संताप छे. हे भूंमी! तें मह्यारा व्रतनो भंग कराव्यो. ते वचन सांभलीने तेनी स्त्रीने पण उद्वेग उपन्यो. ते बोली तमे मने केम न संभलाव्युं. अहोहो! तमे मने पण पापमां नांखी हवे प्रभाते गुरुने पूछीने जे युक्त हशे ते करीशुं कुंदें पण युक्त वचन जाणीने मान्युं.

प्रभाते लज्जावंत छे तो पण स्त्रीने सार्थे तेडी गुरु पासें आवी बेठो,पण लाजें करी बोले नही. गुरु बोल्या, ए रीतें आमण डुमणो केम थयो छो? ते बोल्यो, हे भगवन्! हुं पापी छुं, हुं बोलवा योग्य नथी, गुरु बो ल्या, श्या माटे? त्यारें तेनी स्त्रीयें गुरुने प्रणाम करीने सर्व वृत्तांत कह्युं. गुरुयें विचास्युं ए घणा रूडा छे के, जेना एवा परिणाम छे. एम चिंतवी ने बोल्या तमे खेद शाने करो छो? शुं त्रुटो तंतु न सांधियें? शुं विष्ठायें खरड्यो पग न धोइयें? तेम घणा पश्चात्तापें करी अल्पबंध थाय. इत्या दिक देशना दीधी. तेथी बेहु जणने वैराग्य उपन्युं, मदिरा मांसनां व्रत लीधां ते जावथकी पालीने आउखाने क्षये मरीने श्रीकंठनामा देशने वि षे जयंती नामें नगरी त्यां कुरुचंद्र नामें राजा तेने मंगला नामें राणी ते नी कूखे कुंदनो जीव पुत्रपणें आवी उपन्यो. तेज रात्रीने विषे राजहंस मुखमां पेसतो स्वप्नमां राणीयें दीठो. जागी त्यारें भर्त्तारने विधिपूर्वक सं भलाव्यो. राजा बोल्यो, हे सुंदरी! तह्यारे राजहंस पुत्र थशे. राणीयें प ण तहत्ति कही अंगीकार कस्युं. अनुक्रमें जिनेश्वरनी तथा मुनिनी सेवा करुं.

एवो दोहलो उपन्यो, राजायें दोहलो पूर्ण कस्यो. अनुक्रमें पुत्रनो जन्म थयो, वधामणां थयां, शकुनने अनुसारें राजहंस एवुं नाम दीधुं, निमि त्तियें कह्युं ए मह्रोटा राज्यनो धणी थशे. अनुक्रमें पिता मरण पाम्यो. त्यारें राजहंसने बालक जाणीने तेनो काको श्रीचंद नामें हतो ते राज्यें बेगे, राजहंसने युवराज पदवी दीधी. एवामां पूर्वजवें व्रत जंग कस्युं बे, ते दोषें करी तेनी उरमान माता रुक्मा नांमें हती तेणीयें विचास्युं के, ए मह्रारा पुत्रनो वैरी बे, जे माटे ए जीवतां मह्रारा पुत्रने राज्य न मले. एम विचारीने तेणें राजहंस कुमरनी उपर कामण कस्युं. तेथी थोडा दिव समां तेने जलोदर रोग थयो. राजायें औषध उपचार घणा कस्या, पण रोग न गयो. एवामां शत्रु राजायें पोतानो देश पराजव्यो जाणीने राजा धाड लेइने ते उपर चडी गयो. पण ते डुर्गजूमिबलें जीताणो नही. तेथी तेनो काको श्रीचंद राजा त्यांज विनाश पाम्यो.

हवे उरमान राणीना बलें करी परिवार पण राजहंसने कायर करे. त्यारें राजहंसें विचास्युं के, मह्रारे घेर ते परदेश जाणवा माटे परदेश जवुं रुडुं बे. एम चिंतवीने घेरथी गानो नीकल्यो, महाकष्ट सहेतो, ग्रामानु ग्रामे जमतो, उज्जयणी नगरीयें गयो. रोगें अत्यंत ग्रहवाणो, चाली पण शके नही एवो थको एक देवकुलने विषे रह्यो. त्यां दयायें करी लोक खा वाने आणी आपे, एम महाकष्टें दिवस काढे बे. ए अवसरें तेनी पूर्व जन्मनी जार्या मंजरी नामें हती ते पण आउखाने क्षये मरण पामी थ की उज्जयणी नगरीमां महासेन राजानी सेनानामें राणी बे तेनी कूखने विषे देइणी नांमें पुत्री थइ. तेने पण पूर्वना व्रतजंगदोषें करी रोग उपन्यो, बे ते औषधादिकें करीने पण न गयो, अनुक्रमें यौवन पामी, एवांमां कांइक रोग पोतानी मेले पातला पड्या. ए अवसरें महासेन राजा सेवकोने पूबे बे के,तमे कोना पुण्यें रूद्धि विलसो बो ? ते बोल्या. हे स्वामिन् ! तमारापु ण्यें क रीने विलसियें बैयें. ते सांजली राजायें सर्व सेवकोने आदर पूर्वक विसर्ज्या.

ते वात सांजलीने देइणी हसती थकी बोली के, जूउ राजा लोकने मु ग्धतायें वगे बे. एवुं बोली ते तेनी सोक मातानी दासीयें सांजल्युं. त्यारें दासीयें देइणी कुमरीने पूब्युं, हे स्वामिनी ! एमां शुं खोटुं बे ? देइणी बो ली पारके पुण्यें लक्ष्मी कोइ जोगवे नही. ते व्यतिकर दासीयें जइ राजाने

कह्यो, राजा कोप्यो,देइणीने बोलावी कह्युं, तुं कोने पुण्यें लक्ष्मी भोगवे छे? देइणी बोली हे राजन्! परमार्थे पोताना पुण्यें भोगवुं छुं. जे कारण माटे सर्वे प्राणी पोताना कर्यां सुख दुःख भोगवे छे. पर तो निमित्तमात्र छे. एवुं वचन सांभलीने राजाने अधिक कषाय जाग्यो, तेवारें कोटवालने तेडावीनें कह्युं के, तमे कोइ अत्यंत दुःखीयो पुरुष दीठो होय तो तेने इहां वहेलो तेडी लावो. कोटवाल पण राजानुं वचन प्रमाण करीने नगरमां खोलवा लाग्यो. तेणें देवकुलमां राजहंसकुमरने महादुःखीयो दीठो, तेने राजा पासे लाव्यो. राजायें पण अवज्ञायें करी तेने देइणी परणावी दीधी ते वहुवरने देश निकालो देइने वली देइणीने विशेषें कह्युं के, हवे तमे पोतानुं पुण्य भोगवो, कुमरीयें कह्युं प्रमाण छे. पछी क्लेशें नगरी बहार नीकल्या,मार्गमां उत्तरापथ गामी साथ दीठो. देइणीयें सार्थवाह पासें जइने पोतानुं वृत्तांत संभलाव्युं, अने कह्युं के, हुं म्हारा पितानो देश मूकुं, त्यां सूधी म्हारा भर्त्तारने लेइ चालो. ते सार्थवाहें अंगीकार कर्युं, एक पाठो बेसवा आप्यो, अनुक्रमें एक देश मूकी बीजा देशें पहोच्या, साथ अटवीमां उतर्यो, देइणीयें पण भर्त्तारने लेइने पासेना झाडतले वृक्षना पत्रनो साथरो कर्यो. त्यां राजहंस अने देइणी पण भर्त्तारनुं शरीर जोती थकी बेठी छे.

एवामां कुमरनी माता मंगला राणी मरण पामीने ते स्थानके व्यंतरी थइ छे. तेणीयें राजहंसने दीठो. तेनी उपर राग उपन्यो. त्यारें दिव्य शक्तियें इंद्रजाल विकूर्वी,तेथी उदेहीना शिखरमांथी एक कालो सर्प्प निकल्यो, अने कुमरना मुखमांथी एक उज्वल सर्प नीकल्यो. ते सर्प एक बीजाना मर्म बोलवा लाग्या तेमां कालो सर्प्प बोल्यो,अरे दुरात्मा,तुं आ राजकुमरना उदरमां रहीने श्यामाटे एनो विनाश करे छे? जे माटे इहां कोइ जाण पुरुष नथी. नहीं कां राइ वाटी तक्र साथें एने पीवरावशे तो तुं मरण पामीश. त्यारें मुखमांथी निकलेलो उज्वलो सर्प बोल्यो, रे कृस्नसर्प! तुं जे द्रव्यने अधिष्ठीने रह्यो छो, ते जो कोइ जाणशे तो तारो बिल खोदीने द्रव्य लइ जाशे. ते सर्व वात देइणीयें सांभली. आ राजपुत्र छे, एम जाणी देइणीनें घणो हर्ष उपन्यो. चिंतववा लागी के,अहो! एणें सत्य कह्युं छे ॥ यतः ॥ परस्परं च मर्माणि,ये रक्षंति मानवाः ॥ त एव निधनं यांति,वल्मीकोपरि

सर्प्पवत् ॥ १ ॥ ते माटे मने रोग क्षय थवानो उपाय मळ्यो. पण तात नो देश मूक्यो, तो हवे इहांज रहीने कांइ क्रिया करुं.

हवे खोळतां खोळतां एक गोकुळ जडयुं. ते गोकुळना स्वामीने वात कहीने प्रार्थना करी. तेणें पण अंगिकार करी देइणीने दीकरीपणें राखी. त्यारें सार्थवाहने पूछीने त्यां रह्या. राइ वाटी तक्र साथें आपवाथी कुमर थोडा दिवसमां साजो थयो. विद्याधर सरखो अन्य स्वरूप थयो. देइणी हर्षे पामी. विशिष्ट गोरसें करी शरीरे पुष्ट थइ. एकदा देइणीयें पूछयुं. तमे कोण अने क्यांना वासी छो ? राजहंसें पण यथार्थ वात कही दीधी. ते सांभळीने, देइणीयें विचार्युं के, एनो विधाता अनुकूळ थयो, माटे पोताने देश जवुं युक्त छे. पछी भर्त्तारने कह्युं. आपणे पोताने देश जइयें. राजहंस बोल्यो, जइयें तो खरा पण गोकुळना धणीने उपगार कर्या विना जवुं युक्त नथी. देइणीयें विचार्युं ए महासत्त्ववंत पुरुष देखाय छे. माटे संपदा पात्र थशे, पछी निधाननो व्यतिकर संभळाव्यो, तेणें पण सर्प्पनुं स्थानक खोदीने मांहेथी द्रव्य काढयुं, ते गोकुळपतिने आपीने अनुक्रमें जयंती नगरीयें पहों च्या. बहार उद्यानमां आंबानी छांयडीये बेठा छे. त्यां राजहंसने निद्रा आवी छे. एवा अवसरें ते नगरीनो श्रीचंदनामें अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो छे, नवो राजा शोधवाने पंचदीव्य अधिवासना करीने नीकळ्या छे, फर तां फरतां नगरबहार राजहंस पासे आव्यां. जुए तो आंबानी छाया चळी नथी. कुमरने मस्तकें कळश ढाळ्यो, हर्षे करीने नगरमां लाव्या, सर्वें मळी राज्याभिषेक कर्यो,पुण्यना बळें सामंतादिकनो मान्य थयो. एम त्यां राज्य भोगवतां केटलोक काळ गयो.

एकदा उज्जयिणीना महासेन राजायें सांभळ्युं के, राजहंस चंपानगरी नो राजा थयो छे. त्यारें दूत मोकळीने कहेवराव्युं के, सर्व धन भंडार म हारीपासें मोकळी देजे, नहितो युद्ध करवा सज्ज थजे. ते सांभळीने राज हंस बोल्यो, हे दूत, तहारो स्वामी महोटो छे, ते माटें प्रथमथी तो हुं कांइ नही करुं. अने युद्ध प्रारंभ्या पछी तो वगर बोल्यो तत्काळ जे उचित हशे ते करीश. एम कही दूत विसर्ज्यो, दूत उज्जयिणीयें गयो,सर्व व्यति कर महासेन राजाने संभळाव्यो, राजा सांभळीने कोपायमान थयो, तेज दिवसे प्रयाण कर्युं, अनुक्रमें देइणी ए वात सांभळीने राजहंस राजाने

कहेवा लागी के, तमे पण सामा नीकलो. एम सांजली राजहंस पण बमणे प्रमाणें पोताना देशनी सीमा मूकीने मह्योटासैन्यनी सामग्रीसहित जइने पडाव कस्यो. बीजे दिवसे संग्राम थयो, घणा संग्रामें महासेन राजाने पाडीने बांधी लीधो. पढी देइणीने बोलावी पूढ्युं के, हवे शुं करवुं युक्त बे ? देइणी बोली सत्कार करीने विसर्जवुं ए सज्जनने युक्त बे. राजायें प ण एमज अंगिकार कस्युं, प्रहार जगाव्या, व्रणने विषे पाटा बांध्या, ते अ वसरें देइणीयें आवी प्रणाम करीने राजाने कह्युं, हे तात ! तमे प्रसाद करीने मुऊने जर्त्तार आप्यो, ते महारुं पुण्य जुउ ? ते सांजली राजायें देइ णीने उलखी, पण बीजो जर्त्तार कस्यो जाणीने राजा लाज्यो, देइणीयें स र्व वृत्तांत कह्युं, ते सांजली सामंतादिक सर्व हर्ष्या, जे ए कुरुचंइ राजानो पुत्र राजहंस कुमर बे, अने कुमरी पण महासेन राजानी पुत्री बे, माटे सरखो योग मल्यो बे. राजा पण विचारवा लाग्यो के, अहो ! में रूडुं न कस्युं! जेमाटे सर्व कोइ पोतानुंज पुण्य जोगवे बे, एम देइणीयें जे कह्युं हतुं ते सर्व सत्य बे. हवे राजाने व्रण रुऊाया एटले विसर्जन कस्यो. ते राजा एम कहेतो गयो के हुं, वनमां जाउं बुं. महारा पुत्र तमारा चाकर बे, तेनी संजाल करजो. ए रीतें राजहंस, राजाधिराज थयो. अनुक्रमें देइणीने पुत्र थयो, तेनुं राजमृगांक एवुं नाम दीधुं.

एकदा राजाने एवी चिंता थइ के, मने शा कर्मना विपाक हशे ? ए अ वसरे प्रतिबोधवानो समय जाणीने चार ज्ञानना धरनार श्रीज्ञानजानु आ चार्य त्यां पधास्या, पुरोहितें आचार्यनुं आगमन कह्युं. राजा पण देइणी संघातें वंदना करवा गयो, धर्म सांजल्यो, पूर्व योगें करी धर्म परिणम्यो. सू रीने पूढ्युं, में पूर्वे शा पुण्यपाप कस्यां हतां के, जेथी हुं सुख तथा डुःख पाम्यो ? तेने गुरुयें पाढलो सर्व संबंध कह्यो, ते सांजली राजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें कहेवा लाग्यो के, हे जगवन् ! जेम तमें कह्युं तेमज बे. परिजनने पण संजलाव्युं. व्रतजंगना अधिकार सांजलीने घणा लोक प्रतिबोध पाम्या. सिद्धांत सांजलवानी इछा थइ. अणुव्रत अंगिकार कस्यां. धर्मना अधिकार घणा कस्या. घणा काल सूधी श्रावकपणुं पाल्युं. पुत्रने राज्यें थापीने, देइणी तथा प्रधान परिजननी साथें राजहंसें चारित्र लीधुं. सा धुपणुं पालीने स्त्रीजर्त्तार बेहु ब्रह्मदेवलोके देवता थया, अनुक्रमें सिद्धि वस्या.

एम व्रतभंगना विपाक सांभलीने सामदेव बोल्यो, हे भगवन् ! हुं प्राण जतां पण व्रतभंग नही करुं. एवो नियम लेइ घेर गयो. वामदेवतो कर्म ना दोषें करी गुरुवचन पडिवज्जीने पण प्राणीना वध करवामां प्रवर्त्यो, मांसभक्षण करवा लाग्यो, एवुं देखीने सामदेव तेनाथी जूदो रह्यो, तेवारें वामदेव,सामदेव उपर कोप्यो थको जयपाल नामें राजा पासे गयो. ते राजाने पारधी कर्म वहालुं छे. तेने वामदेव कहेवा लाग्यो के, हे राजन् ! सामदेव कहे छे के, जे पुरुष पारधी कर्म करे, ते महापापी जाणवो. ते सांभली राजा कोप्यो, सामदेवने बोलावीने पारधी कर्म कराववा साथें लेइ गयो, राजायें कह्युं, जो पारधी कर्म करे तो हुं पसाय करुं. सामदेव बोल्यो, जे प्राणिनीहिंसायें ऋद्धि पामीयें ते ऋद्धियें सर्युं ! ते सांभली राजायें चाकर पुरुषोने कह्युं के,एना हाथमां शस्त्र आपो,जो ए हरणादिकने न मारे तो एने मारो, चाकर पुरुषो पण तेमज सामदेवने मारवा लाग्या, तोपण तेणें कोइ प्राणीनो घात न कर्यो. त्यारें राजायें विचार्युं. जे ए लोभथी किंवा भयथी पण जीव नथी मारतो ? ते माटे ए अंगरक्षक घणोज रूडो छे. एम चिंतवतो अनुक्रमें राजा पण जीववधथी वेगलो थयो.

ए रीतें निरतिचार व्रत पालीने सामदेव सौधर्म देवलोके देवतापणें उपन्यो. वामदेवें पण पारधी कर्म करतां कोइक कालें निरपराधी सूअरने मार्यो. सूअरें पण रोषें रातो थइने वक्र दाढायें करी तेनी जंघाउ छेदी नाखी. एटले भूमियें पड्यो. सूअरें तेनुं पेट विदार्युं. ते वामदेव रौद्रध्यानना वशें मरण पामीने प्रथम नरके नारकी थयो. सामदेवनो जीव देवलोकथी च्यवीने हे राजन् ! तुं इहां राजापणें उपन्यो. अने वामदेवनो जीव पण नरकमांथी नीकलीने ए डुमक थयो छे. ए माटेज एने देखीने तने लगार पण स्नेह न उपन्यो,एना अति उत्कृष्ट पापें करीने तें एनो कांइ पण उपचार न कर्यो. हजी पण ते पापने प्रभावें दीर्घ संसार रझलशे. तथा तें पूर्व भवें हिंसानी विरति करी, तेथी सैकडोगमे आपदाउ उलंघीने राज्य पाम्यो. ते सांभली राजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें कहेवा लाग्यो. हे मुनीश्वर ! जे तमें कह्युं ते तेमज प्रत्यक्षपणे में दीठुं. हवे पसाय करीने मुजने सर्व जीवना वधनी विरति करावो. ते सांभली गुरु बोल्या, हे श्रावक ! सर्व जीवनी विरति तो चारित्र अंगिकार करो त्यारें थाय. रा

जा बोल्यो. हे स्वामिन्! राज्य स्वस्थ करीने दीक्षा लेइशुं. त्यार पछी राजायें,जय कुमरने राज्यें थापीने विजय कुमरने युवराज पदवीयें थाप्यो. अने पोतें दमसार केवली पासे दीक्षा लीधी. तीव्र तपस्या करीने स्वर्गें गया. अनुक्रमें मोक्षपण गया ॥ ए हिंसानी उपर देवप्रसाद, सामदेव अने वामदेवनी कथा श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां छे.

॥ हवे त्रीजुं पद कहे छे. न पेमरागा परमत्थि बंधो (पेमरागा के०) प्रेमराग एटले स्नेहराग उपरांत कोइ (परमत्थि के०) उत्कृष्ट (बंधो के०) बंधन (न के०) नथी. एटले स्नेहराग ते महोटुं बंधन छे. ते उपर आर्द्रकुमारनो संबंध कहे छे.

समुद्रमध्ये आर्द्रपुर नामें नगर छे. त्यां आर्द्रनामें राजा राज्य करे छे. तेने आर्द्रा एवे नामें राणी छे. तेने आर्द्रकुमार नामें पुत्र थयो. ते राजाने एक दिवस श्रेणिक राजायें जेटणुं मोकल्युं छे, ते जेटणुं देखीने आर्द्रकुमरें पूछ्युं. ए जेटणुं कोनुं आव्युं छे? राजा बोल्या. महारा मित्र श्रेणिक राजा छे. तेणें मंत्रि साथें जेटणुं मोकल्युं छे. त्यारें कुमरें ते मंत्रिने पूछ्युं के, तमारा राजाने कोइ गुणवंत पुत्र छे? मंत्रि बोल्यो. अजय कुमार नामें पुत्र छे. ते सांजलीने अजय कुमारने योग्य जेटणुं जोइ आप्युं. तेनी साथें पत्र पण लखी आप्युं. अने कह्युं के, आ जेटणुं अजय कुमारने आपजो. तेणें पण राजगृहियें जइने राजानुं जेटणुं राजाने आप्युं, अने कुमरनुं जेटणुं तथा पत्र अजयकुमारने आप्युं. अजय कुमारें विचार कर्यो के, ए महारी साथें मित्राइ करवा इछे छे, अने महारी साथें जे मित्राइ करे, ते तो अवश्य समकित पामे. एम प्रजुजीयें कह्युं छे. ते माटे ए कोइ आसन्नसिद्धियो लघुकर्मी जीव देखाय छे. पण पाछले जवे व्रत विराधीने आव्यो छे, तेथी अनार्य देशमां उपन्यो छे. इत्यादिक विचारीने आजरण उपकरण सहित एक श्रीरूषजदेवस्वामीनी प्रतिमाने पेटीमां घालीने पोताना पुरुष साथें प्रतिबोध देवाने माटे आर्द्रकुमरने मोकली. आर्द्रकुमारें पण एकांते जइ अपूर्व जेट जाणीने पेटी उघाडी. त्यारें जिन प्रतिमा देखीने विचारवा लाग्यो. आ केवुं आजरण हशे? एम करी काने, कोटे प्रमुख पोताने अंगें मांमी जोइ, पण शोजे नहीं. छेवटे थाकीने मुख आगल मांमी. त्यारें शोजवा लागी. वारंवार सामुं जोतां इहा

पोह करतां जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं पाछलो जव दीठो. ते आवी रीतेंः—

वसंतपुर नगरें सामायिक नामें कुटुंबी हतो. तेने बंधुमती नामें जार्या छे. एक दिवस धर्म सांजलीने स्त्री जरतार बेहुयें दीक्षा लीधी. जिन्न जिन्न विहार करतां एक नगरमां जेगा गया. जार्याने आर्यापणें देखीने राग उपन्यो. ते वात आचार्यें जाणी प्रवर्त्तिनीने कहेवराव्युं के, बंधुमती आर्याने ऊाकुं बहार निकलवा देशो नही. ते कारण बंधुमतीयें जाण्युं, त्यारें विचार्युं के, अहो ! धिक्कार पडो महारा रूपने. के. जे देखीने जर्त्तारना चारित्रमां परिणाम बगड्या ! एम चिंतवी आर्यायें अनशन कर्युं. अनुक्रमें काल करी देवलोके गइ. ते वात सामायिक नामा साधुयें सांजलीने तेणें पण अनशन कर्युं. काल करी देवलोकें देवता थयो. त्यांथी च्यवी हुं अनार्य देशे उपन्यो छुं. एवुं ज्ञानमां देखीने अहो ! अजयकुमार विना मने अनार्य देशमां कोण प्रतिबोध आपे ? एम घणो उपकारी जाण्यो; पण अजयकुमारने मलवा माटे पितायें आज्ञा आपी नही. पितायें तेने वैराग्यवंत जाणीने, पांचसे सुजटने रखवाला मूकीने कह्युं के,कुमरने नजरमां राखजो. एम करतां बहार रमवा जाय, घोडा दोडावतां एक पाटी पोतानो घोडो आगल काढे. एम करतां कोइ वेला एक घडीपछी आवे. कोइवेला बेघडियें पण आवे. एम विश्वास पमाडीनें एक दिवस सहुने वंचीने दरियाने कांठे गयो. त्यां जहाज उपर बेसीनें बीजां सर्व जहाज साथें हंकारीने पारकांठे लेइ गया. कांठे उतरीने त्यांथी आर्यक्षेत्रें आवी दीक्षा लेवानुं मन कर्युं. देवतायें वार्यो के, हजी तहारे जोगकर्म बाकी छे. तोपण न मानतां दीक्षा लीधी. विचारतां वसंतपुर नगरे पहोंच्या. त्यां कोइ यक्षने देहेरे काउस्सग्गे रह्या छे, एवा समयमां पूर्वजवनी जार्या देवलोकथी च्यवीने ए नगरमां शेठने घेर श्रीमती नामें पुत्री थइ छे, ते सखीयोनी साथें विहार क्रीडा करवा आवी छे. त्यां सर्व कुमरीयो पोतें पकडेला थांजाने जर्त्तार करी माने छे, एवी क्रीडा करे छे. तेमां श्रीमतीना हाथमां मुनिनो पग आव्यो. तेणें सहसात्कारें कह्युं के, आ महारो वर. ते वेला देवतायें सोनैयानी वृष्टि करी. मुनितो पग छोडावीने जता रह्या. ते ज्व्य राजायें लेवा मांड्युं. देवतायें निषेध कर्यो. ते सर्व ज्व्य देवताने वचनें शेठने घेर अनामत राख्युं. कन्या पण बोली के, महारे आ जवमां तो एज वर

वरवो. पण बीजो नही. पछी ते वर पामवा माटे दानशालायें दान देतां बार वर्ष वहीगयां. तेवारें ते मुनिपण दैवयोगें तेज नगरें आव्या. मुनियें जाण्युं के, नगरीतो तेज छे, तथापि विचार्युं के, ते वातने बार वर्ष वही गयां, माटे हवे कोण उलखशे ? एम जाणी नगरमां गोचरी फरतां तेनेज घेर आव्या.

त्यां ते स्त्रीयें पण मुनिने पगें पद्म फलकतुं धारी मूक्युं छे, ते नीशा नीयें उलख्या. अनुक्रमें राजा अने शेठ प्रमुखें घणो आग्रह कर्यो. त्यारें मुनियें विचार्युं के, अंगीकार न करुं तो कन्या मरण पामे. तथा देवतायें पण दीक्षा लेवानी ना कही हती. एवुं जाणीने पाणिग्रहण कर्युं. अनुक्रमें पुत्र आव्यो, तेने निशाले नणवा मूक्यो.

हवे आर्द्रकुमार दीक्षा लेवाने उजमाल थया, ते सांजलीने श्रीमती रेंटीयो लेइने कांतवा बेठी. निशालेथी पुत्र आव्यो. तेणें पूछ्युं, रे माता ! आ शुं मांड्युं छे ? माता बोली, रे वत्स ! तुं लघु छे, अने तहारो बाप दीक्षा ले छे, तो हवे महारे ए रेंटीयोज आधार छे.त्यारें पुत्र बोल्यो,हे माता ! महारा पिताने हुं नहिं जवा देउं, बांधी राखीश. तमें चिंता न करो. एम कहीने सूत्रनी कोकडी ताणी हती ते लेइने पिताने पगें वींटवा लाग्यो. कोइक ग्रंथे खाटला उपर बेठा हता तेमाटे खाटलाने चारे पासे सूत्रनो तांतणो वींटतो जाय अने कहेतो जाय के, पिताने बांधी राखुं छुं.

एवा मर्मनां वचन सांजलीने आर्द्रकुमारें विचार्युं के, जो जइशुं, तो बालक दुहवाशे, दिलगीर थशे, माटे नलुं, जेटला तंतु हशे तेटला वर्ष रहिशुं. एवामां सूत्र वींटी रह्या पछी बालक बोल्यो, तमने बांधी राख्या छे. हवे क्यां जशो ? त्यारें तंतु गण्या तो बार थया. आर्द्रकुमारें स्त्रीने कह्युं हुं हजी बारवर्ष रहीश. ते पण अनुक्रमें पूर्ण थयां. एटले वली पाछुं चारित्र लीधुं.

हवे रखवाली करनारा पांचसें सुनटोयें विचार्युं के, आपणे राजाने शुं मुख देखाडीयें ? एम चिंतवी आर्यक्षेत्रें आवी चोरी करी, वाटपाडु थइ पेट नराइ करता रह्या छे. त्यां आर्द्रकुमार आवी चढ्या. तेने उलखीने ते पांचसे आवी पगे लाग्या. रुषियें धर्मदेशना दइ, पांचसेने प्रतिबोधी दीक्षा दीधी. ते पांचसेने परिवारें परिवर्या थका राजगृही नगरीयें प्रनुने आव्या जाणीने त्यां जवा लाग्या. मार्गमां जतां गोसालो मल्यो. ते कहेवा लाग्यो के, क्यां जाउ छो ? मुनि बोल्या. श्री महावीर पासे जइशुं. गोसालो बोल्यो.

ते वीर नथी. जे उग्र तप करता, वनमां एकांते रहेतां, कोइ साथें बोल ता नही, ते सर्व लोकने ठगवा माटे करता हता, ते सर्वेने ठग्या. हवे तो नित्य आहार करे छे, स्त्रीयोना झुंडमां बेसे छे, लाखोगमे लोकोने एक ठा मेलवे छे, चामर विंजावे छे, छत्र धरावे छे, रूपुं सोनुं तथा रत्नना गढ मां सिंहासने बेसे छे. माटे तुं जाणतो होइश के, ते वीर छे, पण ते वीर नथी. मुनि बोल्या. वीर तेवाज छे. पूर्वे करता तेज करे छे. जे माटे पूर्वे एवां कर्म हतां के, तपस्या करीने मौन रहेता, एकांते वनवास सेवतां, त्यारेंज ते कर्म खपे, अने हवे एवां कर्म छे के, छत्र चामर धरावे, देवता मनुष्यनी पर्षदा मध्ये बेसे, देशना दीये, त्यारें कर्म खपे. इत्यादिक युक्ति यें गोसालाने निरुत्तर करी आगल चाल्या. त्यां हस्ति सांकलें बांध्यो हतो, ते मुनिने देखीने सांकल नांगीने छूट्यो, सर्व लोक नाठा, हाथी आर्द्रकुमार ने पगे लागीने वनमां चाल्यो, गयो ते यशवाद नगरमां विस्तार पाम्यो, ते वात राजा श्रेणिकें तथा अनयकुमारें सांनलीने मंत्रिप्रमुख परिवारसहित त्यां आव्या. नमस्कार करी मुनिने पूछवा लाग्या, हे नगवन् ! हाथीने बं धनथी केम मूकाव्यो. मुनि बोल्या, ए सांकल त्रोडवी कांइ कठण न ला गी, पण सूत्रनां बार तंतु त्रोडवा घणा दुक्कर लाग्या. राजायें पूछ्युं. ते के म ? मुनियें आद्यथी पोतानुं वृत्तांत कह्युं. ते सांनलीने राजाने घणो हर्ष उपन्यो. अनय कुमारने पण हर्ष उपन्यो, अने विचार्युं के, में प्रतिमा मो कली तेनुं आ फल थयुं छे. इत्यादिक हर्ष पामता घेर गया. मुनि पण श्री वीरस्वामी पासे जइ, नमस्कार करी, उग्र तप करी. क्षपकश्रेणि मांडी केव लज्ञान पामी मोक्षें गया ॥ इति श्री सूत्रकृतांगनिर्युक्तौ आर्द्रकुमारकथा ॥

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. न बोहिलाना परमत्थि लानो. (बोहि लाना के०) समकितरूप बोधिबीजसमान बीजो कोइ (परमत्थि के०) उ त्कृष्ट (लानो के०) लान (न के०) नथी॥ यतः ॥ जह चिंतामणि मणिणं, कप्पतरू तरुवराण जह पवरो ॥ तह सम्मत्तं वुत्तं, पवरं सव्वाण वि गुणा णं ॥ १ ॥ पक्खीण पक्खिराउ, सुराण इंदो गहाण जह चंदो ॥ तह सम्मत्तं पवरं, नणियं सव्वाण वि गुणाणं ॥ २ ॥ अमयं सव्वरसाणं, नरवराण च क्की मुणीण गणनाहो ॥ तह दंसणपसत्थं, जाणह सव्वाण वि गुणाणं ॥ ३ ॥ जं संमत्तविउत्ता, निरवद्यं पालिऊण जइ किरियं ॥ गेविद्यं पि हु पत्ता, पुणो

वि भमिरा भवमपारं ॥ ४ ॥ नरयाइसु दुरकाइ, सहंति अइदुस्सहाइं इह जीवा ॥ न य तेसिं सिवगमणं, मोत्तुं सम्मत्तसंपत्ति ॥ ५ ॥ सम्मत्तं पुण पत्ता, अंतमुहुत्तं पि जंति मुरकंमि ॥ आसायण बहुला वि हु, अवढ्ढपरियट्टमझंमि ॥ ६ ॥ तो अइयारविमुक्कं, धन्ना पालंति केइ सम्मत्तं ॥ धन्नाण वि धन्नयरा, जे तं जणयंति अन्नेसिं ॥ ७ ॥ इहां चंपकमालानुं उदाहरण कहे छे.

जंबुद्दीपना भरतक्षेत्रमां विशाला नामें नगरीनो ललितांग नामें धर्मवंत राजा हतो. तेने शीलवंती अने धर्ममां उजमाल एवी प्रीतिमती नामें भार्या हती. तेने पांच पुत्र उपर एक चंपकमाला नामें पुत्री थइ. ते पुत्रीने कुमुदचंद पाठक पासे भणवा मूकी. अनुक्रमें लक्षण,साहित्य,ज्योतिष प्रमुख शास्त्र भणी. एकदा राजा, सामंत अने मंत्रिमंमल प्रमुख कचेरी मेलवी बेठो छे. तेवामां प्रतिहारें आवीने कह्युं,हे स्वामिन्! कुणाला नगरीनो स्वामी अरिकेसरी नामें राजाधिराज तेनो अमरगुरु नामें प्रधान पुरुष इहां आव्यो छे. ते सांभली राजायें कह्युं, तेने वहेलो मोकल. तेणें पण तत्काल मोकल्यो. राजायें पण उभो थइ आलिंगन देइने तेने उचित स्थानकें बेसाड्यो. अने अरिकेसरी राजानुं क्षेमकुशल पूछ्युं.

एवा अवसरमां चंपकमाला पण सखीयोयें परिवरी अध्यापकसहित राजा पासें आवी. राजायें तेनें खोलामां बेसाडीने पूछ्युं. रे वत्स! तुं शुं भणी छो ते कहे. त्यारें कुमरी कांइ बोली नही. ते जोइ कुमुदचंद उपाध्याय बोल्या हे राजन्! ए बोली नही पण घणा शास्त्रना परमार्थ जाणे छे. त्यारें अमरगुरुयें विचार्युं. के,जो ए अरिकेसरी राजानी स्त्री थायतो घणुं रूडुं थाय. एम विचारीने अमरगुरु बोल्या रे राजपुत्री! तें चूंडामणी ग्रंथनो अभ्यास कर्यो छे? कुमरी बोली कांइक कर्यो छे. त्यारें अमरगुरु बोल्या कहो, तमारो भर्त्तार कोण थशे? क्यारें थशे? केटला पुत्र थशे? अने केटली पुत्रीयो थशे? ते सांभली कुमरी लाजथकी बोली नही. उपाध्याय बोल्या. तुं लज्जायें नथी बोलती पण विद्यानी हेलना थशे. त्यारें विचारीने कुमरी मधुर वचन बोली. अरिकेसरी राजा एक वर्ष पछी महारो भर्त्तार थशे. बार वर्ष सूधी राग रहेशे. पछी छमास सूधी राग उतरशे. पछी वली राग थशे. बे पुत्र थशे. एक पुत्री थशे. एटली वात तो पूछी ते कही. पण हवे कांइक वगर पूछ्युं कहुं छुं, ते सांभलो.

तमारो पुत्र आजथी दशमा दिवस उपर मरण पाम्यो छे. तेज रात्रीयें तमारी स्त्रीयें बीजो लक्षणवंत पुत्र प्रसव्यो छे. ते सांजली हर्षविषाद सहित मंत्रि पूछवा लाग्यो. पुत्रने परलोके जवानुं कोण हेतु थयुं? त्यारें कुमरी चूडामणी ग्रंथना परमार्थें विशेषें विचारीने बोली. ज्यारें तमे राजानी आज्ञायें महारा पिता पासें आववाने चाल्या, त्यारें तमारो पुत्र पण तमारी सार्थे नीकल्यो. वाटमां थाक्यो तेथी तमें मूक्यो, तेवारें मनमां अपमान धारतो पाछो गयो. पोताना मित्रो सार्थे क्रीडा करतो काल गमावतो एकदा मंत्रिमंमल सार्थें तमारा पूर्व पुरुषनो खड्गं लेइने उजाणीयें जवा मांम्युं. त्यारें मातायें कह्युं, रे वत्स! ए खड्गरत्न पूजवा योग्य छे. एने हलावियें नही. माटे एने मूकीने जाउ. ते सांजलीने पोताना आत्माने अपमानतो राते सर्व परिवारसहित माता सूतेथके, कुमर हलवे हलवे घरमांथी नीकलीने उपवनमां जइ वाव्यमां पड्यो के, तेज वखत प्राण जता रह्या. माता प्रमुखें सर्वत्र खोल्यो, पण जड्यो नही. तेथी तमारी पासे माणस मोकल्यो छे. ते हमणां आव्यो छे. एवी वात करे छे, एटले ते माणस पण आव्युं. तेणें जेम कुमरीयें कह्युं, तेम सघलुं समाचार कह्युं. अमरगुरु बोल्यो. हे राजन्! तमारे घेर आ प्रत्यक्ष सरस्वती अवतरी छे. आस्थान सजाना लोक सर्व, कुमरीनी घणी प्रशंसा करवा लाग्या.

हवे कुमरीयें ज्यारें उठवा मांम्युं, तेटले राजायें अंगलग्न आजूषण कुमदचंदने आप्यां. बीजा सजालोकें पण आप्यां. बीजुं लाख सोनैयानुं आसन आप्युं. चंपकमाला अने अध्यापक पोताने ठेकाणे पहोता. राजा अमरगुरुने कहेवा लाग्या के, राजायें संदेशो कह्यो होय, ते संक्षेपें कहीने उतावला घेर जाउ. त्यारें अमरगुरु बोल्या, तमारा देशनी सीमायें गढ छे, ते अमने आपो. त्यारें ललितांग राजा बोल्यो. सर्व राज्य अरिकेसरी राजानुं छे. गढनो शो जार छे? अमरगुरु बोल्या. तमारा सरखा सज्जन कोण हशे? के, जेणें गढ आप्यो. एम कही कुणाला नगरीयें गया. अरिकेसरी राजाने ललितांग राजानुं जेटणुं आप्युं. सर्व वृत्तांत संजलाव्युं. कुमरीनुं पण सर्व वृत्तांत कह्युं. त्यारें राजा बोल्यो, तहारो एटलो प्रमाद थयो. जे कारणे ते बाला तें मागी नही. तेथी जो ते कोइ अन्य राजाने आपशे तो मने नेत्र आपीने उजाली लीधां एवुं थशे. त्यारें अमरगुरु बोल्यो. ते

कन्यायेंज एक वर्ष पछी तमे वरशो, एम कह्युं छे. राजा बोल्यो, तोपण न जरें दीठा विना मने तृप्ति न थाय. ते माटे वली प्रार्थना करवाने मिषें त्यां जा. हुं पण माहारो वेष बदलावीने तहारी साथें बचकानो फालनार थइने आवीश. एम निर्द्धारी अमरगुरु प्रधान पोतानी साथें लश्कर लेइ त्यां गयो. राजा पण साथें गयो. ललितांग राजाने अमरगुरु मल्यो. राजायें उचित आसने बेसाडी तरत पाछा आव्या, माटे अरिकेसरी राजानुं कुशल पूछ्युं फरी शीघ्र आव्यानुं कारण पूछ्युं. त्यारें अमरगुरु बोल्यो. महारे मुखें तमारी पुत्रीना गुण सांनलीने अरिकेसरी राजाने घणो राग उपन्यो. एक वर्षनी ढील जाणी तो पण जोवाने मन घणुं उत्सुक थयुं. जो राजा कुमरीने न देखे, तो प्राणत्याग करे. ते माटे जेम तमने घटे तेम करो. एवी वात करतां कुमरी पण सरखी वयवंती सखीयोनी साथें पिताने पगे लागवा सारु त्यां आवी. राजायें खोलामां बेसाडी पूछ्युं, रे वत्स! ए अमरगुरु शे कारणे आव्या छे? कुमरी बोली एना बचकानो फालनार ते राजा पोते छे. ते सांनली ने विस्मय पामी. ललितांग राजायें आसन थकी उठीने बचका फालनार अरिकेसरी राजाने प्रणाम कस्यो. अपर आसने बेसाड्या. पछी कुमरीने तातें पूछ्युं. तहारा पाणिग्रहणनो वर्ष दिवसनो विलंब शा माटे छे? कुमरी पोताना पगना अंगुठा सामुं जोइने बोली नही.

त्यारें पितायें ज्योतिषीने बोलावीने पूछ्युं, कुमरीनुं लग्न जोइने कहो. ज्योतिषी बोल्यो, आ वर्षमां रूडुं लग्न नथी. जे कारणे सूर्यक्षेत्रें बृहस्पति आव्यो छे ॥ यडुक्तम् ॥ गुरुक्षेत्रगते नानौ, नानुक्षेत्रगते गुरौ ॥ विवाहादि न कुर्वीत, वांछन् शुनपरंपराम् ॥ १ ॥ तेरस मासे अहिए, गुरुस्स एगंमि होइ रासिम्मि ॥ जं नुत्ति तो वरिसे, गयंमि वइसाह मासस्स ॥ २ ॥ एटले वैशाख शुदि अगीयारश उत्तराफाल्गुनीने पहेले पाइयें हर्षण योगें सूर्य नक्षत्रथी दशमे नक्षत्रे शुद्ध लग्न छे. जे कारणे पांच ग्रहने बलें युक्त सूर्य तथा शुक्र उंच स्थानक पाम्या छे. लतापातादिक दोष रहित छे. ते लग्नदिवस लखावीनें पुरोहितने आप्यो. ज्योतिषीने आदर सत्कार करी विसर्जन कस्यो. त्यार पछी अरिकेसरी राजाने लक्षपाक तेलें मर्दन करावी, नवरावीने, वस्त्रादिक पहेरावी. देहेरासरने विषे लावीने फूलगंधादिक आप्या. ते राजायें पण व्यवहार थकीज पूजा प्रणाम कस्यो.

पछी नोजनशालायें लावीने परिवारसहित नोजन कराव्युं, घणुं आदर स न्मान देइ हाथी, घोडा, रथ, रत्न, आनूषणें पहेरामणी करी सिंहासने बेसाडीने ललितांग राजा एम कहेतो हवो, हे राजन्! मारवाडनी धर तीयें फरतो हंस क्यांथी आवे? अने आवे तो केटली वार रहे? तेम अ मारे घेर तमे आव्या. माटे ज्यारें घेर पधारशो त्यारें चंपकमाला तमारी सार्थे आवशे. ते सांनली राजा बोल्यो. उचितना जाण, कालना जा ण, धीर, वीर, सज्जनमां धोरी एवा तमारा सरखा बीजा कोण थशे? तमारुं लावण्य, तमारो स्नेह, तमारो विनय देखीने हुं तृप्ति पामतो नथी. पण चंपकमाला सार्थे न आवे त्यां सूधी जे जाण्युं कार्य ते अधुरुं छे. ते सां नलीने तरत चंपकमालासहित राजाने विदाय कस्यो. ललितांग राजा ते अ रिकेसरी राजाने वोलावीने पोताने स्थानके आव्यो. अरिकेसरी राजा पण पोताने नगरे पहोच्यो. चंपकमालाने एवो प्रासाद आप्यो के, पोताने स्थान के बेगं चंपकमालानुं दर्शन राजाने थाय. निरंतर चंपकमालाने आवासे जाय.

एक दिवस राजा अमरगुरुने सार्थे लेइने राणीपासें गयो. अमरगुरु बोल्यो कांइक कलाविचार कहो. ते बोली. विविध प्रकारनां दर्शन छे, तेमां तमारें कयो धर्म मान्य छे? अमर बोल्यो. ए प्रस्ताव विनानी शी वात कहो छो? ते बोली. प्रस्ताव विनानी केम कहो छो? जे कारणे सर्व कलामां प्रधान आ लोक अने परलोकनो साधनारो तो धर्म छे ॥ यतः॥ बावत्तरी कला पं, ड्नि या वि पुरिसा अपंड्निया चेव ॥ सव्व कलाणं पवरं, जे धम्मकलं न जाणं ति ॥ १ ॥ अमरगुरु बोल्यो इहां कोइ विचार करवो नथी. जेना पूर्व पुरुषें जे धर्म सेव्यो ते तेनो धर्म जाणवो. जेम माता दुःशील होय, अथवा सुशी ल होय, तेना विचारनुं शुं प्रयोजन छे? तथा रोगीने औषध सार्थे प्रयो जन पण वैद्य गमे तेवो होय. तेनो प्रयोजन नथी. तेम पोताना गुरु प्रमुखें यज्ञ प्रमुख धर्म जेम कह्यो ते प्रमाण. बीजी चिंता करवानुं शुं प्रयोजन छे?

एम अमरगुरु बोली रह्यो. त्यारें चंपकमाला बोली. तमें कह्युं ते खरुं हशे, परंतु तमारा सरखा पंड्नितने एम बोलवुं घटे नहीं. जे कारणे धर्म, अर्थ अने काम ए त्रण पुरुषार्थमां धर्म पुरुषार्थ ते परम पुरुषार्थ छे. जे माटे धर्मथी अर्थ अने अर्थथी काम निपजे छे. ॥ यतः ॥ धर्मादर्थोऽर्थतः कामः, कामात्सुखफलोदयः ॥ आत्मानं हंति तौ हत्वा, यो युक्त्या न निषे

वते ॥ ते माटें धर्मनो विचारतो करवोज घटे छे. वली तमें कह्युं के, पूर्व पुरुषनो क्रमागत आव्यो ते धर्म, ते युक्ति पण घटे नही. कारण के, पूर्व पुरुष दरीद्रि होय अथवा रोगिष्ठ होय, त्यारें तेना पुत्र थाय ते पण शुं रोगीपणुं तथा दरीद्रिपणुं न छांमे ? तेम मातानो दृष्टांत दीधो ते पण अयुक्त छे. जो माता दुःशील होय, अने पुत्र तेनो त्याग न करे, तो ते माता पुत्रने मारे. तथा औषधनो दृष्टांत दीधो ते पण युक्त नथी. इहां वैद्य स्थानीय गुरु लेवो; तेपण रागद्वेषरहित, परमार्थनो जाण एवो होवो जोइये. तेवा गुरु तो अरिहंत पोतें छे अथवा तेमनी आणाये चालतां कालोचित यतनायें वर्त्तता मत्सररहित एवा गुरु सुसाधु छे अथवा रागादिकें रहित एवा पोतें श्री अरिहंत देव छे. तेवा बीजा देव नथी. ते सांजली राजा बोल्यो. इहां शुं प्रमाण देखाडो छो ? कुमरी बोली, सर्व शास्त्रमां जे देव कह्या छे तेमां देखीये छीयें के, पूर्व सृष्टिनो संहार करवो, नवी सृष्टि उपजाववी, वली स्त्रीने पासे राखवी, शस्त्र धरवां, जपमाला धरवी, इत्यादिक सर्व राग द्वेषनां लक्षण छे. माटे ते देव नही. इत्यादिक युक्तियें करी निरुत्तर कर्यां. त्यारें अमरगुरु अने अरिकेसरी राजा सम्यक्त्व पाम्या. निश्चलचित्त थया. अमरगुरु बोल्या तें अमने जैनधर्ममां थाप्या माटे संसार समुद्रमां तुं अमने जहाजसरखी थइ.

एम करतां एक वर्ष ते एक युगसरखुं कष्टें गमाव्युं. पछी लग्नदिवसें राजा परण्यो. ते स्त्री सार्थें देवतानी पेठें विषयसुख जोगवतां गयो काल पण जाणतो नथी ! एकदा रात्रीना प्रथम पहोरे उंट उपर चढीने दक्षिण दिशे जाउं छुं एवुं स्वप्न देखीने अमरगुरु जाग्या. पछी विचार्युं के, जो ए साचुं स्वप्न हशे तो हवे महारुं आयु अल्प जाणवुं. एम चिंतवीने राजाने कह्युं के, राणीने महारुं शेष आउखुं पूछो. त्यारें राजा अमरगुरुने राणी पासे लेइ आव्या. गुरुयें राजाने कह्युं के, तमे पूछो. एवामां राणीयें वगर पूछे सर्व व्यतिकर संजलावीने कह्युं के, दश महिना आउखुं बाकी छे. ते सांज लीने फरी पूछ्युं हे धर्ममाता ! महारा धर्मगुरु क्यां छे ? राणी बोली. इहांथी सो योजनें पुराणपुर नगरें छे. ते सांजलीने अमरगुरुयें राजा राणीने खमा व्या. राजा बोल्यो. जे इहलोक तथा परलोकना सुखनुं कारण एवी चंपकमा लाने देशांतरथी तमे लाव्या. ते तमारो वियोग दुःख महाराथी कोइरीतें नही खमाय एवो छे. ते वेला राजायें अमरगुरुना पुत्रने तेडावीने अमरगुरुना पदें

थाप्यो, अमारीनो पडह वजडाव्यो, बंदीखानां छोड्यां, दीन अनाथने दान दीधां, अमरगुरुपण साधर्मिकने सन्मान देइ, जिनमंदिरने विषे पूजा रचावी, अठाइ महोत्सव करावी, धर्मकार्यें घणुं द्रव्य व्यय करी, शूर वीर सुन्नटने सखाइ लेइ, राजाने पूछीने दीक्षा लेवा चाल्या. राजा वलावीने पाछा वल्या. अमरगुरुयें श्री समयजलधि नामें केवलीनी पासे चारित्र अंगीकार कर्युं. चारित्र पाली केवलज्ञान पामी मोक्ष पधार्या.

हवे राजानी जे पूर्वेली पटराणी छे, तें चंपकमालानी उपर द्वेष धरती रहे छे. तेणीयें सुलसा नामें परिव्राजिकानी घणी सेवा करीने कह्युं के, हे नगवती ! चंपकमालाने कांइक कलंक थापो, जेथी राजा विषमिश्रित अन्ननी पेठें एनो त्याग करे. परिव्राजिका बोली. ए राजा, चंपकमालाना ज्ञान गुणें रीझ्यो थको एने बहुमान दे छे. वली राजा मूढ आत्मा थको विचारे छे, जे परम पदनो हेतु जैनधर्म छे. ते धर्म एणें मुझने पमाड्यो. एवुं जाणी एने बहुमान दीये छे. ते माटे हुं ए चंपकमालाने धर्मथी ज्रष्ट करुं, त्यारें राजा पोतानी मेलें चिंतवशे के, ए जेम मुखथी कहे छे, तेम करती नथी. तेथी एनो त्याग करशे. माटे पहेलां एने धर्मथी ज्रष्ट करवानो उपाय करीने पछी कलंक देवानो उपाय करीश. एम राणीने कहीने ते परिव्राजिका पोतानी मेडिये गइ. चंपकमालाने जैनधर्मथी ज्रष्ट करवानो निरंतर उपाय विचारतां चिंतवतां जाण्युं के, एने पुत्र नथी. माटे प्रजाते जइने एने पुत्रनो उपाय कहुं, एम चिंतवी प्रजाते चंपकमालाना वासज्जुवनें गइ. आशीष देइने बेठी. एकांते चंपकमालाने कहेवा लागी के, तमारे पुत्र नथी अने पुत्रविना जो जर्त्तारनुं घणुं प्रेम होय तोपण पातलुं पडे, वली पुत्रविना सद्गति न होय, माटे पुत्रप्राप्तिनो उपाय हुं कहुं ते करो. आ मूली तथा मंत्रेंपवित्र रक्षा लेइने स्नान करो, तथा तर्प्पण करीने कालीदेवीनी पूजा करो, कालीदेवीपासें पुत्र मागो, एम करतां तमारे पुत्र आवशे.

ते सांजलीने चंपकमाला सम्यक्त्वमां दृढचित्त राखीने बोली. रे धूर्त्त! एम बीजा लोक धूताय. पण जे धर्में जावित होय, जेणें संसारने दुःखरूप जाण्यो होय, ते धूताय नही. पुत्रविना जरतारनुं प्रेम पातलुं पडे एम जे तें कह्युं ते मूर्खनुं वचन जाणवुं. जे माटे चक्रवर्त्तिनी स्त्रीरत्नने पुत्र क्यां थाय छे ? अने स्नेहतो आखा जवपर्यंत रहे छे. वली तें कह्युं के, अपुत्रियाने

सन्नति न होय, तें पण अज्ञानविलास छे. पुत्रतो अब्रह्मनो हेतु छे. माटे ब्रह्मचर्य ते धर्म छे. अने धर्मथी सन्नति छे. तथा पुत्रथी जो स्वर्ग होयतो नूंम, शूकरी, कूतरी अने कूकडी प्रमुखने सन्नति थवी जोइये. 'तथा रक्षा प्रमुखें पुत्र थतो होयतो, जगत्मां कोइ अपुत्रियो न रह्यो जोइये. वली कालीदेवीनी पूजा करो, इत्यादिक जे तें कह्युं ते कालीदेवी कोण छे ? ते जो मदिरामांसमां गृद्ध होय तो तेमां देवपणुं पण जे मूर्ख होय ते माने. ते माटे एक जिन अने ते जिनमतमां रहेला जनो तेने टालीने बीजाने हुं पगें न लागुं. हे नूंमी ! हाथी उपर चढीने गर्दन्ननी असवारी कोण करे ? एम युक्तियें निवारी तोपण ते धूतारी उठी नही.

त्यारें प्रतिहारीपासे बाह्य झालीनें काढी मूकावी. तेथी ते परिव्राजिका, कषायें धमधमती थकी पूर्वसाधित विद्या संन्नारती हवी. एटले ते विद्या आवी. विद्या बोली मुझने केम संन्नारी छे ? परिव्राजिका बोली. ए पापणी चंपकमाला पोताना ज्ञानें गर्ववंती थकी मह्हारी पण अवज्ञा करे छे ! माटे ए जीवती थकीज शारीरिक तथा मानसिक डुःख नोगवती रहे, अने राजा एनो त्याग करे, एवुं कुशीलनुं कलंक चढावो. हवे जेटले चंपक मालाना वास नवनमां राजा आव्यो, एटले विद्या देवीयें एक पुरुष देखाड्यो तेने जेवामां राजा रूडीरीतें जोवा लाग्यो. एवामां ते पुरुष अदृश्य थयो. त्यारें राजा सहसात्कारें विस्मय पाम्यो थको चिंतववा लाग्यो. जे एना रूपें मोह्यो थको कोइक विद्याधरें प्रार्थना करे थके तेने एणीयें अंगीकार कर्यो देखाय छे ! ! माटे धिक्कार पडो स्त्रीना स्वन्नावने ! स्त्रीने कोइ रीतें हाथ मां लेवाय नहीं. पण जे तेना मनमां गम्युं ते खरुं. ए जिन वचनें वासित, निर्मल कुलनी उपनी, वली धैर्यवाली छतां पण जो कुशीलता सेवे छे, तो बीजी स्त्रीनी शी वात कहेवी ! एम विचारीने राजा विरक्तमन थको चिंतवे छे के, हवे ए स्त्री नोगयोग्य तो नथी; तोपण एणीयें मुझने जैनधर्म पमाड्यो. ए महोटो उपगार कर्यो छे. जेनो लाखो नवसुधी पण प्रत्युपकार करी न शकीयें. माटे एनी सार्थे नित्य आलाप संलाप तो करवो परंतु कागडें विटाल्युं नोजन खावा कोण इच्छे ? ए रीतें ते साथे नोगनुं मन गोपवीने इंगित आकार गोपवीने राणी पासे गयो. राणी पूर्वनी पेठें उन्नी थइ. राजा पोतें पण क्षणेक शय्या उपर बेसीने उठ्यो. एम राजा निरंतर जाय, वात वि

गत करीने उठे, पण नोगनी वात करे नही. त्यारें राणीयें विचाखुं के, राजा मंदस्नेही शा कारणे थयो हशे ? जेमाटे क्षणेक आवीने जतो रहे छे. त्यारें शब्दना अक्षर लेइने चूडामणि ग्रंथनो उपयोग दीधो तेथी जाण्युं के, ए परिव्राजिकानो विलास छे. तोपण परिव्राजिकानी उपर लेश मात्र खेद धख्यो नहीं. जाण्युं के म्हारे छ महिना सूधी नोगांतराय छे. ते का ढवाने ए निमित्त थइ छे. तथा एमां अंतराय पण शो छे ? एतो अज्ञानी जीव मोहवशे अनादि कालनो अच्यास सेवे छे. माटे विशेषें धर्मने विषे उद्यम करवो घटे छे. ते धर्म सकल सुखनुं कारण छे.

पछी ते राणी, कोइक दिवस मधुर कंठें सज्झाय करे, कोइक दिवस सुगंधी फूलें देवपूजा करे, कोइक दिवस संसार स्वरूप नावे, कोइक दिवस देवगुरुना गुणग्राम करे. एम दिवस गमावे छे वली सखियो सहित सामायिक प्रतिक्रमण करे. एम अरतिरहित रात्रिदिवस गमावे छे. एक दिवस महर्द्धिक सखीयें राणीने पूछ्युं. तमारा उपर राजानो मंदस्नेह केम देखाय छे ? चंपकमाला बोली, चंइमानी कलानी पेठें स्त्रीने नर्त्तारनो स्नेह घटे पण खरो, अने वधे पण खरो. वली हे सखी ! वात सांजलो, विषयनां सुख किंपाक वृक्षनां फल सरखां छे. देखातां तो रूडां पण अंते प्राण हरे, एवा अने वली पोतानी मेलें न संपजे तो तेमां शुं अयुक्त छे ? सखी बोली. एमज हो. पण लोकमां पर पुरुषना संगमनो अपवाद चाल्यो छे. ते सांजलीने सज्जनोनां हृदय बले छे. चंपकमाला बोली, लोकमां शी रीतें वात चाले छे ? सखी बोली. कोइक विद्याधर तमारी साथें रमे छे. चंपकमाला बोली तें साचुं कह्युं. में पण चूडामणि ग्रंथें करी जाण्युं, लोकमां अपकीर्त्ति पण परिव्राजिकायें करी. तथापि हवे एवो उपाय करीशुं के, जेम तमारा सरखां सज्जनोनां मुख उज्वल थशे. एम सांजलीने सखी उठी. एटलें राजा आव्यो. चंपकमाला बोली हे राजन् ! तमे नरमां चूडामणि रत्नसरखा छो. तमारा गुण कोण गणी शके ? जेणें प्रत्यक्ष दोष देखीने पण म्हारी उपर एटलो राग राख्यो. तथा छांमया नोजननी पेठें तमे म्हाराथी नोग छांम्यो. ते में चूडामणीग्रंथना उपयोगें जाण्युं. शय्याने विषे म्हारी साथें रमतो पुरुष तमे दीठो. तथा लोकमां पण अपकीर्त्ति थइ. ते पण में ज्ञान उपयोगें जाण्युं. ते कारणे लोक प्रत्यक्ष तमे मुजने आकरुं धीज

करावो. जेथी म्हारुं अपजस टले. राजा बोल्यो, क्यारें करावियें ? ते बोली प्रभातें करावो. राजा बोल्यो. शुं धीज करशो ? ते बोली, नगरना महर्द्धिक लोक कहेशे ते करीशुं. राजायें हाकार मान्यो. राणीनें पूछीने उठ्यो. राजा अन्य स्थानकें जइ सूतो. पाछली राते जाग्यो, त्यारें विचारवा लाग्यो. के, राणी धीज करशे, अने जो कदाचित् शुद्ध थशे नहि त्यारें अमने बमणी अशाता थशे. इत्यादिक मोलायमान हृदयथका प्रातःकाल थयो, राजा सभा मध्ये आव्यो. परिजनने तथा नगरना लोकोने तेडाव्या. राजा बोल्यो, चंपकमाला कुशीलणी छे, एवो लोकमां पडघोष चाल्यो छे, ते राणीयें सांभल्युं. हवे कहे छे के, धीज करीने शुद्ध थइश, तो भोजन करीश. ते माटे तप्तमाषनुं धीज करावीयें, तेनी सामग्री तैयार करो. त्यारें ते बोल्या. पामरलोकना वचन मात्रें एवडुं करवुं घटे नही. राजा बोल्यो. जे अवर्णवाद विस्तर्यो ते म्होटा पुरुषनो महिमा हणे. गामना मुखें गरणुं बंधाय नही. ते सांभली लोक बोल्या, जेम आपने गमे तेम करो. त्यारें राजायें दिव्य स्थानके जइने राणीने तेडवा मोकली. राणी पण पौषध पारी, विधिपूर्वक देवपूजा करी, शिबिका उपर बेसीने त्यां आवी. डुम्नह देवी प्रमुख अंतेउर पण जवनिकाने आंतरें राजानी आज्ञायें जोवा बेठा, लोकमां कोलाहल थइ रह्यो. जे आज देवी शुद्ध थशे.

हवे कारणीया पुरुषें जाज्वल्यमान अग्नि तैयार करी तेमां प्रचुर तेल घालीने कढा चढावी. पछी जेटले मांहि माष (अडद) नांख्या एटले सहसात्कारें प्रलयकालनी अग्नि सरखी अनलज्वाला उठी, तडतड करी आकाश विवर पूरी काढया, खडहडाट करतां प्रासादनां शिखर त्रुटी पड्यां, माता पुत्रने मूकी नासती हवी, पुत्र माताने मूकीने नासवा लाग्या, प्रासादने अग्रे, कोइ कोट उपर चढे छे, कोइ पोकार करे छे, कोइ विलाप करे छे, कोइ हाहाकार करे छे, रे पुत्र ! रे माता ! रे पिता ! इहां अमारी शी गति थशे ? अमने राखो, इत्यादिक लोकनो शब्द विस्तार पाम्यो. एवामां आकाशें रही शासन देवतायें कह्युं. ए हजी थोडुं छे? परंतु चंद्रकला सरखी निर्मल स्त्रीनुं अपजस बोलता एवा तमे पोताना आत्माना वैरी छो. माटे जुउ हवे शुं थाय छे ? ते सांभलीने लोक भयें बीहीता थका चंपकमालाने पगे लागीने बोल्या, रे देवी ! बलती एवी आ अनाथ नगरीने तुं

राख! राख!! अविनीत लोकने पण महोटा पुरुष उवेखे नही. यतः॥ उ
पजीविकेषु विमुखाः, सुजना न नवंति डुर्विनीतेषु ॥ वत्सव्यथितेऽप्युरसि,
सुरजिर्न संहरेत् क्षीरं ॥१॥ राजा बोल्यो, रे राणी! स्फटिक सरखुं उजलुं
तहारुं शील तेने मूढ लोकें कलंक चढाव्यो. तेज पापरूप विष वृक्षनां फू
ल अनुनवे बे. पण तेने तहारो पसाय टालीने बीजुं कोइ शरण नथी.
ते सांजली चंपकमाला बोली, जो अरिकेसरी राजा मूकीने बीजो कोइ म
हारा मनमां न वश्यो होय, तो ए अग्नि उलवाइ जाउ. आ सर्व लोक
बलुं बलुं करे बे. ते स्वस्थ थाउ. एवुं कह्युं, एटले शासन देवतायें तेमज
कर्युं. वली जे देवता कौतुकना लीधा नक्ति नावथकी आव्या हता, तेणें
जयजय शब्द कर्यो, कुसुमनी वृष्टि करी, देवडुंडुनि वगाडी, आकाशे देवांगनाउ
नाटक करवा लागी, लोकपण पृथ्वीने विषे नगरमां कुंकुमना बांटा देव
रावता हवा, चंदनमालानां तोरण बंधाव्या, सर्व बाल, वृद्ध, स्त्री पुरुष एम
कहेता हवा के, चंपकमाला चिरंकाल जीवती रहो.

एवुं अति अद्भुत कौतुक देखीने नयथकी बीहीनी एवी परिव्राजिका
विचारवा लागी के, अहो! ए अनर्थनुं मूल हुं थइ! माटे हवे मने मरण
तेज शरण बे. लखो पापनी करनारी एवी हुं पापिणीने हवे लाखो गमे
डुःख सहेवां पडशे. ए महापापनो निस्तार तो जिनमतना निपुण पुरुषो
अप्रतिष्ठान नगर कहे बे, त्यां जाउं. त्यारें थाय तो पण महारुं जे डुष्टच
रित्र बे ते सर्वलोक प्रत्यक्ष कहीने ए महासतीनां चरण कमलने पगे लागुं.
एम करवाथी हुं पापनरें नराणी बुं, तेथी हलकी थइने जो त्यां कदाचित्
मुजने मरण आवशे तो पण रूडुं. एम धैर्य अवलंबी, परिव्राजिका त्यां दिव्य
नूमिकायें आवी, वेगलेथी नुजादंम ऊंचा करीने कहेती हवी के, जिनशा
सन जयवंतु वर्त्तो. ए महासतीने प्रनावें दिव्य प्रातिहार्य प्रत्यक्ष आज प
ण देखाय बे. एम कहीने चंपकमालाने पगे लागीने. कहेवा लागी, हे दे
वी! तहारुं शील जयवंतु वर्त्तो, तुं समकितने विषे निश्चल बो, आजथकी त
हांरा पसायें मने पण समकित हो, जावज्जीव सूधी जे तहारा देव ते महा
रा देव, तहारा गुरु ते महारा गुरु, एम समकित अंगीकार करीने चंपकमा
लानुं कलंक विशेषें टालवाने लोकोमां पोतानुं डुष्ट चरित्र कही देखाडती

हवी. के ए देवी सतीमां शिरोमणि छे. में विद्याशक्तियें करीने एनी साथे रमतो पुरुष देखाड्यो. में नगरना सर्व लोकमां एनुं अपजस कहेवराव्युं.

तेने राजा पूछवा लाग्यो, ए तुऊने शा माटें करवुं पड्युं? परिव्राजिका बोली. कूडकपटनी भंडार हुंज छुं. बीजुं कोण कारण होय? राजा बोल्यो, जेम तमारुं दुष्कृत तमें कह्युं तेम तेनो हेतु पण कहो. नहि क होतो तमारो विनाश थशे. परिव्राजिका बोली, ए दुःख ते केटलुं थशे? हजी मने तो आगल नरकनां दुःख घणां भोगववां छे. राजा बोल्यो, रे रे सुभटो! एनी उपर उष्ण तेल सींचो. जेटले ते काम करवा सुभट ऊठ्या, तेटले चंपकमाला बोली, रे स्वामी! वारो वारो! ए काम न करो, तमारा सरखा दयावंत पुरुष एवुं काम केम करे? ए परिव्राजिका पोताना प्राणत्यागें करी परना प्राण उगारे छे. वली पोतानुं दुष्कृत लोकमध्ये प्रत्यक्ष पणें कहेवुं ते दुष्कर छे, ए तो जेने जिनवचन चित्तमां रम्युं होय, तेज कहे. ते एणें कह्युं माटे एनी पूर्व अवस्थातो गइ. हवे ए तो तमारी साधर्मिक थइ, माटे एनुं वात्सल्य करवुं घटे छे. यतः ॥ साधर्मिकवत्सलता, कल्पलता संपदां प्रसवे ॥ यस्मात्तस्मात्तत्रै, व कृतधियः कुर्वते यत्नम् ॥ १ ॥ राजा बोल्यो, ए युक्तायुक्त तमे जाणो. पछी राजा चंपकमालासहित पोताने घेर आव्यो, परिव्राजिका पण शांत थइ थकी, पश्चात्ताप सहित निरंतर चंपक माला पासे जइने गृहस्थयोग्य धर्म सांभलती हवी.

हवे दुर्लह देवीयें पण पोताना प्राण त्याग करवा धार्युं. ते वात चूडामणीना बलें जाणीने चंपकमाला त्यां गयां, अने पूछवा लाग्यां. शुं काम करो छो? राणी बोली, तमाराथी शुं अजाण्युं छे? चंपकमाला बोली, ए अपजसनो ए प्रतीकार नथी. हमणां तमे धर्म करतां दिवस कहाडो. पछी अवसरे उपाय बतावीशुं. दुर्लहदेवी बोली हे अपकार करे ते उपर उपकारिणी, छिद्रनी ढांकनारी, कुलवंती, तुऊ तने नमस्कार थाउ. एम कही धरणीयें मस्तक नमावीने फरी कहेवा लागी, हे सती! तमारा चरण ते शरण छे ॥ यतः ॥ निर्गुणेष्वपि सत्त्वेषु, दयां कुर्वंति साधवः ॥ नहि संहरति ज्योत्स्नां, चंद्रश्चंमालवेश्मसु ॥ १ ॥ ए रीतें चंपकमाला साथें घणी प्रीति धरती रहे. राजा पण ते देखीनें चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको चिंतववा लाग्यो के, चंपकमाला सुकुमार उपनी छे. माटे ए उपर मत्सर कर

वो घटे नही ॥ यतः ॥ वरं ज्वालाकुले वन्ही, वन्हाय निहितं वपुः ॥ न पुनर्गुणसंपन्ने, कृतः स्वल्पोऽपि मत्सरः ॥ १ ॥ ए रीतें राजा तेना गुणो नो बहुमान करतो, जिनधर्मने विषे विशेषें प्रवर्त्ततो, गाम गामने विषे, नगर नगरने विषे, जिनेश्वरनां देहेरां करावतो हवो. तेमां पण पोताना देशमां विशेषें करावतो हवो. सुविहित जननी, नक्ति बहुमान वसती प्र दानादिक करे, घणां सामीवत्सल करे, बहुमानपूर्वक सिद्धांत सांनले, सघ ले अमारी पडह वजडावे, श्रावकलोकना व्यापारमां दाण मूकी दे, राज्य कार्यमां अनवद्य पणें प्रवर्त्ते, एम करतां शुनलग्न शुनमूहूर्त्ते चंपकमाला यें पुत्र प्रसव्यो. प्रियंवदा दासीयें राजाने वधामणी दीधी. राजायें एक मु कट टाली अंगलग्न सर्व आनूषण दासीने आपी तेनुं दासपणुं टाल्युं. वधाम णी दीधी, जिनेश्वरनी पूजा प्रमुख करी. नगरमां पण घर घर गीत गान करावतो ध्वज तोरण प्रमुखें शोनित करे ! एम एक मास पर्यंत उत्सव क रीने ते बालकनुं नुवनानंद एवुं नाम पाडता हवा. अनुक्रमें कलाप्रमुख नणीने प्रवीण थये थके युवराज पदे थापता हवा. अनुक्रमें करसिंह ना में बीजो पुत्र थयो. पढी जयसुंदरी नामें एक पुत्री आवी. एम काल ज ते थके एक दिवस चंपकमालायें नर्त्तारने कह्युं. रे राजन् ! हवे आपने म होटा पुरुषोनो मार्ग आदरवो घटे ढे. राजा बोल्यो, तमे युक्त वात कही, पण हुं कर्मवशे करीने हजी तमारुं मुखकमल जोवाने तृष्णावंत बुं. राणी बोली, एवुं वचन म कहो, अने हुं कहुं ए रीतें पोताना आत्माने शिखाम ण आपो. जेम के, रे आत्मा ! तुं मनुष्यनो नव डुर्लन पामीने स्त्रीने माटे केम हारे ढे ? स्त्रीना शरीरमां तुं शी मनोहरता देखे ढे ? जो आ शरीरनी बहार ढे ते मांहे करियें, अने मांहे ढे ते बहार करियें. तो ए शरीरने का गडा कूतरा चूंथे एवुं ढे. वली स्त्रीनुं शरीर, तो चर्म, हाड, रुधिर, मूत्र, वि ष्टामय महा डुर्गंधी ढे. जेवुं तहारुं स्त्रीने विषे चित्त रंगाणुं ढे, तेवुं जिन धर्मने विषे चित्त रंगायतो तुं तेज न संसारनो क्षय करे. वली जेनो स्नेह ते वीजलीनी पेठें चपल ढे. माटे ते पुरुषनी रेखा पण नूंशी नाखो, ते पं मितनी जिव्हा पण शतखंम थाउ. चंचापुरुषसरखा ते पुरुष जाणवा के, जे स्त्रीने वर्णवे ढे. रे रे आत्मा ! तुजने शुं कहियें ! तुं महाकष्टें जिनशासन पाम्यो, ते फोकट हारे ढे, मदोन्मत्त हाथीनी पेठें विषयने विषे राचे ढे,

सुशील रूप वनराजीने नांजे बे, जिनवाणीरूप अंकुशप्रहार मानतो नथी, अमृतसरखुं. जिनमत पामीने विषयरूप हालाहल पीये बे, ते धत्तुरो खाधो बे, जे माटे जाणतो थको पण, अज्ञान मोहेंकरी विषयरूप विषने सुख करी माने बे. रे आत्मा ! धिक्कार पडो ! ! तहारी महोटाइने ! तथा कलाना महिमाने, जे कारणे तुं विवेक पामीने विषय नोगववा इच्छे बे ! जीवित तो इंद्रधनुषसरखुं चपल बे, माटे तुऊने विषयनी शी तृष्णा रहे बे ? एम जाणीने निरंतर नवस्वरूप ध्यावो के, जेणें करी जन्म जरा अने मरणनाडुःखनुं हरनार एवो संवेग रसायन पामो.

एवां चंपकमालानां वचन सांनलीने ते राजा संवेग रसें नावित थको चंपकमालाने स्नेहें करी कहेवा लाग्यो के, तें मुऊने मिथ्यात्वरूप कचरा मांथी उद्धस्यो. जेणें करी आनवने विषे अने परनवने विषे सुखनुं कारण एवो धर्मनो उद्यम थयो. जो राज्यनार धरवाने समर्थ एवुं बीजुं पुत्ररत्न मुऊने थयुं. तो पण हुं पूर्वनवना अन्यास थकी रागदावानलें विधुर थयो बुं. माटे हवे आत्महित करवाने शीघ्र उद्यम करुं.

एवा अवसरमां चारज्ञानना धणी श्रुतजलधि नामें आचार्य बहु शिष्यें परिवस्या थका अवसर जाणीने नंदनवन उद्यानमां समोसस्या. उद्यानपालकें वधामणी दीधी. तेने प्रीतिदान देइने, सात आठ पगलां सामा जइने, वंदना करी पछी मंत्रिश्वर राणी अने कुमरोना परिवारें परिवस्यो थको, पंचानिगमन साचवतो, ते राजा, आचार्य पासे पहोतो. चंपकमाला तथा कुलदेवीयें परिवस्यो थको. आचार्यने नमस्कार करी उचित स्थानके बेठो. आचार्यें पण गंनीर स्वरें देशना दीधी. ते नवस्वरूप देशना सांनली राजा हाथ जोडीने विनंती करतो हवो के, हे स्वामिन् ! मुऊने दीक्षारूप नावायें करी नव समुद्रनो पार पमाडो. गुरु बोल्या. विलंब न करो. पछी ते राजायें, पोताना कुमरने सिंहासने बेसारी सर्व समक्ष राज्यें थापीने मंत्रीप्रमुखने कहेतो हवो के, ए नुवनानंद कुमारने महारी पेठें देखो, जो. एम कहीने पोताना कंठथी हार उतारी कुमरना कंठे नांखी वली कुमरने कहेवा लाग्यो के, जेम प्रजा अने परिवारने एटला दिवस में राख्यो तेम तमे राखजो. पछी परिजनने कह्युं के, जेम तमे महारी आणा मस्तके वहेता हता, तेम हवे ए राजानी आणा वहेजो. हवे चंपकमाला पुत्रने क

हे छे के, हे जात ! ए राज्य पामीनें सम्यक् रीतें निर्वाह करजो, हे पुत्र लौकिक शास्त्रे धर्म अर्थ अने काम ए त्रण पुरुषार्थ कह्या छे, तेमां धर्म थकी अर्थ तथा काम पामीयें परमार्थें मोक्षनुं कारण ते धर्मज छे, पण बीजुं नथी, अर्थ काम सेव्या थकांतो केवल नवदुःखनांज हेतु थाय. ते माटे रे वत्स ! अर्थ काम ते पुरुषार्थ नही, धर्म तेज पुरुषार्थ छे, एम रागद्वेषरहित एवा श्रीजिनेश्वरें कह्युं छे. ते माटे अप्रमादी थइने आत्माने धर्मने विषे प्रवर्त्तावजो. तेम लोकने पण जिनधर्मने विषे प्रवर्त्तावजो. जो पण तुं सकल कलामां कुशल छो, तो पण हुं अपत्यना स्नेह माटे तुज ने जैनधर्मनो उपदेश देउं छुं, जुवनानंद राजायें पण ते उपदेश अंगीकार करी उठीने माता पिताने प्रणाम कस्या पछी राजा चंपकमाला प्रमुख राणीयोयें परिवस्यो थको चारित्र अंगीकार करतो हवो. परिव्राजिकायें पण गुरुचरणे चारित्र लीधुं. आचार्य पण चंपकमाला प्रमुख आर्याउने आनंदश्रीनामें आर्याने सोंपता हवा. जुवनानंद राजा पण, मुनिराजने वंदना करीने हर्षविषादसहित घेर पहोतो.

जे नगरी, जे घरना प्रदेश जे कांइ पितायें शोभित हता, ते सर्व नही देखवाथी जुवनानंद राजा शोकातुर थयो, अनुक्रमें कालांतरे शोक छांमीने, रूडी रीतें राज्य पालतो, रिपु समूहने आक्रमतो, विचरे छे. अरिकेसरी राजऋषि पण रात्र दिवस सूत्राभ्यास करता अनुक्रमें गीतार्थ थया. तेमने आचार्यें आचार्यपदे थाप्या. बीजो तेनो परिवार जे साधु साधवीनो हतो ते पण एमना परिवारपणें सोंप्यो. अनुक्रमें अरिकेसरी ऋषि, घनघाती कर्म क्षय करीने केवलज्ञान पाम्या. जव्य जीवनें प्रतिबोध देइ, शैलेशीकरण करी, आउखाने अंते परम पद पाम्या. अव्याबाध सुखी थया. चंपकमाला पण साध्वीयें परिवस्यां अगीयार अंग जण्यां. गुरुणीयें प्रवर्त्तिनी पदे थाप्यां. विविध तपस्या करतां पृथ्वीने विषे विचरे छे. घणां जव्य प्राणीने नरकनां दुःख निवारती, गुरुसेवा वैयावच्चादिकें अपूर्वकरण करी क्षपकश्रेणी आरोही, दुस्तर मोहसमुद्र तरीने निर्मल केवलज्ञान पामती एक मासनुं अनशन करीने सुसाध्वीयें परिवस्यां थकां चंपकमाला सिद्धि वस्यां. शाश्वता सुखनां जोगी थयां. एम समकितना लाज उपरांत लाज नथी, ते उपर चंपकमालानी कथा कही ए कथा सुपार्श्वचरित्रमां छे ॥ इति

सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपं मितपद्मविजयगणिविरचते श्रीगौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे द्वादशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे तेरमी गाथा कहीयें छीयें. तेने पूर्व गाथानी साथें ए संबंध छे. जे पूर्व गाथायें चार वस्तु उत्कृष्ट देखाडी. हवे चार वस्तु जघन्य अधम छे. ते माटे तेनो त्याग करवो, ते देखाडवाने संबंधें आवी जे तेरमी गाथा ते कहेछे.

न सेवियव्वा पमया परक्का, न सेवियव्वा पुरिसा अविद्या ॥ न सेवियव्वा अहिमानहीणा, न सेवियव्वा पिसुणा मणुस्सा ॥१३॥

अर्थः—न सेवियव्वा पमया परक्का (परक्का के०) पारकी (पमया के०) प्रमदा एटले स्त्री ते (न सेवियव्वा के०) न सेववी. तेउपर वीरकुमरनी कथा कहे छे.

श्री निलय नामा नगरें रिपुमर्दन नामें राजा राज्य करे छे. तेने कमलश्री नामें भार्या हती. अने वीरकुमर नामें महारूपवंत पुत्र हतो. पण ते शूर, वीर, धीर, वादी, कला गुणनो जाण, विनयवंत, कलानुं घर, कलंक रहित छे. ते कुमर एकदा महा अटवीने विषे आहेडे गयो. पण ससलो के मृग प्रमुख कोइ जनावर नजरे न आव्युं. त्यारें विस्मय पामतो परिवारसहित आगल चाल्यो, एटले एक स्थानकें ससला, मृग, महिष, गज, वृषभ, वाघ, चितरा, प्रमुख सर्व तीर्यंच भेगा बेठेला दीठा. ते परस्परे वैरी पण मित्रनी पेठें वैर छांमीने रह्या छे. वली मेघनी पेठें गंभीर शब्दें करी कर्णने विषे अमृत सरखो लागे एवो सझाय ध्यान करता एवा मुनिउनो शब्द सांभल्यो. एटले कुमरना परिवारें नाना प्रकारनां शस्त्र तिर्यंच उपर नाख्यां, पण तिर्यंचना शरीरें एके न लाग्युं. त्यारें कुमरें विचार्युं के, जनावरनां वैर शम्या. छे. अने एके शस्त्र न लाग्युं. ते सर्व मुनिनो प्रभाव छे. एम जाणी मुनिना चरणकमलें नमस्कार कर्यो. उचित स्थानके बेठो. ते देखीने तेना परिवारें पण तेमज कर्युं. मुनिवर पण धर्मलाभ देइने देशना देता हवा के, जे प्राणी जीवहिंसा न करे, ते सौजन्यता पामे. सर्व पा

पमां जीवहिंसानुं पाप महोटुं छे. परम नरकनुं कारण छे. सर्व जीवने सदा काल पोतानुं जीवितव्य वहालुं छे. जेम मरण पोताने अनिष्ट छे, तेम सकल जीवने मरण अनिष्ट जाणवुं ॥ यतः ॥ अमेध्यमध्ये कीटस्य, सुरेंद्रस्य सुरालये ॥ समाना जीविताकांक्षा, समं मृत्युभयं द्वयोः ॥ १ ॥ दुर्वचन, गाल, घात, पराभव, भवबंधन तथा मरवुं ए जेम पोताने अनिष्ट छे, तेम परनेपण अनिष्ट जाणवुं. माटे जेने जे वहालुं होय, तेने ते देवुं ते परभवनुं शंबल छे. तथा वली एक जणने कोइ एक एक छत्रं राज्य आपे, तथा कोइ एक जीवित आपे, ते बेहुमां जीवितनो आपनार वधे. वली धन, बांधव, स्वजन, पुत्र, कलत्र, सर्व करतां पोतानुं जीवित घणुं इष्ट छे. एतो सहुने अनुभवसिद्ध छे. वली जो मनुष्यथको पण मांस खाय, रुधिर पीये, तो कागडा कूतरा करतां तेमां शो विशेष? ते माटे जीवता अशरण अनाथ जीवोने मारीने जे तेनुं मांस खाय, रुधिर पीये, ते नरक टालीने बीजुं स्थानक नहि पामे. वली प्रवर, स्वादवंत जे सूखडी प्रमुख भोजन छे. तेने मूकीने जे अशुचि अपवित्र वस्तु एवुं मांस छे, तेने ते निःशुक निःकरुण पणें खाय, तेमां शी अधिकाइ देखे छे? इत्यादिक गुरुनी देशना सांभलीने कुमर समकित पाम्यो. संकल्पीनें स्थूल निरपराधी प्राणीने हणवुं नही. तथा परस्त्री सेववी नही. तथा मांस भक्षण करवुं नही एवा नियम लीधा. तेम कुमरना परिवार पुरुषोयें पण जेने जे गम्युं तेणें ते नियम लीधो. मुनि पोताने स्थानकें गया. कुमर पण घेर आव्यो.

हवे एकदा राजा, बुद्धिनी परीक्षा करवाने अर्थे सर्व कुमरोने भेगा करीने पूछे छे के, पंचालदेशने विषे फोजदार मूकियें छियें. तेमां एक तो घणो निपुण अने प्रकृतियें अवंचक छे, ते एम कहे छे. के हुं दश लाख सोनैया एक वर्षमां उपजावी आपीश, अने बीजो कहे छे के, हुं पन्नर लाख सोनैया उपजावी आपुं. ते हकीकत अमे दश लाखना उपजावनारने कही, त्यारें तेणें कह्युं के, महाराथी तो दशलाखथी वधु न उपजे, पछी राजाने गमे तेम करो. ते माटे हे कुमरो! तमे कहो के एनुं शुं करवुं? ते सांभली सघला कुमर बोल्या के, जे घणुं द्रव्य उपार्जी आवे तेने मोकलो. त्यारें वीर कुमरनें राजायें कह्युं. तुं केम नथी बोलतो? वीर कुमर बोल्यो, ए वात मुझने गमती नथी. मने तो जे तमे प्रथम पुरुष कह्यो जे अवंचक, निपु

ए, तातने हितकारी, प्रजाने पीडे नही, माटे तेने मोकलवो योग्य लागे छे. कारण के, प्रजा पीडाय नहि त्यारें व्यापारी व्यापारादिक सुखें करी शके, तेथी राजाने न्यायनो दोकडो घणो आवे अने वली न्यायें चालवाथी धर्मनी पण वृद्धि थाय छे. ते माटे जे थोडुं पण न्यायें धन उपार्जे. तेने अधिकारी करवो योग्य छे. बीजो पुरुष पन्नर लाख अन्यायें उपार्जे ते अन्यायथी तमने पण अधर्म थशे. तथा अपयश थशे. वली एक वर्ष तो पन्नरलाख आवशे. पण पछी बीजे त्रीजे वर्षे एक लाख पण नहि उपजे. ॥ यतः ॥ अत्युपादानमर्थस्य, प्रजाभ्यः पृथिवीभुजां ॥ दुग्धमादाय धेनूनां, मांसाय स्तनकर्त्तनम् ॥ १ ॥

ते सांभलीने राजायें विचार्युं के ए कुमर वयें तो लघु छे, पण बुद्धियें करी सर्वथी गुरु छे, मांटे राज्यभारनी धुरी ए वहेशे. तेथी यद्यपि हुं एना गुण प्रकट नहि करुं, तो पण नगरमां एना गुण छाना नहि रहे. अने सर्व कुमरथी ए विपरीत बोल्यो छे, एटले सहु एना उपर मत्सर धरशे, ते माटे इहांथी एने देशांतर मोकलुं. एम चिंतवीने राजा बोल्यो, हे कुमर! तहारा गुण घणा छे, माटे तहारे बापनी ऋद्धि भोगववी युक्त नथी, तेथी तुं ए ऋद्धि अने आ देश मूकीने परदेश जा. ते सांभली ते कुमर, राजाने प्रणाम करीने मतिसागर प्रधाननो पुत्र विमल नामें हतो, तेने साथें लेइने निकल्यो. तेनी रखवाली माटे राजायें पंथीलोकने मिषें छाना सुभट मूक्या. तेणें परिवर्यो कोसलपुरना परिसरे जइने विश्राम कर्यो. एहवामां घणो कोलाहल सांभल्यो. घणां वाजिंत्र सांभल्यां त्यारें प्रधानपुत्र विमलनी मारफत कुमरें पूछाव्युं के, इहां शो महोत्सव छे? विमलें पण कोइकने मुखें सांभलीने कुमरने कह्युं. के इहां रणधवल राजाने पोताना प्राणथकी पण अतिवहाली. एवी पुरुषद्वेषिणी कुरुमती नामें एक कन्या छे. तेने परणाववा माटे तेना पितायें कुलदेवीनुं आराधन कर्युं त्यारें कुलदेवीयें कह्युं, तमारो पट्टहस्ति, जेनाकंठमां फूलनी माला आरोपे, ते पुरुष, कुमरीनो भर्त्तार थशे, अने कुमरी पण ते उपर राग धरशे. ते सांभलीने राजायें पट्टहस्ती शणगारी तेने पूजीने, तेनी उपर कुमरीने बेसाडीने, अंकुश रहित छूटो मूक्यो छे. ते हाथीयें मालीने हाटेथी सूंढमां माला लीधी छे. हमणा ते सर्व राजकुलीसाथें नगरमां भमे छे. एवी वात करे छे, एवामां

त्यां पट्टहस्ती पण आव्यो, तेणें कुमरने कंठे माला घाली. वीरकुमरने सूंढे करी पोताने खंधे आरोपतो हवो. ते कुमर रूपेंकरी कंदर्पावतार जेवो देखीने, राजा घणो हर्ष पाम्यो. कुमरी पण देखीने घणो आनंद पामी. ते वेलायें कुमरना शरीरथी धूल ऊटकावणीने माटे दश हाथी, एक लाख सोनैया, अने एक हजार घोडा राजायें आप्या. बाया लग्नेज कुरुमती नुं पाणिग्रहण कराव्युं, करमोचन वेलायें राजायें एक हजार गाम आप्यां. रहेवाने प्रासाद आप्यो. कुमर त्यां रह्यो. विलास करे बे,ए सर्व वृत्तांत कुमरना पितायें जे बाना पुरुष पंथीने वेषें कुमरनी पबवाडे मूक्या हता,तेणें जइने कुमरना पिताने संजलाव्युं. राजाने घणो आनंद उपन्यो.

हवे विवाह दिवसे मांसादिकवर्जित जोजन कुमरें कर्युं. त्यारें राजायें तेनो हेतु कुमरने पूब्यो. कुमर कहेवा लाग्यो, पंचेंड्यिनो वध कस्या विना मांसजक्षण थाय नही. अने पंचेंड्यिनो वध, ते नरकें जवानुं परम हेतु बे. इत्यादिक देशना देतां मांसना घणा दोष देखाड्या. त्यां प्रसंगे साधुनो तथा गृहस्थनो धर्म पण कह्यो. वली पोतें श्रावकनो धर्म अंगीकार कस्यो बे, अने मांसप्रमुखनो परिहार कस्यो बे, ते पण कह्युं. ते सांजली राजाने धर्म उपर बहुमान उपन्युं. परम विश्वास थयो. राजायें मांस जक्षण वर्ज्युं. वली देव, गुरु अने धर्म ए त्रण तत्व अंगीकार कस्या.

एक दिवस संध्यासमयें एक स्त्री आवीने कहेवा लागी. हे कुमर ! राजानी जार्या, मंत्रिनी जार्या, शेठनी जार्या, अने प्रतिहारनी जार्या, ए चार जणीयें तमने दीठा, तेथी चारे कंदर्पें विह्वल थइ बे. जूदी जूदी चारें जणीयें मुजने मोकली बे. ते चारे पण मांहोमांहे जेम न जाणे तेम तमारो संगम थाय,तेवी करुणा करो. ते सांजलीने कुमर पोताना चित्तथी निश्चय करीने बोल्यो. के आवती राते पहेले पहोरे प्रतिहारीने मोकलजे, बीजे पहोरें शेठाणीने मोकलजे, त्रीजे पहोरे मंत्रिनी जार्याने मोकलजे, अने चोथे पहोरे राणीने मोकलजे. ते स्त्री पण सांजलीने हर्ष पामती, कार्य सिद्ध मानती, स्थानके जइ सहुने वात जणावती हवी.

हवे कुमर राजाने कहेवा लाग्यो. हे राजन् ! जो दीतुं अणदीतुं करो तो हुं कांइक वात देखाडुं. राजा बोल्यो, तुं महारे पुत्रसरखो बो, वली तें मुजने धर्म समजाव्यो, आ महारो जन्म सफल कस्यो, ते माटे तहारे ग

मे त्यां अमने जोड. त्यारें कुमर बोल्यो, आज संध्यासमयें महारा आवा सने विषे छाना आवजो. राजा बोल्यो हुं आवीश.

हवे संध्या समये राजा छानो आव्यो, कुमरें पोताना पल्यंकनी पासे ना पल्यंक उपर राजाने बेसाड्यो. हवे हरकोइ मिष करीने प्रतिहारी घरथी नीकली, कुमर पासे आवीने बेठी. कुमर कहेवा लाग्यो, रे स्त्री ! विषय जे छे. ते आलोकने विषे दुःखनुं हेतु छे, अने परलोकने विषे नरकनुं कारण छे ते माटे कागडानुं मांस अने कूतरें बोटयुं, ए उखाणो साचो छे. तथापि जो तृप्ति थती होय तो विषय पण भोगवीयें, जो मिष्ट भोजन होय तो तृप्तियें छांमीयें, पण विषय भोगवे तृप्ति न होय. अने परलोकें नरकनुं कारण ए बे दंम केम सहीयें ? वली ए जीवें विषय तो देवताना भवमां सागरोपमनी संख्याना काल सूधी भोगव्यो. तोपण तृप्ति न थइ. तो थोडो काल मनुष्य ना भवनो तुछ भोग भोगवें केम तृप्ति थशे ? यद्यपि विषय आपातमात्र मनोहर लागे, तोपण किंपाक वृक्षनां फलसरखां परिणामे दुःखदाइ छे. ते माटे विषयने छांमी इंद्रिय मनने दमीने मोक्षमार्ग समजीने तेने विषे उद्यम कर. तथा मोक्षनो मार्ग ते सम्यक्ज्ञान, सम्यक्दर्शन, सम्यक्चा रित्ररूप रत्नत्रयीनुं स्वरूप विस्तारें समजाव्युं. तेथी प्रतिहारी प्रतीबोध पामी.

बीजे पहोरें शेठाणी आवी त्यारें, प्रतिहारीने जवनिकाने आंतरें बेसा डीने शेठाणीने प्रतिबोध दीधो. त्यारें तेपण तेमज प्रतिबोध पामी.

त्रीजे पहोरें मंत्रिनी भार्या आवी, तेने पण प्रतिबोधी रूडे मार्गे थापी ने तेने पोतानी पूंठे जवनिकाने आंतरे बेसाडी.

चोथे पहोरें राजानी राणी आवी. त्यारें कुमरें आसनथी उठीने प्रणा म कर्यो. राणी बोली, हे नाथ ! ए शुं करो छो ? हमणां उभा थवानो शो अवसर छे? तथा प्रणामनो शो अवसर छे ? पोताना अंगसंगरूप अमृतें करी मने शीतलता उपजावो.

विरहानलरूप अग्नियेंकरी बलती एवी मुजने क्षणमात्र पण उवेखशो नही. जो उवेखशो तो महारुं हृदय फाटी जशे. ते सांभलीने कुमरें तेनी सामुं पण जोयुं नही. अने विचार्युं के, हजी ए मदोन्मत्तपणाथी उपदेश योग्य नथी. राणी बोली, जे सत्पुरुष होय ते सत्य प्रतिज्ञावंत होय ॥ यतः ॥ सकृदपि यत्प्रतिपन्नं, तत्कथमपि न त्यजंति सत्पुरुषाः ॥

इत्यादिक मुझने एकांते तेडीने हवे उपरांग केम थइ रह्या छो ? त्यारें कुमर बोल्यो. तमने बोलावीने जिनधर्मने विषे थापीने परलोकने विषे दुःख आपनारां एवां दुष्ट चरित्रथी दूर राखीशुं. राणी बोली तेमज करो. पण एकवार तमारा अंगनो संग कर्या पछी जेम कहो तेम हुं करुं. कुमर बोल्यो, पाणिग्रहणना दिवसथी मांमीने आज दिवस सूधी कंदर्पावतार राजानो निरंतर संगम करतां तमोने तृप्ति न थइ ? तो महारो संगम ते पण वली चोरीयें करवो. तेथी तृप्ति केम थाय ? माटे ए दुर्बुद्धि त्यागीने निरपराध सन्मार्ग सेवो. इत्यादिक पूर्वोक्त युक्तियें करी घणुये राणीने समजावी पण समजी नही, अने कहेवा लागी के, हुं सर्व तमारुं कह्युं करीश, पण तमे महारी दूतीने जे वचन कह्युं छे तें पालो. कुमर बोल्यो, जे में दूतीने कह्युं ते न करो, तमारे आ जन्ममांतो मनोवांछित पूरुं नहि पडे.

एवुं ते कुमरनुं असाधारण सत्त्व देखीने अने पोताना दुरध्यवसाय जोइने, वैराग्य पामी थकी कुमरना चरणे प्रणाम करीने राणी बोली, हे बांधव ! हुं पापी जगिनी ! तेणीयें तुझने पराजव कर्यो. हवे ए पापथी हुं क्यां छूटीश. हुं तमारी उरमान मातानी पुत्री लघु बहेन छुं. तमे पोताना कुलरूप आकाशमां चंद्रमासरखा थया. तमे परनारीने जगिनी करीने गणी छे. अने हुं कलंकें सहित प्राण केम धरी शकुं ? माटे महारे तमारी आज्ञा तेज शरण छे. पछी कुमरनी आज्ञायें पोताने स्थानकें गइ. बीजी त्रणे स्त्रीयो पण परपुरुषनो नियम करी समकित पामी कुमरने प्रणमीने कुमरनी शिक्षा सांजलीने पोताने स्थानकें गइ. राजा पण कुमरने कहेवा लाग्यो, रे महाजसना धणी ! आ संसार नाटक देखाडवे करीने तमे महारी उपर घणो उपगार कर्यो. हवे आज्ञा करोतो महारे स्थानके जाउं. त्यारें कुमर राजाने पहोचावीने पाछो आव्यो.

हवे प्रातःकाले कुमर तथा राजा बेहु साथें बेठा छे. एवामां सहसात्कारें ईशानकूणे अति अद्भुत तेजनो विस्तार दीठो. प्रतिहारने पूछ्युं, आ शुं छे ? तेणें खबर करीने कह्युं. इहां एक केवली जगवान् समोसर्या छे. तेमने देवता वंदन करवा आवे छे. तेनी ए कांति देखाय छे. ते सांजलीने राजा पण कुमरने साथें तेडीने अन्य कार्य सर्व मूकीने सर्व ऋद्धि सहित वंदनानिमित्ते गया, त्यां विधिपूर्वक वंदना करीने परिवारसहित पर्षे

दामां बेठा. कुमर पोताना धर्मदायक जाणीने बोल्यो. हे वीतराग ! तमें म
ने पवित्र कस्यो. घणो प्रसाद कस्यो. जे कारणे पोताना चरणकमलनुं मु
ऊने दर्शन कराव्युं. राजा बोल्यो मने पण पवित्र कस्यो. सर्व पर्षदा उ
ठी त्यारें राजायें परिवारसहित कुमरने लेइने अवग्रह बहार आवी मुकुटा
दिक सर्व अलंकार कुमरने आप्या. पछी पोताना परिवारने एम कहेतो
हवो के, ए तमारो राजा, परिवारसहित कुमरने प्रणाम करीने केवली पासे
जइने दीक्षा अंगीकार करे छे. एमकही दीक्षालीधी. तेमज कुमर तथा राजा
बेहुने पूछीने पोताना पापनी शुद्धि करवा माटे राणी पण दीक्षा लेती हवी.
बीजी पण घणी राणीयो चारित्र लेती हवी. कुमर पण वंदना करीने पो
ताने स्थानकें आव्यो.राजाने पाटे बेठो, केवली पण केइक दिवस रही
ने विहार करता हवा. राजा पण न्यायें राज्य पालतो,जिनशासन प्रनावतो
थको मंत्रिश्वरने पण सर्व कार्यमां आगलकरीने पोताना सरखो करतो हवो.

हवे रिपुमर्दन राजायें कागल मोकल्यो, ते वेलायें विमल मंत्रिने राज्यें
थापीने श्रीनयपुर नगरे पहोतो. ते वीर कुमारें पोताना पिताने धर्म संन
लाव्यो. राजायें पण धर्मतत्त्व समजीने पुत्रने राज्यें थापी चारित्र अंगिकार
कर्युं. पाछलथी वीर राजा पण घणा काल सुधी राज्य पाली, अंते रणधव
ल राजऋषिनी पासे चारित्र लेइ, नाना प्रकारना देशने विषे विचरी, घन
घाती कर्म क्षय करी, केवलज्ञान पामीने अक्रियपदने वरता हवा. एम कंदर्प्प
नो मद नांगीने लोकोने चमत्कार देखाडीने वीरकुमर, कल्याणनी परंपरा
पाम्यो. ए रीतें परस्त्री न सेववी. इति श्रीवीरकुमर कथा सुपार्श्व चरित्रेः ॥

॥ हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. न सेवियव्वा पुरिसा अविज्ञा (अविज्ञा
के०) अविद्यावंत एटले विद्यारहित एवा (पुरिसा के०) पुरुष जे होय
तेने (न सेवियव्वा के०) न सेववा. ते उपर अगीतार्थनी कथा कहे छे.

वसंतपुर नगरने विषे एक अगीतार्थ संवेगीसरखो आचार्य हतो. तेनी
साथें गछ विचरे छे. ते गछमां एक संविज्ञसरखो साधु रहे छे. ते निरंतर
पाणी प्रमुख खरडे हाथें आदिक दोषसहित अशुद्धमान आहार पाणी
लेइ आवीने, नित्य आवश्यक वेलाये संवेगीनी पेठें घणो खेद धरतो, गुरु
पासे आवीने सर्व पाप आलोवे. गुरु पण नित्य तेनुं प्रायश्चित्त आपे. ते
आलोयण आपतां गुरु पोतें अगीतार्थ होवाथी नित्य एम कहे के,अहो !

ए शिष्य जूउ कहेवो धर्मश्रद्धावंत छे! ए महाभाग्यवान् छे. धर्म तो सुखें सेवाय; पण आलोववुं ते घणुं दुःकर छे. ते माटे शुद्ध छे. ते देखीने बीजा मुग्ध साधु विचारवा लाग्या के, अहो! आलोववुं तेज श्रेय छे. ते माटे अकृत्य करवामां कांइ दोष नथी पण अकृत्य करीने तेने आलोववुं जोइयें, एम सर्व साधुयें धार्युं; पछी ते सर्व साधु एमज प्रवर्तवा लाग्या. एम केटलोएक काल गयो, एकदा कोइ गीतार्थ साधु त्यां प्राहुणा आव्या. ते मणें ए सर्वविधि दीठो, त्यारें विचारवा लाग्या.के, अहो! ए अगीतार्थें सर्वेगछ नाश पमाड्यो. एम चिंतवीने पछी ते गीतार्थं साधुयें पहेला अगीतार्थ आचार्यने कह्युं के, हे आचार्य! तमे अकृत्य सेवी साधुनी प्रशंसा करतां गिरिनगरना राजा तथा त्यांना निवासी लोक सरखा थाउ छो.

ते कथा हुं कहुं छुं, एक गिरि नामें नगर हतुं त्यां एक कोटीश्वर वाणियो वसे छे. ते वैश्वानरनो (अग्निनो) भक्तिवंतो छे. ते वर्षोवर्ष एक उरडो रत्ने भरीने तेने अग्नि लगाडे. ते देखीने राजा तथा नगरना सर्व लोक मली ते शेठनी प्रशंसा करे के, जूउ,ए शेठ वैश्वानरनी केवी भक्ति करे छे? जे अग्नि नामा भगवानने वर्षोवर्ष रत्ने करीने संतोषे छे. एम प्रशंसा करता रहे. ते शेठपण हर्षे करीने प्रतिवर्षे रत्ननो उरडो अग्नियें बालीने अग्निदेवनी भक्ति करे. एक वर्ष जेवो शेठें अग्नि लगाड्यो के, तेज वेलायें भावि भावथी प्रचंम वायरो पण वाह्यो, तेणे करी अग्नि विस्तार पाम्यो. तेथी राजाना महोल प्रमुख सर्व नगर बलीने राख थयुं. त्यारें राजा तथा नगरना लोकें विचार्युं के, पूर्वे एने निषेध कर्यो होततो घणुं सारुं थात. आपणें एनी फोकट प्रशंसा करी. एवो पश्चात्ताप करी दंमीने ते वाणियाने काढी मूक्यो.

ए रीतें हे आचार्य! तमे पण अविधियें प्रवर्त्तता, एवा साधुनी नित्य प्रशंसा करतां, पोताना आत्मानो तथा गछनो नाश करो छो. ते माटे मथुरा नगरीनो राजा तथा तन्निवासी लोकसरखा थाउतो अनर्थना भागी न थाउ. तेनी कथा हुं तमने कहुं छुं, ते सांभलो.

मथुरा नगरीने विषे एमज पूर्वोक्तरीतें वैश्वानरनो भक्त एक वाणियो रहेतो हतो, तेणे रत्नें घर भरीने अग्नि लगाडवा मांम्यो, एटले राजायें तथा नगरना लोकें तेनो तिरस्कार कर्यो, दंम्यो, सहु कहेवा लाग्या के, अटवीमां जइ घर करीने अग्नि केम लगाडतो नथी? एम कहीने तेने न

गरमांथी काढी मूक्यो. एम हे आचार्य ! तमे पण करशो तो आत्माने तथा गञ्छने अनर्थथी राखशो. एवी युक्तियें शीखामण दीधी. तो पण अ गीतार्थपणा माटे ते आचार्यें पोतानो कदाग्रह न मूक्यो. तेज रीतें प्रव र्त्तवा लाग्यो. त्यारें प्राहुणा साधुयें गञ्छना साधुने कह्युं के, एवा मूर्ख गुरु नी सेवा करवें करी तमारो उद्धार केम थशे ? माटे एने तजो. नहितो तमने ए अनर्थ नणी थशे. ते सांजलीने गञ्छना साधुयें गुरूने बांम्यो. ए रीतें अविद्यावंत पुरुषने न सेववा, ए कथा विशेषावश्यकमां बे.

॥ हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे बे. न सेवियव्वा अहिमानी हीणा (अ हिमानी के०) अनिमानी पुरुष तथा (हीणा के०) हीन एटले नीच पुरुष जे होय तेने (न सेवियव्वा के०) न सेववा. ते उपर श्रीवीरस्वामी अने गोसालानुं उदारण कहे बे.

गाम गाम गोसालाने कुलक्षणें करीने केइक लोक प्रनुजीने मारवा आव्या. कोइए प्रनुने बेडीमां नांखवा मांम्या. इत्यादिक कथा श्रीकल्पसू त्रादिकने विषे प्रसिद्ध बे, त्यांथी जाणवी. ए गोसालो अनिमानी बतां नीच पुरुष हतो. अथवा आज नरतक्षेत्रने विषे क्षितिप्रतिष्ठित नामे नगरमां दुष्टबुद्धि अने सुबुद्धि नामें बे वाणिया वसे बे. पण ते बेनुं जेवुं नाम तेवाज परिणाम बे. एम लोकमां प्रसिद्धि पाम्या बे. बे निर्धन बे, पण कर्म संयोगें बेहुने मित्राइ थइ बे, ते बेहु कांइक क्रियाणां लेइने परदेशे धन उपार्जवा गया. अनुक्रमें कोइक पुरातन गामने विषे केटला एक दिवस लोनें करी रह्या.

एक दिवसें सुबुद्धि देहचिंताये गयो बे, एवामां कोइ जुना खंमेरमां थी कांइक निधान जडयुं. ते दुष्टबुद्धिने देखाडयुं. हजार सोनैया थया, ते लेइने पोताने नगरे आव्या. ते वारें ते दुष्टबुद्धि, सुबुद्धि साथें विचार करवा लाग्यो के, ए धन जो आपणे बेहु अर्धो अर्ध लेइने गाममां जइ शुं, तो लोकमां आपणो नार वधशे. त्यारें राजा जाणशे के, एमने नि धान जडयुं बे. माटे लूंटी लेशे. पबी जेवा हता तेवाज दरीद्रि थइशुं. माटे सो सो द्रव्य लेइने वीजुं द्रव्य जो तमारी हा होयतो वडतले दाटीयें. ते वात सुबुद्धियें पण मानी; पबी राते दाटीने प्रातःकाले बेहु घेर गया.

हवे दुष्टबुद्धि तो अणविचार्युं खरच करतां थोडा दिवसमां द्रव्य खाइ गयो. त्यारें सुबुद्धिने साथे लेइने वली सो सो द्रव्य काढी लाव्या. एक दिवस दुष्ट

बुद्धियें विचार्युं के, शेष द्रव्य जे रह्युं छे, ते एने ठगीने हुंज लइ आवुं. एम चिंतवीने रात्रीने समयें ते धन पोतें लाव्यो. प्रातःकाले सुबुद्धिने कहेवा गयो के, हवे आपणे दाटेलुं द्रव्य घेर लावीयें, तो चित्तमांथी चिंता टले. ते वात सरल आशयना धणी सुबुद्धियें मानी. प्रजातें बेहु जण ते स्थानके गया. त्यां जोयुं तो निधान न दीठुं. तेवारें कूड कपटनुं घर एवो ते दुष्टबुद्धि बूंब पाडीने कहेवा लाग्यो के, अरे हुं ठगाणो!! कोइक धन लेइ गयो!!! पत्थर लेइ माथुं कूटवा लाग्यो, अने सुबुद्धिने कहेवा लाग्यो के, ए धन तें लीधुं छे. जे कारणे आपण बेहुविना बीजो कोइ ए स्थानक पण जाणतो नथी. ते सांजली सुबुद्धि बोल्यो. जो मने ए द्रव्य तहाराथी गुप्तपणें लेवुं होत, तो प्रथमथीज तने शुं करवा देखाडत? माटे तुं पोतेंज जेम ठग छो, तेम बीजाने पण ठग जाणें छे. एमं बेहुजण क्लेश करता राजद्वारे गया. राजा आगल ते दुष्टबुद्धि कहेवा लाग्यो. हे महाराज! अमने निधान जड्युं हतुं, ते अमे तमारी बीहीके बहार दाट्युं. ते एणें मुजने वंचीने एकलें लीधुं. माटे हवे जे युक्त होय ते करो. राजा बोल्यो, ए वातमां कोइ साक्षी छे? दुष्टबुद्धि बोल्यो के, महोटा वृक्षने हेठल दाट्युं छे, ते वृक्ष साक्षी छे, बीजुं तो कोइ नथी. 'ते महावृक्ष जो एम कहे के, अमुक पुरुषें लीधुं, तो तमे मने सत्य वचननो धणी जाणजो. राजा बोल्यो, जो एम करशो तो तमे सर्व लोकमां सत्यवादी कहेवाशो, ए परीक्षा काले करीशुं, एवुं दुष्टबुद्धियें कहे थके राजायें बेहुने विसर्ज्या, बेहु जण घेर गया, सुबुद्धि मनमां विचारे छे के, अहो! ए दुर्घट वात केम बनशे? पण धर्मथी सदा जय छे. दुष्टबुद्धि पण घेर जइने नइ नामे पोताना बापने कहेतो हवो के, हे पिता! द्रव्यतो हुं लाव्यो छुं, माटे राते हुं तमने वडना कोटरमां घालीश. लोक नेला थाय, त्यारें कोटरमांथी एम कहे जो के, सुबुद्धियें द्रव्य लीधुं छे. ते बोल्यो, रे दुष्ट! तें ए दुष्ट काम कर्युं, छे पण हुं तहारा आग्रहें ए काम करीश. तेणें पण तेमज कर्युं.

हवे प्रातःकाले राजा तथा नगरना लोक साथें दुष्टबुद्धि सुबुद्धि प्रमुख सर्व त्यां आव्या. वडनी पूजा करीने पछी दुष्टबुद्धि बोल्यो, हे वृक्ष! तमें कहेशो ते साचुं ठरशे. ते माटे सत्य कहो के, ए धन कोणें लीधुं छे? त्यारें वडना कोटरमां रह्यो डोसो बोल्यो. ए धन सुबुद्धियें लीधुं छे. ते

सांजली सर्व लोक चमत्कार पाम्या. राजा सुबुद्धिने कहेवा लाग्यो के, अपराध तमारो ठर्यो. माटे धन आपो. सुबुद्धियें विचार्युं, कदापि कालें वृक्ष बोले नही. ए सर्व डुष्टबुद्धिनी कूट गूढ रचना देखाय ठे. वडना कोटरमांथी वाणी नीकली तेथी कोइक पुरुष संकेत करीने मांहे घाल्यो ठे. एम निर्धारी पठी सुबुद्धि राजाने कहेतो हवो. हे राजन्! अवश्य महारे ए धन आपवुं. पण महारे कांइक कहेवुं ठे, ते आप सांजलो. राजा बोल्यो. जे कहेवुं होय ते कहो. सुबुद्धि बोल्यो. धनतो में लीधुं पण घेर लेइ गयो नथी. में लेइने वडना कोटरमां मूक्युं हतुं. पठी बीजे दहाडे लेवा आव्यो. त्यारें फणाटोप मांमी रह्यो एवो नयंकर सर्प दीठो. तेथी में विचार्युं के, ए धन देवाधिष्ठित थयुं देखाय ठे. ते माटे हे राजन्! तमारी आज्ञा होय तो ए सर्पने कोइक उपायें हुं मारुं. राजा बोल्यो, एमज करो. तेवारें सुबुद्धियें पण बहार अने मांही ठांणां प्रमुख नर्यां, पठी अग्नि लगाड्यो, ते ठांणांनो धूमाडो आव्यो तेथी आकुल व्याकुल थयो थको नड्शेठ प्रथ्वीयें पड्यो, लोकोयें उलख्यो, कौतुकथी लोक पूठवा लाग्या. अरे नड्शेठ! ए शुं? ते बोल्यो ए डुष्टें मने कूटसाखीयो कर्यो, अलीक वचननुं फल मुजने हमणाज मल्युं, ते माटे कोइ जूठुं बोलशो नही. ते सांजली राजायें नड् शेठने राख्यो. अने सर्व धन लेइ डुष्टबुद्धिने नगरमांथी काढी मूक्यो. तथा सुबुद्धिने वस्त्रालंकारादिकें पूज्यो. सत्यवादी माटे लोकमां घणी प्रशंसा थइ. डुष्टबुद्धि तो प्रथमथीज लोकमां मानहीन हतो, तेनी संगतें सुबुद्धिने आपदा थइ. माटे मानहीननी संगत न करवी ॥ ए कथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां ठे.

॥ हवे चोथापदनो अर्थ कहे ठेः—न सेवियव्वा पिसुणा मणुस्सा (पिसुणा के०) पिशुन एटले चाडिया (मणुस्सा के०) मनुष्य जे होय, तेने (नसेवियव्वा के०) ने सववा. ते उपर चक्रदेवनी कथा कहे ठे.

महाविदेह क्षेत्रने विषे चक्रवाल नामें नगर ठे. त्यां अप्रतिहतचक्र एवे नामें सार्थवाह वसे ठे, तेनी सुमंगला नारीनी कूखनो उपन्यो चक्रदेव नामें पुत्र ते घणो विनयवंत ठे. एवामां एज नगरमां सोमशर्मा नामें पुरोहित वसे ठे. तेनी नंदीवर्द्धना नामें स्त्री ठे. तेने यज्ञदेव नामें पुत्र थयो. ते चक्रदेव तथा यज्ञदेवने घणी मित्राइ थइ; पण तेमां चक्रदेवने

तो सद्भावें प्रीति छे अने यज्ञदेव तो कपटें प्रीति राखे छे, ते यज्ञदेव एनां छिद्र जोया करे, एनी संपदा देखी खमाय नही ॥ यतः ॥ खलः सत्क्रिय माणोऽपि, ददाति कलहं सताम् ॥ दुग्धधौतोऽपि किं याति,वायसः कलहं सताम् ॥ १ ॥ तो पण छिद्रतो न जड्युं, त्यारें मनमां विचार्युं के, ए तो छलातो नथी, माटे हवे कोइ एवो उपाय करुं के, जेथकी ए आ गाममांज रही शके नहि ! जे माटे एज नगरनो रेवासी चंदन नामा सार्थवाह छे, तेना घर थकी द्रव्य चोरी लावुं, ते एने जइ सोंपुं, ए पण म्हारी मित्रा इ दावे राखशे, पछी हुं राजाने संजलावीश त्यारें राजा एने दंमशे, मार शे, कूटशे, अने एनां घर पण लूंटी लेशे. पछी जेम विचार्युं तेमज कर्युं. द्रव्य चोरी लावीने चक्रदेवने कहेवा लाग्यो. हे मित्र ! ए म्हारुं द्रव्य प्र छन्नपणें राखजो. परंतु कुवेलाये लाव्युं माटे चक्रदेव न राखतो हवो, तो पण घणो आग्रह करतां दक्षिणतायें ना न कही शक्यो. अने धन गुप्त करी राख्युं. एवामां लोकमां वात प्रसिद्ध थइ के, चंदन सार्थवाहनुं घर कोइक मुशी गयो. ते वात चक्रदेवें सांजली, एटले मनमां शंका उप नी, त्यारें यज्ञदेवने पूछवा गयो. यज्ञदेव बोल्यो, रे मित्र ! ए शुं कहो छो? हुं तमने केम दुःखमां नाखुं, ए द्रव्य तो म्हारा पितानी बीकें में तमारे घेर मूक्युं छे. त्यारें चक्रदेवने शंका हती ते टली गइ.

हवे चंदन सार्थवाह राजानी पासे फरियाद गयो, त्यारें राजा बोल्यो, तमारुं शुं शुं द्रव्य गयुं ? शेठें पण राजाना दफतरमां लखाव्युं. राजायें त त्काल ढंढेरो फेरव्यो. रे लोको ! सांजलो. चंदन सार्थवाहनुं घर कोइ मूशी गयो छे, ते जो कोइयें लीधुं होय तो ते आवीने राजाने कहे, राजा ते नो गून्हो माफ करशे. तथा कदापि जो जाहेर नही करशे,अने पछी रा जा जाणशे तो राजा तेने आकरो दंम देशे, तेना प्राण लेशे. ते ढंढेरो फेरव्या पछी पांच दिवस गया, एटले यज्ञदेव राजा पासे जइने कहेवा लाग्यो, हे राजन् ! वात कहेवी युक्त नथी, मित्रनुं छिद्र केम कहेवाय ? तो पण राजद्वारे तो जेवुं जाणीयें तेवुं कहीयें ए नीति छे. वली यद्यपि जो मित्र छे, तो पण आलोक अने परलोकनो विरुद्धाचारी पोताना आ त्माने पण दुःखदायक ते मित्रने शुं करुं ? राजाने केम उवेखुं ? जे नज रें दीठुं ते तमने कहुं छुं. राजा बोल्यो जेवुं होय तेवुं कहो, पण न्याइने

अन्याइ कहेशो नहि. यज्ञदेव बोल्यो,हे राजन्! में कानें सांजल्युं ले,जो च क्रदेव न माने तो एनुं घर प्रछन्नपणें जुर्ज, में परिजन पासे सांजल्युं ले ते खरुं ले, पली मन माने तेम करो, तमे महोटा लो, माफ करो तो घणुं सारुं, महारो महोटो नाइ ले. राजा बोल्यो, ए वात केम मनाय? यज्ञदेव बोल्यो तमे कह्युं ते साचुं ले, परंतु रूडा माणसनुं मन पण लोनें काचुं थइ जाय ले. एमां कुलनो पण शो वांक ले? जे माटे फूल घणुं उत्तम होय; अने सुगंधी होय तो पण तेमां कीडो निपजे ले. लांणामां वींली थाय ले, तो तेमां कुल शुं करें? ते माटे कोइक प्रकारें आप एनुं घर जोवरावो. राजायें पण ते वात युक्त जाणीने पंच बोलाव्या, वली घणा न्यायवंत महाजन नेगा करीने कह्युं के, चंदन सार्थवाहना नंमारीने सार्थे लइने चक्रदेवनुं घर जुर्ज. त्यारें कारणिया विचारवा लाग्या के, राजा शुं बोले ले? कांइ पण तोल करतो नथी! चक्रदेवने धर्मनो रंग चोल जेवो ले. वली विचारे ले के, आपणे शुं करियें, आपणेतो आज्ञाकारक थया, एम करी आंखमां आंसु ऊरतां सर्व नेगा मलीने त्यां गया. पालो पहोर दिवस रह्यो, त्यारें आव्या. तेने चक्रदेवें घणुं आदर सन्मान देइ बेसवाने आसन आप्यां. कारणिया बोल्या, हे शेठ! कोइ व्यापार करतां कांइ वस्तु लाव्या होय तो कहो. चक्रदेव शंकारहित पणें बोल्यो. हुं कांइ जाणतो नथी. कारणिया बोल्या, तमे कोप न करशो, राजानी आज्ञा तमारुं घर जोवानी ले. चक्रदेव बोल्यो,इहां कोपनो शो अवसर ले? जे राजा होय ते न्यायें अन्यायें जुए एतो रीतिज ले.

हवे कारणिया पण नगरना वृद्धपुरुषोने सार्थे लेइने राजपुरुषोने हार्थे जोयुं, जोतांथकां विविध प्रकारनुं धन दीतुं, ते नांम पण चंदनना नाम सहित दीठां. मांहेथी उपाडी सर्व बहार लाव्या,चंदन शेठना नंमारीने देखाड्या, ते पण देखीने हैयामां डुःख धरतो बोल्यो, संजवेतो ले पण चित्तमां संशय आवे ले. कारणिया बोल्या, पत्र लख्युं ले ते वांचो, तेमां ए दागीना ले के नहि? पत्र जोयुं तो सर्व ते प्रमाणें दीतुं. त्यारें सहुयें थरहर्या. कारणियायें चक्रदेवने पूछ्युं तमारे घेर ए ऋद्धि क्यांथी आवी? त्यारें चक्रदेवें विचार्युं के, मित्रनुं नाम केम देवाय? जो एने माथे चोरी आवेतो महारी सज्जनता केम रहे? वली महारा प्राण उगारीने परना

प्राण केम हणुं ? एम चिंतवीने कह्युं के, ए नांम महारा घरना छे. कारणि या बोल्या, ए नांमनी उपर चंदन सार्थवाहनुं नाम केम छे ? तेणें कह्युं तेतो खबर नथी, कोण जाणे फेरफार थयो हशे ! कारणिया बोल्या, शी संख्यायें तमारां नांम छे ? चक्रदेव बोल्यो, सांजरतुं नथी. पछी कारणियायें पत्र वंचाव्युं, तो दश हजारनो माल थयो. ते पत्रमां लखेलां नांम बरा बर मल्यां, नगरना लोक तथा कारणिया विस्मय पाम्या के, युगांते पण चक्रदेव पारकुं धन न ले. फरी पूछवा लाग्या, हे चक्रदेव ! जे होय ते प्रक ट वात कहो के, ए केम छे ? एम फरी फरीने पूछे, पण चक्रदेव तेज जवा ब आपे. वली फरीने पूछ्युं, कांइक विचारीने कहो. तोपण चक्रदेवें कांइ न कह्युं. त्यारें कोटवाल कोपीने राजा पासें लाव्यो. राजाने सर्व वात संभ लावी. राजा बोल्यो, ए उत्तम लोकनो जाण ते आवुं हीणुं काम केम करे? चक्रदेवने राजायें पूछ्युं, जे परमार्थ होय ते कहो. त्यारें चक्रदेवें, आंख मां आंसु लावीने पूर्वनी पेठें कह्युं. राजाने चक्रदेव उपर शंका उपनी, प ण चक्रदेवना बापनो आदर जाणीने कांइ कह्युं तो नहि; परंतु नगरथी बाहेर काढी मूक्यो. राजाना चाकरें नगरनी पासे वन छे त्यां जइ मूक्यो. त्यां चक्रदेवें मनमां विचार्युं के, मुझने आवडो पराभव थयो, लोकमां अप यश थयुं माटे हवे महारे जीववुं घटे नही. एम चिंतवीने त्यां देवलनी पासे एक वड छे, तेमां गलेफांसो दीधो.

ए अवसरे वनदेवीयें अवधिज्ञानें जोयुं तो वात घणी विपरीत थती दीठी. चक्रदेव उपर करुणा आवी, तेथी ते वनदेवीयें राजानी माताना दिलमां आवीने जेवी वात हती तेवी कहीने कह्युं के, नगरना बहार च क्रदेवें मरवाने फांसो घाल्यो छे, ते जइने वारो, अने घणा आदरथी नग रमां तेडी लावो. ते सांभलीने राजा दुःखथी टलवलतो बोल्यो के, दुरा चारी यज्ञदेवने पकडी लावो. एम हुकम करीने पोते उतावलो छेक साथे नगर बहार जतां थकां दूरथी चक्रदेवने फांसो खातो देखीने सोर करतो आवीने फांसो दूर करीने पोतानी पासे बेसाड्यो. चित्तमां घणो आनंद उपन्यो. राजा बोल्यो, हे नूंडा ! में तने फरी फरीने पूछ्युं पण तें कांइ वात कहीज नही. तुं साचो छे, तहारुं सर्व स्वरूप वनदेवीयें महारी माताना दि

लमां आवीने कह्युं. तेणें यज्ञदेवने जूठो कह्यो, अने तने साचो कह्यो. ते सांजलीने चक्रदेवें विचार्युं, अहो! ए काम माठुं थयुं. राजा बोल्यो, तह्मारी अवज्ञा करी ते हुं खमावुं छुं, तुं खमजे, में परमार्थ जाण्या विना क्रोधें करी तने घणी कदर्थना करी ने कष्टमां नांख्यो. चक्रदेव विचारे छे, जे ए महोटो अनर्थ थयो जे माटे यज्ञदेवने आपदा आवी. ते वारें राजाने कहेवा लाग्यो. हे राजन्! तमे प्रजाना पालक छो, यज्ञदेवनी खरी खबर काढो, राजा बोल्यो, अमे खरी खबर काढी छे, ए महादुष्ट छे, सज्जनने दुःख दायी छे. चक्रदेव बोल्यो, ए मह्वारो मित्र एम करे नही. राजा बोल्यो, देवी खोटुं बोले नही. चक्रदेवें विचार्युं मह्वारो भाइ छे, तेमां ए वात केम संजवे?

एटलामां यज्ञदेवने बांधीने राजा पासे आण्यो. राजायें कह्युं, एनी जीज कापो, एनी बे आंखो उपाडो, एनुं घर लूंटी लावो, एने यष्टिमुष्टि प्रहारें मारीने पछी देशमांथी काढी मूको. त्यारें चक्रदेव राजाने पगे पडी घणी घणी उलग करी कहेतो हवो के, मह्वारे बीजुं कांइ जोइतुं नथी, यज्ञदेवने मूको. जो यज्ञदेव आपदा पामे तो मने खामी आवे. राजा बोल्यो, ए वाततो युक्त नथी, ए साते धातें दुष्ट छे, विश्वासघाती छे, एने राखे शुं थाय? माटे बीजुं कांइ माग, बीजी जे वात कहे ते हुं मानुं, तुं कहेतो तुजने सर्वनो शिरदार करी थापुं, पण यज्ञदेवने तो नहि मुकुं. फरी चक्रदेव बोल्यो, एने जीवितदान द्यो, एटले तमे मने सर्व आप्युं. राजा बोल्यो, तह्मारे वचनें मूक्यो. चक्रदेवें कह्युं, ए तमें मह्वारी उपर महोटो प्रसाद कर्यो, एम कही राजाने पगे लाग्यो. राजायें चक्रदेवने घणो आदर दीधो. घणी रीतें बोलाव्यो. लोक कहेवा लाग्या. राहनुं पाणी राहे गयुं. यज्ञदेव महाजघन्य थयो. एतो जीवतोज मुउ जाणवो. चक्रदेवतो जंजा कुवानी पेठें महागंजीर जाणवो. सवैयो ॥ बहिरें गीत नहु सुण्यो, जमरे चंप नहु दीठो, सोलकला संपूर्ण चंद अंधलें न दीठो, करहीणें पांगुलें कठिनको बाण न ताण्यो, जुवती कंठ विलग्ग मुग्धें रसजेद न जाण्यो, कूणहीं पूत कपूत गीत नाद चित्त नवि धार्यो, कवि गद्द कहे रे ठकुरो तो गुणवंताहि गुण ग्रह्यो ॥ १ ॥ चक्रदेवने वैराग्य उपन्युं, अहो! मित्रने पण एवडो खेद, अहो कर्मनी विचित्रता, अहो संसारनी असारता, पर

चित्तनो पार न पामीयें, जो मित्रज एम द्रोही थाय तो कोनी साथें चि त्त मेलवीयें ! जो एनो त्याग करीयें तो सुख पामीयें ॥ यतः ॥ वरं न रा ज्यं न कुराज्यराज्यं, वरं न मित्रं न कुमित्रमित्रम् ॥ वरं न दारा न कुदा रदारा, वरं न शिष्यो न कुशिष्यशिष्यः ॥ १ ॥

एवा अवसरने विषे अग्निभूति नामा गणधर उद्याननें विषे अवग्रह जाचीनें रह्या छे. तेमने चक्रदेव उद्याने गयो हतो, तेणें दीठा, त्यारें घणो राग उपन्यो,जइने प्रणाम कस्यो,गुरुयें धर्मलाभ दीधो, चक्रदेवें धर्म पूछ्यो, गुरुयें पण खंति प्रमुख दश प्रकारनो मुनिधर्म वखाण्यो, ते सांभळीने घणी शाता उपनी, कर्मे विवर दीधुं,त्यारें मिथ्यात्व त्याग कस्युं, समकित पाम्यो, वधते परिणामें देशविरति फरश्यो, वळी चढते अध्यवसायें संवे ग वध्यो, पुण्योदयें करी कर्म गळ्यां, वीर्य उल्लास वध्यो, कर्म स्थिति घणी त्रुटी, दीक्षाना परिणाम थया, गुरुने कहेवा लाग्यो, तमे मने उपगार क स्यो. हवें जे कहो ते करुं. गुरु बोल्या, तुं योग्य जीव छो माटे चारित्र अं गीकार कर. ते गुरुनुं वचन सांभळी चक्रदेवें चारित्र आदस्युं, आउखा पर्यं त पाळ्युं, काळ करीने पांचमे देवलोके नव सागरोपमना आउखें देवता थयो.

यज्ञदेव मरीने बीजी नरके नारकी थयो. हवे आगळ ए चक्रदेव यज्ञ देवना पूर्वभवनी वार्त्ता घणी छे. ते सर्व समरादित्य चरित्रथी जाणजो. इहांतो चाडियानी संगत न करवी, ते उपर ए भवनुं प्रयोजन हतुं, ते क ह्युं. चाडियानी संगत मूकी त्यारें सुखिया थया. अनुक्रमें चक्रदेव त्रण चा र भवे मोक्ष जशे. यज्ञदेवतो अनुक्रमें छठी नरके जइ. पछी अनंतो काळ संसारमां रफळशे. इति चक्रदेव कथा ॥ ७६ ॥

इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयग णिशिष्यपंमितश्रीपद्मविजयगणिविरचिते गौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे त्रयोदशगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे चौदमी गाथा लखीयें बियें. तेने पूर्वगाथा साथें ए संबंध छे के पूर्वे गाथायें न सेववा योग्य अधम पुरुष देखाड्या, अने आ गाथा मां तेना प्रतिपक्षी, सेवा करवा योग्य उत्तम पुरुष देखाडे छे.

जे धम्मियां ते खलु सेवियव्वा, जे पंमिया ते खलु पूछियव्वा ॥ जे साहुणो ते अभिवंदियव्वा, जे निम्ममा ते पडिलाभियव्वा ॥१४॥

अर्थः—जे धम्मिया ते खलु सेवियव्वा (जे के०) जे पुरुष (धम्मिया के०) धर्मि एटले धर्मवंत होय, (ते के०) ते पुरुष (खलु के०) निश्चयें (सेवियव्वा के०) सेववा, एटले अंगीकार करवा. ते उपर श्रीऋषभदेव स्वामीनो पाछला वैद्यना भावनो दृष्टांत कहे छे.

जंबुद्वीपें महाविदेह क्षेत्रने विषे क्षितिप्रतिष्ठित नामें नगर छे. त्यां सुविधिनामें वैद्य तेनो जीवानंद नामें पुत्र हतो. ते कालेज बीजा चार बालक उपन्या. ते जाणियें दान शील तप अने भावनानी मूर्त्तियोज होय नहि ! तेमां एक प्रसन्नचंद्र राजानी कनकावती भार्या तेनो महीधर नामें पुत्र थयो, बीजो सागरदत्त सार्थवाहनी अभयमती भार्या तेनो पूर्णभद्र नामें पुत्र थयो. त्रीजो शुनासीर नामा प्रधाननो सुबुद्धि नामा पुत्र थयो, चोथो धननामा शेठनी शीलवती भार्यानो गुणाकर नामें पुत्र थयो. अनुक्रमें महोटा थता हवा. साथें पांसुक्रीडा करे. कलाना कलाप साथें भणे: तेज नगरमां ईश्वरदत्त नामें शेठनो केशव नामें पुत्र छे, ए छ जणने मांहो मांहे आकरी मित्राइ थइ. ते पंचेंद्रिय अने छतुं मन तेनी पेठें, विरहरहितपणें रहे. जीवानंद पोताना पितानी विद्या आयुर्वेद संपूर्ण भण्यो, अष्टांग औषधी रसनी वातोनुं फल सर्व जाणे, हाथीमां जेम ऐरावण, ग्रहमां जेम सूर्य, तेम सर्व वैद्यमां शिरोमणि थयो. छ जण साथें क्रीडा करतां एक दिवस एकने घेर रहे, बीजे दिवसें बीजाने घेर छए भेला रहे, एम सदा सघलाये भेगा रहे. एकदा जीवानंद वैद्यने घेर सघला भेगा मलीने रह्या छे, एवामां पृथ्वीपाल राजानो पुत्र गुणाकर नामें

छे, तेमणें अंगना मेलनी पेठें राज्य छांमीने चारित्र लीधुं छे, ते जेम उष्णकालना तापें नदी डुबली थाय, तेम तपस्यायें करी डुर्बल थया छे, तेमने अकाले अपथ्य नोजनें करी कोढ नीकल्यो छे, तेमां सर्व अंगे कृमि उपन्या छे, तो पण औषध जाचता नथी, जे माटे मुनिराज होय ते शरीरनी अपेक्षा न करे. ते मुनि छठने पारणे घर घरने विषे न मता जीवानंद वैद्यने घेर आवता मित्रोयें दीठा. त्यारें महीधर कुमारें वैद्य पुत्र जीवानंदने हांसीमां कह्युं, जगत्मां वैद्य शिरोमणी तुं कहेवाय छे, तुऊने रोगनुं ज्ञान छे,तहारी पासे औषध पण घणा छे, चिकित्सामां पण माह्यो छो, पण तहारामां कांइ दया नथी. जे सदा आर्त्त होय ते तुऊने प्रार्थना करे तो पण तुं वेश्यानी पेठें इव्य विना तेनी सामुं पण न जुए. माटे एकांतें इव्यना लोनी न थइयें, कांइक धर्म आश्रयीने पण चिकित्सा करीयें, तहारी वैद्यविद्या, तहारो परिश्रम तेने धिक्कार पडो, जे माटे एवुं रोगवंत पात्र आव्युं,तेने उवेखे छे ! ते सांनलीने जीवानंद पण सकलविज्ञानरूप रत्ननो रत्नाकर छे ते बोल्यो. हे महानाग ! तें नलुं संनाख्युं जे माटे ब्राह्मण अद्वेषी न होय, वाणियो अवंचक न होय,शोक्य अन इर्ष्यावंत न होय. शरीर नीरोगी न होय. पंमित, धनवंत तथा गुणवंत ए त्रण निरहंकारी न होय. स्त्री अचंचल न होय. राजपुत्र सुचरित्रना धणी न होय. ए सर्व प्रायें न होय, माटे ए महामुनि चिकित्सा करवा योग्य छे. पण औषधनी सामग्री महारी पासें पूरी नथी. ए वचमां अंतराय नडे छे. जे माटे एक लक्षपाक तेलतो महारीपासें छे, पण गोशीर्ष चंदन अने रत्न कंबल ए बे वस्तु नथी. ते सांनलीने पांचे मित्र बोल्या. ए बे वस्तु अमे लावीशुं. एम कहीने पांचे जण हाटनी श्रेणीयें गया. साधु पण पोताने ठेकाणे गया. हाटवाला वाणियाने पांचे जणें कह्युं. मूल्य लेइने अमने बे वस्तु आपो. एम कहे थके वाणीयो बोल्यो. ए बे वस्तुनुं प्रत्येके लाख इव्य मूल्य थाय छे. पण तमे ए वस्तुने शुं करशो ? जे प्रयोजन होय ते कहो, ते बोल्या. तमे मूल्य लइने अमने गोशीर्ष तथा रत्न कंबल आपो, अमारे साधुनी चिकित्सा करवी छे. ते सांनलीने वाणियो विस्मय पामीनें विकस्वर लोचन करी रोमराजि विकस्वर करीने चिंतववा लाग्यो. एनुं उन्माद प्रमाद मदननुं स्थानक एवुं यौ

वन क्यां ? अने महारी विवेकनुं स्थानक एवी वृद्धवस्था क्यां ? जरायें जर्जरित शरीरवालो हुं बुं तेथी ए कार्य मने करवुं घटे, ते ए करे छे. एम चिंतवीने वृद्ध वाणियो बोल्यो, जो जइ ! ए बे वस्तु मूल्य दीधा विनाज ल्यो. तमने कल्याण थाउ. एनुं मूल्य सर्वथा नहिं लेउं. तमे मने जाइनी पेठें धर्ममां संविजागी कस्यो. एम कही ते शेठें बेहु वस्तु आपीने पोतें चारित्र लइ तेने निरतिचारपणें पाली केवलज्ञान पामी मोक्षे गयो.

ते पांचे सत्पुरुष पण औषध सामग्री लेइने जीवानंद वैद्यने साथें तेडीने मुनि पासें गया. मुनि वडना वृक्ष हेठल निश्चलपणें काउस्सग्गें रह्या छे. तेमने छये जण प्रणाम करीने बोल्या, हे जगवन् ! तमारी चिकित्सा करवे करीने धर्ममां विघ्न करीशुं. पण अमने आज्ञा करो. तथा पुण्यनो अनुग्रह करो. एम मुनिनी अनुज्ञा लेइने एक गायनुं मडुं लेइ आव्या.

हवे मुनिने अंग प्रत्यंगे ते तेलें मर्दन कर्युं. जेम नीकें करीने पाणी क्यारामां आवे, तेम शरीरमां तेल संचारता हवा. ते तेलनुं वीर्य उष्ण छे, तेथी मुनि अचेतन थया. जे माटे उग्रव्याधी शमाववाने उग्र औषध जोइये, हवे तेलें करीने कृमिया कलेवरमां आकुला थया. पछी मुनिने शरीरें रत्नकंबल लपेटी लीधुं. ते रत्नकंबल शीतल छे,तेथी त्वचागत कृमी हता ते सर्व बाहार नीकल्या. तेने रत्नकंबलमां लेइने हलवे हलवे गायना शबमां खंखेस्या. कारण के, सत्पुरुष होय ते सर्वनी दया पाले. पछी जीवानंदें गोशीर्ष चंदनें करी मुनिना शरीरे विलेपन कर्युं. तेथी आश्वासना उपनी. वली तेलें चोल्युं तेथी मांसगत कृमी नीकल्या. पछी रत्नकंबल आछादन कर्युं. तेथी ते कृमि रत्नकंबलमां आव्या. ते पण गायना शबमां खंखेस्या. उपर गोशीर्ष चंदन चोपडयुं. तेथी मुनि शीतल थया. अहो ! वैद्यनुं कुशलपणुं जूउ कहेवुं छे ! वली तेल चोल्युं तेथी हाडगत कृमी नीकल्या. वली रत्नकंबले लेइने गोशबमां परठव्यां. वली गोशीर्ष चंदनें विलेपन कर्युं. ज्यारें बलीयो रुपे त्यारें वज्रपंजरमां पण रहेवानुं स्थानक नमले. मुनि निरोगी थया. पछी संरोहिणी औषधियें नवी कांतिसमान मुनिनुं देह थयो. सुवर्ण सरखी काया थइ. त्यारें मुनिने खमावीने छए जण पोताने स्थानके गया. मुनि पण अन्यत्र गया. पछी गोशीर्ष चंदन रह्युं. ते तथा रत्नकंबल वेचीने सुवर्ण लीधुं. ते सुवर्ण अने पोतानुं सुवर्ण जेली म

होटुं मेरुना टुंकनी पेरें एक चैत्य करावी, तिहां जिनप्रतिमानी पूजा क रतां, गुरुसेवामां तत्पर थकां काल गमावता हवा. ते ठये जण एकदा वैराग्य पामीने चारित्र लेइ ग्रामानुग्रामे विचरता, ठठ अठमादिक तपस्या करता, मधुकर वृत्तियें आहार लेता, सुनटनी पेरें परिसिह सहेतां, क्ष मादिकें करी चार कषायनो जय करता, इव्य नावथी संलेषणा करता, अ नशन करीने पंच परमेष्ठिनुं ध्यान करता, बारमा देवलोके वीश सागरोपम ने आउखे इंइना सामानिक देवता थया. इहां एटलुं प्रयोजन हतुं माटे एकज नव कह्यो ठे. बीजा नव श्रीहैम कृषन चरित्रथी जाणवा ॥ ७७ ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे ठे. जे पंमिया ते खलु पूठियव्वा (जे के०) जे पुरुष (पंमिया के०) पंमित होय, (ते के०) ते पुरुष (खलु के०) निश्चें (पूठियव्वा के०) पूठवा योग्य जाणवा. ते उपर तुंगिया नगरीना श्रावकनो दृष्टांत कहीयें ठीयें.

ते काले ते समयने विषे, तुंगिया नामें नगरी हती. तेनुं वर्णन क रवुं. ते नगरीनी बहार पूर्व अने उत्तर दिशिना वचमां, ईशान कूणे पु ष्पवती नामें उद्यान हतुं. तेनुं वर्णन करवुं. ते नगरीमां घणा श्रमणोपा सक वसे ठे. ते केवा ठे ? तो के, धन धान्यादिकें परिपूर्ण अने प्रसिद्ध ठे, अथवा पोताना धर्ममां दर्पवंता ठे, घणा विस्तारवंत एवा नवनशयनास नवाहनें करी नर्यां ठे, घणां अणिमादिक धनवंता ठे, जेने घणुं सुवर्ण, घणुं रूपुं, घणां धन.बमणी वृद्धियें अथवा व्याज वृद्धियें वधारता ठे. जे णें विपुल विविध प्रकारनां अशन पान नात पाणी बहुलोकना जमवाथी ठांमयां ठे, नांखी दीधां ठे, जेने घणा दास दासी गाय पाडा गामर प्र मुख ठे. जे घणा लोकोने अपरानवनीय ठे. जीव अजीव जाणे ठे. पुण्य पाप उलखे ठे. आश्रव संवर अने कायिकी प्रमुख क्रिया, अधिकरण गाडी यंत्र प्रमुख बंध मोक्ष तेना हेय उपादेयमां कुशल तथा स्वरूपना जाण ठे. आपदा प्रमुख आवे पण देवता प्रमुखनी साहाय्य नथी इछता. पोता नां कर्यां कर्म पोतें नोगवें, एम विचारीनें अदीनमन थका विचरे ठे. अथवा पाखंमी प्रमुख समकितथी चलाववा आवे तो पण परनी साहा य्य नथी इछता, पोतेंज तेनो प्रतिघात करवा समर्थ ठे. जिनशासनमां अत्यंत नावित ठे, ते माटे नवनपति व्यंतर, ज्योतिषी, वैमानिक देवता

पण तेमने धर्मथी चलावी शके नही. निर्ग्रंथना प्रवचनमां निःशंकित, निः कंपित, निर्विचिकित्सावंत, अर्थ सांजलीने लाधा छे अर्थ जेणें, अर्थने अ वधारण कस्या छे, संशय उपने अर्थ पूछ्या छे, ते पूछ्या अर्थना निश्चय कस्या छे, पर्याय अर्थ पण जाण्या छे, एटलाज माटे तेने अस्थि मिंजायें सर्व ज्ञ वचननी प्रीतिरूप रंग लाग्यो छे. कसुंबादिकना रंगें रंग्यानी पेठें रंगाणा छे. तेज देखाडे छे. ते श्रावको, पोताना पुत्रादिकने बोलावीने एम शिक्षा दे छे के, हे पुत्रादिको ! हे आउखावंतो ! ए निर्ग्रंथ प्रवचन जे अर्थ छे, तेज परमार्थ छे. बीजुं धनधान्य, पुत्र, कलत्र, मित्र कुप्रवचन ते सर्व अनर्थ छे, उन्नत छे एम कहे. जेनुं चित्त स्फटिकनी पेठें निर्मल छे. निर्ग्रंथ प्रवचन पामवें करी जेनां मन परितुष्ट छे. नुंगलो उंची मूकी छे. बारणां उघाडां मूक्यां छे. अतिशय उदारता छे. माटे अतिशयवान दाता छे. जे निक्षु आवे तेने कोइ निषेध न करे. जेणें परघर प्रवेश छांमयो छे. अथवा अंतेउरमां तथा परघरमां प्रवेश ते प्रीतकारी छे. एटले अतिधर्मीपणें करी कोइने शंका उपजे नही. द्वादश व्रतना धरनारा, पोरिसी प्रमुख पच्चरकाण पर्व दिवसे उपवास प्रमुखना करनारा, वली पोषधना करनारा, श्रमण निर्ग्रंथने प्रा शुक एषणीक अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंबल, पाय पुछण, पीठ, फलक, शय्या, संथारो, औषध, नैषज्य पडिलानता थका विचरे छे, तथा यथाप्रतिपन्न तप करता थका विचरे छे.

ते काल ते समयने विषे श्री पार्श्वनाथ स्वामीना संतानिया घणा स्थ विर, जातिसंपन्न, कुलसंपन्न, बलसंपन्न, रूपसंपन्न, विनयसंपन्न, ज्ञानसंप न्न, दर्शनसंपन्न, चारित्रसंपन्न, लज्जासंपन्न, लाघवसंपन्न, औषधप्रमुखें हलका, उयंसी, तेयंसी, वच्चंसी, मनें धैर्यवंत, शरीरें तेजस्वी, वचनें आदेय वंत, ए त्रणे पदने जोडीयें. जस्संसि क्रोध, मान, माया अने लोन जी त्या छे. निद्रा जीती छे. इंद्रिय जीत्यां छे. परिसह जीत्यां छे. जेनें जीव वानी आशा तथा मरणनो नय नथी. तपप्रधान, गुणप्रधान, करणप्र धान, चरणप्रधान, इहां चरणकरणशब्दें चरणसित्तरी तथा करण सित्तरी लेवी. निग्रहप्रधान, निश्चयप्रधान, मार्दवप्रधान, आर्यवप्रधान, लाघवप्रधानं, क्षांतिप्रधान, मुत्तिप्रधान, विद्या, मंत्र, तप, ब्रह्मचर्य नयनियम, सत्य तथा शौच प्रधान, चारुप्रज्ञा, सर्व जीवना मित्र, नियाण रहित, उत्सुकतारहित,

तेजोलेश्या बहार न काढे, श्रमणपणाने विषे राता, जेनां प्रश्न उत्तर दूषण रहित, कुत्तियावण जूत छे. एटले स्वर्ग मृत्यु अने पातालमां जे वस्तु छे, ते सर्व कुत्तियावणना हाटमां मले. ते रीतें अणगारमां पण इच्छित अर्थ निपजावे, एवी लब्धिवंत छे. तथा सम्यक्त्वगुणवंत छे. माटे उपमा दीधी. एवा पांचसे अणगारें परिवर्या ग्रामानुग्रामे विचरता ज्यां तुंगिया नामें नगरी, ज्यां पुष्पवती चैत्य छे, त्यां आवता हवा. यथां प्रतिरूप अवग्रह ग्रहीनें संयम तपस्याने विषे आत्माने जावता थका विचरे छे.

त्यारें तुंगिया नगरीमां एक दिशियें लोक जता देखीने ते श्रमणोपासकने जाण थये थके परस्परें तेडावीने जेगा थइ एम कहेता हवा के, हे देवाणुप्पिय ! श्रीपार्श्वनाथस्वामीना अपत्य स्थविर जगवान पूर्वे वर्णव्या तेवा पधार्या छे. हे देवाणुप्पिय ! तथा रूपस्थविरं जगवाननां जो नाम गोत्र सांजलीयें तो महाफल थाय, तो सामा जइयें, वंदना करीयें, नमस्कार करीयें, प्रश्न पूछीयें, सेवा करीयें, अर्थ गृहियें तेना फलनुं तो कहेवुंज शुं ! ! ! ते कारण माटे हे देवाणुप्पिय ! आपणे जइयें, वंदना करीयें, नमस्कार करीयें, यावत् सेवा करीयें. ते आपणने आजवने विषे, परजवने विषे, सुखकारी, क्षेमकारी, यावत् साथें आवशे. एम मांहो मांहे वात कबूल करी, पोत पोतानें घेर गया.

पछी घेर जइ न्हाइने पोताना घर देहेरासरनी पूजा प्रमुख करी, गुरुवंदनायें पहेरवा योग्य मांगलिककारी वस्त्र पहेरीने, जेनुं बहुमूल अने जार थोडो एवां आजूषण पहेरीने पोत पोताना घरमांथी नीकलीने एकठा मली पगे चालतां थका पुष्पवती चैत्यने विषे आवी सचित्तद्रव्यनो त्याग करे, अचित्त पासे राखे, एक साडी उत्तरासंग करे, मुनिराजने नजरें दीठा हाथ जोडी अंजलि करे, मन एकाग्र करे, ए पांच अजिगम जालवता स्थविर जगवंत पासें आवी, त्रण प्रदक्षिणा देइ सेवा करे. त्यारें ते स्थविरें श्रमणोपासकने चार महाव्रतरूप धर्मदेशना दीधी. त्यारें ते श्रमणोपासक देशना सांजलीने हर्ष पाम्या. त्रण प्रदक्षिणा देइने एम पूछता हवा. हे जगवन् ! संयमनुं शुं फल ? तथा तपनुं शुं फल ? स्थविर बोल्या, हे आर्यो ! संयमनुं अणह्नय फल. (अह्नणय के०) अनाश्रव नवां कर्मनुं अणलेवुं. तपनुं फल ते वोदाण (वोदाण के०) पूर्वकृत कर्मरूप वन गहननुं लूण

वुं. अथवा कर्मरूप कचरानुं शोधन करवुं. त्यारें श्रमणोपासक बोल्या, हे भगवन्! जो संयमनुं अणन्हय फल छे अने तपनुं वोदाण फल छे, तो देवता देवलोकने विषे शा निमित्तें उपजे छे ?

त्यारें कालियपुत्र नामा स्थविर एम कहे. हे आर्यो! पूर्व तपें देवता देवलोकने विषे उपजे छे. (पूर्वतप के०) सराग अवस्थाभावी तप अने वीतराग अवस्था भावी तप, ए बे अपेक्षायें सराग तप ते पूर्व तप कहीयें.

त्यारें मेहल नामा स्थविर एम कहेता हवा, हे आर्यो! पूर्व संयमे देवता देवलोकने विषे उपजे छे. पूर्व संयम ते अयथाख्यात चारित्र एटले सराग संयम कहीयें. रागनो अंश ते कर्मबंधनुं हेतु छे.

वली आणंदरक्षित नामा स्थविर एम कहे, हे आर्यो! कर्मे करी देवता देवलोकने विषे उपजे छे. कर्म ते शेष कर्म क्षय न थयां तेथी, उपजे छे.

वली कासव नामा स्थविर एम कहे, हे आर्यो! संग पणें देवता देवलोकने विषे उपजे छे. संग ते इव्यादिकने विषे संग तेणे करी उपजे छे जे कारणे संयम सहित होय. तोपण संग ते कर्मबंधनुं हेतु छे इति ॥ हे आर्यो! ए अर्थ साचो छे. अमे अमारी बुद्धियें नथी कहेता. त्यारें श्रमणोपासक एवा प्रश्न उत्तर सांभलीने हर्ष पाम्या. संतोष पाम्या. स्थविर भगवानने वंदना नमस्कार करी प्रश्न पूछी तेना अर्थ ग्रही स्थविरने विषे त्रण प्रदक्षिणा देइने वंदना नमस्कार करीने पोत पोताने घेर गया. ते स्थविर पण बीजा देशने विषे विहार करता हवा.

ते काल ते समयने विषे राजगृह नगरे भगवंत श्रीवीरस्वामी समोसर्या. यावत् पर्षदा वांदवा आवी. देशना दीधी. यावत् पर्षदा पाछी गइ. ते काल ते समयने विषे श्रमण भगवंत श्रीमहावीरस्वामीना वडा अंतेवासी इंद्रभूति नामा अणगार तेनुं वर्णन करवुं. यावत् जेणें विपुल तेजो लेश्या संक्षेपी छे, अने निरंतर छठ छठनां पारणां करतां संयम तपस्याने विषे आत्मा भावता थका विचरे छे. त्यारें छठने पारणे पहेली पोरिसीयें सज्झाय करे, बीजी पोरिसीयें ध्यान करे, त्रीजी पोरिसीयें मुहपत्ति पडिलेहीने भाजन वस्त्र पडिलेहे, पूंजे, प्रमार्जे, पछी भाजन अवगाहीने प्रभु पासे आवे. वंदना नमस्कार करीने एम कहे के, हे भगवन्! तमारी आज्ञायें राजगृह नगरमां गोचरी जवा इछुं छुं. त्यारें प्रभुयें आज्ञा दीधे

थके उतावला नही, चपलपणें नही, इर्यासमिति शोधता, धूंसरा प्रमाण दृष्टि देइ, राजगृहमां गोचरी फरे छे. तेमणें फरतां थकां एम सांजल्युं, जे तुंगिया नगरीने बहार, यावत् श्रमणोपासकें एम पूछ्युं. तथा तेनें स्थविरोयें जे उत्तर दीधुं. ए वात केम मनाय ? एवी लोक वातो करे छे. ते गौतमस्वामीयें सांजल्युं. पछी गोचरी करीने पाछा प्रजुपासें आव्या. इरियावहि पडिक्कमी गोचरी आलोवी जात पाणी देखाडी एम कहेता हवा के, हे जगवन् ! तमारी आज्ञायें हुं गोचरी गयो. ते गोचरी फरतां लोक एवी वात करवा लाग्या, ते में सांजली. हे स्वामिन् ! ते स्थविर, श्रमणोपासकने ए अर्थ कहेवा समर्थ के नहि ? ते अविपरितपणें कहे के, न कहे ? ते उपयोगी, ज्ञानी, खरा के नहि ? ते समस्त प्रकारें जाणे के नही ? प्रजुजी बोल्या, हे गौतम ॥ ए अर्थ कहेवा समर्थ छे. अविपरीतपणें कहे, ते उपयोगी ज्ञानी छे, समस्त प्रकारें कहे. गौतम बोल्या, हे स्वामिन् ! तथा प्रकारना मुनिराजनी सेवानुं शुं फल ? प्रजु बोल्या, विज्ञान एटले हेय उपादेयनो विवेक आवे, सिद्धांत सांजलीयें, ए फल. विशिष्ट ज्ञानथी पाप त्याग करेज. गौतम बोल्या, पच्चरकाणनुं शुं फल ? प्रजु बोल्या, संयम फल. पाप पच्चरव्युं एटले संयम थायज. गौतम बोल्या, संयमनुं शुं फल ? प्रजु बोल्या, अणाहय फल. संयमवंत थाय एटले नवां कर्म न ग्रहे. एम अणाहयनुं तप फल. अनाश्रव थयो थको तप करेज. तपस्यानुं वोदाण फल. तपस्यां करतां पूर्वकर्म निर्जरे, ते वोदाणनुं अकिरिया फल. अक्रिया ते योगनिरोध. कर्मनिर्जरा थाय, त्यारें योगनिरोध थायज. अक्रियानुं सिद्धिपर्यवसान फल. तेथी आगल फल नथी ॥ इति श्रीजगवतीसूत्रे बीजे शतके पांचमे उद्देशे. ते माटे जे पंमित होय ते पूछवा योग्य जाणवा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. जे साहुणो ते अजिवंदियव्वा. (जे साहुणो के०) जे साधु मुनिराज छे, (ते अजिवंदियव्वा के०) ते समस्त रीतें वांदवा योग्य जाणवा. ते उपर विजयसेन आचार्यनो दृष्टांत कहे छे.

जंबुद्वीपना पश्चिम महाविदेह क्षेत्रने विषे गंधार नामें देश त्यां गंधार नामें नगर छे. त्यां लक्ष्मीसेन नामें राजा तेनो विजयसेन नामें पुत्र छे. तथा सुवसु नामें पुरोहित. तेनो विद्यावसु नामें पुत्र छे. ते राजकुमरने तथा पुरोहित पुत्रने घणी मित्राइ थइ. एक दिवस पुरोहित पुत्रने रोग

थयो, तेथी ते मरण पाम्यो एवा अवसरने विषे त्यां विहार करतां गंधार पर्वतने विषे चार मुनि पधार्या. ते त्यां चोमासुं रह्या. त्यारें चर पुरुषें आवी राजकुमरने कह्युं. ते राजकुमरने मुनि घणा वहाला छे. माटे वांदवा गयो. मुनिने सज्झाय करतां दीठा. वांदतां घणो आनंद पाम्यो. गुरुयें धर्मलाभ दीधो. कुमरें सुखशाता पूछी. पछी वांदीने घेर गयो. एम निरंतर वांदवा जाय, मुनि पण चारे मास मासखमणनुं पारणुं करे. चरिम दिवसे पाछली राते कुमरें विचार्युं, अहो ! प्रातःकाले मुनि विहार करशे ! त्यारें शुं करीशुं ? एम विचारी पाछली चार घडी रात लेइने नीकल्यो. थोडी भूंइ गयो एटले सुंगधि वायरो वायो. आकाशें अजुआलुं थयुं. गंधार पर्वत गाजवा लाग्यो. जयजयकार शब्द सांभल्यो तेथी कुमरना मनमां घणो हर्ष थयो. आगल गयो एटले पृथ्वी समी करेली दीठी. तृणादिक सर्व दूर करेलां दीठां. सुगंधी पाणीनी तथा सुगंधी फूलनी वृष्टि दीठी. थोके थोके देवता मलीने एम स्तवना करे छे के, अहो ! धन्य तमारो अवतार ! तमे राग द्वेष क्षय कर्या ! कर्म सैन्य जीत्युं ! भव समुद्र शोषव्यो. एवा वचन सांभलीने कुमरें विचार्युं के, गुरु केवलज्ञान पाम्या देखाय छे. जन्म जरा मरणनां दुःख कापीने, शाश्वता सुख पाम्या. पछी देवतायें सिंहासन रच्युं. त्यां मुनि बेठा. कुमरें केवल ज्ञाननो निश्चय कर्यो. वंदना करी. केवलीयें देशना दीधी. देव मनुष्य पोत पोताना संदेह पूछवा लाग्या. कुमरपण पोतानो संदेह पूछे छे. हे स्वामिन् महारो मित्र विभावसु क्यां उपन्यो छे ? काल कर्यां घणा दिवस थया. महारुं हृदय घणुं बले छे. हमणां शुं अनुभवे छे ? केवली बोल्या, एना भव तमे सांभलो तो ते महा दुःखदाइ छे. जे माटे धर्म कर्याविना सुख न होय.

आज नगरमां भसुदिन नामें धोबी वसे छे. ते धोबीने घेर मधुपिंग नामें कूतरी तेना पेटनो उपन्यो कूतरो थयो छे. ते कूतरो रासडीयें बांध्यो थको तेनी पासें एक गर्दभी बांधी छे. तेना पाटु प्रहार खमतो बुंबारव करतो रहे छे. एवुं अनुभवे छे. पण तहारे जे पूर्वनी प्रीति छे ते सांभल.

पुष्करार्द्धना भरत क्षेत्रें कुसुमपुर नगरने विषे तुं कुसुमसार नामें शेठ हतो. ए मित्रनो जीव तहारी सिरिकांता नामें स्त्रीपणें हतो. तेनी साथें स्नेह घणो हतो. ए प्रीति जाणजे. ते सांभलीने कुमरें, भसुदिनने घेर चा

कर मोकली कूतराने मूकावीने अन्नपाणी आणी आप्युं. त्यां लेइ आव्या. घणां चांदां पड्यां छे, कीडा पड्या छे, लोही झरे छे, शरीर क्षीण थयुं छे, चाली पण शकतो नथी, जीभ बहार काढे छे, सघला दांत नजरे आवे छे, ते देखीने कुमरने संवेग उपन्यो. कूतरो पण राजकुमरने देखीने पूंछडुं ह लावतो आंखमां आंसु भराते उन्हावा लाग्यो. त्यारें कुमर, केवलज्ञानी ने पूछे छे, ए कूतराने कांइ ज्ञान छे? ज्ञानी बोल्या. ज्ञानतो नथी पण सामान्यें प्रेम छे. वली पूछ्युं, शे कर्मे ए एम दुःखी थयो? ज्ञानी बोल्या. एणें जातिमद कर्यो हतो. तेथी दुःखी थयो छें. फरी पूछ्युं श्यो मद क र्यो हतो? ज्ञानी बोल्या. ए अनंतर भवे गणिका हती. ते गणिकाना वृं दमां तरुण पुरुषें परिवरी थकी वसंतनी क्रीडा करवा नीकली. एवामां धोबीना समूह मुखआगल नीकल्या. वेश्यायें जातिमदें करी विचार्युं के, ए नीचजाति अमारा मुख आगल केम नीकले! एम करीने उसदिन धो बीमां मुख्य हतो, तेथी उसदिनने घणी कदर्थना करी. जकड बंधनें बां धीनें बंदीखाने नंखाव्यो. ते मदना परिणामथी तेणीयें अशुभ आउखुं बांध्युं. पछी नगरना लोकें मलीने उसदिनने मूकाव्यो. ते वेश्या ए कर्म थी कूतरी थई. ते सांभलीने कुमरें विचार्युं, अहो! संसार ते महादुःखदाइ छे!

पछी कुमरें हाथ जोडीने पूछ्युं, हे स्वामिन्! एने ए कर्मनो अंत क्या रें आवशे? तथा ए भव्य छे के, अभव्य छे? ए बीज पाम्यो छे के, न थी पाम्यो? त्यारें ज्ञानी बोल्या, ए कर्मनो अंत थशे ते सांभलो. उस दिन आश्रीने मद कर्यो तेथी ए कूतरो थयो. हवे ए धोबीनीज रासभीने पेटे गर्दभपणें उपजशे. घणो भार वहेतो घणो क्लेश खमतो, त्यांथी काल करीने उसदिनना घरनो माइदिन नामें चंमालनी भार्या अणंगा छे तेनी कूखे नपुंसक चंमाल थशे. रूपें महादुर्भागी थशे, ते सिंहना हाथें मरीने एज चंमालणीनी कूखे पुत्रीपणें आवी उपजशे, तेने बालकालमांज सर्प करडशे, तेथी ते मरीने उसदिन्नने घेर दत्तिया नामें दासीनी कूखे जाति अंध नपुंसकपणें उपजशे. शरीरें वामणो, सहु पराभव करे एवो थशे. ए वामां नगरमां दाह लागशे. तेमां बली मरण पामीने तेज दासीनी कूखे स्त्रीपणें उपजशे, ते एक दिवस राजद्वारमां हाथीयें मारी थकी काल करी ने तेज धोबीनी कालंजणी नामें स्त्रीनी कूखे पुत्रीपणें उपजशे.

ते यौवन पामशे त्यारें उसरक्षित नामें दरिद्री धोबीने परणावशे. अनुक्रमें गर्भवंती थशे त्यारें प्रसव समये तेनी वेदनायें मरण पामीने पछी एनीज कूखे पुत्र पणें उपजशे. ते बाल कालमांज रमतो रमतो गंधार नदीने कांठे जशे. ते नदीमां पाणी घणुं उंडुं छे. एवा समयने विषे उसदिननो शत्रु चिलात एवे नामें त्यां आवशे. ते बालकने गले शिला बांधीने नदीमां नांखशे. त्यां मरण पामशे. एणें जातिमदें कर्म बांध्युं तेनो ए अंत आव्यो.

वली ए सजव्य छे, सिद्धिगामी छे, पण बीज नथी पाम्यो. जीवने कर्म बांधतां तो खबर न पडे, पण जोगवतां महाडुःखें जोगवे. फरी कुमरें पूछ्युं, हे जगवन्! जलमरणथी आगल क्यां उपजशे? अने समकित क्यारें तथा कया ठामे पामशे? ते कृपा करी कहो. केवली बोल्या, जलमां मरण पामतां रूडा परिणाम थशे. तेथी मरीने व्यंतर देवमां उपजशे. ते जवमां आणंद नामें तीर्थंकरनी पासे मोक्षरूप कल्पवृक्षना बीजजूत समकित पामशे. त्यार पछी चार गतिरूप संसारमां संख्याता जव भ्रमण करीने गंधार देशमां राजा थशे. त्यां अमरतेजा नामें आचार्यनी पासे चारित्र अंगीकार करशे. ते शुद्ध चारित्र पाली अनुक्रमें क्षपकश्रेणी मांमी घातियां कर्म क्षय करी केवलज्ञान पामीने मोक्षे जशे.

ए वात सांजलीने कुमरने वैराग्य उपन्यो. तेणें संसार असार जाण्यो, अने माता पिताने पूछीने इंद्रदत्त गुरुपासे चारित्र अंगीकार कर्युं. अनुक्रमें परम क्षमावंत शुद्ध चारित्र पालता सूत्राज्यास करता गीतार्थ थया. गुरुयें आचार्यपदे थाप्या. तेणें ग्रामानुग्रामे विचरतां अनेक जव्य जीवने प्रतिबोध करीने शिष्यपणें कर्या. तेने अनेक शिष्यना परिवारथी विचरता शुद्ध अध्यवसायें चोथुं मनःपर्यवज्ञान उपन्युं. अनुक्रमें मोक्ष गया. ए साधुने वंदना करवा गया, तेथी एवा गुण प्रगट्या. ते माटे साधु मुनिराज ते वंदन करवा योग्य छे, इति श्रीसमरादित्य चरित्रे विजयसेन आचार्य कथा.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. जे निम्ममा ते पडिलाजियव्वा. (जे के०) जे साधु (निम्ममा के०) निर्मम एटले निरहंकारी होय, अथवा जे मुनि शरीरने विषे ममत्व नथी राखता, (ते पडिलाजियव्वा के०) तेवा मुनियोने प्रतिलाजवा. एटले अशनादिक वहोरावव. ते उपर सुदत्तनी कथा कहे छे.

साकेतपुर नगरमां घणा धनवंत पुरुष वसे छे. त्यां प्रकृतीयें घणोज न्न
इक एवो सुदत्त नामें कर्मकर वसे छे. पण तेने दाननी घणी इच्छा रहे छे.
तथापि पोते इव्यरहित छे, तेथी घणो खेद पामे छे. ॥ यतः ॥ हयविहिणो
डुविलसिय, डुगंपि एयं विमंबणावीयं ॥ किंविन्नाण धणं तह, निळ्णाण दाणं
मि जं वछा ॥१॥ हवे ते सुदत्त, नित्य वनमां काष्ठ लेवाने घणो दूर जाय,
न्नोजन पण साथें लेइ जाय. दाननुं व्यसन छे, माटे दान आपीने जमे.

एम करतां एकदा तेणें प्रतिमा प्रतिपन्न मुनिराजने वनमां दीठा. का
उस्सग्ग करी उन्ना छे. मुनि उपर बहुमान उपन्युं. मुहूर्त्त प्रमाण विसम्यो.
एवामां ऋषि काउस्सग्ग पारीने निक्षाने माटे चाल्या. सुदत्तें निक्षानी निमं
त्रणा करी. मुनियें पण घणो लान्न जाणी उपयोगपूर्वक निक्षा लीधी. सुदत्त
घणोज आनंद पाम्यो. आत्माने कृतार्थ मानतो घेर आव्यो. धणियाणी
आगल वात कही. स्त्रीपण हर्ष पामीने अनुमोदना करती हवी के, हे स्वा
मी ! आज जीवितव्यनुं फल पाम्या. एवी न्नावनामां केटलोक काल गयो.

हवे सुदत्त मरण पामीने एज साकेतपुरने विषे श्रीतेज नामें राजानी न्ना
नुमती नामें सहेजें सौन्नाग्यवंती स्त्री छे तेनी कूखने विषे छीपमां मोतीनी
पेठें उपजतो हवो. तेज राते राणी सुपनमां रत्ननी राशि देखती हवी.
जागे थके न्नर्त्तारने सुपन संन्नलाव्युं. न्नर्त्तारें कह्युं तहारे महातेजवंत पुत्र
थशे, राणीयें ते वचन अंगीकार कर्युं. तेज दिवसे राजाने निधाननी प्रा
प्ति थइ. अनुक्रमें राणीने मोहलो उपन्यो. जे हुं राजा साथें नदीने कांठे
दान देती क्रीडा करुं. ते मोहलो राजायें पूरो पाड्यो. पुण्यवंत प्राणीने
कांइ डुक्कर नथी. ते नदीने कांठे राजा राणी क्रीडा करतां नदीनी न्नेखड
पडी. तेमांथी मणिरत्नें पूर्या कलशना समूह निकल्या. गर्न्ननो प्रन्नाव जा
णी लोक विस्मय पाम्या. अनुक्रमें जेनुं सूर्य सरखुं तेज छे एवो पुत्र प्रस
व्यो. जन्ममहोत्सव कर्यो. मास पूरो थये राजायें सर्व लोकने सन्मान दे
इ तेनुं वसुतेज एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमें सर्व कलाउ न्नण्यो. यौवन पाम्यो.

हवे पूर्वन्नवनी स्त्रीपण कोसंबी नगरीने विषे जुगबाहु राजानी विमल
मंती नामें स्त्रीनी कूखे पुत्रीपणें उपनी. अनुक्रमें जन्म थये तेनुं मदनमंजरी
एवुं नाम पाड्युं. ते समस्त कलाउनो समूह न्नणी. यौवन अवस्था पामी.

एवामां जयमंगल राजानो मंगल नामें पुत्र तेणें कोइक पंथी लोकने

पूछ्युं के, तमे देशांतर जमो छो, पण त्यां कोइ कन्यारत्नादिक दीठी होय तो कहो. पंथी बोल्या, हे कुमर! कोसंबी नगरीने विषे जुगबाहु राजानी पुत्रीने मिसें इंड्राणी अवतरी छे. तेना विरहें बल्यो जे इंड् ते सहस्त्रनेत्रना छलें कमलपत्र जाणीयें टाढकने अर्थे लगाव्या छे. के शुं! ते सांजली मंगल कुमरने राग उपन्यो. पोताना पुरुषोने मागवा मोकल्या. पण ते मागतां अपशकुन थया. तेथी कन्याना पितायें निषेध कस्यो. पुरुष पाछा वली आव्या.

हवे मदनमंजरी जर्त्तारने अर्थे रोहिणी देवीने आराधे, नियम उपवास करे, नूमिकाये सूये, तेनो मंत्र पण नित्य जपे, नागरवेलीयें सोपारीना वृक्षने आलिंगन दीधुं होय, ते तलें शयन करे. एम करतां केटलाएक दिवस गया.

अन्यदा साकेतपुर नगरे एक मंत्रसाधक पुरुष छे. ते बीलां प्रमुख जेगां करी नगरने बहार उद्यानमां विद्या साधे छे. एवामां वसुतेज कुमर घोडो खेलाववा नीकल्यो छे, ते त्यां आवी चढयो. तेणें मंत्रसाधकने पूछ्युं, तुं आ शुं करे छे ? तेणें विद्या साधवानी वात कही. कुमरें चाकरने हुकम कस्यो के, मंत्रसाधनमां एने जे वस्तु जोइयें ते आणी आपो. तेणें पण तेमज कस्युं. वली एक वर्ष पछी कुमर त्यां आव्या. जूएतो हजी विद्या साधे छे. कुमरें विचास्युं. हजी एने विद्या सिद्ध थइ नथी. त्यारें कुमरें आवी नमस्कार करीने पूछ्युं, रे जइ! शुं साधो छो? ते बोल्यो, यक्षणी साधुं छुं. कुमर बोल्यो, एटले कालें पण केम सिद्धि न पाम्या ? साधक बोल्यो, उत्तम वस्तुनी तरत सिद्धि थाय नहीं. वसुतेज बोल्यो, त्रण बीलां मने आपो. साधकें त्रण बीलां आप्यां. ते लइ एने घणो संक्लेश थाय छे एम कहीने कुमरें, तेमांथी एक बीलुं होम्युं. वली एनुं दुःख देखी महाराथी खमातुं नथी, एम कहीने बीजुं बीलुं होम्युं. एटले जाज्वल्यमान कुंममांथी देदीप्यमान दशे दिशि उद्योत करती यक्षणी प्रगट थइने, कहेवा लागी के हे कुमर! तुं कहे हुं शुं कार्य करुं? वसुतेज बोल्यो, हे देवी! आ साधक पुरुष जे कहे ते करो. एम कहीने कुमर जतो रह्यो. ॥ यतः ॥ उवयरि उपह परेसिं, जं पच्चुवयारजीरुणो गरुया ॥ तत्तो हुंति निरीहा, तं ते संचरिय मच्चरियं ॥ १ ॥ यक्षणीयें साधकने कह्युं. जें काम होय ते कहे तो हुं करुं, त्यारें साधक बोल्यो. कार्य तो हमणां रह्युं पण मने कहो के तमे एटले कालें पण मने दर्शन केम न दीधुं? तथा कु

मरने क्लेश विना पण केम सिद्ध थया? यक्षणी बोली, एने निश्चय हतो. जो हुं प्रगट न थइ होत तो ए पोतानुं मस्तक पण होमत! साधकें विचार्युं, ए महानुभाव ए महासत्त्वनो धणी एतो कांइ इच्छतो नथी, पण हुं कौतुक निमित्तें रूपपरावर्त्तिनी विद्या एने आपुं. एम विचारी कुमरने आदरमानसहित बोलावी रूपपरावर्त्तिनी विद्या आपी. कुमरें पण जाण्युं के, एवा पुरुष ते मानवा योग्य छे. एम विचारी विद्या लीधी.

हवे मदनमंजरीने पण तेज दिवसे रोहिणी देवीयें तुष्टमान थइने तेने सुपनमां वसुतेज कुमर देखाड्यो. अने कह्युं के, रे भद्रे! ए तहारो भर्त्तार थशे. तथा वसुतेज कुमरने पण सुपनमां मदनमंजरी देखाडी, अने कह्युं के, ए तहारी घरणी थशे. बेहु जणने नाम गाम कुलप्रमुख बताव्यां. एम करीने आरोग्योदनामें समुद्रथी उपन्यो एवो मुक्ताफलनो समूह तेथी निपन्यो एवो एकावली हार मदनमंजरीने दीधो, अने कह्युं के ए हारने एकवीश वार पाणीमां पखालीने ते पाणी जेने छांटशो, तेने शस्त्रादिकना प्रहार तत्काल रुझाइ जशे. तमे स्त्री भर्त्तार बे जण टालीने ए हारने योग्य बीजो कोइ नथी. एम कही देवी अदृश्य थइ गइ.

हवे प्रातःकाले जेटले मदनमंजरी जागी, एटले जाणियें तारामंडल गलीने हेठलज आव्युं होय नहीं! एवी साक्षात् मोतीनी माला पोताना हाथमां दीठी. त्यारें विचार्युं जे वसुतेज कुमर मुजने परणशे. एवुं जाणी भव सफल मानती. थकी सर्व वात सखीने संभलावती हवी. सखीयें कुमरीनी माताने कह्युं. मातायें पोताना भर्त्तारने कह्युं. अनुक्रमें कुमरीना पितायें वसुतेज कुमरने ते कन्या दीधी, अने कुमरना पितायें ते वात अंगीकार करी. ए वात मंगलराजायें जाणी. तेवारें कंदर्पें पीडा पामतो थको चिंतवतो हवो के, कुमरीने परणवा जतां मार्गमाथी पकडी लइश. एम विचारीने धाड तैयार करी.

हवे पितायें कुमरीने महा विस्तारें परणवा मोकली, दैवयोगें मार्गमां मंगलराजानी धाड भेगी थइ हती, तेणें पोतानी योग्यतानो विचार कर्या विना संग्राम करीने कुमरीने हरण करी. मार्गमां तापसना आश्रम पदे उतारा कर्या. तिहां मदनमंजरीयें तापसणीने देखी, एकांते तेडी तेने पोतानुं वृत्तांत कह्युं. पछी एकावली तापसणीने हाथे आपीने कह्युं के, आ

हार योग्य पुरुषने आपजो. तापसणीयें माला लीधी, ते दिवस गयो, दै वयोगें बीजे दिवसे घोडें अपहस्यो वसुतेज कुमर पण त्यां आव्यो. तेने तापसणीयें दीठो. त्यारें जाण्युं के, ए महानुजाव ठे, माटे एकावलीने योग्य ठे. पढी घणो आदर करीने एकावली आपी. ते कुमरें अंगीकार करीने वात पूढी, जे ए माला क्यांथी आवी ? तेणीयें पण डुःखसहित सर्वे व्यतिकर कह्यो. ते सांजलीने वसुतेज कहेवा लाग्यो, अरे ते डुष्ट चरित्रनो धणी मंगल! क्यां ठे? एम कहेतो तेनी पढवाडे चाल्यो, ते अटवीमां जेगो थयो. कुमर विचारवा लाग्यो. जे एकवार कुमरीनुं चित्त जोउं. पढी घटती वात करीश. एम चिंतवी रूपपरावर्त्तिनी विद्यायें वामणानुं रूप कर्युं. कौतुक जाणी दासीयें कुमरीने देखाड्यो. कुमरीने पण पूर्वेजवना अन्यासथी हर्ष उपन्यो, माटे पूढ्युं के, तमे क्यांथी आव्या ? वामणो बोल्यो. हुं साकेतपुरथी आव्यो, ते सांजली तेने पोताना ससराना कुलथी आव्यो जाणी मदनमंजरी चित्तमां हरखी. वली जर्त्तारना वियोगनुं डुःख सांजर्युं, तेथी संताप करती हवी. वामणो बोल्यो, रे कुमरी ! तहारुं चित्त विषादवंत देखाय ठे. त्यारें राजकन्या दीर्घ निसासो नांखी बोली, ए महारा विषादनी कथायें सर्युं ! रे महाजाग्य ! हुं मंदजाग्यनी धणियाणी बुं. एवुं कहेतां गद्गद्वाणी थइ गइ. ते जोइ वामणें विचार्युं, ए महारे माटे एटलो विषाद करे ठे ! तो पण पारखुं जोउं, जे माटे कंदर्प डुर्जय ठे. एम विचारी बोल्यो, रे राजकुमरी ! विषाद मकर, में पण तहारो व्यतिकर सांजल्यो ठे, तहारा मातापितायें तने वसुतेज कुमरने दीधी हती; परंतु वचमा तुजने मंगल राजायें अपहरी, ते पण हुं जाणुं बुं. पण हवे ए वात युक्त ठे. जे माटे मंगल राजा पण सामान्य पुरुष नथी. हवे ए वातमां बीजो उपाय नथी. तथा अवश्य जे जावि होय तेज थाय. पुराणमां पण एवी कथा सांजलीयें ढीयें. जे ए रीतें पण स्त्री परणे ठे. वली ते वसुतेजने पण में दीठो ठे. ते करतां आ मंगलराजा घणो सुंदर ठे. अने विवेकी प्राणीने सुंदर पुरुषनो लाज थाय तेमां शो खेद करवो. ते माटे हे कुमरी ! हवे तुं हर्ष कर. एवां वामणानां वचन सांजलीने ते कुमरी रीसें करी होठ फडफडावती बोली, रे वामणा ! तुं साकेतपुरथी आव्यो ढो. माटे में ए महारा कानमां ए ताहारा कहेला कडुआं वचन सांजल्यां तो पण हुं

बोली नहीं, परंतु तें कह्युं के, ए सामान्य पुरुष नथी. पण हुं एम कहुं बुं के, ते रूडो पुरुष होय तो एवो अनाचार आचरेज नहीं. अने वली तें कह्युं के, ए वातमां उपाय नथी. ते केम उपाय नथी ? तुं जोतो खरो हुं क्षणेकमां तरणानी पेठे एनो जीव काढी नाखुं. त्यारें केम उपाय नथी? तथा तहारा कहेवा प्रमाणें अवश्य नाविनाव ते वली शुं थशे ? जे माटे पुरातन कथामां एथी विपरीत वात पण सांनलीयें बीयें के, बलात्कारें लेइ जतां स्त्रीयो प्राणत्याग पण करे ले, अने वली हुं एम जाणुं बुं के, तें कंदर्पावतार जेवा वसुतेज कुमरने दीठाज नथी, तेथीज तुं मंगलराजाने वखाणे ले, तथा सुवर्णथकी पीतल रूडुं ले, एम कहेनारो तुं हवे इहांथी जतो रहे.

ते सांनली वसुतेज कुमरें विचार्युं. अहो ! ए स्त्रीनुं मन केवुं ले ? माटे हवे प्रगट थाउं के, नहि थाउं ? वली विचारे ले के प्रगट थइशतो, एकलो जाणी दुःख धरशे. एम चिंतवीने बोल्यो, रे सुंदरी ! तहारुं चित्त में न उलख्युं, ते माटे हुं एम बोल्यो, ते महारो अपराध खमजो. तहारुं वांबित काम सिद्ध थाउ, हुं पण तहारा नर्त्तारनो मित्र बुं, तहारी खबर जोवा आव्यो हतो. माटे हवे जाउं बुं एम कही त्यांथी वामणो निकल्यो.

एवा अवसरने विषे त्यां लश्कर आव्युं जाणीने कोलाहल थयो. कोइकें पूब्युं, के कोनुं लश्कर ले ? बीजो बोल्यो, वसुतेजनुं लश्कर ले. ते सांनलीने वामणो बोल्यो, रे राजकुमरी ! तुं धीरी थजे, ते वसुतेजनुं लश्कर आव्युं ले, हवें ते लश्कर थोडुं जाणीने, मंगलराजा वसुतेज कुमरना लश्कर सामो थयो. ते यद्यपि वसुतेजनुं अल्प लश्कर हतुं, तो पण सिंहनी पेठें प्रबल शत्रुने जीतीने बांधी लीधो. जे माटे ज्यां धर्म त्यां जय ले.

हवे वसुतेजने पण प्रहार लाग्या ले, ते देखीने मदनमंजरी हर्ष विषादें ग्रहेवाणी थकी कहेवा लागी, अरे ! ढूकडुं तपोवन ले. त्यां हे नाथ ! तापसणीने हाथें एकावली हार देवतानो आपेलो आव्यो ले. तेनुं पाणी पखालीने बांटो इत्यादि ते हारना सर्व गुण कह्या. एटले राज कुमरीनी धाव माता त्यां जइने ते पाणी लेइ आवी, तेवारें कुमर बोल्यो, प्रथम मंगल राजाने साजो करो, कुमर महाप्रनावनो धणी ले. एम विचारती मंगलराजाना शरीरे ते पाणी बांट्युं. तेथी क्षणेकमां तेना प्रहार रुजा

णा. साजो थयो जे माटे सज्जन पुरुष ते अपकारना करनारने पण उपकारज करे ॥ यतः ॥ अवयारपरे वि परे, कुणंति उवयारमुत्तमं नूण ॥ सुरहेइ चंदणडुमो, परसुमुहं छिज्जमाणोत्ति ॥ १ ॥ त्यार पछी ते पाणीयें करी वेढु दलनां सुजटोने सज्ज कस्या, पछी तेज पाणीयें करी वसुतेज कुमरने सज्ज कस्यो. मंगल राजाने पण घणो आदर देइने मूक्यो. वसु तेज पण मदनमंजरी लेइने साकेतपुरें आव्यो. घणा आमंबरें मदनमंजरी परण्यो. अनुक्रमें मदनमंजरी साथे विषयसुख जोगवतां एक पुत्र आव्यो.

हवे श्रीतेज राजा, वसुतेजने राज्ये थापीने, तपोवने गया. वसुतेज पण महाराजा थयो, घणा राजाउने पोतानी आज्ञा मनावी, सूर्यनी पेठें तेजवंत थयो. एकदा सुवर्णमय गोखने विषे बेठा राजाना मस्तकना केश राणी जुए छे. एवामां एक पलित दीठो त्यारें राणी बोली दूत आव्यो. ते सांजली वसुतेज राजायें चपलदृष्टियें दशे दिशायें जोवा मांमयुं, त्यारें मदनमंजरी बोली हे नाथ ! तमें घणा संग्राममां जय कस्या, अने आ दूतनी वातमां केम थरहस्या ? राजा हसीने बोल्यो. हुं दूतनी वातें नथी थरहस्यो. पण तुं ते दूतने देखे छे, अने हुं नथी देखतो. तथा वली पूर्वें मुजने खबर कस्या विना द्वारपाल पण ते दूतने मांहेली कोरें केम पेसवा दे. बीजुं महारी दृष्टि करतां तहारी दृष्टि निर्मल पण नथी. ए वातना कौतुकथी हुं चपल दृष्टियें जोउं छुं. राणी बोली, हुं मनुष्य दूत नथी कहेती. में तो पलियो देखीने धर्मदूत कह्यो छे. एम कही राणीयें राजाना मस्तकमांथी पलियो काढीने हाथमां आप्यो, ते देखीने राजानुं मन कुमलाइ गयुं, नेत्र मांथी आंसुनी धारा चाली. ते आंसुने राणी वस्त्रना छेडें लूंछती थकी हसीने बोली. हे राजन् ! तमे जराथी लाज्या ? तो हवे नगरमां हुं पडह वजडावुं के, जे कोइ महाराजाने घरडा कहेशे, तेने चोरनो दंम देवाशे. राजा बोल्यो, रे सुंदरी ! निर्विवेकीने तो ए वात खरी छे, जे माटे जीव जरा थकी लाजता यौवन आणवाने अनेक प्रकारना रसायन सेवे छे, वली केश धोला टालवाने निमित्तें मर्दन औषध प्रमुख करे छे, तरुण स्त्रीना मुख आगल युवाननी पेठें लीलायें चालवा जाय छे, कोइ पूछे तो घणां वर्षने स्थानकें थोडां वर्ष मुजने थयां छे एम बतावे छे, यौवनावस्था गये

थके पण यौवन विकार देखाडे छे, ए सर्व अविवेकी पुरुषो करे छे, पण हे राणी! म्हारा पूर्व पुरुषोयें तो पलीत दीठा विनाज पुत्रने राज्यें थापी बलता तृण पूलानी पेठें राज्य छांमीने परलोक साधवा उजमाल थता. अने हुं एटला काल सूधी बेसी रह्यो छुं. माटे हवे ए राज्यें सर्युं! हुंए सर्व नो गनो त्याग करीने परलोकनुं हित करीश. एवां कानने विषे कडुआं वचन राजानां सांजलीने राणी मूर्छा खाइने धरतीये पडी. ते शीतल उपचारें क री स्वस्थ थइ थकी बोलवा लागी के, हे राजन्! पलित देखाडवाने मिषें में हांसी करी, ते में पोताने असवारें करी पोतानी नगरी उपर धाड करावी! अथवा पोताने हाथें अंगारानुं आकर्षण कर्युं, हवे हे राजन्! तमे प्रसाद करीने राज्य म छांमो, हांसीनी वात साची करी मानवी ए तमने घटे नही. राजा बोल्यो, रे देवी! जन्म, जरा अने मरण प्रमुखना दुःखेंकरी जर्यो ए वो जे संसार तेमां हवे म्हारी मति रमती नथी. ते माटे हवे हुं राज्य छांमीने अवश्य आत्महित आचरीश. जेनुं आलोक अने परलोकने विषे हित थाय, ते मनुष्यनो जव प्रशंसनीय छे.

एवा समयने विषे प्रतिबोधनो अवसर जाणीने चार ज्ञानना धणी अ मरतेज नामें आचार्य तिहां पधार्या. ते वात पुरोहितें राजाने कही. ते सां जली हर्षना वशें राजानी रोमराजि विकस्वर थइ. मदनमंजरी साथें वंद ना करवा निकल्यो, गुरुयें धर्मदेशना दीधी, ते सांजलतांज ग्रंथिजेद थयो, वैराग्यना अतिशयें चारित्रपरिणाम थयो, पठी जिनजुवन तथा संघपूजा करी पोताना पुत्रने राज्यें थापीने राणी साथें राजायें गुरुचरणे दीक्षा लीधी, रूडी रीतें साधु पणुं पाली, घोर तप करी स्वर्गे गया. अनुक्रमें अ प्रतिपातित धर्म थका राणी सहित देवता मनुष्यनां सुख जोगवीने वसु तेज राजा सातमे जवे मनुष्यावतार पामी शिवगति पाम्या. ए सुदत्तना जवमां निर्ममत्व मुनिने पडिलाभ्या, तेनुं फल उग्युं ॥ इति सुमति चरित्रे सुदत्तकथा ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउ त्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृते गौतमकुलकप्रकरणे बालाव बोधे चतुर्दशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ १४ ॥

हवे पन्नरमी गाथा कहे ढे. तेनो पूर्व गाथा साथें ए संबंध ढे के, पूर्व गाथाने अंते एम कह्युं जे, निर्ममने पडिलाजवा. त्यां मुनि सर्व वातें निर्मम ढे, तोपण शिष्यादिकनी वृद्धि तो अवश्य करे. ते माटे लोकोत्तर मार्गें शिष्यादिकनी वृद्धि करवी, अने संसार मार्गें शिष्य तथा पुत्रादिक ए बेहु सरखा ढे. एवी सरखासरखी देखाडतो पंदरमी गाथा कहे ढे.

पुत्ता य सीसा य समं विजत्ता, रिसीय देवाय समं विजत्ता ॥ मुरका तिरिरका य समं विजत्ता, मुआ दरिद्दा य समं विजत्ता ॥१५॥

अर्थः—पुत्ता य सीसा य समं विजत्ता. (पुत्ता य के०) पुत्र अने (सीसाय के०) शिष्य, ए बेहु (समं के०) सरखा (विजत्ता के०) जाणवा. एटले लौकीकपक्षें पुत्र, अने लोकोत्तरपक्षें शिष्य, ए बेहु सरखा कह्या. ते उपर आचार्यनो शिष्य तथा राजानो पुत्र तेनुं दृष्टांत कहे ढे.

कोइक राजा तथा कोइक आचार्य एक दिवस भेगा हता. तेवामां ते बे हुने वाद थयो तिहां राजा बोल्यो. राजपुत्र विनीत होय, अने आचार्य बोल्या साधुना शिष्य ते विनीत होय. पढी ते बेमां प्रथम राजपुत्रनी परीक्षा करवानो ठराव कर्यो. एम सांजलीने राजायें विनीत पुत्रने बोलाव्यो, अने कह्युं के, गंगा किये मुखें वहे ढे ? ते जोइ आवो. राजकुमर बोल्यो, एमां शुं जोवुं ढे ? गंगा पूर्वाजिमुखें वहे ढे, एतो प्रसिद्ध ढे. एमां शुं जोवाजवा जेवुं ढे. तोपण घणी मेहेनत करी तेने मोकल्यो. पढी वाटें जतां तेने मित्र पुरुष मल्या, तेणें पूढ्युं क्यां जाउ ढो? राजकुमर बोल्यो. राजायें वेठ जलावी ढे. ते वेठ करवा जाउं ढुं. अनुक्रमें वचमांथी पाढो आव्यो. अने राजाने कहेवा लाग्यो. हुं त्यां जइने जोइ आव्यो. जे गंगा पूर्वाजिमुखें वहे ढे.

हवे आचार्य, साधुने कहेता हवा के जाउ, गंगा किये मुखें वहे ढे ? ते जोइ आवो. साधु विचारवा लाग्या, गंगा तो पूर्वाजिमुखें वहे ढे, ते हुं जाणुं ढुं, अने गुरु पण जाणे ढे. तेम ढतां मने जोवा मोकले ढे, त्यारें कांइक कारण हशे. एम विचारीने जाणतां थकां पण गंगायें गया. गंगा पूर्वाजिमुखें वहे ढे. एवुं पोतें जोइने निर्धार कर्यो. वली लोकने पूढ्युं तेणें

पण एमज कह्युं. एवी रीतें निश्चय करी गुरु पासे आवीने कह्युं के,गंगा पूर्वा भिमुखें वहे छे. महारी नजरें तो एम आवे छे. एनुं तत्त्वतो गुरुजी जाणे. हवे बेहु जणनी पछवाडे चर पुरुष मूक्या हता, तेणें आवी बेहुना समा चार कह्या, राजायें पण गुरुनुं वचन अंगीकार कर्युं. ए रीतें राजानो पुत्र तथा आचार्यनो शिष्य ए बे बरोबर.॥ इति आवश्यक टिप्पनके.॥ वली श्री सैय्यंजव आचार्यने मनक नामें पुत्र अने तेज शिष्य थया ए बराबर जाणवा.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. रिसी य देवा य.समं विजत्ता (रिसी य के०) रुषि एटले मुनि, अने (देवा य के०) देवता, ते (समं के०) सरखा (वि जत्ता के०) जाणवा. एटले ए जाव के, रुषि पण जे, कोइ धर्म न पामतो होय, तेने हरकोइ उपायें धर्म पमाडे. तेम देवता पण हरकोइ उपायें ध र्म पमाडे. इहां प्रथम रुषि धर्म पमाडे, ते उपर उदाहरण कहे छे.

॥ अजमेरनी पासे हर्षपुर नामें नगर छे, तेनो सुजटपाल नामें राजा छे, त्यां त्रणशें जिनजुवन छे, चारसें लौकिक प्रासाद छे, अढारसें ब्राह्म णनां घर छे, छत्रीसें वाणियानां घर छे, नवसें आराम छे, सातसें वाव्यो छे, बस्सें कूवा छे, सातसें दानशालाउ छे.

ते नगरने विषे एकदा प्रियग्रंथ नामें आचार्य पधार्या. त्यां एक दिवस ब्राह्मणोयें यज्ञमां बकरो मारवा मांड्यो, ते वृत्तांत श्रावकोयें प्रियग्रंथ आचार्यने कह्युं, आचार्यें वास अभिमंत्रीने श्रावकने आप्यो, अने कह्युं के, ए बकराने मस्तके नांखजो. ते श्रावकें तेमज कर्युं. तत्काल बकराना शरीरमां अंबिका आव्यां, तेथी बकरो आकाशे जइने बोलवा लाग्यो. तमे मने अग्निमां होमशो तो आवो मने बांधो, मारो, जोउं तो खरो पण जो हुं तमारा सरखो निर्दय थाउं, तो तमने सर्वने क्षणेकमां मारुं. जो महारा चित्तमां दया न होय तो जेम कांइक कषायमां आवीने हनुमंतें लंकामां कर्युं तेम हुं आकाशमां रह्यो करुं. इत्यादिक वचन सांजलीने ब्राह्मण बो ल्या. तुं कोण छो ? त्यारें ते आत्मा प्रकट करी बोल्यो, हुं पावक छुं. ए म हारुं वाहन छे. तेने तमे फोकट केम मारो छो ? इहां प्रियग्रंथ नामा आ चार्य पधार्या छे, तेमनी पासे जइने धर्म पूछो. तथा ते धर्म अंगीकार करो. ते आचार्य, जेम नरेंद्रमां चक्रवर्ती, जेम धनुर्वादीमां धनंजय, तेम सर्व सत्य वादीमां शिरोमणि छे. ते सांजलीने ते ब्राह्मणोयें पण आचार्यने धर्म पूछ्यो.

ते धर्म सांजलीने सर्व तेमज आचरता हवा ॥ इति कल्पसूत्रस्थविरावल्यां,

॥ वली बीजुं उदाहरण कहे डे. आजीर देशने विषे अचलपुर नगर. तेने ढूकडी कन्ना अने बेन्ना एवे नामें बे नदी डे. तेनी मध्ये ब्रह्मद्वीप डे. त्यां पांचसे तापस हता. तेमां एक तापस पगे लेप करीने नूमिकानी पेठें ज ल उपर चाले डे. ते पाणीयें अणखरडे पगें बेन्ना उतरीनें पारणुं करवा जाय. त्यारें लोक प्रशंसा करे के, जूउ आ तापसनी तपशक्ति कहेवी डे? एवो जैनमां कोइ प्रजाविक नथी. ते सांजलीने श्रावकोयें श्रीवयरस्वामीना मामा आर्यसमित आचार्यने माणस मोकली तेडाव्या. अने ते स्वरूप आचार्यने कह्युं. आचार्य बोल्या, एमां थोडीशी पादलेपशक्ति डे. बीजुं कांइ नथी. त्यारें श्रावकोयें तापसने पारणुं करावववानी निमंत्रणा करी. ते जोइ बीजा लोकोयें जाण्युं के, आपणा गुरुपासें श्रावक आवता नही ते पण एमना तप प्रजावें आव्या. तापसें पण पारणानो हाकारो कर्यो.

हवे पूर्वरीतें बेन्ना उतरीने श्रावकने घेर पारणुं करवा तापस आव्यो. श्रावकें पण तापसना पग ऊमरें करी उष्ण पाणीयें धोइने चोखा कर्या. पावडियो पण धोइने चोखी करी. पठी जोजन कराव्युं. ते तापसें पण मन मां फिकर सहित जोजन कर्युं. अनुक्रमें सर्व श्रावक तथा बीजा पण घ णा लोकोनी सार्थे तापस नदीने कांठे आव्यो. धिठाइ अवलंबीने नदीमां पेसवा मांन्युं, एटले बूडवा लाग्यो, तेथी ते तापसनी घणी अपजाजना थई, कोलाहल थइ गयो. त्यारें पूर्व संकेतें आर्यसमितजी त्यां आव्या. आ वीने लोकने प्रतिबोधवा माटे योगचूर्ण बेन्ना मध्ये नांखीने आचार्य बो ल्या हे! बेन्ना अमें पेलेपार जइशुं. एवुं कहे थके नदीना बेहु तट मली गया, ते जोइ लोकने घणो चमत्कार थयो. पठी आचार्य तापसने आश्रमे जइ, तेमने प्रतिबोधीने पांचसेने दीक्षा दीधी ॥ इति कल्पसूत्रस्थविरावल्यां आ र्यसमितकथा ॥ एम ऋषि होय ते उपाय करीने पण प्रतिबोध दीये.

हवे धर्ममां स्थिर करे, ते उपर उदाहरण कहे डे.

॥ श्रीवीरस्वामीने मोक्ष गया पठी बशें ने अठावीश वर्षें पांचमो निह्नव थयो. तेनी कथा कहे डे. उल्लुका नामें नदी. तेथी उल्लखाणो माटे ते देशनुं नाम पण उल्लुक डे. ते नदीने एक कांठे धूलना कोट सहित गाम डे, माटे तेने खेड कहीयें. बीजे कांठे उल्लुका नामें नगर डे, त्यां महागिरि

आचार्यना शिष्य धनगुप्त नामा आचार्य अपर तटे रहे छे. तेना शिष्य आर्यगंग नामा आचार्य हता ते पूर्व तीरे रहे छे. ते अन्यदा शरत् काल ने विषे आचार्यने वंदना करवा माटे गंगानदी उतरे छे. तेने माथे टाल छे. तेणें करीने तडके माथानी ताल तपे छे. तथा पग्नें नदीना पाणीयें शीतलता अनुभवे छे. ते अवसरें कोइक मिथ्यात्वमोहिनीना उदयथी ते शिष्य चिंतववा लाग्यो के, सिद्धांतमां तो एक समये समकाले बे क्रिया नुं अनुभववुं निषेध्युं छे. अने हुं तो एक समये शीतता तथा उष्णता ए बे क्रिया साथेंज अनुभवुं छुं. ते माटे अनुभवविरुद्ध होवाथी आगममां कह्युं ते रूडुं नथी लागतुं. एम विचारी गुरुपासे आवीने ते वात केहतो हवो. गुरु बोल्या, तुं कहे छे के, हुं एक समये बे क्रिया अनुभवुं छुं. पण ते अनुक्रमेंज निपजे, परंतु समकाले न निपजें. जे माटे समय आवलि कानो काल सूक्ष्म छे. मति अतिचपल छे. जे कालें जे इंद्रियसंयुक्त मन थाय, ते कालें ते ज्ञाननुं हेतु थाय. ते माटे पाद अने मस्तक ए बे दूर अवयव छे तेनो उपयोग एके काले केम होय ? जे कारणे सकल असं ख्या ते समयें एक वस्तुनो उपयोग थयो पछी बीजी वस्तुना उपयोग थ वामां जीवनो कयो अंश बाकी रह्यो ? के,जेथी बीजो उपयोग थाय ! ते माटे काल सूक्ष्म छे तेथी अनुक्रमें उपयोग थतो छतां पण छद्मस्थपणा माटे तुं जाणे छे के, हुं समकाले बेक्रिया अनुभवुं छुं.

जेम कोइ जुवान् पुरुष कमलनां शतपत्र उपरा उपर मांमीने वींधे, पछी ते एम जाणे के, में समकाले वींध्यां, पण एक वीधाणां विना बी जुं न विंधाय. जे माटे पहेलुं पत्र वींधवानो काल जुदो छे, अने बीजुं पत्र वींधवानो काल पण जुदो छे. ते पछी त्रीजुं पत्र वींधाय तेनो काल पण जुदो छे. एम तुं पण अनुक्रमें उपयोग जाणजे. पण युगपत् न होय. तथा वली जेम उंबाडियो करीने फेरवे छे, ते चक्रसरखुं देखाय छे. पण ते उंबाडियो ज्यां छे त्यां एक दिशे छे. परंतु चक्रनी पेठे सर्व दिशायें नथी. तथापि भ्रमणकाल शीघ्रपणा माटे चक्र जेवुं देखाय छे. तेम इहां पण जाणजे. तथा वली जेम लांबी अने फली तथा पापडने कोइक खातां थकां चक्षुयें रूप देखे छे, तथा नासिकायें तेनी गंध पण आवे छे, रसनें द्रियें स्वाद पण आवे छे, फरसइंद्रियें तो, ते हाथमां थया छे माटे स्पर्शज्ञान

पण थाय ठे. तथा खातां थकां शब्द उठे ठे, ते श्रोत्रेंड्रियें सांजले ठे. ए पांचे ज्ञान, सर्व अनुक्रमें केडावेडें थाय ठे. पण काल सूक्ष्मपणा माटे तथा मन शीघ्रचारी ठे, ते माटे समकाले पांचे अनुजवुं बुं, एम नासे ठे, तेम तुं पण जाणजे. जो एम न होय तो जेम देवदत्त उघाडी आंखें बेठो होय,अने तेनुं मन बीजामां होय,तो मुख आगलथी हाथी चाल्यो ज तो होय तेने पण न देखे. एम गुरुयें कह्युं. त्यारे गंग आचार्य बोल्या. जो एम ठे तो समकाले केम ग्रहण कस्या? आचार्य बोल्या. ग्रहानीना कोएें कही ठे ? अमे तो बे उपयोगनी ना कहीयें ठैयें. स्कंधावारादिकनो सामा न्य उपयोग एक थाय,पण हाथी घोडा प्रमुखनो विशेष उपयोग समकाले बे न होय, इहां घणी वक्तव्यता ठे, पण ग्रंथ वधवाना जय माटे नथी लखता. विशेषना अर्थी जे होय ते विशेषावश्यक ग्रंथ जो जो. एम कहे थके पण गंग आचार्यें पोतानो कदाग्रह न मूक्यो. त्यारें गुरुयें तेने गढ बहार कस्या, संघबहार कस्या, ते विहार करता राजगृह नगरें आव्यो. त्यां मणिनाग नामा नागनुं चैत्य ठे. ते चैत्यनी समीपे रह्यो. त्यां पर्षदा मली त्यारें गंग आचार्यें देशना देतां एक समये बे क्रियानो उपयोग था य एवुं प्ररूप्युं. ते मणिनागें सांजल्युं. त्यारें मणिनाग कहेवा लाग्यो. अरे दुष्ट शिष्य! तुं एम शुं प्ररूपे ठे ? जे कारण माटे एज स्थानकें श्रीम न्महावीरस्वामीनुं समवसरण थयुं हतुं. ते समवसरणमां प्रजु श्री वर्द्ध मानस्वामीयें एक समये एक क्रियानुंज वेदवुं प्ररूप्युं हतुं. ते इहां थकां में पण सांजल्युं ठे. ते प्रजुजी करतां पण तुं प्ररूपनारो 'अधिको थयो के केम? जे माटे समकाले बे उपयोग प्ररूपे ठे? माटे ए हठवाद मूकी दे. जो ए खोटी प्ररूपणा नहि मूकेतो हुं मारीश. तुं नाश पामीश. इत्यादिक जय वचन सांजलीने तथा पूर्वोक्त युक्तियें पण प्रतिबोध पाम्या. मिछामि डुक्कडं पण दीधुं, पठी गुरु पासे जइ आलोइ पडिक्कमीने रह्या. इत्यादि अधिकार श्रीविशेषावश्यके, पंचम निन्हवाधिकारें ठे. ए रीतें देवता पण प्रतिबोधीने ठेकाणे लावे. ए अपेक्षायें ऋषि तथा देवता सरखा जाणवा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे ठे. मुरका तिरिरका य समं विजत्ता (मु रका के०) मूर्ख अने (तिरिरका य के० तिर्यंच ए बेहु (समं के०) स

रखा (विजत्ता के०) जाणवा. एटले मूर्ख अने तिर्यंचने सरखा कह्या छे. तेनी उपर मरुकनो दृष्टांत कहे छे.

एक गछने विषे एक साधु लब्धिवंत हतो. पण ते कोइ बाल अथवा गिलाननुं वैयावच्च न करे. एक दिवस तेने आचार्यें कह्युं. के, तुं वैयावच्च केम नथी करतो ? त्यारें साधु बोल्यो, मने कोइ साधु कहेतो नथी, जे म्हारुं वैयावच्च करो ? ते सांजली आचार्य बोल्या, तुं साधुनी प्रार्थनावांछे छे ए तहारी जूल छे. ते उपर तुजने मरुकनी कथा कहुं छुं ते सांजल.

एक मरुक नामें ब्राह्मण ज्ञानमदें करी मत्त हतो. ते कार्त्तिक पूर्णिमाने दिवसे देशने विषे राजा दान देवा उजमाल थयो छे. त्यारें सहु कोइ दान लेवा जाय छे पण मरुक न जाय. पछी नार्यायें प्रेर्यो के तुं दान लेवा जा. मरुक बोल्यो, एक तो शूद्रना हाथनुं दान लेवुं अने बीजुं वली तेने घेर सामुं जाउं. ए केम बने ? माटे जेने सात पेढी सूधी गरज होय ते आहीं आवीने मने आपी जाय. एम करतां जावज्जीव सूधी ते ब्राह्मण दरिद्री रह्यो. एम मरुकनी पेरें हे साधु ! तुं पण चूके छे. जो बाल वृद्धनी वैयावच्च करेतो निर्जरा थाय. तथा वैयावच्चना करनारतो बीजा साधु घणाये छे,पण तहारे लब्धि छे ते यम नियम सर्व विलय जाय छे. एम गुरुयें कहे थके ते साधु बोल्यो. जो वैयावच्च करवुं तमे रूडुं जाणो छो,. तो तमें पोतेंज वैयावच्च केम नथी करता ? त्यारें आचार्य बोल्या. तुं वानरानी पेरें मूर्ख छे. ते वानरानी कथा हुं कहुं छुं. सांजल.

कोइक जाडने विषे एक वानरो रहेतो हतो. ते वर्षाकाल आव्यो. त्यारें ताढ वायरो अने वर्षायें जुकलाइ जाय छे. तेने जोइ सुग्रीवपंखिणी बोली. रे वानर ! तुं पुरुष सरखो छे. बे हाथ फोकट धारे छे जे माटे रहेवाने घर केम नथी करतो ? ताढें मरे छे, डुःख खमे छे, ते सांजली वानरो बोल्यो नही. वली सुग्रीवें बीजीवार त्रीजीवार कह्युं. त्यारे वानरो रूठो थको उछलीने सुग्रीव पंखिणीनो मालो चूंथी नांखतो हवो. सुग्रीव जइने बीजे जाडे बेठी. त्यारें वानरो बोल्यो ॥ यतः ॥ सुचीमुखी डुराचारे,रंम्हे पंमितवादिनी ॥ असमर्थो गृहारंजे, समर्थो गृहजंजने ॥१॥ तेम तुं पण मुजने वैयावच्च करवा कहे छे. पण म्हारे निर्जराद्वार घणा छे तेथी निर्जरा घणी छे. जो वेयावच्च करवा जाउं तो ते लाजथी चूकुं. इत्यादिकथा आवश्यक

निर्यूक्तिमां छे. ते माटे मूर्ख साधु अने वानरो तिर्यंच ए बेहु बराबर जाणवा.

हवे चोथा पदनों अर्थ कहे छे. मुआ दरिद्दा य समं विन्नत्ता (मुआ के०) मरण पामेला अने (दरिद्दा य के०) दरिद्री ए बेहु (समं के०) सरखा (विन्नत्ता के०) जाणवा. ते उपर सारण जुवटियानी कथा कहे छे.

उज्जयणी नगरीने विषे सारण नामें एक जुआरी वसे छे. ते रमतां रमतां एक दिवस सर्व धन हाखो. घरमां एकवखत जमवा जेटलुं पण कांइ रह्युं नही. पछी ते जुआरी रात्रीने विषे घेर घेर नमतां एक वाणियाने घेर पिता पुत्र वातो करे छे. ते सांनलवा उनो रह्यो.

पितायें कह्युं, रे पुत्र ! आपदा मटाडवाने अर्थें कांइक धन राखीयें, तो ठीक. पुत्रें हाकारो नण्यो. पितायें कह्युं. दश हजार सोनैया मसाणमां दाटी मूकीयें. ते वात जुआरीयें सांनली त्यारें आगलथीज मसाणमां जइ ज्यां अनाथ मृतक पड्यां हतां तेनी नेगो जइने सूतो. एवामां बाप दीकरो बेहु जण इव्य लेइने आव्या. इव्य धरतीयें मूक्युं. शेठें पूत्रने कह्युं. रे वत्स ! रूडी रीतें चारे दिशे जोइने आव्य. रखे कोइ कपटचरित्रवालो होय ! ते आपणुं दाटेलुं देखशे, तो काढाढी लइजशे. पुत्रें जोयुं, त्यारें अनाथ मडा मध्ये सारणने दीठो. मडुं जाणीने शंकायें रूडी रीतें जोयो. मुख तथा नाकनो पवन जोयो. ते वायु पण निकलतो न दीठो. वली हलावी जोयो त्यारें मुएलो जाण्यो. पछी पिता पासें आवी सर्व वात कही देखाडी. पिता बोल्या, रे वत्स ! रखे कोइ मायावी कपटी पड्यो न होय ! ! माटे फरी जइने रूडी रीतें निर्धारीने जो. तेवारें बीजी वार पण त्यां गयो उछाली जोयो. वली टांटीयो खेची घसरडीने वेगलो पणं नांख्यो. पछी आवीने पिताने कह्युं के, ते तो मुउ पड्यो छे. तेने पितायें कह्युं के तुं जइने तेनुं नाक अने कान कापी लाव. पछी जणाशे. पुत्रें जइने नाक अने कान पण काप्यां, तोपण ते धूतारो बोल्यो नही ! ! !

हवे ते पिता पुत्र इव्यने धरतीमां घालीने पोताने घेर गया. पछी धूर्त्त पण निधान लेइ नगरमां पेठो. यथा इछायें विलास करवा लाग्यो, अन्यदा शेठें पुत्रने कह्युं. जाउ निधान जोइ आवो. पुत्र पण जोइने पाछो आव्यो. निधान न दीठुं. शेठने कह्युं इव्यतो कोइक लइगयुं छे. शेठें कह्युं आपणे इव्य गोपवती वखतें जेनां नाक अने कान कापेलां छे,तेणे लीधुं छे.

पछी ते नगरमां बाप दीकरो बेहु जण खोळवा लाग्या. त्यारें तेने शे ठें दीठो. प्रधान वस्त्र पहेर्यां छे, आनूषण पण पहेर्यां छे, चाकर हाथमां पाननुं बीडुं झालीने पासे ऊनो छे, नाक तथा कान बेहु काप्यां छे, एवो जुवटुं रमतो एक पुरुष दीठो. त्यारें शेठें निश्चय कस्यो के, एज चोर छे; प छी शेठ पछवाडेथी आवीने जमणा हाथनी आंगलियें फरश्यो. सारणें प ण पछवाडे जोयुं, तो शेठने दीठा. शेठें संज्ञा करी एकांते तेड्यो. शेठ ल गारेक हसीने बोल्या. अहो ! तमें डुष्कर कस्युं ? सारण बोल्यो. प्रयोजनें कस्युं ? पण कोइयें पराणें नथी कस्युं. शेठ बोल्या, खाधा पीधाथी शेष रह्युं ते लाव्य. तेमांथी पण कांइक तुऊने आपीश. पण जो कजियो करीश तो सर्व राजद्वारे जशे. ते सांजली जुआरी पण समज्यो. शेष ड्व्य रह्युं हतुं ते शेठने पाछुं आप्युं. शेठें पण तेमांथी कांइक ड्व्य तेने आपीने मूकी दीधो. ए रीतें दरिड्रीने मडुं ए बे बराबर जाणवा. दरिड्री हतो ते मडुं थइ पड्यो. इत्यादि सहस्रमल्लकथायाम् ॥ इति श्रीसकलसन्नायकमिनीनालस्थलतिल कायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते गौत मकुलकप्रकरणे बालावबोधे पंचदशगाथायां षडुदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे सोलमी गाथा कहे छे. तेनें पूर्वेली गाथा सार्थे ए संबंध छे के,पूर्व गाथायें पुत्रने शिष्य, ऋषिने देवता, मुर्खने तिर्यंच, अने मुआने निर्द्धन द रिड्री ए सरखा बताव्या. ए जेम सरखा तेम कोइकथी कोइक वस्तु अधि क पण होय. ते माटे सम देखाडीने हवे आ गाथामां अधिक देखाडे छे.

सवा कला धम्मकला जिणाइ, सवा कहा ध म्मकहा जिणाइं ॥ सवं बलं धम्मबलं जि णाइं, सवं सुहं धम्मसुहं जिणाइं ॥ १६ ॥

अर्थः—सवा कला धम्मकला जिणाइ, (सवा कला के०) पुरुषनी बों तेर कला अने स्त्रीनी चोशठ कला, ए सर्व कलाथी (धम्मकला के०) धर्म नी कला, ते (जिणाइं के०) जीतनारी छे. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा कहे छेः—

आज जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रने विषे वछनामा देशमां कोशांबी नामा न

गर। त्यां सहस्रमल्ल नामें कुलपुत्र वसे छे. ते अनेक कूड कपट छलभेद करतो, परने ठगवामां तत्पर, विषना कांटानी पेठें सर्व लोकनो क्षयकारी, लोकोने घेर चोरी करीने द्रव्यनी हाणनो करनार, महासाहसिक एवो छे. तेनो पिता मरण पाम्यो छे, मदिरानो प्रसंगी छे, लोकनुं द्रव्य व्याजें काढीने विलसे, अने लोक मागे त्यारें कहे के, महारी पासें कांइ नथी, तेथी लोकोयें छांड्यो. कोइ पासे कांइ मागे तो पण ते न आपे. पछी व्यसनें पराभव पाम्यो थको चोरी करवा जाय. चोरनी सर्व कलाउ शीख्यो. वाणिया ब्राह्मण प्रमुखनो वेष करवाने घणोज कुशल छे. नाना प्रकारनी देशभाषामां विचक्षण छे. भमी भमीने निर्धन अने धनवाननां घर जुए.

एम करतां एक दिवस रत्नसागर नामें वाणियाने रत्ननो व्यापार करतो दीठो. त्यारें पोतें वाणियानो वेष करीने तेनां हाटे गयो. रत्न कढावीने जोयां. फरी पूछ्युं एटलांज छे के, बीजां पण कांइ छे? रत्नसागर बोल्यो, बीजां पण छे. ते बोल्यो, ते पण देखाडो. वाणियें हाटमां पेशीने खाड खोदीने रत्ननो फाबडो उघाड्यो, तेमांथी रत्न काहाडीने तेने देखाड्यां, अने मूल्य पण कह्युं. ते बोल्यो, आ रत्न हुं लेइ जउं छुं. मूल्य प्रभाते आपीश. वाणियो बोल्यो, हुं कोइने उधार आपतो नथी, एम कही रत्न पाछां लइने राख्यां. ते चोर पण रत्न राखवानुं स्थानक जोइने पोताने घेर गयो. राते चोरनो वेष करी वाणियाने हाटें आव्यो. त्यां खातर पाडीने प्रथमथी पग घाल्या. एटले शय्यामां रह्यो रत्नसागरनो दीकरो तेने फरश्यो. तेणें पण चोरनो प्रवेश जाण्यो त्यारें शय्याथी उठी चोरना बे पग पकड्या. त्यां खेंचातांण करतां चोरनुं शरीर घसाणुं. वाणियाने दीकरे मूकी दीधो. नाशीने पोताने घेर गयो. सर्व वात माताने संभलावी. बीजे दिवसे वेदनायें करी कणमणतां मातायें कह्युं, रे पुत्र! जे पारकुं धन लेवा जाय ते सारण जुआरीनी पेठें सर्व सहे. ते सारणनी कथा पाछला पदमां कही आव्या छीयें, ते तेने मातायें कही सांभलावी. ते माटे पारकुं धन ले ते सर्व सहे. अनुक्रमें ते साजो थयो.

तेवरें वली चोरी करवा मांमी. पुरोहितने घेर खातर पाड्युं. सार द्रव्य काढ्युं. लावीने माताने आप्युं. मातायें पूछ्युं. रे वत्स! ए धन तुं क्यांथी लाव्यो? ते बोल्यो, तहारे ए चिंतानुं शुं काम छे? पण लोकवाक्य सांभ

लीने मने कहेजे. प्रातःकाले नगरमां गइ पण कांइ माताने तेवी वातनी खबर पडी नही. त्यारें नगर बहार नीकलीने पणघटने मार्गे बेठी. क्षणेक थइ एटले पुरोहितनी पुत्री जल जरवा निमित्ते आवी, तेने कोइक स्त्रीयें पूछ्युं जे पुरोहितनुं घर चोर मूशी गयो, ए वात साची छे ? ते बोली हा साची छे. फरी पूछ्युं कांइ शुद्धि मली ? ते बोली महारा पितायें राजाने संजलाव्युं छे, राजायें कोटवाल पण बोलाव्यो. एवा समयें धनसार नामा शेठ अने नापित ए बे जण कांइ कार्यविशेषें राजा पासे आव्या हता, त्यां शेठ बोल्या, एणें घणुं धन लीधुं छे माटे प्रधान वस्त्र पहेरशे. ते वस्त्र महारे हाटें लेवा आवशे. तेम वली नापित बोल्यो, महारी पासे पण नख छत राववा मुंमन कराववा आवशे. त्यारें पकडीने तमने सोंपीशुं.

ए वात पुरोहितनी पुत्रीना मुखथी सांजलीने चोरनी माता घेर गइ. जेवुं सांजल्युं तेवुं पुत्रने कह्युं. ते पण वाणियानो वेष करी नापितने घेर गयो. नापितें महोटुं आसन आप्युं, नख छतस्या, वाणियानो वेष देखी ने नापितना मनमां घणो आनंद उपन्यो, विश्वास उपन्यो, तस्करसंज्ञा गइ, चोरें पण छठती वेलायें कह्युं के, कोइकने महारी साथें मोकलो तो तेने पैसा अपावुं. नापितें पोताना छोकराने मोकल्यो, चोर धनसार शेठने हाटे गयो, शेठें आसन आप्युं ते उपर बेठो. शेठ बोल्या, शे प्रयोजनें आव्या. चोर बोल्यो, घणा अवल सुंदर वस्त्र देखाडो, शेठें वस्त्र देखाड्यां, ते मांथी प्रधान वस्त्र लेइने उठ्यो. शेठ बोल्या, एनुं मूल्य कोण आपशे ? चोर बोल्यो, हुं इव्य लेइने हमणा आवुं छुं. त्यां सुधी आ छोकराने मूकी जाउं छुं. शेठें कह्युं सुखें जाउ. तेवारें चोर घेर गयो. वस्त्र माताने सोंप्या.

वली माताने कह्युं के, लोकनी वात सांजली आवो. माता सांजलवा गइ. सांजलीने पुत्रने कहेवा लागी के, हे पुत्र ! शेठ अने नापित बेहु जणें राजा आगल फरियाद करी के, हे राजन् ! अमने चोर मूशी गयो. एवामां पासे सोदागर बेठो हतो ते कहेवा लाग्यो. हे देव ! ए धणीने घोडा विना नहिं चाले. अने प्रधान घोडा महारा विना कोइने घेर नथी. ते माटें महारीपासें घोडा लेवा आवशे, तेवारे एने पकडीने महाराजनें सोंपीश. बीजी कामपताका गणिका बेठी हती ते बोली, हे महाराज महारा घर विना ए बीजे क्यां नहि वसे. माटे हुं सोध काढीने तमने सोंपीश.

राजा बोल्यो एमज करो, ए वात मातायें पोताना पुत्रने कही ते सांन लीने ते चोर सार्थवाहनो वेष करीने नगर बहार नीकल्यो. सोदागर पासे आव्यो. सोदागरें आसन आप्युं. फूल तंबोलादिक आपीने प्रतिपत्ति करी. क्षणेक वातो करी सोदागरने पूछ्युं, तमे नगर बहार केम उतस्या गे? ते बोल्यो, अमारे इहां घर नथी. सहस्त्रमल्ल बोल्यो, महारे घेर केम नथी आवता? आवो तो त्यां तमारा घोडापण वेचाशे. सोदागर बोल्यो,परघर प्रवेशे महारुं मन नथी चालतुं. ते बोल्यो, सज्जनने घेर जवुं तेमां सज्जनने शी शंका? ए पोतानुं घर जाणजो. अने ज्यां प्रेम थयो त्यां कपट शुं? सोदागरें विचार्युं. अहो! एनी महानुनावता! अहो! एनुं विशालचित्तपणुं! अहो! एनुं गिरुआपणुं! अहो! एनुं गन्नीरपणुं! अहो! एनुं धीरपणुं, अहो! एनुं विचक्षणतानुं वचन! ते माटे एनी प्रार्थना नंग न थाय. एम विचारीने सोदागर बोल्यो, जे तमे कहो ते करीयें. ते बोल्यो, महारे घेर आवो. सोदागरें ते वचन मान्युं. त्यारें सहस्त्रमल्ल आगलथी उठीने कामपताका वेश्याने घेर गयो. प्रथम तेनी दासी मली तेने कह्युं. तहारी स्वामिनीने पूछ के, तमारुं घर महोटुं जाणीने सोदागर उतरवा इछे छे. दासीयें वेश्याने पूछ्युं. वेश्या पण लोनमां आवीने बोली सुखें आवो, तमारुं घर छे. तेणें तेज वखतें घरनुं आंगणुं लींपी गुंपी चोख्खुं कर्युं. सहस्त्रमल्ल पण सोदागरनें तेडी लाव्यो. तेना घोडा वेश्याने आंगणे बंधाव्या.

कामपताका पासे गयो. तेणें आसन आप्युं. पग धोवा पाणी लावी. सहस्त्रमल्ल बोल्यो. हमणां पग धोवानुं काम नथी. हुं हजी राजाने मल्यो नथी. महारी पासे आनूषण नथी. माटे क्षणेकवार तमारां आनूषण आपो तो हुं राजाने मली आवुं. तेणीयें पण सोदागर जाणी आनूषण आप्यां. ते लइ सहस्त्रमल्ल पण सोदागर पासे गयो, अने कहेवा लाग्यो. हमणां रूडुं मुहूर्त्त छे. तमारा घोडानुं स्वरूप कहेवा माटे शीघ्र राजा पासे जाउंछुं. माटे एक अवल घोडो आपो तो तरत जइ पहोचुं. सोदागरें पण घरधणी व्यवहारियो जाणी सुंदर घोडो आप्यो. ते घोडा उपर बेसी पोतानें घेर गयो. केटलिक वेला थइ त्यारे वेश्याने शंका उपनी. तेणें सोदागरना माणसनें पूछ्युं. जे हजी सूधी सोदागर केम न आव्या? ते बोल्यो,बारणे बेगा छे. वेश्यायें तेनी पासे जइने पूछ्युं के,सोदागर

तमे छो ? ते बोल्यो हा हुं छुं. वेश्या बोली. मह्हारां आनूषण लेइ गयो ते कोण हतो ? सोदागर बोल्यो. शुं ते घरधणी नही हतो ? वेश्याबोली, अहो मने मूसी मह्हारां आनूषण लेइ गयो. सोदागर बोल्यो, मने पण ठगीने मह्हारो घोडो लेइ गयो छे. पछी ते बेहु जण राजापासे गया. राजाने सर्व व्यतिकर संनलाव्यो. राजा कोप्यो थको कोटवालने बोलावीने तिरस्कार करी कहेतो हवो के, अरे ! पांच दिवसमां चोरने खोली काढो. कोटवालें ते वचन अंगीकार कर्युं.

सहस्रमल्लें वली पण माताने कह्युं. के लोकनी वातो सांनलीने मुफने कहो. तेणीयें पण सांनली आवीने पुत्रने कह्युं. रे पुत्र ! आज कोटवालने, क्रोध करीने राजायें कह्युं, कोटवालें पण बीडुं ऊव्युं छे. ते माटे सत्व राखीने काम करजे. ते बोल्यो, तमे बीहो नही. जुर्ज शुं बने छे ?

हवे ब्राह्मणनो वेष करीने नगरमध्ये पेठो. नमतां नमतां एक देवकुलने विषे कोटवालने जुवटें रमतो दीठो. चोरपण विप्रनेवेषे त्यांज बेठो. कोटवाल सार्थे रमवा लाग्यो. कोटवालें पोतानुं नामांकित मुड़ारत्न रमतां रमतां आप्युं. एणें पण साटे कांइक आप्युं. एवामां राजानो द्वारपाल आव्यो. तेणें आक्षेप करीने कोटवालने कह्युं तमने राजा बोलावे छे माटे शीघ्र चालो. कोटवाल तेनी सार्थे गयो. सहस्रमल्ल पण कोटवालने घेर गयो. कोटवालनी नार्याने कह्युं. घरमां जे सार सार वस्तु होय ते आपो. ते बोली, तुफने कोणें मोकल्यो छे ? ते बोल्यो, कोटवालें मोकल्यो छे. स्त्री बोली कोटवाल क्यां छे ? ते बोल्यो, तेने तो राजपुरुष बांधीने राजा पासे लेइ गया. त्यारें कोटवालें मने कानमां कह्युं के, तमे मह्हारे घेर जइने सार सार वस्तु बहार काढो, में निशानी मागी त्यारें मने पोतानुं मुड़ारत्न आप्युं छे, ते आ मह्हारीपासे छे. तमे जूओ. ते जोइ तेणीयें पण प्रतीत आणीने सार सार ड्व्य आप्युं. ते लेइने चोर पोताने घेर गयो.

केटलेक कालें कोटवाल घेर आव्यो नार्यायें पूछ्युं. केम मूकाणा ? कोटवाल बोल्यो, केणें बांध्यो हतो, के जेथी तुं मूकवानुं पूछे छे. स्त्री बोली, राजायें बांध्यो हतो. कोटवाल बोल्यो, तने कोणें कह्युं ? ते बोली, तमारा चाकरें कह्युं. तेने तमें निशानीमां पोतानी मुड़ा आपी हती. ते नीशानीयें में घरमांथी सार सार ड्व्य आप्युं. कोटवाल बोल्यो, में तो

कोइने मोकल्यो नथी. पण तुऊने कोइक ठगी गयो देखाय ठे. पठी कोट वाल राजा पासे गयो. प्रणाम करीने विषादसहित कहेवा लाग्यो, हे दे व ! ते चोरें मने पण ठग्यो. ते संबंधि सर्व वृत्तांत कह्युं. त्यारें गर्व धरीने राजा बोल्यो, तमे सर्व बेठा रहो. हवे हुं पोतेंज एने खोली काढुं बुं. जो आकाशमां जाशे अथवा पातालमां जाशे अथवा समुद्रमां पेसशे. ज्यां हशे त्यांथी लावीश. कोटवाल बोल्यो, तमे लावो एमां शो संदेह ठे !

चोरें पण माताने कह्युं. के लोकवात सांजलीने मुऊने कहो. तेणें पण सांजली आवीने पुत्रने कह्युं. रे वत्स ! हवे तहारा प्राणनो पण संशय ठे. कारण के, राजा कोप्यो ठे ते पोतें प्रतिज्ञा करीने नीकलशे. चोरें प ण गर्वसहित कोट उंची करीने माताने कह्युं. हे अंबे ! तमे अंशमात्र पण नय राखशो नही. सहस्रमल्लनुं साहस कोइ उपाडी शके एवुं नथी.

पठी ब्राह्मणनो वेष करीने राते राजद्वारें गयो, द्वारपालने कह्युं. राजा ने जइने कहो के, विज्ञानमां घणो माह्यो एवो एक देशांतरथी अंगमर्द नियो ब्राह्मण बारणे आव्यो ठे. तेणें पण जइ राजाने कह्युं. राजा बोल्यो, एने रूडी रीतें महारीपासें मोकलो. पोलीयें जइने तेने मोकल्यो. राजानुं अं गमर्दन करवा मांड्युं. राजानां आनरण लेइने एक स्थानके मूक्यां. रा जाने उंघ आवी गइ, त्यारें रूडी रीतें सूता जाणीने आनरण उपाडी बाहार नीकल्यो. अंगमर्दनियो जाणीने कोइयें निवार्यो पण नही. तेथी कुसलें पोताने घेर गयो. प्रजाते राजा जाग्यो, त्यारें अंगमर्दनियाने दीठो नही. तथा आनूषण पण न दीठा. त्यारें राजानुं मन विलखुं थयुं. आ मण डुमणो थको राजा प्रजातनुं कृत्य करीने आस्थान सजामां आवी बेठो. सामंत मंत्री प्रमुख कचेरी मली. मंत्रीश्वरें पूठ्युं हे राजन् ! आज तमे आमण डुमणा केम देखाउ ठे ? राजायें यथार्थ वात कही दीधी. मंत्री बोल्यो, ए कोइ गुप्त खबर काहाडनार धणी देखाय ठे. ए चोरनी मालम पडती नथी. ते माटे कोइ बीजो उपाय करीयें. राजा बोल्यो,शो उपाय ? मंत्री बोल्यो, सर्व पाखंमीने अनुक्रमें बोलावीयें. पठी मंत्रें करीने अथवा होरायें करीनें अथवा केवलिकायें ज्योतिष ग्रंथ करीने तेओ चोरनी शोध करशे. पठी आपणने आवी कहे शे. राजा बोल्यो, एमज करो.

मंत्रियें पण जिनचंदन नामें श्वेतांबर मुनिने बोलाव्या. ते मुनि पण

समृद्ध नामें श्रावकना जिनरक्षित नामें पुत्र छे, तेने साथें लेइने राजा पासे आव्या ॥ यतः ॥ जीवदया दइआइं, निच्चंचि य समवगूढदेहाणं ॥ अरिहंताणं पणमिमो, तिहुअणसुपइठिअजसाणं ॥ १ ॥ एम तीर्थंकर ने प्रणाम करीने पछी राजायें आपेला आसननी उपर बेठा. मंत्रीश्वरें मुनिने कह्युं, चोर गूढ आचारनो धणी छे. नगरने ठगे छे. ते माटे तमारी केवलिकायें निर्द्धार करी देखाडो. मुनि बोल्या, ए आचार मुनिनो नथी. प्रधान बोल्यो ए तमने अकल्प छे तो पण राजाने वचने करो. एटलें जिनरक्षित श्रावक बोल्यो, में केवलिकानो अभ्यास कर्यो छे. माटे जे कहो छो ते जोइने कहीश. मंत्री बोल्यो, अमारे चोर मल्यानुं प्रयोजन छे, माटे तमारे जोइयें एम करो. ते सांभली जिनरक्षितें पाननुं बीडुं लीधुं. राजायें तेने विसर्ज्यो. ते पोताने ठेकाणे गयो. ए वात चोरें जाणी के, मने जिनरक्षित केवलिकायें जाणशे. त्यारें ते चोर, कपट श्रावक थइ, श्वेतवस्त्र पहेरी, धोतीनुं उत्तरासंग करी फलनी छाबडी हाथमां राखी, अनुक्रमें चैत्यवंदना करतो, श्रीमहावीरस्वामीने देहेरे गयो, त्यां जिनरक्षित पण बेठा छे. ते चोरने विधिपूर्वक चैत्यवंदना करतो जिनरक्षितें दीठो. त्यारें साधर्मिकना रागें जिनरक्षित बोल्या, हे महाभाग ! तमें क्यांथी आव्या ? कोण छो ? क्यां जशो ? ते बोल्यो, चंपानो वासी जिनदास नामें श्रावक छुं, दीक्षा लेवानो निश्चय करीने तीर्थयात्रा करवा नीकल्यो छुं. तमे पण सिद्धाचलजी, गिरनारजी, समेतशिखरजी, मथुरा, आयोध्या, तक्षशिला, कलिकुंडजी अने बीजां पण घणां चैत्योने वंदना करो. जिनरक्षितें पण त्यां बेठा भक्तियें करीने चैत्य वांद्या. पछी ते चोरनी प्रशंसा करी कह्युं के, धन्य छे तमने. जे माटे तमारा एवा उत्तम परिणाम होवाथी मनुष्यनो भव लेखे कर्यो. आज हवे तमे महारा घर चैत्य वांदो.

कपटी श्रावकें पण चैत्य वांद्या. पछी नीकलतां थकां जिनरक्षितें तेनें भोजननी निमंत्रणा करी, ते बोल्यो ए घटे नही, जिनरक्षित बोल्या, महारा जीवने शाता उपजावो तो, भोजन करवा रहो. चोर बोल्यो, भलुं, तमे कहो छो, तो भोजन करीशुं, पछी परम विनयथी भोजन कर्युं. वली जिनरक्षित बोल्या, ज्यांसूधी इहां रहो, त्यांसूधी भोजन महारे घेर करजो. हे महाभाग! आ घर तमारुं छे. अमेतो रखवाला छीयें. चोरें पण

तेनुं वचन मान्युं. रात पडी त्यारें जिनरक्षित बोल्यो, तमे आज मह्यारे घेर सुउ. एम कहीने घरमां ढोलीयो देखाड्यो. अने कह्युं के, आज रात्रें चोरनी खबर काहाडवा सारुं मह्यारे मंत्र जाप करवो बे, जे माटे राजा नी आज्ञा केम उलंघाय ? चोर बोल्यो, तमारा मनोरथ सिद्ध थाउ. पबी जिनरक्षित जाप करवा बेठा, सर्व परिजन सूता, अवसर पामीने कपट श्रावक घरनुं सार मूसीने नाठो. वहाणुं वायुं, त्यारें जोयुं तो घरनुं सार सर्व लेइ गयो दीठो. ते जिनरक्षितें राजाने संजलाव्युं के, कोइ धूतारें मह्यारुं घर सर्व मूस्युं, ते संबंधी सर्व वृत्तांत कह्युं. राजाये मंत्रीने कह्युं के, एने विसर्जन करो, ए दुःखीयानी केवलीकायें सर्युं. मंत्रियें तेने विसर्ज्यो.

वली मंत्री बोल्यो के,हवे दिगंबरने बोलावो,राजायें कह्युं सुखें बोलावो. मंत्रियें पण विमलकीर्त्ति नामें दिगंबरने बोलाव्यो. ते राजा पासे आव्यो ते पण परमेश्वरने नमस्कार करीने बेठो. राजायें तेने प्रणाम कर्यो. मंत्रियें कह्युं, हे जगवन् ! तमारी केवलिका जोइने राजाने, चोर प्रकट करी आपो. तेणें कह्युं अमे रात्रे निरुपण करीने कहीशुं. राजायें तेने सन्मान देइ विसर्जन कर्यो, ते पोताने स्थानके गयो. चोरें पण ते वात जाणी, विमलकीर्त्ति पासे जइ वंदन करीने "धम्मवुद्धि होउ" एवुं कह्युं. तेने रुषियें पूब्युं. तमे क्यांथी आव्या ? ते बोल्यो, हुं श्रीपुरपाटणथी आव्यो बुं, संसारना जयथी उद्वेग पाम्यो बुं, तमारी पासे दीक्षा लेवानुं मन.बे. त्यारें रुषि बोल्या, तमे केटलाएक दिवस बात्रपणें रहो. ते वचन तेणें अंगीकार कर्युं. रुषियें पण तेने कोइ रासल नामें पोताना पूर्वला बात्रने जलाव्यो. अने कह्युं के, ए तमारो लघु जाइ बे. एनी साथें प्रीतिथी वर्त्तजो. ते बोल्यो, जे आप आज्ञा करो ते मह्यारे प्रमाण बे. पबी रात पडी. विमलकीर्त्ति एकांते केवलिका जोवा बेठो, बेहु बात्र मठमां सूता, पबी मूल बात्रने निद्राधीन थयेलो जाणीने ते चोर नासी गयो. प्रजातें रासल बात्र उठ्यो, त्यारें लघुजाइने दीठो नही, तेणे रुषिने जइ कह्युं के, हे जगवन् ! बात्र देखातो नथी, रुषिपण शंका पामीने मठमां आव्यो. रासलने कह्युं. तुं आपणुं मठ रूडीरीतें जो, ते पण मठ जोइने बोल्यो, हे जगवन्! औषधनी वर्त्तिका, जोगपट्टो, केवलिका अने पुस्तक प्रमुख सर्व देखातां नथी. रुषि बोल्या,मूश्या,जाइ मूश्या. हवे कमंमल पींबी लावो. तो कोटवा

लने संजलावुं. ठात्र कमंमल पीठी जोइने आव्यो. अने कह्युं हे जगवन्! कमंमल पण नथी. अने पींठी पण नथी. रुषि बोल्या. एणें आपणने व गोव्या, जेमाटे आपणो लिंग पण ए मूर्ख लेइ गयो. ठात्र बोल्यो, श्रीशांतिनाथ पूज्य तमने प्रसन्न थाउ, आपणें वली बीजुं उपकरण करी लेशुं. वली ते रुषीश्वर, एकाग्र चित्त करीने क्षणेक पठी बोल्यो. अहो हो कष्ट! रे कष्ट! एम कहेतां मूर्छा आवी गइ, पठी मौन रह्यो, त्यारें ठात्र, विनय करी हाथ जोडीने पूठवा लाग्यो. हे जगवन्! प्रसाद करीनें कहो के, तमे आवडो खेद करो ठो तो वली बीजुं पण कांइ लेइ गयो ठे के शुं? पठी जे वारें चेतना पाम्यो, तेवारें रुषि बोल्यो, रे रासल! औषधने निमित्तें वीश सोनैया राख्या हता, ते पण लइ गयो, ए धन हरतां पापीयें अमारुं कांइ न मूक्युं. ते सांजलीने ठात्रें पण गुरुनो खेद उतारवा माटे परिग्रहनी गाथानो अर्थ पूठ्यो. रुषि बोल्यो, हे वत्स! तें रूडो उपयोग दीधो के, जेथकी में विषाद मूक्यो, हवे राजद्वारे जउं छुं. त्यारें ठात्र बोल्यो, राजाने पूजाना जाजन थाउ, जगवती चक्केसरी तमारुं सांनिध्य करो. पठी दिगंबर राजा पासे गयो, राजायें वंदन सन्मान कर्युं, आसन आप्युं, त्यां बेठा. मंत्री बोल्या, हे जगवन्! तमारी केवलिकानो ए कल्प ठे के, कमंमल अने पींठी विना पण राजद्वारे जवुं? रुषि बोल्या हे प्रधान, ए पापीनो क्षय थाउ, मने पण ते पापीयें ठग्यो, कमंमल अने पींठी पण लेइ गयो, तेमज पोथीपानां पण सर्व लेइ गयो. त्यारें मंत्री बोल्यो, केवलिका तो अमने कहो. ते बोल्यो, हे प्रधान! अमारी केवलीकापण ते लेइ गयो. ते सांजली राजायें कह्युं हे प्रधान एमने वहेला विसर्जन करो, मंत्रियें पण तेमने विसर्जन कर्या, ते पोताने ठेकाणें गया.

हवे चौद विद्यानो पारगामी नारायण नामें ब्राह्मण ठे तेने प्रधाने तेड्या, तेपण राजा पासे आव्यो ॥ यतः ॥ कमलासणो वेअमुहो, चउवयणो पउमगससमवन्नो ॥ सचराचरविस्सपिया, पयावइ जयई पयडो ॥ १ ॥ एम ब्राह्मणने नमस्कार करीने आसने बेठो. मंत्रियें कह्युं तमारी विद्यायें तस्कर खोलीने राजाने बतावो, ब्राह्मणें कह्युं, प्रातःकाले कहीश राजायें तेने सन्मान देइ विसर्ज्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. हवे मगताने मुखें व्यतिकर सांजलीने सहस्रमल्ल पण, बटुआनो वेष करीने नारायण जट्टने घेर आ

व्यो, भट्टने पगे लाग्यो. नारायणें पूछ्युं तुं क्यांथी आव्यो, ते बोल्यो हुं सावत्थीनगरीनो वासी खंदिला नामें विप्र छुं, ते तमारी पासे वेद भणवा आव्यो छुं. नारायण बोल्यो,मने त्यां कोइ ओलखे छे ? तस्कर बोल्यो तम ने त्यां घेर घेर सर्व कोइ ओलखे छे, तमारी प्रसिद्धता सांभलीने मने पण आववानुं मन थयुं,ते माटे आदर करीने आव्यो छुं. विप्र बोल्यो, तुं बीजे ठेकाणे जइश नही, हुं तुजने वेदनो पारगामी करीश. सहस्रमल्लें कह्युं, हुं परमाणुसरखो छुं माटे मने पार उतारो. एम कही पगें लाग्यो, रात्र पडी त्यारें ब्राह्मणें कह्युं तुं घरमां सुइ रहेजे, हुं तो प्रयोजन वशें बीजे ठेकाणे रहीश. पछी रात्रे त्रीजे पहोरे ज्यारें सर्व निद्रामां आव्या, त्यारें घरमांथी सार द्रव्य लेइने सहस्रमल्ल नाशी गयो. प्रातःकाल थयो त्यारें लूटाणा, भाइ लूटाणा ! एवो शब्द घरना माणसें कर्यो. ते पोकार सांभलीने ब्राह्मण पण त्यां आव्यो ते राजानी पासे जइने पोकार करी कहेवा लाग्यो, के हे महाराज ! महारुं घर धूतारो लूंटी गयो. ते सांभली राजायें तेने विस र्जन कर्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो.

तेवार पछी राजाये शिवधर्मी शिवधर्मना आचार्यने बोलाव्यो. ते रा जानी सभामां आव्यो ॥ यतः ॥ केलासकयनिवासं, एगगवं चंदसे हरं सुदहं ॥ गंगागोरीसमागम, पमुदियमणसं सिवं नमिमो ॥ १ ॥ ए रीतें महादेवने नमस्कार करीने बेठो. मंत्री बोल्यो, हे भगवन् !. अलक्ष थको चोर नगर मूसे छे, तेने तमारी केवलिकायें प्रगट करो. शिवधर्मी बोल्यो, प्रभाते जाणीशुं. राजायें तेने सत्कार करी विसर्ज्यो, ते पोताने ठे काणे गयो,ए वात जाणीने "ते सहस्रमल्ल पण शिवधर्मी पासे गयो. त्यां ॐ नमः शिवाय" एम कहीने बोल्यो, हे भगवन् ! हुं तमारा व्रतने योग्य छुं, तो कालविलंब न करो, मने दीक्षा द्यो. तेणें पण अघोरशिव प्रमु ख चेलाने पूछ्युं. चेलायें कह्युं, हे भगवन् ! एने शीघ्र दीक्षा द्यो. जेमाटे "धर्मस्य त्वरिता गतिरितिवचनात्" त्यारें तेणे ते चेलाने दीक्षा दीधी. रात्रिस मयें केवलिका जोवाने शिवधर्मी एकांते बेठो, ते चोर पण चेलानी साथें सूतो. रात्रें मठ मूशीने नाठो. प्रभाते जाण्युं त्यारें शिवधर्मी राजा पासे पो कार करवा गयो,हे राजन् ! केवलिका महारे माथे पडी,तेने मंत्रियें पूछ्युं, ते केम ? तेवारें ते बोल्यो,केवलिका माटे मठ मूकीने हुं एकांते जइ सूतो.

एवामां कोइक तस्कर धूतारो मठ मूशीने नाशी गयो, राजायें कह्युं एने पण विसर्जन करो, प्रधानें तेने काढी मूक्यो. ते पोताने ठेकाणे गयो.

हवे बौद्धमतनो धणी मंजुसिरि नामें भिक्षुने बोलाव्यो, ते पण आव्यो. पोताना बुद्धदेवने नमस्कार करी बेठो. मंत्रियें कह्युं तमारी केवलिका जोइने गूढ चोरने जाणीने राजाने कहो, ते बोल्यो, प्रभाते निश्चय कहीशुं. राजायें सत्कार दीधो,ते पोताने ठेकाणे गयो. सहस्त्रमल्लें पण ए वृत्तांत जाण्युं, त्यारें बौद्धना श्रावकनो वेष कर्यो. मंजुसिरिने विहारस्थाने जइ वंदना करी. मंजुसिरियें पूछ्युं, हे श्रावक ! तमे क्यांथी आव्या ? ते बोल्यो,हुं दक्षिण पंथथी आव्यो छुं,हे भगवन् ! महारा उपर उपगार करो, जे माटे आज सर्व भिक्षुने भोजन महारे घेर आपवुं छे. मंजुसिरी बोल्यो, तमे परदेशी छो, तमारा घर नथी, माटे केम करशो ? ते बोल्यो. इहांज रहीने करीश. ते वचन मंजुसिरियें कबूल कर्युं. तेणें पण बजारमांथी मोदक मांडा प्रमुख लावीने यथाइच्छायें सर्वेने भोजन कराव्युं. सहु ते श्रावक उपर प्रसन्न थया, विश्वास पाम्या, मंजुसिरितो एकांते केवलिका जोवा बेठो, बीजा भिक्षुयें ते श्रावकने पूछ्युं, तमे क्यां सूइ रहेशो ? ते बोल्यो, तमारां चरणकमले निद्रा लइश, भिक्षुयें कह्युं, सुखें सूइ रहो.पछी रात्रीने समयें ते तस्कर विहार मूशी नाशि गयो. विहार मूश्यो जाणीने भिक्षु सर्व खेद पाम्या, तेणें मंजुसिरीने कह्युं, ते पण राजा पासे जइ खेदसहित बोलवा लाग्यो,हे महाराज ! धूतारो विहार मूशी गयो. ए हाथ केम आवे ? राजा बोल्या, एने पण विसर्जन करो, मंत्रियें तेने विसर्ज्यो.

हवे कपिलनो भक्तिवंतो परमहंस नामा कापिलने बोलाव्यो, ते तत्काल राजा पासे आव्यो. मंत्रियें कह्युं, तमे तमारी केवलिकायें चोरनी खबर राजाने बतावो. परमहंस बोल्यो, प्रभाते कहीशुं. राजायें तेने आदर देइने विसर्ज्यो, ते वात चोरें सांभली, चोर पण परम हंसनो सेवक थइ तेनी पासे गयो, तेने बे गदियाणा सुवर्णें पूज्यो, पगे पड्यो, गोष्ठी करवा मांडी, चोर बोल्यो,हे भगवन् ! मुझने ध्याननुं स्वरूप कहो, ते बोल्यो,तमे प्रथम अभ्यासी छो, माटे महारो हंसनामा शिष्य छे तेनी पासे अभ्यास करो, चोर तेनी पासे गयो. तेने हंसें कह्युं, रात्रे ध्यानमां निपुण थइयें. चोर बोल्यो,जो एम छे तो,हुं रात्रे इहांज रहीश. हंस बोल्यो रूडुं.पछी ज्या

रें रात पडी त्यारें परमहंसतो एकांते केवलिका जोवा बेगे. चोर पण हंस पासे ध्यानना लेश मात्र शीखीने सूइ गयो. पछी सहु कोइ सूइ रह्या एटले आश्रम मूशीने चोर जतो रह्यो. सूर्य उग्यो एटले हंसें आश्रममां कांइ दीठुं नही. त्यारें परमहंसने जइ समजाव्युं. तेणें पण राजाने कह्युं, हे राजन्! म्हारा आश्रमने गूढ चरित्रनो धणी चोर लूंटी गयो, माटे अमारी सार संभाल करो. मंत्रि बोल्यो, तमे जइने पोतानुं स्थानक शोभावो, का फुं बोलशो नही. एम सांभली ते पण पोताने ठेकाणे गयो.

हवे सुरप्रिय नामे नास्तिकवादी पाखंमीने बोलाव्यो. ते राजा पासे आव्यो. ते बृहस्पति नामे पोताना देवने नमीने बेगे. मंत्रि बोल्यो, तमे तमारा ज्ञानें करी गूढ चरित्रवंत चोरने शोधीने कहो. ते बोल्यो, प्रभाते एनो निश्चय करीश. तेने प्रधानें विसर्ज्यो थको पोताने ठेकाणे गयो. ए व्यतिकर सहस्रमल्लें जाण्यो त्यारें ते गणिकावाडे गयो. त्यां प्रथम यौवन वयमां वर्त्तती, परम रूपवंती, अद्भुत वेषनी धरनारी, जाणें कंदर्पनी राजधानीज होय नहि!!! एवी अनंगसुंदरी नामें एक गणिका पासें जइ कर्पूरसहित तंबोल आप्युं. वेश्याने कह्युं, जो म्हारुं कार्य साधे तो हुं तुफने दश दीनार अने अवल प्रधान वस्त्र आपुं. ते वात सांभली वेश्यायें कह्युं सारुं, त्यारें चोर बोल्यो, आज तुं कांइ बोलीश नही, जे हुं कहुं ते मौनपणें करजे. ते वेश्यायें अंगीकार कर्युं, तेवारें वेश्याने लेइने सुरप्रिय पासे गयो. तेने नमस्कार करीने कहेतो हवो के,हे भगवन्! ए म्हारी भगिनीछे. ते नास्तिक मतमां वासित छे,माटे तमारे हाथें दीक्षा लेवा इछे छे. सुरप्रिय बोल्यो, बहु सारी वात, पण अमारी दीक्षानो ए आचार छे के, प्रथम दीक्षा लीधी एटले पोताने हाथें एक पशु मारवो, मदिरा पीवी, म्हारी साथें एक भाजनमां बेसी भोजन करवुं, भाइने पण धणीनी नजरें जोवो, चोर बोल्यो, ए सर्व करशे, वेश्यायें पण तेमज कर्युं. रात्री पडी त्यारें सूरप्रियें धूर्त्तने कह्युं. म्हारे तो कोइ प्रयोजन वशें एकांते सूवुं छे. माटे ए तहारी भगिनीने लइ तमे सहु म्हारा शिष्य साथें मदिरापान करो. धूर्त्त बोल्यो, हे गुरु! जे आप आज्ञा करो ते प्रमाण. सुरप्रिय एकांते बेगे, तेणें पण मदिरापान प्रकट कर्युं, अनंगसुंदरीने वचमां बेसाडी ते पण घणा विकार प्रकट करती मदिरापान करती हवी, एम सहुयें

मदिरा पीधी,तेनी चेतना नाठी, विसंस्थल केश थया,सहु धरतीये पड्या, चोरें अवसर जाणीने सर्व सार लीधुं, सर्वनां वस्त्र पण लीधां, सर्वने य थाजात एटले जेवा माताना उदरथी जन्म्या तेवा करीने नागो, पोताने घेर गयो. प्रजात थयो एटले सर्वनो मद उतर्यो, सहुये उठ्या. ते मांहो मांहे लाज पामता मरमां पेठा. सहुयें वेश्याने पूछ्युं, ए तहारो जाइ ह तो के? वेश्या बोली ए महारो जाइ न हतो, सहुयें सुरप्रियने वात क ही, सुरप्रियें राजा पासे जइ पोकार कर्यो के, हे राजन्! चोरें महारो म ठतो लूंट्योज, पण महारो सर्व परिवार नग्न करीने गयो. माटे ए कोइ क महा धूतारो तस्कर छे. राजा लगारेक हसीने बोल्या, रे मंत्री! ए चो र धूतारें अमने एटलो तो गुण कर्यो के, अमारा वस्त्र लेइ गयो नही!!! ए नास्तिकाचार्य पण करुणा उपजे एवो विलाप करे छे, माटे एने का ढी मूको, ए दुःखीनां वचन सांजलवें सर्युं, प्रधानें पण सुरप्रियने विस र्ज्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. ए रीतें छए दर्शनना ज्ञाननो अहंकार म र्दी नांख्यो. एवुं घर नथी, अथवा एवुं राजकुल नथी, अथवा एवुं देवकु ल नथी के, जेने ए धूर्त्ते कपटक्रिया करीने नथी लूट्युं! हवे राजा महा राज विषादवंत थयो, मंत्रीनी बुद्धि पण एमां न चाली, पांखंमी सर्वने ते धूर्त्ते विलखा कर्या, तेमज घणा जीवोनो संहार पण करे, यथा इछा यें परस्त्रीयो पण जोगवे, ते निर्दय पापीनी लूटाइनो तो पारज नही. ए रीतें तेनो काल जाय छे. पण ते मायावी मूढ चरित्रवंत राजा प्रमुख को इना हाथमां न आवे. नरक प्रायोग्य तीव्र कर्मनां आचरण करतो कर्म बांधे.

एवा अवसरनें विषे ग्रामानुग्रामे विहार करतां सुविशुद्ध नामें केवली जगवान त्यां पधार्या. राजा वंदना करवा गयो, नगरना लोक पण वंद ना करवा गया, ते चोर पण घणा लोक जेगा मल्या जाणीने चोरी कर वाने परिणामें गुटिका प्रयोगें वेष फेरवीने त्यां आव्यो. केवली जगवानें पण धर्मदेशना दीधी. ते आवी रीतें केः—प्राणीनी हिंसाथी, पारकी चोरी करवाथी, महा कडुआ विपाक आवे. इत्यादिक धर्मदेशना दीधी. ते सांज लीने कोइ समकित, कोइ देशविरति, कोइक जद्रकजावी इत्यादिक अंगी कार करीने सर्व पर्षदा पोताने ठेकाणे गइ. सहस्रमल्ल त्यां रह्यो, केवली ने वंदना करीनें कहेवा लाग्यो के, हे जगवन्! एवुं कोइ कुकर्म नथी के,

जे में नथी कर्युं ! में अघोर पाप कर्यां ढे. हवे तमारां वचन सांजलीनें संसारवास थकी मह्यारुं मन विरम्युं ढे. मह्यारामां योग्यता होय तो मुऊ ने जैनदीक्षा देइने अनुग्रह करो. केवली बोल्या, हे देवाणुप्पिय ! निर्विघ्न थाउ, प्रतिबंध न करो, पण आगलथी मन वचन कायाना योगनी शुद्धि करो, आत्मा निर्मल करो, पढी निःशल्य थइनें दीक्षा ल्यो. सहस्रमल्ल बोल्यो, हे जगवन् ! महा दुष्टकर्मनो कर्त्ता हुं बुं, इहांनो राजा मह्यारी उपर घणो द्वेषी ढे, ते माटे बीजे गामे जइने दीक्षा लेउं. केवली बोल्या, रे ज इ ! तुं बीहीक न करीश, प्रजाते राजा वंदना करवा आवे, त्यारे तुं इहां आ वजे, सर्व रूडुं थशे, एम सांजली प्रमाण करी ते चोर पोताने घेर गयो.

प्रजाते राजा केवलीने वंदना करवा आव्या, नगरना लोक पण वंदना करवा आव्यां, सहस्रमल्ल पण आवीने केवली पासे बेगे, धर्मदेशना प्रारंजी, अनेक जीवोना अतीत अनागत वर्तमान कालना संदेह ढेद्या. राजायें केवली जगवानने पूढ्युं, हे जगवन् ! ते चोर कोण हतो ? अने हमणां ते क्यां ढे ? केवली बोल्या, हे राजन् ! ते मह्यारी पासे बेगे ढे. पण ते उपर द्वेष करवो नही. जे कारण माटे एनुं मन हवे कुकर्म थकी निवर्त्युं ढे; कर्मरूप पर्वतनुं उन्मूलन करवाने वज्राग्नि सरखुं एवुं जे चारित्र ते लेवाना एना परिणाम थया ढे, ते माटे हे महाराज! ए मोक्षनुं अंग पाम्यो, तेने साहाय्य करवुं घटे ढे. राजा बोल्यो, आपें जे आज्ञा करी ते प्रमाण. पढी राजाने तेडीने सहस्रमल्ल पोताने घेर आव्यो. जे धन चोर्युं हतुं ते सर्व उलखावीने धणी धणीने आप्युं, राजायें दीक्षानो महोत्सव कर्यो, सहस्रमल्लें केवली पासे चारित्र लीधुं, सहस्रमल्लनी मातायें पण चारित्र लीधुं, प्रथम दिवसेज केवली पासे अजिग्रह कर्यो के, मह्यारे जावज्जीव सूधी मास मासखमणे पारणुं करवुं. गुरुयें तेनी घणी प्रशंसा करी. सहस्रमल्लें पण ग्रहण तथा आसेवन शिक्षा ग्रहण करीने पांच समितें समिता त्रण गुप्तियें गुप्ता, मुनिराज थया. कोइ काले एक मास, कोइ काले बे मास, कोइ अवसरे त्रण मास, कोइ समये चार मास, कोइ वेला पांच मास अने कोइ वेला ढ मास, एम दुष्कर तपस्या करतां अनेक वर्ष वही गयां, दुर्गति निबंधनकर्म क्षपितप्रायें थयुं, कोइकवेला शुज अध्यवसाय उलस्यां, तेथी क्षपकश्रेणी मांमी, अपूर्वकरण कर्युं. अनुक्रमें अवेदी

थया. पछी मोहक्षय थयो, एटले क्षीणमोही थया. त्यां ज्ञानावरणाया दिक कर्म क्षय करीने केवलज्ञान पाम्या. केटलो एक काल केवल पर्यायें विचरीने योग निरोध करी,शैलेशीकरणे सकलकर्म क्षय करीने मोक्षे गया. इति सहस्रमल्ल कथा. जे माटे एमां बीजी घणीये कला हती, तथापि जो धर्मनी कला न आवी होत, तो दुर्गतियें जात. अने जो धर्मकला आवी, तो सिद्धि वस्या. माटे धर्मनी कला ते सर्वकलाने जीतनारी छे ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. " सव्वा कहा धम्मकहा जिणाइ (स व्वा कहा के०) सर्व कथामां (धम्मकहा के०) धर्मनी कथा (जिणाइ के०) जितनारी छे. एटले ए अर्थ के, स्त्रीकथा, भक्तकथा, राजकथा अने देशकथा प्रमुख अनेक जातनी कथाउ छे, पण ते सर्व कथाउने ध र्मकथा ते चीतारानी पुत्रीनी पेठें जितनारी जाणवी. ते कथा कहे छे.

जंबुद्वीपना भरत क्षेत्रने विषे वसंतपुर नगरमां शत्रुमर्दन नामें राजा राज्य करे छे. एकदा राजसभायें बेठां एक बटुक आव्यो. राजायें तेने आसन आप्युं. ते उपर बेठो देश देशनो फरनार जाणीने राजायें पूछ्युं, रे विप्र ! बीजा राजानी पासे वस्तु होय तेथी महारी पासें जे वस्तु ओछी होय ते कहो. ते सांभलीने तेणें पण घणा डहापणें उत्तर वाल्यो के, हे राजन् ! बीजा राजानी वाततो वेगली रहो, पण इंद्रने एक उच्चैःश्रवा अ श्व छे. तथा एक ऐरावण हाथी छे. अने तहारे तो अनेक हाथी घोडा छे. महादेवने एक वृषभ छे अने तहारे तो लाखो गमे वृषभ छे. कृष्णने पण एकज लक्ष्मी छे. अने तहारे तो अनेक लक्ष्मी छे. कंदर्पने रति अ ने प्रीति ए बें स्त्रीयो छे, अने तहारे तो अनेक स्त्रीयो छे. स्वर्गमां एकज कामधेनु छे, अने तहारे तो क्रोडोगमे छे. राजा बोल्यो, रे बटुक ! तने महारी प्रशंसा करवा बोलाव्यो नथी. माटे जे पूछुं ते कहे. त्यारे बटुक बोल्यो, हे राजन् ! तमारे सर्व छे पण एक चित्रसभा नथी के, जे देखी स भालोकनां चित्त रीझे. ते सांभलीने बटुकने विसर्जन करी, चित्रकारने बो लावी, सहुने चित्र करवाने भींतना भाग करी वहेंची आप्या.

एवामां एक चित्रांगद नामें चितारो द्रव्यरहित अने वयें घरडो एक लो छे तेने एक अनंगसुंदरी नामें महारूपवंती पुत्री छे. ते निरंतर पिताने काजे जमवासारु भातुं लेइ आवे. एक दिवस राजपंथमां भातुं लेइने आ

वे छे, एवामां राजा पण घोडो दोडावतो सामो आवे छे. त्यारें रखे मने घोडो मारे ! एम विचारी घणो यत्न करीने ते पुत्रीपण चित्रसजाये आवी. जातुं मूकीने एकांते रही. एटले तेनो बाप कार्यचिंताने अर्थे बहार गयो. ते कन्याने पण बीजुं काम नथी, तेथी जींतने विषे एक मोरनुं पींछुं चितर्युं.

एवा अवसरने विषे राजा चित्रसजा जोवा आव्यो. चितारानां चित्र जोतां चितारानी कुंमरीयें चितरेलुं मोरनुं पींछुं देखीने विचारवा लाग्यो: अहो ! ए केवुं मनोहर छे ? एम विचारीने हाथें लेवा गयो. राजा नखें डु खायो, एटले चितारी ताली कूटी हसीने कहेवा लागी. हे राजन् ! मूर्ख ना त्रण पाइयानो मांचो हतो, तेमां चोथो पाइयो तमे थया. राजा बो ल्यो,रे स्त्री ! त्रण पाइया तें कया कल्प्या छे ? के,जेनीसाथें हुं चोथो थयो !! ते बोली. एकतो ते मूर्खनो शिरोमणी, के लोकें संकीर्ण राजमार्गेघोडो दो डावतो आवतो हतो. बीजो मूर्ख महारो बाप छे. जे निरंतर जोजन आवे ते वेलायें निहारने अर्थें जाय. त्रीजो ते मूर्ख के, जेने घणा दीकरा हता तेने अने महारा बापने बराबर जग्या चितरवाने वहेंची आपी. अने चोथा तमने जाण्या के, जे इहां पींछु सत्य के, असत्य समज्या विना ते लेवा गया. राजा पण विस्मय पामी विचारवा लाग्यो. अहो ! चितारानी दी करीयें त्रण मूर्खना जेवो चोथो मनेज गण्यो ? अहो ! एनी मतिनो घणो विलास ! अहो ! वचन विलास ! अहो ! रूपनी अद्भुतता ! माटे महारे एने परणवी ॥ यतः ॥ बालादपि हितं ग्राह्य, ममेध्यादपि कांचनम् ॥ नीचाद प्युत्तमां विद्यां, स्त्रीरत्नं डुष्कुलादपि ॥१॥ पछी ते चिताराने प्रार्थना करीने राजा परणतो हवो. ते स्त्रीने जुदो आवास आप्यो. त्यां सुखें वसे छे.

एकदा चितारीने घेर वारो आव्याथी संध्याकर्म करी तेने घेर गयो. ढोलीयें बेठो. एवामां चितारीयें दासीसाथें संकेत कर्यो छे, ते दासीयें चि तारीने पूछ्युं, हे स्वामिनि ! रात्री महोटी छे. राजा जागे छे. ते माटे मन विनोदने माटे कोइक कथा कहो. राणी बोली, राजाने निड्रानो जंग थाय, माटे कथा कहेवी युक्त नथी. राजा ऊंघ्या पछी कहीशुं. राजायें विचार्युं के, महारी लाजे ए नहि बोले. माटे कपटनिड्रा करुं. एम विचारीने कपटनि ड्रा करवा लाग्यो. त्यार पछी राणी बोली.

कोइक गामने विषे उत्तम गुणवंत शेठ वसे छे. तेने यौवनवंती एक क

न्या छे. तेनो बाप, तथा जाइ तथा माता ए त्रण जणें अणजाणते जूदे जूदे ठेकाणे विवाह कस्यो. लग्न माटे जे दिवस ठराव्यो हतो, ते दिवसे त्रणे परणवा आव्या. माता पिता सहु चिंतातुर थया के, कन्या एक ने वर त्रण माटे हवे केम करी शुं? एवा अवसरमां कन्याने साप करड्यो, तेथी मरण पामी. तेवात त्रणे वरें जाणी, त्यां आव्या. तेमां एकतो कहेवा लाग्यो के कारिमो प्रेम शा कामनो? जे साथे प्रेम होय, तेनो वियोग केम खमाय? ते माटें एनी साथें हुं बली मरीश. बीजो अन्नत्यागी अनशन लइ बेगे. त्रीजो बुद्धिवंत हतो तेणें विचार्युं के, कायर थवुं नही, उद्यम करीयें तो सर्व सीझे. एम चिंतवी, देवता आराधवा बेगे तेणें तुष्टमान थइने संजीवन मंत्र आप्यो, ते मंत्रनी अचिंत्य शक्तिथकी कन्याने जीवती करी.

हवे परणवा माटे पहेलो बोल्यो में डुक्कर करणी करी छे. जेमाटे हुं ए साथें अग्निमां पेसतो हतो. बीजो बोल्यो, तें शुं डुक्कर कर्युं? में तो एनी पखवाडे आहार त्याग कस्यो. त्रीजो बोल्यो, तमारी सर्व महेनत फोगट छे, तमने तथा ए स्त्रीने में जीवता राख्या छे. एटली वात कहीने राणी बोली, हे दासी! कन्या एक अने वर त्रणे कन्या परणवाना अर्थी छे ते माटे ए कन्या कोने आपीयें? ते तुं कहे. दासी बोली, हे स्वामिनि! मने खबर नथी पडती, माटे तमे कहो के, ए कन्या कोनें आपवी? चितारी राणी बोली, रे सखी! निद्रामां महारी आंखो घूंमाय छे, माटे हमणातो उंघी शुं: काल एं वात कहीशुं. राजाने विस्मय उपन्यो, परमार्थ न जड्यो, ते माटे बीजे दिवसे पण राजायें एने वारो आप्यो, वली बीजे दिवसें राजा आव्यो त्यारें दासी बोली, स्वामिनी! कालनी कथा अधुरी छे ते कहो, ते नुं मने घणुं कौतुक छे, अनंगसुंदरी बोली, तेनों आगल राजा अने प्रधानें मलीने विचार कस्यो के, जेणें जीवाडी छे तेतो कन्यानो बाप ठस्यो, अने जे कन्यानी साथें बलवा तयार थयो हतो ते एनो जाइ ठस्यो, माटे जे अनशन करीने बेगे हतो तेने कन्या आपवी.

ते सांजलीने वली दासी बोली, बीजुं पण कोइक सुंदर दृष्टांत कहो, त्यारें चितारी कहेवा लागी. कोइक नगरमां राजानी आज्ञायें अंतेउरने माटे आजूषण घडाववासारु बे सुवर्णकारने जूंइरामां राख्या. ते मणिरत्नना अजुआलें काम करे. बहार निकलेज नही. ते बेहुमां एक बोल्यो, हे

नइ! हमणां रात्री छे के दिवस छे? बीजो बोल्यो, रात्री छे. एटली वात सांजलीने दासी पूछवा लागी के, हे स्वामिनी! सदा ज्योतमय स्थानके रहेतां तेणें रात्री केम जाणी? केमके त्यां चंड सूर्यनीतो खबर पडती न थी? राणी बोली, हे सखी! में आज दहिं घणु स्वादवंत हतुं ते अधिकुं पीधुं छे. माटे मने ऊंघ घणी आवे छे. तेने लीधे शेष कथा काले कहीश, एम कहीने सूइ गइ. राजायें विचार्युं के, ए आगल शुं कहेशे? ते सांन लवा माटे त्रीजे दिवसे पण एने वारो आप्यो. त्रीजे दिवसें दासी बोली, हे स्वामिनी! तमे कहोके तेणें रात्री केम जाणी? त्यारें अनंगसुंदरी बो ली, ते सोनी पोतें रात्यंधो हतो माटे तेणें रात्री जाणी ॥ २ ॥

वली दासी बोली,कांइक सरस कथा कहो. तमने हाथ जोडीने कहुं छुं. राणी कहेवा लागी कोइक राजाना नगरमां बे चोर रहे छे. तेणे एक दिव स विचार्युं के, कोइक धनवंतनुं घर फाडी धन लेइयें. एम चिंतवीने कोइ क धनवंतना घरमां पेठा, त्यां बाप दीकरो व्यापारनुं लेखुं करे छे, तेमां एक कोडीनो मेल मलतो नथी, ते माटे बापें बेटाना मुख उपर खासडुं मार्युं, ते देखी चोरें निर्वेद पामीने विचार्युं ॥ यतः ॥ आजानुलंबितमली मसशाटकानां, मित्रादपि प्रथमयाचितनाटकानाम् ॥ पुत्रादपि प्रियतमै कवराटकानां, वज्रं दिवः पततु मूर्ध्नि वराटकानाम् ॥ १ ॥ ते माटे वाणी याने इव्य घणुं वहालुं होय, तेथी एना घरे चोरी करीशुं तो हृदयस्फोट थशे. ते माटे बीजे गामे ज्यां घणुं धन होय, त्यां जइयें. एम चिंतवी वे श्याने घेर गयो. त्यां वेश्या एक कोढी पुरुषने कहे छे. तुं मह्रारो स्वामी परमदेव बरोबर छे, आ प्राणपण तमारा छे, एम सांजली चोरोयें विचार्युं. के,ए पण महाकष्टें इव्य नेगुं करे छे,माटे एनुं इव्य लेवुं तेपण युक्त नथी, ते माटे कोइ राजानुं घर फाडीयें. एम चिंती राजानुं घर फाडीने तेमांथी इव्य लेइने निकलतां तस्कर जाणीने चोकीयातें पकड्या, राजा पासे ला व्या, राजायें पण धन लेइने चोरोने पेटीमां घाली ते पेटीने नदीमां त णाती मूकी दीधी, ते वहेती थकी केटलेक दिवसें कांठे आवी, ते पेटीने कोइकें दीठी, धननी आशायें कहाडीने उघाडी, त्यारें बे मनुष्य दीठा, तेने लोकें पूछ्युं, तमने पेटीमां केटला दिवस थया? त्यारें तेमांथी एक बोल्यो, आज चोथो दिवस छे. एटली वात कहीने राणी बोली हे सखी! तुं कहे

के, पेटीमां रह्या थकां सूर्य चंद्रतो देखातो नहीं त्यारें चोरें केम जाण्युं के, आज चोथो दिवस छे? दासी बोली हे स्वामिनी! ए वातमां अमे मूर्ख माणस शुं समजीये? एतो तमेज कहो, त्यारें राणी बोली, हे सखी! आजे मध्यान्ह समये हुं सूती न हती माटे उंघ आवे छे,तेथी काले कहीशुं, एम कहीने सूती. राजायें विचार्युं एनो उत्तर शो हशे? ते लाज थी पूछी पण न शक्यो, त्यारें वली चोथे दिवसे उत्तर सांभलवाना कौतुकें वारो आप्यो. चोथे दिवसें दासी बोली, हे स्वामिनी! कृपा करीने कहो के, ते चोरें चोथो दिवस केम जाण्यो? राणी बोली एने चोथीयो ताव आवतो हतो तेना अनुमानथी जाण्युं? ॥ ३ ॥

दासी बोली. वली बीजी कोइ चमत्कार उपजावे एवी कथा कहो के, जेथी चतुर लोकने भणतां सांभलतां दिवस जांय ॥ यतः ॥ गीतशास्त्रविनोदेन, कालो गच्छति धीमताम् ॥ व्यसनेन हि मूर्खाणां, निद्रया कलहेन च ॥

राणी बोली, एक गाममां बे शोक्यो हती, तेमां एकनी पासे रत्न हतां, ते बीजी शोक्योनो विश्वास न करे. त्यारें तेणें विचार्युं. जे ए रत्न पेसतां निकलतां म्हारी नजरें आवे एवुं करुं. पछी ते रत्न तेणें एक घडामां घाली ते घडानुं मोहोढुं लीपी मूक्युं. त्यारें बीजी शोक्यें अवसर पामी ते रत्न काढी लीधां. पाछो घडो तेमज लींपीने मूक्यो. पहेलीयें जतां आवतां रत्न न दीठां त्यारें जाण्युं के, कोइयें काढी लीधां. एटली वात कहीने राणी,.दासीने कहेवा लागी के, हे दासी! तमे कहो के, घडो लीप्यो हतो तोपण रत्न गयां एवुं केम जाण्युं? दासी बोली,ए तमेज कहो. राणी बोली, आजे उंघ आवे छे माटे काले कहीशुं. वली राजायें बीजे दिवसे वारो आप्यो. बीजे दिवसें दासीयें पूछ्युं, शोक्यें रत्न काढी लीधा एवुं तेणे केम जाण्युं? राणी बोली ते घडो काचनो हतो तेनी आभायें जाण्युं ॥ ४ ॥

दासी बोली, वली पण बीजी कथा कहो. राणी बोलीः—एक नगरने विषे एक राजा तेने एक दीकरी तेनी मातायें एक दिवस तेने स्फार शृंगार पहेरावीने राजसभामां मोकली. राजायें खोलामां बेसाडी. एवामां आकाशथी कोइ विद्याधर ते कन्याने अपहरी गयो. हवे राजाने चार पुरुष रत्न छे, तेमां एक निमित्तियो, बीजो रथकार, त्रीजो सहस्रयोद्धो अने चोथो वैद्य. ए चारेने राजायें कह्युं. जे म्हारी पुत्री लावे तेने अर्द्ध राज्य अने

पुत्री आपुं. एम सांभळीने निमित्तियो बोल्यो, कुमरीने विद्याधर पूर्व दिशायें लेइ गयो छे. ए हुं निमित्तने बळें कहुं छुं. त्यारें रथकारें आकाशगामी रथ बनाव्यो. तेमां चारे जण बेसीने विद्याधरनी पछवाडे चाल्या. अनुक्रमें संग्राम थयो त्यां सहस्त्रयोधीयें विद्याधरने प्रहार दीधो. विद्याधरें जाण्युं, ए स्त्री महारे जोग्य न आवी. ते माटे एने हाथें केम जवा देइये? एम विचारी तेणे कन्यानुं मस्तक छेद्युं. ते मूइ देखीने सहुये खेद पाम्या. एटले वैद्यें संजीवनी औषधीयें तेने जीवाडी.

हवे ते परणवाने माटे परस्परे क्लेश करता राजा पासे आव्या. त्यारें राजकुमरी बोली,सहुये विवादक्लेश केम करो छो? हुं अग्निमां पेसुं छुं,माटे महारी साथें जे अग्निमां पेसे ते महारो भर्त्तार. एटली वात कहीने राणी बोली, हे दासी! तुं कहे के, कोण अग्निमां पेसे? दासी बोली, तमे कहो? राणी बोली आजे निद्रा आवे छे माटे काल कहीशुं. राजायें वली वारो आप्यो. वली ते दिवसें दासीयें पूछ्युं. कोण अग्निमां पेठो? मने विचार करतां रात गइ पण खबर न पडी. राणी बोली, रे दासी! निमित्तियो टालीने त्रणे जणें विचार्युं के, ए अग्निमां पेसेतो सुखें पेसे पण आपणें तो नही पेसीयें. सोनानी छरी होय, तो पण पेटे मराय नही. जो जीवता रहीशुं तो घणीये कन्याउ मलशे. एम चिंतवी बेठा. अने निमित्तियें निमित्तमां कुशल दीठुं. त्यारें ते बोल्यो, हुं राजकन्यानी साथें अग्निमां प्रवेश करीश. राजकुमरीयें पण विश्वासी लोकना हाथें चयथी सुरंग खोदावी राखी छे, पछी सहु लोक देखतां इष्ट स्मरण करीने बेहु जण अग्निमां पेठां, काष्ठ भर्या, चय लगाडी, ते बेहु जण सुरंग मारगें नीकलीने पाछां त्यां आव्यां, लोक चमत्कार पाम्यां, राजायें निमित्तियाने कन्या परणावी.

वली दासी बोली, बीजी कथा कहो. राणी बोली, एक स्त्रीने विवाह प्रमुख कारण हतुं माटे बीजी कोइ स्त्री पासे कडां माग्यां, तेणीयें पण रूपैया छरावीने आप्यां, तेमां रूपैया पण थोडा घणा आप्या,एम करतां अनुक्रमें विवाहादिक कारण तो थइ रह्युं,त्यारें कडां आपनारीयें कडां माग्यां, पण ते पाछां आपे नही. एम करतां घणां वर्ष गयां. एक दिवस वली कडां माग्यां. त्यारें ते कहेवा लागी के, आपुं छुं. एम कहीने कडां काढवा मांड्यां पण शरीर स्थूल थइ गयुं तेथी हाथमांथी नीकल्यां नही.

त्यारें तेणीयें कह्युं, जे रूपैया ठेराव्या ठे तेमां जे अधुरा होय ते ल्यो. प
हेलीयें कह्युं. हुंतो कडां लेइश. ते बोली, हाथतो कपाय नही. ते माटे त
मने एवांज बीजां कडां करावी आपुं. तो पण तेणीयें न मान्युं. अने एम
कह्युं के, मह्हारां एज कडां आपो. एटली कथा कहीने राणी कहेवा लागी,
हे दासी! तुं कहे एनुं केम थाय? दासी बोली तमे कहो. राणीयें कह्युं
आज तो उंघ आवे ठे. फरी बीजे दिवसे दासीयें पूछवाथी. राणी बोली
ते कडां मागीलावनारीयें कह्युं के, जे रूपैया में तमने आप्या हता तेज
रूपैया तमे मने पाठा आपो. तो कडां पण तेंज पाठां आपुं! ए रीतें
अनेक कथाउ कहेतां, राजा सार्थे जोग जोगवतां ठ महिना वही गया.
त्यारें बीजी राणीयो शाकिनीनी पेठें द्वेष करती ठिड्र जोवा लागी. एक
दिवस चित्रकारपुत्री मध्यान्ह समये पोताना महोलनां कमाड देइने पू
र्वेलो वेष पहेरीने एम चिंतन करे ठे के, हे आत्मा! तुं विवेक धर, तह्हारी
चित्रकारनी जाति ठे, तह्हारा बापें तो आ स्थूलशाडी प्रमुख आपी ठे.
आ पट्टकुलादिक वस्त्र प्रमुखतो सर्वे राजानां आपेलां ठे, आ आजूषण
पण राजानां ठे, वली उग्रकुलनी उपनी एवी घणी राणीयो ए राजाने
ठे, अने तेने मूकीने तुझने राजा आदर दे ठे तो तेनुं रखेने तुं अहंकार
करती होय? एम निरंतर कमाड देइने ते चित्रकार पुत्री आत्मनिंदा करे.
शोक्यो पण ते ठिड्र पामी राजाने कहे के, हे राजन्! पोताना आत्माने
रूडी रीतें जीलव ज़ो, स्त्रीयोमां कपट घणुं होय, तेमां पण नीच जाति
नी स्त्रीनुं तो शुं पूठवुं!! ते माटे चितारीनो विश्वास करशो नही. ए नि
रंतर एकांते कांइक कामण करे ठे. ते सांजली राजा पण चिंतववा ला
ग्यो के, ए स्त्रीयोने शोक्य उपर द्वेष ठे. ते माटे बुद्धिवंतें काने सांजल्या
मात्र करवुं नही ॥ यतः ॥ माहोहसूयअगाही, मपत्तियं जं न दिट्ठि प
च्चक्खं ॥ पच्चक्खंमि य दिट्ठे, जुत्ताजुत्तं वियारिज्जा ॥ १ ॥ तें माटे हुं, ठा
नो रहीने ए चीतारीनुं स्वरूप जोउं, अने सांजलुं. एम विचारीने ठानो
कोइ न जाणे तेम जोयुं. चितारीनां आत्मनिंदानां वचन सांजलीने, रा
जा चमत्कार पाम्यो, तेने सर्वे राणीयोमां पट्टराणी करी ॥ इति आवश्य
क निर्युक्तौ ॥ ते माटे चितारीने कथा तो घणीये कहेतां आवडती हती,
पण आत्मनिंदा ए धर्मकथानो अंश हतो तेथी राजाने रीझ थइ. ते न

होत तो कांइक अनर्थ थात. ते कारण माटे सर्व कथामां धर्मकथा ते जीतनारी छे. इति चित्रकारनी दीकरीनी कथा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. सव्वं बलं धम्मबलं जिणाइ. (सव्वं बलं के०) सर्व बलने (धम्मबलं के०) धर्मबल, ते (जिणाइ के०) जिंतनार छे. एटले हाथी, घोडा, रथ, पायक, स्वजन, कुटुंबपरिवार इत्यादिक सर्व बलने एक धर्मबल जिंतनार छे. ते उपर कोकाशनुं उदाहरण कहे छे.

जरतक्षेत्रने विषे कुंकण देशमां सोपारक नामा नगर छे. ज्यां जीवित स्वामी छे, त्यां विक्रमधर नामें राजा राज्य करे छे. ते नगरने विषे सोमील नामें रथकार वसे छे. ते राजाने परम प्रसादनुं कारण, त्रण जगत्मां असाधारण कलाकुशल छे. तेनी सोमा नामें जार्याने विमल नामें पुत्र छे. तेज रथकारनी दासीनो पुत्र ब्राह्मणथी उपन्यो कोकास नामें छे. हवे ते रथकार पोताना पुत्रने निरंतर उद्यम सहित कला ग्रहण करावे. ॥ यतः ॥ पितृनिस्ताडितः पुत्रः, शिष्यश्च गुरुशिक्षितः ॥ घनाहतं सुवर्णं च, जायते जनमंमनम् ॥ १ ॥ पण ते पुत्रनी तेवी बुद्धि नथी, तेवी हृदयशुद्धि पण नथी, तेवो उद्यम पण नथी, तेवो जाग्ययोग पण नथी, तेणेंकरी पिता घणोये उद्यम करे, पण ते पुत्र कांइ कला निपुण थयो नही. ते रथकार घणुंज यत्न करे पण अंधोपलनी पेठें ते निर्मल न थाय. परंतु त्यां दासीनो पुत्र कोकाश जे हतो, ते बुद्धियें बृहस्पतिसरखो निरंतर तेनी पासें छानो बेसे. तेथी ते तत्काल समस्त कला शीख्यो, अनुक्रमें रथकारथी पण अधिक कलावंत थयो ॥ यतः ॥ स्थाने बीजं शुक्तौ, स्वातिजलं सति च सत्कृतिश्चैव ॥ पात्रे दानमति विद्या, वक्तरि वाच्यंच वृद्ध्यै स्यात् ॥

अने रथकारनो पुत्र तो शून्य हृदयवंत, कलारहित, राहुसरखो थयो. अनुक्रमें सोमिल रथकार स्वर्गे गयो. राजानी आज्ञायें तेना पदे कोकाश बेठो. जे माटे विद्या ते कामधेनुसरखी छे ॥ उक्तंच ॥ विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तं धनं, विद्या जोगकरी यशःसुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः ॥ विद्या बंधुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवतं, विद्या राजसु पूज्यते नहि धनं विद्याविहीनः पशुः ॥ १ ॥ हर्तुर्याति न गोचरं किमपि शं पुष्णाति सर्वात्मना, प्यर्थिभ्यः प्रतिपाद्यमानमनिशं वृद्धिं परां गच्छति ॥ कल्पांतेऽप्यपि न प्रयाति निधनं विद्याख्यमंतर्धनं, येषां तान् प्रति मानमु

ष्ठत जनाः कस्तैः सह स्पर्द्धते ॥ २ ॥ दासेरोऽपि गृहस्वाम्यमुच्चैः का म्यमवाप्तवान् ॥ गृहस्वाम्यपि दासेरः अहो प्राच्ये शुभाशुभे ॥ ३ ॥

हवे ते कोकाशें एकदा गुरुनी पासे एवुं सांनल्युं के, धर्म ते दयामूल एक रूपें छे, तथा ज्ञान क्रियायें करी बे रूपें छे, ज्ञान, दर्शन अने चारित्रें करी त्रण रूपें छे, दान शील तप अने नावनायें चार रूपें छे, पांच महाव्रतें करी पांच रूपें छे, छकाय रक्षायें छ रूपें छे. सातनय नैगम, संग्रह, व्यवहार, ऋजुसूत्र, शब्द, समनिरूढ अने एवंनूत ए सात नयें सात प्रकारें छे, पांच समिति अने त्रण गुप्ति ए आठ प्रवचन मातायें आठ प्रकारें छे. जीव, अजीव, पुण्य, पाप, आश्रव, संवर, निर्झरा बंध अने मोक्ष ए नव तत्त्वे करी नव प्रकारें छे. क्षमा, मार्द्दव, आर्जव, मुक्ति, तप, संयम, सत्य, शौच, अकिंचनत्व अने ब्रह्मचर्य ए दश प्रकारना यतिधर्मे दश प्रकारें छे. पण ए सर्व सम्यक्त्व रूप मूलें करी दृढता पामे. देव गुरु धर्मनी श्रद्धा ते समकित कहीयें. तेना प्रपंच "चउसद्दहणत्तिलिंगेत्यादि" सडसठ नेदें छे. तेनुं व्याख्यान सर्व एज पुस्तकना त्रीजा नागमां छापेला दर्शनशित्तरी प्रकरणथी जाणवुं. एम सांनलीने ते कोकाश जिनमतमां निपुण अने सम्यक्त्वमां दृढ मननो धणी थयो. सुखें काल गमावे छे, तेनी उपर राजानो पण घणो प्रसाद छे.

एवा समये उज्जयणी नगरे यथार्थनामवालो विचारधवल राजा राज्य करे छे. तेने अंद्भुत चमत्कार कारी एवा चार पुरुष रत्न छे. तेमां एक सूपकार, बीजो शय्यापालक, त्रीजो अंगमर्द्दक अने चोथो नंमारी. ते चारमां रांधणियो मनोवांछित एवी रसोइ निपजावे. जे रसोइ खाधाथी क्षणांतरे, तथा पहोरे, बे पहोरे, एम त्रण चार पहोरें, तथा एक बे दिवसे, त्रण दिवसें, चार दिवसें, यावत् पक्ष मासादिकें एम अवधिना प्रमाणें नूख लागे, पण तेथी आगल न लागे तेम पाछल पण न लागे. तथा शय्यापालक पण एवी शय्या पाथरे छे के, जेनी उपर सूतां थकां परम पुरुष नोगवतां, इच्छित कालें घडी रात्रि दिवस प्रमुखें जागे. तथा अंगमर्द्दकने हाथें पण ब शेर, त्रण शेर, चार शेर, पांच शेर, छ शेर, सात शेर अने आठ शेरादि प्रमाण अथवा घणुं पण तेल मसलावे, पाछुं पण कढावे, परंतु तेथी अंशमात्र डुःख न पामे, घणुंज सुख उपजे. तथा नंमारी एवो नंमार

रचे के, बीजाने ते भंमारनुं बारणुं तो जडेज नही, कोइ, खातर प्रमुखतो देइ शकेज नहि, कदाचित् कोइ भंमारमां पेसे तो पण देखाड्या विना सूक्ष्म दृष्टियेंपण कोइ चीज न देखे. एवो भंमार राखे. ए चार रत्न सहित ते राजा सुखें धर्ममां तत्पर थको राज्य पाले छे. पण पूर्वला डुर्दैववशें तेनी राणीने को इ पुत्र थयो नही. त्यारें राजा विरक्त थयो थको दीक्षा लेवानी इच्छायें को इ गोत्रीयाने जेटले राज्य आपवानी इच्छा करे छे, तेटले पाटलिपुरनां धणी जितशत्रु राजायें चार रत्नना लोनें करी " वीर नोग्या वसुंधरा. " एवो विचार करीने सैन्यसहित आवीने उज्जयणीने वींटी लीधी. जेटले मध्यपुरुषें युद्ध करवा माम्युं तेटले डुर्दैवना वश थकी विचारधवल राजा ना पेटमां शूल उपन्युं, दाऊथा उपर शोटक प्राय महावेदना प्रकट थइ, राजा विचारे छे के, ॥ यतः ॥ धीरे णवि मरियवं, कायरिए णवि अवस्स मरियवं ॥ डुएहंपि हु मरियवे, वरं सुधीरत्ते ण मरिअवं ॥१॥ एम विचारतो धीर थइ अनशन करीने देव लोके गयो ॥ उक्तं च ॥ सूलविस अहिविससु इअ, पाणीयसत्थग्गिसंभमेहिं च ॥ देहंतरसंकमणं, करेइ जीवो मुहुत्तेणं॥१॥

त्यारें अमात्यादिकें नाथरहित सैन्य जाणीने दरवाजा उघाडा मूक्या, नगरना लोकें नेटणां प्रमुख करीने जितशत्रु राजाने नगरी सोंपी, ते रा जायें पण हर्षित थइने सर्वने पोत पोताना व्यापार सोंप्या, ते राजा चा रे रत्ननी परीक्षा करे. ते करतां, अंगमर्दकें अंगमर्दन करतां पंचकर्ष प्र माणें तेल एक जंघामां पोतानी कलायें समाव्युं, . वली सर्व शरीरमांथी तेल पाछुं काढयुं. पण राजानी आज्ञायें जांघनुं तेल न काढयुं. बीजो कोइ कलानो अनिमानवंत होय, ते तेल काढो, एवुं राजायें सनामां क ह्युं. ते सांनलीने कलामां पंमित, अनिमानवंत एवा घणा संवाहक पुरु ष ते तेल काढवाने बहु बहु उपाय करें, तो पण ते तेल असाध्य व्या धिनी पेरें न नीकल्युं. अंगमर्दक रक्षक पण ते दिवसेंज काढी शके, पण बीजे दिवसें काढी न शके. कूपनी गयानी पेरें ते तेल त्यांज रहे. एवो नियम हतो, माटे तेल निकल्युं नही, त्यारें तेना विकारथी राजानी जंघा कांइक स्थूल अने अतिकाली थइ. ते दिवसथी ते राजानुं काकजंघ एवुं यथार्थनाम विस्तार पाम्युं. महोटा लोक पण लोकोक्ति वारी न शके ? लोक बोकनुं मुख कोण बांधी शके ? ए वात प्रसिद्ध छे. माष तुष, कूरग

डू अने सावद्याचार्यनी पेठें, ते काकजंघ राजा परिक्षा करीने ते चारे कलावंतने घणो आदर सन्मान देतो हवो. ते चारे रत्न पुरुष पोताना स्वामीनी तेवी अवस्था देखीने वैराग्य पामता हवा ॥ यतः ॥ किं राज्येन धनेन ध्याननिचयैर्दैवर्द्धिसद्भूषणैः, पांमित्येन नुजाबलेन महता वा चापटुत्वेन च ॥ जात्याप्युत्तमया कुलेन शुचिना शुच्रैर्गुणानां गणैं, रात्मयेन न मोचितोऽतिगहनात् संसारकारागृहात् ॥ १ ॥ वरंमेका कला रम्या, ययाधः क्रियते नवः॥ बव्हीनिरपि किं तानिः, कलंको यासु वर्तते ॥ २ ॥ ते राजानो चारेनी उपर प्रीतिबंध हतो, तो पण घणां आग्रह थकी राजानी आज्ञा मागी दीक्षा लइ डुक्कर तप करी केवल ज्ञान पामी सिद्धि वश्या.

एवा अवसरने विषे कुंकण देशमां निर्धन लोकनो संहार करवा महा राक्षस सरखुं एवुं डुर्निक्ष थतुं हवुं. जे डुकालने विषे धनवंत पण निर्धननी पेठें आचरण करे, राजा ते रांकनी पेठें आचरे, साहसिक ते कायरनी पेठें आचरे, साधु शिरोमणि ते चोरनी पेठें आचरे, महा शेठ ते तुबनी पेठें आचरे, दानेश्वरी ते मव्युं रांधे, सुधर्मी ते निर्धर्मीनी पेठें आचरे, शुनकर्मना करनार ते अशुनकर्मोनी पेठें आचरे, लज्जावंत ते निर्लज्जनी पेठें आचरे, स्नेही पण निस्नेहिनी पेठें आचरे, सशूक पण निःशूकनी पेठें आचरे, कोमलहृदयवालो पण कठोरहृदय वालानी पेठें आचरे. संतोषी पण असंतोषीनी पेठें आचरे, प्रतिष्ठावंत ते निःप्रतिष्ठावंतनी पेठें आचरे, सुबुद्धि पण निर्बुद्धिनी पेठें आचरें, किंबहुना ! जे डुकालने विषे बुनुक्षारूप महा राक्षसीयें करी परवश चित्त थया थका पितादिक पण पोताना घणा वल्लन एवा पुत्रादिकने चाकरनी पेठें वेची नाखे, मुआनी पेठें निःशंकपणे ठांमी दे, तेनां मांसनक्षणादिक असमंजसपणुं आचरे ॥ ॥ उक्तंच ॥ मानं मुंचति गौरवं परिहरत्यायाति दीनात्मतां, लज्जामुत्सृजति श्रयत्यदयतां नीचत्वमालंबते ॥ नार्याबंधुसुहृत्सुतेष्वपकातिंनानाविधैश्चेष्टितैः किं किं यत्न करोति निंदितमपि प्राणी क्षुधापीमितः ॥ १ ॥

सर्व उपड्वथी अति बीहामणुं एवुं परचक्र आवे, अग्नि लागे, इत्यादिक उपड्वमां कांइक पण उगरे. परंतु डुर्निक्षमां कांइ न उगरे. एवुं डुर्निक्ष वर्त्ततां कोकाश पोताना कुटुंबनो पण निर्वाह करी शके नही. त्यारें पोतानुं समस्त कुटुंब लेइने मालवदेशे उज्जयणी नगरीयें जतो हवो. प

ण त्यां साथें परिचित नथी, कोइ उंलखीतो नथी तेने लीधे राजानें मली ने पोतानी कला देखाडी शके नही. तथा कलापात्रनो निर्वाह पण राजा विना थाय नही. यद्यपि ते कोकाश एवो कलापात्र हतो तो पण कोइ दृष्टेंकरी सामुं न जुए. तो स्थानक आपवुं तो वेगलुं रह्यो. त्यारें ते सर्व पंथीनुं उतरवानुं जे साधारण स्थानक हतुं तेमां रह्यो, त्यां तेणें शैकडो गमे काष्ठना पारेवा बनाव्या. कोइ खीली प्रयोग एवो कस्यो के, जेणें करी ते पारेवा राजाने कोठारे जइने जीवतानी पेठें चंचूयें करी कण चुंगे. ते शालिकणें पेट नरीने पाछां आवे, ते कणें पोताना कुटुंबनो निर्वाह करे.

एक दिवस शालिरक्षक पुरुषो तस्करने खोले छे. तो त्यां कणें पूर्ण्यां पारेवां नजरे आव्यां. ते त्यांथी जहाजनी पेठें निसरतां दीठां. त्यारें चम त्कार पाम्यो थको पारेवां पूंठें चाल्यो. यावत् कोकाशने कण काढी लेतां दीठो. त्यारें चोर मल्यो. एम हर्षित थका ते कोकाशने राजानी पासे लेइ गया. राजायें तेने स्पष्टपणें पूछ्युं. कोकाशें पण पोतानुं सर्व वृत्तांत यथा र्थ कह्युं ॥ यतः ॥ सत्यं मित्रैः प्रियं स्त्रीभि, रलीकमधुरं द्विषा ॥ अनुकूलं च सत्यं च, वक्तव्यं स्वामिना सह ॥ १ ॥ राजा पण तेने सत्यवादी जा णीने तथा तेवा काष्ठना पारेवा नीकल्या जाणीने हर्ष पामीने पूछवा ला ग्यो के, हे अतुलकलाविलास ! हे कोकाश तुं बीजुं शुं शुं चमत्कारी विज्ञा न जाणे छे ? कोकाश बोल्यो, तमारा प्रसादें समस्त बीजा कलावंतनो गर्व हरे एवुं रथकारनुं सर्व विज्ञान जाणुं छुं. मनोवांछित स्थानके लेइ जाय एवो मनोहर काष्ठमय मयूर, गरूड, सूडा, कलहंस प्रमुख मनोवांछित सर्व विश्वकर्मानी पेठें करुं. जेणेंकरी कीलिकादि प्रयोगें मनोवांछित स्थान के जाउं. तथा प्रासाद घर प्रमुख मनोवांछित सर्व विश्वकर्मानी पेठें करुं. ते सांजलीने कौतुकप्रिय राजा बोल्यो, आकाशे गमनागमन करे एवो ए क गरुड बनावो. जेणें करी सकल पृथ्वीमंमल मनोवांछित जोइयें. ते सां जलीने कोकाशें पण तत्काल गरुड निपजाव्यो. ते जाणे वासुदेवनो गरु डज होय नहि ! ! ! एवो महोटो गरुड देखीने काकजंघ राजा हर्षित थ यो. तेना विस्मय थकी घणुं धनकनकरत्नादिक तथा निवासयोग्य आवा स प्रमुख जे उपयोगी हता ते कोकाशने आप्या. त्यारें सकल नवी साम ग्री पाम्यो थको राजाने मान्य एवी प्रसिद्धताने पाम्यो थको ते कोकाश

कुटुंबसहित सुखें त्यां रहे ठे ॥ यतः ॥ लवणसमो नत्थि रसो, विन्नाणसमो अ बंधवो नत्थि ॥ धम्मस्स समो नत्थि निही, कोवसमो वेरिओ नत्थि ॥ १ ॥

एक दिवस कौतुकयुक्त थको राजा पटराणी सहित जेम लक्ष्मी साथें कृष्ण निकले तेनी पेरें ते गरुड उपर कोकाश साथें बेसीने आकाश मार्गे नाना प्रकारनां वन, नदी, नगर, ग्राम, सीम, पहाड, पर्वत नजरें जोतां उल्लंघन करतां थोडी वारमां नरुअच्च नगरना माथा उपरथी जतां राणी राजाने पूछे छे, हे स्वामिन्! आ देवलोक सरखुं कियुं नगर छे? अने गंगा सरखी निर्मल एवी आ जलवाही कोण छे? ते सांजलीने राजा सम्यक् स्वरूप अणजाणतो थको मौन करी रह्यो. त्यारें कोकाश बोल्यो, हे स्वामिन्! वीशमा तीर्थंकर श्रीमुनिसुव्रतस्वामीयें पोतानां चरणकमलें करी पवित्र कर्युं. एवुं आ नरुअच्च नामे नगर छें. अने ए नगरना लोकने सुखदाइ, हंस, चक्रवाक, सारस प्रमुखना युग्मनी क्रीडायें सहित, आकाशचारी विद्याधर किन्नर प्रमुखने पण कौतुक हास्य थाय, एवी ए नर्मदा नामें नदी छे. ते नगरने विषे सुरासुरसेवित केवलज्ञानी एवा श्रीमुनिसुव्रतस्वामी पण दक्षिण दिशे रह्युं एवुं जे प्रतिष्ठान पुर नगर त्यांथी एक रात्रिमां साठ योजन उल्लंघीने आव्या. त्यां यज्ञमां होमातो सर्वांगसल्लक्षणवंत एवो पोताना पूर्वजवनो मित्र जे अश्व तेने पूर्वजव कथनादिकें करी जातिस्मरण ज्ञान उपजावीने प्रतिबोधता हवा. तेथी ते अश्व सर्व सचित्तनो त्याग करी, धर्मने विषे दृढ राग धरीने, सौधर्म देवलोकें सामानिक देवता थयो. ते देवता कृतज्ञपणा माटे त्यां स्वामीना समवसरणने स्थानके एक रत्नमयी अद्भुत महोटुं चैत्य बनावतो हवो. तेमां घणीज मनोहर जीवितस्वामी एटले श्रीमुनिसुव्रतनाथनी मूर्ति थापतो हवो. वली पोताना पाछला जवनी अश्वमूर्त्ति थापतो हवो. ते दिवसथी इहां अश्वावबोध तीर्थ प्रसिद्ध थयुं छे, अने ते देवता पण आसन्नसिद्धिया माटे नित्य प्रजुपदपद्मनी सेवा करतो. जे यात्रायें आवे, तेना मनोवांछित पूरतो तीर्थनो महिमा वधारतो हवो.

वली कालांतरे एक वटनी समली हती तेनी उपर पाछला जवना वैरथी एक म्लेछें बाण मूक्युं. तेथी वींधाणी थकी पाछले जवें एक वार जिनवंदन अने साध्वीनी शुश्रूषा करी हती, ते पुण्यें करी अंतसमये साधुयें

तेने नवकार दीधो. तेथी शुनध्यानें मरण पामीने सिंहल द्दीपना राजा नी सात पुत्रनी उपर एक पुत्री थइ ते अनुक्रमें यौवन पामे थके एकदा एक शेठ नरुअच्चथी आव्यो. तेने राजसनामां छींक आवी. त्यारें ते शेठें नमोअरिहंताणं ए पद कह्युं. ते सांनली ते पुत्रीने जातिस्मरण ज्ञान उ पन्युं. पछी माता पिताने आग्रह करी सातसें जहाज लेइने नरुअच्चे आ वी. त्यां चैत्यनो उद्धार प्रमुख करी घणुं पुण्य उपार्जती हवी. ते दिवस थी ते तीर्थनुं नाम समलिका विहार एवुं प्रसिद्ध पामतुं हवुं. अनुक्रमें वली अंबड मंत्रीश्वरें ए तीर्थनो उद्धार कस्यो. इत्यादिक घणो विस्तार छे. वली बीजां लौकिक तीर्थपण इहां घणां छे. एवो ते कोकाशने मुखें महि मा सांनलीने राजा, राणी तथा कोकाश ते तीर्थने नमतां हवां.

वली गरुड उपर बेसी आगल जतां दक्षिण दिशें एक महानगर उपर थइ जतां तेमज राणीयें पूछ्युं. राजा न बोल्यो, त्यारें कोकाश बोल्यो, हे स्वामिन्! ए घणुंज प्रसिद्ध एवुं पद्मपुर नामें नगर छे. इहां विद्यमान श्रीचं द्रप्रन स्वामीना वचनें सौधर्मेंद्र पासेथी लीधी एवी चंद्रकांतरत्नमयी श्रीचंद्र प्रनजीनी प्रतिमा ते आगल मांमी. तेवारे महायागनी सिद्धी थइ तेथी हर्ष पामीने त्यां श्रीचंद्रप्रन विहार करावतो हवो.

वली अनुक्रमें श्रीरामचंद्रजी पोताना पितानुं वचन पालवाने वनवास मां रह्यां थकां रावणनी नगिनी शूर्पनखा नो पुत्र बारवर्ष सूधी वंशनी जालिमां रह्यो हतो, तेनुं मस्तक छेद थयुं देखीने मारनारनुं पगलुं शोध ती थकी शूर्पनखा श्रीरामचंद्रजीनी पासें आवी. रामचंद्रने देखीने व्या मोह पामी थकी नोगनी प्रार्थना करती हवी, तेने रामचंद्रजीयें निषेधी थकी लक्ष्मणजी पासे गइ. तेणें पण नोजाइ जाणी निषेध कस्यो. तेथी क्रोधें नराणी एटले नाक काप्युं त्यारें ए नगरनुं नाम नासिक्यपुर कहेवाणुं.

वली रामें, रावणने मारीने सीताने लेइने पाछा वलतां इहां श्रीचंद्रप्रन चैत्यनो उद्धार कस्यो. वली पांडुराजानी पटराणी कुंतियें एकाग्रमनें जैनधर्म आराध्यो, ते महिमायें श्रीयुधिष्ठर आव्या. तेणें ए चैत्यनो उद्धार कस्यो. त्यां कुंतिविहार एवुं नाम थयुं. इहां गोदावरी नामें ए नदी देखाय छे.

वली आगल जतां समुद्रने विषे सुवर्णमय नगर देखीने तेमज राणी यें प्रश्न कस्युं तेने राजायें कांइ उत्तर न आप्यो त्यारें कोकाश बोल्यो, हे

राजन्! ए लंका नामें नगरी छे. कूट दुर्ग तथा महासमुद्रनी खाइ तेणें क री शत्रु एनी सामुं जोइ न शके, ए पुरीने विषे प्रकृतियेंज अहंकारी एवो रावणनामा प्रतिवासुदेव जेनी लाखो विद्याधर सेवा करता, तें पूर्वे राज्य करतो हतो. तेणें अहंकार धरते चंद्रसूर्यादि देवता तथा विद्याधरोने वि विध प्रकारनी सेवाद्वारें पोताना आत्माने इंद्रथकी पण अधिक मान्यो हतो. लौकिकमां तो एनी ऋद्धिनुं स्वरूप एमं कहे छे.

रावणने नव ग्रहतो शय्याने पाये बंधाणा, मृत्युने बांधीने पाताले मू क्युं, वायुदेवतातो वाशीडुं वाले, बारें मेघ ते सुगंधं पाणी वरसावे, वनस्प ति पुष्पप्रकर करे, एमज पोताने पाडें करी जल लावे, साते समुद्र तेने म ज्जन करावे. साते माता आरती उतारे, विश्वकर्मा शृंगार करावे, शेष ना गेंद्र छत्र धरे, गंगा यमुना चामर वींजे, षट्ऋतु ते पुष्पकारक थया, सर स्वति वीणा वजाडे, रंभातिलोत्तमादिक नाटक करे, तुंबरु गायन करे, नारद ताल वजाडे, सूर्य रसोइ करे, चंद्रमा अमृत झरे, मंगल भेंश दूहे, बुद्ध आरिसो देखाडे, बृहस्पति घडियालां वजाडे, शुक्र मंत्रीश्वर थाय, शनिश्वर पृष्ठरक्षा करे, तेंत्रीश क्रोड देवता सेवा करे, अठ्याशी हजार ऋ षि पाणीनी पर्व चलावे, नारायण दीपिका धरे, चंद्र माला करे, ब्रह्मा पुरोहित थयो, जीमूत ऋषी छोकराने रमाडे, विश्वानर वस्त्र धोवे, कार्त्ति केय कोट्वाल थयो, गणेश गधेडां चारे, लक्ष्मी वस्तुनी रक्षा करे, नारद ते दूतकर्म करे, धनद भंडारी थयो, इत्यादि घणा दर्शनीउ असत् प्रलाप करे छे. एवो ऋधिवंत पण परस्त्री लंपट पणायें करी दुर्बुद्धि उपनी, तेथी सीता ने हरी गयो. तें महापापथी तेनुं सर्व बल निष्फल थयुं. सम्यक् न्यायवंत रामचंद्र,लक्ष्मणें तेने लीलामात्रमां सकल परिवार सहित संहरीने परलोकें प होचाड्यो. ए लंकाने विषे विद्याधरनां इंद्रोयें तीर्थभूत घणा प्रासाद भव्य जनना मनने आनंददायक एवां कराव्यां छे. ते सांभली राजाराणी अने कोकाशे त्यां देव वांद्या. वली आगल चाल्या, अनुक्रमें पाछा वल्या.

वली एक दिवस कोकाशना मुखथी श्रीसिद्धाचलजी तथा गिरनारजी नो महिमा सांभलीने त्रणे जण देववंदना करवा जता हवा. एम उत्तर दिशे अष्टापद जेनुं बीजुं नाम कैलास पर्वत छे, ते नाना प्रकारना आश्चर्य मय, विशिष्ठ स्फटिक शिलामय, आठ योजननो उंचो छे, तेने विषे श्रीभर

तचक्रवर्त्तीयें कराव्यो एवो जे सिंहनिषद्या नामा प्रासाद तेने विषे चोवी
शे परमेश्वरनां स्वस्वप्रमाण वर्णादिकसहित नवीन रत्नमय बिंब थापेलां
बे. एवुं श्री अष्टापदतीर्थ प्रसिद्ध बे. तथा वली श्रीसमेतशिखर जे अ
जितादिक वीश परमेश्वरना निर्वाण स्थानकने विषे दिव्यस्वरूप रत्नमय
स्थूनें अलंकृत बे. वली आगल जतां शाश्वत चैत्य प्रमुख आश्चर्यें नस्यो
एवो वैताढ्य पर्वत दीठो. त्यां श्रीरुषनदेवस्वामीनी सेवाथी धरणिंद्र तुष्ट
मान थया तेथी अडतालीश हजार विद्या नमि अने विनमि ए बे नाइने
आपी. ते बेहु नाइ दक्षिण श्रेणियें पचास नगर, उत्तर श्रेणियें साठ न
गर वसावीने रह्या. इत्यादिक प्रबंध तेमने बुद्धिवंत कोकाशें कह्यो.

वली दिवसांतरे पूर्व दिशे श्रीअयोध्याने विषे रुषनादि पांच तीर्थंक
रना जन्म कल्याणिकादिक महीमा वर्णव्यो. तेमज तिहांपण नमस्कार क
स्यो. वली हस्तिणाउर नगरे आव्या. तेनुं वर्णन पण कोकाशें कस्युं. जेम
के, शांति कुंथु अने अर ए त्रणे तीर्थंकर तथा सनत्कुमारादिक पांच च
क्रवर्त्ती वली चरम शरीरी पांच पांमव प्रमुख अनेक उत्तम पुरुषनुं उत्प
त्ति स्थानक ए बे. वली श्रीरुषनदेवस्वामीने वरसी तपनुं पारणुं करावvा
श्रीश्रेयांसें प्रथम दान दीधुं, ते ए स्थानक बे. श्रीशांति, कुंथु अने अरनाथना
एक मोक्ष कल्याणिक टाली शेष चार कल्याणक इहां थयां बे. श्री शां
त्यादिक त्रण तथा मल्लीनाथ एमनां समवसरण इहां थयां बे. वली इहां
विष्णु कुमारें लाख योजननुं रूप करीने साधुना द्वेषी नमुचीने शिक्षा क
री बे. वली सौधर्मेंद्रना जीव कार्त्तिक शेठें राजाना आग्रहथी गैरिक ताप
सने पीरसतां वैराग्य उपन्यो, तेथी शेठें एक हजार ने आंठ वाणोतर सा
थें दीक्षा लीधी. इत्यादिक अनेक वृत्तांत इहां उपन्यां बे, इत्यादिक वर्णव
तां शांत्यादिक चक्री इहां थयां. ए वात आमां कहेवाणी.

ते सांनलीने चमत्कार पामतो राजा चक्रवर्त्तिनुं स्वरूप कोकाशने पूछ
तो हवो, त्यारें सर्व वातमां निपुण एवो जे कोकाश ते कहेतो हवो. हे रा
जन्! सांनलो. चक्रवर्त्तिने नरतक्षेत्रना ब खंम, नव निधान अने चौद
रत्न होय, त्यां प्रथम नव निधाननां नाम कहे बे. नैसर्पि, पांमूक, पिंग
ल, सर्वरत्न, महापद्म, काल, महाकाल, माणवक अने शंख ए नवे निधा
नमां शाश्वतां पुस्तक लख्यां बे. तेमां ते ते वस्तुनी उत्पत्ति तथा विश्व

स्थिति लखी छे. कोइक कहेछे के, साक्षात् ते वस्तु छे. प्रत्येकें ते आठ चक्रें अधिष्ठित छे. आठ योजन उंचां छे. मंजूषाने आकारें छे. सदा गंगा ने कांठे रहे छे. नव योजन विस्तारें छे. बार योजन पहोलां छे. तेने वैडूर्य मणिनां कपाट छे. चंद्रमा सूर्यनां लक्षण छे. समवदनें सहित छे. एक पल्योपमने आउखें प्रत्येक निधानने नामें एकेक देवता तेनो अधिपति छे. इत्यादिक निधाननुं स्वरूप प्रवचन सारोद्धार ग्रंथ छपायुं छे तेथी जाणवुं.

हवे सेनापति प्रमुख चौद रत्न कहीयें छीयें. तेमां एक सेनापति रत्न ते गंगा सिंधुने पहेलेपार विजय करवा समर्थ, अप्रतिहत शक्तिवंत छे. बीजुं गृहपति रत्न ते शाल्यादि सर्व धान्य, सर्व फल, सर्व शाक, तत्काल निपजावनार होवाथी चक्रिना सर्व सैन्यने पूरुं पाडे एवुं छे. त्रीजुं पुरोहित रत्न ते सर्व क्षुद्रोपद्रवने शांतिकर्म करनार होय. चोथुं हस्तिरत्न तथा पांचमुं अश्वरत्न अत्यंत वेग वाला पराक्रमवंत छे. छठुं वार्द्धिकरत्न ते सर्व सैन्यने तत्काल जे अवसरे जेवा जोइयें तेवा सर्व जातना नवन करवा समर्थ तथा उन्मग्ना निमग्ना नामें नदियोमां सुगम पाज बांधवा समर्थ होय. सातमुं स्त्रीरत्न ते सर्वथी अतिशायी कामसुखनुं निधान होय. आठमुं चक्ररत्न ते हजार आरानुं, वाम प्रमाणें, सर्व आयुधमां मुख्य, छ खंड पृथ्वीनुं मार्ग देखाडे. तथा ए अमोघशस्त्र होय. नवमुं छत्ररत्न ते पण एक वाम प्रमाणें होय, ते स्वामीना हस्तस्पर्शथकी बार योजन विस्तारवंत थाय, वली वैताढ्यथी उत्तर दिशाना जे म्लेछ राजा तेना आज्ञाकारी, मेघकुमार देवता ते जेवारें मुसलधारायें वर्षाद वरसावे, त्यारें ते धारानो निवारनार थाय, नवाणुं हजार सुवर्ण शलाकायें ग्रथित, कांचनमयी दंडें शोभित, वस्तिप्रदेशें पंजरे विराजित, तथा जेनो पुंठनो भाग ते अर्जुन नामा उज्वल सुवर्णना ढांकणेंकरी ढांक्यो छे, शीत, ताप, वायु, वृष्टि प्रमुख दोषोना नाशनुं करनार छे. दशमुं चर्मरत्न ते बे हाथ प्रमाणें होय, वैताढ्य पर्वतथी उत्तर दिशाना जे म्लेछराजा ते ज्यारें मेघनो अत्यंत उपद्रव करे, त्यारें ए स्वामीना हाथस्पर्शें बार योजन विस्तारवंत थाय, तेनी उपर छत्ररत्न धरे, एटले माबडा सरखुं थाय, तेमां रह्युं चक्रवर्तिनुं सैन्य तेने पृथ्वीनी पेठें आधारभूत थवाथी तेमां प्रातःकाले वावे,. अने पाछला पहोरे धान्य निपजे, एम एरत्न शाल्यादिक धान्य उत्पत्तिनुं निमित्त जाणवुं. अग्नी

यारमुं मणिरत्न ते चार आंगल दीर्घ अने बे आंगल पहोलुं. वैडूर्य रत्नम य त्र्यंस्त्र बहांसी बत्रने वस्ति प्रदेशे रह्युं उद्योत करे. अथवा हाथीने स्कं धे रह्युं थकुं बार योजन प्रकाश करे, कुद्र उपद्रव टाले, हाथमां मणिरत्न होय तो यौवन अवस्थित रहे, अथवा हाथीने स्कंधे रह्यो थको तेनुं यौवन अवस्थित रहे. तथा केश अने नख ए अवस्थित रहे. बारमुं कांगणीरत्न अष्ट सोनैया प्रमाण होय, चार आंगल समचोरस होय, सर्व विषने हरे, तथा तमिस्त्रा, खंम्ड प्रपाता गुफामां बार योजन सूधी अंधकार हरे. चक्र वर्त्तीना सैन्यमां मूक्युं थकुं सूर्यनी पेरें प्रकाश करे. चक्रवर्त्ती तमिस्त्रा त था खंम्डप्रपाता गुफामां पूर्व पश्चिमनी नींत प्रत्यें योजन योजनने आंतरे पांचशे धनुषना पहोला चक्रनेमिनी पेरें गोल गोमुत्रिकाकारें एक नींते प च्चीश अने बीजी नींते चोवीश, एवां उगणपच्चाश मांम्डलां करे. ते एकेक योजन सूंधी उद्योत करे. कोइक एम कहे बे के, एकेक नींते ४ए मांम्ड लां करे. ए मते ए७ मांम्डलां थाय एम श्रीजंबुद्वीपपन्नत्तिनी वृत्तिमां कह्युं बे, ते पण खडीनी पेरें सुखें लखता चाले. ते मांम्डलां नरतक्षेत्रना उत्त रार्द्धनो विजय करवा माटे ज्यांसूधी चक्री होय त्यांसूधी रहे, अने गु फा पण त्यांसूंधी उघाडी रहे. तेरमुं खड्गरत्न ते बत्रीश आंगल प्रमाण होय, तेनी संग्रामने विषे अप्रतिहत शक्ति होय. चौदमुं दंम्डरत्न रत्नमय पंचलताक वज्रसार, एक वाम प्रमाण होय. वैरीनी सेनानुं वित्रासक, उं ची नीची जग्याने सम करे, शांतिकारक, मनोरथपूरक, सर्वत्र अप्रतिहत शक्तिवालुं, ते दंम्ड एक हजार योजन सुधी उंकुं जाय.

ए चौदे रत्न प्रत्येकें हजार यक्षें अधिष्ठित बे. ए चौदमां सैनापति प्रमुख सात पंचेंद्रिय रत्न बे, अने चक्रप्रमुख सात एकेंद्रिय रत्न बे ते पृथ्वी परि णाम बे. ते सातेने अनुयोगद्वार तथा गणांग ए बेहुनी वृत्ति तथा मलय ।गरिकृत बृहत्संग्रहिणीनी वृत्तिने अनुसारें प्रमाणांगुलें कह्युं बे. अने श्री अनुयोगद्वार सूत्रने अनुसारें उत्सेधांगुलें जणाय बे. तथा प्रवचन सारो द्धारनी वृत्तिमां आत्मांगुलें जणाय बे. ए त्रण मतमां निर्णय तो केवली जाणे. इति चौद रत्न स्वरूपम् ॥

वली चक्रवर्त्तिने शोल हजार देवता सेवा करे, तेमां चौदरत्नना चौद हजार अने बे हजार बे नुजाना जाणवा. तथा बत्रीश हजार मुकुटबंध

राजा सेवा करे, चोसठ हजार अंतेउरी, एक लाख अठावीश हजार वा रांगना, बत्रीश हजार देश, बहोतेर हजार महापुर, अडतालीश हजार पाटण, नवाणुं हजार डोणमुख, बत्रीश हजार वेलाउल, चौद हजार ज लमार्ग, एकवीश हजार संनिवेश, बत्रीश हजार महोटी नगरी, सोल ह जार रत्ननी खाण्यो, नवाणुं हजार सुवर्णादिकनी खाण्यो, वीश हजार सामान्य आगर, सोल हजार द्वीप, उप्पन्न अंतर्द्वीप, उन्नुं क्रोड ग्राम, उंगणपचास हजार उद्यान, उंगणपचास कुराज्य, सोल हजार म्लेछ रा जा, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी लाख रथ, उन्नुं क्रोड पाला, सर्व सैन्यमां अढार क्रोड असवार, चौद हजार मंत्री, एंशी ह जार पंमित, चोराशी हजार कोटवाल, चोराशी हजार सूत्रधार, चोराशी हजार आजरणधारक, त्रण क्रोड नियोगी, सात क्रोड कुटुंबिक, त्रणसे साठ रसोइया ते तो एकज मात्र चक्रवर्त्तिना जोजनने माटे होय. बाकी तो उत्रीश हजार बीजा होय. चोसठ हजार कल्याण महाकल्याण कार क, बत्रीश क्रोड अंगमर्द्दक, त्रण लाख शस्त्रधर, पांच लाख दीवीधर, त्रण क्रोड वाजिंत्र, चोराशी लाख निशान, दश क्रोड ध्वजा, बत्रीश हजार बत्रीशबद्ध नाटक, त्रण लाख जोजन स्थानक, बत्रीस क्रोड कुल, एक क्रोड गोकुल, अढार श्रेणि प्रश्रेणि, बीजा पण घणा शेठ सार्थवाहादिक होय. तथा गंगा सिंधु ए बे नदीयोनी अधिष्टा बे देवियो खंमप्रपाता अने तमि स्रा गुफानी बे देवीयो, मागध, वरदाम, प्रजास तीर्थना त्रण देवता, हि मवंत पर्वत अने रुषज कूटना अधिष्ठायक बे देवता, ए सर्व चक्रीने वश वर्त्ती होय. इति चक्रिस्वरूपम्.

ए रीतें निरंतर कौतुककारी नवी नवी वातो सांजलतां कोकाशने रा जायें पूछ्युं, हे महाजाग ! तुं ए तीर्थना महिमा प्रमुख केम जाणे छे ? कोकाश बोल्यो, हे राजन् ! सोपारक नगरने विषे वसनारा, जैनसिद्धांत रूप वनने विषे सिंहसरखा, एवा गीतार्थ आचार्यनी पासे आदरें करी ने में सांजल्युं छे. जे माटे देवता प्रमुखनी सेवा ते घणे कालें फलवंती थाय. अने साधुनी सेवा ते तत्काल फल आपे ॥ तडुक्तं ॥ सेविज्जइ सी हगुफा, पाविज्जइ मुत्तिया य गयदंतो ॥ जंबूअघरे लप्नइ, खुरखंमं च म्मखंमं च ॥१॥ एम साधुना गुण सांजलीने राजा अक्षय निधाननी पेठें

साधु संगम दोहिलो मानतो हवो. जैनमुनिनी उपर बहुमान धरतो हवो. संगतें करी अचेतननुं पण परिणमन तथा प्रकारें थाय तो सचेतननुं शुंज कहेवुं ? ॥ उक्तंच ॥ एके नेजुर्यतिकरगतास्तुंबिकाः पात्रलीलां, गार्यंत्यन्ये सरसमधुरं शुद्धवंशे विलग्नाः ॥ एके केचिद्ग्रथितसुगुणा डुस्तरं तारयंति, तेषां मध्ये ज्वलितहृदया रक्तमन्ये पिबंति ॥ १ ॥ एम कोकाशनी सा हाय्यें ते राजा, महाबलवत्तर राजाउने पण गगन मार्गे अकस्मात् ज इने बांधी लीयें, तेथी ते राजा घणोज बलीयो थयो.

एकदा उद्याननें विषे पांचसे मुनिने परिवारें परिवस्या महा महिमा वंत एवा धर्मानंद आचार्य पधारता हवा. तेमने वंदन करवाने कोकाश साथें घणा आमंबरें घणा हर्षे राजा जता हवा. परिवारसहित आचार्यने प्रणमी यथोचित स्थानके बेठा. गुरुयें साधुधर्म श्रावकधर्म विस्तारसहित धर्मदेशनामां कह्यो, तेथी प्रतिबोध पामीने राजायें पोतानी इन्नायें सम कितमूल बार व्रत यथाशक्तियें आदर्यां. तेमां पण बठा दिग्व्रतने विषे य द्यपि कोकाशनी सहाय्यें घणां शैकडो योजन पर्यंत एक दिवसमां जवा नी शक्ति बे. तो पण पवित्र चित्तनो धणी ते राजा एक दिवसे सो योजन थी उपरांत न जवानो नियम करतो हवो. ते धर्म अंगीकार कर्यो एटले पुराणा घणां डुकर्म खपावतो हवो. गुरु पण राजानी प्रशंसा करता हवा. वली गुरु राजाने कहेता हवा के, नो महानाग ! तुं चिंतामणिनी पेरें डु र्लनधर्म पाम्यो, एटले सार्थक थयुं एम जाणजे. किंतु अंगिकार करीने वि धियें आराध्यां सार्थकता थाय. जे माटे एकतो जीवने स्वनावेंज घणो प्रमाद होय. वली राज्यना व्यासंगमां विशेष प्रमाद थाय. ए प्रमाद ते अग्निसरखो बे. जे माटे थोडी वारमां व्रतनो संहार करे, ते माटे अप्रमादी थइने जेम व्रत लीधां बे, तेम निरंतर संनारीने सम्यक्रीतें आराधवां. थोडोये अती चार न लगाडवो. एम करतां गृहस्थपणें पण तमे मोक्ष सुख साधशो. एम शिक्षा सांनलीने राजा घणो संतोष पामतो हवो, अनुक्रमें घेर गयो.

हवे धर्म, अर्थ अने काम ए परस्पर बाधा न पामे, एम ते राजा, व्र तने सेवतो हवो. राजाने बीजी विजया नामें राणी बे. ते एम चिंतवती हवी के, राजा, निरंतर जसोदेवी राणीने बहुमानसहित कौतुक प्रमुख देखाडवा पासे राखे बे, पण मने अनिष्टनी पेरें कांइ कहेतो नथी. तो

राजाने महारी अवज्ञानुं फल देखाडुं. एम विचारीने एक अन्य रथकार ने बोलावीने गरुडने पाछो वालवानी कीलिकाने स्थानके बीजी कीलिका घडावी. पछी मूलगी कीलिका लेइने गुप्त स्थानके मूकी. अने तेने स्थान के नवी कीलिका घाली. एवुं कृत राणीयें कर्युं.

हवे एकदा राजा राणी सहित गरुड उपर बेसीने कोकाशनी सार्थे पूर्वेनी पेठें कोइक देशें चाल्या. यावत् थोडी वेलामांज नवनवां कौतुक जोतां ते कौतुकथी आक्षिप्त मन थइने राजायें घणो मार्ग उल्लंघन कर्यो. एटले राजाने दिग्व्रत सांभर्युं. कोकाशने पूछवा लाग्यों, रे प्रियमित्र ! आपणें केटली धरतीयें आव्या ? महाप्रज्ञावंत कोकासपण, निश्चय करीने बोल्यो, हे राजन् ! बस्से योजन आव्या. एवुं करवतनी पेठें हृदयस्फाटन करतुं वचन सांभलीने राजा बोल्यो, रे रथकार ! शीघ्र शीघ्र गरुड पाछो वालो. एम कहीने शोच करवा लाग्यो के, हे हे मुजने महोटुं पाप लाग्युं ! अहो ! महारुं व्रत कामकुंभनी पेठें फोगट भंग थयुं. अहो ! प्राणीने अनुपयोगें वर्त्तवुं, ते अनर्थनुं मूल, छे. अहो ! कुतूहलप्रिय प्राणी जे छे ते पोताना आत्माने अहित थाय ते पण न जाणे. हा ! अपार संसारने विषे पूर्वें क्यारें पण न पाम्यो, एवुं जे धर्मरत्न तेने भव्यत्वना परिपाकें पामीने, मलिन कर्युं. इत्यादिक सर्व द्रव्य गयानी पेठें, राजा शोच करतो हवो, रथकारने आगल चलाववानो निषेध कर्यो, एटले रथकार पण गरुड पाछो वालवाने कीलिका लेवा गयो त्यां बीजी कीलिका दीठी, त्यारें चिंता करतो राजाने कहेवा लाग्यो के, हे राजन् ! कोइक दुष्टें दुर्दैवना वशथी कीलिका फेरफार करी छे. जे माटे ए महारा हाथनी कीलिका नथी, अने महारी कीलिका विना गरुड पाछो फरे नही, माटे आगल आ ढूकडुं नगर देखाय छे. त्यां कोइक सूत्रधारने घेर जइने नवी कीलिका करुं. तो ते प्रयोगें पाछा विघ्न रहित आपणे स्थानके जइयें. हमणा एनो ए उपाय छे. नहीं कांतो इहांथीज नीचे पृथ्वीउपर जइ पडशुं इत्यादि अनर्थ थशे. जीवितनी पण शंका थशे.

ते सांभलीने राजा, जेम कुवैद्यें बतावेलुं भैषज्य ते मुखें तो मीठुं पण परिणामे दुष्ट होय तेनी पेठें हुंहुंकार करतो अरुचीनी पेठें बोल्यो, हे कोकाश ! तुं शुं ए अयोग्य अवक्तव्य वात बोल्यो. तुं धर्म मर्मनो जाण छतां जो धर्मने ध्वंस करे, एवुं वचन बोले छे तो, धर्मव्यवस्थाकारी वच

न कोण बोलशे? कोण एवो मूढ होय के, नव नवने विषे पामवुं सुल न एवुं आलोक संबंधी सुख ठे, तेने माटे अनंता नवमां छुःखें पामवा योग्य एवुं परलोकनुं परम शंबल नूत धर्म तेने मारवाडमां कल्पवृक्षनी पेठें उन्मूले. जे कारण माटे अजाणपणें जो नियमनंग थाय, तो व्रत मलिनतारूप अतिचार लागे. तथा जाणीने जो थोडुंये व्रतनंग करे, तो व्रत नांगे, माटे जे अतिचारें करी खंमित व्रत थयुं होय ते काचा कुंननी पेठें सुखे सांधी शकीयें. परंतु व्रत नाग्युं ते पाका घटनी पेठें कोण सांधी शके? ते माटे जे थनार होय ते थाउ. परंतु प्राणांते पण आगलतो एक पगलुं जवुं तेपण महारे कबूल नथी. महोटा पुरुषें जे अंगीकार कस्युं ते नोज निर्वाह करवो. ते माटे बीजी चिंता मूकीने गरुड पाठो वालवाने ए ज कीलिका घालो. कदाचित् पुण्ययोगें जो गरुड चाले तो चाले. एवां राजानां वचन सांनलीने कोकाश चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको विचारवा लाग्यो के, अहो! ए राजानी धर्मनेविषे दृढता कहेवी ठे के, जेने पोताना जीवितनी पण अपेक्षा नथी! कोकाशें आगल जवानो उपदेश कस्यो हतो माटे कोकाशने लज्जा उपनी, तेथी नीचुं जोयुं. पठी कोकाशें पण अनन्य गतिकने करवाने माटे, दैवने आलंबीने, पूर्वे प्रयुंजी जे गमनकीलिका तेने काढीने, गरुडने वालवाने बीजी कीलिका घाली. एटले बेहु पांख मली गइ तेथी त्रणे जण पुरातन पुण्यें करी नीचें सरोवरमां पड्या. अखंम शरीरे सरोवर तरीने कांठे आव्या ॥ यतः ॥ वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये, महार्णवे पर्वतमस्तके वा ॥ सुप्तं प्रमत्तं विषमस्थितं वा, रक्षंति पुण्यानि पुराकृतानि ॥१॥ त्यां ढूकडुं एक नगर देखीने राजा कोकाशने पूठता हवा, हे मित्र! सर्वांगे शोनावंत एवुं ए कोण नगर ठे? त्यारें सर्व वातमां विचक्षण एवो कोकाश बोल्यो, हे राजन्! कलिंग नामा देशने विषे कंचनपुर नामें नगर ठे. त्यां कनकप्रन नामें राजा राज्य करे ठे. ते अतिशय मानवंत ठे. देवतायें पण असह्य एवा तेजवंत डुर्ग्रहने तमे वश कस्यो ठे. जेमाटे अनिमानीने अपमान थाय ते महा संतापनुं हेतु ठे ॥ यतः ॥ तरुणजनो निर्विनवः, तरुणी विधवा गुणी निरनुनावः ॥ अपमानितोऽनिमानी, यद्दुःखं वहति तदनुपमेयम् ॥२॥ ते डुःखें डुनाणो थको कदाचित् तमने मित्रनी पेठें मले, तोपण तमारे एनो विश्वास न करवो. जे माटे हुं नगरमां जइने को

इकनां शस्त्र लेइने नवी कीलिका करीने हुं पाछो आवुं, त्यांसूधी तमारें सावधानपणें वृक्षने स्थाने तथा वाडीनें आंतरे देवीसहित जेम कोइ न जाणे तेम रहेवुं. ए रीतें अत्यंतपणे कहीने ते कोकास नगरमां निःशंकप णें गयो. त्यां कोइक सूत्रधार रथचक्र घडवाने उद्यमवंत थयो छे, पोताना घरनी बहार शालामां बेठो छे, त्यां जइने कीलिका घडवा माटे विशिष्ट उपकरण याच्यां, ते सूत्रधार उपकरण लेवा घरमध्ये गयो, एटले कोकाश घडवाना विज्ञाननो रसियो होवाथी ते रथचक्र क्षणेकमां निपजावतो ह वो. जे चक्र पोतानी मेलें उभुं रहे, हाथथकी मूक्युं थकुं दिव्यचक्रनी पेठें पोतानी मेलें फरतुं आगल जाय, भींत प्रमुखने विषे हणायु थकुं तेमज पाछुं आवे, अहो! कलानी निपुणतानो रस केवो असमंजस छे के जेथी प्राणी पोताना हितनी वात पण न चिंतवे. हवें ते.कोकाश परीक्षाने अ र्थे रथचक्र फेरवे छे. एटले ते सूत्रधार पण घरमांथी उपकरण लेइने बा हर आव्यो. त्यां ते अनुपम चक्र देखीने महापणपणें विचारवा लाग्यो के, निश्चयें ए असाधारण कलावालो कोकाश छे, एवो कलावंत पृथ्वी मंमलने विषे अन्य कोइ दीठो नथी, अने सांभल्यो पण नथी, माटे ए वात राजाने जणावुं. जेमाटे ए राजाना द्वेषीनो मित्र छे. तेथी राजा महारी उपर प्रसन्न थशे. एवुं डुर्ध्यान करीने पोताना पुरुषने कह्युं के, एने नजरमां राखजो, हुं आवुं, त्यांसूधी जवा देशो नही. एम कही राजा पासें जइने कह्युं. हे देव! तमारा भाग्यनो आकर्ष्यो, सर्व सूत्रधारमां शिरोमणी महा कलावंत जे कोकाश ते क्यांकथी महारे घेर आव्यो छे. जेणें गरुड निपजाव्यो ते ना बलें काकजंघ राजा डुर देशांतरवर्त्ती राज्य संपदा पोताने वश करतो हवो. ते वात सांभलीने राजा साधु साधु एम बोलतो पोतानां पुरुषोने कोकाशने बांधवा मोकलतो हवो. तेणें पण कोकाशने बांधी आण्यो. तेने राजायें क्रौंच बंधने बंधावी अति कदर्थना करते पूछ्युं, हे कोकाश! काक जंघ क्यां छे? पुष्ट बुद्धिना धणी एवा कोकाशें पण कांइक चित्तमां चिंत वीने काकजंघ राजानुं स्थानक प्रमुख देखाडी दीधुं. अथवा शुद्ध बुद्धिवंत पुरुषनो आशय समुद्रनी पेठें कोण जाणी शके?

हवे कनकप्रभ राजा परम हर्षें करीने जाणवा लाग्यो के, आज हुं त्र ण भुवननुं राज्य पाम्यो. एम विचारी यम सरखा सुभट साथें लेइने नी

कह्यो. रे काकजंघ ! क्यां गयो ? क्यां गयो ? इत्यादिक बोलतो त्यां गयो. काकजंघ राजा पण उंचां वचन सांजलीने शुं थयुं ? एम आकुल व्याकुल थतां जेटलामां नासवा मांमे ले, एटलामां तो सुजटो आवी तेने मयूरिका बंधनें बांधीने बंदीवाननी पेरें राजा राणीने कषायवशें नाना प्रकारनां कुवचन कहेतां अनेक विटंबनापूर्वक नगरमां लावीने काष्ठपंजरमां नांखता हवा. काकजंघ राजायें विचार्युं के, अहो ! ए रथकार खलथकी पण खल ले. नहिंतर अमे ठाना रह्या हता तेने ए विटंबना केम आवे ? माटे एतो पाणीमांथी अग्नि उठी, चंद्रमंमलथी गरल ऊर्युं, अथवा एमां एनो शो वांक ? पोतानाज डुष्टकर्मनो ए विपाक ले, नहि तो एवा सज्जननुं मन डुर्जननी पेठें केम थाय ? इत्यादिक चिंता करे ले, जन्मथकी पण एवी आपदा तेणें नथी नोगवी, एम ते राजा वचनातीत मानसिक पीडा नोगवतो एवाने पण ते राजा अन्न मात्र न आपे. तेथी पासे रह्या जे लोक, ते करुणायें करी कनकप्रन राजानी बीहीकें वायसपिंमनी पेठे कांइक अन्न नांखता हवा. ते दिवसथी वायसपिंम प्रवर्त्यो. जेमाटे लोक कांइ परमार्थ जाणता नथी. ए रीतें वायस पिंमीयें राजा राणी बेहु पोताना प्राण धरेले. जूर्ज के, महोटा पुरुषोने पण एवी अवस्था आवे ले ! अथवा नवस्थिति सर्वत्र प्रसिद्ध ज ले ॥ यतः ॥ को इब सया सुहिर्ज, कस्स य लछी थिराइ पिम्माइ ॥ को मिच्चुणा न गहिर्ज, को गिद्धो नेव विसएसु ॥१॥

एक दिवस कनकप्रन राजायें विचार्युं के, सर्व अनर्थनुं मूल ते ए कोकाश ले. माटे एने राखवो नही. एम विचारीने कोकाशने चोरनी पेठें मारवानो हूकम कर्यो. तत्काल सुजटो तेने विटंबना पूर्वक पशुनी पेठें वधस्थानके लेइ जतां पूर्वना शुनकर्मना वशें अनुकंपायें नगरना लोकोयें दीठो. त्यारें लोकोयें नेगा थइने घणो आग्रह करी राजाने विनंती करी के, हे महाराज ! हे महा निर्मल यशना धणी ! जे काम करियें ते विचारीनें करियें, तो परिणामे सुखदाइ थाय ॥ यतः॥ शल्यवन्हिविषादीनां, सुकरैव प्रतिक्रिया॥ सहसा कृतकार्योत्थानुतापस्य तु नौषधम् ॥ १ ॥ दैववशें एवो कलापात्र, कामकुंननी पेठे इछित अर्थनो साधक जे पंमित होय तेनो कोण विध्वंस करे ? जे कलावंत होय तेनी साधारण वृत्ति होय, तेने पोतानो तथा परनो एम न होय, ते सर्वने बहुमान करवा योग्य होय, माटे एवा कलावंतने

पोतानी पासे राखो,एना महिमाथी सर्व राजाथी अधिक तेजवंत तमे थाउ.

एवुं सांजलीने राजायें ते कोकाशने तेडावीने पूछ्युं के, तुं शुं विज्ञान जाणे छे? ते बोल्यो, हे राजन्! समस्त सूत्रधारनुं अतिशय विशेष विज्ञान हुं जाणुं छुं. त्यारें राजा बोल्यो, हे कलाकुशल! महारे योग्य कमलाकर नामा एक मंदिर बनावो. कमलनी पेठें सो पांखडी करी तेनी मध्य कर्णिका उपर महारुं जवन, तथा सो पांखडी उपर सो पुत्र योग्य सो जवन निपजावो, एवी कलानो अतिशय करो, जेम सकल राजा थकी अधिक जवनरुद्धि महारे थाय. एवो आदेश कोकाशें प्रमाण कर्यो. तेथी बंदिखानादिक परवशपणुं दूर थयुं. पछी ते जुवन नीपजाववा माटे राजायें काष्ठ लेवानी आज्ञा करी.

हवे गूढ आशयनो धणी एवो जे कोकाश तेने जीववानी आशा थइ. महेल करवाने उजमाल थयो थको काकजंघ राजाने मलवाने अत्यंत इछा करे छे, पण कनकप्रज राजानी आज्ञा विना मली शके नही. त्यारें विचार्युं के, काकजंघ राजा महारा उपर घणुं हीणुं मानता हशे, मनमां एम जाणता हशे जे, अमे राजा राणी बेहु जण गुप्त रह्यां हतां तेने कोकाशें बताव्यां, माटे ए कोकाश असमंजसनो करनार दुर्जन थयो, एवो तेमने संदेह थतो हशे. ते संदेह टालवाने कोकाश पोतानो अजिप्राय सूचक एक श्लोक लखी मोकलतो हवो. ते आ प्रमाणेः—" कर्कशकर्मणि जिषजा, विहिते मा मंद दुर्मनायिष्ठाः ॥ सपदि गुणायैव तवै, तन्नविता निश्चिनुष्वेति ॥ १ ॥ अर्थः—वैद्यें अति कर्कश औषध दीधुं, तेथी रे मंद! आमण दुमणो न थइश. जे कर्कश औषध छे ते तत्काल गुणमाटेज छे. एम निश्चय करजे. ते अन्योक्ति वांचीने राजा विचारतो हवो के, कोकाशें मने हित जाणीनेज नगरमां तेडाव्यो जणाय छे. अन्यथा कनकप्रज राजा मने कोण जाणे? मारत के, शुं करत? ए उक्तियें जाणुं छुं के, कोकाश बंधुनी पेठें महारी पासेज छे, मने ए क्लेशथकी मूकावशे, एम निश्चय करीने ते राजा त्यां काल गमावतो हवो.

हवे कोकाश पण पोताना स्वामीने मूकाववानो उपाय चिंतवतो चक्रवर्त्तिना वार्द्धिक रत्ननी पेठें विशिष्ट आवासनी रचना करे छे, तेवामां ते राजानो दीपिकाधारक प्रकृतियें घणो सत्य पुरुष छे, तेणें विचार्युं के, र

खे आ पुरुष रत्ननो विनाश थाय! एम विचारीने कनकप्रभ राजानो गूढमंत्र जे हतो ते कोकाशने कह्यो के, हे विज्ञानीमां शिरोमणी! राजायें तुजने मारवानी इच्छा करी हती, पण न मार्यो. परंतु नवो प्रासाद निपजाव्या पछी ते घरप्रवेशनुं मुहूर्त्त करीने तेज दिवसे निश्चें तुजने तथा तहारा स्वामीनें मारशे. ते वचन सांभलीने कोकाश महा कषायवंत थइ कलिंगदेशना कनकप्रभ राजाने नगरसहित ध्वंस करवानो इच्छक थयो थको, तत्काल काकजंघ राजानो पुत्र जे विजय एवे नामें छे, तेनी पासें एक पुरुषने प्रच्छन्न वृत्तियें मोकलीने कहेवरावतो हवो के, तमे सार सार परिवार लेइने प्रच्छन्नपणें आ देशनी सीमायें आवी रेहेजो. ते सांभलीने विजय राजा पण, पोताना पितानुं वैरनिर्यातन करवाने उजमाल थको जे थोडुं पण घणा लश्करनुं काम करे, एवुं सारसार सैन्य लेइने छानो कंचनपुरने ढूकडो दैत्यनी पेठें कोइ जाणे नही ए रीतें रहेतो हवो.

हवे कोकाशें पण विचित्र आश्चर्यकारी एवा तोरण द्वार प्रमुख ते पद्माकर नामा प्रासादने विषे निपजाव्यां, ते देखीने कनकप्रभ राजा घणो हर्षवंत थयो. शुभ मुहूर्त्तें महोत्सवपूर्वक ते राजा पोताना पुत्रो सहित प्रासादमां पेठो, त्यां सर्व घणो विस्मय पामता आकुल व्याकुल थका प्रासाद जोवा लाग्या, घणुं प्रशंसवा लाग्या, कोकाशने प्रासाददान दीधुं. अने कहेवा लाग्या के, अहो! कोकाश! अमें पूर्वें नथी दीठो, नथी सांभल्यो एवो ए प्रासाद न संभविये एवी तहारी विज्ञान चातुरीथी नीपज्यो छे. अथवा पृथ्वीने विषे शुं न संभवीयें? ॥ यतः ॥ दाने तपसि शौर्ये च, विज्ञाने विनये नये ॥ विस्मयो नैव कर्त्तव्यो, बहुरत्ना वसुंधरा ॥ १ ॥

हवे गूढ अभिप्रायवंत एवो जे कोकाश ते कनकप्रभ राजाने एम कहेतो हवो के, हे राजन्! ए महोटा एक स्तंभिया प्रासादने विषे एकज कीलिका छे ते कीलिका जो रूडी रीतें प्रयुंजी होय तो, ए आवास, पोतानी मेलें विमाननी पेठें आकाशें चाल्यो जाय. ते सांभलीने कौतुक जोवानो रसियो एवो ते राजा ते यद्यपि कोकाशनुं बोलवुं जूठुं हतुं तथापि तेने भ्रांत चित्तथकी सत्य मानतो घणा सन्मान सहित कोकाशने एम कहेतो हवो के, हे विज्ञान रचना करवामां निपुण! तुं ए कौतुक अमने देखाड्य, के जे

थी करी अमे प्रवर महोटा नगर जोश्ये. कोकाश बोल्यो, तमारा पुत्र सहित तमने तत्काल अपूर्वतर देखाडुं. माटे हे राजन्! तमे तथा तमारा पुत्र सहु पोतपोताना स्थानके बेसो, पछी हुं कीलिका प्रयोगें करी तमोने अतुल कौतुक देखाडुं. ते सांजलीने जेम डुकालमां नूख्या रांकजनो होय ते जोजन करवा बेसे, तेनी पेरें शीघ्र शीघ्र ते राजा तथा राजाना शो पुत्रो मलीनें सहु ते प्रासादने विषे पोत पोतानी पांखडियें बेसी गया.

हवे ते कोकाश पण जेम कोइ बंदिखानाथी निकले तेनी पेरें प्रासाद मांथी बहार नीकलीने बोल्यो. के जो जो रे मूर्खो! तमे महारो प्रभु जे काकजंघ राजा तेने मारवानी इछा करी तेनुं किंपाक वृक्षनी पेरें महा दारुण फल देखाडुं छुं एम कहेवाने समकालेज, उत्सुकपणें कीलिका प्रयूंजतो हवो. ते प्रयोगथकी तत्काल सर्व प्रासाद मली गयो. त्यारें जेम कमलमां ज्रमर रही जाय, तेना मनोरथनी पेरें तेमां रह्यो थको राजा पोताना पुत्र सहित सोर बकोर करवा लाग्यो. ॥ यतः ॥ अन्योक्तिः ॥ रात्रिर्गमिष्यति जविष्यति सुप्रजातं, जास्वानुदेष्यति हसिष्यति पंकजश्रीः ॥ इछं विचिंतयति कोशगते द्विरेफे, हा हंत हंत नलिनीं गज उज्जहार ॥ १ ॥ एवा अवसरने विषे कोकाशने संकेतें विजय राजा पण प्रलय कालना मेघनी पेरें, कनकप्रज राजानो वध करवा माटे नगर बहार आव्यो. ते बे प्रकारनुं असमंजस देखीने हाहाकारें व्याकुल एवो सर्व नगरने विषे बुंबारव थतो हवो. एवुं देखीने कनकप्रज राजानो सेनानी नगर बहार नीकल्यो, तेणें विजय राजाने नगरमां पेसतां क्षणेक थोजाव्यो. अने त्यां पोतानुं घणुं पराक्रम फोरवीने विजय राजानी सार्थे अत्यंत युद्ध कर्युं. तेमां शरें शर, कुंते कुंति, दंर्ने दंनी, खड्गें खड्गी, शक्तें शक्ति, पट्टिशायें पट्टिशी, मुजरें मुजरी, शल्यायें शल्यी, शूलियें शूली, चक्रें चक्री, यष्टियें यष्टी, मुष्टियें मुष्टी, केशें केशी, बाहुयें बाहु, कूर्परें कूर्परी, करायें करी, स्कंधायें स्कंधी, शीर्षायें शीर्षि, पगें चालनारा सार्थे पगें चालनारो, पादें पादी, ए रीते ते डुर्धर क्रोधें बेहु तरफना सुजटोयें संग्राम कर्यो. " परं हतं सैन्यमनायकं " ॥ इति वचनात्॥ परंतु नायकविनानुं सैन्य हणायो त्यारें हलवे हलवे कनकप्रज राजाना सेनानीना लोक नाठा. ते जोइ विजय राजानुं सैन्य गाममां पेसीने सर्व नगरनो ध्वंस करतुं हवुं. ते ध्वंसने अ

नंतर जेम कोइने नरकमांथी काढीयें तेम विजय कुमर काष्ठ पंजर मध्ये थी पोताना माता पिताने काढतो हवो. पछी संपूर्ण मनोरथवंत एवो विजय राजा ते कोकाशने सार्थे लेइने निःप्रकंप मनथको नगरमांथी नीकली ने चतुरंगी सेनायें परिवर्यो शीघ्र क्षेम कुशलें पोताने नगरें पहोतो, माता पिता तथा कोकाश ते सर्व महामहोत्सवें पोताना नगरमां पेसता हवा.

हवे काकजंघ राजा ते, कृतज्ञ शिरोमणि, परोपकारी एवा कोकाश ज णी, अगणित मणिसुवर्णादिक अति घणी, अति अद्भुत एवी विभूति देतो हवो. तथा सूर्य रथना अश्व सरखा हजारो अश्व, शैकडोगमें ऐरावण स रखा हाथी, घणा ऋद्धिवंत गाम, आपतो हवो. एम कोकाशने पोताना सरखो करतो हवो ॥ यतः ॥ कृतज्ञस्वामिसंसर्ग, मुत्तमस्त्रीपरिग्रहम् ॥ कुर्वन् मित्रमलोभं च, नरो नैवावसीदति ॥ १ ॥

यद्यपि विजयाराणीयें कीलिका परावर्त्तादिक हीणुं काम कर्युं. पूर्वे पण शोक्य उपर घणी इर्ष्या राखती, तेथी राजायें निश्चय कर्यो के, ए कीलिका परावर्त्तन राणीयें कर्युं. तेम राणी पण नित्य शंकाती रहे, परंतु राजा पोतें अति गंभीर छे माटे राणीनी कांइ पण वात प्रकट न करतो हवो. ॥ यतः ॥ अर्थनाशं मनस्तापं, गृहे दुश्चरितानि च ॥ वंचनं चापमानं च, मतिमान्न प्रकाशयेत् ॥ १ ॥ राणी सार्थे रोप सर्व निष्फल करतो हवो. राजायें मनमां एम विचार्युं के, प्रायें घणुकरी स्त्रीलोक ईर्ष्यालुज होय छे ॥. यतः ॥ अवंचको वणिग् विप्रः, संतोषी क्षत्रियः क्षमी ॥ वायुः स्थांस्नुरनुस्रोभि, योषानीर्ष्याभवेत् क्वचित् ॥ १ ॥

हवे कांचनपुरे पद्माकर नामा महोल हतो ते कीलिकायें करी संकोचाइ गयो, तेने उघाडवाने मंत्री प्रमुख कोइ समर्थ न थया, त्यारें राजा तथा कुमरने काढवा माटे कुहाडाना घात नांख्या, एटले महोल मध्ये यंत्रें करी प्रयुंजेला जे एकसोने एक मनुष्य तेने काष्ठना घा मस्तक उपर पडे. पोतानी मेलें उछलीने माथा उपर टक्कर मारे. तेथी ते एकशो एक जण दुहवाणा थका पंजरमां पंखीनी पेठें पोकार करता आक्रंद करे. त्यारें कोइ पण उपायें पोताना स्वामीने राखवो, एम प्रधान लोकोयें विचारीने ते अनन्य गतिपणें उतावला उतावला उद्धयणीयें आवी, कोकाशने जइ ने पगें लाग्या. अने घणो आग्रह करी पोताना स्वामीने जीवाडवानी भि

ज्ञा मागी. त्यारें कोकाशें अवकाश पामीने, पोताना कनकप्रज राजाना घ रना दासनी पेठें ते सर्व सेवा करे. एवुं तेमनी पासें कबूल करावीने तत्काल ते नगरीयें जइने, प्रासादनी कीलिका काढी. त्यारे ते एकसो एकनी आशा सहित ते कमलाकर जुवन विकस्वर कर्युं. ते सर्व कंठगत प्राण थया हता, तेने जेम गर्जावासथी कोइने काढीयें तेम ते एकसोने एक जणने प्रा सादमांथी कोकाश काढतो हवो. ते पण सर्व नवा, अवतारमां आव्या. एटला माटे ते राजा पण, सूत्रधारने पितानी पेठें आराधतो हवो. चाकर नी पेठें सूत्रधारनी सेवा करतो हवो, पद्माकर नामें महोल पण काकजंघ राजाने आपतो हवो. राजायें विचार्युं के, अहो ! आ कोकाशनी कला केवी अतुल्य छे के, जेणें हिंसादिक कर्मविना पण पोतानो स्वामी बंधाणो हतो तेने मूकाव्यो! वैरीने स्वकला देखाडीने वश कर्यो. अथवा एनो राजा पण धर्मी छे माटे धर्मीने जे कार्य विषम होय तेपण सम थइ जाय.

हवे एकदा चारज्ञानी मुनिराज पधार्या. तेमने राजायें वंदनादिक विधियें वांदीने पछी पोताना अने कोकाशना पूर्वजव पूछ्या. मुनि बोल्या,

गजपुर नगरने विषे तुं जैनी राजा हतो, अने कोकाश जैनी ब्राह्मण हतो. तुजने प्रसादनुं पात्र सूत्रधार हतो. ते जैनी ब्राह्मणने वचनें तें अनेक जैनजीर्णोद्धार कराव्या, नाना प्रकारना रत्नमयी बिंब जराव्या. ॥यतः॥ जवणं जिणस्स न कयं, नय बिंबं नेव पूइआ साहु ॥ डुध्धर वयं न धरिश्रं; जम्मो परिहारिउ तेहिं ॥ १ ॥ हवे सूत्रधार पण राजाना कह्या थकी वली अधिकतर नवी नवी रूप शोजानी रचनाने धर्मबुद्धियें चैत्यादि कर्मो करतो हवो ॥ यतः ॥ कला कलयतः सैवं, श्लाघनीया मनीषिणाम् ॥ यां श्रीसर्वज्ञसुखदां, हेतुत्वेनोपयुंजंते ॥ १ ॥

एकवार ते सूत्रधारें जातिमद कर्यो. वली एकदा कोइक राजाथी नाठो. तेवारें जैनमतधारक जैन सूत्रधार महा कलावंत त्यां आव्यो. त्यारें तेणें कलाना मात्सर्य माटे राजा आगल चाडी करीने इर्ष्यायें कोइ बीजा साधर्मी सूत्रधारने बतावी दीधो ॥ यतः ॥ कलावान धनवान् विद्वान्, क्रियावानपमानवान् ॥ नृपस्तपस्वी दाता च, स्वतुल्यं सहते नहि ॥ १ ॥ राजा कानना काचा होय, तेमाटे छ घडी सूधी तेने धरी राख्यो, पछी पश्चात्ताप करीने तेने मूकाव्यो, सत्कार कर्यो ॥ यतः ॥ साधर्मिकाणां सत्कार, स्तिर

स्कारः किल्लापदाम् ॥ तेषां पुन स्तिरस्कारः, पुरस्कारः सुदुर्गतेः ॥ १ ॥

ते राजा अने सूत्रधार बेहु जण अण आलोइने सौधर्म देवलोकें देवतानी कृद्धि जोगवीने तमे इहां उपन्या. तें पूर्वे श्री अरिहंतनी जक्ति करी हती, माटे एटली ठकुराइ पाम्यो, तथा कोकाश अतुल्य कलामां कुशल थयो, एक वार जातिमद कस्यो हतो, तेथी दासीपुत्रपणुं पाम्यो. फोकट ब घडी सूधी साधर्मिकने धरी राख्यो, माटे बमास सूधी बेहु जणने कनक राजायें धरी राख्या. पढी साधर्मिकने मूक्यो, माटे इहां पण बंदीखानाथी मूकाणा ॥ यतः ॥ वाचिकं कायिकं मान, सिकं कर्मपुराकृतम् ॥ अवंध्यबीज वद्दत्ते, स्वानुरूपं पुनः फलम् ॥ १ ॥ अनालोचितशल्यत्वे, विपाकोग्रं विदन्नपि ॥ बालो नालोचयेन्बल्य, महोबाल्यविजृंजितम् ॥ २ ॥ एवां ज्ञानीनां वचन सांजलीने विचारयुं के, अणआलोयुं पाप ते घणा विपाकने आपे. एम जाणीनें राजायें, दिग्व्रतमां जे अतिचार लाग्यो हतो ते रूडीरीतें आलोयो, गुरुयें जे प्रायश्चित्त आप्युं ते आचरीने बेहु पोताने ठेकाणे आव्या.

ए रीतें राजायें घणा काल सूधी राजकृद्धि जोगवीने, अवसरे पोताना पुत्रने राज्य आपीने, बेहु राणी साथे प्रव्रज्या लीधी. ते राजा, चारित्र पालीने सौधर्म देवलोकें देवता थयो, फरी मनुष्यावतार पामी राजा थइने सिद्धिनां सुख अनुजवशे. कोकाश पण राजा साथें चारित्र लेइ घणा काल सूधी चारित्र पालीने माहेंड देवलोकें इंड्नो सामानिक देवता थइने पढी मनुष्यावतार पामीने सिद्धि पामशे. ॥ ए काकजंघ राजा तथा कोकाशनी कथा आचार प्रदीप प्रकरणमां ढे.

ते माटे राजाने तथा कोकाशने बीजुं घणुयें बल हतुं तो पण जो धर्मरूप बल हतुं, तो बंदिखानामांथी नीकल्या. तथा जो धर्मबल हतुं तो अंते सिद्धिने पाम्या. माटे धर्मबल ते सर्व बलने जीतनार ढे. इति तृतीयपद.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे ढे. "सवं सुहं धम्मसुहं जिणाइं. (सवं सुहं के०) सर्व सुखने (धम्मसुहं के०) धर्मसुख (जिणाइं के०) जीते. एटले सर्व सुखने धर्मसुख जीतनार ढे. ॥ यतः ॥ तणसंथारनिसन्नो, मुणिवरो जहरागमयमोहो ॥ जं पावइ मुत्तिसुहं, कत्तो तं चक्कवट्टी वि ॥१॥ एटला माटे श्री जगवती सूत्रे बार मासनी दीक्षा पर्यायवंत मुनियें अनुत्तर विमानना सुखने पण उल्लंघ्या ढे. ते उपर संयति राजानो दृष्टांत कहे ढे.

॥ कांपिल्लपुर नगरने विषे संयति नामें राजा राज्य करे छे. ते एकदा स
मये हाथी घोडा रथ पायक चतुरंगी सेनायें परिवस्यो मृगया करवा नी
कल्यो. रसनो गृध्र थयो थको मृगने हणे छे, ते राजा, केसरी नामा उद्याने
गयो. त्यां एक मुनिराज अणगार तपोधन सज्झाय ध्यानयुक्त धर्मध्यान
ध्याय छे, वृक्षादिकें व्याप्त नागरवेली प्रमुखना मंमपमां रह्या छे, पाप आ
श्रव खपाव्या छे, एवा मुनिनी पासे एक मृग आव्यो. तेने संयति राजा
यें हण्यो. ते वेलायें घोडो दोडावीने शीघ्र त्यां राजा आव्यो. मृगने मूउ
देखीने अणगार दीठा. त्यारें राजा संभ्रांत थयो थको विचारे छे के, लगा
रेक मुनिनें में हण्या. अहो! हुं घातक छुं, मने हणवानुं शील छे, हुं मंद
पुण्यनो धणी छुं. एम चिंतवी, घोडाने विसर्जन करी, मुनिने विनयसहि
त वंदना करीने, एम कहेतो हवो के, हे जगवन्! तमें महारो अपराध
खमो. परंतु मुनि पण ध्यानमां रह्या थका राजाने बोलावे नही, त्यारें
जयभ्रांत थको राजा विचारे छे के, आ मुनि रखे मुजने नीच जाणीने घ
णो कोप करे!!! एवुं जाणीने बोल्यो, हे जगवन्! हुं संयति राजा छुं.
मने बोलावो. जो साधु कोप करे तो क्रोडोगमें मनुष्यने बाली नांखे.

हवे मुनि बोल्या, हे राजन्! तुजने अजय छे. तुं पण सर्व जीवने अज
यनो देनार थाउ. आ अनित्य जीवलोकमां हिंसा करीने शुं रीज पामे छे?
तथा शरीर अनित्य छे. सर्व छांमीने अवश्य जवुं छे, माटे राज्यमां शुं म
ग्न थयो छो? जीवित तथा रूप तो वीजलीसरखुं चंचल छे, तेमां तुं मूं
जाणो छो, अने परजवने अर्थे कांइ बूजतो नथी. स्त्री, पुत्र, मित्र, बांध
व, ते सर्व पोतें जीवतो होय, त्यांसुधी सर्व खावा पीवा जोग जोगव
वा मले, पण मुआ पछी कोइ केडे न आवे. मुआ पछी जो पिता मुउ
होय तो दुःखीया थका तेना पुत्र तेने बालवा काढे. पुत्र मुउ होय तो
पिता बालवा काढे, बांधव मूउ होय तो बांधव काढे. पछी जे ते जीव द्र
व्य उपार्जी गयो होय ते, पछवाडाना लोक, हर्ष करी करीने संतोष पा
मी पामीने, अलंकारादि जोग जोगवे. अने जे मुउ तेणें तो जे शुजाशुज
कर्म बांध्यां, ते कर्म सहित परजवे जाय. ते माटे हे राजन्! शुजने हेतु
यें तुं तप अंगिकार कर. ते सांजलीने राजा, महा संवेग निर्वेद पाम्यो.
राज्य छांमीने गईजाली मुनिनी पासे जिनशासनने विषे परमसुख रूप

एवुं चारित्र लेता हवा. पछी अनियत विहार करतां थकां, तथाविध को इ गामने विषे आवता हवा. एवामां कोइ अनिर्दिष्ट नामा क्षत्रिय जाति नो उपन्यो राजा ते स्वर्गथी च्यवीने आव्यो छे. तेणें कोइ निमित्ते जाति स्मरण ज्ञान उपन्याथी वैराग्य पामी राज्य छांमीने दीक्षा लीधी छे. ते पण विहार करता त्यां आव्या. ते संयति मुनिने देखीने एम कहेता हवा के, हे मुनि! तमारुं नाम शुं? गोत्र शुं? माहणपणुं शाने अर्थे लीधुं छे? आचार्यनी सेवा केम करो छो? अने विनीत केम कहेवाउ छो? तेवारें संयति मुनि बोल्या, महारुं संयति एवुं नाम छे. तथा हुं गौतमगोत्री छुं. गर्द्दनाली नामें महारा आचार्य छे, हुं जीवघातथी निवर्त्यो छुं माटे मा हण छुं, मुक्तिने अर्थें क्रिया करुं छुं. अने ते आचार्यना हुकुम प्रमाणे ते मनी सेवा करुं छुं. एटलांज माटे विनीत कहेवाउं छुं.

वली वगर पूछेज क्षत्रिय मुनि बोल्या. हे मुनि! क्रियावादी, अक्रिया वादी, विनयवादी, अने अज्ञानवादी, ए चारेने जे नव तत्त्वना जाण पुरु षो छे ते कुत्सित कहे छे, हीणा कहे छे, एम तत्त्वना जाण क्षायक ज्ञानी श्रीमन्महावीरस्वामी कहे छे. तेनुं फल देखाडुं छुं के, जे पापकारी पुरुष होय ते, घोर नरके पडे छे. तथा जे शुद्ध प्ररूपणा रूप धर्म सेवे छे, ते प्राणी दिव्यगति पामे छे. ते माटे क्रियावादी प्रमुखनां जे वचन छे, ते मा यावी होवाथी परमार्थें शून्य छे. तेनी मृषाभाषा छे, ते कारणे हुं तेनां व चन अण सांभलतो पोताने योग्य स्थानके वसुं छुं, गोचरी प्रमुख जाउं छुं. एवीरीतें ते क्षत्रिय मुनियें संयतिराज ऋषिने स्थिर करवा माटे तेणें एम कह्युं. हवे वली ते वादीना वचनथी सांभलतो तेनो हेतु कहे छे.

ते क्रियावादिप्रमुख मिथ्यादृष्टि, अनार्य सर्वेने में जाण्या छे, परलोक छतो छे, महारो आत्मा सद्योगरीतें जाणुं छुं, हुं पांचमे देवलोकें महाप्रा ण नामा विमानने विषे महा कांतिवंत उत्कृष्ट आउखें देवता हतो, त्यां थी च्यवीने मनुष्यना भवमां आव्यो, ए सर्व जातिस्मरण ज्ञानें करी हुं जाणुं छुं, वली विशेष ज्ञानेकरीने पोतानुं अने परनुं आउखुं जाणुं छुं. ते माटे अनेक वादीना मतनो जे अभिलाष ते पोतानुं स्वछंदपणुं छे जे अनर्थकारी संयमना. घात हेतु ते सर्व हे संयतिमुनि! तमे वर्जजो.

वली सांभलो हुं शुभाशुभसूचक प्रश्न, तथा गृहस्थना घर संबंधि

कार्यना जे विचार कहेवा तेथी निवर्त्त्यो बुं. माटे जे कोइ एवा मार्गे चाले, ते आश्चर्यकारी जाणवा. तथा में जे कह्युं के, हुं आउखा प्रमुख जाणुं बुं, ते विज्ञान श्री जिनशासनमां छे, पण बौद्धादिकना शासनमां नथी, ते माटे श्रीजिनशासनमां उद्यम करवो. उद्यम करवाथीज हुंपण जाणुं बुं, तेम तमे पण जाणशो. ते माटे तमोने उपदेश देतां कहुं बुं के, तमे अस्तिस्वनाव अंगिकार करजो, नास्तिकस्वनाव तजजो, सम्यक्ज्ञानें संयुक्त थयाथका दुःखें आचराय एवुं धर्माचरण करजो.

वली पण क्षत्रिय मुनि महापुरुषोनां उदाहरण देइने संयति मुनिने स्थिर करतो कहे छे के, एवी पूर्वोक्त वातो सांजलीनें जरत राजायें जरत क्षेत्र गंम्युं, सगर राजायें सागरांत पृथ्वी त्यागी, एम मघवा चक्रवर्त्तीयें, जरतना ठ खंम बांमी दीक्षा लीधी, सनत्कुमारें पण पुत्रने राज्यें थापीने तप अंगिकार कस्यो, लोकने विषे शांतिना करनार श्रीशांतिनाथस्वामी पण जरत क्षेत्रना ठ खंम पृथ्वीनुं राज्य गंमी अनुत्तर गतिने पाम्या, एमज इक्ष्वाकु कुलराजामां वृषन सरखा विख्यात कीर्त्तिना धणी कुंथु नामें राजाधिराज सिद्धि वस्या, तथा श्रीअरनाथ पण ठ खंम त्याग करीने शाश्वत सुख पाम्या, तेमज महापद्म चक्रीयें उत्तम जोग गंमीने तप अंगिकार कस्यो, वली एक बत्री धरती साधीने श्रीहरिषेण चक्रीयें अव्याबाध सुख वर्युं, तेम जय नामें चक्री एक हजार राजा साथें दीक्षा लेइने शाश्वत सुखना जोगी थया, वली दशार्णजइराजा दशार्ण देशनुं राज्य गंमीने दीक्षा लेता हवा. जेने साक्षात् इंइ महाराजायें घणी ऋद्धि देखाडीने धर्मने विषे प्रेस्या, तथा नमिराजा तो साक्षात् परीक्षा करतां पण न चल्या. त्यारें इंइें वारंवार प्रणाम कस्यो. पण नमिराजायें पोताना आत्माने न नमाव्यो. वली करकंमू कलिंगदेशने विषे उपन्या, डुर्मुख राजा पंचाल देशने विषे उपन्या, नमिराजा विदेह देशने विषे उपन्या, निग्गइ राजा गंधार देशने विषे उपन्या, ए सर्वे राजाउमां वृषन सरखा थका पोताना पुत्रोने राज्यें थापीने जिनशासनमां दीक्षा लेता हवा, वली सौवीर देशनो धणी उदाइ राजा राज्य गंमी दीक्षा लेइ अनुत्तर गति पाम्यो, तेम काशी देशना धणी नंदन नामें सातमा बलदेवें संयम लेइ कर्मशत्रुने हण्या, तथा विजय ना

मा बलदेवें गुणसमृद्ध राज्य छांमी दीक्षा लीधी, वली महाबल राजर्षि उग्र तपस्या करीने माथा साटे सिद्धि वख्या.

एम ते क्षत्रिय मुनियें, संयति मुनिने महा पुरुषोनां उदाहरणें करी ज्ञान पूर्वक क्रियानो महिमा कहीने हवे उपदेश दे छे के, हे संयतिमुनि! ते माटे ते नरत राजा प्रमुखनां उदाहरण सांजलीने उन्मत्त प्रलाप सरखा क्रियावादी आदिकना नामने कोण अंगिकार करे? जेमाटे श्रीजिनमत अंगिकार करीने केइक संसार समुद्र तख्या, माटे जे बुद्धिवंत होय ते प्रमाद न करे. एटले एम कह्युं के, जिनशासन अंगिकार करवुं, ते अंगिकार करीने केइक संसारसमुद्र तख्या, केइ तरे छे, केइ तरशे. ए कहेवाथी सिद्धिरूप फल बताव्युं. अनुक्रमें क्षत्रिय मुनि तथा संयति मुनि बेहु सिद्धि वरशे, ॥ इति श्रीउत्तराध्ययन सूत्रे ॥ एटले प्रस्तुत पदने एम जोडीये, जे सर्व सुखने जींतनार एक धर्मसुख छे, तेथी नरत राजा प्रमुखें छ खंमनां राज्य सुख छांमीनें चारित्र अंगिकार कख्यां ॥ इति श्रीसकलसनासामिनीनालस्थ लतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतमकुलकप्रकरणे षोडशगाथायांचत्वार्युदाहरणानिसमाप्तानि॥

हवे सत्तरमी गाथा कहे छे. तेनो पूर्वगाथा साथें ए संबंध छे के, पूर्व गाथामां चार वाना थकी पण धर्म उत्कृष्ट छे एम कही देखाड्यो. ते माटे हवे सात वाना सेवतो धर्मनो प्रतीपक्षी अधर्म थाय छे. ते अधर्मना कार्यनूत जे धन प्रमुख छे तेनो नाश देखाडे छे. एसंबंधें आवी सत्तरमी गाथा कहे छे.

जूए पसत्तस्स धनस्स नासो, मंसं पसत्तस्स दयाइ नासो ॥ मज्जं पसत्तस्स जसस्स नासो, वेसापसत्तस्स कुलस्स नासो ॥ १७ ॥

अर्थः—"जूए पसत्तस्स धणस्स नासो" जे प्राणी (जूए के०) जूवटुं रमवाने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीनुं (धणस्स के०) धननो (नासो के०) नाश थाय, एटले जूवटुं रमवामां आसक्त होय तेना धननो नाश थाय. ते उपर नलकूबरनो दृष्टांत कहेवो. तेनी कथा

एज पुस्तकना बीजा नागमां श्री नेमीश्वर नगवानना रासमां आवेली होवाथी इहां लखी नथी. तथा पांमव चरित्रमां पण छपाइ गइ छे.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. " मंसं पसत्तस्स दयाइ नासो " जे प्राणी (मंसं के०) मांसने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीने (दयाइ के०) दयानो (नासो के०) नाश होय. ते प्राणी हिंसा करीने कडुआ विपाक नोगवे. ते उपर सोदामनो दृष्टांत कहे छे.

एकदा श्रीकृष्णना पिता वसुदेवजी फरता थका त्रण सोषक पुरने विषे आव्या, त्यारें रात्री हती तेथी बहार देवकुलमां जइने सूइ रह्या. एवामां एक राक्षस आव्यो, तेणें वसुदेवजीने उगाड्या. उपाडी लेइने जवा मांम्युं. एटले वसुदेवजीयें मुष्टिप्रहार कर्यो. एम करतां बेहु जणने युद्ध थयुं. प्रथम बाहुयुद्ध कर्युं, पछी शस्त्रयुद्ध कर्युं, पछी पकडीने जेम धोबी शिला उपर वस्त्रने पछाडे, तेम शिला उपर पछाड्यो. तेथी राक्षस मरण पाम्यो. एवामां वहाणुं वायुं, घणा लोक नेगा थया, ते घणुं आदरमान देइ, श्री वसुदेवजीने रथ उपर बेसारी घणां वाजिंत्र वाजते नगरमां लेइ गया. सहुए मली वसुदेवजीने पांचसे कन्या देवा मांमी. परणवानो आग्रह कर्यो. वसुदेवजी बोल्या, हमणां हुं पाणिग्रहण नही करुं. एक वार तमे मनें ए वात कहो के, ए अधम पुरुष कोण हतो ? जेनें मार्यां थकां तमने आवडो हर्ष उपजे छे ! ! त्यारें तेमांथी एक पुरुष बोल्यो.

कलिंग देशें कांचनपुर नगरने विषे जितशत्रु नामें राजा राज्य करे छे. तेने सोदाम नामें पुत्र थयो. पण ते सोदामने सहज स्वनावें मांस खाधानो ढाल पड्यो. ते घणो मांसनो लोलुपी थयो. जेनो जे स्वनाव पड्यो ते टाल्यो टले नही. जेम श्वान एक पग उंचो राखी मूतरे तेने इयां चीर खरडाय छे के, जे माटे एने एक पग उंचो करवो पडे छे? तेमज दरजी कपडानो शिवनार पोतानी आंगली चाटे छे ते क्यां आंगली मधनी मीठासें खरडी छे? तथा मोची टांको मारे ने कराजे एटले मोची चामडाने टांको मारे अने घणो नार ताणनार जेवो आकार देखाडे छे ते क्यां चालीश मणने गाम्ले जोतर्यो छे? तथा कागडो पाणीयें नरेलुं सरोवर मूकीने कुंनने जइ विटाले छे ए सर्व तेमनी टेव पडी गयेली छे ते कांइ मटे नही.

इत्यादिक दृष्टांतें सोदामने मांस खाधानो ढाल पड्यो ते मटे नही.

राजा पोतें तो घणो परोपकारी छे, पण दीकरो डुष्ट थयो तेथी छुटथुं जाय नही. माटे राजायें नित्य एकेका मोरना मांसनो हुकम कस्यो. ते वंशगीरि नामा पर्वतमांथी एकेको मोर, एने नक्षण करवा माटे आणी आपे.

एकदा रांधणियें मोरनुं मांस लावीने मूक्युं, अने पोते क्यांक आडो अवलो गयो. एवामां मांजार आवीने मांस लेइ गयो. त्यारें रांधणियें नय थकी कोइकनुं बालक मारीने रांध्युं, तेने सोदाम नक्षण करवा बेगे. तेनो स्वाद घणो सारो लाग्यो, त्यारें रांधणियाने पूछ्युं, ए केनुं मांस हतुं ? रांधणियायें सर्व हकिकत कही संनलावी. त्यारें सोदामें रांधणियाने कह्युं के, तुं निरंतर मोरने बदले मनुष्यनुं मांस लावीने रांधजे. पछी ते डुष्ट सोदाम, निरंतर लोकोनां बालक लेइ जाय. एम करतां एकदा राजायें ते व्यतिकर जाएयुं. त्यारें राजा कोपें कलकल्यो थको ते सोदामने, नगरमांथी काढी मूकावतो हवो, ते पण पिताथी बीहीतो थको पर्वतमां जइने वस्यो. परंतु ते निरंतर आ नगरमांथी एकेकुं मनुष्य लेइ जतो हतो, तेने तमे यमपुरीयें पोचाड्युं ते काम घणुं रूडुं कर्युं. ए तमे घणा मनुष्यनी हत्या उतारी. ते सांनलीने वसुदेवजी घणो हर्ष पाम्या. त्यां पांचसे कन्यानुं पाणिग्रहण कर्युं. ए रीते मांसना खानारने दया न होय, ते माटे मांस नक्षण न करवुं. मांसना खानार प्रायें नरके जाय. एवुं श्री नगवतीजी सूत्रमां कह्युं छे. ॥ ए सोदामनी कथा श्रीनेमिचरित्रमां छे.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छेः—" मज्जं पसत्तस्स जसस्स नासो " ॥ जे प्राणी (मज्जं के०) मदिराने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय. ते प्राणीनुं (जसस्स के०) यश जे छे ते (नासो के०) नाश पामे. ते उपर राजाना पुत्रनी कथा कहे छे.

साकेतपुर नगरना राजानी मदनलता राणीनी कूखने विषे पुत्र आव्यो, ते पुत्र अनुक्रमें महोटो थयो, राजाने घणो वहालो हतो, ते यौवनावस्था पाम्यो, एटले तेने मदिरा पीवानी टेव पडी. गइ तेणे कर्मदोषें करीने एकदा मदिरा पीधी छे तेथी मदोन्मत्त थयो, थको राजानी माताने आक्रोश गालो ताडना तर्जना करवा लाग्यो. ते वृत्तांत राजायें जाएयुं. तेणें पुत्रने तेडीने घणो ठबको दीधो. त्यारें मदिराना परवशथी ते राजाने पण आक्रोश करवा लाग्यो. तेथी राजाने घणो कषाय जाग्यो. राजायें

विचार्युं के, सुवर्णनी छुरी होय तोपण पेटमां मारवाने काम न आवे, ते माटे ए म्हारो पुत्र छतां पण जो म्हारी माताने आक्रोश करे, अने मने खातरमां न गणे, तो ते म्हारे शा काममां आवे ? एम विचारी पुत्रनी जीभ कपावी. तेथी तेनो मद उतरी गयो. लोकमां घणुं लाज्यो. नगरीमां घणो अपयश थयो, पछी एक मासनुं अनशन करीने ब्राह्मणनो दीकरो थयो. इत्यादिक विशेष अधिकार श्रीसमरादित्य चरित्रथी जाणजो, इहां मदिरानुं प्रयोजन हतुं तेटलीज वात कही. एम वली सांबकुमर प्रमुखें मदिरा पीधी, तेथी अनर्थ थयो छे ॥ यतः ॥ शैवशास्त्रेऽपि ॥ मूलं समस्तदोषाणां, मद्यं यस्मादुदिरीतम् ॥ मद्यपानं कथं कार्यं, नरेणाशुचिलक्षणम् ॥ ॥ १ ॥ इत्यादि ॥ दूहा ॥ अंब फले पति राखके, महुआ फले पत खोय ॥ ताको रस मुखमां पडे, क्युं न हीन बुद्धि होय ॥ १ ॥ इत्यादि ॥

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छेः—वेसापसत्तस्स कुलस्स नासो" जे प्राणी (वेसा के०) वेश्याने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्तहोय, ते प्राणीना (कुलस्स के०) कुलनो (नासो के०) नाश थाय. एटले कुल वधे नहीं. ते उपर उज्झित कुमारनो दृष्टांत कहे छे. यथाः—

वाणिज्य गाम नगरने विषे इशान कूणे द्युतिपलाश नामें उद्यान हतुं. तेमां सुधर्म यक्षनुं देहेरुं छे. त्यां मित्र नामें राजा राज्य करे छे. तेने श्री नामें देवी छे. ते नगरमां कामध्वजा नामें गणिका वसती हती. ते वेश्या बहोंतेर कलानी पंडित, चोसठ गणिका गुणें सहित, एकवीश रति गुणें प्रधान, बत्रीश लक्षणा पुरुषने वश करती, अढार देशनी भाषामां विशारद, महारूपवंती, हजारोगमे गणिकानुं अधिपतिपणुं भोगवती विचरे छे.

वली ते नगरने विषे महाऋद्धिवंत एवो विजयमित्र नामें सार्थवाह वसे छे. तेने सुभद्रा नामें भार्या छे. तेने उज्झित नामें पुत्र छे. एकदा भगवान श्री महावीरस्वामी समोसर्या. तेमने राजावंदना करवा नीकल्यो, धर्म सांभलीने पर्षदास्थानके गइ. पछी भगवंत श्री गौतमस्वामी छठ छठ्ठनुं, पारणुं करता पारणाने दिवसे वाणिज्य गाम नगरने विषे गोचरी पधार्या, राजमार्गमां आव्या, त्यां घणा हाथी घोडा सुभट संनद्धबद्ध थइ, हाथमां विविध प्रकारनां हथियार धर्यां छे, तेना वृंदमां मध्य भागे एक पुरुष छे, ते बंधनें बांध्यो छे, कान नाक काप्यां छे, वध्य मंडनें मंडित छे, गले

कणेरनी माला घाली छे, तिलनी पेठे छेदतां तेनुंज मांस तेना मुख मां खवरावता, कांकराना सेकडो तेणें मारी जतो, अनेक नरनारीयें परि वस्यो छे, राजपुरुष चोतरे चोतरे उद्घोषणा करे छे के, जे कोइ उज्ञित कुमर नी पेठें अपराध करशे, तेने पोतानां कर्म अपराधी करशे. ते वात गौतम स्वामीयें सांभली, यथापर्याप्त आहार लेइने प्रभु पासे आवी, आहार दे खाडी, वंदना नमस्कार करीनें एम कहेता हवा के, हे भगवन्! में नगर मां आज पूर्वोक्त वृत्तांत दीठुं, ते पुरुष पाछले भवे कोण हतो? प्रभु बोल्या.

आ जंबुद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे हस्तिणाउर नामें नगर हतुं. त्यां सुनंद नामा राजा राज्य करतो हतो, ते नगरने विषे एक महोटुं गोमंमल हतुं, त्यां घणां गोरूप अनाथ होय, सनाथ होय आदिक सर्व नगरीनी गायो, बलदिया, पाडा, वृषभ सर्वेने चारोपाणी संपूर्ण मले, तेथी निरुपसर्ग थकां सुखें रहे छे. ते नगरमां एक भीम नामें कूटग्राह वसे छे, ते घणो अधर्मी छे, तेनी उत्पला नामें भार्या छे तेनें एकदा गर्भ रह्यो. ते गर्भ त्रण मासनो थयो त्यारें उत्पलाने, एवो दोहोलो उपन्यो के, जे स्त्रियो, गायो अने वृषभ प्रमुखना कान, नाक, आंखो, जीभ, होठ, गलकंबल, खांधां प्रमुख नां सोला करी तली भुंजी संस्कारी मदिरा प्रमुख सहित आस्वादन कर ती हशे, तेने धन्य छे. एवा पदार्थ जो होयतो हुं पण भोजन करूं. एम विचारती दिवसे दिवसे दूबली थाय, मुख कुमलाय, यथोचित पुष्प, वस्त्र, गंध, माल्य, अलंकार भोगवे नही, ते भीम कूटग्राहें जाण्युं. त्यारें उत्पलाने पूछेयुं के, तुं डुबली केम थइ छो? त्यारें तेणीयें दोहोलानी सर्व वात कही. भीमें कह्युं, तहारो दोहलो हुं पूरो पाडीश, तुं मूबली न थइश. पछी एकदा भीम कूटग्राह मध्यरात्रे एकलो निर्बीकपणें संनद्ध बद्ध हथियार पडि हार लेइने गोमंमलमां जइने कोइना कान, कोइनी आंख, कोइना खांधा, इत्यादिक कापी कापीने लेइ आव्यो. उत्पलाने आप्यां. तेणें तेज रीतें वावर्यां. दोहोलो संपूर्ण थयो. अनुक्रमें नव मास पूरा थया, पुत्र आव्यो, ते महोटे महोटे शब्दें आरडवा लाग्यो, घणुं विरूप विस्वर आरड्यो. ते छोकरानो शब्द सांभलीने आखा हस्तिणाउर नगरनी गायो तथा गामनां वा छडां बलदिया प्रमुख त्रास पाम्या थका चारे तरफ नासवा लाग्या. तेमाटे तेना मातापितायें तेनुं गोत्रास एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमें ते महोटो थयो.

एवामां तेनो पिता नीम मरण पाम्यो. त्यारें तेना मित्र ज्ञाती स्वजन प्रमुखें घणुं रोतां आक्रंद करतां तेनुं मरणकार्य कर्युं.

एकदा सुनंद राजायें ते गोत्रासने कूटग्राहपणें थाप्यो. जे कोइ मार्ग प्रमुखमां हीणाचारी होय, तेने पकडे, दंम करे, त्यारें गोत्रास निरंतर अर्द्धरात्रीसमये संनद्धबद्ध प्रमुख आयुद्ध लेइ, गोमंमल मध्ये जइने, कोइना नाक, कोइना कान, कोइना गलकंबल, बेदीने घेर लावे. तेना सोला प्रमुख निपजावीने नक्षण करे. एम घणां पापकर्म आचरी पांचसे वर्षनुं आयु पाली, आर्त्तध्यानें मरीने, बीजी नरके त्रण सागरने आउखें जइ उपन्यो.

हवे इहां विजयमित्र सार्थवाहनी सुनद्रा नार्याने बालक आवे बे, ते जीवतां रहेतां नथी, एवामां ते गोत्रास नारकीथी नीकलीने सुनद्रानी कूखें आवी पुत्रपणें उपन्यो, प्रसव्या पढी उकरडे नांखी देइ वली पाबो त्यांथी उपाडी लीधो. पढी अनुक्रमें महोटो कर्यो. बारमें दिवसें उकरडाथी लीधो माटे गुणनिष्पन्न उझितकुमार एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमें ते खीरधाव्य, मज्जनधाव्य, मंमनधाव्य, खिलावणधाव्य, अने अंकधाव्य, ए पांच धाव्यें पालीजतो महोटो थाय. एवा अवसरे विजयमित्र सार्थवाह गणिम धरिम मेज्ज पारिबेद्य ए चारे प्रकारनां नांम लेइने लवण समुद्रमां जहाजे चढयो. त्यां जहाज नाग्युं, सर्वनांम बूड्या, सार्थवाह अशरण थको मरण पाम्यो, त्यारें ते मुउं जाणीने, घणा ईश्वर, तलवर, मामंबिकादिक हता ते बाह्य-हस्तगत सर्व द्रव्य लेइ गया. सुनद्रा सार्थवाही पण नर्त्तारनुं मरण सांनलीने घणो शोक संताप करती आर्त्तरौद्र ध्यान धरती रोती आक्रंद करती विलपती थकी रही. मित्र, ज्ञाति, स्वजनादिकें मली मरण कार्य कर्युं.

अन्यदा नद्रा सार्थवाही साथनो विनाश, जहाजनो विनाश, नर्त्तारनो विनाश चिंतवती थकी, कालधर्म पामी. तेनें मरण पामी जाणीने कोटवालें आवी उझित कुमारने घरमांथी काढी मूक्यो, अने ते घर बीजाने आप्युं. ते उझित कुमार पण पोताना घरमांथी नीकल्यो थको वाणिज्य गामने विषे जुवटुं रमतां त्यां वेश्याना घरने विषे फरतो रहे, कोइ वारनार नही तेथी स्वइच्छायें नोग नोगवतो थको विचरे. स्वछंदाचारी, मद्यप्रसंगी, चोरप्रसंगी, द्यूतप्रसंगी, वेश्याप्रसंगी थको एकदा कामध्वजा गणिका साथें लाग्यो, ते साथें उदार विषय सुख नोगवतो विचरे बे.

एवा अवसरे इहां मित्रराजानी राणी श्रीदेवीने योनिशूल प्रकट थयुं. तेमाटे मित्रराजा पोतानी राणी साथें मनुष्य संबंधी नोग नोगवी शके न ही. त्यारें राजायें उज्झित कुमारने कामध्वजा गणिकाना घरथी काढी मू काव्यो, अने पोते ते कामध्वजागणिकाने अंगिकार करी.

हवे उज्झित कुमार ते वेश्या उपर गृद्ध थयो, तेमांज तल्लीन थयो थको मूर्छित थयो तेने बीजुं कांइ गमे नही. ए गणिकानोज अवसर ताकतो फरे. एकदा ते अवसर पामीने कामध्वजा गणिकाना घरमां गयो. का मध्वजा गणिका साथें नोग नोगववा लाग्यो. एवा अवसरे मित्रराजा स्नान करी, बलिकर्म करी, सर्वालंकारें विनूषित थइ, मनुष्यना वृंदें परि वर्यो ज्यां गणिकानुं घर छे, त्यां आव्यो. एटले उज्झित कुमारने गणिका साथें नोग नोगवतो दीठो. त्यारें कषायमां आवी, त्रिवली चढावीने उ ज्झित कुमारने पोताना पुरुष पासे पकडावी यष्टि मुष्टि ढींचण अने कू णीने प्रहारें करी मुवा सरखो कर्यो. पछी अवले बंधनें, बांधीने हे गौतम ! जेम तमे जोइ आव्या एवी अवस्थायें पमाड्यो छे.

एम नगवाने कहे थके श्री गौतमस्वामी पूछे छे के, हे नगवन् ! ए इहांथी काल करीने क्यां जशे ? प्रनु बोल्या, ए उज्झित कुमार, पच्चीश व र्षनुं परम आउखुं पालीने रत्नप्रनायें नारकी थशे. त्यांथी नीकलीने वानर टोलामां वानरो थशे, ते यौवनमां तिर्यंचना नोगनेविषे गृद्ध थयो थको एक वानर साथें युद्ध करतां मरण पामीने एज नरतक्षेत्रें इंद्रपुर नगरमां गणिकाना कुलने विषे पुत्रपणें उपजशे. त्यां जन्मतांज तेना माता पिता वर्धित कर्म करी तेने नपुंसक कर्म शिखवशे. प्रियसेन कुमार नाम आपशे. ते नपुंसक, यौवनावस्था पामे थके, रूपलावण्य उत्कृष्ट पामशे. पछी ते प्रियसेन कुमार इंद्रपुर नगरने विषे राजा प्रमुख घणा लोकनी विद्या, प्र योग, मंत्र, चूर्ण, वशीकरण प्रमुखें मनुष्य संबंधी उदार नोग नोगवतो विचरशे. तेथी घणां पापकर्म उपार्जशे. एकवीशसें वर्षनुं परम आउखुं पालीने रत्नप्रनायें नारकीपणें उपजशे. त्यांथी च्यवीने अनुक्रमें तिर्यंच ना नव प्रमुखने आंतरे साते नरकमां उपजशे. पछी जलचर, थलचर, खे चर, उरःपरिसर्प, नुजपरि सर्प तेनी जेटली जाति जेटली कुलकोडी छे ते मां एकेकमां अनेक लाख वार उपजशे. तेमज चौरिंद्रियमां, तेइंद्रियमां,

बे इंडियमां एकेक जातिमां अनेक लाखवार उपजशे. एम कडवी वनस्पति प्रमुखमां तथा वाउ, तेउ, अप अने पृथ्वीमां अनेक लाखवार उपजशे. त्यांथी आज जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रने विषे चंपा नगरीमां पाडापणें उपजशे. ते पाडाने गोठील पुरुष मारशे. त्यांथी च्यवी एज चंपा नगरीमां शेठने कुले पुत्रपणें उपजशे. ते यौवनावस्था पामशे, त्यारें स्थविरनी पासे समकित पामी, चारित्र लेशे. पांच समितें समिता, त्रण गुप्तें गुप्ता थइ, घणां वर्ष सुधी साधुपर्याय पाली, आलोइ पडिक्कमी, समाधिमां काल करीने, सौधर्म देवलोकें देवता थशे. त्यांथी च्यवीने महाविदेह क्षेत्रे उत्तम कुलमां उपजी केवलज्ञान पामीने मोक्ष जशे. ए उज्झित कुमारनी कथा श्री विपाक सूत्रना बीजा अध्ययनमां छे, माटे विस्तारना अर्थियें त्यां जोवुं. ते उज्झित कुमार वेश्यासंगी थयो तो पुत्रसंतति न थइ, अने माठा विपाक पाम्यो. माटे वेश्यासंग तजवो ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतमकुलकप्रकरणे सप्तदशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि.

हवे अढारमी गाथा कहे छे. तेनो संबंधतो पूर्वें मेलव्यो छे.

हिंसापसत्तस्स सुधम्मनासो, चोरीपसत्तस्सं सरीरनासो ॥ तहा परत्थीसु पसत्तयस्स, सव्वस्स नासो अहमा गई य ॥१८॥

अर्थः—" हिंसापसत्तस्स सुधम्मनासो " जे प्राणी (हिंसा के०) जीवहिंसाने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीना (सुधम्म के०) जला धर्मनो (नासो के०) नाश थाय. इहां गुरु प्रत्यें शिष्य पूछे छे के, ज्यारें हिंसा करतां धर्मनो नाश थाय, त्यारें दान देवपूजा प्रमुख करतां धर्म केम थशे ? कारण के, तेमां तो हिंसा थाय छे. हवे गुरु महाराज उत्तर आपे छे के, हे शिष्य ! श्रीसूयगडांग सूत्रमां अर्थदंमने अधिकारे नागने हेतें, जूतने हेतें, यक्षने हेतें, जो पूजा करे, तो हिंसा थाय, पण जिनपूजाने हेतें हिंसा नथी कही. एटले पूजा यज्ञ ए दयाना

नाम श्रीप्रश्नव्याकरण सूत्रमां कह्यां बे. तेमाटेज श्रीज्ञाता धर्मकथांग मध्ये द्रौपदीयें, तथा रायपसेणीमध्ये सूर्यानदेवतायें, श्रीजीवानिगममध्ये विजय देवतायें, पूजा करी कही बे. तथा "न्हाया कयबलिकम्मा" एवा गाम गाम पाठ बे. त्यां बलिकर्म कहेतां पूजा कहीयें. ए ज्ञातासूत्र मध्ये मल्ली कन्या पिताने पगे लागवा गइ, त्यारें ब राजा उरडामां आव्या, त्यां एवो पाठ बे ॥ तएणं से मल्लिविदेह रायवरकन्ना एहाया जाव पायच्छित्त सवालंकारविनूसिया बहुहिं खुज्जाहिं जावपरिरिकित्ता इति ॥ ए बे गामे सरखो पाठ बे. ते माटे मल्लीयें बे वार देवपूजा करी. वली "अप्पणो पडिमं कारेइ" कहेतां मल्लियें पोतानी प्रतिमा नरावी. वली यतिना पडिक्कमणा सूत्रमध्ये॥ मंमी पाहुडियाए, बलिपाहुडियाए, (मंमीपाहुडियाए के०) नैवेद्यनुं धान्य लेवुं नही. कदापि अजाणतां वहोरीने खाधुं होय तो तेनुं मिछामि डुक्कडं. अढार नाम मालामां " पूजार्हणासपर्यार्चा उपहारबली समौ " (बलिपाहुडियाए के०) नैवेद्य जाणवुं. तथा महानिशीथ सूत्रमां धूप दीपने बलिपूजा कही. तथा आवश्यकनिर्युक्तिमां गाममां जे वडेरो होय ते दश शेर रांध्या चोखानो बलि उबाले. त्यारें तीर्थंकर व्याख्यान मूके. वली वास्तुकशास्त्र, ज्योतिषशास्त्रने विषे घर देवतानी पूजा करीने नूतने बलि देइने पेसवुं कह्युं बे ॥ यतः ॥ गृहप्रवेशं सुविनीतवेषः, सौम्येऽयने वासरपूर्वनागे ॥ कुर्याद्विधायालयदेवतार्चां, कल्याणदां नूतबलींक्रियां च ॥ १ ॥ एम नोजराजाने वारे आठसे वर्ष पहेलां कालिदासें मेघदूत मध्ये (बलि के०) नैवेद्य कह्युं बे. अने सूत्रमां तो गाम गाम बलि ते पूजा कहीबे. ते माटे पूजामां हिंसा नथी. ते हिंसा उलखवा माटे हिंसाना त्रण प्रकार कहे बे. एक हेतुहिंसा, बीजी स्वरूपहिंसा, अने त्रीजी अनुबंधहिंसा. हेतुहिंसा जे अयतनायें प्रवर्त्तवुं ते, स्वरूपहिंसा जे जीवनी हिंसा थाय ते, अने अनुबंधहिंसा ते जेना कडुआ विपाक आवे ते. तेमां अयतना अने अनुबंध ए बे हिंसा न जोइयें. अने स्वरूपहिंसा जो थती होय तो पण तेथी सिद्धिवरे. जेम समुड्मां पडता सिद्धि थाय तेनी पेरें जाणवुं. एटला माटेज हिंसा अहिंसा अनेक प्रकारें अहिंसाष्टकमां कही बे ॥ अविधायापि हि हिंसां, फलनाजनं नवत्येकः ॥ कृत्वाप्यपरो हिंसां, हिंसाफलनाजनं न स्यात् ॥ १ ॥ नावार्थः—केइक हिंसा न करे, अने हिं

सानां फल नोगवे. ते तंडुलमत्स्य तथा जमालीनी पेठें जाणवा. केइक हिंसा करे पण हिंसानुं फल नोगवे नही. जेम क्षीणमोही संयोगीने, इत्यादि ॥ १ ॥ ते माटे परमेश्वरनी आज्ञा सहित दया पालवी. ते आज्ञा विना हिंसा करेतो धर्मनो नाश करे, तेना उपर यमपाशनी कथा कहे छे.

आज जंबुद्दीपना नरतक्षेत्रमां वणारसी नामे नगरीने विषे डुर्मर्षण नामें राजा तेनी कमलश्री नामा राणी छे. ते नगरीमां यमपाश नामें चंमाल वसे छे, पण ते कर्मे चंमाल नथी. वली ते नगरीमां एक नलदाम नामें वाणियो वसे छे. तेनी सुमित्रा नामें स्त्री तेनें मम्मण नामें दीकरो छे.

एकदा कोइ सोदागर घोडा लाव्यो. राजा, तेनी परीक्षाने माटे एक घोडा उपर चढ्यो. एवामां कोइ वैरी राजानो देवता घोडाना शरीरमां पेशी राजाने आकाशे लेइ गयो. तेणें कोइक वनमां जइ मूक्यो. त्यां राजा घोडा थी हेठो उतस्यो, एटले घोडो मरी गयो. एवामां एक हरिण राजाने देखीने जातिस्मरण पाम्यो. ते हरिण नूमि उपर अक्षर लखीने एम कहेतो हवो के, हुं तमारो देवल नामा चाकर हतो. ते आर्त्तध्यानें मरीनें तिर्यच थयो बुं. तेणें आगल थइने राजाने पाणीनुं स्थान देखाड्युं. राजा पाणी पीने स्वस्थ थयो. एटले पोतानुं सैन्य आवी पहोच्युं. राजा कस्या गुणनो जाण होवाथी ते हरिणने नगरमां लइ आव्यो. राजायें नगरमां सर्व ठामे उद्घोषणा करावी के, कोइयें पण आ हरिणने मारवो नही. पठी निर्जयथको ते हरिण नगरमां स्वेछायें फरतो रहे.

एकदा ते हरिण नमतो नमतो मम्मणने हाटें आव्यो, कोइ पाछला नवना वैरथी मम्मणने कोप चढ्यो, बापने कहेवा लाग्यो के, ए मृग अपराधी छे, माटे एने मारो. त्यारें तेनो पिता नलदाम बोल्यो, वाणियाना कुलमां अपर जीव पण न मारवो, अने ए तो वली राजाने इष्ट छे, माटे नज मराय, तो पण पिता कांइक व्याक्षेपमां रह्यो, एटले मम्मणें ते मृगने मारी नांख्यो. पण वेगलां रह्यां कोटवालें अने यमपाशें दीठो, ते वृत्तांत कोटवालें राजाने कह्युं. राजा बोल्यो, ए वातनो साक्षी कोण? ते बोल्यो, एनो बाप साक्षी? राजायें एना बापने तेडावीने पूछ्युं, तेणें साचे साचुं कह्युं के, महारा पुत्रें मास्यो तो खरो. राजायें तेने सत्यवादी जाणीने पूज्यो, अने मम्मणने मारवानो हुकम कस्यो, यमपाशने मारवा सोंप्यो,

एटले यमपास बोल्यो हे राजन्! हुं हिंसा नही करुं. राजा बोल्यो. तुं चंमाल थइने हिंसा केम न करे? त्यारें चंमाल बोल्यो, सांजलो.

हस्तिशीर्ष नगरने विषे दमदंत नामें वाणियो हतो, तेणें श्रीअनंतनाथ तीर्थंकर पासे धर्म सांजलीने चारित्र लीधुं. तपस्या करतां थकां अनेक लब्धिवंत थया. तथा गीतार्थ थया. ते दमदंतऋषि विहार करतां आ नगरे पाधास्या. स्मशानमां काउस्सग्ग करीने रह्या. एवामां महारो पुत्र अतिमुक्तक नामें ठे तेने कोइ व्यंतर प्रमुखना उपसर्गें घणा रोग उपन्या हता. ते स्मशानमां गयो. मुनिने नमस्कार कस्यो, एटले मुनिनी शक्तियें निरोगी थयो. ते पुत्रें घेर आवीने मने सर्व वृत्तांत संजलाव्युं, हुं पण कुटुंबसहित रोगी हतो, ते कुटुंबने लेइ मुनिपासे गयो. अमे सहु रोगथकी मूकाणां, त्यारें हुं श्रावक थयो, में जावज्जीव हिंसा करवाना पच्चरकाण कस्यां, अने साधुने वैराग्यनुं कारण पूढ्युं, त्यारें ते साधुयें पोतानुं सर्व वृत्तांत मने प्रतिबोधवा माटे कही सांजलाव्युं, तेथी हुं जाणुं बुं. ते सांजलीने राजायें हर्ष पामी तेने पूज्यो. अने सर्व चंमालमां तेने वडेरो कस्यो. बीजे चंमालें मम्मणने मास्यो. यमपाश मरीने स्वर्गें गयो ॥ एकथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां ठे.

अर्थः-" चोरीपसत्तस्स सरीर नासो " जे प्राणी (चोरी के०) चोरीने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीना (सरीर के०) शरीरनो (नासो के०) नाश थाय. ते उपर हुंमिक चोरनी कथा कहे ठे

मथुरा नगरीने विषे शत्रुमर्दन नामें राजा राज्य करे ठे. ते राजा सज्जन लोकने पितानी पेठें हितकारी ठे. अने डुर्ज्जनने यमसरखो ठे. त्यां एक जिनदत्त नामें श्रेष्ठी श्रावकमां वडेरो ठे. ते करुणारसनो समुड अने सत्वरूप रत्ननो सागर हतो. ते नगरने विषे क्यांथी पण एक हुंमिक नामा चोर आवीने कोइ न जाणे एवी रीतें चोरी करे. पण ते सर्वत्र प्रसिद्ध ठे.

एकदा ते चोरें कोइ व्यवहारियानां घरमां खातर देइने सुवर्ण लीधुं. एवामां घरना लोक जाग्या. तेणें पोकार कस्यो एटले कोटवालें चारे तरफ वींटीने तेने धनसहित पकड्यो. खरुं ठे के, बिल बिलने विषे गोधा न होय. प्रातःकाले सूर्यने उदये चोरनी वात राजाने कही. राजायें कह्युं, ए जगत्नो शत्रु ठे, माटे एने विटंबना देइने मारो. त्यारें कोटवालें लींबडाना पत्रनी माला तथा कणेरनी माला, सरावलानी माला तेणे करी वध्य मंमनें

मंफित कर्यो, जुनां सडेलां सूपडानुं छत्र धर्युं, चोर्युं धन गले बांध्युं, गर्द्दन उपर चढाव्यो, दंफेरानुं वाजुं वागते चोतरें चबुतरे एम कहेता के रे रे लोको ! सांजलजो. आ रीतें दुंफिक चोरें चोरी करी ते माटे एने मारवा लेइ जइयें छीयें. तेथी कोइ चोरी करशो नही. जे चोरी करशे, तेनो अन्याय, राजा न्यायी छे माटे नही खमे. तेज़ वेला यष्टिमुष्ट्यादिक ताडनायें ताडी जतो. तिहां निर्दयपणें लोक एम कहेता हवा के, जूउ ए पोताना पापनुं फल केवुं पाम्यो छे ? एम सज्जन लोक नजरें जोता, लांछिया लोक हांसी करता, मुनिराज कर्मनां फल विचारता कहे छे के, एवां पापकर्म न करवां. चारे तरफ छुर्दंत छोकरें परिवर्यो कोइ दिशि सूफे नही, एम आडुं अवलुं जोतो, विटंबनापूर्वक बधा नगरमां फेरवीने कोटवालें वधस्थानके आण्यो, शूलीये आरोपीने चर पुरुष छाना जोवाने मूक्या, के जो एने कोइ कांइ मदत करे तो तेनो पण निग्रह करीयें. एवी अवस्थाने विषे ते चोरने तडकानो ताप लागते, लोहीनी धार नीकलते, अत्यंत तृषा लागी. तेवारें जे कोइ मार्गें ढूकडो नाकले, तेनी पासे पाणी मागवा लाग्यो, पण राजानी बीहीकें कोइ पाणी आणी आपे नही.

एवा अवसरमां जिनदत्त श्रावक ते मार्गें आव्या. ते शेठ पासे तेणें पाणी माग्युं. त्यारें शेठ दयावंत थका बोल्या, तने हुं पाणी पाइश. पण पंच परमेष्ठिनो नमस्कार संजारे तो तुं स्वर्गें जाय. ते सांजलतांज तेणें पाठ संजलाववा विनंती करी, श्रावकें नमस्कार कह्यो, ते वारंवार संजारवा लाग्यो. श्रावक पण जेटले घेरथी पाणी लाव्या, एटले उतावलो उतावलो नमस्कार संजारतो मरण पाम्यो. मरीने महर्द्धिक यक्ष पणें उपन्यो.

एवा अवसरे चर पुरुषें राजाने जिनदत्तशेठनुं वृत्तांत संजलाव्युं. राजायें शेठने पण मारवानो हुकम कर्यो. कोटवाल पण ते शेठने शीघ्र गर्द्दने चढावीने जेटले विटंबना करवा तैयार थयो एटले ते यक्षराजें अवधिज्ञानें जाण्युं के, अहो ! महारा गुरुने आवी अवस्था आवी ! एम विचारीने मायायें एक महोटो पर्वत रच्यो. पछी सहुने कहेवा लाग्यो, अरे ! राजाप्रमुख लोको, सांजलजो हुं आ पर्वतें सर्वने चूरीश, जे कारण माटे आ शेठ दयानो समुद्र, जगतनो हितवांछक छे, तेने तमें आरीतें विटंबना करो छो ? ए तो महारो प्रज्रु छे. ते सांजलीनें राजा संभ्रांत थको पुरना लोक सहित

फूल प्रमुखें ते देवतानी पूजा करवा लाग्यो. जे कारणे मरणनी बीहीक ते महोटी बीहीक छे. पछी राजा प्रमुखें ते यक्षराजने विनंति करी के, हे स्वामिन्! अमे अज्ञानथी जे अपराध कस्यो ते खमो, महोटा पुरुषने नम्या एटले ते अपराध खमे एवी नीति छे, त्यारें यक्ष बोल्यो, तमे ए श्रावकनुं शरण करो, अने पूर्व दिशायें महारुं देहेरुं करो, ते सांजलीने राजायें शेठने हाथी उपर बेसारीने उत्सवें सहित पुरमां प्रवेश कराव्यो. वारंवार शेठने खमावीने, वली पूर्व दिशे यक्षनुं देहेरुं कराव्युं. तेमां शूलियें चढावेलो चोर तथा तेनी पासे ते श्रावक एवी मूर्त्ति करावा ॥ इति हुंमिक कथा ॥ ए नवकारना प्रजावथी देवता थयो, पण चोरीथकी तो शरीरनो नाश थयो. इहां चोरी करतां शरीरनो नाश थाय, ए अधिकार छे.

हवे त्रीजा तथा चोथा पदनो नेगो अर्थ कहे छे. "तहा परस्त्रीसु पसत्तयस्स, सवस्स नासो अहमा गईय" (तहा के०) तेमज, जे प्राणी (परस्त्रीसु के०) परस्त्रीनें विषे (पसत्तयस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीने (सवस्स के०) सर्व इव्य अथवा सर्व गुणनो (नासो के०) नाश थाय. अने वली (अहमा गईय के०) अधम गति पामे. एटले डुर्गतियें जाय. ते उपर रावण प्रमुखना घणा अधिकार प्रसिद्ध छे. पण इहां परस्त्री सेवन करवाथी डुःख पाम्या, अने जेणें परस्त्रीनो त्याग कस्यो ते सुख पाम्या. ते उपर सुरप्रिय कुमरनो दृष्टांत कहे छे.

मगध देशने विषे राजगृह नगरमां प्रजास नामा श्रीवीरना अगियारमा गणधर तेना नाइ यज्ञप्रिय नामें ब्राह्मण श्रावक वसे छे. तेने यज्ञजसा नामें स्त्री छे, तेनी कूखे सुरप्रिय नामें पुत्र थयो. पण ते रूप सौनाग्यशीलादिक गुणें करीने देवताने पण घणो वल्लन छे.

अन्यदा धर्मरुचि मुनिने, प्रजास गणधरजीयें कह्युं हतुं के, तमें राजगृहनगरें, यज्ञप्रिय ब्राह्मणने धर्म्मोपदेश करजो. ते सांजली अनुक्रमें धर्मरुचि अणगार राजगृहे पधास्या. विचरता थका यज्ञप्रियने घेर आव्या, यज्ञप्रियें पण संन्रमसहित उना थइने आसन आप्युं, ते आसने मुनि बेठा, मुनिने यज्ञप्रियें परिवारसहित वंदना करी, मुनि पण वीरप्रजुना गणधरनो परिवार होवाथी घणी प्रशंसा करीने कहेवा लाग्या के, प्रजास गणधरजीयें महारे मुखें कहेवराव्युं छे. जे मनुष्यजवादिक सामग्री डुर्लज पा

मीने धर्मकार्यने विषे लगारे प्रमाद करशो नही, ब्राह्मणें पण ते वचन त हत्ति पणें अंगिकार कखुं, वली मुनि बोल्या, तमारा व्रतनो सुखें निर्वाह थाय बे? विप्र बोल्या, तमारा पसायथी एटलो कालतो सुखें निर्वाह थयो बे, हवे आगलतो न जाणीयें के, केम बनशे. जे माटे सुरप्रिय कुमार सौजाग्यादिक अतिशयवंत बे, तेने पगले पगले स्त्रीयो प्रार्थना करे बे. ते माटे हे जगवन्! जो ए निर्मल शील खंमशे, तो शरत्कालना चंड्मा सर खुं अमारुं कुल बे, तेमां कलंक लागशे. ते सांजलीने मुनि बोल्या, हे वि प्र! तमे विषाद न करो, ए पुण्यानुबंधी पुण्यवालो बे, माटे ते अकार्य केम करे? ते वात सांजली मुनिने वंदना करीने यज्ञप्रियें पूब्युं के, एणें पूर्वजवे शुं सुकृत कखुं ते कहो, त्यारें मुनि बोल्या, ए पाबला जवने विषे वणारसी नगरीना अरिमर्दन राजानो जयमालि नामें पुत्र हतो. ते एकदा वसंत तिलक नामा उद्याने क्रीडा करवा गयो. त्यां अशोकवृक्षतले चारण मु निने उजा दीठा. तेने जक्तियें नमस्कार करी तेमना मुख आगल बेठो.

एवामां अनंगकेतु नामें एक विद्याधर स्त्रीसहित त्यां आव्यो, ते मुनिने वंदना करीने बेठो, त्यारें मुनियें विद्याधरने पूब्युं, हे विद्याधर! ए रूपवं ती अबला कोण बे? त्यारें ते चारण मुनिने नमीने लज्जायें माथुं नीचुं करीने बोल्यो, ए ताराचंड् नामा विद्याधरना स्वामीनी पुत्री बे, एनो ज र्त्तार मातंगी सायें रक्त थयो, त्यारें ए जर्त्तार उपर विरक्त थइ, एवुं जाणी ने में एने अंगिकार करी बे. मुनि बोल्या, हे जड्! परस्त्रीगमन ते पुरु षने पोताना कुलमां कलंक बे, तथा वैर अने अपजसनुं कारण बे, तेम परजवे नरकने विषे घोर डुःख आपे, परमाधामी बलती त्रांबानी पुतली सार्थे आलिंगन करावे, एवुं मुनि कहे बे. एवामां ते स्त्रीनो जर्त्तार उघाडे शस्त्रें ते अनंगकेतुने अत्यंत तर्जना करतो त्यां आव्यो, अनंगकेतु पण लडवा माटे तेनी सामो थयो, अने कहेवा लाग्यो के, हे मातंगीना धणी! आज तुं पोताने कर्मे मुउ, एम आक्षेप करतो युद्ध करवा लाग्यो, ते बेहु जण घणी वार युद्ध करतां बन्ने मरण पाम्या. ते स्त्री पण अपरपति जे अनंगकेतु, तेनुं शरीर लेइ अग्निमां बली मुइ. त्यारें चारण मुनि शोक करवा लाग्या ते देखीने जयमालियें पूब्युं. तमे शोकवंत केम थया बो? मुनि बोल्या, ए विद्याधर संसारपणें महारो जाइ बे, ते हमणा नवकारवर्जित अक

स्मात् पापें करी मरण पाम्यो, ते अमने शोकनुं कारण थइ पड्युं छे.

एवुं सांभली, नमस्कार करीने जयमालि एम कहेतो हवो के, हे भगवन् ! मने परस्त्रीगमन व्रत आपो, त्यारें मुनि बोल्या, प्रथम ए व्रत नुं स्वरूप हुं कहुं छुं ते सांभलो. पर स्त्री बे भेदें छे. एक वैक्रिय शरीरसं बंधी, अने बीजी औदारिक शरीरसंबंधी. तेमां पण औदारिक बे भेदें छे, एक मनुष्यसंबंधी, अने बीजी तिर्यंचसंबंधी. तेमां वली मनुष्यसंबंधी प ण बेहु भेदें छे, एक परणेली, अने बीजी संग्रह करेली. एटला भेदमां जे भांगे व्रत लेवुं तेनी विरति ते चोथुं व्रत छे. ए व्रतना पांच अतिचार छे, ते कहुं छुं. तेमां प्रथम अपरिगृहीतागमन, बीजुं इत्वर ते अल्पकाल सू धी कोइ स्त्रीने भाडे राखे, ए बे अतिचार सेवतां व्रत भांगशे, एवुं पोतें जाणतां छतां सेवे तो व्रतभंग थाय, तथा कदाचित् विधवागमन अथवा वेश्यागमन करवा गयो अने व्रत सांभर्युं के, म्हारे तो परस्त्रीनां पच्च रकाण छे अने ए कोइ परनी स्त्री तो नथी. तो एथी म्हारुं व्रत शामाटे भांगे ? तथा बीजे अतिचारें भाडे राखी होय तेमां एम विचारे के, ए म हारी स्त्री छे, तेमां म्हारुं व्रत शा माटे भांगे ? एम व्रतसापेक्षपणें अ ज्ञानपणें विचारी भोगवे तो अतिचार लागे. तथा जाणीने भागवे तो व्रतभंग थाय. त्रीजो अनंगक्रीडा अतिचार ते स्त्रियादिकने वलन चुंब नादि करे तो लागे. तथा पारका विवाह प्रमुख मेलवे, साटां करे, ए प रिविवाहकरण चोथो अतिचार. तथा तीव्र अनुराग राखे, रात्री दिवस कंदर्पमां चित्त राखे तो ए पांचमो अतिचार. ए पांच अतिचार वर्जवा.

ए व्रत पाल्यानुं फल कहे छे. आ लोकने विषे यश कीर्त्ति सौभाग्य वधे. पर लोकें स्वर्ग तथा अपवर्गनां सुख पामे. तथा जे प्राणी, ए व्रत ने ग्रहण न करे, अथवा ग्रहण करीने भांगे, ते प्राणी डुर्भागिया थाय, न पुंसक थाय, अने डुर्गतियें जाय. ते सांभली राजकुमरें पण विशेषें तत्त्व जाणीने मुनिपासें चोथुं व्रत अंगिकार कर्युं.

ते चारण मुनि पण आकाश मार्गें गरुडनी पेठें उडीने बीजे गामे ग या. राजकुमर पण पोताना आत्माने कृतार्थ मानतो घेर आव्यो. ते कुं मरने सौभाग्यादिक गुणें करी अपरिगृहीता परस्त्रीयो घणी मले, तोपण ते कुमरें पोताना व्रतमां अतिचार न लगाव्यो. अने शील खंमित न कर्युं.

एकदा राजसभामां बेउं वर्णावर्णनी वात नीकली, तेमां एम कहेवा एणुं के, सर्व वर्णमां क्षत्रिय वर्ण जे छे;ते सर्वने राखे छे; माटे क्षत्रिय वर्ण प्रधान छे. ते सांभलीने जयमालिने जातिमद उपन्यो. अनुक्रमें त्यांथी मरीने पहेले देवलोके देवता थयो. त्यांथी च्यवीने तमारो पुत्र थयो. ए रीतें पाछले भवे एणें चोथुं व्रत रूडी रीतें पाल्युं छे. तेथी ए सौभागी थयो छे. सुरूपी थयो छे तथापि पोतानुं शील खंमन नही करे.

ते वात मुनिना मुखथी सांभलीनें सुरप्रिय कुमारने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें पिताने कहेतो हवो के, हे पिता ! मने आज्ञा आपो, जेम हुं चारित्र अंगिकार करुं. त्यारें यज्ञप्रिय बोल्यो, हे वत्स ! केटला एक काल पडखो, अवसर पामीने श्री प्रभास गणधरजी पासे चारित्र लेइशुं. ते सांभलीनें धर्मरुचि मुनि पासे यद्यपि यतिधर्मनो रागी छे, तथापि पिताना वचनथी सुरप्रिय कुमारें श्रावकनां व्रत अंगिकार कर्यां. मुनि पण शिक्षा देइ विहार करता हवा. सुरप्रिय कुमार पण शुद्ध बुद्धियें श्रावक धर्म पालता हवा.

एकदा समयने विषे सुरप्रिय कुमार उद्यानने विषे केलिना घरमां सूता छे, एवामां एक रूपवंत व्यंतरी आवी ते कुमरनुं रूप देखी मोह पामी. थकी कुमारिका स्त्रीनुं रूप करी विकारनां वचनो बोलवा लागी त्यारें कुमरें विचार्युं के, निश्चयें ए मनुष्यस्त्री नथी. जे माटे एने लाज नथी. तथा एनी आंखो मींचाती नथी. एम चिंतवीने पोताने घेर आव्या. ते व्यंतरी पण पोतोना भर्तार पासें जइ कहेवा लागी के, ए ब्राह्मणें मने घणी प्रार्थना करी, पण ते दुष्टथी धैर्य आलंबीने हुं नाठी. ते सांभलीने व्यंतर पण कोपायमान थयो. संध्या समये जेटले कुमरने मारवा आव्यो, एटले कुमर पण पोताना वासभवनमां आव्या. स्त्रीने पूछवा लाग्या. आज तुं वनमां केम आवी हती ? स्त्री पण कान ढांकीने बोली. अहो ! ए वात शुं बोल्या ? हे स्वामिन् ! बीजी स्त्री पण कुलवंती होय ते एकली न जाय. तो हुं श्रीप्रभासजीनी स्नुषा थइने एकली वनमां केम जाउं !!! पण मने साची वात कहो. जे ए वात पूछवानुं शुं कारण छे ? त्यारें कुमरें पण व्यंतरीनी सर्वे वात यथार्थ कही. दीधी ते वात सांभलीने बाहेर रहेलो व्यंतर विचारवा लाग्यो. अहो ! म्हारी स्त्रीनुं दुष्ट

चेष्टित ! ए दुःशीलनुं घर छे, एवी नारीने धिक्कार पडो. पछी ते व्यंतर सुर प्रिय कुमारने पोतानी सर्व वात कहीने कहेवा लाग्यो. हुं तहारा शीलें करी तुष्टमान थयो छुं. कांइक वर माग्य. कुमर बोल्यो. हुं धर्म पाम्यो छुं. माटे म्हारे बीजुं कांइ प्रयोजन नथी. फरी व्यंतर बोल्यो, देव दर्शन खाली न जाय. माटे कांइक पण माग्य. त्यारें कुमर बोल्यो, कहो म्हारुं आउ खुं केटलुं छे? व्यंतर बोल्यो, आउखुं ढुकडुं छे. एम कहीने कुमरनी घणी स्तवना करी एना घर आगल सोनैयानी वृष्टि करीने व्यंतर अदृश्य थयो.

कुमरें पण अरिहंतनी पूजा करीने संथारो कस्यो. एक मासनी सलेष णा करी समाधिसहित मरण पामीने बारमा अच्युत देवलोके देवता थ यो. त्यां उत्कृष्ट बावीश सागरोपमनुं आयुः जोगवी मनुष्यावतार पामीने उत्कृष्ट व्रतना प्रजांवथकी उत्कृष्टुं शाश्वत स्थानक पामशे. एम अनंगके तु विद्याधरने परस्त्री थकी सर्व द्रव्य नाश पाम्युं, अने जीवथी गयो, दु र्गतियें पहोंच्यो. ते माटे परस्त्रीनो त्याग करीने सुरप्रिय कुमरनी पेरें शी ल पालवुं ॥ ए कथा वृंदारवृत्तिमां छे ॥ इति श्रीसकलसन्नाजामिनीजाल स्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविर चिते बालावबोधे गौतम कुलकप्रकरणे अष्टादशगाथायां त्रीण्युदाहरणानि॥

हवे उंगणीशमी गाथा कहे छे. पूर्वनी गाथाना अंते कह्युं के, जे परस्त्री मां आसक्त थयो तेने सर्व द्रव्यनो नाश थाय. अने अधम गति था य. हवे इहां कहे छे के, उत्तम गति केम थाय? तो के, दान देतां थाय माटे दान देवुं. अने जो शक्ति न होय ते दुक्कर वात छे. एम देखाडे छे.

दाणं दरिद्दस्स पहुस्स खंती, इछानिरोहो य सुहोइयस्स ॥ तारुन्नए इंदियनिग्गहो य, चत्तारि एयाणि सुदुक्कराणि ॥ १९॥

अर्थः–" चत्तारि एयाणि सुदुक्कराणि " (एयाणि के०) ए एटले आ गल जे (चत्तारि के०) चार वांनां कहेशें ते उत्तम पुरुषोने तजवां, ते (सुदुक्कराणि के०) दुक्कर जाणवां. ते चार वांनां कयां कयां ते कहे छे.

" दाणं दरिद्दस्स " (दरिद्दस्स के०) दरिद्रने (दाणं के०) दान देवुं, ते डुक्कर. एटले पासे द्रव्य न होय अने दान देवुं ते डुक्कर छे. तेम छतां प ण जो दान दे, तो सद्गति पामे. ते उपर अमरसेन वयरसेननो दृष्टांत कहे छे.

आ नरतक्षेत्रने विषे ऋषनपुर नामें नगर, त्यां अनयंकर नामें शेठ वसे छे. ते महाद्रव्य पात्र छे एनां आगल लोक वैश्रमणने श्रमण सरखो माने छे. तेने कुशलमति नामें नार्या छे. तेने घेर बे चाकर छे. ते चाकर शेठने जिन पूजाने विषे तथा मुनि दान प्रमुखने विषे रक्त देखीने चिंतववा लाग्या के, धन्य छे ए शेठने ! जे, ए रीतें धर्म करे छे ! ! ! अमे अपुत्रिया शुं करीयें ! एम करतां अन्यदा चोमासानो दिवस आव्यो. त्यारें शेठ पोताना बेहु चाकरने देहेरे तेडी गया. तेमने जिनप्रतिमा पूजवाने माटे शेठें फूल आ पवा मांड्यां पण तेणें लीधां नही. अने कहेवा लाग्या के, जेना फूलथी पूजा करियें तेने धर्म थाय. अमारे तो केवल वेठ थाय. तेने शेठें घणुं समजाव्या तो पण ते समजे नही त्यारें शेठ गुरुपासें तेडी लाव्या. गुरु यें कह्युं. तमें फूलें करी परमेश्वरनी पूजा केम नथी करता ? ते बोल्या, अमे पोताना द्रव्यें फूल लेइनें पूजा करियें. अने द्रव्य तो अमारी पासे नथी. एक बोल्यो के, महारा पासे पांच कोडी छे, ते अति थोडी छे मा टे तेटला फूलें मन चालतुं नथी. गुरु बोल्या, पोतानी शक्तियें जो थोडुं दीये तो पण ते विपुल फल पामे. धर्मने विषे तो मात्र नाव तेज प्रधान छे. ते सांनलीने ते पांच कोडीनां फूल वेचाता लेइने जिनपूजा करतो ह वो. बीजायें मनमां विचार्युं के, एनी पासें तो एटलुं पण द्रव्य हतुं, परंतु महारामां तो एटली शक्ति पण नथी. ते माटे हुं शुं करुं? एम विचारतां एक जणने पच्चरकाण करतो तेणे दीठो. त्यारें गुरुने पूछवा लाग्यो, हे नगवन् ! एम पच्चरकाण करतां पण शुं कांइ धर्म थाय छे ? गुरु बोल्या, एमां पण घणो धर्म थाय छे. ते सांनली तेपण उपवासनुं पच्चरकाण करीने घेर गयो, त्यां विचारवा लाग्यो के, जो आज साधु आवेतो महारी नुजायें उपार्ज्युं अन्न आपुं, अने घणुं फल पामुं. एम विचारतां एक मुनिराजें कोइ ग्ला न गुरुनुं वैयावच्च करवाने कारणे उपवास नथी कर्यो, ते त्यां वहोरवा पधार्या. ते मुनिने वधते परिणामें पोतानी पातीनुं अन्न जे शेठपासेथी खावा मले छे, ते पोतें तो उपवास कर्यो छे, माटे ते अन्न शेठपासेथी मा

गीने साधुने आप्युं. ते अवसरे शुभफलसहित परभवनुं आउखुं बांध्युं.
एवा समयने विषे कलिंग देशनो सुरसेन नामें राजा तेनुं राज्य गोत्रियें पडावी लीधुं छे. तेने लीधे ते राजा त्यांथी कुरुदेशे जइने गजपुर नगरना राजानी उलगमां रह्यो छे. ते गजपुरना धणीयें तेने चार गाम आप्यां. ते चार गाम मांहेला शालीशीर्ष नामा ग्रामें वास करीने रह्यो. तेनी विजया नामें राणी छे, तेनी कुखे ते बे भाइमांथी जे साधुने दान देनारो भाइ हतो ते प्रथम पुत्रपणें जइ उपन्यो. अने बीजो श्रीजिनपूजानो करनारो भाइ ते लघुपुत्र पणें जइ उपन्यो. अनुक्रमें बे पुत्रनो जन्म थयो. महोटा पुत्रनुं नाम अमरसेन अने न्हाना पुत्रनुं नाम वीरसेन दीधुं. पूर्व सुकृतने प्रभावें रूप लावण्यना गुणसहित थया. कलाना कलाप भण्या. अनुक्रमें यौवन अवस्था पाम्या. विविधप्रकारनी क्रीडा करतां आमा अवला आमंबरथी फरता फरे. ते देखीने तेनी शोक्य माताने कषाय उपन्यो. उलगथी भर्त्तार आव्या. तेणें राणीने कोपमां बेठी दीठी. त्यारें भर्त्तारें आग्रह करीनें कोपनुं कारण पूछ्युं. राणी कहेवालागी के, जे दिवसथी तमे उलगे रह्या ते दिवसथी तमारा पुत्रें मने भोग निमित्ते उपसर्ग करवा मांम्युं छे, ते एटला दिवस सूधी तो में महारी दृढता राखी. हवे तो तुं तहारुं जाणे. ते सांभली राजायें कोपमां आवी चंमालने तेडावीने कह्युं के, तहारा मातंगोने लेइने गामनी सीमायें कुमरो क्रीडा करे छे, तेनां मस्तक लेइ आव्य.
ते सांभली मातंगें विचार्युं के, राजाने शुं भूत व्यंतर वलग्युं छे? के, एवी आज्ञा करे छे. अथवा रूडुं थयुं के, मने आज्ञा करी जो कदापि बीजा कोइने करी होत तो एमांथी अनर्थ थात एम विचारी राजानो आदेश प्रमाण करीने ते चंमाल कुमर पासे गयो. कुमरने कह्युं के, ताते तमोने मारवानी आज्ञा आपी छे. त्यारें कुमर बोल्या, तातनुं वचन प्रमाण करो. अमारा अपराध विना तात आज्ञा आपे नही. त्यारें चंमाल बोल्यो, महारी प्रार्थनायें तमे देशांतर जाउ. आहीं तमने कुटुंबसहित तमारो पिता अनर्थ करशे. हुं तमारे प्रभावें सर्व समाधान करीश ? पण तमे जाउ. एम कहे थके कुमरो देशांतर गया. चंमाल पण कुमरोने बेसवाना बे घोडा लेइ चितारा पासे जइ कुमरनां मस्तक सरखां बे मस्तक करावीने राजाने संध्या समये दूरथी देखाड्यां. राजा बोल्यो, ए मस्तक गोपवी मूको, जेम को

ड देखे नही. चंमालें पण तेमज कर्युं. ते जोइने शोक्य माता घणो हर्ष पामी.

हवे कुमरने आगल जतां अटवीमां एक सरोवर आव्युं, त्यां सूर्य आथम्यो. हाथ पग धोइने आंबाना वृक्ष हेठल पांनडांनो संथारो करीने बेहु नाइ बेठा. वयरसेनें महोटा नाईने पूछ्युं के, तातने रोष चढवानुं कारण तमे कांइ जाणो छो ? महोटो नाई बोल्यो, हुं नथी जाणतो, पण ईर्ष्यायें शोक्य माता रूठी देखाय छे ! एवुं में इंगित आकारें जाण्युं. तेथी तातें ए काम कर्युं जणाय छे. स्त्रीना प्रेर्या रागांध पुरुष शुं शुं न करे ? अथवा ए माता उपगारणी थइ, नहिंकां आपणने देशदर्शन क्यांथी थात ? एम वात करीने महोटो नाइ सूतो, अने न्हानो नाइ चोकी करवा जागतो रह्यो.

एवा अवसरने विषे आंबा उपर एक सूडो अने सूडी रहे छे. तेमां सूडो सूडीने कहे छे के, आपणा वृक्ष हेठल बे पुरुष आव्यां छे ते प्राहुणागती करवा योग्य छे, पण शुं करियें आपणी पासे कांइ नथी. सूडी बोली, तमने सांजरतुं नथी. आपणे सुकूट पर्वतने विषे गयां हतां, त्यारें विद्याधरें मंत्रीने बे आंबा वाव्या हता, ते वखत ते विद्याधरोयें परस्पर एम कह्युं के, एक आंबानुं लघुफल छे, ते खाधा पछी तेनुं फल गले अने ज्यां सूधी ते पेटमां रहे, त्यां सूधी निरंतर सूर्यने उदये पांचसे इव्य मुखमांथी पडे. बीजुं महोटा आंबानुं महोटुं फल छे. ते फल जे खाय ते सातमे दिवसे राज्य पामे, ते माटे ते फल लावीने एकेकुं फल आपणे एने अर्पीयें. पछी ते शुकयुगलें तेमज ते फल आणी आप्यां. वयरसेनें बे फल पड्यां दीठां, ते लेइने छेडे बांध्यां अने विचारवा लाग्यो के, शुं ए वात साची हशे ? अथवा विद्यामंत्रनो प्रनाव अचिंत्य छे, माटे कांइ कही शकाय नही.

हवे महोटो नाइ निद्रा करी उठ्यो तेवारें लघुनाइ सूतो, प्रनातें बेहु नाइ आगल चाल्या, महोटा नाइने परमार्थ कह्या विनाज न्हाना नाइयें तेने महोटुं फल आप्युं, अने लघुफल पोतें गल्युं. पछी एकला थइने सरोवर पासे जइ मुखशुद्धि करी एटले मुखमांथी पांचसे इव्य हेठां पड्यां. ते लइने महोटा नाइ सार्थे मलीने नोजन वस्त्रादिक सर्व सुख नोगववामां ते इव्य कामे लगाडे. महोटा नाइयें पूछ्युं. तहारी पासे इव्य क्यांथी ? लघु नाइ बोल्यो. आपणा पिताने दाणनुं इव्य आवतुं हतुं ते में नंमारमां मूक्युं नही, अने महारी पासें राख्युं छे. एम आगल जतां कंचनपुर

नगरे पहोच्या, त्यां अमरसेन आंबा तले सूतो, वयरसेन भोजन प्रमुख नी सामग्री करवा नगर मध्ये गयो. एवा समयने विषे त्यां अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो छे. पांच दिव्य प्रकट कस्या छे. ते ज्यां अमरसेन सूतो छे, त्यां आव्या, तेने हस्तियें पोताने खंधे बेसास्यो, छत्रधारकें मस्तकें छत्र धस्युं, बेहु पासे चामर विंजते.नगरमां लइ चाल्यो. वयरसेन पण ते वृत्तांत जाणी विचारवा लाग्यो के, पारका मुखसामुं जोवुं पडे ते रूडुं नही. एम चिंतवीने मगधा नामें.गणिकाने घेर गयो. त्यां विविध क्रीडा करतां दिवस गमावे छे. राजायें लघुभाइनी शोध करावी, पण जड्यो नही. त्यारें चिंतातुर थको राज्यचिंतामां आक्षेपें करी दिवस गमावे छे.

एकदा कुट्टिणीयें मगधाने कह्युं. एने पूछो के, एवडुं द्रव्य क्यांथी लावे छे ? कांइ व्यापारतो करतो नथी. वेश्यायें पण एज रीतें पूछ्युं. त्यारें तेणें पण सरल स्वभावें जेवी वात हती तेवी कही दीधी. कुट्टिणीयें ते वृत्तांत जाणी कोइ द्रव्य संयोगें तेना पेटमांथी वमन करावीने ते आम्र फल पोताना थालमां लेइने वयरसेनने घरमांथी काढी मूक्यो. ते पण चिंतातुर थको भमतो भमतो रात्रीने विषे नगर बहार देवकुलमां पहोंच्यो. त्यां चार चोर चोरी करी लाव्या छे, ते वहेंचण करतां पोत पोतामां क्लेश करे छे. ते जाणी कुमरें तस्करसंज्ञा करी. त्यारें चोरें जाण्युं, ए चोर देखाय छे. एम जाणी तेने भेगा थइ पासे बेसाड्यो. पोतानी वात संभलावी के, अमे एक कंथा, बीजी लकूट, अने त्रीजी पावडी, ए त्रण वस्तु लाव्या छीयें. कुमरें पूछ्युं एथी शुं कार्य थाय ? चोर बोल्या, जे एक सिद्ध पुरुषें छमास सूधी मसाणमां विद्यादेवी आराधी. ते विद्यादेवीयें तुष्टमान थइने ए त्रण वस्तु तेने आपीने तेना फल आ रीतें कह्या. एक तो निरंतर कंथा झाटकीये तो पांचसे रत्न पडे. बीजी लकूट (लाकडी) जो मस्तक उपर भमाडीयें, तो प्रहार न लागे. त्रीजी पावडी पगमां पहेरीये तो आकाश मार्गें थइ इच्छित स्थानके पहोंचीयें. एवां फल देवतायें कह्या, त्यारें अमे पण छमास सूधी तेनी केड पडीने ते सिद्ध पुरुषने मारी ए त्रण वस्तु लीधी. हवे वस्तु त्रण छे, अने अमे चोर चार जण छैयें माटे वहेंची शकता नथी. कुमरें कह्युं, शा माटे युद्ध करो छो ? हुं तमारो विवाद टाली आपुं. मने एकवार ए वस्तु परीक्षा करवा आपो. एम कहीने

हाथमां लाकडी लीधी. अने अंगमां कंथा पहेरी तथा पगमां पावडी घा लीने आकाशे चाल्यो, नगरने बीजे पासे आवी रह्यो, ते जोइ चोर पण विलखा थइ पोत पोताने गामे गया. कुमर पण कंथा झाटकी तेमांथी पांचसे रत्न पड्यां ते ग्रहण करी, पछी वेष फेरवीने नगरमां आव्यो. त्यां नित्य जुवटुं रमतो जोग विलास करतो फरे.

तेने कोइक रीतें क्यां एक कुट्टिणीयें दीठो. तेणें घेर जइ सर्व व्यतिकर मगधाने कह्यो. अने मगधानें श्वेत वस्त्र पहेरावी वेणीबंध रचीने कुमर पासे तेडी लावी नें कह्युं के, में पापणीयें तने काढी मूक्यो, पण मगधातो तहारे विरहें आरीतें रोती रहेती नथी. इत्यादिक कपट वचन सांजली कुमरें विचार्युं के, ए रंझायें वली कूड कपट करवा मांड्युं छे, पण जलुं जे थशे ते आगल जणाइ रहेशे. एम चिंतवी अक्काने प्रणाम करीने कुमर बोल्यो, तहारी पुत्रीने एमज घटे छे, हवे मद्दारे शुं करवुं ? अक्कायें कह्युं, हवे एनी साथे घेर चालो. एम कही घेर तेडी लावी. केटला एक दिव स पछी कुट्टिणीये कुमरने पूछ्युं. रे वत्स! तहारे द्रव्यनी उत्पत्ति क्यांथी थाय छे ? कुमर बोल्यो, हे माता ! आ पावडी पहेरी देशांतर जाउं छुं. त्यांथी लोकनुं द्रव्य अपहरीने लावुं छुं. कुट्टिनी बोली, जो एम छे तो म हारो मनोरथ पूर्ण करो केम के, ज्यारे तहारो विरह हतो त्यारें में मा न्युं हतुं के, जो कुमर मलशे तो समुद्र मध्ये देवलमां काम देवनी प्रति मा छे तेनी हुं पूजा करीश. ते माटे मनें त्यां लेइ जाउ. कुमरें पण तेने उपाडीने समुद्रमध्ये कामदेवने देहेरे मूकी.

हवे कुमर पाडुका मूकीने कामदेवना देहेरामां पूजा करवा गयो, ए टले कुट्टिणी पाडुका पहेरीने आकाशमार्गे उडी पोताने घेर आवी. कुम रें विचार्युं. अहो ! ए महा प्रपंचवंती रंझाये वली पण मुझने ठग्यो ! एम चिंतातुर थको रहे छे. एवामां एक विद्याधर त्यां आव्यो तेणें कुमर ने देखी पूछ्युं. तु इहां केम आव्यो ? कुमरें सर्व वृत्तांत मांझीने कह्युं. वि द्याधर बोल्यो, तुं खेद म करय. महारे महोटुं काम छे ते काम करीने पा छो वलुं त्यां सूधी एक पखवाडियुं इहां कामदेवनी पूजा करतो रहे, जे प छी तने तहारे स्थानकें मूकीश. पण ए देवलने द्वारदेशे बे वृक्ष छे, तेनी समीपे तुं जइश नही. कुमरें ते वचन अंगिकार कर्युं. विद्याधर पण पंद

र दिवस सूधी खाय एटला लाडुआ आपीने आकाशे गयो. एक दिवस कुमरें कौतुकें करी एक वृक्षनुं फूल सुंघ्युं, एटले गर्द्दभ थइ गयो.

हवे पन्नर दिवसने अंते विद्याधर आव्यो, तेणें गधेडा रूपें कुमरने दीठो, त्यारें बीजा वृक्षनुं फूल सुंघाव्युं तेथी पाछो मनुष्य थयो, विद्याधरें उलंनो दीधो. कुमरें पण पोतानो दोष कह्यो. कुमरें विद्याधरने पूछ्युं. आ अचरिज शुं ? विद्याधर बोल्यो, ए बे वृक्ष खर अने मनुष्य निमित्त करी वाव्यां छे. तेनो ए प्रनाव छे. एम कही विद्याधर कामदेवनी पूजा करवा गयो. एटले कुमरें बेहु रुंखनां बेहु फल लीधा. जुदी जुदी गांठे बांध्यां. विद्याधरें कुमरने कंचनपुर नगरे मूक्यो. त्यां निरंतर विलास करे छे. वली एकदा तेने अक्कायें दीठो. देखीने विस्मय पामी. घेर जइ मगधाने वात कही. मगधायें तेने वारी के, जवा दे. हवे ए ठगवानुं काम न कर, तो पण कपटें करी ढींचणें कुणीये पाटा बांधीने कुमर पासे गइ. कुमरने पण अमर्ष उपन्यो. तथापि इंगित आकार गोपवीने बोल्यो, रे माता ! आ शुं ? ते पण रोती थकी बोली, हे कुमर, तुं कामदेवना देहेरा मध्ये गयो, त्यां एक देवतायें पाडुका हरीजवा मांडी त्यारें हुं तेने वलगीने तेनी साथें आकाशें उडी पण तेणे मुजने उछालीने हेठी नांखी दीधी, ते पुण्य योगें हुं आ नगरमां पडी पण पडतां थकां मह्रारा हाथ पग नाग्या. कुमर बोल्यो, रे माता ! धूल नांखी पावडी गइ तो, जवायो, तेनुं कांइ दुःख उपजतुं नथी, पण तमने जीवतां दीठां एटले सर्व मली गयुं..

पछी अक्का, कुमरनो हाथ पकडीने घेर लावी. वली लोनवंती थइ कुमरने पूछ्युं. तमें इहां केम आव्या, अने एवा विलास क्यांथी करो छो ? कुमर बोल्यो, में कामदेव आराध्यो ते मने प्रत्यक्ष थयो, तेणें मने घणुं द्रव्य आपी इहां मूक्यो. वली अक्कायें पूछ्युं, बीजुं कांइ कामदेवें आप्युं ? कुमर बोल्यो, आप्युं छे ! ते बोली, शुं आप्युं ? कुमर बोल्यो, जे औषधी सुंघे, ते वृद्ध होय तो जुवान थाय. एवी औषधी आपी छे त्यारें अक्काहर्ष पामीने कहेवा लागी के, ते औषधी मने आपो. कुमर बोल्यो, हे माता ! हुं तमारे माटेज लाव्यो छुं, एम कहीने कुमरें लकुट पोताना हाथमां लीधुं; पछी फूल सुंघाव्युं. एटले ते गर्द्दनी थइ गइ, ते गर्द्दनीने चपेटो देइ पुंठ उपर चढी बेठो, लकुटें करी मारतो नगर मध्ये नीकल्यो, मगधा हर्ष पा

मी के, कुमरें योग्य कर्युं, एने लोजनुं फल देखाडयुं, बीजा लोक पोकार करवा लाग्या, कोटवाल आव्यो, तेणे नगरने परिसरें कुट्टिणीने मारतो कुमर दीठो. कोटवालें हांकीने कह्युं, अरें शुं एवुं असमंजस काम करे डे ? कुमर कोप करी बोल्यो, जे महारे गमशे ते हुं करीश. तमारामां शक्ति होय तो निवारण करो. त्यारें कोटवाल नाला खड्ग प्रमुखें करी प्रहार करवा लाग्यो, कुमर पोताना मस्तक उपर लकुट नमाडे, एटले एके प्रहार न लागे, ए व्यतिकर सांजलीने राजा त्यां आव्यो, तेणें तरत नाइने उलख्यो, त्यारें हाथीथी हेठो उतरीने आलिंगन देतो हवो. कुमर बोल्यो, मूक मूक नाइ ! एकवार हाथनो रस पूरो लेउं. राजा बोल्यो हे वत्स ! एवडुं शुं डे ? वात कहो, त्यारें सर्व व्यतिकर कह्यो. पडी ते गर्दनीने नगर मध्ये थांने बंधावीने, पोतें हाथी उपर बेसी राजा साथें नगरमां पेठो. कुट्टिणीने ते अवस्थायें रहेली देखीनें लोक कहेवा लाग्या ॥ यतः ॥ अतिलोनो न कर्त्तव्यो, लोनं नैव परित्यजेत् ॥ अतिलोनानिनूता हि, कुट्टिनी गर्दनाकृतिः ॥ १ ॥ पडी राजायें घणो आग्रह करीने बीजुं फूल सुंघावीने मनुष्यणी करावी, पावडी लेइने मूकी, वयरसेन युवराजा थया, नला नोग नोगवता हवा, पिताने तेडावीने कह्युं, अमे तमारा पसायें राज्य पाम्यो डियें, एम कहीने शोक्यमाताने स्थिर करी.

एकदा बे नाइ गोखने विषे बेठा जुए डे, एवामां धुंसरा प्रमाण दृष्टि देइ, इर्यासमिति शोधता, महा तपस्यावंत एवा मुनिनुं युगल राजपंथें चालतुं देखीने, ज़ातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. जइने मुनिने वंदना करी. एक मुनियें अवधिज्ञानें जाणीने तेमनो पूर्वनव कह्यो, अने कह्युं के, तमे थोडु पुण्य कर्युं हतुं, तेनुं आ फल पाम्या, ते माटे जिनपूजा अने मुनिदानने विषे घणुं पुण्य उपार्जो. ते नाइ पण मुनिवचन अंगिकार करी धर्ममां उद्यमी थइ विपुल नोग नोगवी अनुक्रमें सुगति पाम्या. ए दान देवुं डुक्कर पण जो दीधुं तो एवा फल पाम्यो. ते उपर श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां गणधरदेशनाने अधिकारें अमरसेन वयरसेननी कथा डे ते कही.

तथा बीजो "पहुस्स खंती" (पहुस्स के०) प्रनु पणामां ठकुराइ पणामां (खंती के०) क्षमा करवी, डुर्लन डे. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा कहे डे.

आ जंबुद्दीपना नरतक्षेत्रे शंखपुर नामें नगर डे. लक्ष्मीयें विचार्युं के,

म्हारा भाइने नामे ए नगर छे माटे म्हारे अंगिकार करवा योग्य छे, एवुं जाणीने क्षीरसमुद्रनी पुत्रीयें त्यां वास कर्यो छे. त्यां कनकरथ नामें राजा राज्य करे छे, तेनी सेवा भला भला सुभट दूरथी पण आवीने भमरानी पेठें करे छे. एक दिवस राजा पर्षदामां बेठो छे, एवामां तेनी सेवा करवा माटे वीरसेन नामें एक सुभट आवतो हवो, तेने वृत्तिमां सो गाम राजायें आपवा मांड्यां, पण तेणें न लीधां, एमज सेवा करवा रह्यो.

हवे कालसेन नामें कोइ मर्मबनो स्वामी छे, ते क्रमें क्रमें आवीने कनकरथ राजानो देश लूटी जाय. ते जाणीने राजायें पोतानी सभामां नजर करी के, कोइ कालसेनने जीतीने लावे एवो शूरवीर छे? ते सांभली सर्व नीचां मुख करीने बेठा. त्यारें वीरसेन बोल्यो, हे देव! हुकम करो तो हुं कालसेनने जीतीने महाराजने चरणे लावुं. बीजाने शुं करवा कहो छो? राजा पण विशेषनो जाण छे. माटे एकलानेज आज्ञा करतो हवो वीरसेन पण सभालोकनां मुख श्याम करतो अनुक्रमें पोतानी सीम उलंघीने आगल पहोंच्यो. एटले कालसेनें विचार्युं के, ए एकलो शुं करशे? एम अवज्ञायें साहामो आव्यो. बाण खेंची खेंचीने मूकवा मांड्यां. ते पण बाणने ढाल आडी करीने धरतो, विकराल तरवारें केइकनां तो कमलनी पेठें मस्तक छेदतो, केइकनी भुजाउ कमलनी पेठें उखाडतो, केइकनी राखो राखो एवी वाणी सांभलतो, प्रलयकालनी अग्निनी पेठें डुःखें जोवा योग्य थतो हवो. अनुक्रमें पोतें कालसेनने बांधीने कनकरथ राजाने भेटणुं करतो हवो. त्यारें राजापण, अहो! सहस्रमल्लना पुरुषातमापणानो महिमा! एम स्तवना करतो, ते राजा कर्या गुणनो जाण छे माटे तेणें महा सामंतपणें तेने थापीने, मंहोटा नगरनुं राज्य आप्युं, तथा सहस्रमल्ल एवुं नाम दीधुं. कालसेनने पण पोतानी आज्ञा मनावीने पाछो तेने स्थानके मोकल्यो.

एवा अवसरने विषे विहार करता, भव्य जीवने उपदेश देता, सुदर्शन नामें आचार्य तिहां पधार्या, सहस्रमल्ल पण मुनिने वंदना करवा आव्यो, गुरु पण तेने देशना देवा लाग्या के, भो भद्र! जेम बाह्यशत्रु जीतवानो प्रयत्न कर्यो, तेम हवे अंतर शत्रु जीतवानो उद्यम करो के, जेथी तमने शाश्वत राज्यनी लक्ष्मी मले. ते सांभली सहस्रमल्ल विनंति क

रतो हवो के, हे नाथ! हुं बाह्यशत्रुनो जय तो जाणुं बुं, पण अंतर शत्रु नो जय नथी जाणतो. शत्रु कोण अने जीताय केम ? ते कहो. गुरु बोल्या, हे वत्स ! अंतर शत्रु कर्म बे, ते जीतवां घणां दोहिलां बे, तेतो प्रव्रज्यानी सेन्या तथा क्षमारूप खड्ग जे हाथमां ले, ते अंतर शत्रुने जींतीने मोक्षनगरीना राज्यनुं सुख पामे. ते सांजली सहस्रमल्ल तृणानी पेठें राज्य बांमीने गुरुने चरणे दीक्षा लेता हवा. ते अनुक्रमें गीतार्थ थया, क्रमें करी उत्सर्गमार्गे जिनकल्प अंगिकार कस्यो, ते विहार करतां कालसेन राजाने नगरे पधास्या, तिहां पर्वतनी पेठें अचल थका काउसग्गें रहेता हवा.

एवा समये ते कालसेन पण रयवाडीये रमवा नीकल्यो. ते मुनिने देखी डुष्टपणें विचारवा लाग्यो के, अहो ! आ तो तेज सहस्रमल्ल बे, ते स्वजावें शत्रु बे पण कपटें मुनि थइने फरी मुजने पकडवा आव्यो बे. ते माटे आज एने अवश्य मारुं. एम विचारीने ते डुरात्मायें नाना प्रकारना मारवाना उपाय करवा मांम्या. सहस्रमल्ल तेने जींतवा समर्थ बे, तोपण एम विचारतो हवो के, हे आत्मा ! ए अप्रीतिकारी पण परलोके सार्थवाहनी पेरें तुजने मल्यो बे, माटे कोप न करीश, समतानेज जजे, पोतानां कस्यां कर्म उदय आव्यां बे, तेमां कोनो वांक बे ? एवी पीडा तहारे सहेवी घटे बे, जे पुरुष समर्थ बतां पण सहन करे. ते तेने महापुण्यजणी थाय. एवा शुजध्याननें विषे तत्पर थया थका सहस्रमल्लऋषि समाधिमां काल करीने सर्वार्थसिद्धि विमाने देवता थया. त्यांथी मनुष्यावतार पामी, मोक्ष जशे ॥ इति प्रश्नोत्तररत्नमालायाम् ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे बेः—"इज्ञानिरोहो य सुहोइयस्स" (सुहोइयस्स के०) जे प्राणी सुखोचित्त होय, तेने (इज्ञानिरोहोय के०) इज्ञानो रोध करवो, ते धर्मराजाना पूर्व जवनी पेरे महाडुर्लज बे. ते कथा कहे बेः—

कमलपुर नगरने विषे कमलसेन राजा राज्य करे बे. तेनी पासे एक दिवस एक निमित्तियो आव्यो. तेणें कह्युं के, हे राजन् ! बार वर्ष डुकाल पडशे. ते सांजलीने राजा महा चिंतातुर थको सजामध्ये बेगे बे. एवा अवसरे आषाडशुदि नवमीने दिवसे मांखीनी पांख जेटलुं वादलुं थयुं, ते क्षणेकमां वधवा लाग्युं, वधतां वधतां वरसवा लाग्युं, वरसतां थकां जल थल सर्वे एक थयुं. अनुक्रमें खेतीवाडीथी घणा धान्य निपन्यां, लो

कोनां पाप अने डुकाल सर्व विसराल थयां, तेवारें सहु कोइ अहो! नि मित्तियोतो महोटो ज्ञानी!! इत्यादि वचने तेनी हांसी करवा लाग्यां.

अन्यदा त्यां चार ज्ञानना धणी श्री जुगंधर नामा आचार्य पधारता हवा, राजा प्रमुख लोक वंदना करवा नीकल्या, जइने गुरुने विधिपूर्वक वंदना करी, अवसर पामीने राजा पूबवा लाग्यो, हे नगवन्! निमित्तिया नुं वचन केम न मल्युं? गुरु बोल्या, ग्रहाचार योगें करीने बारवर्षी डुका ल पडत एवुं हतुं, पण कोइ पुण्यवंत जीव तहारा नगर मध्ये उपन्यो, ते ना पुण्यें डुकालने ठेली काढयो. ते सांनली राजा बोल्यो, हे स्वामिन्! ते केम? त्यारें तुरु बोल्या, सांनल तेनुं स्वरूप कहुं बुं.

पुरिमताल नगरे प्रवर नामें कोइ कुलपुत्र वसतो हतो, पण तेनुं कुल उच्छिन्न थयुं बे, दरीद्रियको फरे, वली ते अविरतिनो धणी बे, कोइ वात नो नियम कस्योनथी, सर्वनक्षी जे हाथमां आवे ते खाय, एम करतां खा धानो धडो रह्यो नही, तेथी अजीर्ण थयुं, कोढ रोग उपन्यो, ते कोढीयो देखीने लोकें धिक्कार कस्यो, नगर बहार नीकल्यो, फरतां थकां कोइ स्था नके मुनि दीठा, त्यारें पूबवा लाग्यो, हे नगवन्! मने कोढ रोग केम थ यो? अने ए रोग केम क्षय जाय? त्यारें ते रुषिबोल्या, रे नइ! अविरति आत्मा ते असंतोषी होय, ते जो कांइपण वस्तु न वावरे तोपण तेने विर तिनो लान न थाय. जे माटे इव्य कोइने घेर मूक्युं होय पण जो व्याज मुखें बोल्यो होयतो ते आपे, अन्यथा न आपे. ते माटे विरति करे त्या रें विरतिनो नफो थाय. तथा जेम एकेंद्रिय जीवो कांइ पाप करता नथी, कांइ वावरता नथी पण विरतिविना अढारे पापस्थानक तेने लागे बे. ते म तें पण अविरतिने जोरें ज्यां ज्यां जता जे जे वेलाये जे जे मल्युं ते ते खाधुं, पण रात्री दिवस कांइ जोयुं नही, तेथी तुऊने अजीर्ण थयुं. ते अजी र्णनी प्रबलतायें कोढनो रोग उपन्यो. माटे जो विरति करे, चारे आहार नुं परिमाणथी नोजन करे, तो रोग जाय, परम कल्याण थाय.

ते सांनलीने तेणें गुरुनुं वचन तहत्तिपणें अंगिकार कस्युं गुरुने कहे वा लाग्यो, हे नगवन्! आजथी महारे एक अन्न लेवुं, एक विगय वाव रवी, एक शाक खावुं अने अचित्त पाणी वावरवुं, एरीतें प्रमाणोपेत नोजन करीश. गुरुयें कह्युं, जेम बोल्या. तेमज पाल जो, पाल्यानो महोटो लान

छे. ते गुरुनुं वचन प्रमाण करीने पोताने स्थानकें आव्यो. अनुक्रमें पूर्वोक्त नियम पालतां निरोगी थयो, त्यारें धर्मनो महिमा जाण्यो, धर्म उपर घणो आदर थयो, व्यापार करवा मांड्यो, ते पण निःपापवृत्तियें व्यापार करे. एम करतां धर्मने प्रनावें कोटि धन पाम्यो. तो पण पोतें नियम लीधुं छे, तेने खंमित न करे, सुखीयो थको पण इछानो रोध करतो हवो, नियमित आहार नोजन करतो थको, सुपात्रे दान देतो, दीन अनाथने दान देवाने विषे तत्पर थको रहे छे.

एकदा डुर्निक्ष पडयुं त्यारें एक लाख मुनिने एषणीय घृतादिकनुं दान देतो हवो, गुप्तदान देइने लाखोगमे साधर्मिकनो उद्धार करतो हवो, एम जावजीव दृढव्रती थको काल करीने सौधर्म देवलोकने विषे इंड्नो महर्द्धिक सामानिक देवता थयो, त्यां ते देवतापणें एवी नावना करे छे ॥ यतः ॥ सावयकुलंमि वरहु, ज्ञ चेडउ नाणदंसणसमेउ ॥ मिछत्तमोहियमइ, वरं न राया चक्कवट्टीवि ॥ १ ॥ अर्थः—श्रावकना कुलने विषे उपजीने जे दासपणुं पामवुं, ते पण ज्ञान दर्शन सहित होय माटे रूडुं जाणवुं. पण मिथ्यात्वमतियें मुंजाणो थको चक्रवर्त्ति राजा पणुं पण न थाउ ॥१॥ इत्यादिक नावना नावतो देवतानो नव पूरो करी त्यांथी च्यवीने आ तहारा नगरमां शुद्धबोध नामें शेठनी व्योमला नामें धणियाणीनी कूखने विषे पुत्रपणे आवी उपन्यो. एना पुण्यना उदयें करी डुष्टग्रहचारें डुकाल उपजवानो हतो, ते पण नाश पामतो हवो.

एवां गुरुनां वचन सांनलीने राजा घणो विस्मय पामतो हवो, सर्व नगरना परिवार सहित राजा शुद्धबोध शेठने घेर आव्यो, त्यां ते पुत्रने उत्संगे लइ कहेवा लाग्यो, नो पुण्यशाली ! नो जगदाधार ! नो डुर्निक्ष नंजक ! तने नमस्कार थाउ. इहां परमार्थें विचारतां राजा तो तुंहिज छे, हुं तो तहारो कोटवाल छुं, एम कहीने धर्मराजा एवुं तेनुं नाम देइने, राजा घेर गयो. अनुक्रमें ते कुमर यौवनावस्था पाम्यो, त्यारें घणी राजकन्या परणतो हवो. तेना पुण्यना प्रनावथी प्रजाना डुर्निक्ष प्रमुखना अशिव उपड्व सर्व नाश पामता हवा, प्रजा प्रमोदमय रहेती हवी, घणा जन समकित मूल बार व्रत आराधीने नक्त नोगी थइ दीक्षा अंगिकार करता हवा. ते मुनिराज प्रमोदें उग्र तप करी क्षपक श्रेणी मांमी घाति

कर्म क्षय करी केवल ज्ञान पामीने तेज नवे मोक्षें गया. ए रीतें सुखो चितने इच्छारोध करवो, ते डुक्कर ठे. अने जो इच्छारोध कस्यो तो संसार पार पाम्या. माटे इच्छानो रोध करवो ॥ इति उपदेशरत्नाकरे ॥

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे ठे. " तारुन्नए इंदियनिग्गहो य " (तारुन्नए के०) तरुण अवस्थाने विषे (इंदिय के०) इंड्रियोनो (निग्गहोय के०) निग्रह करवो, ए डुक्कर ठे. ते उपर काम पालनी कथा कहे ठे.

धातकीखंमद्वीपे नरतक्षेत्र मध्ये लक्ष्मीपुर नामा नगरने विषे जयधर्म नामें राजा राज्य करे ठे. एकदा प्रस्तावें राजा सना जोडी बेठो ठे. ए वामां प्रशस्त शास्त्रनो जाण कोइक पंमित आव्यो. तेनी साथें गोष्ठी करतां राजायें पूठ्युं. " किं गहनं ? " एटले गहन शुं ठे ? पंमित बोल्यो, " इच्चीचरियं " एटले स्त्रीनुं चरित्र ते गहन ठे. ॥ यतः ॥ सायरजलपरिमाणं, सुरगिरिमाणं तिलोयसंठाणं ॥ जाणंति बुद्धिमंता, महिलाचरियं न याणंति ॥ १ ॥ ते सांनली राजायें विचार्युं के, स्त्रीमां ते एवुं शुं सत्व ? शो व्यवसाय ? के, जे माटे पंमित पण एम कहे ठे ! ते माटे आज महारे स्त्रीचरित्र जोवुं. एम विस्मय पामीने रात्रे अंधार पठेडो उढी चोकीदारने वंचीने राजा पोताना घरथकी नीकल्यो, विप्रनो वेष करीने अग्निशर्मा ब्राह्मणने घेर गयो. त्यां अग्निशर्मा वेद पाठ करे ठे, ते वेदपाठ करतां बोल्यो. रे नड! तुं शुं मागे ठे ? राजा बोल्यो. हुं देशांतरथी आव्यो बुं, अने ब्राह्मण बुं, माटे मने सुवाने जग्या आपो. विप्र बोल्यो, महारे घेर जग्या नथी. राजा बोल्यो, तमने उत्तम ब्राह्मण जाणीने हुं इहां आव्यो बुं, जे माटे शूड्रने घेर ब्राह्मण नहीं जाय. ब्राह्मण बोल्यो, महारे जग्या नथी तो पण नलुं. आ ऊुपडीमां तमे पण वसो. राजा त्यांज रह्यो.

एवा समयमां नट्टाणी ब्राह्मणने कहेवा लागी, रे नट्ट ! आ पुत्रने ल्यो. तमारा नाइने घेर ठ्ठी जागरिका ठे, माटे हुं अन्नपात्र आपवा जाउं बुं. नट्ट बोल्यो, तुं केमे करतां उतावली नहिं आवे, अने ठोकरो रोतो थकां मनें कदर्थना उपजावशे, माटे पुत्रने साथें लेइ जा. नट्टाणी बोली, महारे त्यां शुं काम ठे ? अन्नपात्र आपीने तरत आवुं बुं. एम कही नट्टने पुत्र आपीने नीकली. राजा पण स्त्रीचरित्र जोवा तेनी पुंठे चाल्यो.

एवामां नट्टाणी हाट शेरियें आवी, त्यां पूर्वसंकेतिक कोइक युवान पु

रुष उन्नो डे, ते पुरुषें जट्टाणीने पूछ्युं. शृंगार करीने क्यां जाय छे? न ट्टाणी बोली, वधावणाने कामें दीयरने घेर जाउं बुं, पण तरत आवीश एम जाणजे. माटे तुं इहांज उन्नो रहेजे. राजायें विचार्युं के, एनुं चरित्र जोउं. राजा पण त्यां उन्नो रह्यो. युवान पण वाट जोतो त्यांज उन्नो रह्यो. तेवामां जट्टाणी आवी. त्यारें युवान बोल्यो, आपणे रतिसुख कये स्थानके जोगवीशुं? जट्टाणी बोली, तुं म्हारे घेर आवीने जट्ट पासे रहेवानी जग्या माग्य. त्यां म्हारा घरमां सुखें निर्विघ्नपणें कामक्रीडा करीशुं. ते सांजली युवान चाल्यो. जट्टाणी पण वेषपरावर्त्तन करी पूंठे चाली. राजा पण कौतुकनो लीधो पूंठे चाल्यो. युवान पण जट्ट पासे जइ वेद अध्यय न करीने बोल्यो, हे जट्ट! हुं रूपजपुरमां वसुं बुं, अने आ म्हारी स्त्री छे एने में कांइक शिखामण दीधी एटले ते रीसाइने पुत्रने मूकीने इहां आवती रही. हुं पण एनी पूंठे इहां आव्यो. आवतां थकां असुर थइ गयुं. माटे हुं ब्राह्मण बुं. मने रात्री रहेवानी जग्या आपो. तमे पण ब्राह्मण छो. बे पहो रनुं काम छे. पछी तो घेर जइशुं. एम कहे थके जट्ट बोल्यो, बीजी जग्या तो नथी पण रांधवानी जग्या छे, त्यां रहो, त्यारें ते बेहु जण त्यां पेठां.

हवे मध्यरात्रे छोकरे रोवा मांड्युं, त्यारें युवान बोल्यो, रे जट्ट! ए बालक केम रुए छे? जट्ट बोल्यो, एनी मा दियरने घेर गइ छे. में जतां वारी पण न रही, छोकरो जूख्यो थयो छे, तेथी रोतो रहेतो नथी, ए प ण न आवी माटे शुं करुं? युवान बोल्यो, म्हारी ब्राह्मणीनो दीकरो घेर रह्यो छे, तेथी तमारो पुत्र आपो, ते धावशे, एटले सुखें उंघशे. जट्टें पुत्र आप्यो, तेणें धवरावीने पाछो आप्यो, छोकरो सुखें सूतो. हवे जट्टाणी अने युवान पुरुष ए बेहुयें रतिक्रीडा करीने ज्यारें प्रजात समय थयो त्यारें युवाने जट्टने कह्युं. अमे जाइयें छीयें, तमे पण प्राहुणा अमारे घेर आवजो. एम कही बेहु जण द्वार देशें गयां. युवान जतो रह्यो. अने जट्टाणी पूर्वेनो वेष करी तंबोल सहित थाल लेइने घेर आवी. जट्ट पण आक्रो श करवा लाग्यो, रे रंमे! रात्रे केम न आवी? तहारा पुत्रें मने संता प्यो. जट्टाणी बोली, आज तें घरमां रांम घाली देखाय छे. घरमां लघु नीतियें खरडयुं कुंरुं छे, शीकुं हेतुं पडयुं छे. ज्यारें हुं बहार जाउं बुं, त्यारें तुं एवां फेल करे छे. जो रूडा लोकने ए वात कहुंतो तने दक्षिणा पण कोण

आपशे? एम सांजली ते ब्राह्मण आक्रोश पामतो घरमांथी बहार निकल्यो.

हवे राजा नट्टाणी पासे आव्यो. आवीने पूठवा लाग्यो, हे नट्टाणी! तुं जयवर्म राजाने उंलखे बे? ते बोली, हा एनी नगरीमां तो हुं वसुं बुं. अने राजा तो जगत्प्रसिद्ध बे तेने केम न उंलखुं? राजा बोल्यो, ते हुंज बुं. ते बोली तमे एवो वेष केम कस्यो बे? राजा बोल्यो, स्त्रीचरित्र जाणवा माटे कस्यो बे. ते बोली, स्त्रीचरित्र केवुं होय? राजा बोल्यो, तमारा जेवुं होय. एम कहीने सर्व वृत्तांत प्रत्ययसहित कह्युं,ते सांजलीने नट्टाणी क्षणेक लाज पामी, पठी धैर्य धरीने महोटे स्वरे बोली, तमे महारुं चरित्र शुं दीठुं. पण तहारा नगरमां एवी स्त्रीयो वसे बे के, मने पगे बांधीने उडे! राजा बोल्यो, एवी एक स्त्रीनी वाततो मने संजलाव. त्यारें ते बोली.

आज नगरमां महाधनपात्र, दानेश्वरी, मनोरथ नामें शेठ वसे बे. तेने लक्ष्मी नामें जार्या बे. तेने चार पुत्र उपर घणा मनोरथें रूपें सुरसुंदरी सरखी एवी सुंदरी नामें एक पुत्री थइ. तेने परणावी एटले जर्त्तार तरत मरण पाम्यो. त्यारें शेठें दीकरीने कह्युं संसार एवोज बे. सुर असुरनुं पण मरण आगल न चाले. माटे तुं खेद करीश नही. महारा घरमां रही थकी सुखमां काल गमावजे. घरनुं कामकाज पण करीश नही. पुत्री पण बापनुं बोलवुं अंगिकार करी सुखें रहे बे.

एकदा तेणें गोखने विषे बेठां देशांतरथी आवेलो कामपाल नामें राजपुत्र तेने राजमार्गे जतो दीठो. ते विशिष्ट रूपवंत, विशिष्ट वस्त्र, विशाल हृदय होवाथी तेने जोई प्रत्यक्ष कामदेवनो भ्रम थयो, तेथी तेणें उपरथी फूलनी माला नांखी. कटाक्षें जोयुं, एवामां बिरुदावलीनो बोलनार बोल्यो, वंगदेशनो राजा जुवनपाल, तेनो पुत्र कामपाल, तेनुं अतिशय रूप देखी जेने देवांगना पण इछे बे, ते कामपाल जयवंतो वर्त्तो. ते सांजलीने सुंदरीयें तेनुं नाम ठाम धाखुं, कामपालें पण लगारेक रागसहित उंचुं जोयुं, तेथी ते स्त्रीनेज चिंतवतो, पोताने आवासे गयो, कामज्वरें ग्रहेवाणो, श्रेष्ठिपुत्री पण कामवशें पीडाती जोइने शेठ घणो खेद करवा लाग्यो.

एकदा एक परिव्राजिका जिक्षाने अर्थें आवी तेने शेठें कह्युं. रे जडे! महारी पुत्री अशातावंत बे, तेने साजी करो. परिव्राजिका बोली, हुं नजरें जोउं. एम कही कुमरी पासे गइ, जोयुं तो कंदर्प्पविकार जाण्यो. पठी

कहेवा लागी, हे नद्रे ! आशातानुं कारण जाण्युं. जेवी वात होय तेवी कहे. सुंदरीयें विचार्युं के, बीजो उपाय नथी, एम विचारीने जेवी हती तेवी वात कही. परिव्राजिका बोली, कांइ खेद करीश नही, तुं आदित्य वारे आदित्यने देहेरे आदित्यनी पूजा निमित्ते आवजे; हुं तेनी साथें त हारो संगम करावीश. एम कहीने परिव्राजिका उठी, शेठने कह्युं, कांइक तो दोष टव्यो छे. पण सघलो रोग तो आदित्यनी पूजाथी जशे. एम क हीने कामपालने मंदिरे गइ. त्यां तेना चाकरें कह्युं, हे नगवती ! कांइ जा णो छो ? ते बोली, सर्व जाणुं छुं. काम होय ते कहो, ते बोल्यो, अमारा स्वामी राजपुत्रने घणी अशाता छे, तेने साजो करो, एम कही राजपुत्र पासे लाव्या. तेणें एकांते राजकुमरने कह्युं, तें शेठनी पुत्री दीठी छे, ते दिवस थी तुजने कंदर्प पीड्यो छे, तेनी ए अशाता छे. त्यारें लगारेक हसीने राजकुमर बोल्यो, हे नगवती ! तमें केम जाण्युं ? अथवा तपस्वी होय ते दिव्यज्ञानवंत होय, ते माटें मने शाता थवानो उपाय तमेज विचारो. ते बोली, में तो उपाय विचारी मूक्यो छे. तुं आदित्यवारें आदित्यने देहेरे जाजे. त्यां तुजने तेनी साथें समागम थशे.

हवे श्रेष्ठिपुत्री पण स्वजनने परिवारें परिवरी आदित्यने देहेरे गइ. आ दित्यनी पूजा करी, बहार नीकलतां राजकुमरें हाथे पकडी. एटले, सुंद रीयें पोकार कर्यो. रे रे ! मने पर पुरुष फरश्यो. हवे अग्निविना म्हारी शुद्धि नथी. ते माटे काष्ठ काढो. एम कहेतां पितायें घणी विनंती करी समजावी. पाछी वाली घेर आणी, त्यां तेज राजपुत्रने तेडीने परिव्राजि का आवी. बेहु जणनो संगम कर्यो. सुंदरीयें विचार्युं के, छ कानमो मंत्र नेदाय ॥ यतः ॥ षट्कर्णो निद्यते मंत्रः, चतुष्कर्णो न निद्यते ॥ द्विकर्णस्य तु मंत्रस्य, ब्रह्माप्यंतं न गच्छति ॥ १ ॥ एम विचारीने घरमां आग मूकी, बे जण नीकल्यां, बारणुं बंध कर्युं, मांहे परिव्राजका बली मूइ, राजपुत्रने आवासे गयां, शेठें पण परिव्राजिका मूइ देखी जाण्युं के, म्हारी पुत्री ब ली मुइ. विलाप करवा लाग्यो. हा पुत्री ! पर पुरुषनो स्पर्श थयो, ते दुः खें तें अग्नि माग्यो, पण में न आप्यो. ते माटे पोतानी मेलेंज अग्नि सा ध्यो. एम विलाप करी मरण कृत्य कर्यां. हाड हतां ते तीर्थे मोकल्यां.

हवे राजपुत्र पण केटलेक दिवसें धन खूट्युं. त्यारें सुंदरीने कहेवा

लाग्यो, रे नडे ! चाल महारे देश जइयें. सुंदरी बोली, त्यां जवानुं शुं काम छे ? आपणने इहांज रह्यां महारो पिता सर्व कांइ पूरशे. तमे शेठ ने हाटे जइने महामूलनी पटसाडी मूले मागो. ते पण हाटे गयो. तेमज कह्युं. ते साडी देखाडवा नार्या पासे मोकली. तेने गमी नही. माटे पाछी मोकली. एम बे त्रण वार पाछी मोकली. शेठ बोल्यो, तहारी नार्याने इहां आवतां शुं टांटिया घासे छे ? ते नार्याने तेडी लाव्यो. ते देखी शेठ बोल्यो, राजपुत्रें महारी पुत्रीने फरस कस्यो, त्यारें मने महा कोप उपन्यो. पण शुं करुं तुं राजपुत्र छो, माटे हुं बोल्यो नही. राजपुत्र बोल्यो, में महारी नार्याने फरशी हती. तहारी पुत्रीने कोण अडक्युं छे ? शेठ बोल्यो, शुं ए महारी पुत्री नही ? राजपुत्र बोल्यो, रे शेठ ! तुं स्नेहें करीने घेलो थयो छो ? तहारी पुत्री अग्निमां बली मुइ. ते नथी सांजरतुं ? शेठ बोल्यो, सत्य कह्युं. सरखापणें करी हुं मूढ थयो. तो पण सरखापणें करी में एने दीकरी पणें कबूल करी, ते माटें जे जोइये ते महारा हाटेंथी लेजो.

ए रीतें नट्टाणीनुं चरित्र देखीने तथा शेठ पुत्रीनुं चरित्र सांनलीने नरवर्म राजायें प्रतीत करी के, स्त्रीचरित्र गहन छे ए खरुं छे. एम निर्धारी वैराग्य पामी शीलंधर गुरु पासे चारित्र अंगिकार करी, तेणें आत्मकार्य साध्युं. ए कथा श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां पूर्वनव अधिकारे छे. ते माटे तरुण अवस्थाये इंद्रियोनो रोध करवो ते डुक्कर छे ॥ इति कामपालकथा ॥

ते इंद्रियोनो रोध करवो ए वात यौवन अवस्थामां डुक्कर छे तो पण तेने जेणे रोध कस्यो ते उपर गुणधर्म राज्यकुमरनी कथा कहे छे.

आ नरतक्षेत्रने विषे सूर्यपुर नामें नगर त्यां दृढधर्म नामें राजा तेने शीलशालिनी एवा यथार्थ नामें राणी छे, तेनी कुखने विषे गुणधर्म नामें पुत्र उपन्यो ते लोकने चंद्रमानी पेठें वल्लन, कलावंत छे, कंदर्पावतार छे, तेथी करीने स्त्रीयोने घणो वल्लन छे, सोनागी, सरल, शूर, सत्य नाषी छे, तेने एक प्रियंवद नामें दृढ मित्र छे. ते सुरूपी अने सर्वगुणसहित छे.

एवामां वसंतपुर नगरने विषे इशानचंद्र राजानी कनकवती नामें पुत्री छे, तेनो स्वयंवर मंमप मांम्यो छे, त्यां बीजा घणा राजा आव्या छे, तेमां गुणधर्म कुमर पण आव्या छे, राजायें आवास दीधा, त्यां उतारो करीने गुणधर्म कुमर स्वयंवरा मंमप जोवाने आव्या, कुमरी पण मंमप जोवा

आवी छे, त्यां बेहु जणने परस्परे राग उपन्यो, स्वस्व स्थानके गया. संध्या काले कुमरीयें कुमर पासे एक दासी मोकली, ते दासीयें एक चित्रपट्टिका आपी. तेमां एक हंसिका आलेखी छे. तेना हेठल एक श्लोक लख्यो छे. ते श्लोक कुमर वांचे छे ॥ यतः ॥ आदौ दृष्टे प्रिये सानु, रागासौ कुल हंसिका ॥ पुनस्तद्दर्शनं शीघ्रं, वांछत्येव वराक्यहो ॥ १ ॥ अर्थः—धुरथी पोताना प्रियने दीठां थकां कलहंसी रागी थइ, ते वराकी फरी शीघ्र तेनुं दर्शन इछे छे. ते वांचीने कुमरें पण बीजुं हंसनुं रूप आलेखीने तेनी नीचे एक श्लोक लख्यो तथाहि ॥ कलहंसोऽप्यसौ सुभ्रु, क्षणं दृष्ट्वानुरागवान् ॥ पुनरेव प्रियांद्रष्टु, मद्दो वांछत्यनारतम् ॥ १ ॥ अर्थः—हे सुभ्रु! कल हंस पण क्षणेक दीठाथी रागवंत थयो. फरी निरंतर देखवा वांछे छे एभावार्थ जाणवो. हवे कुमरीयें मोकल्युं जे तांबुल, विलेपन तथा फूल ते कुमरें लेइने फूलने मस्तके बांध्यां, तांबुल वावर्युं, अने विलेपन अंगें लगाव्युं, दासीने संतोषदानमां हार आप्यो. वली दासी बोली, स्वयंवरा मंमपे वरमाला तमारे गले घालीश, एम कुमरीयें कह्युं छे. पण विषयसेवा कांइक काल रहीने पछी करवी, ते वात कुमरें अंगिकार करी. प्रातःकाले एमज गुणधर्म कुमरने वरमाला घाली बीजा राजाने विसर्ज्या, राजायें गुणधर्म कुंवरने पाणिग्रहण कराव्युं, अनुक्रमें ससरानी आज्ञा मागीने स्त्रीने पोतानी साथें लेइने कुमर पोताने नगरे आव्या.

एकदा कनकवतीयें कह्युं के, कोइक प्रहेलिका कहो. कुमर बोल्यो, थल मां उपनी छे, जलमां स्वेछायें विचरे छे, पण जल पीती नथी, ते स्त्री कोण जाणवी? कुमरीयें कह्युं, नांवा जाणवी. हवे कुमरीयें पूछ्युं पयोधरने भारें करी आक्रमी छे, पातलुं शरीर छें, गुणसहित छे, पुरुषने खंधे बेठी छे, ए स्त्री कोण? कुमर बोल्यो जे पाणी उपाडी आववाना काममां आवे छे ते कावडी जाणवी. एम क्षणेक विनोद करीने पोत पोताने ठेकाणे गया.

हवे कुमर स्नान भोजन करी आस्थाने बेठो छे, एवामां एक कापडी आव्यो. ते बोल्यो, हे कुमर! भैरवाचार्यें तमोने तेडवा माटे मुझने मोकल्यो छे, कुमर बोल्यो, ते क्यां छे? कापडी बोल्यो, नगर बहार अमुक स्थानकें छे. कुमर बोल्यो, प्रातःकाले आवीश. ते सांभली कापडी ठेकाणे गयो. अनुक्रमें रात्री गइ, प्रातःकाल थयो त्यारें कुमर पण पोतानो परिवार

लेइने भैरवाचार्य पासे गयो. तेने व्याघ्रचर्म उपर बेठो देखीने पगे लाग्यो. योगींद्रें पण आसन बताव्युं त्यां बेठो. योगींद्रने कहेवा लाग्यो, हे प्रभो ! तमे मने कृतार्थ कस्यो. योगींद्र बोल्यो, तुं म्हारे सर्वथा मान्य छे, पण हुं निःकंचन छुं माटे शुं आपीने तमारुं स्वागत करुं ? कुमर बोल्यो, तमारा सरखानो आशीर्वाद तेज स्वागत छे. योगींद्र बोल्यो, भक्ति, प्रेम, मीठां वचन, सन्मान, विनय ए सर्व वानां जे छे ते कांइक दीधा विना शोभे नही. कुमर बोल्यो, सम्यक्दृष्टियें जोवुं. तथा सम्यक् आज्ञा देवी ए तमारुं दान छे. योगींद्र बोल्या, हे भद्र ! म्हारे एक मंत्र छे. तेनो में आठ वर्ष सूधी जाप कस्यो. हवे एक रात्रीनुं काम छे, तेमां विघ्न थाय माटे तुं साधक रहे तो माह्रो सर्व प्रयास सफलो थाय. कुमर बोल्या, हुं क्यारे आवुं ? योगींद्र बोल्यो, कालीचौदशनी रात्रे तुं स्मशानमां आवजे, हुं त्यां त्रण चेलासहित रहीश, ते सांभली कुमर घेर गया. कालीचौदशनी रात्रे कुमर स्मशाने गया, योगींद्र बोल्यो, हे कुमर ! इहां जे जे विघ्न थशे तेथी तुं राखजे. बीजा त्रण उत्तरसाधक रहेशे. कुमर बोल्यो, स्वस्थ चित्तपणें मंत्रसाधन करो, हुं रखवालो बेठो छुं, तमने विघ्न कोण करनार छे ?

हवे योगिंद्रें एक मंमल करी, तेमां एक शब थाप्युं, जाज्वल्यमान अग्नि करीने होमविधि कस्यो, एटले जाणे दिशाचक्रने पूरतो, गगन स्फोटि करतो, महा आकरो निर्घात थतो, विश्वने बधिर करतो, धरतीने फाडीने पातालमांथी महा बिहामणो एवो एक कालो पुरुष नीकल्यो: ते बोल्यो, रे पापी ! दिव्यकांताना अभिलाषी ! तुं मेघनामा क्षेत्रपालने नथी उलखतो शुं ? जेमाटे म्हारी पूजा कस्या विना मंत्रसिद्धि इछे छे, ए राजपुत्रने पण तें ठग्यो छे. एम कहीने तेने मारवा माटे ते क्षेत्रपालें सिंहनाद कस्यो एटले योगिनां त्रण शिष्यतो पृथ्वीयें पड्या.

हवे कुमर बोल्यो, रे क्षेत्रपाल ! तुं फोकट गर्जारव केम करे छे ? जो समर्थ होयतो म्हारी साथें युद्ध कर. पछी ते खेत्रपालनी पासे खड्ग न हतुं माटे कुमरें पण पोताना खड्गने मूकी दीधुं. मात्र प्रचंम भुजादंमेंज तेनी साथें युद्ध करतां, क्षणेकमां तें क्षेत्रपालने जीत्यो. ते तुष्टमान थयो थको बोल्यो, तें मने जीत्यो, माटे कांइक तहारुं इछित करुं. त्यारें कुमर पोताना हाथमांथी तेने मूकीने कहेवा लाग्यो के, जो तुं तुष्टमान थयो होय,

तो, ए योगीनुं मन वांछित पूरुं कर. क्षेत्रपाल बोल्यो, तहारा प्रभावें एने वांछित फलदायक मंत्र सिद्ध थयो, पण तुं कांइक माग्य, जे माटे देवद र्शन खाली जाय नही. त्यारें कुमरें कह्युं, महारी भार्या कनकवती छे, ते महारे वश आवे तेम करो. क्षेत्रपाल ज्ञानें जोइने बोल्यो, ते तमारे वश थशे, पण कामितरूपें वश थशे, ते कामितरूप तहारुं थशे, एम वर देइ ने अदृश्य थयो. योगींद्र पण विद्यामंत्र सिद्ध थये थके कुमरनी प्रशंसा करतो हवो, कुमरने कहेवा लाग्यो, हे परोपकारी ! मने संभारजो, एम क ही शिष्यसहित पोताने ठेकाणे गयो, कुमर पण अंग पखालीने पोताने घेर आव्यो, वीरवेष मूकीने शय्याने विषे सूतो.

बीजे दिवसे पहोर रात्री गये थके अदृश्यरूपें पोतानी स्त्रीना महोल मां गयो, त्यां बे दासी सहित कनकवतीने दीठी, ते अवसरें कनकवती दासीयोने पूछवा लागी के, रात्री केटली गइ? दासीयो बोली, हजी मध्य रात्री नथी गइ, त्यां जवानी वेला थइ छे. त्यारें कुमरीयें स्नान विलेपन करी, वस्त्रालंकार पहेरीने, क्षणेकमां विमान रच्युं, तेमां दासीसहित बेठी. ए टले गुणधर्म कुमरें विचार्युं के, अहो ! अहो ! एणीयें क्षणेकमां विमान केम रच्युं ? तथा ए रात्रीने विषे क्यां जशे? अथवा ए कल्पनानुं शुं प्रयोजन छे ? अदृश्यरूप थको हुं पण एनी साथेज जउं, अने कौतुक जोउं के, ए त्यां जइ शुं करे छे ? एम चिंतवीने विमानने एक देशे बेसीने चाल्या. दूरदेशे जइने विमान उतर्युं. एक महा सरोवरने ढूकडुं अशोक वन छे, तेमां एक वि द्याधरने कुमरें दीठो. कुमरनी स्त्री पण विमानथी उतरीने विद्याधरने प्रणा म करी बेठी, एं रीतें बीजी त्रण स्त्रीयो आवीने तेने प्रणाम करीने बेठी, बीजा पण विद्याधर आव्या, वली ते वनखंमना ईशान कूणे एक मनोहर विशाल निर्मल श्रीयुगादि परमात्मानुं चैत्य छे, तेना सुवर्ण मणीनां पग थीयां छे, अनेक स्तंभ सहित छे, देवतानुं विमान जाणीयें अटवीमां उ तर्युं होय नही, एवुं ते चैत्य छे! क्षणेकमां सहुए ते देहेरे आव्या. त्यां विद्याधरोयें जिनस्नात्र महोत्सव करवा मांम्यो. विद्याधरेंद्र बोल्यो, आज कोनो वारो छे ? ते सांभलीने कनकवती उठी, पोतानां वस्त्र ठीकठाक क रीने नाटकनी भूमिकाने विषे पेसीने हावभाव करवामां घणी माहीथकी नाटक करती हवी. बीजी त्रणमां एकें वीणा, बीजीयें वेणु, त्रीजीयें ताल

बजाववा मांमी, ते देखीने गुणधर्म कुमर महा विस्मय पाम्यो सर्व स्वरूप नजरें जोतो हवो. तेवामां कनकवतीने नाचतां केडथकी सोनानी घुघरीनी माला त्रुटी पडी, ते प्रछन्न पणें गुणधर्म कुमारें लीधी. नाटक कस्या पछी घणीये जोइ पण जडी नही, पछी सहु पोत पोताने स्थानके गया, कनकवती पण दासीसहित पोताने स्थानकें आवी, गुणधर्म कुमर पण स्वस्थानकें आव्या, आवीने शेष रात्रीयें सूइ रह्या, विमान संहस्युं.

हवे प्रातःकाले मतिसागर नामें प्रधाननो पुत्र, ते कुमरनो मित्र छे, तेने घुघरीनी माला आपीने कुमरें कह्युं के, आ घुघरी अवसरे महारी स्त्रीने आपजे. एम कहीने ते मित्र साथे स्त्री पासे गयो, स्त्रीयें पण उनी थइ आसन आप्युं, कुमर त्यां बेठा, मित्र पण पासे बेठो, सोगटां पासे रमतां कुमरी जीती, पछी कुमरी बोली कांइक आनूषण आपो, त्यारें कुमरें मित्रना सामुं जोयुं. मित्रें पोताना वस्त्रमांथी काढीने घुघरमाला आपी. ते देखीने स्त्री बोली, एतो महारुं आनूषण छे ते तमने क्यांथी जड्युं? कुमर बोल्यो, क्यां पड्यु हतुं? ते बोली स्थानक तो मुजने सांनरतुं नथी. कुमर बोल्यो, महारो मित्र निमित्तनो जाण छे, ते तमारुं अनूषण पाडवानुं स्थानक केहशे, मित्र बोल्यो, हुं कहीश. पछी कुमर पोताने मंदिरे आव्या.

वली बीजी रात्रे तेमज जैनचैत्ये गया, स्त्रीयें वीणा वजावतां पगमां हेलुं नेउर कोइकरीतें नीकली पड्युं, ते कुमरे पूर्वेनी पेठें लीधुं, तेणीयें खोल्युं पण जड्युं नही, स्वस्थानके आव्या, कुमरें नेउर मित्रने आप्युं. बीजे दिवसे वली मित्र साथें लेइने कुमर गयो, तेणीयें आसन आप्युं, ते उपर बेसीने क्षणेक शास्त्र गोष्ठी करीने स्त्रीयें नतिसागरने पूछ्युं. रे नइ! तमे निमित्त जोयुं होय ते कहो. ते बोल्यो, र तन्वंगी! हुं निमित्त बलें एम जाणुं छुं, के तमारुं कांइक बीजुं पण आनूषण गयुं छे. ते सांनलीने स्त्रीना चित्तमां शंका उपनी तो पण ते गोपवीने बोली, शुं आनूषण गयुं छे? ते निमित्तें जाणीने कहो. त्यारें गुणधर्म कुमर बोल्या, ते तुं नथी जाणती? ते बोली जाणुं छुं, पण पडवानुं स्थानक नथी सांनरतुं. कुमर बोल्या, मने कोइकें कह्युं छे.के, तुं दूर गइ हती त्यां नेउर गयुं, ते जेने हाथे आव्युं, तेने हुं उलखुं छुं, तेना हाथमांथी बलात्कारें में लीधुं. ते सांनलीने कनकवती विचारवा लागी. कोइक प्रयोगें करी निश्चे महारा नर्त्तारें

महारुं सर्व वृत्तांत दीठुं छे ॥ यतः ॥ कुरचइं कला चांडी, चौरिकाक्रिडितानि च ॥ प्रकटानि तृतीयेऽह्नि, सुछन्नं सुकृतानि च ॥१॥ एवुं विचारीने बोली, ते नेउर क्यां छे ते वेला कुमरनी आज्ञाये मित्रें आप्युं. पछी ते बोली, सत्य कहो, ए तमने क्यांथी जडयुं ? कुमर बोल्या, तमे क्यां पाडयुं ते कहो. एम करतां ते बोली, हे नाथ ! ज्यां पडयुं ते स्थानक तमे दीठुं होय तो रूडुं छे, अन्यथा कोइ कही देशे तो महारी अग्निमां पेसतां पण शुद्धि नथी. एम कही झाबो करतल गलस्थल देइ नीचुं जोतीशोकातुर थकी बेठी, कुमर पण कांइक हांसीनी वात काढी तेने हसावीने पोताने ठेकाणे गयो.

वली रात्रे अदृश्य थका आव्या. सखीयोयें कनकवतीने कह्युं, हे स्वामिनी ! वेला जाय छे. विद्याधर रीश करशे. त्यारें तें लांबो निसासो नांखीने बोली, हुं मंदभाग्यवंत शुं करुं ? विषम कार्य आवी पडयुं. जे माटे हुं, ज्यारें पिताने घेर हती, त्यारें कुमारीपणे विद्याधरें मने सम दीधा हता जे, महारी आज्ञाविना तहारे भर्त्तार सेववो नही. अने विमान उपर बेसीने नित्य रात्रें महारी पासे आववुं. त्यार पछी माता पिताना आग्रह थकी तथा महारो पण राग हतो, तेथी हुं राजकुमरने परणी. महारे तो ए पण प्रमाण छे, ते बेहुने पण हुं मानुं छुं. पण हे सखी ! त्यां जतां मुजने महारा भर्त्तारें कोइक रीतें जाण्युं छे. एणें विद्याधरने साक्षात् दीठो छे. हुं विद्याधरने तथा एने सामान्य छुं, तेमाटे कांतो विद्याधर, भर्त्तारने मारशे, अथवा विद्याधर मने मारशे. माटे शोक करुं छुं. वली हे सखी ! तुं सांभल. महारी यौवनावस्था छे, ते घणा अपायसहित छे, तथा पितानुं अने सासरानुं कुल घणुं उत्तम छे, अने लोकतो महा विषम छे, जेम गमे तेम बोले. ते माटे कार्य गहन छे तेथी आकुली थाउं छुं. ते सांभली सखी बोली, हे स्वामिनि ! जो एम छे तो तमे इहांज रहो, हुं तिहां जाउं छुं जो विद्याधर पूछशे तो हुं कहीश के महारी स्वामिनीने शरीरे शाता नथी. तेवारें कनकवती बोली, एमज करो एम करीने विमान रची आप्युं. ते उपर दासी बेठी. गुणधर्म कुमरें पण एम चिंतव्युं, जे हुं आज एनुं विद्याधरनुं स्वामी पणुं टालीश, जीवलोकने नाटक जोवानी इछा टालीश, एम चिंतवीने अदृश्यपणे विमानमां आरुढ थयो.

हवे विद्याधरें जिनेश्वरनुं स्नात्र करवा मांड्युं, एटले विमानथी उतरीने

दासी पण देहेरामां गइ. कुमर पण बानो रही जुए बे, एटले एक विद्या धरें दासीने पूब्युं, आज घणी वेला केम लागी ? अने तहारी स्वामिनी क्यां बे ? दासीयें कह्युं के, महारी स्वामिनीना शरीरें शाता नथी माटे म ने मोकली बे. ते सांजली विद्याधरेंइने कोप उपन्यो, होठ फडफडवा लाग्यो, बीजा विद्याधरोने कह्युं, तमे ऋषजप्रजुनुं स्नात्र करो, हुंतो ए दा सीना शरीरनी चिकित्सा करीश, एम कहीने तेणें दासीनी वेणी पकडी. एटले कुमरें पण निबिडपणें परिकर बांधीने खड्ग तैयार कर्युं, नाटकमां जंगाण पड्युं, विद्याधरें कह्युं, प्रथम ए दासीना रुधिरें करी हुं महारो को पाग्नि शमावुं, पबी जे युक्त हशे ते करीशुं. ते माटे रे दासी ! तुं तहारो इष्ट देव संजार, तहारो मरणसमय बे. माटे तहारे गमे तेनुं स्मरण कर. दासी बोली, श्री सर्वज्ञ इंइ नरेंइने पूजनिक एवा इष्टदेव तो श्री ऋषज प्रजु बे, तेनुं हुं स्मरण करुं बुं. तेनुं आ अटवीमां में शरण कर्युं, शरण प ण श्री ऋषजप्रजु बे, कोइ बीजो नथी. पण हुं एम कहुं बुं के, शूर, धी र, महा उदार, वैरीरूप हाथीनी घटाने विषे सिंह सरखो, महा गुणवंत एवो ते आर्यपुत्र एक मुजने शरण हो. विद्याधर बोल्यो, रे अधमे ! ते आ र्यपुत्र कोण बे ? ते वखते कुमरें विचार्युं, के एणें रूडुं पूब्युं, महारा चित्त मां पण ए संदेह हतो. हवे दासी बोली हे विद्याधर ! जेने अमारी स्वा मिनी स्वयंवरा मंमपमां वरी बे, जेने दीठां थकां पाप न रहे, ते गुणध र्म कुमरनुं में शरणुं कर्युं. ते सांजली जेवामां ते विद्याधर तरवार उघा डीने मारवा जाय बे, एवामां उघाडी तरवार करीने कुमर बोल्यो, सांज ल रे अधम ! तुं आ अबलाने केम मारे बे ? ॥ यतः ॥ विश्वस्ते आकुले दीने, बालवृद्धाबलाजने ॥ प्रहरंति च ये पापा, ध्रुवं ते यांति ऽुर्गतिम् ॥ ॥ १ ॥ अरे तुं स्त्रीहत्यानुं पाप करवा उजमाल थयो बे ? तेनुं प्रायश्चि त्त देवाने हुं तहारो गुरु थइश. त्यारें विद्याधर हसीने बोल्यो, तुजने त्यां जइने महारे मारवो हतो. ते तुं तो इहांज मरवा आव्यो बे. एम कहीने युद्ध कर्युं, कोइ बल पामीने गुणधर्म कुमरें महा प्रयत्नें करी विद्याधरनुं मस्तक बेदन कर्युं, सैन्य पण स्वामि विनानुं थयुं थकुं पोताने स्थानके गयुं.

ते जोइ पहेली त्रण स्त्रीयो बोली, हे स्वाधीन ! अमने जेम गुरु प्रस न्न थइने मूकावे, तेम विद्याधरथी तमे मूकावी. कुमर बोल्या, तमे कोनी

पुत्रीयो बो? त्यारें एक बोली, शतपुर नगरनो धणी कुलेन राजा तेनी हुं कमलवती नामें पुत्री बुं, एना नये करी में विवाह न कस्यो, जे कारण माटे महारा महोल थकी एणें अपहरी. पढी जीन कापवा मांमी. मने कह्युं, महारी आज्ञा थाय त्यारें तहारे परणवुं, महारी आज्ञायें तहारे निरंतर विमान थशे. तेनी उपर बेसीने रात्रे महारी समीपे अवश्य आववुं. एम करेतो हुं तुजने जीवती मूकुं, मने सम दीधा, में कबूल कस्युं, एणें मने नाटक प्रमुख कला शीखवी, ए रीतें बीजी त्रणे जणीने एणें नेगी करी, ते माटे तमे एने मारतां थकां सर्वने सुख कस्युं. एम सांजलीने कुमरें सहुने पोत पोताने घेर मोकली, कुमर पण दासीनी साथें घेर आव्या. कनकवती देखीने दासीने पूबती हवी के, अरे! आज महारे जर्त्तारें दुष्ट विद्याधरने माखो? दासीयें पण कुमरीने सर्व वृत्तांत कह्युं, पोताना जर्त्तारनुं पौरुष सांजलीने कुमरी घणो हर्ष पामी, गुणधर्म कुमर पण स्त्री साथे वातो करीने शेष रात्रे त्यां स्नेहथकी सूतो.

हवे ते विद्याधरना जाइयें कषायना वशथी कुमरने उपाडीने समुद्रमां नांख्यो. कनकवतीने पण समुद्रमां क्यांक जूदी नांखी. एवामां पाटीयुं हाथ आव्युं तेथी सात रात्री दरियामां रहीने कुमर कांठो पाम्यो, त्यां एक तापस दीठो, ते तापस साथें आश्रमे पहोंच्यो, त्यां पोतानी स्त्री कनकवतीने दीठी, कुमर पण कुलपतीने प्रणाम करीने बेठो. कुलपति बोल्यो, रे जड! आ तहारी स्त्री बे? कुमरें हा कही. कुलपति बोल्यो, ए आजथी त्रीजा दिवसें वृक्षसाथे गले फांसो घालीने मरती हती ते में दीठी, त्यारें एनुं पास बेदीने, बलात्कारें में राखी. ज्ञानबलें करीने तहारुं आववुं में एने कह्युं. पढी केलि प्रमुख वृक्षना फले प्राणवृत्ति करीने रात्रे एकांते स्त्री जर्त्तार सूतां बे. त्यां वली पण ते विद्याधरें उपाडीने बेहुने समुद्रमां नांख्यां, वली बेहु जणने पाटीयां मल्यां, तेथी कांठो पामी जावितावें फरी मल्यां. कुमर बोल्यो, अहो! विधातानो विलास जुर्र! अथवा विषयासक्त चित्तवालाने शी शी आपदा न आवे?

एवामांज वैराग्यें समस्त परिग्रहनो त्याग करी ममत्व बांमीने महासत्वना धणी एक मुनिराज त्यां तपस्या करे बे, तेमने जोइ कनकवती बोली, हे नाथ! पुरुषोत्तमपणुं पामीने खेद शो करो बो? हजु मनुष्य

भवनुं फलतो पाम्या नथी ! दीन जननो उद्धार नथी कर्यो, एकछत्री पृथ्वी नथी करी, विषय नथी भोगव्या, एवा कनकवतीना वचनथी रात्री जागता रह्या. एवामां ते विद्याधर आव्यो, तेने कुमरें,जीतीने जीवतो मूक्यो.

हवे कुलपतीनी आज्ञा मागीने कोइक पाटणने विषे गया, ते पाटणने बहार गुणरत्न महोदधि नामें आचार्यने दीठा, तेमना चरणने स्त्री भर्त्तारें वंदना करी, पछी मोहनिद्रा निवारनारी पुण्यवृक्षनी शीचनारी एवी धर्मदेशना सांभलीने आचार्यने वंदना करी, बीजे स्थानकें गया. कुमर वैराग्यवंत थको स्त्रीने कहेवा लाग्यो, रे स्त्री ! आपणे सद्गुरु पासे दीक्षा लेइयें. त्यारें ते स्त्री विषयथी अणविरमी थकी बोली, आपणुं नवुं यौवन छे, ते माटे व्रत केम लइयें ? त्यारें कुमर बोल्यो, वृद्धावस्थायें पण केइकने विषयनी इच्छा देखीयें छीयें ॥ यतः ॥ अंगं गलितं पलितं मुंडं, दशनविहीनं जातं तुंडम् ॥ वृद्धो याति गृहीत्वा दंडं, तदपि न मुंचत्याशापिंडम् ॥ १ ॥ तेम केइकने यौवन अवस्थाये पण वैराग्य देखीयें छीयें, त्यारें स्त्री बोली, कोइक ज्ञानीने पूछीने जेम युक्त हशे तेम करी शुं. गुणधर्म ते वचन अंगिकार करी स्त्रीने त्यांज बेसाडी आहार करवा माटे पोते नगरमां कांइक भोजन लेवा गयो.

एवा अवसरने विषे गुणचंद्र नामे राजकुमर वनमां आव्यो, ते त्यां यौवन अवस्थाये स्त्रीने देखीने रागवंत थयो, स्त्रीने पूछ्युं, रे स्त्री ! तुं कोण छे ? इहां एकली शा हेतुयें बेठी छो ? शुं तहारे भर्त्तार नथी ? स्त्रीयें पण तेने रागी जाण्यो, अने पोतानो भर्त्तार विरक्त जाण्यो, माटे पोतानुं सघलुं वृत्तांत तेने कह्युं. ते पण प्रार्थना करतो जाणी कुमरी तेनी उपर अनुरागिणी थइने बोली के, महारा भर्त्तारने वंचीने हुं तमारे घेर आवीश. ते सांभलीने गुणचंद्र कुमार पोताने घेर गयो.

हवे गुणधर्म कुमरें पण नगरमां जइ जूवटुं रमीने कांइक द्रव्य उपार्ज्युं, पछी मांडा करावीने उद्यानमां आव्या, प्रिया साथें भोजन कर्युं. पण स्त्री शून्यचित्तवती, धरती खणती दीठी. कुमरें पण तेनो भाव जाण्यो के, ए अनासक्त थइ छे. एम जाणीने कुमर विलखो थको वनमां भमवा लाग्यो.

एवामां एक पुरुषें पूछ्युं तमे इहां राज कुमरने दीठो ? कुमरें पूछ्युं. राजकुमर ते कोण ? ते बोल्यो. गुणचंद्र नामे राजानो कुमर, इहां आ

व्यो हतो, ते कोइ स्त्री साथें वातो करवा तत्पर थयो, अने मने बीजे कामे मोकंल्यो हतो, ते हुं आव्यो. माटे पूछुं छुं के, ते स्त्री कुमरने मंदिरे गइ के नथी गइ. गुणधर्म कुमर बोल्या, ते त्यां गइ, एम कहीने कुमरें ते पुरुषने विसर्ज्यो. कुमर चिंतववा लाग्यो, स्त्रीने उपकार करतां अने ते म्हारुं पराक्रम देखतां थकां पण रही नहि. तथा स्त्री कुलशील मर्यादा पण गणे नही ॥ यतः ॥ रहो न जायते यावत्, क्षणंश्चार्थयिता न च ॥ सतीत्वं तावदेतासां, नारीणां नारदोऽब्रवीत् ॥ १ ॥ त्यार पछी स्त्रीने ढूकडे नगरे मामाने घेर मूकीने कोइ ढूकडा मुनिराज मल्या. तेमनी पासे कुमरें, चारित्र अंगिकार कर्युं. ते उग्र तपस्या करीने देवलोके गया, त्यांथी च्यवी मनुष्यावतार पामीने मोक्ष जशे. स्त्री पण मामाना घरथकी कोइक मिषें नीकलीने, कनकवती गुणचंद्रनी धणियाणी थइ. ते गुणचंद्रनी बीजी स्त्रीयें कनकवतीने जेर दीधुं. त्यां रौद्रध्यानें मरीने चोथी नरके नारकी थइ, त्यांथी नीकलीने घणो काल संसारमां रझलशें. कुमरें यौवनावस्थायें विषय त्याग कर्यो, अने इंद्रियो जीती ए डुक्कर छे ॥ ए कथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां छे ॥ १९ ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे श्रीगौतमकुलके एकोनविंशतिगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि.

हवे वीशमी गाथा कहे छे. तेने पूर्वली गाथा साथें ए संबंध छे, जे पूर्व गाथामां चार वानां डुक्कर देखाड्यां, ते डुक्कर जे करे ते धर्म पामे. तेमाटे जीवित अशाश्वतुं देखाडीने धर्मोपदेश करे छे. तथा ग्रंथने अंते मंगल जोइये, त्यां धर्म ते उत्कृष्ट मंगल छे. "धम्मो मंगलमुक्किठं" ॥ इति दशवैकालिक सूत्र वचनात् ॥ माटे धर्मरूप मंगल देखाडे छे. ए संबंधें आवी जे वीशमी गाथा ते कहे छे.

असासयं जीवियमाहु लोए, धम्मं चरे साहु जिणोवइठं ॥ धम्मो य ताणं सरणं गई य, धम्मं निसेवित्तु सुहं लहंति ॥ २० ॥

अर्थः—" असासयं जीवियमाहु लोए " आ संसाररूप (लोए के०) लोकने विषे (जीवियं के०) जीवितव्य जे छे ते श्रीजिनेश्वर महाराजे (असासयं के०) अशाश्वतुं (आहु के०) कह्युं छे. एटले लोकने विषे आउखुं अशाश्वत छे. एम परमेश्वरें कह्युं छे ॥ इति भावः ॥ इहां जीवनां आउखां बे प्रकारें छे. एक सोपक्रमी छे. अने बीजा निरुपक्रमी छे. तेमां देवता, नारकी, युगलियां, त्रेशठ उत्तमपुरुष तथा चरम शरीरी जे जीवो छे ते सर्वेनां आउखां यद्यपि निरुपक्रमी छे. तो पण ते अशाश्वत छे ॥ यतः ॥ जइ ताव मसुरा, विमाणवासीवि परिवडंति सुरा ॥ चिंतिज्जं तं सेसं, संसारे सासयं कयरं ॥ १ ॥ इति उपदेशमालायाम् ॥ वली निरुपक्रमी आउखावाला एवा युगलिया पण अपर्याप्ति अवस्थायें त्रण पल्योपमनुं अपवर्त्तन करीने अंतर्मुहूर्त्तमां मरण पामे. तथा सोपक्रमी आउखावालानुं आउखु सात प्रकारें घटे छे ॥ यतः ॥ अज्झवसाणनिमित्ते, आहार वेअणापराधाए ॥ फासे आणापाए, सत्तविहं झिज्झए आउ ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तौ ॥

तेमां अध्यवसाये करी जे आउखुं घटे, तेना प्रकार कहे छेः—कोइक गामने विषे तस्करें गायो लीधी, तेनी वाहार चढीने लोको गायो मूकावीने पाछा वल्या, तेमां एक पुरुष रूपवंत युवान छे, तेने पाणीनी तृषा लागी. तेणे कोइक स्त्री पासे पाणी माग्युं, ते स्त्रीयें पाणी लावीने पावा मांड्युं, त्यारें ते स्त्री पेला पुरुषनुं रूप देखी व्यामोह पामी. हवे पाणी पीने पेट भरया पछी ते पुरुष होकारो कर्यां करे तो पण ते स्त्री पाणी रेडती रहे नही. त्यारें ते पुरुष तो एमज मूकावीने चाल्यो गयो. स्त्री पाणी भूमीयें रेडती अनुक्रमें पुरुष सामी दृष्टि राखती हवी ते पुरुष आगल जातां जातां जेटले अदृश्य थयो. एटले ते स्त्री तेने न देखवाथी मरण पामी. ए रागना अध्यवसायें करी आयु घटे ते उपर दृष्टांत कह्यो. इति राग उपर दृष्टांत.

हवे स्नेहे करीने आउखुं घटें, तेनो प्रकार, कहे छेः—कोइ नगरने विषे स्त्री भर्त्तारने परस्परे प्रीति घणी छे, एकदा पुरुष व्यापारे गयो, त्यांथी पाछो वल्यो, ज्यारें पोतानुं गाम एक मजल छेटे रह्युं, त्यारें तेना मित्रें विचार्युं के, जोइये ! लो खरा के, ए बेहुने मांहो मांही अत्यंत प्रीति छे, ते साचुं के, जूठुं ! एम चिंतवीने तेना मित्रें परीक्षा करवा माटे तेनी

स्त्री पासे आवीने कह्युं के, तमारो जर्त्तार मरण पाम्यो. ते सांजलीने स्त्री बोली, शुं साचुं ! साचुं !! साचुं !!! एम त्रणवार कहेतांज ते स्त्रीनां प्राण नीकली गया. वली ते वात तेना जर्त्तारने कही, एटले तेणें पण त्रणवार पूछ्युं के, शुं साचुं! साचुं !! साचुं !!! एम कहेतांज ते मरण पाम्यो. ए स्नेहें करी आउखुं घटे ते उपर दृष्टांत कह्यो.

हवे जयें करी आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छे. देवकीजी कोइक स्त्री पुत्रने धवरावती देखीने अधैर्य करवा लागी. कृष्णे पूछ्युं, अधैर्य केम करो छो ? ते बोली, हे पुत्र ! कोइ पुत्र में धवराव्यो नही. कृष्ण बोल्या, अधैर्य न करो, हुं तमने देवताने प्रजावे पुत्रसंपत्ति करुं छुं. कृष्णें देवता आराध्यो. तेणे कह्युं. दिव्य पुरुष पुत्र थशे. अनुक्रमें पुत्र आव्यो, तेनुं गजसुकुमार एवुं नाम दीधुं, ते सर्व यादवने घणो वहालो थको सुखें सुखें रमे छे.

अनुक्रमें सोमिल नामा ब्राह्मणनी दीकरी अत्यंत रूपवंती जाणीने तेने परणावी, पछी गजसुकुमारें पण श्रीनेमिनाथस्वामी पासे धर्म सांजली प्रव्रज्या लेइ प्रजु साथें विहार कर्यो. तेथी ब्राह्मणने पण अप्रीति उपनी.

अन्यदा वली जगवंत साथें द्वारिका नगरीयें आव्या, स्मशानने विषे काउस्सग्गे रह्या, तेमने सोमिल ब्राह्मणें दीठा त्यारें कषायमां आवीने मस्तके माटीनी पाल बांधी, तेमां धगधगता अंगारा जर्या, ते उपसर्ग सम्यक् रीतें अहियासतां केवलज्ञान उपन्युं, अंतगड केवली थया, कृष्णें आवी श्रीनेमिनाथ जगवानने वांद्या, शेष साधुने पण वंदना करीने पूछ्युं के, हे जगवन् ! गजकुमार क्यां गया ? प्रजु बोल्या मसाणमां काउस्सग्गे रह्यो छे. श्रीकृष्ण त्यां जोवा गया तो गजसुकुमारने काल करेला दीठा. त्यारें कोपमां आवी प्रजुने पूछ्युं हे स्वामिन् ! जाइने कोणे मार्यो ? जगवंत बोल्या, तमने नगरमां पेसतां देखी जेनुं मस्तक फूटशे, तेणें मार्यो. हवे सोमिल पण बहार जवा माटे नीकल्यो एवामां वासुदेवने सामा आवता दीठा, त्यारें जयें करीने मस्तकना सो खंम थया. ए जयथी आउखुं त्रूटे ते उपर दृष्टांत कह्यो.

हवे निमित्तें आउखुं त्रूटे, तेनो प्रकार कहे छे.

निमित्त ते दंम, कोरडा, शस्त्र, रज्जु, अग्नि, पाणी, विष, सर्प, शीत, उष्ण, अरति, जय, क्षुधा, पिपासा, रोग, वडीनीतिनो रोध अने अजीर्ण प्रमुखना निमित्तें आउखुं त्रूटे. घणो आहार करे, अथवा मूलगो आहार

न करे, तो आउखुं घटे. मस्तक अने नेत्र प्रमुखनी अत्यंत वेदनायें आउ खुं घटे. वली पराघातें आउखुं घटे. पराघात ते वीजली पडवाथी तथा खाडा प्रमुखमां पडवाथी आउखुं घटे, ते पराघात कहियें. तथा फरसें आ उखुं घटे एटले त्वचामां सर्पनुं विष फरसे तेनाथी मरण पामे. अथवा ब्र ह्मदत्त चक्रियें काल कस्यो त्यारें तेनो पुत्र, चक्रवर्त्तिनी स्त्रीरत्नने कहेवा लाग्यो के, तुं महारी साथें भोग भोगव्य. ते बोली, तुं महारो फरस ख मी शके नही. एम कहे थके पण पुत्र माने नही. त्यारें एक घोडो मंगावी ने तेनी उपर मुखथी मांमीने केहेड सूधी हाथ फेरव्यो, एटले घोडो झरी ने मरण पाम्यो. ते छोकरायें दीठो तोपण माने नहि, त्यारें लोढानो पुरु ष करावीने आलिंगन दीधुं. एटले लोढानो पुरुष गली गयो. ते देखीने मा न्युं. एम फरसथी आउखुं घटे. तथा श्वासोच्छ्वासनो निरोध करवाथी पण आउखुं घटे छे. एम प्रथम पदे पांच उदाहरण थयां.

हवे बीजा पदें ते आउखुं अशाश्वतुं छे माटें " धम्मं चरे साहु जिणो वइट्ठं " (साहुजिणोवइट्ठं के०) साधु जननो उपदेश्यो जे (धम्मं के०) धर्म तेने (चरे के०) आचरजे. ते उपर चिलातिपुत्रनी कथा कहे छे.

विद्युन्मालि नामें एक ब्राह्मण ते पंमित मानी, जिनशासननी हेलना नो करनार. ते एम कहेतो हवो के, जे मुझने जीते, तेनो हुं शिष्य था उं. एकदा आचार्यें तेने सभामां जीत्यो. ते माटे बलात्कारें शिष्य कस्यो. पछी देवतायें समजाव्यो, स्थिर कस्यो, पण डुगंछा मूके नहिं, तेनी स्त्रीयें स्नेहें करी कामण कस्युं, तेथी मरण पामीने देवलोके गयो. भार्या पण ते निर्वेदें दीक्षा लेइ अण आलोइ काल करीने देवलोके गइ. ते ब्राह्मण च्यवीने राजगृह नगरने विषे धननामा सार्थवाह तेने चिलातिका नामें दासी तेनी कूखे पुत्र पणें उपन्यो. तेनुं चिलातिपुत्र नाम दीधुं. अने तेनी स्त्री पण देवलोकथी च्यवीने तेज शेठनां पांच पुत्र उपरें सुसमानामे पुत्री थइ. चिलातिपुत्र तेने रमाडे, रमाडतां अपलक्षण करे, ते जाणीने शेठें घरमांथी का ढी मूक्यो. ते फरतो फरतो सिंहगुफा नामे चोरनी पाले गयो. ते पल्लीपतिने घणो वहालो थयो. अनुक्रमें पल्लीपति मरतां थकां एने पल्लीपतिपणे थाप्यो.

एकदा तेणें चोरने कह्युं के, राजगृह नगरे धनसार्थवाहने घेर सुसमा नामें पुत्री छे, ते आवेतो महारी अने जे धन आवे ते सर्व तमारुं. एम ते

राव करी धनसार्थवाह्ने घेर आवी अवंस्वापिनी निद्रा देइ धन लूंटी सुसमा पुत्री लेइ वल्या. ते वेला धनसार्थवाह् नाठो. पढी धनसार्थवाहें कोटवालने कह्युं, मह्यारी पुत्री अपावो, धन आवे ते तमे लेजो. त्यारें कोटवाल, धनसार्थवाह् तथा पांच पुत्र ए सर्व चोरनीपूंठे थया. अनुक्रमें लोक धन लेइने पाठा वल्या. शेठ पांच पुत्र सह्ति चिलातिपुत्रनी पूठे गया.

ह्वे चिलातिपुत्रपण, सुसमानो नार लेइ दोडी शके नह्ि, शेठ पण ढूकडा आवी पह्योच्या. त्यारें चोर पण सुसमा पुत्रीनुं मस्तक लेइ धड पडतुं मूकीने नाठो. ते जोइ शेठें विचार्युं के, जेनामाटे केड करता ह्ता ते तो मरण पामी ! ह्वे जवानुं शुं प्रयोजन छे ? एवामां ते अटवीमां शेठ प्रमुखने घणी नूख लागी, त्यारें शेठें पुत्रोने कह्युं तमे मने मारीने नक्षण करो, अने कुशल खेमें नगर सूधी पह्योचो. पण ते वात पुत्र माने नह्ी. त्यारें मह्योटो पुत्र बोल्यो, मने मारो. एम यावत् लघु पुत्रें कह्युं, त्यारें तेनो पिता बोल्यो, आपणे कोइने जीवता शुं करवा मारीयें ? आ सुसमाने चंमालें मारी छे, तेनुं नक्षण करीने क्षुधा शांत करियें. पढी तेनुं मांस खाधुं. एम साधु पण कारणे मात्र एक संयम निर्वाह् करवा माटे पुत्रीना मांसनी उपमायें आह्ार करे छे. परंतु लोलुपिपणें नह्ि. ते शेठ पण नगरे पह्योच्या. सुखी थया. एम साधु पण मोक्षसुखना नोगी थाय.

ते चिलातिपुत्र पण ह्ाथमां मस्तक लेइने जतां दिशामूढ थयो.' एवा समयने विषे आतापना लेता एक साधु दीठा. देखीने कहेवा लाग्यो के, संक्षेपें धर्म कह्ो. नह्िंतो आ रीतें तमारुं पण मस्तक छेदीश. मुनि बोल्या, उपशम, संवर अने विवेक ए त्रण पद सांनलीने चिलातिपुत्र एकांते चिंतववा लाग्यो जे, क्रोधादिकनो उपशम करवो, अने हुंतो क्रोधें नर्यो छुं ! वली विवेक ते तो धन सज्जननो त्याग करवो, अने मह्ारे तो रागथी सुसमानुं मस्तक ह्ाथमां छे. त्यारें खड्ग तथा मस्तक मूकी दीधुं. तथा संवर ते पांच इंद्रियनो संवर अने नोइंद्रिय ते मननो संवर, ते पण मह्ारामां एके नथी. एम विचारी संवर करी त्यांज काउस्सग्गे उनो रह्यो.

ह्वे लोह्ीयें खरडी काया ह्ती तेनी गंधथी कीडियोयें आवी खावा मांमी. तेणें चालणी जेवुं शरीर कर्युं. पगथी कीडी पेसे ते मस्तकथी नीकले. एवो थयो तो पण ध्यानथी न चल्यो. एवो उपसर्ग अढीदिवस

खम्यो. एवा डुक्कर ध्यान करनारने वंदना करुं बुं. पबी ते काल करीने देवलोके गयो ॥ यतः॥ जो तिहिंपएहिंसम्मं, समन्निगउ संजमं समारूढो॥ उवसमविवेगसंवर, चिलाइपुत्तं नमंसामि ॥ १ ॥ इत्यादि आवश्यकनिर्युक्तौ ॥

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे बे. " धम्मो य ताणं सरणं गइय " (धम्मो य के०) धर्म तेज (ताणं के०) त्राण बे. एटले अनर्थनो घातक बे. वली कर्मरूप उपड्व्यथी बीहीता एवा प्राणीने (सरणं के०) शरण करवा योग्य बे. वली डुःखीया प्राणीने सुख आपवाने अर्थे (गइय के०) रूडी गतिनो आपनारो बे. एमां धर्म त्राण बे तेनी उपर कमलशेठनी कथा एज पुस्तकना चोथा नागमां पृष्ठ १४५ मध्ये बपाइ बे, त्यांथी वांचवी.

तथा कर्म उपड्वथी बीहीना एवां जे प्राणी तेने धर्म शरण थाय बे. ते उपर महानंद कुमरनी कथा एज पुस्तकना चोथा नागमां पृष्ठ २५१ मध्ये सविस्तर बपाइ गइ बे त्यांथी वांचवी. आ बे कथा विषे आ ग्रंथमां पण लखेलुं हतुं जे ए श्राद्धप्रतिक्रमणा सूत्रनी वृत्तिमांथी लीधी बे.

हवे जे डुःखीयो जीव होय ते सुखने अर्थे धर्मने आदरे, आश्रये तो रूडीगती पामे. ते गति कहीयें. तेनी उपर वसुदेवजीनो जीव पाबले नवे नंदिषेण नामें साधु हतो तेनो दृष्टांत कहेवो. ते कथा एज पुस्तकना बीजा नागमां श्रीनेमीश्वर नगवानना रासमां पृष्ठ ११३ मां बपाइ गइ बे.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे बेः—" धम्मं निसेवित्तु सुहं लहंति". जे प्राणी (धम्मं के०) धर्मने (निसेवित्तु के०) सेवे बे, ते प्राणी (सुहं के०) अव्याबाध सुख अर्थात् शाश्वतां सुख अथवा शुन मांगलिकने (लहंति के०) पामे बे. ते उपर लक्ष्मीधर शेठनो दृष्टांत कहे बे.

आ नरतक्षेत्रने विषे लक्ष्मीपुर नामा नगरमां लक्ष्मीविलास नामें राजा राज्य करे बे. ते नगरमां जिनमार्गमां रक्त, महासत्त्ववंत, एवो लक्ष्मीधर नामें शेठ वसे बे. तेने कमलमुखी अने कमलदलनयना एवी कमला नामें नार्या बे. एक दिवस शेठें रात्रीनें समये सूतां थकां उज्वल वस्त्र आनूषणवंती एक स्त्री दीठी. त्यारें शेठें पूब्युं, हे नडे ! तुं कोण बे ? ते बोली, हुं तहारा घरनी लक्ष्मी बुं. शेठ बोल्या, केम आवी बे ? ते बोली, हुं हवे तहारा घरमांथी जवानी बुं, माटे तमने कहेवा आवी बुं. त्यारें महा सत्त्वनो धणी ते शेठ पण तेने पाटु प्रहार देइने बोल्यो, जो पबी

तुऊने जवुं ठे तो हमणांज जा ॥ यतः ॥ पुरिसा तेच्चिय वुच्चंति, जे विर त्ते जणे न रज्जंति ॥ तं मिवि जे अणुरायं, कुणंति तेसिं फुसमुलिहं ॥१॥ त्यारें लक्ष्मी अन्य स्थानकें गइ. प्रातःकाले शेठ उठया. नित्य करणी करीने पठी व्यापारने अर्थे धण, कण, कप्पड, चोपड, सुवर्ण प्रमुख कांइ घरमां न दीठुं. त्यारें चिंतववा लाग्यो के, ए बापडी रांक गइ तो शुं थयुं, म्हारुं सत्व तो नथी गयुं, ते माटे उद्यम करुं. एम विचारीने पाडोशी पासेथी कांइक इव्य उठीनुं लेइ तेनुं तेल मीठुं प्रमुख लइ कोथलो जरीने नगरमां पाडे पाडे जमवा लाग्यो. ते क्रय विक्रय करतां पाडोशीनुं इव्य जे उठीनुं लीधुं हतुं ते तेने पाठुं आपी, घेर आवी देवगुरुनी पूजा करी अतिथिने पण कांइक आप्युं, एम निरंतर करतां जे कांइ लाज आवे तेमांथी आ जीविका चलावे. पण घणो लाज न थयो. तेवारें पोटलो लेइने पासेनां ढूकडा गामोमां जइ माल वेचे, एम कालनिर्गमन करे ठे.

हवे लक्ष्मीपण कृपणने घेर गइ, त्यां ते कृपण पोतें पण न खाय, अ ने परने पण न आपे, खाड खोदीने तेमां इव्य घाली राखे, तेथी लक्ष्मी आकरुं दुःख जोगववा लागी त्यारें उद्वेग पामीने चिंतववा लागी के, अ हो! में अयुक्त कर्युं! जे कारण माटे ते महानुजावने में मूक्यो! हवे तेने घेर पाठी जाउं, पण ते मुऊने घरमां पेसवा देशे नही, ते माटे कां इक उपाय करीने आगलथी तेने प्रसन्न करुं अने पठी जाउं.

हवे शेठ गामडेथी पाठा वलीने वडना ऊाड हेठल विसामो लेवा आ वतां एक स्त्री संपूर्ण कलश हाथमां लेइने वड हेठल उजी रही, तेने शेठें दीठी. त्यारें विचार्युं के, ए कोइक परस्त्री उजी ठे. एम चिंतवीने वडथी वेगलो चाल्यो, वली बीजे दिवसें पण सामी आवी, शेठने बोलाव्यो, त्यारें शेठ पण उत्तर दीधा विना चाल्यो गयो. त्रीजे दिवसे शेठना बे प गनी वच्चे वलगीने रही, त्यारें शेठ बोल्या, तुं कोण ठे? ते बोली, तहारा घरनी लक्ष्मी ठुं, हवे हुं तहारे घेर आवीश. शेठ बोल्या, तहाराथी सर्युं! तहारामां शो ढंग ठे? माटे महारा पग मूकीने वेगली जा. लक्ष्मी बोली, महारा उपर प्रसन्न थाउ, अने घरमां आववानी हा पाडो, तमे महोटा ठो तेथी महारी प्रार्थना जंग करवी घटे नही, एम घणो आग्रह करे थ के शेठ बोल्या, तुं चपल ठे माटे हुं जाणुं ठुं के, तहाराथी एक ठेकाणे

रहेवाशे नही, ते माटे ज्यारें तने जवानी इछा होय, त्यारें मने एक वर्ष पहेलां कहेजे तो हुं तुजने महारा घरमां पेसवा देउं? लक्ष्मीयें ते वचन मान्युं. शेठ घेर आव्या, शेठाणीयें पण घणो आदर कस्यो, घरमां पण जुएतो ठाम ठाम धनना ढगला पड्या ठे, ते द्रव्यें करीने धण धस्य कप्पड प्रमुख घरमां लावी. शेठ पण यथेछायें लक्ष्मी नोगववा लाग्यो, दीन अनाथने दान दीयें, एम लक्ष्मीनुं फल लेतां केटलाएक दिवस वही गया.

एकदा रात्रे लक्ष्मी आवीने शेठने कहेवा लागी. तने मूकीने हवे हुं एक वर्ष पठी बीजे ठेकाणे जइश. ए वात सांनलीने शेठें प्रातःकाले सूत्र धार शिलावटने तेडी तेने घणुं द्रव्य आपीने एक जिनमंदिर करावया मां मधुं, साधुने वस्त्र पात्र वसती प्रमुख देवा मांमी, सिद्धांत लखावीने सा धुने आपवा तथा पुस्तकोना नंमारा करवा मांमया, जीवोने अनयदान देवराव्या, कुटुंब मित्र बंदीवान दीन दुःखी जनोना उद्धार कस्या, एम सर्व द्रव्य आपीने एक कठोटी वाली, तृणांनो संथारो करीने, शेठ सूता. वली लक्ष्मी आवी रोतीथकी कहेवा लागी, हे शेठ! देव गुरु धर्मने कार्यें लक्ष्मी वावरीने तें मने ठली, तो हवे हुं नागी थकी क्यां जाउं? ते माटे हवे बीजे ठेकाणे नही जउं, दासीनी पेरें आलोटती तहारेज घेर रहीश. शे ठ बोल्या, जेम तने गमे तेम कर, किं बहुना! वली पण शेठने घेर पूर्व नी पेठें लक्ष्मी विस्तार पामी. त्यार पठी लक्ष्मीधर शेठ पण देव, गुरु तथा धर्मकार्यने विषे घणाकाल सूधी लक्ष्मी वावरीने स्वर्गे गया. अनुक्रमें मोक्ष जशे. शाश्वता काल सुखीया थशे. ते माटे धर्मथीज शाश्वतां सुख उपजे.

हवे सिद्धनुं स्वरूप ग्रंथांतर थकी कांइक लखियें ठैयें. आ नवमां समस्त कर्मनो क्षय करी तथा आत्मप्रदेशनो घन करी चरम शरीरनी जेटली अ वगाहना ठे, तेमां त्रीजो नाग घटाडीने एक समयमां रुजु गतियें आ घापाठा आकाश प्रदेशने अण फरसतां लोकना अग्रनागे जइ रह्या.

जेने रोग नथी, शोक नथी, जन्म जरा अने मरण नथी. अव्यय, अ चिंत्य, अक्षय थया. अशरीरी, अणाहारी, अविनाशी, शाश्वत काल सुखी थया. सादि अनंतनांगें सिद्ध थया. ज्यां एक सिद्ध नगवान ठे, त्यां अनं ता सिद्ध रह्या ठे, तेथी देशे प्रदेशे फरशीत असंख्यातगुणा ठे, पण कोइ कोइने नीड न करे, पोत पोतानी सत्तामां रहे, जे माटे सर्व सिद्ध नगवा

न स्वद्रव्य, स्वक्षेत्र, स्वकाल अने स्वनाववंत छे. केवलज्ञान केवल दर्शनना धणी एक समयमां लोकालोकना अतीत अनागत अने वर्त्तमान कालना नाव सर्व उत्पाद व्यय अने ध्रुव पणे जाणे छे, पण कोइ परनावमां रागद्वेषें परिणमता नथी. एटलाज माटे अक्रोधी, अमानी, अमायी,अलोनी, अरागी, अद्वेषी, अक्लेशी,अवेदी, अयोगी, निर्द्वंद्वी, निर्लेपी, अवर्णे, अगंधे, अरसे अने अफासे एवां बिरुदधारक कहियें. वली नहाना नथी, महोटा नथी, वृत्त नथी, त्र्यस्र नथी, चौरस नथी,. केवल ज्योतिमय स्वसत्ताना नोगी, परनावना अनोगी, स्वनावना कर्त्ता, परनावना अकर्त्ता, स्वनावरमणीय, कोइने कांइ आपे नहि, लीये नही, कोइने सुख डुःख करे नही, अव्याबाध सुखना धणी एवा सिद्ध परमात्मा ते जिन सिद्धादिक पन्नर नेदें छे. जेने आठ कर्मना क्ष्यथी आठ गुण प्रकट थया छे. अथवो अष्ट कर्मना अनावें विशेषथी एकत्रीश गुण प्रकट थया ते आ प्रमाणेः—

ज्ञानावरणीय कर्म गये पांच गुण प्रगट थया, दर्शनावरणीय कर्म गये नव गुण प्रगट थया, वेदनीय कर्म गये बे गुण प्रगट थया, मोहनीय कर्म गये बे गुण प्रगट थया, आउखा कर्म गये चार गुण प्रगट थया, नामकर्म गये बे गुण प्रगट थया, गोत्रकर्म गये बे गुण थया, अंतराय कर्म गये पांच गुण थया, एम एकत्रीश गुण कहेवा ॥ तथाचोक्तं ॥ खीण मइनाणावरणे १ खीणसुयनाणावरणे २ खीणउहीनाणावरणे ३ खीणमणपज्जवनाणावरणे ४ खीणकेवलनाणावरणे ५ एवं खीण चक्खुदंसणावरणे ४ खीणनिद्दे ५ एवं १४ खीणसायावेयणिज्जे २ एवं १६ खीण दंसण मोहणिज्जे, खीण चरित्त मोहणिज्जे, एवं १७ खीण नरगाउए इत्यादि ४ एवं २२ खीण सुनणाम खीण असुनणाम, एवं २४ खीण उच्चगोत्ते, खीणनीचगोत्ते एवं २६ खीण दाणांतराइए, ५ एवं ३१ गुण जाणवा.

वली आवश्यक निर्युक्तियें बीजी रीते सिद्धना एकत्रीश गुण कह्या छे. पांच वर्णने अनावे पांच गुण, बे गंधने अनावे बे गुण, एवं ७ पांच रसने अनावे पांच गुण, एवं १२ आठ फरसने अनावे आठगुण, एवं २० पांच संस्थानने अनावे पांच गुण, एवं २५ त्रण वेदनें अनावे त्रण गुण, एवं २८ असंगीपणुं १ अशरीरीपणुं २ अरूपीपणु एवं ३ एवं ३१ गुण थया. इत्यादिक सिद्ध स्वरूप मुखथकी कोण कही शके? यद्यपि केवलज्ञानी केवल

ज्ञानें करी सिद्धनुं स्वरूप जाणे छे, तो पण संसारमां उपमा विना कही शके नही. तेमाटे धर्म जे नावधर्म तेने सेवन करीने एवुं सिद्ध स्वरूप पामे.

॥ अथ प्रशस्तिः ॥

॥ सूरिर्विजयदेवाख्यं, स्तपागछाधिनायकः ॥ विख्यातस्त्रिजगत्यासीत्, विद्यया गुरुसन्निनः ॥ १ ॥ तस्य पट्टोदयाद्रौ श्री,–विजयात् सिंहसूरिराट् ॥ आदित्य इव तेजस्वी, सिंहवच्च पराक्रमी ॥ २ ॥ सत्यादिविजयस्तस्यां,–तेवासी सत्यनापकः ॥ क्रियोद्धारः कृतो येन, प्राप्यानुज्ञां गुरोरपि ॥ ३ ॥ विनयस्तस्य कर्पूर,–विजयः सात्विकः सुधीः ॥ कीर्त्तिः कर्पूरवद्यस्य, प्राप्ता सर्वत्र विश्रुता ॥ ४ ॥ क्षमादिगुणसंदर्भे,–क्षमाविजय इत्यनूत् ॥ तस्य शिष्यो विनीतात्मा, शिष्यानेकसमन्वितः ॥ ५ ॥ शब्दशास्त्रादिशास्त्राणां, वेत्ता शिष्यगणान्वितः ॥ जिनादिविनयाह्वान,–स्तस्यासीच्छिष्यरूपनाक् ॥ ६ ॥ कर्मप्रकृतिप्रनृति,–शास्त्रतत्त्वविचारवित् ॥ उत्तमाद्विजयस्तस्य, शिष्योऽनूच्छूरिशिष्यकः ॥ ७ ॥ तस्य पादयुगांनोज, नृंगतुल्येन चाणुना ॥ पद्मविजयशिष्येण, स्वपरानुग्रहाय वै ॥ ८ ॥ रागवेदौ तथा नाग,–चंद्राविति (१८४४) च वत्सरे ॥ वसंतपंचमी घस्रे, विक्रमात् बुधवासरे ॥ए॥ गौतमं कुलकं नाम, प्रोक्तं श्री गौतमर्षिणा ॥ मया बालावबोधोऽयं, कृतस्तस्याल्पबुद्धिना ॥१०॥ (त्रिनिर्विशेषकम्) यत् किंचिद्वितथं प्रोक्तं, मतिमांद्यादजानता ॥ तत्सर्वं धीधनैः शोध्यं, विधाय मयि सत्कृपाम् ॥११॥ वीरस्य शासनं यावत्, वर्त्तते विश्वदीपकम् ॥ तावद्बालावबोधोऽयं, तिष्ठतु शुद्धवासनः ॥१२॥ इतिप्रशस्तिः

इति श्रीसकलसनाजामिनीनालस्थलतिलकायमानपंमित उत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे विंशतितमगाथायां नवोदाहरणानि समाप्तानि ॥

इति श्रीगौतमकुलक बालावबोधः संपूर्णः ॥

तत्समाप्तावयं जैनकथारत्नकोषस्य षष्ठनागः समाप्तः ॥